

LENIN

OPERE COMPLETE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

31

TRADUCEREA IN LIMBA ROMINA
APARE IN URMA HOTARIRII C.C.
AL P.M.R. EA A FOST INTOCMITA
DUPA ORIGINALUL IN LIMBA RUSA,
ED. A V-A

INSTITUTUL DE MARXISM—LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1964

INSTITUTUL DE MARXISM—LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

31

Martie — aprilie 1917

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1964

P R E F A Ț Ă

Volumul al treizeci și unulea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise de la începutul lunii martie pînă la sfîrșitul lunii aprilie 1917. În această perioadă, partidul bolșevic, sub conducerea lui V. I. Lenin, a dus lupta pentru trecerea de la revoluția burghezo-democratică la revoluția socialistă.

În februarie 1917 muncitorii și țărani au răsturnat absolutismul țarist; s-au creat condiții prielnice pentru desfășurarea cu succes a luptei clasei muncitoare în vederea răsturnării dominației capitalului. În primele zile ale revoluției, în toată țara au luat naștere Soviete de depurați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor. Sovietele locale au înfăptuit cu de la sine putere transformări democratice, au introdus ziua de muncă de opt ore, controlul muncitoresc asupra producției, controlul asupra aprovizionării cu alimente, au înlăturat organele de administrație și de justiție țariste, i-au eliberat pe deținuții politici din închisori.

Dar Sovietul din Petrograd, care era, de fapt, centrul general din Rusia, se afla în mîinile liderilor menșevici și socialiști-revoluționari, care acaparaseră conducerea Sovietului. Comitetul executiv al Sovietului a cedat de bunăvoie puterea guvernului provizoriu burghez, promițîndu-i tot sprijinul, și în felul acesta i-a înlesnit posibilitatea de a continua politica antipopulară, imperialistă a țarismului.

În lucrările cuprinse în volumul de față, V. I. Lenin face o apreciere marxistă a revoluției burghezo-democra-

tice care se săvârșise în Rusia, dezvăluie specificul ei, caracterizează lupta claselor și a partidelor, explică rolul istoric al partidului bolșevic; din aceste lucrări reiese cum s-a orientat partidul, sub geniala conducere a lui Lenin, spre trecerea la revoluția socialistă.

La 2 (15) martie, Lenin a aflat despre victoria revoluției burghezo-democratice în Rusia, iar la 4 (17) martie el a elaborat și a trimis la Cristiania (Oslo) prima schiță a tezelor pentru a servi la îndrumarea bolșevicilor care plecau în Rusia. În această primă schiță, guvernul provizoriu era caracterizat ca un guvern al burgheziei și moșierilor care a smuls puterea din mâinile proletariatului, iar menșevicii și socialiștii-revoluționari ca niște politicieni mic-burghezi care se lasă conduși de burghezie și de moșieri. „Neîncredere totală, nici un sprijin noului guvern; pe Kerenski îl suspectăm îndeosebi“, a telegrafiat Lenin prin Stockholm la Petrograd la 6 (19) martie (volumul de față, p. 7). Telegrama i s-a dat citire la ședința Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. la 13 (26) martie și în aceeași zi la ședința Comisiei executive a Comitetului organizației din Petersburg. În toate scrisorile trimise în Rusia, Lenin îi pune pe bolșevici în gardă împotriva blocurilor, alianțelor și acordurilor cu defensiștii, lichidatoriștii de ieri, precum și cu socialiștii ce înclinau spre defensism.

Din volumul de față fac parte „Scrisorile din depărtare“, în care se arată care sînt forțele motrice, caracterul și direcția revoluției din Rusia, se dau răspunsuri la cele mai complexe probleme ale teoriei revoluției, statului, războiului și păcii, precum și la problemele tacticii partidului. În „Scrisori din depărtare“, Lenin a definit sarcina trecerii la revoluția socialistă și a creării statului proletar. El a formulat ideile care ulterior au fost dezvoltate în geniala operă „Statul și revoluția“. Îndemnînd pe muncitorii din Rusia să înlocuiască vechea mașină de stat prin una nouă, Lenin își exprima convingerea fermă că în procesul creației revoluționare a maselor trebuie creat un nou tip de stat: statul oamenilor muncii, al cărui prototip a fost Comuna din Paris.

În „Scrisori din depărtare“, Lenin a demască politica imperialistă a guvernului provizoriu, care, sub masca unei false frazeologii cu privire la apărarea cuceririlor revoluției, continua războiul banditesc. Lenin a subliniat că și după răsturnarea țarismului rămâne în vigoare programul păcii, formulat de partidul bolșevic în 1915 : refuzul de a duce la îndeplinire tratatele încheiate de țar, publicarea acestora, armistițiul imediat, pace cu condiția eliberării coloniilor, a popoarelor dependente, asuprite și lipsite de drepturi depline, lansarea unui apel către muncitorii din toate țările de a răsturna guvernele din țările lor și de a lua puterea în propriile lor mâini, de a refuza achitarea datoriilor contractate de guvernele burgheze pentru ducerea acestui război criminal. Programul păcii, susținut de Lenin, a devenit un puternic instrument de propagandă în rândurile maselor, care căutau un răspuns la întrebarea : cum să iasă din război, pe ce cale să ajungă la o pace dreaptă, democratică.

Dintre documentele în legătură cu ultima perioadă a emigrației lui Lenin au fost incluse în volumul de față apelurile, scrise cu puțin înainte de plecarea spre Rusia, „Către tovarășii care zac în prizonierat“ și „Scrisoare de rămas bun către muncitorii elvețieni“. În scrisoarea adresată prizonierilor de război închiși în lagărele din Germania și Austria se făcea o apreciere a revoluției din Rusia de pe poziții bolșevice, precum și o caracterizare a guvernului provizoriu antipopular ; Lenin îi îndemna pe soldați ca, odată reîntorși în patrie, să se încadreze în lupta activă de partea poporului revoluționar.

În „Scrisoare de rămas bun către muncitorii elvețieni“, Lenin, în numele bolșevicilor care plecau în patrie, își exprima profunda recunoștință pentru atitudinea tovarășească pe care acești muncitori au avut-o față de emigranți și se adresa în același timp muncitorilor din Franța, Germania și Italia, explicându-le caracterul și sarcinile revoluției ruse. Lenin scria că condițiile obiective create de războiul imperialist au pus întreaga omenire în fața dilemei : sau să îngăduie ca alte milioane de oameni să piară, sau „în toate țările civilizate puterea să treacă“

în mâinile proletariatului revoluționar, să înfăptuiască revoluția socialistă (p. 92).

Lucrările lui Lenin consacrate generalizării învățămintelor trase din prima revoluție rusă, elaborării tezelor cu privire la trecerea de la revoluția burghezo-democratică la revoluția socialistă, concluzia lui Lenin cu privire la posibilitatea victoriei socialismului la început într-o singură țară au înarmat partidul bolșevic și clasa muncitoare cu perspectiva limpede a luptei revoluționare. Dar teoria trebuia aplicată în mod creator la situația specifică creată în Rusia în urma răsturnării absolutismului. În fața partidului, în condițiile trecerii lui în situația de legalitate, se puneau noi probleme, trebuia să se elaboreze o tactică justă în noile condiții.

Organizațiile de partid bolșevice, la chemarea Biroului din Rusia al C.C., au desfășurat o vastă activitate agitatorică și organizatorică în mase sub lozincile adâncirii revoluției, unirii forțelor revoluționare în jurul Sovietelor în vederea luptei împotriva contrarevoluției, au înființat Garda roșie și miliția muncitorească, au continuat lupta pentru predarea pământurilor moșierești în mâinile țăranilor, pentru satisfacerea tuturor revendicărilor democratice ale poporului. Dar tactica folosită de Biroul din Rusia al C.C. și de organizațiile de partid locale urmărea desăvârșirea revoluției burghezo-democratice și instaurarea dictaturii democratice a clasei muncitoare și țăranimii, ceea ce nu corespundea noilor condiții ale luptei de clasă, deoarece dictatura democratică a proletariatului și țăranimii era întruchipată de Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor.

Unele comitete bolșevice și o seamă de activiști de răspundere ai partidului cereau să se instituie „un control exercitat de mase” asupra activității guvernului provizoriu, fără să pună problema trecerii întregii puteri în mâinile Sovietelor. Această poziție au sprijinit-o, în a doua jumătate a lunii martie, Biroul din Rusia al C.C. și redacția ziarului „Pravda”, în care pe atunci L. B. Kamenev și I. V. Stalin aveau un rol conducător. Kamenev se situa, în esență, pe poziții menșevice, susținând politica sprijinirii condiționate de către bolșevici a guvernului provizoriu

burghez, iar în ceea ce privește aprecierea războiului alunecase spre defensism. Pe o poziție greșită s-a situat atunci Stalin, care susținea tactica unei presiuni exercitate de Soviete asupra guvernului provizoriu în problema păcii.

Sosirea lui V. I. Lenin, faptul că el a proclamat planul trecerii la revoluția socialistă și și-a expus deschis platforma în presă și la numeroase întruniri au asigurat cotitura partidului în direcția luptei pentru pregătirea revoluției socialiste. Lucrările cuprinse în volumul de față dovedesc cu câtă perseverență și hotărâre a luptat Lenin pentru ca bolșevicii să se lămurească pe deplin asupra specificului situației create în Rusia după răsturnarea țarismului și asupra noilor sarcini ale luptei revoluționare care rezultau din aceasta. Conferința din Petrograd și Conferința a VII-a generală (din aprilie) au arătat că, în scurt timp, puținii adversari ai orientării leniniste (L. B. Kamenev, A. I. Rîkov ș.a.) au rămas izolați.

Un loc central în volumul de față îl ocupă „Tezele din aprilie” ale lui V. I. Lenin, „Scrisori cu privire la tactică”, „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră (Proiect de platformă al partidului proletar)”, rapoartele și cuvântările lui, precum și rezoluțiile elaborate de el la Conferința din Petrograd și la Conferința generală (din aprilie) a partidului. Aceste documente programatice au înarmat partidul bolșevic și clasa muncitoare din Rusia cu un plan științific fundamentat de trecere de la revoluția burghezodemocratică la revoluția socialistă.

„Tezele din aprilie” — strălucit document programatic al partidului bolșevic, al marxismului creator — au constituit un răspuns la cele mai arzătoare probleme ale contemporaneității: cu privire la ieșirea din războiul imperialist, la noua formă a puterii de stat, la aplicarea măsurilor economice imediate, care reprezentau primii pași spre socialism, la lupta împotriva foametei și ruinei economice, la tactica partidului pe calea spre revoluția socialistă. În domeniul vieții interne de partid, în teze se formula sarcina revizuirii programului partidului, a convocării congresului partidului și a schimbării denumirii partidului, care urma să se numească partidul comunist. De asemenea în teze Lenin a formulat sarcina „creării unei Internaționale

revoluționare, a unei Internaționale împotriva social-șoviștilor și împotriva «centrului».

Lenin a expus „Tezele din aprilie” în fața a două adunări la 4 (17) aprilie, apoi în fața Comitetului Central și a redacției ziarului „Pravda”. Aducînd la îndeplinire hotărîrea C.C. de a se discuta în mod deschis platforma lui Lenin, acesta a scris broșura „Scrisori cu privire la tactică”, în care a arătat cît de greșită este poziția lui Kamenev și a puțin numeroșilor săi tovarăși de idei care se pronunțau împotriva orientării promovate de Lenin spre revoluția socialistă. În lucrările scrise în primele zile de la înapoierea sa în Rusia, în cuvîntări și discuții, Lenin a respins pe deplin afirmațiile adversarilor săi, care încercau să demonstreze că revoluția din februarie n-ar fi dus încă la dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii. Lenin a dezvăluit inconsistența și caracterul eronat al atitudinii dogmatice în aprecierea celei de-a doua revoluții ruse pe baza vechilor scheme. Realitatea însă a îmbrăcat forme „mai originale, mai specifice, mai variate”, scria Lenin (p. 135).

Lenin sublinia că în țară există o dualitate a puterii — împletirea a două puteri: puterea guvernului provizoriu burghez, care continuă politica monarhiei lui Nicolaie Romanov, și organele noii puteri, Sovietele, care, sub presiunea maselor, au aplicat o serie de măsuri revoluționare, înfăptuind în practică dictatura revoluționar-democratică a clasei muncitoare și a țărănimii.

„Particularitatea momentului actual în Rusia — scria Lenin în „Tezele din aprilie” — constă în trecerea de la prima etapă a revoluției — care, din cauza nivelului insuficient de conștiință și de organizare a proletariatului, a predat puterea în mâinile burgheziei — la a doua etapă a ei, care trebuie să dea puterea în mâinile proletariatului și ale păturilor sărace ale țărănimii” (p. 116).

Orientarea lui Lenin spre victoria revoluției socialiste pornea de la principiul de bază al marxismului potrivit căruia trecerea la socialism nu este posibilă fără instaurarea dictaturii proletariatului. Pe baza studierii învățămintelor trase din Comuna din Paris și a experienței celor două revoluții ruse, Lenin a arătat în „Tezele din aprilie”

că republica Sovietelor este forma politică a dictaturii proletariatului. El a demonstrat că în perioada de trecere de la capitalism la socialism republica Sovietelor constituie o formă mai bună de organizare politică a societății decât republica parlamentară.

„Nu o republică parlamentară — revenirea de la Sovietele de deputați ai muncitorilor la această republică ar însemna un pas înapoi —, ci o republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli și țăranilor din întreaga țară, de jos pînă sus“, proclama Lenin în „Tezele din aprilie“. El a arătat că Sovietele sînt organizațiile revoluționare de masă ale majorității poporului care exprimă direct și nemijlocit voința acestuia și sînt mai democratice decât orice parlament, că ele asigură posibilitatea participării nemijlocite și active a maselor populare la construirea întregii vieți a statului de jos pînă sus. „Omenirea n-a creat încă, și noi nu cunoaștem pînă acum un tip de guvern mai bun, un guvern superior Sovietelor de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli, țăranilor și soldaților“ (p. 149). Aceasta a constituit o importantă descoperire științifică, care a îmbogățit învățătura marxistă despre dictatura proletariatului.

Programul măsurilor de trecere la socialism, proclamat în „Tezele din aprilie“, prevedea instituirea unui control al Sovietelor asupra producției și repartiției sociale a produselor, naționalizarea pămîntului, instituirea unui control al Sovietelor asupra tuturor băncilor și unirea acestora într-o bancă națională unică.

Ținînd seama în mod obiectiv de raportul dintre forțele de clasă stabilit după revoluția din februarie, Lenin a arătat că în Rusia este posibilă trecerea pe cale pașnică, fără insurecție și război civil, a întregii puteri în mîinile Sovietelor, întrucît forța reală a revoluției se afla în mîinile Sovietelor, iar burghezia nu putea să împiedice în mod organizat această trecere. Aceste condiții erau de natură să croiască și să asigure calea pașnică de dezvoltare a revoluției în care lupta de clasă și înlocuirea unui partid prin altul s-ar desfășura în cadrul Sovietelor în modul cel mai puțin dureros. În condițiile în care întreaga putere s-ar afla în mîinile Sovietelor, în desfășurarea activității lor

practice s-ar produce o ruptură între țărănime și burghezie, ar avea loc apropierea continuă a țărănimii revoluționare de muncitori, s-ar întări conducerea efectuată de clasa muncitoare.

Sovietele, ca putere revoluționară, bazată pe alianța dintre muncitori și țărani, adică pe majoritatea poporului, puteau, în condițiile care se creaseră în primăvara anului 1917, să asigure trecerea pașnică de la capitalism la socialism. Sovietele, scria Lenin la 13 (26) aprilie 1917, constituie o organizare a puterii care „oferă libertate și ordine o dată cu posibilitatea unei treceri pașnice și treptate la socialism“ (p. 221).

Dintr-o seamă de articole care apar în volumul al 31-lea al Operelor reiese ce activitate consecventă de lămurire a desfășurat Lenin în aprilie 1917 în coloanele ziarului „Pravda“. Articolele „Războiul și guvernul provizoriu“, „Cum s-au înhămat ei la carul capitaliștilor“, „Nota guvernului provizoriu“ etc. constituie un model de demascare politică îndreptată împotriva acțiunilor contra-revoluționare ale guvernului provizoriu și politicii conciliatoare a liderilor Sovietelor esero-menșevice. În articolele din ziarul „Pravda“, într-un mare număr de cuvântări rostite în fața muncitorilor și soldaților, Lenin explica și fundamenta orientarea spre revoluția socialistă, pregătind masele pentru a doua etapă a revoluției, revoluția socialistă.

Un rol uriaș au avut în această pregătire Conferința de partid de la Petrograd și Conferința a VII-a generală a partidului, care au avut loc în aprilie 1917.

Conferința de la Petrograd a dovedit că una din cele mai puternice organizații ale partidului este strâns unită în jurul platformei leniniste. Din partea unui mare număr de organizații locale soseau de asemenea declarații de adeziune la „Tezele din aprilie“ ale lui Lenin. Bolșevicii care lucrau în provincie, în mijlocul poporului revoluționar, își păstrau în majoritatea cazurilor independența organizatorică, luptau împotriva majorității conciliatoare din Soviete, își consolidau legăturile cu organizațiile de soldați și cu țărănimea și își cucereau influența în rîndurile maselor.

Conferința de partid de la Petrograd s-a ținut în condițiile crizei politice de la 20—21 aprilie, provocată de indignarea maselor în legătură cu nota adresată de Miliukov „aliaților“ în care guvernul provizoriu burghez afirma că este gata să continue războiul de jaf și cotropire. Această criză a dat la iveală adevăratele resorturi ale luptei de clasă care avea loc în realitate. În rezoluția C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia de la 22 aprilie (5 mai), Lenin a condamnat ca fiind inoportună lozinca „Jos guvernul provizoriu“, lansată în acele zile de către unii membri ai Comitetului organizației Petrograd al P.M.S.D.R. în frunte cu S. Bagdatiev. În articolul „În atenția tovarășilor“ (se publică pentru prima oară în Opere), Lenin a explicat totodată că rezoluția C.C. nu este îndreptată „nicidecum împotriva celor ce au organizat demonstrațiile de masă“, al căror merit „este acela că au avut un caracter de masă, pașnic și impunător“ (p. 328). Evoluția evenimentelor a confirmat întru totul previziunea lui Lenin că procesul de trezire a maselor a început și va continua pe măsură ce guvernul provizoriu burghez și partidele conciliatoare se autodemască.

Arătând că trebuie să se tragă învățăminte din experiența luptei duse în momentul crizei din aprilie, Lenin a insistat asupra datoriei bolșevicilor de a respecta la maximum caracterul organizat și disciplina. „Nu există greșeală mai periculoasă pentru partidul proletar — spunea Lenin — decât aceea de a-și construi tactica pe dorințe subiective acolo unde este nevoie de organizare“ (p. 357). Considerând acest fapt drept „cea mai gravă crimă“, iar lozinca lui S. Bagdatiev ca o lozincă aventuristă, Lenin a arătat ce importantă problemă de partid este întărirea aparatului său organizatoric, capacitatea de a preveni încălcarea hotărârilor C.C. de către organizațiile locale sau de către unii membri ai partidului.

La Conferința a VII-a generală (din aprilie), în rapoartele cu privire la momentul actual (atitudinea față de guvernul provizoriu și de război), la problema agrară, la revizuirea programului partidului, în cuvântările despre atitudinea față de Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, cu privire la problema națională, la situația din

Internațională și în altele, Lenin a dezvoltat ideile cuprinse în „Tezele din aprilie“, a dat un răspuns problemelor fundamentale ale revoluției, a arătat calea luptei pentru victoria revoluției socialiste în Rusia și a schițat un program concret de înaintare treptată spre socialism. Programul acesta pornea de la faptul că în Rusia existau premisele economice necesare ale unei revoluții socialiste, premise create de dezvoltarea capitalismului. Totodată se ținea seama de faptul că sub raport tehnic-economic Rusia se afla mult în urma țărilor capitaliste mai dezvoltate. Alături de modul capitalist de producție, care domina în economie, în Rusia se mai mențineau numeroase rămășițe ale formațiunilor precapitaliste, rămășițe ale iobăgiei. Toate acestea făceau ca trecerea la socialism să fie foarte complexă și să implice mari greutăți. Încă în „Scrisori din depărtare“, Lenin arăta că în Rusia nu se poate înfăptui socialismul dintr-o dată și nemijlocit, dar se pot foarte bine înfăptui și sînt neapărat necesare o serie de măsuri tranzitorii care în totalitatea lor și în dezvoltarea lor vor asigura trecerea la socialism.

Lenin a arătat inconsistența și falsitatea poziției pe care se situau L. Kamenev și A. Rîkov, repetînd afirmațiile menșevice potrivit cărora în Rusia nu ar exista condiții obiective pentru revoluția socialistă. „Asta nu e marxism, ci o parodie de marxism“ (p. 369), așa caracteriza Lenin concepțiile capitularde ale adversarilor săi, care pretindeau că în Rusia socialismul ar trebui să vină din alte țări mai dezvoltate. Lenin a respins de asemenea afirmațiile oportuniștilor cu privire la slăbiciunea și la lipsa de organizare a proletariatului din Rusia. Revoluția din februarie a arătat în practică ce uriașe posibilități revoluționare, încă ne date la iveală, are clasa muncitoare, cît de vii se păstrează în rîndurile muncitorilor tradițiile mărețelor lupte de clasă din anii 1905—1907.

Programul măsurilor de trecere la socialism în Rusia, întocmit de Lenin, a constituit o mare realizare a marxismului creator, îmbogățind teoria și practica socialismului științific. Noi trebuie, spunea Lenin la Conferința din aprilie, să punem acum problema socialismului altfel decît se punea înainte, trebuie s-o transpunem în domeniul practi-

cii ; în locul tezelor generale cu privire la trecerea la socialism „trebuie să vorbim de acțiuni și măsuri concrete. Unele din ele au devenit actuale, altele încă nu“ (p. 362). Totodată Lenin sublinia întotdeauna că o condiție hotărâtoare o constituie cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și țărănimea săracă.

În aprecierea acțiunilor și măsurilor concrete pe calea spre socialism, Lenin pornea în primul rând de la întrebarea : oare aceste acțiuni și măsuri au devenit actuale din punct de vedere economic și sînt realizabile din punct de vedere tehnic în etapa dată, iar în al doilea rând de la întrebarea : oare aceste acțiuni și măsuri vor fi sprijinite de majoritatea oamenilor muncii. Demascînd calomnia burgheză cu privire la intenția partidului bolșevic de „a introduce“ socialismul printr-un decret, fără a ține seama de condițiile economice obiective și de voința majorității populației, în articolele și cuvîntările sale Lenin lămurea că Sovietele nu „introduc“, nu intenționează și nu trebuie „să introducă“ nici un fel de transformări care nu au devenit actuale atît în realitatea economică, cît și în conștiința majorității poporului. Dar Lenin se ridica energic împotriva tergiversării acelor măsuri pe calea spre socialism care din punct de vedere practic deveniseră pe deplin actuale. „Sovietele de deputați ai muncitorilor etc. — scria Lenin în lucrarea „Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului“ — trebuie să treacă imediat la măsurile practice posibile în direcția înfăptuirii socialismului“ (p. 193). În primul rând, Lenin cerea ca Sovietele să pună în aplicare măsuri de natură să asigure o îmbunătățire imediată a condițiilor de trai ale oamenilor muncii. Să se facă totul pentru ca fiecare familie să aibă pîine, pentru ca fiecare copil să aibă o sticlă cu lapte, palatele și locuințele somptuoase părăsite de țar și de aristocrație să fie utilizate în folosul celor fără adăpost, al celor săraci, — aceste măsuri, precum și altele, au fost preconizate încă în „Scrisori din depărtare“. Planul lui Lenin de trecere la revoluția socialistă era pătruns de o profundă încredere în forțele clasei muncitoare, în capacitatea creatoare a poporului, pe cale de eliberare de sub jugul moșierilor și capitaliștilor. Lenin a luptat pentru intensificarea spiritu-

lui activ și de organizare, pentru folosirea la maximum a inițiativei și creației variate a maselor ca principală condiție a victoriei revoluției, a caracterului realizabil al măsurilor pe calea spre socialism după consolidarea puterii Sovietelor.

În direcția concretizării programului de măsuri practice pe calea spre socialism au fost incluse în el revendicarea de a se institui controlul Sovietelor asupra societăților de asigurare și marilor monopoluri capitaliste (de pildă, sindicatul fabricanților de zahăr, Produgol*, Prodamet** etc.), de a se introduce un impozit progresiv pe veniturile și pe averile marilor capitaliști. Aceste măsuri aveau un caracter absolut real și erau realizabile din punct de vedere practic. După astfel de măsuri — scria Lenin în articolul „O chestiune esențială” — „trecerea reală a Rusiei la socialism va fi inevitabilă și succesul ei va fi asigurat” (p. 307).

Lenin considera controlul asupra băncilor și sindicatelor ca o măsură tranzitorie și pregătitoare spre naționalizare, spre transformarea principalelor mijloace de producție în bun al întregului popor. La problema pusă de dezvoltarea revoluției, dacă poporul trebuie sau nu să ia în mâinile sale băncile, sindicatele și celelalte monopoluri ale capitaliștilor, Lenin încă în aprilie 1917 a dat un răspuns clar și precis: „Trebuie să pregătim imediat Sovietele de deputați ai muncitorilor, Sovietele de deputați ai funcționarilor de bancă etc. pentru a face primii pași posibili și pe deplin realizabili în practică, mai întâi spre contopirea tuturor băncilor într-o singură bancă națională, apoi spre controlul Sovietelor de deputați ai muncitorilor asupra băncilor și sindicatelor, iar după aceea spre naționalizarea lor, adică spre trecerea lor în proprietatea întregului popor” (p. 205). Conferința din aprilie a aprobat propunerea lui Lenin de a se introduce în programul partidului revendicarea „naționalizării unei serii de sindicate etc. care sînt cele mai pregătite pentru aceasta”.

* Societatea pentru comercializarea combustibilului mineral din Bazinul Donețului. — *Nota trad.*

** Societatea pentru vinzarea produselor uzinelor metalurgice din Rusia. — *Nota trad.*

În rezoluția întocmită de Lenin cu privire la momentul actual, adoptată de Conferința din aprilie, a fost pentru prima oară formulată teza posibilității folosirii capitalismului de stat în interesul construirii socialismului după victoria revoluției proletare. În condițiile imperialismului, ale dominației proprietății private asupra mijloacelor de producție, se spune în rezoluție, dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, măsurile de etatizare a producției sînt însoțite în mod inevitabil de o intensificare a exploatării maselor muncitoare, de o intensificare a asuprii și reacțiunii și duc la îmbogățirea marilor capitaliști pe seama jefuirii maselor populare. Dar, după victoria revoluției socialiste, după trecerea puterii de stat în mâinile proletariatului și desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție, metodele capitalismului de stat pot servi interesele transformării socialiste a societății.

Programul măsurilor de trecere la socialism, întocmit de Lenin, ținea seama de specificul economiei Rusiei, de existența diferitelor formațiuni, de nivelul diferit de dezvoltare a industriei și agriculturii. În timp ce în marea industrie capitalistă existau premise obiective pentru introducerea imediată a controlului Sovietelor asupra producției și repartiției produselor, iar apoi și pentru socializarea socialistă a mijloacelor de producție, pentru transformarea socialistă a agriculturii era nevoie de o serie de măsuri de trecere. Trebuia să se țină seama și de faptul că în agricultură rămășițele iobăgiste erau încă puternice.

Lenin, bolșevicii promovau ca o măsură revoluționară-economică de prim ordin în domeniul agriculturii lichidarea proprietății moșierești și naționalizarea tuturor pămînturilor. „Confiscarea tuturor pămînturilor moșierești. Naționalizarea tuturor pămînturilor din țară, care să fie puse la dispoziția Sovietelor locale de deputați ai muncitorilor agricoli și țăranilor“, această revendicare programatică înscrisă în „Tezele din aprilie“ a fost încă mai înainte fundamentată profund și multilateral în lucrările agrare ale lui V. I. Lenin. Naționalizarea pămîntului era o necesitate economică imediată și corespundea intereselor majorității țăranimii. În condițiile trecerii la revoluția so-

cialistă, naționalizarea pământurilor constituia un pas spre socialism.

De o uriașă însemnătate a fost raportul cu privire la problema agrară prezentat de Lenin la Conferința din aprilie, în care a fundamentat revendicarea naționalizării pământurilor, formulată de bolșevici. Viața a confirmat întru totul inconsistența programului agrar municipal, adoptat la Congresul al IV-lea al P.M.S.D.R. pe baza voturilor menșevicilor. În noile condiții de desfășurare impetuasă a mișcării țărănești era absolut necesar ca acest program agrar antimarxist, care servea interesele chiaburimii întărite în urma politicii agrare stolîpiniste, să fie înlocuit.

„Tezele din aprilie“ și hotărârile Conferinței din aprilie a partidului bolșevic au arătat țărănimii singura cale justă pentru rezolvarea revoluționară a problemei agrare. Partidul bolșevic, în opoziție cu politica dusă de guvernul provizoriu burghez și în pofida atitudinii negative a menșevicilor și socialiștilor-revoluționari, îndemna țărănimea să treacă imediat la înfăptuirea cu de la sine putere a reformelor agrare, la confiscarea imediată a tuturor pământurilor moșierești, precum și a celor domeniiale, bisericesti și a altor pământuri, pe baza hotărârilor Sovietelor locale de deputați ai țăranilor. Partidul îi sfătuia pe țărani să ia pământurile în mod organizat, împiedicînd deteriorarea bunurilor și îngrijindu-se de creșterea producției de produse agricole.

În planul lui Lenin se prevedea înființarea pe baza pământurilor moșierești confiscate a unor mari gospodării model, care să fie administrate pe cheltuiala obștească de către Sovietele de deputați ai muncitorilor agricoli, sub conducerea agronomilor și cu folosirea celor mai bune mijloace tehnice. Lenin arăta că înființarea acestor gospodării — pe baza voinței poporului, pe baza hotărîrii Sovietelor locale — corespunde intereselor dezvoltării unei mari gospodării raționale și sporirii producției de cereale.

Lenin explica țăranilor muncitori că ulterior trebuie să se treacă treptat de la gospodăria mică, fărîmițată la producția socială. Mica gospodărie individuală *nu este în*

stare să izbăvească masele țărănești de mizerie și exploatare, „trebuie să ne gândim la necesitatea trecerii la marea gospodărie obștească și să inițiem imediat această trecere, învățând masele și învățând de la ele, în practică, care sînt măsurile cele mai indicate pentru această trecere“ (p. 275). Partidul bolșevic sprijinea acțiunile practice întreprinse de țărani în direcția organizării cultivării în comun a pămîntului, inițiativele revoluționare ale comitetelor țărănești înaintate, care luau pămînturile moșierești în mîinile lor și foloseau mașinile și inventarul moșiilor ca proprietate obștească. Relevînd o inițiativă de acest fel a țăranilor din Penza, la Conferința din aprilie a partidului, Lenin spunea că țăranii „vor ajunge singuri la concluzia că inventarul trebuie folosit nu numai pentru gospodăriile mici, ci și pentru cultivarea întregului pămînt. Cum o fac ei, aceasta n-are importanță : noi nu știm dacă ei își unesc parcelele pentru a le ara și însămînța în comun și nici nu importă dacă ei o fac în mod diferit“ (p. 425).

Pornind de la teza lui Lenin cu privire la alianța dintre clasa muncitoare și țărănime — alianță în care muncitorii au rolul conducător —, ca o condiție necesară pentru victoria revoluției, Conferința din aprilie, în rezoluția cu privire la problema agrară, a pus rezultatul revoluției în directă dependență „de faptul dacă proletariatul orășenesc va reuși să ducă după sine proletariatul sătesc și să-i alătore masa semiproletarilor de la sate“ (p. 431) ; conferința a chemat partidul să sprijine prin toate mijloacele acțiunile revoluționare ale țărănimii și să imprime mișcării țărănești maximum de organizare.

Cu prilejul discutării în cadrul Conferinței din aprilie a problemei naționale, Lenin a fundamentat revendicarea bolșevică a autodeterminării națiunilor. Criticînd concepțiile greșite ale lui Peatakov, care încerca să impună partidului contestarea dreptului națiunilor la autodeterminare, Lenin a spus că o asemenea politică, „dacă ar izbîndi, n-ar avea alt rezultat decît acela că social-democrații ruși ar trece pe poziții șoviniste“ (p. 442). Conferința a adoptat rezoluția scrisă de V. I. Lenin cu privire la problema națională, în care punctul principal era recunoașterea pentru

toate popoarele care fac parte din Rusia a dreptului de liberă despărțire și de constituire într-un stat independent. În rezoluție se arăta că problema oportunității despărțirii unei națiuni sau alteia trebuie hotărâtă de către partid în fiecare caz în parte din punctul de vedere al intereselor întregii dezvoltări sociale și al intereselor luptei proletariatului pentru socialism.

O uriașă importanță atribuia Lenin revizuirii programului partidului. În raportul cu privire la această problemă, Lenin a expus direcțiile în care trebuia să se facă revizuirea programului. Aceste direcții au fost definite de el în schița pentru cea de-a cincea „Scrisoare din despărțare“ (p. 59—60), iar apoi completate și dezvoltate în aprilie—mai 1917 și incluse în broșura „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului“. În proiectul de modificare a părții teoretice, politice și a altor câtorva părți ale programului, Lenin a formulat ideea centrală a noului program al partidului, care să-și pună ca scop victoria socialismului. „Se pune la ordinea zilei, în virtutea condițiilor obiective, pregătirea multilaterală și directă a proletariatului în vederea cuceririi puterii politice pentru înfăptuirea măsurilor economice și politice care formează conținutul revoluției socialiste“ (V. I. Lenin. Opere, vol. 24, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 467—468).

Conferința generală (din aprilie) a aprobat în unanimitate orientarea preconizată de Lenin spre revoluția socialistă și spre cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și țărănimea săracă, reprezentate de Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, precum și planul măsurilor de trecere la socialism. „Aceste măsuri — se arată în hotărârile conferinței — din punct de vedere economic sînt pe deplin actuale, din punct de vedere tehnic sînt indiscutabil imediat realizabile, din punct de vedere politic *pot* găsi sprijinul covârșitoarei majorități a țăranilor, care în toate privințele au de cîștigat de pe urma acestor transformări“. Conferința recomanda Sovietelor locale ca pe lîngă măsurile indicate să introducă obligativitatea generală a muncii și alte transformări pe măsură

ce covârșitoarea majoritate a poporului va deveni conștientă de necesitatea lor practică și le va susține cu fermitate.

Au fost trasate și unele măsuri practice în vederea lichidării ruinei economice care fusese provocată de războiul imperialist, care era agravată de politica antipopulară a guvernului provizoriu burghez și pe care, moșierii, magnații băncilor și sindicatelor o făceau tot mai acută. La Conferința de partid din aprilie, Lenin a spus că programul economic trebuie să indice calea de ieșire din starea de ruină, și că acțiunile întreprinse în direcția socialismului trebuie să se îndeplinească cu sarcinile luptei împotriva ruinei economice.

În lucrările cuprinse în volumul de față se subliniază uriașa importanță internațională a revoluției socialiste din Rusia. „Proletariatului din Rusia i-a revenit marea cinste de a începe; el nu trebuie însă să uite că mișcarea și revoluția lui nu reprezintă decît o parte a mișcării proletare revoluționare mondiale“, spunea Lenin la deschiderea Conferinței din aprilie a partidului. Clasa muncitoare din Rusia a fost și va rămîne întotdeauna credincioasă steagului leninist al internaționalismului proletar.

În volumul 31 intră o serie de lucrări ale lui V. I. Lenin care pînă acum n-au fost publicate în Opere: „Ciorna celei de-a cincea «scrisori din depărtare»“, în care V. I. Lenin a trasat planul revizuirii programului partidului; documente în legătură cu reîntoarcerea lui V. I. Lenin în Rusia în aprilie 1917: răspunsurile date la întrebările social-democraților de stînga suedezi și cuvîntarea rostită la consfătuirea avută cu aceștia la 31 martie (13 aprilie) 1917 la Stockholm. Aceste documente au fost publicate în organul social-democraților de stînga suedezi, ziarul „Politiken“ din 14 și 15 aprilie 1917. În volum este reprodușă relatarea apărută în presă cu privire

la cuvântarea rostită de V. I. Lenin la sosirea sa la Petrograd la 3 (16) aprilie, în piața gării Finlanda, de pe un automobil blindat, adresată muncitorilor, soldaților și marinarilor, precum și cuvântarea rostită la 4 (17) aprilie la adunarea bolșevicilor participanți la Conferința generală a Sovietelor.

În acest volum sînt publicate și cuvîntările rostite de Lenin la mitingul de la 15 (28) aprilie al soldaților din divizionul blindat și la ședința de la 17 (30) aprilie a secției soldaților din cadrul Sovietului din Petrograd în legătură cu campania de calomnii pornită de presa burgheză împotriva bolșevicilor. Se publică pentru prima oară răspunsurile date la întrebările care au fost puse la ședința Secției soldaților. Pentru prima oară se publică în Opere paragrafele 25 și 26 ale lucrării „Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului“, reproduse după ziarul bolșevic „Volna“ (Helsingfors), care n-au apărut în diferitele ediții ale broșurii; aceste paragrafe conțin răspunsurile la întrebările: „Emigranții trebuie să plece în Rusia prin Anglia?“ și „Emigranții trebuie să plece în Rusia prin Germania?“.

În acest volum apar pentru prima oară trei articole publicate în ziarul „Pravda“: „În atenția tovarășilor!“, cu postfața „Din partea redacției“, „Agitația huliganică a ziarului guvernamental“ și „O minciună prea gogonată“, proiectul rezoluției prezentat de fracțiunea bolșevică a Sovietului de deputați ai muncitorilor în legătură cu „Împrumutul libertății“, precum și relatările apărute în presă cu privire la rapoartele și cuvîntările rostite de V. I. Lenin la Conferința din Petrograd și la Conferința a VII-a generală (din aprilie) ale P.M.S.D. (b) din Rusia.

Unele cuvîntări de la Conferința din aprilie se dau în două variante consemnate în procesele-verbale; sînt publicate de asemenea unele replici foarte importante din timpul dezbaterilor, care pînă acum n-au fost publicate în Opere.

Capitolul „Materiale pregătitoare“ cuprinde următoarele documente: planul celei de-a patra „Scrisori din depăr-

tare. — Cum să dobândim pacea?“, planurile articolului „Revoluția din Rusia și sarcinile muncitorilor din toate țările“, planul și tezele referatului „Revoluția rusă, sarcinile și importanța ei“, prezentat la Zürich la 14 (27) martie 1917.

În Anexe se publică, ca un document elaborat după toate probabilitățile de Lenin, Comunicatul primului grup de emigranți politici înapoiți în Rusia prin Germania, pe care V. I. Lenin l-a predat la Stockholm redacției ziarului „Politiken“.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

V. I. LENIN

1917

SCHIȚA TEZELOR DIN 4 (17) MARTIE 1917¹

Informațiile din Rusia care ne-au parvenit pînă în momentul de față, 17 martie 1917, la Zürich sînt atît de sărăcăcioase, iar în țara noastră evenimentele se desfășoară în prezent într-un ritm atît de rapid, încît trebuie să fim foarte prudenți atunci cînd facem o apreciere a situației.

Din telegramele sosite ieri reieșea că țarul a și abdicat și că noul guvern cadet-octombrist² a încheiat o înțelegere cu alți reprezentanți ai dinastiei Romanovilor. Astăzi, dintr-o știre venită din Anglia, aflăm că țarul încă nu a abdicat și că nu se știe unde se află ! Așadar, țarul încearcă să opună rezistență, să organizeze un partid și, poate, o armată în vederea restaurării ; nu este exclus ca țarul, în cazul cînd va reuși să fugă din Rusia sau să cîștige de partea sa o parte a forțelor armate, pentru a înșela poporul, să dea un manifest cu privire la semnarea imediată a unei păci separate cu Germania !

Intr-o asemenea situație, sarcina proletariatului este destul de complexă. Fără îndoială că el trebuie să se organizeze cît mai bine, să-și adune forțele, să se înarmeze, să întărească și să dezvolte alianța sa cu toate păturile masei de oameni ai muncii de la orașe și sate, pentru a opune o rezistență necruțătoare reacțiunii țariste și a strivi definitiv monarhia țaristă.

Pe de altă parte, noul guvern, care a pus mîna pe putere la Petersburg sau, mai exact, care a smuls-o din mîinile proletariatului ieșit învingător în sîngeroasa luptă

eroică, este format din burghezi și din moșieri liberali, la a căror remorcă se află Kerenski, reprezentant al țărănimii democratice și, poate, al unei părți a muncitorilor care au fost atrași pe calea burgheză și care au dat uitării internaționalismul. Noul guvern este format din partizani și susținători declarați ai războiului imperialist împotriva Germaniei, adică ai războiului dus în alianță cu guvernele imperialiste ale Angliei și Franței, ai războiului pentru jefuirea și cucerirea unor țări străine, a Armeniei, Galiției, Constantinopolului etc.

Noul guvern nu poate da popoarelor din Rusia (precum și națiunilor de care ne-a legat războiul) nici pace, nici pîine, nici libertate deplină, și de aceea clasa muncitoare trebuie să-și continue lupta pentru socialism și pentru pace, folosind în acest scop noua situație și explicînd-o celor mai largi mase populare.

Noul guvern nu poate aduce pacea atît din pricină că este reprezentantul capitaliștilor și moșierilor, cît și din pricină că este legat prin tratate și prin obligații financiare de capitaliștii Angliei și Franței. De aceea social-democrația din Rusia, rămînînd credincioasă internaționalismului, trebuie, înainte de toate și în primul rînd, să explice maselor poporului, care așteaptă pacea, că nu o pot obține sub guvernul actual. În primul său manifest către popor (17 martie), guvernul acesta n-a suflat nici un cuvînt despre problema principală și fundamentală a momentului actual: pacea. El tănuiește tratatele prădalnice încheiate de țarism cu Anglia, Franța, Italia, Japonia etc. El vrea să ascundă poporului adevărul în ceea ce privește programul său militar, faptul că el este pentru război, pentru victoria asupra Germaniei. El nu este în stare să înfăptuiască lucrul de care au acum nevoie popoarele: să propună imediat și deschis tuturor țărilor beligerante încheierea neîntîrziată a armistițiului, iar apoi să încheie pacea pe baza eliberării totale a coloniilor și a tuturor națiunilor dependente și lipsite de drepturi depline. Pentru a înfăptui acest lucru este nevoie de un guvern muncitoresc care să fie în alianță, în primul rînd, cu masa sărăcimii satelor; în al doilea rînd, cu muncitorii revoluționari din toate țările beligerante.

Noul guvern nu poate da poporului pîine. Nici o libertate însă nu va satisface masele, care suferă de foame din cauza lipsei de provizii, a proastei lor repartitii și mai ales din cauza acaparării acestor provizii de către moșieri și capitaliști. Pentru a da popoarelor pîine e nevoie de măsuri revoluționare împotriva moșierilor și capitaliștilor ; or, numai un guvern muncitoresc poate înfăptui aceste măsuri.

În sfîrșit, noul guvern nu este în stare să dea poporului nici libertate deplină, deși în manifestul său din 17 martie 1917 el vorbește exclusiv despre libertate politică, trecînd sub tăcere celelalte probleme, nu mai puțin importante. Noul guvern a și făcut o încercare de a ajunge la o înțelegere cu dinastia Romanovilor, deoarece el, fără a ține seama de voința poporului, a propus să se recunoască această dinastie pe baza abdicării lui Nicolaie al II-lea și a numirii unuia din membrii familiei Romanovilor ca regent pe lîngă fiul acestuia. În manifestul său, noul guvern promite tot felul de libertăți, dar nu-și îndeplinește datoria imediată și necondiționată de a înfăptui fără întîrziere aceste libertăți, de a introduce alegerea ofițerilor etc. de către soldați, de a fixa alegeri pentru Duma orașenească a Petersburgului, a Moscovei etc. pe baza votului cu adevărat universal, iar nu numai al bărbaților, de a pune la dispoziție toate clădirile de stat și publice pentru adunările populare, de a fixa alegeri pentru toate instituțiile locale și pentru zemstve pe baza aceluiași vot cu adevărat universal, de a anula toate îngrădirile în ceea ce privește drepturile organelor locale de administrație, de a desființa sistemul supravegherii organelor locale de administrație de către funcționari numiți de sus, de a înfăptui nu numai libertatea cultului, dar și libertatea față de religie, de a separa imediat școala de biserică și de a o scoate de sub tutela funcționarilor etc.

Întregul manifest emis de noul guvern la 17 martie inspiră o totală neîncredere, deoarece el constă numai din promisiuni și nu traduce imediat în viață nici una din cele mai urgente măsuri, care pot și trebuie să fie înfăptuite pe deplin imediat.

Noul guvern nu pomenește în programul său nici despre ziua de lucru de 8 ore și despre alte îmbunătățiri ale situației economice a muncitorilor, nici despre pământ pentru țărani, despre trecerea fără răscumpărare a pământurilor moșierești în mâinile țăranilor, dându-și în vileag, prin trecerea sub tăcere a acestor probleme arzătoare, caracterul său capitalist și moșieresc.

Numai un guvern muncitoresc, care să se sprijine în primul rând pe imensa majoritate a populației țărănești, pe muncitorii agricoli și țăranimea săracă, iar în al doilea rând pe alianța cu muncitorii revoluționari din toate țările beligerante, este în stare să dea poporului pace, pâine și libertate deplină.

De aceea proletariatul revoluționar nu poate să considere revoluția de la 1 (14) martie decât ca o primă victorie, departe de a fi deplină, pe marele său drum, nu poate să nu-și pună ca sarcină continuarea luptei pentru cucerirea republicii democratice și a socialismului.

Pentru a îndeplini această sarcină, proletariatul și P.M.S.D.R. trebuie, în primul rând, să folosească libertatea relativă și incompletă pe care o introduce noul guvern și care nu poate fi asigurată și lărgită decât prin continuarea cu și mai multă perseverență și fermitate a luptei revoluționare.

Toate masele de oameni ai muncii de la sate și de la orașe, precum și armata, trebuie să cunoască adevărul despre guvernul actual și despre adevărata lui atitudine față de problemele la ordinea zilei. Trebuie să se organizeze Soviete de deputați ai muncitorilor și înarmarea muncitorilor; trebuie să se creeze organizații proletare în armată (căreia noul guvern de asemenea îi promite drepturi politice) și la sate; trebuie îndeosebi să se creeze o organizație separată de clasă a muncitorilor salariați agricoli.

Numai dacă masele cele mai largi ale populației vor fi informate și organizate se va asigura victoria deplină a etapei următoare a revoluției și cucerirea puterii de către un guvern muncitoresc.

Pentru îndeplinirea acestei sarcini, din care într-o perioadă revoluționară și sub influența dureroaselor învâ-

țăminte ale războiului poporul își poate face într-un timp incomparabil mai scurt decât în condiții obișnuite o sarcină a sa, este necesară independența ideologică și organizatorică a partidului proletariatului revoluționar, partid care a rămas credincios internaționalismului și care nu s-a lăsat influențat de minciuna frazeologiei burgheze, menită să înșele poporul prin vorbăria despre „apărarea patriei” în actualul război imperialist de jaf.

Nu numai guvernul actual, dar nici un guvern republican burghezo-democratic, chiar dacă ar fi alcătuit numai din Kerenski și din alți social-patrioți narodniciști și „marxiști”, nu este în stare să izbăvească poporul de războiul imperialist și să asigure pacea.

De aceea noi nu putem încheia nici un fel de blocuri, alianțe sau măcar înțelegeri nici cu muncitorii defensiști, nici cu curentul lui Gvozdev-Potresov-Cihenkele-Kerenski etc., nici cu oamenii care, asemenea lui Ciheidze etc., văd o atitudine șovăitoare și neprecisă în această problemă fundamentală. Asemenea înțelegeri nu numai că ar perverti conștiința maselor și ar face ca ele să fie dependente de burghezia imperialistă din Rusia, dar ar și slăbi și submina rolul conducător al proletariatului în opera de izbăvire a popoarelor de războaiele imperialiste, precum și de asigurare a unei păci cu adevărat trainice între guvernele muncitorești din toate țările.

Publicat pentru prima oară în 1924,
în „Culegeri din Lenin”, vol. II

Se tipărește după manuscris

fj.

TELEGRAMA CĂTRE BOLȘEVICII CARE PLEACĂ ÎN RUSIA ³

Tactica noastră : neîncredere totală, nici un sprijin noului guvern, pe Kerenski îl suspectăm îndeosebi, înarmarea proletariatului este singura cheazășie, alegeri imediate pentru Duma din Petrograd, nici o apropiere de alte partide. Telegrafiați aceasta la Petrograd.

Ulianov

*Scris în limba franceză
la 6 (19) martie 1917*

*Publicat pentru prima oară
în limba germană la 29 martie 1917
în ziarul „Volksrecht” nr. 75 ;
iar în limba rusă în 1930,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XIII*

*Se tipărește după manuscris
Traducere din limba franceză*

DECLARAȚIE APĂRUTĂ ÎN ZIARUL „VOLKSRECHT“⁴

Diferite ziare germane au publicat într-o formă denaturată telegrama trimisă de mine luni 19 martie, în Scandinavia, unor membri ai partidului nostru care plecau în Rusia și-mi cereau sfatul în privința tacticii pe care trebuie s-o urmeze social-democrația.

Am telegrafiat următoarele :

„Tactica noastră : neîncredere totală, nici un sprijin noului guvern, pe Kerenski îl suspectăm îndeosebi, înarmarea proletariatului este singura cheazășie, alegeri imediate pentru Duma (Consiliul orășenesc) din Petrograd, nici o apropiere de alte partide. Telegrafiați aceasta la Petrograd“.

Am trimis această telegramă în numele membrilor *din străinătate* ai Comitetului Central și nu în numele Comitetului Central. Nu am vorbit de Adunarea constituantă, ci de alegeri pentru organele *municipale*. Alegerile pentru Adunarea constituantă nu sînt deocamdată decît o promisiune goală. Alegerile pentru Duma orășenească din Petrograd puteau fi făcute și trebuiau făcute *imediat* dacă guvernul este într-adevăr în stare să traducă în viață libertățile făgăduite. Aceste alegeri i-ar fi de ajutor proletariatului în ceea ce privește organizarea și întărirea poziției sale revoluționare.

N. Lenin

Scris după 6 (19) martie 1917

Publicat la 29 martie 1917,
în nr. 75 al ziarului „Volksrecht“

In limba rusă publicat
pentru prima oară în 1949
în ediția a 4-a a Operelor
lui V. I. Lenin, vol. 23

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Traducere din limba germană

SCRISORI DIN DEPĂRTARE ⁵

SCRISORI DIN DEPARTARE

SCRISOAREA INTII

PRIMA ETAPĂ A PRIMEI REVOLUȚII *

Prima revoluție născută din războiul mondial imperialist a izbucnit. Această primă revoluție nu va fi, desigur, ultima.

Judecând după datele sumare pe care autorul acestor rânduri le are la dispoziție în Elveția, prima etapă a acestei prime revoluții, și anume a revoluției *ruse* de la 1 martie 1917, s-a încheiat. Această primă etapă nu va fi, desigur, ultima etapă a revoluției noastre.

Cum a fost cu puțință o asemenea „minune“, ca în numai 8 zile — răstimp arătat de d-l Miliukov în lăudăroasa sa telegramă către toți reprezentanții Rusiei din străinătate — să se prăbușească o monarhie care s-a menținut timp de veacuri, care s-a menținut chiar și în cei trei ani — 1905—1907 — de mărețe bătălii de clasă duse de întregul popor ?

Nici în natură, nici în istorie nu se întâmplă minuni ; dar orice cotitură bruscă a istoriei, inclusiv orice revoluție, are un conținut atît de bogat, prezintă combinații de forme de luptă și de corelație a forțelor în luptă atît de originale, atît de neașteptate, încît unei minți de filistin multe trebuie să-i apară ca niște minuni.

Pentru ca prăbușirea în cîteva zile a monarhiei țariste să fie cu puțință a fost nevoie de îmbinarea unei întregi serii de condiții de însemnătate istorică mondială. Vom arăta care au fost cele mai importante dintre aceste condiții.

Fără cei trei ani — 1905—1907 — de mărețe bătălii de clasă ale proletariatului rus și fără energia revoluționară

de care a dat el dovadă în acești trei ani, n-ar fi fost cu puțință ca a doua revoluție să se desfășoare atît de rapid, în sensul că *etapa ei inițială* s-a încheiat în cîteva zile. Prima revoluție (1905) a răscolit adînc terenul, a smuls din rădăcini prejudecățile seculare, a trezit la viața politică și la lupta politică milioane de muncitori și zeci de milioane de țărani, a înfățișat una altele și lumii întregi *toate* clasele (și toate principalele partide) din societatea rusă în adevărata lor lumină, a arătat care e corelația reală dintre interesele lor, forțele lor, metodele lor de acțiune, scopurile lor imediate și cele îndepărtate. Prima revoluție și epoca de contrarevoluție care i-a urmat (1907—1914) au dat la iveală caracterul adevărat al monarhiei țariste, au făcut-o „să-și dea arama pe față“, au dezvăluit toată putreziciunea și ticăloșia, tot cinismul și desfrîul bandei țariste în frunte cu monstruosul Rasputin, toată bestialitatea familiei Romanovilor — acești pogromiști care au scaldat Rusia în sîngele evreilor, muncitorilor și revoluționarilor, acești *moșieri* — „primii între egali“ — *care au în stăpînirea lor milioane* de hectare de pămînt și sînt gata de orice cruzime, de orice crimă, sînt gata să ruineze și să sugrume un număr oricît de mare de cetățeni pentru a păstra această „sacră proprietate“ a lor și *a clasei lor*.

Fără revoluția din 1905—1907, fără contrarevoluția din 1907—1914 n-ar fi fost cu puțință o „autodeterminare“ atît de precisă a tuturor claselor poporului rus și ale popoarelor care populează Rusia, n-ar fi fost cu puțință precizarea atitudinii acestor clase una față de alta și față de monarhia țaristă, precizare care s-a vădit în cele opt zile ale revoluției din februarie-martie 1917. Această revoluție de opt zile a fost „jucată“ — dacă ne este îngăduit să folosim o asemenea metaforă — întocmai ca un spectacol precedat de vreo zece repetiții și repetiții generale; „actorii“ se cunoșteau unul pe altul, își cunoșteau rolurile, locul pe care-l ocupă, cunoșteau pînă la cele mai mici amănunte condițiile în care acționau, cunoșteau la perfecțiune toate nuanțele cît de cît importante ale curentelor politice și ale metodelor de acțiune.

Dar dacă prima revoluție, marea revoluție din 1905, pe care domnii Gucikovi și Miliukovi și acoliții lor au condamnat-o, denumind-o o „mare rebeliune“, a dus după 12 ani la „strălucita“, „glorioasă“ revoluție din 1917, pe care Gucikovii și Miliukovii o declară „glorioasă“ pentru că le-a dat (*deocamdată*) puterea, — mai era nevoie de un „regizor“ mare, energic, atotputernic, care, pe de o parte, să fie în stare să accelereze în proporții uriașe mersul istoriei mondiale, iar pe de altă parte să provoace crize mondiale economice, politice, naționale și internaționale de o forță nemaipomenită. În afară de neobișnuita accelerare a mersului istoriei mondiale, mai era nevoie să intervină cotituri extrem de bruște ale ei, pentru ca la una din aceste cotituri carul monarhiei Romanovilor, stropit de sânge și de noroi, să se poată răsturna dintr-o dată.

Acest „regizor“ atotputernic, acest energic accelerator a fost războiul imperialist mondial.

Acum a devenit incontestabil că războiul este mondial, deoarece Statele Unite și China, care astăzi sînt pe jumătate atrase în război, mîine vor fi atrase pe deplin.

Acum a devenit incontestabil că războiul este imperialist în ceea ce privește *ambele* părți. Numai capitaliștii și acoliții lor, social-patrioții și social-șoviniștii — sau, dacă e să vorbim nu în definiții critice generale, ci citînd nume politice cunoscute în Rusia, numai alde Gucikov și Lvov, Miliukov și Șingarev, pe de o parte, numai alde Gvozdev, Potresov, Cihenkeli, Kerenski și Ciheidze, pe de altă parte —, pot tăgădui sau estompa acest fapt. Și burghezia germană, și cea anglo-franceză duc războiul pentru jefuirea unor țări străine, pentru înăbușirea unor popoare mici, pentru dominația financiară asupra lumii, pentru împărțirea și reîmpărțirea coloniilor, pentru salvarea regimului capitalist muribund prostind și dezbinînd pe muncitorii din diferitele țări.

Din punct de vedere obiectiv războiul imperialist trebuia în mod inevitabil să accelereze extrem de mult și să ascuță într-o măsură nemaipomenită lupta de clasă a proletariatului împotriva burgheziei, trebuia să se transforme în război civil între clasele dușmane.

Această transformare a fost începută de revoluția din februarie-martie 1917, din a cărei primă etapă se vede, în primul rînd, că țarismul a primit o lovitură simultană de la două forțe : pe de o parte întreaga Rusie burgheză și moșierească, cu toți acoliții ei inconștienți și cu toți conducătorii ei conștienți în persoana ambasadurilor și capitaliștilor anglo-francezi, iar pe de altă parte *Sovietul de deputați ai muncitorilor*, care începuse să exercite o forță de atracție asupra deputaților, soldaților și țăranilor ⁷.

Aceste trei tabere politice, aceste trei forțe politice principale : 1) monarhia țaristă, capul moșierilor-iobăgiști, capul vechii funcționării și al generalilor ; 2) Rusia burgheză și moșierească-octombriștă-cadetă, în urma căreia venea tîrîndu-se mica burghezie (avînd ca principali reprezentanți pe Kerenski și Ciheidze) ; 3) Sovietul de deputați ai muncitorilor, care își căuta aliați în întregul proletariat și în întreaga masă a populației sărace, — aceste trei principale forțe politice s-au manifestat cît se poate de clar chiar în cele opt zile ale „primei etape“, chiar și pentru un observator aflat atît de departe de locul unde se desfășoară evenimentele și nevoit să se mulțumească cu telegramele zgîrcite care apar în ziarele străine, cum este autorul acestor rînduri.

Dar înainte de a vorbi mai amănunțit despre aceasta trebuie să revin la acea parte din scrisoarea mea care este consacrată factorului de primă forță : războiul imperialist mondial !

Războiul a legat între ele cu lanțuri de fier puterile beligerante, grupurile beligerante de capitaliști, pe „stăpînii“ orînduirii capitaliste, pe proprietarii de sclavi ai capitalismului. *Un singur ghem sîngeros* — iată ce reprezintă viața social-politică în momentul istoric prin care trecem.

Socialiștii care la începutul războiului au trecut de partea burgheziei, toți acești David și Scheidemana în Germania, Plehanov-Potresov-Gvozdev & Co. în Rusia, multă vreme au țipat cît i-a ținut gura împotriva „iluziilor“ revoluționarilor, împotriva „iluziilor“ Manifestului de la Basel ⁸, împotriva „farsei-vis“ a transformării războiului imperialist într-un război civil. Ei au proslăvit

în fel și chip forța, vitalitatea și adaptabilitatea pe care, după părerea lor, a vădit-o capitalismul, ei, care i-au ajutat pe capitaliști „să adapteze“, să dreseze, să prostească și să dezbine clasele muncitoare din diferitele țări.

Dar „cine râde la urmă râde mai bine“. Burghezia n-a reușit să facă să întârzie prea mult timp criza revoluționară generată de război. Criza revoluționară crește cu o forță irezistibilă în toate țările, începînd cu Germania, care, după expresia unui observator ce a vizitat-o de curînd, trece printr-o „foamete genial organizată“, și sfîrșind cu Anglia și Franța, unde *de asemenea* se apropie *foametea* și unde organizarea este mult mai puțin „genială“.

Era firesc ca în Rusia țaristă, unde exista cea mai monstruoasă dezorganizare și cel mai revoluționar proletariat (și aceasta nu datorită calităților lui deosebite, ci datorită tradițiilor vii ale „anului 1905“), criza revoluționară să izbucnească *mai înainte decît oriunde* în altă parte. Această criză a fost grăbită de o serie de înfrîngerii foarte grele pe care le-au suferit Rusia și aliații ei. Înfrîngerile au zdruncinat tot vechiul mecanism guvernamental și toată vechea ordine, au întăritat împotriva acestora *toate* clasele populației, au dus la exasperare armata, au nimicit în proporții uriașe vechiul ei corp de comandă, provenit din rîndurile unei nobilemi retrograde și ale unei birocrății putrede cu desăvîrșire, înlocuindu-l cu unul alcătuit din elemente tinere, proaspete, provenite mai ales din burghezie, din raznocinți*, din mica burghezie. Cei care nu sînt decît niște lachei ai burgheziei sau pur și simplu niște oameni fără caracter și care au făcut spume la gură împotriva „defetismului“ sînt puși acum în fața legăturii istorice dintre înfrîngerea monarhiei țariste, cea mai înapoiată și cea mai barbară, și *începutul* incendiului revoluționar.

Dar, dacă înfrîngerile de la începutul războiului au jucat rolul unui factor negativ care a grăbit explozia, *legătura* dintre capitalul financiar anglo-francez, dintre

* *Raznocinți* — reprezentanți culți ai burgheziei liberale și democratice, proveniți din rîndurile clerului, funcționărilor, micii burghezii sau țărănimii. — *Nota trad.*

imperialismul anglo-francez și capitalul octombrist-cadet din Rusia a fost un factor care a grăbit această criză, prin *organizarea* de-a dreptul a *unui complot* împotriva lui Nicolaie Romanov.

Acest aspect extrem de important al problemei este, din motive lesne de înțeles, trecut sub tăcere de presa anglo-franceză și subliniat cu o satisfacție răutăcioasă de presa germană. Noi, marxistii, trebuie să privim cu luciditate adevărul drept în față și să nu ne lăsăm tulburați nici de minciunile oficiale, dulcegi-diplomatice ale diplomaților și miniștrilor primului grup beligerant de imperialiști, nici de ochiadele și chicotelile concurenților lor financiari și militari din celălalt grup beligerant. Tot mersul evenimentelor din cursul revoluției din februarie-martie arată limpede că ambasada engleză și cea franceză, cu agenții și „legăturile” lor, care făceau de mult eforturi desperate pentru a împiedica acorduri „separate” și o pace separată între Nicolaie al II-lea (să sperăm că este, și să luptăm ca să fie, ultimul) și Wilhelm al II-lea, au organizat în mod nemijlocit un complot împreună cu octombristii și cadeții, împreună cu o parte dintre generali, cu o parte a corpului ofițeresc al armatei și a garnizoanei din Petrograd, care urmărea îndeosebi *înlăturarea* lui Nicolaie Romanov.

Să nu ne facem iluzii. Să nu cădem în greșeala acelor care sînt gata astăzi să înalțe osanale — cum sînt unii „okişti” sau „menşevici”⁹ care oscilează între gvozdevism-potresovism și internaționalism și care prea adesea alunecă spre pacifismul mic-burghez, — să înalțe osanale unei „înțelegeri” între partidul muncitoresc și cadeți, „sprijinirii” acestora din urmă de către partidul muncitoresc etc. Acești oameni, de dragul vechii lor doctrine învățate pe de rost (și cu totul nemarxiste), aruncă un vâl asupra complotului organizat de imperialiștii anglo-francezi împreună cu alde Gucikov și Miliukov în vederea înlăturării „principalului războinic”, Nicolaie Romanov, și a înlocuirii lui cu niște *războinici* mai energici, mai proaspeți, mai capabili.

Dacă revoluția a învins atît de repede și — ar părea la prima vedere — atît de radical, aceasta e numai deoarece, ca urmare a unei situații istorice cu totul originale, *s-au*

contopit laolaltă — și s-au contopit într-un mod remarcabil de „armonios“ — *curente cu totul deosebite*, interese de clasă *cu totul eterogene*, tendințe sociale și politice *diametral opuse*. Și anume: complotul imperialiștilor anglo-francezi, care i-au împins pe Miliukov, Gucikov & Co. să pună mîna pe putere *în scopul continuării războiului imperialist*, în scopul continuării lui cu și mai multă înverșunare și îndîrjire, în scopul *măcelării a noi milioane* de muncitori și țărani din Rusia pentru ca Gucikovii să primească... Constantinopolul, capitaliștii francezi... Siria, capitaliștii englezi... Mesopotamia etc. Aceasta pe de o parte. Iar pe de altă parte o adîncă mișcare proletară și populară de masă (întreaga sărăcime de la orașe și de la sate) cu caracter revoluționar pentru *pîine*, pentru *pace*, pentru *libertatea adevărată*.

Ar fi pur și simplu o prostie să se vorbească de un „sprijin“ acordat de proletariatul revoluționar din Rusia imperialismului cadeto-octombrist, „finanțat“ cu bănișori englezi, la fel de respingător ca cel țarist. Muncitorii revoluționari au distrus, au distrus în mare măsură și vor distruge din temelii mîrșava *monarhie* țaristă, fără a se entuziasma și tulbura dacă în anumite momente istorice, de scurtă durată și excepționale în ceea ce privește conjunctura, *le vine în ajutor* lupta dusă de Buchanan, Gucikov, Miliukov & Co. *pentru a înlocui* un monarh cu un *alt monarh*, de preferință tot cu un Romanov!

Așa și numai așa s-au petrecut lucrurile. Așa și numai așa poate privi lucrurile un om politic care nu se teme de adevăr, care cîntărește lucid raportul dintre forțele sociale în revoluție, care apreciază orice „moment actual“ nu numai din punctul de vedere al întregului caracter original pe care-l are astăzi, ci și din punctul de vedere al resorturilor mai profunde, al raportului mai profund dintre interesele proletariatului și cele ale burgheziei, atît în Rusia, cît și în întreaga lume.

Muncitorii din Petrograd, ca și muncitorii din întreaga Rusie, au luptat cu abnegație împotriva monarhiei țariste, pentru libertate, pentru a se da pămînt țăranilor, *pentru pace*, împotriva măcelului imperialist. Urmărind continuarea și întetirea acestui măcel, capitalul imperialist

anglo-francez a țesut intrigi de palat, a organizat un complot împreună cu ofițerii din gardă, i-a instigat și i-a încurajat pe Gucikovi și Miliukovi, a pregătit pe deplin un nou guvern, care, după primele lovituri date țarismului de lupta proletariatului, a și pus mâna pe putere.

Acest nou guvern, în care octombriștii¹⁰ și cei din partidul „înnoirii pașnice”¹¹, Lvov și Gucikov, complicitii de ieri ai lui Stolîpin-Spînzurătorul, dețin posturi cu adevărat importante, posturi cheie, posturi hotărâtoare, armata și funcționăria, acest guvern în care Miliukov și ceilalți cadeți¹² servesc mai mult de decor, de fațadă, pentru a ține discursuri profesionale dulcege, iar „trudovicul” Kerenski joacă rolul de balalaică pentru a-i înșela pe muncitori și țărani, — acest guvern nu este o adunătură întâmplătoare de persoane.

El este alcătuit din reprezentanții unei clase noi care s-a ridicat la exercitarea puterii politice în Rusia, clasa moșierilor capitaliști și a burgheziei, care de mult *cîrmuiește* sub raport economic țara noastră și care, și în timpul revoluției din 1905—1907 și în timpul contrarevoluției din 1907—1914 și, în sfârșit — ba chiar cu o deosebită repeziciune —, în perioada războiului din 1914—1917 s-a organizat politicește extrem de repede, acaparînd și administrația locală, și învățămîntul public, și tot felul de congrese, și Duma, și comitetele pentru industria de război¹³ etc. Această clasă nouă era „aproape cu totul” la putere în preajma anului 1917; de aceea au fost suficiente primele lovituri date țarismului pentru ca acesta să se prăbușească și să cedeze locul burgheziei. Războiul imperialist, care reclamă o nemaipomenită încordare a forțelor, a accelerat în așa măsură mersul dezvoltării înapoiatei Rusii, încît „dintr-o dată” (de fapt *pare numai că* dintr-o dată) am ajuns din urmă Italia, Anglia, aproape Franța, am căpătat un guvern „parlamentar”, „de coaliție”, „național” (adică un guvern apt să continue măcelul imperialist și să amăgească poporul).

Alături de acest guvern — care, în fond, din punctul de vedere al războiului *actual* este un simplu agent al „firmelor” miliardare „Anglia și Franța” — a apărut principalul guvern, un guvern neoficial, încă nedezvoltat, re-

lativ slab, *guvernul muncitoresc*, care exprimă interesele proletariatului și ale întregii populații sărace de la orașe și de la sate. Acest guvern este *Sovietul de deputați ai muncitorilor* din Petrograd, care caută legături cu soldații și țărani, precum și cu muncitorii agricoli, cu aceștia, bineînțeles, îndeosebi, în primul rând, mai mult decât cu țărani.

Aceasta este situația politică *reală* pe care trebuie să căutăm înainte de toate să ne-o lămurim cu cea mai mare precizie obiectivă cu putință, pentru a pune la baza tacticii marxiste singura temelie trainică pe care trebuie clădită, *temelia faptelor*.

Monarhia țaristă este zdrobită, dar nu este încă răpusă.

Guvernul burghez, octombrist-cadet, care vrea să ducă războiul imperialist „pînă la capăt”, fiind de fapt un agent al firmei financiare „Anglia și Franța”, *e nevoit să promită* poporului maximum de libertăți și de pomeni compatibile cu păstrarea de către acest guvern a puterii asupra poporului și cu posibilitatea de a continua măcelul imperialist.

Sovietul de deputați ai muncitorilor, organizație a muncitorilor, reprezintă embrionul unui guvern muncitoresc, reprezentantul intereselor tuturor maselor *sărace* ale populației, adică a nouă zecimi din populație, și luptă pentru *pace, pîine, libertate*.

Lupta acestor trei forțe determină situația care s-a creat în prezent și care constituie o *trecere* de la prima etapă la a doua etapă a revoluției.

Contradicția dintre prima și a doua forță *nu* este profundă, ci este o contradicție vremelnică, provocată *numai* de conjunctura momentului, de cotitura bruscă a evenimentelor în războiul imperialist. Noul guvern este *în întregime* sa format din monarhiști, căci republicanismul *verbal* al lui Kerenski este pur și simplu neserios, nedemn de un om politic și *în mod obiectiv* înseamnă politicianism. Noul guvern nici n-a apucat bine să răpună monarhia țaristă, că *a și început să cadă la tocmeală* cu dinastia moșierilor Romanovi. Burghezia de tip octombrist-cadet *are nevoie* de monarhie, care să fie capul birocrăției și armatei și să ocrotească privilegiile capitalului împotriva oamenilor muncii.

Cine spune că în interesul luptei împotriva reacțiunii țariste muncitorii trebuie să *sprijine* noul guvern (și aceasta o spun, după cum se vede, alde Potresov, Gvozdev, Cihenkeli, precum și, cu toată *atitudinea sa evazivă, Cibeidze*) este un trădător al muncitorilor, un trădător al cauzei proletariatului, al cauzei păcii și libertății. Căci în realitate *tocmai* acest nou guvern este chiar *de pe acum* legat de mâini și de picioare de capitalul imperialist, de politica imperialistă *de război*, de jaf, și a și început să cadă la tocmeală (fără a întreba poporul!) cu dinastia, activează *în direcția restaurării monarhiei țariste*, invită pe noul pretendent la tronul țărilor, Mihail Romanov, se îngrijește de consolidarea tronului lui, de înlocuirea monarhiei legitime (legale, bazate pe vechea lege) printr-o monarhie bonapartistă, plebiscitară (bazată pe o consultare trucată a poporului).

Nu, pentru a lupta cu adevărat împotriva monarhiei țariste, pentru a asigura cu adevărat libertatea, nu numai în vorbe, nu numai în promisiunile palavragiilor Miliukov și Kerenski, *nu* muncitorii trebuie să *sprijine* noul guvern, ci acest guvern trebuie „să-i *sprijine*“ pe muncitori! Căci singura *garanție* că libertatea și nimicirea pînă la capăt a țarismului vor fi asigurate este *înarmarea proletariatului*, întărirea, extinderea, dezvoltarea rolului, a importanței, a forței Sovietului de deputați ai muncitorilor.

Restul e vorbărie goală și minciună, este autoamăgirea politicianilor din tabăra liberalilor și radicalilor, este înșelăciune și escrocherie.

Ajutați la înarmarea muncitorilor sau, cel puțin, nu împiedicați acest lucru, și libertatea în Rusia nu va putea fi învinsă, monarhia nu va putea fi restaurată, iar republica va fi asigurată.

Altminteri Gucikovii și Miliukovii vor restaura monarhia și nu vor realiza *nimic*, absolut nimic din „libertățile“ pe care le-au promis. Cu făgăduieli „au hrănit“ poporul și au prostit pe muncitori toți politicienii burghezi în *toate* revoluțiile burgheze.

Revoluția noastră este burgheză, *de aceea* muncitorii trebuie să *sprijine* burghezia, spun alde Potresov, Gvozdev, Cibeidze, așa cum spunea mai ieri Plehanov.

Revoluția noastră este burgheză, spunem noi, marxiștii, *de aceea* muncitorii trebuie să deschidă poporului ochii să vadă înșelăciunea politicianilor burghezi, să-l învețe să nu se încreadă în vorbe, să nu se bizuie decât pe *propriile sale* forțe, pe organizarea *sa*, pe unirea *sa*, pe înarmarea *sa*.

Guvernul octombriștilor și cadeților, al Gucikovilor și Miliukovilor, *nu poate* — chiar dacă ar dori sincer acest lucru (și în sinceritatea lui Gucikov și a lui Lvov numai un copil ar putea crede) —, *nu poate* da poporului *nici pace, nici pâine, nici libertate*.

Pacea n-o poate da, fiindcă este un guvern al războiului, un guvern al continuării măcelului imperialist, un guvern al *jafului*, care intenționează să jefuiască Armenia, Galiția, Turcia, să ia Constantinopolul, să recucerească Polonia, Kurlanda, Ținutul lituanian etc. Guvernul acesta este legat de mâini și de picioare de capitalul imperialist anglo-francez. Capitalul rus nu este decât o filială a „firmei“ mondiale care manipulează *sute de miliarde* de ruble și poartă denumirea : „Anglia și Franța“.

Pâine nu poate da, fiindcă este un guvern burghez. În *cel mai bun* caz, el va da poporului, așa cum s-a întâmplat în Germania, „o foamete genial organizată“. Dar poporul nu va voi să sufere de foame. Poporul va afla — și, pe cât se pare, va afla curînd — că cerealele sînt și pot fi căpătate, dar numai dacă se vor lua măsuri care să *nu se plece în fața caracterului sacrosanct al capitalului și al proprietății funciare*.

Libertate nu poate da, fiindcă este un guvern moșieresc-capitalist, care *se teme* de popor și care a și început să cadă la tocmeală cu dinastia Romanovilor.

Despre sarcinile de ordin tactic care ni se pun în comportarea noastră imediată față de acest guvern vom vorbi într-un alt articol. Acolo vom arăta care este specificul momentului actual — momentul *trecerii* de la prima etapă la a doua etapă a revoluției —, de ce lozinca, „sarcina zilei“ în *acest* moment trebuie să fie : *muncitori, ați săvîrșit minuni de eroism proletar, popular în războiul civil împotriva țarismului, trebuie să săvîrșiți minuni de organizare proletară și de organizare a întregului popor pentru*

a pregăti victoria voastră în cea de-a doua etapă a revoluției.

Mărginindu-ne *acum* la analiza luptei de clasă și a raportului dintre forțele de clasă în etapa actuală a revoluției, trebuie să punem și chestiunea : care sînt *aliații* proletariatului în *actuala* revoluție ?

Proletariatul are *doi* aliați : în primul rînd, masa largă a populației semiproletare și, în parte, a țăranilor cu mică gospodărie din Rusia, masă care numără multe zeci de milioane, alcătuiind imensa majoritate a populației. Această masă *are nevoie* de pace, pîine, libertate și pămînt. Această masă se va afla în mod inevitabil sub o oarecare influență a burgheziei, și îndeosebi a micii burghezii, de care e cea mai apropiată prin condițiile ei de trai, oscilînd între burghezie și proletariat. Lecția aspră pe care o oferă războiul și care va fi *cu atît mai aspră* cu cît Gucikov, Lvov, Mi-liukov & Co. vor duce cu mai multă energie războiul, va împinge *inevitabil* această masă spre proletariat, silind-o să-l urmeze. Această masă trebuie, folosind libertatea relativă a noii ordini și Sovietele de deputați ai muncitorilor, să căutăm, în primul rînd și mai mult decît orice, *s-o luminăm și s-o organizăm*. Soviete de deputați ai țăranilor, Soviete ale muncitorilor agricoli, aceasta este una dintre cele mai importante sarcini. Totodată vom tinde nu numai ca muncitorii agricoli să-și formeze Sovietele lor separate, ci și ca țăranii neavuți și cei săraci să se organizeze *separat* de țăranii înstăriți. Despre sarcinile speciale și formele speciale ale acestei organizări care în momentul de față este absolut necesară vom vorbi în scrisoarea următoare.

Al doilea aliat al proletariatului rus este proletariatul din toate țările beligerante, și în general din toate țările. În mare parte, acesta este astăzi apărat de război și prea adesea în numele lui vorbesc social-șoviniștii, care, în Europa, au trecut, ca și Plehanov, Gvozdev, Potresov în Rusia, de partea burgheziei. Dar, cu fiecare lună de război imperialist, procesul de eliberare a proletariatului de sub înrîurirea lor progresează, iar revoluția rusă va accelera *inevitabil* și în măsură uriașă acest proces.

Cu acești doi aliași proletariatul, folosind particularitățile actualului moment de trecere, poate să meargă și va merge spre cucerirea mai întâi a republicii democratice și a victoriei depline a țăranilor asupra moșierilor în loc de semimonarhia gucikovistă-miliukovistă, iar apoi spre socialism, singurul care va da popoarelor istovite de război pace, pâine și libertate.

N. Lenin

Scris la 7 (20) martie 1917

Publicat în formă prescurtată
la 21 și 22 martie 1917,
în ziarul „Pravda” nr. 14 și 15

Publicat pentru prima oară
în întregime în 1949,
în Operele lui V. I. Lenin,
ed. a 4-a, vol. 23

Se tipărește după copia
dactilografiată, confruntată
cu textul apărut în ziar

SCRISORI DIN DEPĂRTARE

SCRISOAREA A DOUA
NOUL GUVERN ȘI PROLETARIATUL

Cel mai important document de care dispun pînă în ziua de astăzi (8 (21) martie) este numărul din 16 martie al ziarului englez ultraconservator și ultraburghez „Times”¹⁴, în care este publicat un comunicat cu privire la revoluția din Rusia. E limpede, ar fi greu de găsit o sursă mai binevoitoare — ca să folosim un eufemism — față de guvernul Gucikov și Miliukov.

Correspondentul acestui ziar comunică din Petersburg, în ziua de miercuri 1 (14) martie, cînd la cîrmă se afla încă *primul* guvern provizoriu, adică Comitetul executiv al Dumei, alcătuit din 13 persoane în frunte cu Rodzeanko, și care, după expresia ziarului, număra printre membrii săi doi „socialiști”, pe Kerenski și Ciheidze¹⁵, — următoarele :

„Un grup de 22 de membri aleși ai Consiliului de stat — Gucikov, Stahovici, Trubețkoi, profesorul Vasiliev, Grimm, Vernadski și alții — au trimis ieri o telegramă țarului”, implorîndu-l ca, pentru salvarea „dinastiei” etc. etc., să convoace Duma și să numească șef al guvernului o persoană care să se bucure de „încrederea națiunii”. „Ce hotărîre va lua împăratul, care trebuie să sosească astăzi, pînă în momentul de față nu se știe — scrie corespondentul —, dar un lucru este absolut sigur. Dacă maiestatea sa nu va satisface imediat dorința celor mai moderate elemente din rîndurile supușilor săi loiali, Comitetul provizoriu al Dumei de stat ar pierde influența de care se bucură în prezent, iar cei care s-ar bucura de toată această

influență ar fi socialiștii ; aceștia vor instaurarea republicii, dar nu sînt în stare să instituie nici un fel de guvern de ordine și ar duce inevitabil țara la anarhie înăuntru și la o catastrofă în afară...“.

Nu-i așa că e o dovadă de înțelepciune politică și că e foarte clar ? Ce bine înțelege tovarășul de idei (dacă nu chiar conducătorul) englez al Gucikovilor și Miliukovilor raportul forțelor și intereselor de clasă ! „Cele mai moderate elemente din rîndurile supușilor loiali“, adică moșierii și capitaliștii monarhiști, vor să capete puterea în mâinile lor, întrucît își dau perfect de bine seama că altminteri „influența“ de care se bucură ei o vor căpăta „socialiștii“. Dar de ce tocmai „socialiștii“ și nu altcineva ? Pentru că gucikovistul englez vede foarte bine că în arena politică *nu există și nu poate exista* nici o altă forță socială. Revoluția a făcut-o proletariatul ; el a dat dovadă de eroism, și-a vărsat sîngele, a antrenat după sine masele cele mai largi ale populației muncitoare și sărace, el cere pîine, pace și libertate, el cere republică, el simpatizează cu socialismul. Iar o mîna de moșieri și capitaliști, în frunte cu alde Gucikov și Miliukov, vor să înșele voința sau năzuința imensei majorități, vor să încheie *un tîrg cu monarhia care se prăbușește*, vor s-o sprijine, s-o salveze : numește-i pe Lvov și pe Gucikov, maiestate, și vom fi cu monarhia împotriva poporului. Iată tot înțelesul, tot miezul politicii noului guvern !

Dar cum să justifici înșelarea poporului, mistificarea lui, încălcarea voinței imensei majorități a populației ?

Pentru asta trebuie să calomniezi — un procedeu vechi, dar veșnic nou al burgheziei. Și gucikovistul englez calomniază, înjură, scuiță și se stropșește : „anarhie înăuntru, catastrofă în afară“, „nici un fel de guvern de ordine“ !!

Nu-i adevărat, onorabile gucikovist ! Muncitorii vor republica, iar republica este o formă de guvernămînt cu mult mai „de ordine“ decît monarhia. Ce garanție are poporul că un alt Romanov nu-și va aduce pe lîngă el un alt Rasputin ? Catastrofa o aduce tocmai continuarea războiului, adică tocmai noul guvern. Numai o republică proletară, sprijinită de muncitorii agricoli și de partea să-

racă a țăranilor și orășenilor, poate să asigure pacea, poate da pâine, ordine, libertate.

Urletele împotriva anarhiei n-au alt rol decît să disimuleze interesele egoiste ale capitaliștilor, care vor să se îmbogățească de pe urma războiului și a împrumuturilor de război, care vor să restabilească monarhia *împotriva* poporului.

„...Ieri — continuă corespondentul — partidul social-democrat a lansat un apel cu un conținut cum nu se poate mai rebel, și acest apel a fost difuzat în tot orașul. Ei“ (adică partidul social-democrat) „sînt niște doctrinari puri, dar într-o vreme ca aceasta puterea lor de a face rău este imensă. D-l Kerenski și d-l Ciheidze, care înțeleg că fără sprijinul ofițerilor și al elementelor mai moderate din rîndurile poporului nu pot spera să evite anarhia, sînt siliți să țină seama de tovarășii lor mai puțin chibzuiți, care pe nesimțite îi împing să ocupe o poziție de natură să complice sarcina Comitetului provizoriu...“.

O, mare diplomat-gucikovist englez ! Cît de „nechibzuit“ ați divulgat adevărul !

„Partidul social-democrat“ și „tovarășii mai puțin chibzuiți“, de care „sînt siliți să țină seama Kerenski și Ciheidze“, aceștia sînt, după cum se vede, Comitetul Central sau Comitetul din Petersburg al partidului nostru, refăcut de conferința din ianuarie 1912¹⁶, sînt aceiași „bolșevici“ pe care burghezii întotdeauna îi învinuiesc că sînt „doctrinari“ pentru că sînt credincioși „doctrinei“, adică bazelor, principiilor, învățaturii și țelurilor *socialismului*. Se vede cît de colo că gucikovistul englez aduce apelului¹⁷ și comportării partidului nostru învinuirea că sînt rebele și doctrinare pentru că cheamă la luptă pentru republică, pentru pace, pentru nimicirea totală a monarhiei țariste, pentru pâinea poporului.

Pâine pentru popor și pace — asta înseamnă rebeliune ; pe cînd fotolii ministeriale pentru Gucikov și Miliukov — asta înseamnă „ordine“. Cît de cunoscute ne sînt aceste vorbe de mult auzite !

Și care este, potrivit caracterizării făcute de gucikovistul englez, tactica lui Kerenski și Ciheidze ?

O tactică șovăielnică : pe de o parte, gucikovistul îi laudă ; ei, vedeți dv., „înțeleg“ (copii cuminți ! băieți deș-

tepți !) că fără „sprijinul“ ofițerilor și al elementelor mai moderate nu se poate evita anarhia (și noi care pînă acum credeam și continuăm să credem, potrivit doctrinei noastre, învățaturii noastre socialiste, că tocmai capitaliștii aduc în societatea omenească anarhia și războiul, că numai prin trecerea *întregii* puteri politice în mîinile proletariatului și ale sărăcimii putem scăpa de războaie, de anarhie, de foamete !). — — — Pe de altă parte, ei, vedeți dv., „sînt siliți să țină seama“ „de tovarășii lor mai puțin chibzuiți“, adică de bolșevici, de Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, refăcut și unificat de Comitetul Central.

Dar ce forță îi „silește“ pe Kerenski și pe Ciheidze „să țină seama“ de partidul bolșevic, din care ei n-au făcut *niciodată* parte, pe care ei înșiși sau reprezentanții lor în publicistică („socialiștii-revoluționari“, „socialiștii-populiști“¹⁸, „menșevicii-okişti“ etc.) întotdeauna i-au înjurat și condamnat, spunînd despre ei că nu sînt decît un neînsemnat cerc clandestin, o sectă de doctrinari etc. ? Unde și cînd s-a mai văzut ca, în momente revoluționare, în momente cînd acțiunea *maselor* are precădere, niște oameni politici care nu și-au pierdut mințile „să țină seama“ de „doctrinari“ ??

S-a încurcat bietul nostru gucikovist englez, n-a reușit s-o scoată la capăt, n-a știut nici să mintă pe de-a-ntregul, nici să spună tot adevărul ; singurul lucru pe care l-a făcut a fost să se dea de gol.

Ceea ce i-a silit pe Kerenski și pe Ciheidze să țină seama de partidul social-democrat al Comitetului Central este influența de care se bucură acest partid în rîndurile proletariatului, ale *maselor*. Partidul nostru, s-a dovedit a fi cu masele, cu proletariatul revoluționar, *în ciuda* arestării și deportării în Siberia, încă în 1914, a deputaților noștri, în ciuda sălbaticii prigoane și a arestărilor la care a fost supus Comitetul din Petersburg pentru activitatea ilegală desfășurată în timpul războiului *împotriva* războiului și *împotriva* țarismului.

„Faptele sînt îndărătnice“, spune un proverb englez. Îngăduiți-mi să vi-l reamintesc, stimate gucikovist englez ! „*Insuși*“ gucikovistul englez *a trebuit* să recunoască faptul că muncitorii din Petersburg au fost conduși sau cel puțin

ajutați cu abnegație de partidul nostru în mărețele zile ale revoluției. De asemenea el a trebuit să recunoască și faptul că Kerenski și Ciheidze oscilează între burghezie și proletariet. Gvozdeviștii, „defensiștii“, adică social-șoviniștii, adică apărătorii războiului imperialist, de jaf, urmează astăzi în totul burghezia ; Kerenski, intrând în guvern, adică în cel de-al doilea guvern provizoriu, a trecut și el cu totul de partea burgheziei ; Ciheidze n-a trecut, el continuă să oscileze între guvernul provizoriu al burgheziei, Gucikovi și Miliukovi, de o parte, și „guvernul provizoriu“ al proletarietului și al maselor sărace ale poporului, Sovietul de deputați ai muncitorilor și Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, unificat de Comitetul Central, de altă parte.

Revoluția a confirmat, prin urmare, ideea asupra căreia am insistat noi îndeosebi chemând pe muncitori să-și lămurească bine deosebirea de clasă dintre principalele partide și curente din mișcarea muncitorească și din rîndurile micii burghezii, a confirmat cele scrise de noi, de pildă, în nr. 47 al ziarului „Soțial-Democrat“¹⁹ din Geneva acum aproape un an și jumătate, la 13 octombrie 1915 :

„Participarea social-democraților la un guvern revoluționar provizoriu alături de mica burghezie democratică, noi o considerăm, ca și înainte, admisibilă, dar *n* „împreună cu revoluționarii-șoviniști. Considerăm revoluționari-șoviniști pe aceia care doresc victoria asupra țarismului în vederea victoriei asupra Germaniei, — în vederea jefuirii altor țări, — în vederea consolidării dominației velicorușilor asupra celorlalte popoare din Rusia etc. Baza șovinismului revoluționar o constituie situația de clasă a micii burghezii. Aceasta din urmă oscilează întotdeauna între burghezie și proletariet. Acum ea oscilează între șovinism (care o împiedică să fie consecvent-revoluționară chiar și în sensul revoluției democratice) și internaționalismul proletar. Exponenții politici ai acestei mici burghezii din Rusia sînt în momentul de față trudovicii²⁰, socialiștii-revoluționari, «Nașa Zarea» (astăzi «Delo»)²¹, fracțiunea Ciheidze²², Comitetul de organizare, d-l Plehanov și cei de teapa lor. Dacă în Rusia ar învinge revoluționarii-șoviniști, noi am fi împotriva apărării «patriei» lor în războiul actual. Lo-

zina noastră este : împotriva șoviniștilor, chiar dacă sînt revoluționari și republicani, *împotriva* lor și *pentru* alianța proletariatului internațional în vederea înfăptuirii revoluției socialiste“*.

Dar să ne întoarcem la gucikovistul englez.

„...Comitetul provizoriu al Dumei de stat — continuă el —, apreciind primejdiile ce-i stau în față, în mod intenționat a renunțat la înfăptuirea planului său inițial de a-i aresta pe miniștri, deși acest lucru se putea face ieri cu greutatea minime. În felul acesta a fost deschisă o porțiță pentru tratative, și datorită acestui fapt noi“ („noi“ = capitalul financiar englez și imperialismul englez) „ne putem bucura de toate avantajele noului regim fără a trece prin groaznica încercare a Comunei și prin anarhia unui război civil...“.

Gucikoviștii au fost *pentru* un război civil în folosul lor ; ei sînt *împotriva* unui război civil în folosul poporului, adică în folosul majorității reale a oamenilor muncii.

„...Raporturile dintre Comitetul provizoriu al Dumei, care reprezintă întreaga națiune“ (este vorba de Comitetul Dumei a IV-a, dumă moșierească și capitalistă !), „și Sovietul de deputați ai muncitorilor, care reprezintă interese pur de clasă“ (limbajul diplomatului care a prins din zbor cuvinte savante și care vrea să ascundă faptul că Sovietul de deputați ai muncitorilor reprezintă proletariatul și sărăcimea, adică $\frac{9}{10}$ din populație), „dar care în momente de criză, ca cea de acum, are o putere uriașă, au stîrnit temeri serioase în rîndurile oamenilor cumpăniți, care prevăd posibilitatea unei ciocniri între unul și celălalt, ciocnire care ar putea avea rezultate extrem de grave.

Din fericire, această primejdie a fost înlăturată, cel puțin pentru momentul de față“ (notați acest „cel puțin“ !), „datorită influenței d-lui Kerenski, un tînăr avocat cu remarcabil talent oratoric, care înțelege clar“ (spre deosebire de Ciheidze, care „înțelegea“ și el, dar, după părerea gucikovistului, pare-se, mai puțin clar ?) „necesitatea de a acționa laolaltă cu Comitetul în interesul alegătorilor lui din rîndurile clasei muncitoare“ (adică pentru

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51. — Nota red.

a obține voturile muncitorilor, pentru a cocheta cu ei). „Astăzi (miercuri, 1 (14) martie) a fost încheiată o înțelegere satisfăcătoare²³, datorită căreia orice fricțiuni inutile vor fi evitate“.

Ce fel de înțelegere este aceasta, dacă este vorba de o înțelegere cu *întregul* Soviet de deputați ai muncitorilor, care sînt condițiile ei, nu știm. De data aceasta gucikovistul englez trece complet sub tăcere *principalul*. Firește! Burgheziei nu-i convine ca aceste condiții să fie limpezi, precise, cunoscute de toată lumea, căci atunci i-ar veni mai greu să le încalce!

Rîndurile de mai sus erau scrise cînd am citit două știri foarte importante. În primul rînd, în ziarul parizian ultraconservator și ultraburghez „Le Temps“²⁴ din 20 martie, textul apelului Sovietului de deputați ai muncitorilor cu privire la „sprijinirea“ noului guvern²⁵; în al doilea rînd, extrase din cuvîntarea ținută de Skobelev la 1 (14) martie în Duma de stat, reproduse de un ziar din Zürich („Neue Zürcher Zeitung“, 1 Mit.-bl., din 21 martie) după un ziar berlinez („National-Zeitung“)²⁶.

Apelul Sovietului de deputați ai muncitorilor, dacă textul acestui apel n-a fost denaturat de imperialiștii francezi, este un document remarcabil, care arată că proletariatul din Petersburg se afla, cel puțin în momentul lansării acestui apel, sub influența precumpănitoare a oamenilor politici mic-burghezi. Țin să amintesc că în categoria acestor oameni politici eu includ, după cum am spus mai sus, pe cei de teapa lui Kerenski și Ciheidze.

În acest apel găsim două idei politice și, respectiv, două lozinci:

În primul rînd. În apel se spune că guvernul (cel nou) este compus din „elemente moderate“. Caracterizare ciudată, cu totul incompletă, avînd un caracter pur liberal, nemarxist. Și eu sînt gata să admit că într-un anumit sens — voi arăta în următoarea scrisoare în ce sens anume — orice guvern trebuie să fie acum, după încheierea primei etape a revoluției, un guvern „moderat“. Dar e absolut

inadmisibil să-ți ascunzi ție însuși și să ascunzi poporul faptul că acest guvern dorește continuarea războiului imperialist, că este un agent al capitalului englez, că urmărește restaurarea monarhiei și consolidarea dominației moșierilor și a capitaliștilor.

În apel se spune că toți democrații trebuie „să sprijine“ noul guvern și că Sovietul de deputați ai muncitorilor îl roagă și îl împuternicește pe Kerenski să participe la guvernul provizoriu. Condițiile sînt: înfăptuirea încă în timpul războiului a reformelor promise, garantarea „libertății“ de dezvoltare „culturală“ (numai ??) a naționalităților (program pur cadet, mizer-liberal) și crearea unui comitet special pentru supravegherea acțiunilor guvernului provizoriu, comitet care urmează să fie compus din membri ai Sovietului de deputați ai muncitorilor și din „militari“²⁷.

Despre acest Comitet de supraveghere, care se încadrează în a doua serie de idei și lozinci, voi vorbi separat mai jos.

Dar numirea lui Kerenski, acest Louis Blanc rus, și îndemnul de a sprijini noul guvern constituie, se poate spune, un model clasic de trădare a cauzei revoluției și a cauzei proletariatului, o trădare tocmai de felul acelor care au făcut să eșueze o serie întreagă de revoluții din secolul al XIX-lea, indiferent cît de sinceri și de devotați față de socialism sînt conducătorii și adepții unei asemenea politici.

Proletariatul nu poate și nu trebuie să sprijine un guvern al războiului, un guvern al restaurației. Pentru a lupta împotriva reacțiunii, pentru a da o ripostă încercărilor posibile și probabile ale Romanovilor și ale prietenilor lor de a restaura monarhia și de a aduna trupe contrarevoluționare, e nevoie de cu totul altceva decît de sprijinirea lui Gucikov & Co., e nevoie de *organizarea*, lărgirea, întărirea miliției *proletare*, de înarmarea poporului sub conducerea muncitorilor. Fără această măsură principală, fundamentală, esențială, nici vorbă nu poate fi de a opune o rezistență serioasă restaurării monarhiei și încercărilor de a răpi sau ciunti libertățile promise, nici vorbă nu poate fi de a păși hotărît pe calea care duce spre pîine, *pace* și libertate.

Dacă Ciheidze, care împreună cu Kerenski a făcut parte din primul guvern provizoriu (comitetul Dumei alcătuit din 13 persoane), nu a intrat în cel de-al doilea guvern provizoriu din considerente cu adevărat principiale de felul celor arătate mai sus sau asemănătoare lor, acesta este un lucru care-i face cinste. Trebuie s-o spunem deschis. Din păcate, această interpretare vine în contradicție cu alte fapte, și în primul rând cu cuvântarea lui Skobelev, care a mers totdeauna mână în mână cu Ciheidze.

Skobelev, dacă e să dăm crezare sursei menționate mai sus, a spus că „grupul social (? pesemne social-democrat) și muncitorii au numai slabe puncte de atingere (slabe puncte de contact) cu țelurile guvernului provizoriu“, că muncitorii cer pacea și că, dacă războiul va fi continuat, în primăvară se va ajunge oricum la o catastrofă, că „muncitorii au încheiat cu societatea (societatea liberală) o înțelegere vremelnică (eine vorläufige Waffenfreundschaft), cu toate că țelurile lor politice sînt departe de țelurile societății ca cerul de pămînt“, că „liberalii trebuie să renunțe la țelurile absurde (unsinnige) ale războiului“ etc.

Această cuvîntare este o ilustrare a ceea ce noi am numit mai sus, în pasajul citat din „Soțial-Demokrat“, „oscilare“ între burghezie și proletariat. Liberalii, rămînînd liberali, *nu pot* „renunța“ la țelurile „absurde“ ale războiului, care sînt determinate, în treacăt fie zis, nu numai de ei, ci de capitalul financiar anglo-francez, o forță atotputernică care se măsoară în sute de miliarde. Nu liberalii trebuie „convinși“, ci muncitorii trebuie *lămuriți* de ce au ajuns liberalii într-un impas, de ce sînt *ei* legați de mâini și de picioare, de ce *ascund* ei atît tratatele încheiate de țarism cu Anglia etc., cît și tranzacțiile capitalului rus cu cel anglo-francez etc. etc.

Dacă Skobelev spune că muncitorii au încheiat cu societatea liberală o înțelegere, indiferent de ce natură, și nu protestează împotriva ei, nu arată de la tribuna Dumei cît de dăunătoare este această înțelegere pentru muncitori, prin aceasta el *aprobă* înțelegerea. Or, acest lucru nu trebuia nicidecum făcut.

Aprobarea — directă sau indirectă, expres exprimată sau tacită — de către Skobelev a înțelegerii încheiate de

Sovietul de deputați ai muncitorilor cu guvernul provizoriu înseamnă oscilarea lui Skobelev în direcția burgheziei. Afirmarea făcută de Skobelev că muncitorii cer pace, că țelurile lor sînt departe de țelurile liberalilor ca cerul de pămînt înseamnă oscilarea lui Skobelev în direcția proletariatului.

Pur proletară, cu adevărat revoluționară și profund justă în intenția ei este a doua idee politică cuprinsă în apelul Sovietului de deputați ai muncitorilor, pe care-l analizăm aici, și anume ideea creării unui „Comitet de supraveghere“ (nu știu dacă aceasta este denumirea lui în limba rusă ; traduc liber din franceză), și anume de supraveghere a guvernului provizoriu de către proletari și soldați.

Asta da, e un lucru serios ! Asta-i demn de muncitori, care și-au vărsat sîngele pentru cucerirea libertății, pentru pace, pentru pîine, pentru popor ! Acesta e un *pas real* pe calea unor *garanții reale* și împotriva țarismului, și împotriva monarhiei, și împotriva monarhiștilor Gucikov-Lvov & Co. ! Aceasta e un semn că, în ciuda tuturor greutăților, proletariatul rus a mers mai departe decît proletariatul francez în 1848, care i-a dat „împuterniciri“ lui Louis Blanc ! Aceasta-i o dovadă că instinctul și judecata masei proletare nu se mulțumesc cu declamații, cu exclamații, cu promisiuni de reforme și libertate, cu titlul de „ministru împuternicit de muncitori“ și cu alte fleacuri de felul acesta, ci caută un sprijin *numai* acolo unde îl pot găsi, în masele *înarmate* ale poporului, organizate și conduse de proletariat, de muncitorii conștienți.

Acesta este un pas pe drumul cel bun, dar *numai* un prim pas.

Dacă acest „Comitet de supraveghere“ va rămîne o instituție pur parlamentară, numai de tip politic, adică o comisie care „va face interpelări“ guvernului provizoriu și va primi răspunsuri de la acesta, comitetul va rămîne o simplă jucărie, el nu va însemna nimic.

Dar dacă aceasta va duce la crearea neîntîrziată și cu orice preț a unei *miliții muncitorești* sau a unor *detașamente muncitorești* cu adevărat ale întregului popor, care să cuprindă cu adevărat pe toți bărbații și pe toate fe-

meile și care ar înlocui poliția nimicită sau înlăturată, ar face ca *nici un fel* de guvern, fie el monarhist-constituțional sau democratic-republican, *să nu poată* s-o restabilească *nici* la Petrograd, *nici* în vreun alt loc din Rusia, atunci muncitorii înaintați ai Rusiei vor pași cu adevărat pe calea unor noi și mărețe victorii, pe calea ce duce la victoria asupra războiului, la înfăptuirea acelei lozinci care, după cum relatează ziarele, împodobește drapelul trupelor de cavalerie care au demonstrat la Petrograd în piața din fața Dumei de stat :

„Trăiască republicile socialiste din toate țările !“

În scrisoarea următoare îmi voi expune ideile în legătură cu această miliție muncitorească.

Mă voi strădui să arăt acolo, pe de o parte, că tocmai crearea unei miliții a întregului popor, condusă de muncitori, este lozincă justă a zilei, o lozincă ce corespunde sarcinilor tactice ale momentului specific de tranziție prin care trece revoluția rusă (și revoluția mondială), iar pe de altă parte că, pentru ca această miliție muncitorească să aibă succes, ea trebuie să fie în primul rând o miliție a întregului popor, să aibă un caracter de masă *aproape universal*, cuprinzând cu adevărat *întreaga* populație aptă de muncă de ambele sexe ; în al doilea rând, ea trebuie să treacă la îmbinarea nu numai a funcțiilor pur polițienești, ci a funcțiilor generale de stat cu funcțiile militare și cu controlul asupra producției sociale și asupra repartiției produselor.

N. Lenin

Zürich, 22 (9) martie 1917

P. S. La scrisoarea precedentă din 20 (7) martie, am uitat să pun data.

Publicată pentru prima oară în 1924,
în revista „Bolșevik” nr. 3—4

Se tipărește după manuscris

SCRISORI DIN DEPĂRTARE

SCRISOAREA A TREIA DESPRE MILIȚIA PROLETARĂ

Astăzi, 10 (23) martie, două documente au venit să confirme pe deplin concluzia pe care am tras-o ieri în ceea ce privește tactica șovăitoare a lui Ciheidze. Primul document e o telegramă din Stockholm, publicată de „Frankfurter Zeitung”²⁸, care cuprinde un extras din manifestul lansat la Petrograd de Comitetul Central al partidului nostru, Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. În acest document nu se spune nici un cuvânt nici despre sprijinirea guvernului lui Gucikov, nici despre răsturnarea lui; muncitorii și soldații sînt îndemnați să se organizeze în jurul Sovietului de deputați ai muncitorilor, să-și aleagă reprezentanți în Soviet în vederea luptei împotriva țarismului, pentru republică, pentru ziua de muncă de 8 ore, pentru confiscarea pămînturilor moșierești și a rezervei de cereale și — principalul — pentru curmarea războiului de jaf. Deosebit de importantă și deosebit de actuală este ideea absolut justă a Comitetului nostru Central că pentru a dobîndi pacea trebuie să stabilim legături cu *proletarii din toate țările beligerante*.

Să aștepti ca pacea să vină ca un rezultat al tratativelor și legăturilor dintre guvernele burgheze ar însemna să te înșeli pe tine însuși și să înșeli poporul.

Al doilea document este știrea sosită tot prin telegraf din Stockholm și publicată de un alt ziar german („Vossische Zeitung”²⁹) cu privire la o consfătuire a fracțiunii din Dumă a lui Ciheidze cu grupul trudovic (? Arbeiterfraction) și cu reprezentanții a 15 sindicate muncitorești

la 2 (15) martie precum și cu privire la apelul publicat a doua zi. Din cele 11 puncte ale acestui apel, telegrama reproduce numai trei: primul punct — revendicarea republicii, punctul șapte — revendicarea păcii și a începerii imediate a tratativelor de pace și punctul trei — prin care se cere „participarea în măsură suficientă a reprezentanților clasei muncitoare ruse în guvern“.

Dacă acest punct este exact reprodus, atunci înțeleg de ce îl laudă burghezia pe Ciheidze. Înțeleg de ce la laudele gucikoviștilor englezi din „Times“, pe care le-am reprodus anterior, s-au adăugat laudele gucikoviștilor francezi din „Le Temps“. La 22 martie acest ziar al milionarilor și imperialiștilor francezi scria: „Șefii partidelor muncitorești, în special d-l Ciheidze, fac uz de toată influența lor pentru a modera dorințele claselor muncitoare“.

Într-adevăr, din punct de vedere teoretic și politic, să ceri „participarea“ muncitorilor în guvernul gucikovist-miliukovist este o absurditate: să participi fiind în minoritate ar însemna să fii un simplu pion; să participi „în proporții egale“ nu e cu putință, deoarece cerința de a continua războiul nu se poate împăca cu cerința de a încheia armistițiul și de a începe tratative de pace; ca să „participi“ fiind în majoritate trebuie să ai forța necesară pentru a răsturna guvernul gucikovist-miliukovist. În practică, cerința „participării“ înseamnă louis-blanc-ism de cea mai rea speță, adică înseamnă să dai uitării lupta de clasă și condițiile ei reale, să te lași dus de fraze goale și sfărăitoare, să răspîndești iluzii în rîndurile muncitorilor, să pierzi în tratativele duse cu Miliukov sau cu Kerenski un timp *prețios*, care trebuie folosit pentru crearea unei forțe de clasă și revoluționare *reale*, a unei miliții proletare, în stare să *inspire încredere tuturor* păturilor sărace ale populației, care alcătuiesc uriașa ei majoritate, să *le ajute să se organizeze*, să *le ajute să lupte pentru pâine, pace și libertate*.

Această greșeală din apelul lui Ciheidze și al grupului lui (nu vorbesc de *partidul C.O.*, al Comitetului de organizare, deoarece în sursele de care dispun despre C.O. nu se pomenește nici un cuvînt), această greșeală este cu atât mai ciudată cu cît, după cum relatează ziarele, la consfă-

tuirea din 2 (15) martie, Skobelev, cel mai apropiat tovarăș de idei al lui Ciheidze, a spus următoarele : „Rusia se află în ajunul unei a doua, a unei adevărate (wirklich, textual : reale) revoluții“.

Acesta este adevărul, din care Skobelev și Ciheidze au uitat să tragă concluziile practice. De aici, din depărtarea asta blestemată, eu nu pot aprecia cât de aproape este această a doua revoluție. Skobelev acolo, la fața locului, poate să-și dea mai bine seama. De aceea nu-mi pun probleme pentru a căror rezolvare nu am și nu pot avea date concrete. Subliniez doar faptul că un „observator din afară“, adică Skobelev, care nu face parte din partidul nostru, confirmă concluzia concretă la care am ajuns în prima scrisoare, și anume : revoluția din februarie-martie nu a fost decât *prima etapă* a revoluției. Rusia trece printr-un moment istoric specific, de *trecere* la etapa următoare a revoluției sau, după expresia lui Skobelev, la „a doua revoluție“.

Dacă vrem să fim marxiști și să tragem învățăminte din experiența revoluțiilor din întreaga lume, trebuie să căutăm să înțelegem în ce anume constă *specificul* acestui moment de *trecere* și ce tactică decurge din particularitățile lui obiective.

Specificul situației constă în aceea că guvernul gucikovist-miliukovist a repurtat prima victorie extraordinară de ușor, datorită următoarelor trei împrejurări foarte importante : 1) ajutorul capitalului financiar anglo-francez și al agenților lui ; 2) ajutorul unei părți a păturilor superioare ale armatei ; 3) organizarea gata pregătită a întregii burghezii ruse în cadrul instituțiilor de zemstvă, orașenești, în Duma de stat, în comitetele pentru industria de război etc.

Guvernul gucikovist este prins ca într-un clește : legat de interesele capitalului, el e silit să lupte pentru continuarea războiului tâlhăresc, de jaf, pentru apărarea profiturilor colosale ale capitalului și ale moșierilor, pentru restaurarea monarhiei. Legat de originea sa revoluționară și de necesitatea de a trece brusc de la țarism la democrație și aflându-se sub presiunea maselor flămânde care cer pacea, guvernul e silit să mintă, să recurgă la tot felul de

subterfugii, să caute să cîştige timp, „să proclame“ și să promită cît mai mult (promisiunile sînt singurul lucru care costă foarte ieftin chiar și într-o epocă de scumpete deșănțată), să îndeplinească cît mai puțin, cu o mînă să dea concesiile și cu cealaltă să le ia înapoi.

În anumite împrejurări, în cazul cel mai bun pentru el, noul guvern poate să facă să întîrzie întrucîtva prăbușirea, sprijinindu-se pe întreaga capacitate organizatorică a întregii burghezii ruse și a întregii intelectualități burgheze. Dar nici chiar în acest caz el *nu e în stare* să evite prăbușirea, deoarece e *cu neputință* să te smulgi din ghearele războiului imperialist și al foametei, acest monstru înspăimîntător generat de capitalismul mondial, fără să părăsești terenul relațiilor burgheze, fără să treci la măsuri revoluționare, fără să faci apel la mărețul eroism istoric atît al proletariatului rus, cît și al proletariatului mondial.

De aici rezultă concluzia : nu vom putea doborî dintr-o singură lovitură noul guvern sau, dacă vom putea face acest lucru (într-o epocă revoluționară granițele posibilului se lărgesc înmiit), nu vom putea păstra puterea dacă *nu vom opune* minunatei organizări a întregii burghezii ruse și a întregii intelectualități burgheze o tot atît de minunată *organizare a proletariatului*, care să conducă întreaga murlărie a sărăcimii de la orașe și sate, a semiproletariatului și a micilor proprietari.

Indiferent dacă „a doua revoluție“ a și izbucnit la Petrograd (am spus că ar fi cum nu se poate mai absurd să încerci să stabilești din străinătate ritmul concret de maturizare a acesteia), dacă va mai întîrzia un timp sau dacă în unele locuri din Rusia a și început (există, pare-se, unele indicii în acest sens), — în *orice* caz, și în ajunul noii revoluții, și în timpul ei, și a doua zi după izbucnirea ei, lozinca momentului trebuie să fie *organizarea proletară*.

Tovarăși muncitori ! Ați săvîrșit ieri minuni de eroism proletar răsturnînd monarhia țaristă. Într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat va trebui neapărat (poate chiar acum, cînd scriu aceste rînduri) să săvîrșiți din nou asemenea minuni de eroism pentru a răsturna puterea moșierilor și a capitaliștilor care duc războiul imperialist. Nu

veți putea *învinge temeinic* în această următoare, „adevărată” revoluție dacă nu veți săvârși *minuni de organizare proletară!*

Lozincă momentului este organizarea. Dar a ne mărgini să spunem aceasta ar însemna să nu spunem nimic, deoarece, pe de o parte, de organizare e *întotdeauna* nevoie, așa că a te mărgini să arăți numai necesitatea „organizării maselor” înseamnă a nu lămuri absolut nimic, iar pe de altă parte cine s-ar mărgini la aceasta n-ar face decît să țină isonul liberalilor, deoarece *liberalii t o c m a i* aceasta vor, pentru întărirea dominației lor, ca muncitorii *să nu meargă mai departe* de organizațiile *o b i ș n u i t e*, „legale” (din punctul de vedere al societății burgheze „normale”), adică vor *numai* ca muncitorii să se înscrie în partidul lor, în sindicatul lor, în cooperativa lor etc. etc.

Datorită instinctului lor de clasă, muncitorii au înțeles că în vremuri revoluționare au nevoie de o cu totul altă organizație, *nu numai* de una obișnuită; ei au procedat just, au pornit pe calea arătată de experiența revoluției noastre din 1905 și a Comunei din Paris din 1871, au creat *Sovietul de deputați ai muncitorilor*, au procedat la *dezvoltarea, extinderea, consolidarea* lui prin atragerea deputaților *soldaților* și, fără îndoială, a deputaților mun-

ștrilor *salariați* de la sate, iar apoi (într-o formă sau alta) a deputaților întregii țărănime sărace.

Crearea unor asemenea organizații în toate localitățile Rusiei fără excepție, pentru toate profesiunile și păturile populației proletare și semiproletare fără excepție, adică pentru toți cei ce muncesc și sînt exploatați — ca să folosim o expresie mai puțin precisă din punct de vedere economic, dar mai populară —, este una dintre sarcinile cele mai importante și mai urgente. Anticipînd, voi remarca că pentru întreaga masă țărănească partidul nostru (despre rolul lui *special* în organizațiile proletare de tip nou sper să vorbesc în una din scrisorile următoare) trebuie să recomande îndeosebi ca muncitorii salariați și apoi micii cultivatori de pămînt care nu vînd cereale să organizeze *Soviete separat de cele* ale țărănilor înstăriți;

fără această condiție nu putem nici să ducem o politică cu adevărat proletară, în general vorbind *, nici să abordăm în mod just această problemă de cea mai mare importanță practică, o problemă de viață și de moarte pentru milioane de oameni : repartizarea justă a cerealelor, sporirea producției de cereale etc.

Se pune însă întrebarea : ce trebuie să facă Sovietele de deputați ai muncitorilor ? Ele „trebuie privite ca organe ale insurecției, ca organe ale puterii revoluționare“, am scris noi în nr. 47 din 13 octombrie 1915 al ziarului „Sozial-Demokrat“ din Geneva **.

Această teză teoretică, dedusă din experiența Comunei din 1871 și a revoluției ruse din 1905, trebuie să fie lămurită și dezvoltată mai concret pe baza indicațiilor practice tocmai ale etapei actuale, tocmai ale revoluției actuale din Rusia.

Avem nevoie de o *putere* revoluționară, avem nevoie (pentru o anumită perioadă de trecere) de *stat*. Prin aceasta ne deosebim noi de anarhiști. Deosebirea dintre marxiștii revoluționari și anarhiști constă nu numai în faptul că cei dintâi sînt pentru marea producție comunistă centralizată, în timp ce ceilalți sînt pentru o mică producție fărîmițată. Nu, în problema puterii, în problema statului deosebirea constă tocmai în faptul că noi sîntem *pentru* folosirea revoluționară a formelor revoluționare de stat în scopul luptei pentru socialism, pe cînd anarhiștii sînt *împotriva*.

Avem nevoie de stat. Dar avem nevoie *nu* de un stat cum e cel creat de burghezii pretutindeni, începînd cu monarhiile constituționale și sfîrșind cu cele mai democratice republici. Și aceasta este ceea ce ne deosebește de oportuniștii și kautskiștii din vechile partide socialiste, care au intrat în putrefacție și care au denaturat sau au

* La sate se va desfășura acum lupta pentru țărănimea cu gospodărie mică și în parte pentru cea mijlocie. Moșierii, sprijinindu-se pe țărani înstăriți, vor căuta să subordoneze burgheziei țărănimea. Noi trebuie, sprijinindu-ne pe muncitorii salariați de la sate și pe sărăcimea satelor, s-o împingem spre o alianță foarte strînsă cu proletariatul de la orașe.

** Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964. ed. a doua, p. 50. — *Nota red.*

uitat învățămintele Comunei din Paris și analiza făcută de Marx și Engels acestor învățăminte*.

Avem nevoie de stat, dar *nu* de statul de care are nevoie burghezia, cu organe ale puterii despărțite de popor și opuse poporului, și anume poliția, armata, birocrația (funcționăria). Toate revoluțiile burgheze nu au făcut decît să perfecționeze *această* mașină de stat, nu au făcut decît s-o treacă pe *aceasta* din mîinile unui partid în mîinile altui partid.

Proletariatul însă, dacă vrea să apere cuceririle revoluției actuale și să meargă mai departe, să cucerească pacea, pîine și libertate, trebuie „*să sîrîme*“, ca să folosim cuvintele lui Marx, această mașină de stat „*așa cum este*“ și s-o înlocuiască cu una nouă, poporul înarmat în întregimea lui, *luînd locul* poliției, armatei și birocrației. Mergînd pe calea arătată de experiența Comunei din Paris din 1871 și a revoluției ruse din 1905, proletariatul trebuie să organizeze și să înarmeze *toate* păturile sărace și exploatare ale populației, pentru ca *ele* să ia nemijlocit în mîinile lor organele puterii de stat, pentru ca *ele însele să alcătuiască* instituțiile acestei puteri.

Și muncitorii din Rusia, încă în timpul primei etape a primei revoluții, în februarie-martie 1917, *au pornit* pe această cale. Sarcina constă acum în a înțelege limpede care este această cale nouă, a păși mai departe pe această cale cu îndrăzneală, cu fermitate și perseverență.

Capitaliștii anglo-francezi și ruși au vrut „numai“ să-l înlătore sau poate chiar numai să-l „*sperie*“ pe Nicolaie al II-lea, lăsînd neatinsă vechea mașină de stat, poliția, armata, funcționăria.

Muncitorii au mers mai departe și au sfărîmat această mașină. Iar acum nu numai capitaliștii anglo-francezi, dar și cei germani scot *urlate* de groază și de furie cînd văd, de pildă, că soldații ruși își împușcă ofițerii, cum s-a în-

* Într-una din scrisorile următoare sau într-un articol separat mă voi opri mai amănunțit asupra acestei analize, făcută în special în lucrarea lui Marx „Războiul civil din Franța“, în prefața lui Engels la ediția a treia a acestei lucrări, în scrisoarea lui Marx din 12 aprilie 1871 și a lui Engels din 18—28 martie 1875, precum și asupra totalei denaturări a marxismului de către Kautsky în polemica lui din 1912 împotriva lui Pannekoek în problema așa-zisei „desființări a statului“.

tîmplat, bunăoară, cu amiralul Nepenin, partizanul lui Gucikov și Miliukov.

Am spus că muncitorii au sfărîmat vechea mașină de stat. Mai exact : *au început* s-o sfărîme.

Să luăm un exemplu concret.

Poliția a fost în parte nimicită, în parte înlăturată la Petrograd și în multe alte localități. Guvernul gucikovist-miliukovist *nu va putea* nici să restaureze monarhia, nici, în general, să se mențină la putere *fără a restabili* poliția ca o organizație specială de oameni înarmați aflați sub comanda burgheziei, organizație despărțită de popor și opusă lui. Asta-i limpede ca lumina zilei.

Pe de altă parte, noul guvern trebuie să țină seama de poporul revoluționar, să-l hrănească cu jumătăți de concesiuni și cu promisiuni, să târăgăneze lucrurile pentru a câștiga timp. De aceea el recurge la jumătăți de măsuri : instituie o „miliție populară“ cu organe de conducere alese (asta sună grozav de bine ! grozav de democratic, de revoluționar și de frumos !) — *d a r... d a r*, în primul rînd, el o pune sub controlul, sub ordinele administrației locale, de zemstvă și orășenești, adică sub ordinele moșierilor și capitaliștilor aleși în baza legilor lui Nicolaie Sîngerosul și ale lui Stolîpin-Spînzurătorul !! În al doilea rînd, denumind această miliție „populară“ pentru a arunca praf în ochii „poporului“, *în realitate* noul guvern nu cheamă *întregul* popor să participe la această miliție și *nu obligă* pe patroni și pe capitaliști să plătească funcționarilor și muncitorilor salariul obișnuit *pentru orele și zilele* pe care dînșii le consacră *serviciului obștesc*, adică miliției.

Aicea-i buba. Pe calea aceasta izbuteste guvernul moșieresc și capitalist al Gucikovilor și Miliukovilor să facă în așa fel încît „miliția populară“ să rămînă pe hîrtie, iar în realitate să fie restabilită puțin cîte puțin, pe tăcute, miliția *burgheză*, antipopulară, la început formată din „8 000 de studenți și profesori“ (așa descriu ziarele din străinătate miliția actuală din Petrograd) — asta e în mod vădit o adevărată jucărie ! — iar apoi, treptat, din vechea și noua *poliție*.

Nu trebuie să îngăduim restabilirea poliției ! Nu trebuie să lăsăm să ne scape din mîna organele locale ale

puterii ! Trebuie să se creeze o miliție cu adevărat a întregului popor, o miliție la care participarea să fie absolut generală și care să fie condusă de proletariat ! — aceasta este sarcina zilei, aceasta este lozinca momentului, care corespunde deopotrivă atît intereselor just înțelese ale viitoarei lupte de clasă, ale viitoarei mișcări revoluționare, cît și instinctului democratic al fiecărui muncitor, al fiecărui țaran, al fiecărui om care muncește și este exploatat, care nu poate să nu urască poliția, pe jandarmi, pe uriadnici, comanda moșierilor și capitaliștilor asupra oamenilor înarmați care capătă putere asupra poporului.

De ce fel de poliție au nevoie ei, Gucikovii și Miliukovii, moșierii și capitaliștii ? Ei au nevoie de aceeași poliție care a existat și în timpul monarhiei țariste. *Toate* republicile burgheze și burghezo-democratice din lume au introdus sau au restabilit, după perioade revoluționare foarte scurte, *tocmai o astfel de* poliție, o organizație specială de oameni înarmați, despărțiți de popor și opuși poporului, subordonați într-un fel sau altul burgheziei.

De ce fel de miliție avem nevoie noi, proletariatul, toți cei ce muncesc ? Noi avem nevoie de o miliție cu adevărat *populară*, adică o miliție care, în primul rînd, să fie alcătuită din *absolut* toată populația, din toți cetățenii adulți de *ambele* sexe, și care, în al doilea rînd, să îmbine funcțiile armatei populare cu funcțiile poliției, cu funcțiile de organ principal, de bază, al ordinii de stat și al conducerii de stat.

Pentru a ilustra aceste teze, voi lua un exemplu pur schematic. E de prisos să mai spunem că ideea de a întocmi vreun „plan“ oarecare al miliției proletare ar fi absurdă : atunci cînd muncitorii și întregul popor, cu adevărat în masă, vor porni în mod practic la această treabă, vor elabora și vor întocmi acest plan de o sută de ori mai bine decît orice teoretician. Eu nu propun un „plan“, ci vreau numai să-mi ilustrez ideea.

Petrogradul are vreo 2 000 000 de locuitori. Mai mult de jumătate sînt în vîrstă de 15 pînă la 65 de ani. Să luăm jumătate : 1 000 000. Din această cifră scădem un sfert, bolnavi etc., care în momentul respectiv nu pot lua parte la serviciul obștesc din motive legitime. Rămîn

750 000 de oameni, care, lucrând în miliție, să zicem, o zi din 15 (și continuând să primească pentru această zi salariul de la patronii lor), ar alcătui o armată de 50 000 de oameni.

Iată *tipul* de „stat“ de care avem noi nevoie!

Iată care miliție ar fi în fapt și nu numai în vorbă o „miliție populară“.

Iată ce cale trebuie să urmăm pentru ca nici o poliție specială, nici o armată specială despărțită de popor să *nu poată fi restabilită*.

O asemenea miliție ar fi alcătuită în proporție de 95% din muncitori și țărani; ea ar exprima *într-adevăr* înțelepciunea și voința, forța și puterea imensei majorități a poporului. O asemenea miliție *într-adevăr* ar înarma absolut întregul popor, l-ar învăța arta militară și ar constitui o garanție — *nu* à la Gucikov, *nu* à la Miliukov — împotriva oricăror încercări de restabilire a reacțiunii, împotriva oricăror uneltiri ale agenților țarului. O asemenea miliție ar fi organul executiv al „Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților“, ea s-ar bucura de considerația și încrederea *absolută* a populației, deoarece ar fi o organizație a întregii populații. O asemenea miliție ar transforma democrația dintr-o firmă frumoasă în dosul căreia se ascund înrobirea poporului de către capitaliști și batjocorirea poporului de către capitaliști într-o adevărată *educare a maselor* în vederea participării lor la *toate* treburile statului. O asemenea miliție ar atrage tineretul la viața politică, instruindu-l nu numai prin vorbe, ci și prin fapte, *prin muncă*. O asemenea miliție ar dezvolta funcțiile care, ca să ne exprimăm într-un limbaj savant, sînt de domeniul unei „poliții sociale“, supravegherea sanitară etc., atrăgînd la asemenea treburi absolut toate femeile adulte. Căci fără a atrage femeile în serviciul obștesc, la slujba în miliție, la viața politică, fără a smulge femeile din atmosfera treburilor casnice și a bucătăriei, care le abrutizează, *nu se poate* asigura o libertate adevărată, *nu se poate* construi nici măcar democrația, ca să nu mai vorbim de socialism.

O asemenea miliție ar fi o miliție proletară, pentru că muncitorii industriali, muncitorii de la orașe, în mod tot

atît de firesc și de inevitabil ar căpăta în cadrul ei o influență dominantă asupra masei sărăcimii pe cît de firesc și de inevitabil au ocupat locul dominant în întreaga luptă revoluționară dusă de popor atît în 1905—1907, cît și în 1917.

O asemenea miliție ar asigura o ordine absolută și o disciplină tovărășească înfăptuită cu abnegație. Și în același timp, în condițiile grelei crize prin care trec toate țările beligerante, ar permite să se combată în chip cu adevărat democratic această criză, să se facă în mod just și rapid repartizarea cerealelor și a celorlaltor provizii, să se traducă în fapt „obligativitatea generală a muncii“, pe care francezii o numesc acum „mobilizare civilă“, iar germanii „obligația serviciului civil“ și fără care *nu pot fi* — *s-a dovedit că nu pot fi* — vindecate rănile pe care le-a pricinuit și le pricinuieste războiul acesta tîlhăresc și îngrozitor.

Oare proletariatul din Rusia și-a vărsat sîngele numai pentru a primi promisiuni pompoase a unor reforme politice democratice? Nu va cere el oare și nu va obține ca *fiecare* om al muncii să vadă și să simtă *imediat* o oarecare îmbunătățire a vieții lui? Ca fiecare familie să aibă pîine? Ca fiecare copil să aibă o sticlă de lapte bun și nici un adult din familiile bogate să nu îndrăznească să ia lapte atîta timp cît nu este asigurată cantitatea necesară copiilor? Pentru ca palatele și locuințele somptuoase părăsite de țari și de aristocrați să nu rămîină pustii, ci să adăpostească pe cei neavuți și lipsiți de un acoperiș? Cine ar putea să înfăptuiască aceste măsuri dacă nu o miliție a întregului popor, din care să facă neapărat parte femeile deopotrivă cu bărbații?

Aceste măsuri *nu înseamnă încă* socialism. Ele privesc reglementarea consumului și nu reorganizarea producției. Ele nu ar însemna încă „dictatura proletariatului“, ci numai „dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii sărace“. Treaba noastră acum nu este să le clasificăm din punct de vedere teoretic. Ar fi cea mai mare greșeală dacă ne-am apuca să punem sarcinile practice complexe, imediate, în rapidă dezvoltare, ale revoluției, în patul lui Procust al „teoriei“ îngust înțelese,

în loc de a considera teoria în primul rînd și mai mult decît orice o *călăuză în acțiune*.

Se va găsi oare în masa muncitorilor ruși atîta conștiință, fermitate și eroism ca să săvîrșească „minuni de organizare proletară” după ce în lupta revoluționară directă au săvîrșit minuni de curaj, de inițiativă, de abnegație? Aceasta nu o știm și zadarnic am încerca să ghicim, deoarece *numai* practica dă răspunsuri la asemenea întrebări.

Ceea ce știm precis și ceea ce noi, ca partid, trebuie să explicăm maselor este, pe de o parte, faptul că în momentul de față există un motor istoric de o forță uriașă, care generează o nemaipomenită criză, foamete și calamități fără număr. Acest motor este războiul pe care capitaliștii din *ambele* tabere beligerante îl duc în scopuri de jaf. Acest „motor” a împins un șir întreg de națiuni dintre cele mai bogate, mai libere și mai civilizate la marginea prăpastiei. El *silește* popoarele să-și încordeze pînă la ultima limită toate forțele, le pune într-o situație de nesuportat. El pune la ordinea zilei nu traducerea în fapt a unor „teorii” oarecare (despre aceasta nici vorbă nu poate fi; Marx i-a pus întotdeauna în gardă pe socialiști împotriva acestei iluzii), ci aplicarea măsurilor celor mai extreme, posibile din punct de vedere practic, deoarece *fără* măsuri extreme milioane de oameni ar pieri, ar pieri de foame imediat și inevitabil.

Faptul că, în condițiile cînd situația obiectivă cere măsuri extreme de la întregul popor, entuziasmul revoluționar al clasei înaintate poate să facă *multe* este de prisos să-l mai dovedim. Acest aspect al problemei îl vede cu ochii lui și îl *simte* oricine în Rusia.

E important să înțelegem că într-o epocă revoluționară situația obiectivă se schimbă tot atît de repede și de brusc pe cît de repede se scurge, în general, viața. Și noi trebuie să știm să ne adaptăm tactica și sarcinile noastre imediate la *particularitățile* fiecărei situații date. Pînă în februarie 1917 la ordinea zilei se punea propaganda îndrăzneată revoluționar-internaționalistă, chemarea maselor la luptă, trezirea lor. În zilele din februarie-martie se cerea o luptă eroică plină de abnegație pentru a zdrobi cît mai repede

dușmanul cel mai apropiat : țarismul. Acum ne aflăm în perioada de *trecere* de la această primă etapă a revoluției la etapa a doua, de la „încăierarea“ cu țarismul la „încăierarea“ cu imperialismul gucikovist-miliukovist, moșieresc și capitalist. La ordinea zilei se pune sarcina *organizatorică*, dar nicidecum o muncă în sensul șablon în jurul unor organizații șablon, ci în sensul atragerii în organizație a unor mase fără precedent de largi din rîndul claselor asuprite și în sensul înfăptuirii de către această organizație a unor sarcini militare, generale de stat și economice.

La îndeplinirea acestei sarcini specifice, proletariatul a pășit și va păși pe căi diferite. În unele localități din Rusia, revoluția din februarie-martie îi dă în mîină aproape întreaga putere ; în altele el va începe, poate, să creeze și să lărgească „cu de la sine putere“ miliția proletară ; în altele el va căuta, probabil, să obțină alegeri imediate — pe baza votului universal etc. — pentru dumele orășenești și pentru zemstve, în scopul de a le transforma în centre revoluționare etc., pînă cînd creșterea gradului de organizare proletară, apropierea dintre soldați și muncitori, mișcarea din rîndurile țărănimii, dezamăgirea unui foarte mare număr de oameni care se conving de caracterul necorespunzător al guvernului imperialist, al lui Gucikov și Miliukov, guvern de continuare a războiului, vor grăbi momentul înlocuirii acestui guvern printr-un „guvern“ al Sovietului de deputați ai muncitorilor.

De asemenea să nu uităm că la doi pași de Petrograd avem una dintre cele mai înaintate țări, o țară realmente republicană, Finlanda, care din 1905 pînă în 1917, sub scutul luptelor revoluționare care s-au dat în Rusia, a dezvoltat în chip relativ pașnic democrația și a cîștigat *majoritatea* poporului de partea socialismului. Proletariatul din Rusia va asigura Republicii finlandeze deplină libertate, mergînd pînă la libertatea de despărțire (nu cred să existe vreun social-democrat care să șovăie în această problemă acum, cînd la Helsingfors cadetul Rodicev se tîr-guiește atît de nedemn pentru ca velicorușii să obțină unele fărîmituri de privilegii³¹) — și tocmai prin aceasta proletariatul rus va cîștiga *deplina* încredere și ajutorul tovărășesc al muncitorilor finlandezi pentru cauza prole-

tariatului din întreaga Rusie. În acțiunile importante și grele, greșelile sînt inevitabile — nu le vom putea nici noi evita; muncitorii finlandezi sînt organizatori mai buni, ei ne vor ajuta pe acest tărîm, vor duce înainte *în felul în care înțeleg ei* instituirea republicii socialiste.

Victorii revoluționare în Rusia însăși, succese organizatorice pașnice în Finlanda sub scutul acestor victorii, trecerea muncitorilor ruși la sarcini revoluționar-organizatorice de o amploare nouă, cucerirea puterii de către proletariat și păturile sărace ale populației, stimularea și dezvoltarea revoluției socialiste în apus — iată calea care ne va duce la *pace și la socialism*.

N. Lenin

Zürich, 11 (24) martie 1917

*Publicat pentru prima oară în 1924,
în revista „Kommunisticeskii
Internacional” nr. 3—4*

Se tipărește după manuscris

SCRISORI DIN DEPARTARE

SCRISOAREA A PATRA CUM SĂ DOBÎNDIM PACEA ?

Chiar acum (12 (25) martie) am citit în „Neue Zürcher Zeitung“ (nr. 517 din 24 martie) următoarea știre transmisă prin telegraf din Berlin :

„Din Suedia se anunță că Maxim Gorki a trimis atît guvernului, cît și Comitetului executiv o scrisoare de salut entuziast. El salută victoria poporului asupra stîlpilor reacțiunii și cheamă pe toți fiii Rusiei să ajute la construirea edificiului noului stat rus. Totodată el cheamă guvernul să-și încununeze opera de eliberare prin încheierea păcii. Această pace, spune el, nu trebuie să fie o pace cu orice preț. În momentul de față, Rusia are mai puține motive decît oricînd să lupte pentru a obține pacea cu orice preț. Aceasta trebuie să fie o pace care să permită Rusiei să stea cu cinste alături de celelalte popoare ale lumii. A curs destul sînge omenesc ; noul guvern și-ar cîștiga un mare merit nu numai în fața Rusiei, ci și în fața întregii omeniri dacă el, noul guvern, ar reuși să încheie repede pacea“.

Astfel este transmisă scrisoarea lui M. Gorki.

Cînd citești această scrisoare, îmbibată de prejudecățile filistine curente, încerci un sentiment de amărăciune. Autorul acestor rînduri a avut prilejul, în timpul întîlnirilor cu Gorki pe insula Capri, să-i atragă atenția asupra greșelilor lui politice și să-i facă imputări. Gorki para aceste imputări cu zîmbetul lui neasemuit de fermecător și declara sincer : „Știu că sînt un prost marxist, și apoi noi, artiștii, sîntem toți puțin cam iresponsabili“. Pe cine nu l-ar fi dezarmat ?

Fără îndoială că Gorki e un gigant al literaturii, care a adus și va aduce mult folos mișcării proletare mondiale.

Dar de ce se apucă Gorki de politică ?

După părerea mea, scrisoarea lui Gorki exprimă prejudecățile extrem de răspândite nu numai ale micii burghezii, ci și ale unei părți dintre muncitori care sînt sub influența acesteia. *Toate* forțele partidului nostru, toate eforturile muncitorilor conștienți trebuie concentrate spre o luptă îndrîjită, perseverentă, multilaterală împotriva acestor prejudecăți.

Guvernul țarist a început și a dus războiul actual ca un război *imperialist*, tîlhăresc, de jaf, în scopul de a prăda și sugruma popoarele slabe. Guvernul Gucikovilor și Miliukovilor este un guvern moșieresc și capitalist, care e silit să continue și dorește să continue *tocmai acest fel* de război. Să propui acestui guvern încheierea unei păci democratice e la fel ca și cum ai predica unor proxeneți virtutea.

Să ne explicăm.

Ce este imperialismul ?

În broșura mea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“, care a fost prezentată editurii „Parus“ încă înainte de revoluție, acceptată de ea și anunțată în revista „Letopis“³², am dat următorul răspuns la această întrebare :

„Imperialismul este capitalismul ajuns în stadiul de dezvoltare în care s-a stabilit dominația monopolurilor și a capitalului financiar, a căpătat o însemnătate deosebit de mare exportul de capital, a început împărțirea lumii între trusturile internaționale și a luat sfîrșit împărțirea întregului teritoriu al globului între cele mai mari țări capitaliste“ (cap. VII al broșurii menționate, anunțată în „Letopis“, pe cînd exista încă cenzura, sub titlul : V. Ilin. „Capitalismul modern“) *.

Capitalul a crescut în proporții uriașe. Uniunile unui număr restrîns de mari capitaliști (carteluri, syndicate, trusturi) manipulează *miliarde* și își împart întreaga lume între ele. Globul este în *întregime* împărțit. Războiul a fost provocat de ciocnirea dintre două grupuri extrem de

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 393. — *Nota red.*

puternice de miliardari — grupul anglo-francez și cel german — pentru *reîmpărțirea* lumii.

Grupul de capitaliști anglo-francez vrea să jefuiască în primul rînd Germania, răpindu-i coloniile (aproape toate au și fost acaparate), iar apoi Turcia.

Grupul de capitaliști germani vrea să acapareze Turcia *pentru el* și să se despăgubească de pierderea coloniilor prin cucerirea micilor state vecine (Belgia, Serbia, România).

Acesta e adevărul adevărat, care este disimulat prin tot felul de minciuni burgheze cu privire la războiul „eliberator“, „național“, la „războiul pentru dreptate și echitate“ și alte zorzoane de soiul acestora, la care recurg întotdeauna capitaliștii pentru a prosti pe oamenii simpli.

Rusia nu duce războiul cu banii ei. Capitalul rus este *părtaș* la capitalul anglo-francez. Rusia duce război ca să poată jefui Armenia, Turcia, Galiția.

Gucikov, Lvov, Miliukov, miniștrii noștri de astăzi, nu sînt persoane alese la întîmplare. Ei sînt reprezentanți și conducători ai întregii clase a moșierilor și a capitaliștilor. Ei *sînt legați* de interesele capitalului. Capitaliștii nu pot renunța la interesele lor, așa cum nu poate omul să-și muște singur urechea.

În al doilea rînd, Guçikov-Miliukov & Co., *sînt legați* de capitalul anglo-francez. Ei au dus și duc război cu bani străini. Ei au promis să plătească *anual* dobînzii de sute de milioane pentru miliardele luate cu împrumut și să stoarcă acest *tribut* de la muncitorii ruși și de la țărani ruși.

În al treilea rînd, Guçikov-Miliukov & Co. *sînt legați* de Anglia, Franța, Italia, Japonia și de celalalte grupuri de tîlhari capitaliști prin *tratate* directe privitoare la țelurile tîlhărești ale acestui război. Aceste tratate au fost încheiate încă de *țarul Nicolaie al II-lea*. Guçikov-Miliukov & Co. s-au folosit de lupta muncitorilor împotriva monarhiei țariste pentru a pune mîna pe putere, *dar ei au confirmat tratatele* încheiate de țar.

Întregul guvern guçikovist-miliukovist a făcut acest lucru în manifestul său, pe care „Agenția telegrafică din Petersburg“ l-a transmis în străinătate prin telegraf la 7

(20 martie) : „guvernul“ (lui Gucikov și Miliukov) „va respecta cu fidelitate toate tratatele care ne unesc cu celelalte puteri“, se spune în acest manifest. Noul ministru de externe, Miliukov, a declarat *același lucru* în telegrama sa din 5 (18) martie 1917 adresată tuturor reprezentanților din străinătate ai Rusiei.

Toate aceste tratate sînt *secrete*, și Miliukov & Co. *nu vor* să le dea publicității din două motive : 1) ei se tem de popor, care nu vrea acest război de jaf ; 2) ei sînt legați de capitalul anglo-francez, care cere ca aceste tratate să rămîină secrete. Dar oricine citește ziarele și studiază problema știe că în aceste tratate este vorba de jefuirea Chinei de către Japonia ; de jefuirea Persiei, a Armeniei, a Turciei (în special a Constantinopolului) și a Galiției de către Rusia ; a Albaniei de către Italia ; a Turciei și a coloniilor germane de către Franța și Anglia etc.

Așa stau lucrurile.

De aceea să propui guvernului gucikovist-miliukovist încheierea cît mai rapidă a unei păci cinstite, democratice, de bună vecinătate este tot una cu predica pe care un bun „părinte“ de la țară ar ține-o moșierilor și negustorilor ca să trăiască „în frica lui Dumnezeu“, să-și iubească aproapele și, atunci cînd primesc o palmă pe obrazul stîng, să-l întindă și pe cel drept. Moșierii și negustorii ascultă predica, asupresc și jefuiesc mai departe poporul și se extaziază cît de bine știe „părintele“ să mîngîie și să-i domolească pe „țărănași“.

Un rol absolut identic — indiferent dacă sînt sau nu conștienți de acest lucru — îl joacă toți aceia care în cursul războiului actual, imperialist, adresează guvernelor burgheze cuvinte frumoase despre pace. Guvernele burgheze uneori refuză categoric să asculte asemenea cuvinte, ba chiar le interzic, alteori le îngăduie și fac promisiuni în dreapta și în stînga, spunînd că ei, vedeți dv., duc războiul tocmai în vederea încheierii cît mai rapide a „celei mai drepte“ păci și că vinovat este numai dușmanul lor. În realitate, vorbele despre pace adresate guvernelor *burgheze* constituie o *amăgire a poporului*.

Grupurile de capitaliști, care au scaldat pămîntul în sînge de dragul împărțirii teritoriilor, piețelor, concesiuni-

lor, *nu pot* încheia o pace „onorabilă“. Ele pot încheia numai o pace *rușinoasă*, o pace *pentru împărțirea prăzii dobândite prin jaf, pentru împărțirea Turciei și a coloniilor.*

Dar, în afară de aceasta, guvernul gucikovist-miliukovist în general nu vrea pacea în momentul de față, deoarece *acum* el ar căpăta din „pradă“ „*numai*“ Armenia și o parte a Galiției ; or, el vrea să mai ia și Constantinopolul, *ba încă* să mai ia înapoi de la germani Polonia, pe care țarismul întotdeauna a asuprit-o cu atîta neomenie și nerușinare. Apoi guvernul gucikovist-miliukovist nu este de fapt decît un vătaf al capitalului anglo-francez, care vrea să păstreze coloniile răpite Germaniei și, *în plus*, să si-lească Germania să restituie Belgia și o parte din Franța. Capitalul anglo-francez i-a ajutat pe Gucikovi și Miliukovi să-l înlătore pe Nicolaie al II-lea, pentru ca, la rîndul lor, să ajute capitalul anglo-francez „să învingă“ Germania.

Ce trebuie să facem ?

Pentru a obține pacea (și cu atît mai mult pentru a obține o pace cu adevărat democratică, cu adevărat onorabilă) trebuie ca puterea în stat să aparțină nu moșierilor și capitaliștilor, *ci muncitorilor și țăranilor săraci.* Moșierii și capitaliștii alcătuiesc o minoritate neînsemnată a populației ; capitaliștii, după cum știe toată lumea, cîștigă sume fabuloase de pe urma războiului.

Muncitorii și țăranii săraci formează *imensa* majoritate a populației. De pe urma războiului ei nu se îmbogățesc, războiul le aduce ruină și foamete. Ei nu sînt legați nici de capital, nici de tratatele încheiate între grupurile tîlhărești ale capitaliștilor ; ei *pot* și vor sincer să pună capăt războiului.

Dacă puterea de stat în Rusia s-ar afla în mîinile *Sovietelor* de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, aceste Soviete și *Sovietul pe întreaga Rusie*, ales de ele, ar putea și, probabil, ar fi de acord să înfăptuiască programul păcii pe care partidul nostru (Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia) l-a schițat încă la 13 octombrie 1915 în Organul Central al acestui partid, ziarul „Soțial-De-

mokrat", nr. 47 * (care din pricina jugului cenzurii țariste apărea atunci la Geneva).

Acest program al păcii ar fi, probabil, următorul :

1) Sovietul de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor pe întreaga Rusie (sau Sovietul din Petersburg, care-i ține vremelnice locul) ar declara imediat că *nu* e legat de *nici un fel* de tratate, *nici* ale monarhiei țariste, *nici* ale guvernelor burgheze.

2) Ar publica imediat *toate* aceste tratate pentru a expune oprobriului public scopurile tîlhărești urmărite de monarhia țaristă și de *toate* guvernele burgheze fără excepție.

3) Ar propune neîntîrziat și deschis *tuturor* puterilor beligerante să încheie *imediat* armistițiul.

4) Ar publica neîntîrziat, pentru ca întregul popor să ia cunoștință de ele, *condițiile de pace* ale noastre, ale muncitorilor și țăranilor :

eliberarea *tuturor* coloniilor ;

eliberarea *tuturor* popoarelor dependente, asuprite și lipsite de drepturi depline.

5) Ar declara că nu așteaptă nimic bun de la guvernele burgheze, ci propune muncitorilor din toate țările să răstoarne aceste guverne și să predea toată puterea în stat în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor.

6) Ar declara că datoriile de miliarde contractate de guvernele burgheze pentru a duce acest război criminal și tîlhăresc pot să le plătească *domnii capitaliști*, dar muncitorii și țăranii *nu recunosc* aceste datorii. A plăti dobânzi la aceste împrumuturi înseamnă ca ani îndelungați să plătești *tribut* capitaliștilor pentru că au avut bună-tatea să îngăduie muncitorilor să se ucidă unii pe alții de dragul împărțirii prăzii între capitaliști.

Muncitori și țărani ! — ar spune Sovietul de deputați ai muncitorilor —, vreți să plătiți *sute de milioane* de ruble *anual* domnilor capitaliști drept recompensă pentru războiul dus pentru împărțirea coloniilor africane, a Turciei etc. ?

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 49—52. — *Nota red.*

După părerea mea, pentru *aceste* condiții de pace Sovietul de deputați ai muncitorilor ar consimți să ducă război împotriva oricărui guvern burghez și împotriva tuturor guvernelor burgheze din lume, căci acesta ar fi într-adevăr un război drept și toți muncitorii și oamenii muncii din toate țările ar ajuta la câștigarea victoriei în acest război.

Muncitorul german vede acum că monarhia războinică e înlocuită în Rusia cu o republică războinică, cu o republică a capitaliștilor, care vor să continue războiul imperialist, care confirmă tratatele tîlhărești ale monarhiei țariste.

Judecați singuri : poate oare muncitorul german să aibă încredere într-o asemenea republică ?

Judecați singuri : va continua oare războiul, se va menține oare dominația capitaliștilor pe întregul glob dacă poporul rus, pe care amintirile vii ale marii revoluții „din 1905“ l-au ajutat și îl ajută, își va cuceri deplina libertate și va preda întreaga putere de stat în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor ?

N. Lenin

Zürich, 12 (25) martie 1917

*Publicat pentru prima oară în 1924,
în revista „Kommunisticeskii
Internațional” nr. 3—4*

Se tipăreste după manuscris

SCRISORI DIN DEPARTARE

SCRISOAREA A CINCEA

SARCINILE ORÎNDUIRII PROLETARE REVOLUȚIONARE
DE STAT

În scrisorile anterioare, sarcinile care stau în fața proletariatului revoluționar din Rusia în momentul de față au fost formulate astfel : (1) să știe să pășească pe calea cea mai justă spre etapa următoare a revoluției sau spre a doua revoluție, care (2) trebuie să ia puterea de stat din mâinile guvernului moșierilor și capitaliștilor (Gucikovilor, Lvovilor, Miliukovilor, Kerenskilor) și s-o predea în mâinile unui guvern al muncitorilor și țăranilor săraci. (3) Acest din urmă guvern trebuie să fie organizat după tipul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor, și anume (4) el trebuie să sfărîme, să înlătore cu desăvârșire vechea și obișnuita mașină de stat a *tuturor* statelor burgheze, armata, poliția, birocrăția (funcționăria), înlocuind această mașină (5) cu o organizație a poporului înarmat, organizație nu numai de masă, ci care să cuprindă absolut întregul popor. (6) *N u m a i* un astfel de guvern, „astfel“ prin compoziția lui de clasă („dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țăranimii“) și prin organele sale de administrație („miliția proletară“), *este în stare* să rezolve cu succes sarcina extraordinar de grea și extrem de urgentă, sarcina *cea mai importantă* a momentului, și anume obținerea *păcii*, și nu a unei păci imperialiste, nu a unui târg între puterile imperialiste pentru împărțirea prăzii dobândite prin jaf de către capitaliști și guvernele lor, ci a unei păci cu adevărat trainice și democratice, care nu se poate dobîndi fără o revoluție proletară într-o serie de țări. (7) În

Rusia, victoria proletariatului este posibilă într-un viitor foarte apropiat *numai* cu condiția ca primul ei pas să constea în sprijinirea muncitorilor de către imensa majoritate a țărănimii care luptă pentru confiscarea întregii proprietăți funciare moșierești (și pentru naționalizarea întregului pământ dacă admitem că programul agrar „al celor 104” a rămas, în esență, programul agrar al țărănimii³³). (8) În legătură cu o asemenea revoluție țărănească și pe baza ei, proletariatul, în alianță cu *sărăcimea* din rîndurile țărănimii, poate și trebuie să facă noi pași în direcția *controlului* producției și al repartiției produselor celor mai importante, precum și în direcția introducerii „obligativității generale a muncii” etc. Acești pași sînt dictați în mod absolut inevitabil de condițiile create de război, pe care perioada de după război le va ascuți chiar în multe privințe; iar în totalitatea și în dezvoltarea lor, acești pași ar constitui *trecerea la socialism*, care nu poate fi realizat în Rusia în mod nemișlocit, dintr-o dată, fără măsuri de trecere, dar care, în urma unor astfel de măsuri de trecere, este pe deplin realizabil și neapărat necesar. (9) Totodată, sarcina de a se organiza *la sate* imediat și separat Soviete de deputați ai muncitorilor, adică Soviete ale muncitorilor *salariați* agricoli *separat* de celelalte Soviete de deputați ai țăranilor, se pune în mod absolut imperios.

Acesta este, pe scurt, programul trasat de noi, bazat pe aprecierea forțelor de clasă din revoluția rusă și din cea mondială, precum și pe experiența anilor 1871 și 1905.

Să încercăm acum să aruncăm o privire generală asupra acestui program în ansamblul lui, ocupîndu-ne în treacăt de felul cum a abordat această temă K. Kautsky, unul dintre cei mai mari teoreticieni ai Internaționalei „a II-a” (1889—1914) și reprezentant de vază al curentului „centrului”, al „măștinii”, curent care se observă în toate țările și care oscilează între social-șoviniști și internaționaliștii revoluționari. Kautsky a abordat această temă în revista sa „Die Neue Zeit”³⁴ (numărul din 6 aprilie 1917, stil nou), în articolul „Perspectivele revoluției ruse”.

„În primul rând — scrie Kautsky — trebuie să ne lămurim care sînt sarcinile ce stau în fața regimului (orînduirii de stat) proletar-revoluționar“.

„De două lucruri — continuă autorul — are neapărat nevoie proletariatul : democrația și socialismul“.

Din păcate, Kautsky formulează această teză, absolut indiscutabilă, într-o formă mult prea generală, astfel încît în fond ea nu aduce nimic și nu lămurește nimic. Miliukov și Kerenski, membri ai guvernului burghez și imperialist, ar subscrie cu plăcere această teză generală — unul prima, celălalt a doua parte a ei... *.

Scris la 26 martie (8 aprilie) 1917

*Publicat pentru prima oară în 1924,
în revista „Bolșevik” nr. 3—4*

Se tipărește după manuscris

* Aici manuscrisul se întreprinde. — *Nota red.*

CIORNA CELEI DE-A CINCEA „SCRISORI
DIN DEPARTARE“ ³⁵

Nu se poate să mergem în alegerile pentru Adunarea constituantă cu vechiul program. El trebuie modificat :

1) să se adauge completarea cu privire la imperialism ca ultim stadiu al capitalismului

2) cu privire la războiul imperialist, la războaiele imperialiste și la „apărarea patriei“

+ 2 bis : cu privire la lupta și la sciziunea cu social-șoviniștii

|| NB ||| 3) să se adauge o completare cu privire la *statul* care ne trebuie și la *dispariția treptată* a statului.

4) De modificat

ultimele două alineate *dinainte* de programul politic (împotriva monarhiei, în general, și a măsurilor pentru restaurarea ei)

5) să se adauge la § 3 al părții politice :

nici un fel de funcționari numiți *de sus* (cf. *Engels* în critica programului din 1891 ³⁶)

+ salariul *tuturor* funcționarilor de stat : nu mai mare decât un salariu de muncitor

+ dreptul de a revoca în orice moment pe *toți* deputații și funcționarii de stat

+ 5 bis) să se corecteze § 9 cu privire la auto-determinare

+ caracterul internațional al revoluției socialiste *pe larg*,

- 6) să se modifice în mare măsură programul-minimum și să fie majorate revendicările.
- 7) În programul agrar :
 - (α) naționalizare în loc de municipalizare (voi trimite la Petersburg manuscrisul meu cu privire la aceasta, lucrarea fiind arsă în 1909 ³⁷)
 - (β) gospodării model pe marile moșii.
- 8) „Obligativitatea generală a muncii“ (Zivildienstpflicht)
- 9) să se renunțe la sprijinirea „oricărei“ mișcări „opozitioniste“ (sprijinirea mișcării revoluționare este altceva).
- 10) Să se schimbe denumirea, întrucât
 - (α) nu este justă
 - (β) este compromisă de social-șoviniști
 - (γ) derutează poporul în alegeri, deoarece s.-d. = Ciheidze, Potresov & Co.

Aceasta e o ciornă a „scrisorii nr. 5“. Restituți-o imediat. Nu aveți notițe și însemnări cu privire la modificarea părții practice a programului-minimum? ((Vă amintiți că în repetate rânduri am vorbit despre acest lucru?))

Trebuie să ne apucăm imediat de această treabă.

Scris între 7 și 12
(20 și 25) martie 1917

Publicat pentru prima oară în 1959
în „Culegeri din Lenin“,
vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

CĂTRE TOVARĂȘII CARE ZAC ÎN PRIZONIERAT ³⁸

Tovarăși ! În Rusia s-a săvârșit o revoluție.

Muncitorii din Petrograd și din Moscova au fost din nou inițiatori ai marii mișcări de eliberare. Au declarat o grevă politică. Au ieșit în stradă cu steaguri roșii. Au luptat ca niște lei cu poliția și cu jandarmeria țaristă, precum și cu acea mică parte a armatei care n-a trecut dintr-o dată de partea poporului. Numai la Petrograd au fost peste 2 000 de morți și răniți. Cu prețul singelui lor au plătit muncitorii ruși libertatea țării noastre.

Revendicările muncitorilor erau : *pîine, libertate, pace.*

Pîine — pentru că în Rusia, ca și aproape în toate țările care participă la actualul război de jaf, poporul flămânzește.

Libertate — pentru că guvernul țarist, profitînd de război, a transformat definitiv întreaga Rusie într-o închisoare.

Pace — pentru că muncitorii din Rusia, ca și muncitorii mai conștienți din alte țări, nu mai vor să-și dea viața pentru interesele unui pumn de bogătași, nu mai vor să ducă războiul criminal început de tâlharii încoronați și neîncoronați.

Majoritatea soldaților din garnizoanele Petersburg și Moscova au trecut de partea muncitorilor răsculați. Muncitorii și țărani îmbrăcați în haine militare au întins frățește mîna muncitorilor și țăranilor care nu poartă haine militare. Cei mai buni dintre ofițeri s-au alăturat revoluției. Pe ofițerii care au vrut să meargă împotriva poporului, soldații i-au împușcat.

Revoluția a fost săvârșită de muncitori și soldați. Dar, așa cum s-a întâmplat și în alte revoluții, puterea a fost din primul moment acaparată de burghezie. Duma de stat, în care majoritatea covârșitoare o dețin moșierii și capitaliștii, a făcut toate eforturile posibile ca să se împace cu țarul Nicolaie al II-lea. Chiar și în ultimul minut, când pe străzile Petrogradului izbucnise deja războiul civil, Duma de stat îi trimitea țarului telegramă după telegramă, implorându-l să facă mici concesii pentru ca astfel să-și păstreze coroana. Nu Duma de stat — Duma moșierilor și a bogătașilor —, ci *muncitorii și soldații răsculați l-au răsturnat pe țar*. Dar noul guvern, guvernul provizoriu, a fost numit de Duma de stat.

Acest guvern provizoriu este format din reprezentanți ai capitaliștilor liberali și ai marilor proprietari funciari. În acest guvern, posturile principale le dețin: prințul Lvov (mare moșier și liberal cât se poate de moderat), A. Gucikov (tovarăș de luptă al lui Stolîpin; la timpul său, a aprobat introducerea curților marțiale împotriva revoluționarilor), Tereșcenko (mare fabricant de zahăr și milionar), Miliukov (care întotdeauna a susținut și susține și astăzi războiul de jaf în care țarul Nicolaie și clica lui au aruncat țara noastră). „Democratul“ Kerenski a fost invitat să facă parte din noul guvern numai pentru a crea o aparență de guvern „popular“, pentru a avea un palavrăgiu „democrat“ care să spună poporului *vorbe mari*, dar lipsite de conținut, în timp ce Gucikovii și Lvovii vor săvârși *acțiuni* antipopulare.

Noul guvern dorește continuarea războiului tîlhăresc. El este vătaful capitaliștilor ruși, englezi și francezi, care, ca și capitaliștii germani, vor neapărat „să se bată pînă la capăt“ și să obțină din pradă bucățile cele mai grase. El nu vrea și nu poate să dea Rusiei pace.

Noul guvern nu vrea să le ia moșierilor pămînturile în folosul poporului, el nu vrea să arunce povara războiului pe umerii bogătașilor. De aceea, el nu poate să dea poporului pîine. Muncitorii și populația săracă în general sînt nevoiți să sufere, ca și pînă acum, de foame.

Noul guvern este format din capitaliști și moșieri. El nu dorește să dea Rusiei libertatea deplină. Sub presiunea

ТОВАРИЩАМЪ, ТОМЯЩИМСЯ ВЪ ПЛѢНУ.

Товарищи! Въ Россіи произошла революція. Рабочіе Петрограда и Москвы снова выступили застрѣлками великаго освободительнаго движенія. Они объявили политическую забастовку. Они вышли на улицу съ красными знаменами. Они дрались, какъ львы, съ царской полиціей, жандармеріей и той небольшою частью войскъ, которая не сразу перешла на сторону народа. Убитыхъ и раненыхъ въ одномъ Петроградѣ насчитываютъ болѣе 2000 человекъ. Своєю кровью русские рабочіе купили свободу нашей странѣ.

Требованія рабочихъ были: *хлѣба, свободы, мира.*

Хлѣба — потому что народъ въ Россіи голодаетъ, какъ и во всѣхъ почти странахъ, участвующихъ въ нынѣшней грабительской войнѣ.

Свободы — потому что царское правительство, пользуясь войной, окончательно превратило всю Россію въ одну сплошную тюрьму.

Мира — потому, что рабочіе Россіи, какъ и болѣе сознательные рабочіе другихъ странъ, не хотятъ болѣе умирать за интересы иучи богачей, не хотятъ болѣе вести преступную войну, начатую коронованными и не-коронованными разбойниками.

Большинство солдатъ петербургскаго и московскаго гарнизоновъ перешли на сторону воцарившихся рабочихъ. Рабочіе и крестьяне въ солдатскихъ мундирахъ брались подаль руны рабочихъ и крестьянскихъ безъ мундировъ. Лучшая часть офицерства примкнула къ революціи. Офицеровъ, пожелавшихъ идти противъ народа, солдаты расстрѣляли.

Революцію сдѣлали рабочіе и солдаты. Но власть, какъ это бывало и въ другихъ революціяхъ, на первыхъ порахъ захватила буржуазія. Государственная Дума, въ которой огромное большинство принадлежитъ помѣщикамъ и капиталистамъ, всеми силами старалась помириться съ царемъ Николаемъ II. Еще въ послѣднюю минуту, когда на улицахъ Петрограда уже кипѣла гражданская война, Государственная Дума послала царю телеграмму за телеграммой, умоляя его пойти на маленькія уступки и тѣмъ сохранить свою корону. Не Государственная Дума — Дума помѣщичья и богатей — а *возставшіе рабочіе и солдаты низвергли царя.* Но новое временное правительство назначено Государственной Думой.

Это временное правительство состоитъ изъ представителей либеральныхъ капиталистовъ и крупныхъ земельныхъ собственниковъ. Главные посты въ немъ принадлежатъ: князю Львову (крупный помѣщикъ и умѣреннѣйшій либераль), А. Гучкову (соратникъ Столыпина, въ свое время одобрявшій военные суды противъ революціонеровъ), Терещенко (крупнѣйшій сахарозаводчикъ-миллионеръ), Милокову (всегда защищалъ и защищаетъ теперь грабительскую войну, въ которую нашу страну являлись царь Николай съ его шайкой). «Демократъ» Керенскій приглашенъ въ новое правительство только для того, чтобы создать видимость «народнаго» правительства, чтобы имѣть «демократическаго» краснорѣчиваго, который говорилъ-бы народу гронія, но думалъ, слова, въ то время, какъ Гучковъ и Львовъ будутъ дѣлать анти-народное дѣло.

Новое правительство хочетъ продолженія разбойничьей войны. Оно является примазчикомъ русскихъ, англійскихъ и французскихъ капиталистовъ, которые — какъ и немцы, капиталисты — хотятъ непременно «поддаться и выторговать себѣ лучше куски добычи. Оно не хочетъ и не можетъ дать Россіи мира.

Новое правительство не хочетъ отнять у помѣщиковъ ихъ земли на пользу народа, оно не хочетъ возложить тяготъ войны на богачей. Оно не можетъ цѣлкомъ дать народу хлѣба. Рабочіе и бѣдное населеніе вообще-вынуждены непрежнему голодать.

Новое правительство состоитъ изъ капиталистовъ и помѣщичья. Оно не хочетъ дать Россіи полной свободы. Подъ давленіемъ возставшихъ рабочихъ и солдатъ оно обѣщало создать Учредительное Собраніе, которое рѣшило-бы какъ устроить Россію. Но оно оттягиваетъ назначеніе выборовъ въ Учредительное Собраніе, желая выиграть время и потому обмануть народъ, какъ это не разъ въ исторіи дѣлали подобныя правительства. Оно не хочетъ созданія въ Россіи демократической республики. Оно хочетъ тѣмъ, вместо плохого царя Николая II, посадить на престолъ якобы «хорошаго» царя Михаила. Оно хочетъ, чтобы власть въ Россіи имѣлъ не самъ народъ, а новый царь вмѣстѣ съ буржуазіей.

Таково новое правительство.

Но въ Петроградѣ рядомъ съ этимъ правительствомъ постепенно организуется другое правительство. Рабочіе и солдаты образовали Совѣтъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ. Каждый тысяча рабочихъ или солдатъ выбираютъ одного депутата. Этотъ совѣтъ засѣдаетъ теперь въ Таврическомъ дворцѣ въ числѣ болѣе чѣмъ 1000 уполномоченныхъ. И онъ является дѣйствительно народнымъ предствительствомъ.

Prima pagină a manifestului „Către țarășii care zac în prizonerat“, scris de V. I. Lenin. — Martie 1917

Micșorât

muncitorilor și soldaților răsculați, el a făgăduit să convoace Adunarea constituantă, care să hotărască cum să fie organizată Rusia. El amână însă într-una fixarea datei alegerilor pentru Adunarea constituantă, întrucât vrea să câștige timp și apoi să înșele poporul, așa cum nu o dată au făcut de-a lungul istoriei guverne asemănătoare. El nu dorește ca în Rusia să fie creată o republică democratică. El dorește numai ca în locul țarului rău, Nicolaie al II-lea, să pună pe tron un țar, chipurile, „bun“, pe Mihail. El dorește ca în Rusia puterea s-o dețină nu poporul, ci noul țar împreună cu burghezia.

Acesta este noul guvern.

Dar, alături de acest guvern, la Petrograd se organizează încetul cu încetul un alt guvern. Muncitorii și soldații au format Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților. Fiecare mie de muncitori sau soldați alege un deputat. Acest Soviet își are acum sediul în Palatul Tavriceski și numără peste 1 000 de împuterniciți. Și el este un organ reprezentativ cu adevărat popular.

La început Sovietul acesta poate face o greșală sau alta. Dar în cele din urmă în mod inevitabil va cere sus și tare : pace, pâine, republică democratică.

Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților luptă pentru convocarea *imediată* a unei Adunări constituante, pentru participarea soldaților la alegeri și la rezolvarea problemei : război sau pace. Sovietul luptă pentru ca pământurile familiei țarului și cele moșierești să treacă în mâinile țărănimii. Sovietul luptă pentru republică și nici nu vrea să audă de numirea unui nou țar „bun“. Sovietul cere vot universal și egal pentru toți bărbații și pentru toate femeile. Sovietul a obținut arestarea țarului și a țarinei. Sovietul vrea să creeze un comitet de supraveghere care să controleze fiecare pas al noului guvern și care în fapt să devină el însuși guvernul țării. Sovietul luptă pentru alianța cu muncitorii din toate celelalte țări, pentru a lovi cu forțe unite în capitaliști. Un mare număr de muncitori-revoluționari au plecat pe front, pentru ca, profitând de libertate, să se înțeleagă cu soldații cum să acționeze în comun, cum să pună capăt războiului, cum să asigure drepturile poporului, cum să consolideze libertatea

în Rusia. La Petrograd apare din nou ziarul social-democrat „Pravda”³⁹, care ajută muncitorilor să ducă la îndeplinire toate aceste sarcini mărețe.

Aceasta este situația în momentul de față, tovarăși.

Voi, care linceziți în prizonierat, nu puteți rămâne pasivi. Trebuie să fiți pregătiți, căci s-ar putea ca și vouă să vă revină în curînd o sarcină importantă.

Dușmanii libertății Rusiei își pun uneori speranțe în voi. Ei spun : în prizonierat se găsesc aproximativ 2 000 000 de soldați : dacă, după ce se vor întoarce în patrie, ei vor trece de partea țarului, vom putea să-l punem din nou pe tron pe Nicolaie sau pe „iubitul” său frățior. Istoria cunoaște cazuri cînd inamicul de ieri, împăcîndu-se cu țarul răsturnat, i-a restituit soldații prizonieri ca să-l ajute să lupte împotriva propriului său popor...⁴⁰

Tovarăși ! Oriunde vă este cu putință, analizați marile evenimente care se desfășoară în patria noastră. Declarați sus și tare că, împreună cu cei mai buni dintre soldații ruși, nu-l vreți pe țar, că cereți o republică liberă, cereți ca pămînturile moșierești să treacă fără despăgubire în mîinile țăranilor, ziua de lucru de 8 ore, convocarea imediată a Adunării constituante. Declarați că sînteți de partea Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, că după ce vă veți întoarce în Rusia veți fi nu de partea țarului, ci împotriva țarului, nu de partea moșierilor și bogătaşilor, ci împotriva lor.

Oriunde vă este cu putință, organizați-vă, luați hotărîri în acest sens, explicați tovarășilor mai înapoiați ce mare eveniment s-a produs în țara noastră.

Destul ați suferit înainte de război și în timpul războiului și în prizonierat. Astăzi pășim în întîmpinarea unor zile mai bune. Zorile libertății au început să se arate.

Întoarceți-vă în Rusia ca o armată a revoluției, ca o armată a poporului și nu ca o armată a țarului. Și în 1905 prizonierii întorși din Japonia au devenit cei mai buni luptători pentru libertate.

După ce vă veți înapoia în patrie, vă veți risipi în întreaga țară. Duceți, așadar, în fiecare colțișor, oricît de îndepărtat, în fiecare sat rusesc, care a avut atît de mult de suferit de pe urma foametei, a birurilor și a batjocu-

rilor, vestea libertății. Luminați-i pe frații țărani : alungați întunericul de la sate, chemați țărănimea săracă să-i sprijine pe muncitorii de la orașe și sate în glorioasa lor luptă.

După ce vor cuceri republica, muncitorii din Rusia se vor uni cu muncitorii din toate celelalte țări și vor conduce cu curaj întreaga omenire spre *socialism*, spre o ordine în care nu vor mai exista nici bogați, nici săraci, în care nu va mai fi cu puțință ca un mănunchi de bogătași să facă din milioane de oameni robii lor salariați.

Tovarăși ! De îndată ce vom reuși, ne vom grăbi să plecăm în Rusia, pentru ca acolo să ne alăturăm luptei fraților noștri muncitori și soldați. Dar nici când vom ajunge în țară nu vă vom uita. Ne vom strădui ca din Rusia liberă să vă trimitem cărți, ziare și vești despre cele ce se petrec la noi în țară. Vom cere să vi se trimită în cantitate suficientă bani și pîine. Și vom spune muncitorilor și soldaților răsculați : vă puteți bizui pe frații voștri care în prezent se află în prizonierat. Ei sînt fii ai poporului, și ei vor merge alături de noi la luptă pentru libertate, la luptă pentru republică, împotriva țarului.

Redacția ziarului „Soțial-Democrat“

Scris pe la mijlocul lunii martie 1917

*Publicat sub formă de manifest
în 1917*

Se tipărește după textul manifestului

REVOLUȚIA DIN RUSIA ȘI SARCINILE MUNCITORILOR DIN TOATE ȚĂRILE

Tovarăși muncitori !

Previziunea socialiștilor care au rămas credincioși socialismului și nu s-au lăsat amețiți de barbara, sălbatica stare de spirit războinică s-a adevărit. Prima revoluție generată de războiul mondial de jaf dintre capitaliștii din diferite țări a izbucnit. Războiul imperialist, adică războiul pentru împărțirea între capitaliști a prăzii jefuite, pentru sugrumarea popoarelor slabe, *a început* să se transforme într-un război civil, într-un război al muncitorilor împotriva capitaliștilor, într-un război al celor ce muncesc și sînt asupriți împotriva asupritorilor lor, împotriva țărilor și regilor, împotriva moșierilor și capitaliștilor, într-un război pentru eliberarea deplină a omenirii de războaie, de mizeria maselor, de asuprirea omului de către om !

Muncitorilor ruși le-a revenit cinstea și fericirea de a fi *primii* care să înceapă revoluția, adică un mare război, singurul legitim și just, războiul celor asupriți împotriva asupritorilor.

Muncitorii din Petersburg au învins monarhia țaristă. În luptă eroică împotriva poliției și trupelor țariste, pornind la insurecție neînarmați împotriva mitralierelor, muncitorii au atras de partea lor cea mai mare parte a soldaților din garnizoana Petersburgului. Același lucru s-a întîmplat la Moscova și în alte orașe. Părăsit de trupele sale, țarul a fost nevoit să capituleze : a semnat abdicarea de la tron pentru el și pentru fiul lui și a propus ca tronul să fie dat fratelui său Mihail.

Datorită uriașei repeziciuni cu care s-a săvârșit revoluția, datorită ajutorului direct dat de capitaliștii anglo-francezi, datorită faptului că întreaga masă muncitoare și populară din Petersburg avea un nivel de conștiință insuficient de ridicat, datorită bunei organizări și pregătiri a moșierilor și capitaliștilor ruși, *aceștia* au reușit să pună mîna pe puterea de stat. În noul guvern rus, „guvernul provizoriu“, locurile cele mai importante — președinția, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul de Război — au revenit lui Lvov și Gucikov, octombriști care l-au ajutat cît au putut pe Nicolaie Sîngerosul și pe Stolîpin-Spînzurătorul să înăbușe revoluția din 1905, să împuște și să spînzure pe muncitorii și țărani care au luptat pentru pămînt și libertate. Ministerele mai puțin importante au revenit cadeților : cel al afacerilor externe lui Miliukov, al instrucțiunii publice lui Manuilov, al agriculturii lui Șingarev. Iar un locșor cu totul neînsemnat, Ministerul de Justiție, i-a fost dat trudovicului Kerenski, acest palavragiu de care capitaliștii au nevoie ca să liniștească poporul cu promisiuni goale, să-l amăgească cu vorbe mari, să-l „împace“ cu guvernul moșieresc și capitalist, dornic să continue, în alianță cu capitaliștii din Anglia și Franța, războiul tîlhăresc dus pentru cucerirea Armeniei, Constantinopolului, Galiției, dus pentru ca capitaliștii anglo-francezi să-și păstreze prada pe care au smuls-o capitaliștilor germani (toate coloniile germanilor din Africa) și în același timp să răpească capitaliștilor germani prada acaparată de *acești* tîlhari (o parte din Franța, Belgia, Serbia, România etc.).

Se înțelege că muncitorii nu puteau să aibă încredere într-un asemenea guvern. Muncitorii au răsturnat monarhia țaristă, luptînd pentru *pace*, pentru *pîine* și pentru *libertate*. De la început muncitorii și-au dat seama de ce Gucikov, Miliukov & Co. au reușit să smulgă victoria din mîinile poporului muncitor. Pentru că moșierii și capitaliștii ruși erau bine organizați și pregătiți ; pentru că de partea lor se află puterea capitalului, *bogăția*, atît a capitaliștilor ruși, cît și a celor mai bogați capitaliști din lumea întreagă : capitaliștii englezi și francezi. Muncitorii și-au dat de îndată seama că, în vederea luptei pentru *pace*,

pîne și libertate, clasele de oameni ai muncii, muncitorii, soldații și țărani trebuie să se organizeze, să-și strîngă rîndurile, să se unească *separat* de capitaliști și *împotriva* lor.

Și muncitorii din Petersburg, după ce au învins monarhia țaristă, au creat de îndată o organizație *proprie*, Sovietul de deputați ai muncitorilor, au început de îndată să-l întărească și să-l extindă, să creeze Soviete *de sine stătătoare* de deputați ai soldaților și țăranilor. La numai cîteva zile de la revoluție, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petersburg număra *peste 1 500* de deputați din partea muncitorilor și țăranilor îmbrăcați în haine militare. Acest Soviet se bucura de o asemenea încredere din partea feroviarilor și a întregii mase a populației muncitoare, încît a început să se transforme într-un adevărat *guvern popular*.

Pînă și cei mai credincioși prieteni și protectori ai lui Gucikov-Miliukov, cei mai credincioși cîini de pază ai capitalului tîlhăresc anglo-francez — Robert Wilton, colaborator al bogatului ziar al capitaliștilor englezi „The Times“, și Charles Rivet, colaborator al bogatului ziar al capitaliștilor francezi „Le Temps“ —, pînă și ei, deși au împrôscat cu injurii turbate Sovietul de deputați ai muncitorilor, au fost totuși nevoiți să recunoască că *în Rusia există două guverne*. Unul este guvernul moșierilor și capitaliștilor, al Gucikovilor și Miliukovilor, recunoscut „de toți“ (adică recunoscut, de fapt, de toți oamenii bogați). Celălalt este guvernul muncitorilor și țăranilor, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petersburg, care tinde să instituie *în întreaga Rusie* Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor și care *nu* este recunoscut „de nimeni“ (din clasele bogate).

Să vedem, așadar, ce spun și ce fac aceste două guverne.

1. Ce face guvernul moșierilor și capitaliștilor, guvernul Lvov-Gucikov-Miliukov ?

Acest guvern împarte la dreapta și la stînga cele mai generoase promisiuni. El făgăduiește poporului rus libertatea cea mai deplină. Promite să convoace Adunarea constituantă a întregului popor, care urmează să stabilească forma de guvernămînt în Rusia. Kerenski și liderii

cadeți se declară partizani ai republicii democratice. În materie de revoluționarism de paradă, Gucikovii-Miliukovii sînt neîntrecați. Reclama lucrează din plin. Dar care sînt *faptele* lor ?

Noul guvern, care a promis libertăți, în realitate a început să ducă tratative cu familia țarului, cu dinastia, cu privire la restaurarea monarhiei. El i-a propus lui Mihail Romanov să devină regent, adică țar provizoriu. Monarhia ar fi fost restaurată în Rusia dacă Gucikovii și Miliukovii n-ar fi fost împiedicați de muncitorii care au organizat procesiuni la Petersburg, purtînd steaguri cu inscripții : „Pămînt și libertate ! Moarte tiranilor !“ și care s-au adunat în piața din fața Dumei împreună cu trupele de cavalerie, pe ale căror steaguri desfășurate se citea inscripția : „Trăiască republica socialistă în toate țările !“. Aliatul Gucikovilor-Miliukovilor, Mihail Romanov, și-a dat seama că în această situație este mai cuminte să refuze și să aștepte ca tronul să-i fie oferit de către Adunarea constituantă, așa că Rusia a rămas — pentru moment — republică.

Guvernul l-a lăsat pe fostul țar în libertate. Muncitorii l-au silit să-l aresteze. Guvernul a vrut să-i încredințeze lui Nicolai Nikolaevici Romanov comanda supremă a armatei. Muncitorii l-au silit să-l înlocuiască. Este limpede că, dacă n-ar exista Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, moșierii Lvovi-Gucikovi ar ajunge chiar mîine la o înțelegere cu Romanov sau cu vreun alt moșier.

Atît în manifestul său către popor, cît și în telegrama lui Miliukov către toți reprezentanții Rusiei în străinătate, guvernul a declarat că *rămîne credincios tuturor* tratatelor internaționale încheiate de Rusia. Aceste tratate au fost încheiate de țarul răsturnat. Guvernul nu îndrăznește să dea publicității aceste tratate, în primul rînd, pentru că este legat de mîini și de picioare de capitalul rus, englez și francez ; în al doilea rînd, pentru că se teme de popor, care i-ar sfîrteca pe Gucikovi și Miliukovi dacă ar afla că capitaliștii vor să arunce în război ca să fie măcelăriți încă 5, încă 10 milioane de muncitori și țărani ruși de dragul cuceririi Constantinopolului, de dragul sugrumării Galității etc.

Ce valoare mai au făgăduielile de libertate dacă poporul nu poate să afle adevărul, dacă nu poate să afle în virtutea căror tratate încheiate de țarul-moșier vor capitaliștii să continue să verse sângele soldaților ?

Ce valoare au promisiunile a tot felul de libertăți și chiar a unei republici democratice pentru un popor pe care-l amenință foametea și pe care vor să-l ducă cu ochii legați la măcel pentru ca capitaliștii ruși, englezi și francezi să-i jefuiască pe capitaliștii germani ?

Iar în timpul acesta guvernul Cucikovilor și Miliukovilor înăbușă prin violență directă orice încercări ale muncitorilor ruși de a se înțelege cu frații lor, muncitorii din celelalte țări : guvernul *nu lasă să iasă* din Rusia nici ziarul „Pravda“, care după revoluție a început să apară din nou la Petersburg, nici Manifestul Comitetului Central al partidului nostru, Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, editat la Petersburg, nici apelurile deputatului Ciheidze și ale grupului său !!

Muncitori și țărani ! Puteți fi liniștiți : vi s-a promis libertate — libertate pentru cei morți, răpuși de foamete și măcelăriți în război !!

În programele sale, noul guvern nu spune *nici un cuvânt* nici despre pământ pentru țărani, nici despre mărirea salariilor pentru muncitori. Până în prezent n-a fost fixată data convocării Adunării constituante. N-au fost fixate nici un fel de alegeri pentru Duma orașenească din Petersburg. Miliția populară este pusă sub conducerea zemstvelor și a organelor de autoadministrare a orașelor, alese, potrivit legii stolîpiniste, numai de capitaliști și de moșierii bogați. Guvernatorii sînt numiți din rîndurile moșierilor — iată cum arată „libertatea“ !

2. *Ce face și ce trebuie să facă guvernul muncitoresc și țărănesc ?... **

Scris la 12 (25) martie 1917

Publicat pentru prima oară în 1924,
în „Culegeri din Lenin“, vol. II

Se tipărește după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — Nota red.

DESPRE SARCINILE P.M.S.D.R. ÎN REVOLUȚIA RUSĂ ⁴¹

AUTOREFERAT

Referatul lui Lenin, care a durat două ore și jumătate, era alcătuit din două părți. În prima parte, Lenin a prezentat condițiile istorice în care a putut și a trebuit să se săvârșească o „minune” ca aceea a prăbușirii monarhiei țariste în 8 zile. Printre aceste condiții, principalul loc îl ocupă „marea rebeliune” din 1905—1907, atât de hulită de cei care astăzi sînt stăpîni pe situație, de Gucikovi și Miliukovi, care se extaziază în fața „glorioasei revoluții” din 1917. Dar dacă revoluția cu adevărat profundă din 1905 n-ar fi „răscolit terenul”, dacă n-ar fi dat prilejul tuturor claselor și partidelor să se vadă reciproc în acțiune, dacă n-ar fi dezvăluit întreaga sălbăticie și cruzime a bandeii țariste, victoria rapidă din 1917 n-ar fi fost cu putință.

O îmbinare cu totul excepțională de condiții a făcut posibilă în 1917 unirea loviturilor date țarismului de forțe sociale dintre cele mai diferite. În primul rînd, capitalul financiar anglo-francez, care domină în măsură mai mare decît oricare altul întreaga lume și jefuiește întreaga lume, în 1905 a fost împotriva revoluției și a ajutat țarismului (împrumutul din 1906) s-o înăbușe. În momentul de față el a participat nemijlocit și în modul cel mai activ la revoluție, organizînd complotul direct al d-lor Gucikovi, Miliukovi, al unei părți dintre ofițerii superiori din armată, pentru a-l detrona pe Nicolaie al II-lea sau pentru a-l sili să facă concesii. Din punctul de vedere al politicii mondiale și al capitalului financiar mondial, guvernul lui Gucikov-Miliukov nu este decît un vataf al

firmei bancare „Anglia și Franța“, un instrument pentru continuarea măcelului imperialist al popoarelor. În al doilea rînd, înfrîngerile suferite de monarhia țaristă au măturat vechiul corp ofițeresc din armată și l-au înlocuit cu unul nou, tînăr, burghez. În al treilea rînd, întreaga burghezie rusă, care s-a organizat intens din 1905 pînă în 1914 și într-un ritm și mai rapid din 1914 pînă în 1917, s-a unit cu moșierii în lupta împotriva putredei monarhii țariste în dorința de a se îmbogăți prin cucerirea Armeniei, Constantinopolului, Galiției etc. În al patrulea rînd, acestor forțe cu caracter *imperialist* li s-a adăugat profunda și puternica mișcare proletară. Proletariatul a săvîrșit revoluția, cerînd *pace, pîine și libertate*, fără să aibă nimic comun cu burghezia imperialistă și a dus după sine *majoritatea* armatei, formată din muncitori și țărani. Transformarea războiului imperialist în război civil *a început*.

De aici rezultă contradicția fundamentală a revoluției actuale, care face ca ea să nu fie decît *prima* etapă a primei revoluții generate de război. Guvernul moșieresc și capitalist al lui Gucikov-Miliukov nu poate să dea poporului nici pace, nici pîine, nici libertate. Acesta este guvernul continuării războiului tîlhăresc, guvernul care a declarat fățiș că este credincios tratatelor internaționale ale țarismului; or, aceste tratate nu sînt decît niște tratate de jaf. În cel mai bun caz pentru el, acest guvern va putea să *facă să întîrzie* criza, dar *nu* va putea să scape țara de foamete. El nu poate să dea nici libertate, oricît de multe „promisiuni“ (promisiunile nu costă bani) ar face, căci este legat de interesele proprietății funciare moșierești și ale capitalului; chiar din primele momente el a căzut *la tocmeală* cu dinastia în vederea restaurării monarhiei.

De aceea nu poate exista o prostie mai mare decît tactica de „sprijinire“ a noului guvern în interesul, chipurile, al „luptei împotriva reacțiunii“. Pentru o astfel de luptă este nevoie de *înarmarea proletariatului* — singura garanție serioasă, reală atît împotriva țarismului, cît și împotriva tendințelor Gucikovilor și Miliukovilor de a restaura monarhia.

De aceea are dreptate deputatul Skobelev, care a spus că Rusia „se află în ajunul unei a doua, adevărate (wirklich), revoluții“.

Iar o organizație populară pentru înfăptuirea acestei revoluții există și ia amploare. Ea este Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, pe care nu degeaba îl hulesc agenții capitalului anglo-francez, corespondenții ziarelor „Times“ și „Le Temps“.

Pe baza studierii știrilor apărute în ziare cu privire la Sovietul de deputați ai muncitorilor, Lenin a ajuns la concluzia că în cadrul lui există trei curente. Primul se apropie cel mai mult de social-patrioți. El își exprimă încrederea în Kerenski, erou al frazeologiei, simplu pion în mâinile lui Gucikov și Miliukov, reprezentant de cea mai proastă speță al „louis-blanc“-ismului ⁴², care-i hrănește pe muncitori cu promisiuni deșarte, rostește fraze răsunătoare în spiritul social-patrioților și social-pacifiștilor europeni à la Kautsky & Co., iar în realitate caută „să-i împace“ pe muncitori cu continuarea războiului tâlhăresc. Prin gura lui Kerenski, burghezia imperialistă din Rusia spune muncitorilor : noi vă vom da republică, zi de muncă de 8 ore (la Petersburg a și fost introdusă), vă făgăduim libertăți, și astea toate ca să ne ajutați să jefuim Turcia, Austria, să-i smulgem imperialismului german prada acaparată, să facem ca imperialismul anglo-francez să nu-și scape prada din mâini.

Al doilea curent este reprezentat de C.C. al partidului nostru, Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. Ziarele au publicat un extras (Auszug) din „Manifestul“ Comitetului nostru Central. Manifestul a apărut la Petersburg la 18 martie. În el sînt formulate următoarele revendicări : republica democratică, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea pămînturilor moșierești în folosul țăranilor, confiscarea rezervelor de cereale, începerea fără întîrziere, *nu* de către guvernul Gucikov-Miliukov, *ci* de către Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, a tratativeilor de pace. Manifestul consideră că acest Soviet *este* adevăratul guvern revoluționar. (Lenin a adăugat că și corespondentul ziarului „Times“ vorbește de existența a

două guverne în Rusia.) Tratatивele în vederea încheierii unei păci imediate trebuie să fie duse *nu* cu guvernele burgheze, ci *cu proletarii* din toate țările beligerante. Manifestul cheamă pe toți muncitorii, țăranii și soldații să aleagă delegați în Sovietul de deputați ai muncitorilor.

Aceasta este singura tactică cu adevărat socialistă, cu adevărat revoluționară.

Al treilea curent este reprezentat de Ciheidze și de prietenii săi. Aceștia *oscilează*, fapt care se oglindește în mod vădit în comentariile ziarelor „Times” și „Le Temps”, care ba îl laudă, ba îl ocărăsc pe Ciheidze. Când Ciheidze a refuzat să intre în cel de-al *doilea* guvern provizoriu, când a declarat că războiul este un război imperialist în ceea ce privește *ambele* părți etc., ducea o politică proletară. Când Ciheidze a intrat în *primul* guvern provizoriu („Comitetul Dumei”), când în § 3 al apelului său cerea „ausreichende Teilnahme der Vertreter der russischen Arbeiterschaft an der Regierung” (participarea internaționaliștilor la guvernul războiului imperialist !!), când el (și Skobelev) îndemna acest guvern *imperialist* să înceapă tratative de pace (în loc să le lămurească muncitorilor adevărul că *burghezia* este legată de mâini și de picioare de interesele capitalului financiar, care nu se poate lipsi de imperialism), când Tuleakov și Skobelev, prietenii lui Ciheidze, din însărcinarea guvernului lui Gucikov și Mi-liukov, merg „să-i potolească” pe soldații care se răscoală împotriva generalilor liberali (uciderea lui Nepenin (amiralul Nepenin), pe care o *deplîng* pînă și imperialiștii germani !!), Ciheidze și prietenii lui cad într-un „louis-blanc”-ism de cea mai rea speță, duc politica *burgheziei*, aduc prejudicii cauzei revoluției.

De asemenea, Lenin a criticat apelul social-pacifist al lui Gorki și și-a exprimat regretul că marele scriitor se apucă să trateze problemele politice în spiritul prejudecăților micii burghezii.

În partea a doua, Lenin și-a propus să arate care trebuie să fie tactica proletariatului. El a prezentat specificul situației istorice a momentului *actual* ca fiind un moment de

trecere de la prima etapă a revoluției la cea de-a doua, de la insurecția împotriva țarismului la insurecția împotriva burgheziei, împotriva războiului imperialist, sau la Convenție, în care se poate transforma Adunarea constituantă *dacă* guvernul își va ține „promisiunea“ de a o convoca.

Sarcina specială a momentului care corespunde acestei situații *de trecere* este *organizarea proletariatului*. Dar nu organizarea-șablon, cu care se mulțumesc trădătorii socialismului, social-patrioții și oportuniștii din toate țările, ca și kautskiștii, ci *organizarea revoluționară*. Această organizare trebuie, în primul rând, să cuprindă întregul popor, în al doilea rând să îmbine funcțiile *militare și de stat*.

Oportuniștii care au dominat în Internaționala a II-a au denaturat învățătura lui Marx și Engels cu privire la stat în perioada revoluționară. Kautsky, în polemica sa cu Pannekoek (1912), a părăsit și el punctul de vedere al lui Marx⁴³. Marx, pe baza învățămintelor trase din experiența Comunei din 1871, ne-a arătat că „die Arbeiterklasse nicht die fertige Staatsmaschine einfach in Besitz nehmen und sie für ihre eigene Zwecke in Bewegung setzen kann“. Das Proletariat soll (muss?, diese Maschine (Armee, Polizei, Bureaukratie) *zerbrechen*⁴⁴. Das ist, was die Opportunisten (Sozialpatrioten) und Kautskianer (Sozialpazifisten) entweder bestreiten oder vertuschen. Das ist die *wichtigste* praktische Lehre der Pariser Kommune und der russischen Revolution von 1905.

Wir unterscheiden uns von den Anarchisten dadurch, dass wir die Notwendigkeit des *Staates* für die revolutionäre Umwälzung anerkennen. Wir unterscheiden uns aber von den Opportunisten und Kautskianer dadurch, dass wir sagen : wir brauchen nicht die „fertige“ Staatsmaschinerie, wie sie in den demokratischsten bürgerlichen Republiken existiert, sondern *unmittelbare Macht bewaffneter und organisierter Arbeiter*. Das ist der Staat, den *wir* brauchen. Das sind, ihrem Wesen nach, die Kommune von 1871, und die *Arbeiterdelegiertenräte* von 1905 und 1917. Auf diesem Fundament müssen wir weiter

bauen *. Să nu îngăduim restabilirea poliției! Să creăm din miliția populară o *miliție* cu adevărat a *întregului popor*, condusă de proletariat, „un stat al nostru“, astfel încât capitaliștii să plătească muncitorilor pentru zilele consacrate serviciului în miliție. Să adăugăm la „*minunile de eroism proletar*“ pe care proletariatul le-a săvârșit ieri în lupta împotriva țarismului și le va săvârși *mîine* în lupta împotriva Gucikovilor-Miliukovilor „*minuni de organizare proletară*“. Aceasta este lozinca momentului! Aceasta este cheazăia succesului!

Muncitorii sînt împinși pe această cale de condițiile *obiective*: foametea, necesitatea de a distribui pîinea, de inevitabilitatea „Zivildienstpflicht“ **, de necesitatea de a obține pacea. Condițiile noastre de pace, spunea Lenin, sînt următoarele: 1) Sovietul de deputați ai muncitorilor, ca guvern revoluționar, ar declara imediat că *nu este* legat prin *nici un fel* de tratate, nici prin cele încheiate de țarism și nici prin cele încheiate de burghezie; 2) ar da imediat publicității aceste tratate mîrșave, de jaf; 3) ar propune deschis *tuturor* beligeranților un armistițiu imediat; 4) ar propune pace, prevăzînd eliberarea *tuturor* coloniilor și a *tuturor* popoarelor lipsite de drepturi depline; 5) ar declara că n-are încredere în guvernele burgheze și face apel la muncitorii din toate țările să le răstoarne; 6) ar declara că datoriile necesare pentru ducerea războiului au fost contractate de burghezie și n-au decît să le plătească *capitaliștii*.

Aceasta este politica care ar atrage de partea Sovietului de deputați ai muncitorilor majoritatea atît a muncitorilor, cît și a țăranilor săraci. Confiscarea pămînturilor moșie-

* — „Clasa muncitoare nu poate să ia pur și simplu mașina de stat așa cum este și s-o pună în funcțiune pentru propriile sale scopuri“. Proletariatul trebuie să *sfărîme* această mașină (armata, poliția, birocrăția). Acest lucru oportuniștii (social-patrioții) și kautskiștii (social-pacifiștii) îl contestă sau îl estompează. Acest lucru este învățămîntul practic cel mai important pe care trebuie să-l tragem din Comuna din Paris și din revoluția rusă din 1905.

Noi ne deosebim de anarhiști prin faptul că admitem necesitatea *statului* pentru săvîrșirea revoluției. Dar ne deosebim de oportuniști și de kautskiști prin aceea că spunem: noi avem nevoie nu de o mașină de stat „așa cum este“, așa cum există ea în republicile burgheze cele mai democratice, ci de *puterea nemijlocită a muncitorilor înarmați și organizați*. Aceasta este statul de care avem *noi* nevoie. În esență, Comuna din 1871 și *Societele de deputați ai muncitorilor* din 1905 și 1917 constituie exemple de astfel de stat. Pe această temelie noi trebuie să construim mai departe. — *Nota trad.*

** — „obligația prestării serviciului civil“. — *Nota trad.*

rești ar fi asigurată. *Asta n - a r fi încă socialism.* Aceasta ar fi victoria muncitorilor și țăranilor săraci, victorie care ar asigura pacea, libertatea, pâinea. Pentru asemenea condiții de pace și noi sîntem de acord să ducem un război revoluționar! Lenin a reamintit că în nr. 47 (din 13 octombrie 1915) al ziarului „Soțial-Demokrat” s-a și declarat că social-democrația nu se dă în lături de la un astfel de război revoluționar*. Ajutorul din partea proletariatului socialist din toate țările ar fi asigurat. Apelurile mîrșave ale social-patrioților (în genul dezonorantei scrisori a lui Guesde: „Mai întîi victorie, apoi republică”) ar dispărea ca un fum.

Trăiască revoluția rusă! — a încheiat referentul. — Trăiască revoluția muncitorească mondială care a început!

Scris la 16 sau 17
(29 sau 30) martie 1917

Publicat în nr. 77 și 78
din 31 martie și 2 aprilie 1917
ale ziarului „Volksrecht”

Se tipărește după manuscris

În limba rusă publicat pentru
prima oară în 1929, în revista
„Proletarskaia Revoluțiia” nr. 10

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51—52. — Nota red.

MANOPERELE ȘOVINIȘTILOR REPUBLICANI ⁴⁵

30 martie 1917

Chiar acum am citit în „Neue Zürcher Zeitung“ de astăzi, nr. 557 din 30 martie, prima ediție de dimineață, următoarele :

„*Milano*, 29 martie. Corespondentul din Petersburg ne transmite că a fost arestat un oarecare *Cernomazov*, redactor al ziarului socialist «*Pravda*», ziar care și-a început apariția în timpul revoluției. Sub vechiul regim, *Cernomazov* a fost agent al poliției secrete și primea 200 de ruble lunar. Ziarul condus de el, care cerea republică socialistă, ataca vehement guvernul provizoriu în scopul vădit de a servi reacțiunea. În general, agitația desfășurată de unele cercuri lipsite de răspundere împotriva guvernului provoacă suspiciuni de complicitate cu vechiul regim și cu dușmanul. Chiar și Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, care, în comparație cu guvernul provizoriu, se situează pe un punct de vedere hotărât radical, a întors spatele acestor cercuri“.

Această știre se bazează pe reproducerea în rezumat a unei telegrame care a apărut în ziarul italian șovinist „*Curierul de seară*“ („*Corriere della Sera*“) ⁴⁶, *Milano*, 29 martie, și care a fost expediată din Petersburg la 26 martie, ora 10 și 30 de minute seara. Pentru a explica cititorilor în ce constă de data aceasta „măsluirea“ pe care, în general, șoviniștii o practică în mod obișnuit, trebuie să încep ceva mai de departe.

„Sub vechiul regim“, și anume din aprilie 1912 pînă în iulie 1914, a apărut la Petersburg cotidianul social-democrat „*Pravda*“. Acest ziar a fost, de fapt, organul *Comitetului Central* al partidului nostru, Partidul muncitoresc

social-democrat din Rusia. Din Cracovia, unde mă aflam pe atunci ca emigrant politic, am scris aproape zilnic la acest ziar. Deputații social-democrați din Dumă, Badaev, Muranov, Petrovski, Șagov, Samoïlov (pînă în vara anului 1914 din acest grup a făcut parte și Malinovski), care erau membri ai partidului nostru și care au fost deportați de țar în Siberia pentru agitația desfășurată împotriva războiului imperialist, veneau mereu la Cracovia și ne sfătuiam cum să îndrumăm ziarul.

E de la sine înțeles că guvernul țarist nu numai că a făcut tot ce i-a fost cu putință ca să înconjure cu spioni ziarul „Pravda”, care avea un tiraj de aproape 60 000 de exemplare, dar a căutat și să strecoare provocatori printre lucrătorii acestui ziar. Unul dintre provocatori a fost Cernomazov, care în cercurile de partid purta numele conspirativ de „Miron”. El a reușit să-și câștige încrederea și în 1913 a devenit secretar al „Pravdei”.

Supraveghind, împreună cu grupul de deputați, activitatea lui Cernomazov, am ajuns la concluzia, în primul rînd, că în articolele sale compromite curentul nostru și, în al doilea rînd, că este suspect sub raportul cinstei politice.

Nu era însă ușor să găsim un înlocuitor, cu atît mai mult cu cît legătura grupului de deputați cu Cracovia se făcea pe cale ilegală sau veneau deputații la Cracovia; or, aceștia nu puteau veni prea des. În sfîrșit, în primăvara anului 1914 am reușit să-l aducem la Petersburg pe Rozenfeld (Kamenev); la sfîrșitul anului 1914, acesta a fost și el deportat de țar în Siberia împreună cu deputații noștri.

Rozenfeld (Kamenev) avea însărcinarea să caute să-l *înlătore* pe Cernomazov și l-a *înlăturat* cu desăvîrșire de la orice sarcină. Cernomazov a fost eliberat din muncă. Comitetul nostru Central a numit o comisie de *anchetă* în legătură cu bănuielile împotriva lui Cernomazov, dar tovarășii din Petersburg n-au reușit să strîngă date precise, astfel încît nu s-au putut hotărî să-l *declare* provocator. A trebuit să ne mulțumim cu îndepărtarea lui Cernomazov de la „Pravda”.

Faptul că Cernomazov și, desigur, și alți provocatori au ajutat țarului ca să-i deporteze în Siberia pe deputații noștri este în afară de orice îndoială.

Din partea „Biroului Comitetului Central“ de la Petersburg al partidului nostru am primit o înștiințare, datată 13 noiembrie 1916, în care ni se făcea cunoscut că Cernomazov face noi încercări de a pătrunde în organizația ilegală și că „Biroul“ l-a înlăturat din organizație pe „Miron“, precum și încă o persoană care avea legături cu el, și că „va proceda în acest fel cu oricine va continua să aibă legături cu el“.

Noi am răspuns, bineînțeles, că Cernomazov nu poate face parte din partid, întrucât a fost înlăturat printr-o hotărâre luată de Comitetul Central cu participarea deputaților menționați mai sus.

Aceasta este istoria *vechii* „Pravde“, care a apărut sub *vechiul* regim, regimul țarist, și care a fost sugrumată de țar înainte de război, în iulie 1914.

Se pune întrebarea : oare Cernomazov n-a colaborat, direct sau indirect, și la *nova* „Pravdă“, care a început să apară la Petersburg *după* revoluție ? Despre acest lucru nu știu nimic, deoarece de la începutul revoluției guvernul Gucikov-Miliukov nu lasă să treacă nici telegramele mele către „Pravda“, nici, bineînțeles, telegramele „Pravdei“ către mine. Eu nu știu măcar dacă Biroul C.C. a scăpat neatins, dacă au sosit la Petersburg Kamenev și deputații care-l cunosc pe Miron și care l-ar fi înlăturat imediat în cazul când acesta ar fi profitat de faptul că s-au schimbat persoanele și s-ar fi strecurat din nou ⁴⁷.

Ziarul social-șovinist francez „L'Humanité“ din 29 martie reproduce o telegramă pe care pretinde că ar fi primit-o din Petersburg ziarul „Petit Parisien“ ⁴⁸. În această telegramă, Cernomazov este numit „fost redactor la ziarul social-democrat extremist «Pravda»“.

Sper că cititorul își va da seama acum de perfidia și josnicia metodelor de luptă ale guvernului Gucikov-Miliukov și ale prietenilor acestora, care vor să arunce o pată asupra partidului nostru, prezentându-l ca și cum ar fi „în complicitate cu vechiul regim și cu dușmanul“. Acest guvern și prietenii lui urăsc partidul nostru și-l calomniază

pentru că noi încă la 13 octombrie 1915, în nr. 47 al ziarului nostru „Soțial-Demokrat“ (Geneva), am declarat că vom fi *categoric* împotriva războiului imperialist chiar în cazul când *acest* război va fi purtat nu de guvernul țarist, ci de un guvern rus *șovinist-revoluționar, șovinist republican* *.

Guvernul Gucikov-Miliukov este tocmai *un astfel* de guvern, pentru că a confirmat tratatele *tîlhărești* încheiate de țarism cu imperialismul anglo-francez și urmărește în acest război scopuri *tîlhărești* (cucerirea Armeniei, Galiției, Constantinopolului etc.).

N. Lenin

(Mîine trimit la „Volksrecht“ și la „Avanti“ !⁴⁹.)

Publicat la 5 aprilie 1917
în ziarul „Volksrecht“ nr. 81

În limba rusă se publică pentru
prima oară în 1924, în „Culegeri
din Lenin“, vol. II

Se tipărește după o copie
scrisă de N. Krupskaja, revăzută
și completată de V. I. Lenin

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică. 1964. ed. a doua, p. 51. — Nota red.

HOTĂRÎREA COLEGIULUI DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R.⁵⁰

Colegiul din străinătate al Comitetului Central al P.M.S.D.R. hotărăște să accepte propunerea făcută de tov. Robert Grimm referitor la înapoierea în Rusia, prin Germania, a emigranților care doresc să se repatrieze⁵¹.

Colegiul din străinătate al C.C. constată :

(1) că tratativele au fost duse de tov. R. Grimm cu un membru al guvernului unei țări neutre, ministrul Hoffmann, care a considerat că un amestec oficial al Elveției nu este posibil numai din motivul că guvernul englez ar considera, fără îndoială, acest lucru o încălcare a neutralității, întrucât Anglia nu vrea să permită trecerea internaționaliștilor ;

(2) că propunerea lui R. Grimm este întru totul acceptabilă, întrucât libertatea de trecere este garantată indiferent de curentul politic din care face parte persoana respectivă, de atitudinea față de problema „apărării patriei“, a continuării războiului de către Rusia sau a încheierii păcii de către aceasta etc. ;

(3) că această propunere se bazează pe planul eliberării în schimbul emigranților ruși a germanilor internați în Rusia, emigranții neavând nici un motiv să renunțe la agitația în Rusia în favoarea unui asemenea schimb ;

(4) că tov. R. Grimm a transmis această propunere reprezentanților tuturor curentelor din rândurile emigranților politici, declarând că în ceea ce-l privește este de părere că în situația dată aceasta este singura cale și că ea este întru totul acceptabilă în actualele condiții ;

(5) că în ceea ce ne privește am făcut tot ce ne-a fost în putință pentru a convinge pe reprezentanții diverselor curente că trebuie să accepte această propunere și că este absolut inadmisibil să se târăgăneze lucrurile ;

(6) că reprezentanții unor curente se pronunță, din păcate, pentru noi amînări, hotărîre pe care nu putem să nu o considerăm absolut greșită și profund dăunătoare mișcării revoluționare din Rusia.

Pe baza acestor considerente, Colegiul din străinătate al C.C. hotărăște să aducă la cunoștința tuturor membrilor partidului nostru că acceptăm propunerea și ne pronunțăm pentru plecarea imediată, să le recomande să facă o listă cu toți cei care doresc să plece și să transmită copia prezentei hotărîri reprezentanților celorlalte curente.

Zürich, 31 martie 1917

N. Lenin

Publicat în 1917 în foaia volantă
„Procesul-verbal al adunării
membrilor P.M.S.D.R., unificat
de Comitetul Central,
din 8 aprilie 1917

Se tipărește după manuscris

PARTIDUL MUNCITORESC SOCIAL-DEMOCRAT
DIN RUSIA (UNIFICAT DE COMITETUL CENTRAL)

Proletari din toate țările, uniți-vă!

SCRISOARE DE RĂMAS BUN CĂTRE MUNCITORII ELVEȚIENI ⁵²

Tovarăși muncitori elvețieni!

În momentul când părăsim Elveția și plecăm în Rusia pentru a ne continua activitatea revoluționar-internaționalistă în patria noastră, noi, membri ai Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, unificat de Comitetul Central (spre deosebire de un *alt* partid care poartă *aceeași* denumire, dar este unificat de Comitetul de organizare), vă trimitem un salut tovarășesc și vă exprimăm profunda noastră recunoștință tovarășească pentru atitudinea tovarășească pe care ați avut-o față de emigranți.

Dacă social-patrioții și oportuniștii *fățiși*, „grütlieni” elvețieni, care, ca și social-patrioții din toate celelalte țări, au părăsit tabăra proletariatului și au trecut în cea a burgheziei, dacă acești oameni v-au îndemnat *fățiș* să luptați împotriva influenței dăunătoare pe care străinii o exercită asupra mișcării muncitorești elvețiene, dacă social-patrioții și oportuniștii camuflați, care formează majoritatea în rândurile conducătorilor partidului socialist elvețian ⁵³, sub o formă *camuflată* au dus aceeași politică, trebuie să declarăm că din partea muncitorilor socialiști revoluționari din Elveția care se situează pe o poziție internaționalistă am găsit o caldă simpatie și am tras mult folos de pe urma contactului tovarășesc cu ei.

Întotdeauna când ne-am pronunțat asupra unor probleme ale mișcării din Elveția, pentru cunoașterea cărora este nevoie de o muncă îndelungată în mișcarea locală, am fost deosebit de precauți. Dar aceia dintre noi care erau membri

ai partidului socialist elvețian — nu știu dacă erau mai mulți de 10—15 — au socotit de datoria lor să susțină cu hotărâre în problemele generale și fundamentale ale mișcării socialiste internaționale punctul nostru de vedere, punctul de vedere al „stângii zimmerwaldiene“, să lupte cu hotărâre nu numai împotriva social-patriotismului, ci și împotriva curentului așa-zisului „centru“, din care fac parte R. Grimm, F. Schneider, Jacques Schmid și alții în Elveția, Kautsky, Haase, „Arbeitsgemeinschaft“⁵⁴ în Germania, Longuet, Pressemanne și alții în Franța, Snowden, Ramsay MacDonald și alții în Anglia, Turati, Treves și prietenii lor în Italia, partidul „Comitetului de organizare“, pe care l-am menționat mai sus (Akselrod, Martov, Ciheidze, Skobelev etc.), în Rusia.

Noi am activat solidar cu social-democrații revoluționari din Elveția, în parte grupați în jurul revistei „Freie Jugend“⁵⁵, care au întocmit și au difuzat expunerea de motive a referendumului (în limbile germană și franceză) cerând convocarea în aprilie 1917 a congresului partidului în vederea precizării atitudinii față de război, care la congresul de la Töss al cantonului Zürich au prezentat rezoluția tinerilor și a celor „de stînga“ cu privire la problema războiului⁵⁶, și care în martie 1917 au tipărit în limbile franceză și germană și au difuzat în unele localități din Elveția franceză manifestul „Condițiile noastre de pace“ etc.

Trimitem un salut frățesc acestor tovarăși cu care am lucrat mîna în mîna ca tovarăși de idei.

Noi nu ne-am îndoit și nu ne îndoim cîtuși de puțin că guvernul imperialist al Angliei nu-i va lăsa cu nici un preț să treacă spre Rusia pe internaționaliștii ruși, adversari neîmpăcați ai guvernului imperialist Gucikov-Miliukov & Co., adversari neîmpăcați ai continuării de către Rusia a războiului *imperialist*.

În legătură cu aceasta trebuie să arătăm pe scurt cum înțelegem noi sarcinile revoluției ruse. Socotim cu atît mai necesar să facem acest lucru, cu cît prin intermediul muncitorilor elvețieni putem și trebuie să ne adresăm muncitorilor germani, francezi și italieni, care vorbesc aceleași limbi pe care le vorbește și populația Elveției, ce s-a bucu-

rat pînă în prezent de binefacerile păcii și — relativ — de cele mai mari libertăți politice.

Noi rămînem întru totul credincioși declarației pe care am făcut-o în nr. 47 din 13 octombrie 1915 al ziarului „Soțial-Demokrat“, Organul Central al partidului nostru, care apărea la Geneva. Spuneam acolo că, dacă în Rusia va învinge revoluția și va ajunge la putere un guvern *republican* care va vrea să continue războiul *imperialist*, războiul în alianță cu burghezia imperialistă din Anglia și Franța, războiul pentru cucerirea Constantinopolului, Armeniei, Galiției etc. etc., noi vom fi adversarii hotărîți ai acestui guvern, vom fi *împotriva* „apărării patriei“ într-un *asemenea* război*.

Cam așa s-a întîmplat. Noul guvern al Rusiei, care a dus tratative cu fratele lui Nicolaie al II-lea în vederea restaurării monarhiei în Rusia și în care posturile principale, hotărîtoare le dețin *monarhiștii* Lvov și Gucikov, acest guvern încearcă să-i înșele pe muncitorii ruși cu ajutorul lozincii „germanii trebuie să-l răstoarne pe Wilhelm“ (foarte just! dar de ce n-am adăuga: englezii, italienii etc. trebuie să-i răstoarne pe regii lor, iar rușii pe monarhiștii lor, Lvov și Gucikov??). Cu ajutorul acestei lozinci și *fără* să dea publicității tratatele imperialiste, de jaf, pe care țarismul le-a încheiat cu Franța, Anglia etc. și *care au fost confirmate de guvernul Gucikov-Miliukov-Kerenski*, acest guvern încearcă să prezinte războiul său *imperialist* cu Germania drept un război „de apărare“ (adică just, legitim chiar și din punctul de vedere al proletariatului), să prezinte apărarea scopurilor hrăpărețe, imperialiste, de jaf ale capitalului rus, englez etc. drept „apărare“ a republicii ruse (care în Rusia nu există *încă* și pe care Lvovii și Gucikovii nici *n-au promis* încă s-o instituie!).

Dacă în ultimele știri telegrafice se spune adevărul, și anume că între social-patrioții ruși fățiși (de felul d-lor Plehanov, Zaslucii, Potresov etc.) și partidul „centrului“, partidul „Comitetului de organizare“, partidul lui Ciheidze, Skobelev etc. a avut loc ceva de genul unei apropieri pe

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51. — Nota red.

baza lozincii : „atîta timp cît germanii nu-l vor fi răsturnat pe Wilhelm, războiul nostru este un război de apărare“, — dacă aceasta este adevărat, noi vom porni cu energie sporită lupta împotriva partidului lui Ciheidze, Skobelev etc., luptă pe care și *înainte* am dus-o împotriva acestui partid din pricina atitudinii lui politice oportuniste, sovăitoare, nestabile.

Lozinca noastră este : nici un sprijin guvernului Gucikov-Miliukov ! Cine spune că acest sprijin este necesar în vederea luptei împotriva restaurării țarismului, acela înșală poporul. Dimpotrivă, guvernul Gucikov *a și dus* tratative în vederea restaurării monarhiei în Rusia. *Numai* prin înarmarea și organizarea proletariatului Gucikov & Co. pot fi *împiedicați să restaureze* monarhia în Rusia. Numai proletariatul revoluționar din Rusia *și din întreaga Europă*, care rămîne credincios internaționalismului, poate scăpa omenirea de grozăviile războiului imperialist !

Noi ne dăm foarte bine seama de imensele greutăți care stau în fața avangăzii revoluționar-internaționaliste a proletariatului din Rusia. Într-o perioadă ca aceea prin care trecem noi, pot interveni cele mai bruște și mai rapide schimbări. În nr. 47 al ziarului „Soțial-Demokrat“, noi am răspuns direct și limpede la întrebarea care se naște în mod firesc : ce ar face partidul nostru dacă revoluția l-ar aduce *chiar acum* la putere ? Noi am răspuns : (1) am propune imediat pace *tuturor* popoarelor beligerante ; (2) am da publicității condițiile noastre de pace, care constau în eliberarea imediată a *tuturor* coloniilor și a *tuturor* popoarelor asuprite sau care nu se bucură de drepturi depline ; (3) am începe imediat și am duce pînă la capăt eliberarea popoarelor asuprite de velicoruși ; (4) nu ne amăgim nici un moment, întrucît știm că aceste condiții ar fi *inacceptabile* nu numai pentru burghezia monarhistă, dar și pentru burghezia democratică din Germania, *și nu* numai pentru Germania, dar și pentru guvernele capitaliste din Anglia și Franța.

Am fi nevoiți să ducem un război revoluționar împotriva burgheziei germane, și nu numai a celei germane. *Și l-am duce*. Noi nu sîntem pacifiști. Sîntem adversari

ai războaielor imperialiste pentru împărțirea prăzii între capitaliști, dar am declarat întotdeauna că ar fi o absurditate ca proletariatul revoluționar să se decică de războaiele revoluționare, care *se pot* dovedi necesare în interesul socialismului.

Sarcina pe care am formulat-o în ziarul „Soțial-Demokrat” nr. 47 este uriașă. Ea nu poate fi realizată decât într-o lungă serie de mari bătălii de clasă între proletariat și burghezie. Dar nu nerăbdarea noastră, nu dorințele noastre, ci *condițiile obiective* create de războiul imperialist au împins întreaga omenire într-un impas, au pus-o în fața dilemei: sau să îngăduie ca alte milioane de oameni să piară și întreaga civilizație europeană să fie definitiv distrusă, sau în *toate* țările civilizate puterea să treacă în mâinile proletariatului revoluționar, să înfăptuiască revoluția socialistă.

Proletariatului rus i-a revenit marea cinste *de a începe* seria de revoluții, generate cu o necesitate obiectivă de războiul imperialist. Dar gândul de a considera proletariatul rus ca fiind un proletariat revoluționar ales printre muncitorii din celelalte țări ne este absolut străin. Știm foarte bine că proletariatul din Rusia este *mai puțin* organizat, mai puțin pregătit și conștient decât muncitorii din alte țări. Nu însușiri deosebite, ci numai condițiile istorice excepționale care s-au creat au făcut din proletariatul rus *pentru o anumită perioadă, poate foarte scurtă*, deschizătorul de drumuri al proletariatului revoluționar din întreaga lume.

Rusia este o țară țărănească, una dintre cele mai înapoiate țări din Europa. *În mod nemijlocit*, în această țară socialismul *nu poate* să învingă *imediat*. Dar experiența anului 1905 arată că datorită caracterului țărănesc al țării, în care s-a păstrat imensul fond funciar al nobililor-moșieri, revoluția burghezo-democratică din Rusia *poate* lua o foarte mare amploare și revoluția noastră poate deveni *prologul* revoluției socialiste mondiale, o *treaptă* spre aceasta.

În lupta pentru aceste idei, care au fost întru totul confirmate atât de experiența anului 1905, cât și de evenimentele din primăvara 1917, s-a încheiat partidul nostru,

ducînd o luptă neîmpăcată împotriva tuturor celorlalte partide, și pentru aceste idei noi vom duce lupta și de aici înainte.

În Rusia, socialismul nu poate învinge nemijlocit și imediat. Dar masa țărănească *poate* duce revoluția agrară, inevitabilă și devenită actuală, pînă la *confiscarea* în întregime a imensei proprietăți funciare moșierești. Noi am formulat întotdeauna această lozincă, și în prezent ea a fost formulată la Petersburg atît de Comitetul Central al partidului nostru, cît și de ziarul partidului nostru, „*Pravda*“. Pentru *această* lozincă va lupta proletariatul, fără a ignora cîtuși de puțin faptul că sînt inevitabile ciocniri de clasă înverșunate între muncitorii salariați agricoli și țărani săraci care le sînt apropiați, pe de o parte, și *țărani înstăriți*, care în urma „reformei“ agrare stolîpiniste (1907—1914) au devenit puternici, pe de altă parte. Nu trebuie să uităm că, atît în prima Dumă (1906), cît și în cea de-a doua (1907), un număr de 104 deputați ai țărănilor au depus un proiect agrar revoluționar în care se cerea naționalizarea tuturor pămînturilor, urmînd ca de ele să dispună comitetele locale, alese pe baza unui democratism deplin.

O asemenea revoluție ca atare n-ar fi încă nicidecum o revoluție socialistă. Dar ea ar da un puternic impuls mișcării muncitorești mondiale. Ar întări extrem de mult pozițiile proletariatului socialist din Rusia și influența acestuia asupra muncitorilor agricoli și a țărănilor săraci. Ar da posibilitate proletariatului de la orașe să dezvolte, pe baza acestei influențe, organizații revoluționare cum sînt „Sovietele de deputați ai muncitorilor“, să le pună pe acestea în locul vechilor instrumente de asuprire ale statelor burgheze, armata, poliția, funcționăria, să înfăptuiască — sub presiunea războiului imperialist, care implică greutăți de nesuportat, și a urmărilor lui — o serie de măsuri revoluționare în vederea *controlului* asupra producției și a repartiției produselor.

Numai cu propriile sale forțe proletariatul rus nu poate duce victorios revoluția socialistă *pînă la capăt*. Dar el poate da revoluției ruse o amploare care să-i creeze condiții optime, o amploare care să însemne într-un anumit

sens *începutul* ei. El poate facilita condițiile pentru ca cel mai credincios, cel mai de nădejde, *principalul* său colaborator — proletariatul *socialist din Europa* și din America — să pornească bătălia hotărîtoare.

Scepticii n-au decît să se lase cuprinși de desperare din cauza victoriei vremelnice reputate în cadrul socialismului european de odioșii lachei ai burgheziei imperialiste de felul lui Scheidemann, Legien, David & Co. în Germania, Sembat, Guesde, Renaudel & Co. în Franța, fabienii și „laburiștii“⁵⁷ în Anglia. Noi sîntem ferm convinși că această *spumă murdară* apărută pe suprafața mișcării muncitorești mondiale va fi curînd înlăturată de valurile revoluției.

În Germania, masa proletară, care a dat atît de mult omenirii și socialismului prin munca ei organizatorică, dîrză, perseverență și consecvență dusă de-a lungul a zeci de ani de „acalmie“ în care a zăcut Europa anilor 1871—1914, este *în fierbere*. Nu trădătorii, ca alde Scheidemann, Legien, David & Co., și nici politicienii șovăitori, lipsiți de caracter, copleșiți de rutina perioadei „de pace“, de felul d-lor Haase, Kautsky și ceilalți de teapa lor, reprezintă viitorul socialismului german.

Acest viitor aparține curentului care l-a dat pe Karl Liebknecht, care a creat „grupul Spartacus“⁵⁸, care a desfășurat propaganda în coloanele revistei „Arbeiterpolitik“⁵⁹ din Bremen.

Condițiile obiective ale războiului imperialist sînt ochezășie că revoluția nu se va limita la *prima etapă* a revoluției ruse, că revoluția *nu* se va limita la Rusia.

Proletariatul german este aliatul cel mai credincios, cel mai de nădejde al revoluției proletare ruse și mondiale.

În noiembrie 1914, cînd partidul nostru a lansat lozinca „Transformarea războiului imperialist într-un război civil“ al celor asuprași împotriva asupraitorilor, pentru socialism, această lozincă a fost întîmpinată cu ostilitate și ironii veninoase de către social-patrioți, cu o tăcere sceptic neîncrezătoare, de expectativă molîie de către social-democrații „centrului“. Social-șovinistul, social-imperialistul german David a calificat-o drept „nebuie“, iar

reprezentantul social-șovinismului rus (și anglo-francez), al socialismului în vorbe și imperialismului în fapte, d-l Plehanov, a denumit-o „farsă-vis“ (Mittelding zwischen Traum und Komödie). Iar reprezentanții centrului se mărgineau să tacă sau să facă spirite plate pe seama acestei „linii drepte trasate în vid“.

Acum, după martie 1917, numai un orb poate să nu vadă că această lozincă este justă. Transformarea războiului imperialist în război civil *devine* fapt.

Trăiască revoluția proletară din Europa, *care începe!*

Din însărcinarea tovarășilor care pleacă în Rusia, membri ai Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (unificat de Comitetul Central), care au adoptat această scrisoare în adunarea din 8 aprilie (st.n.) 1917,

N. Lenin

Publicat în limba germană,

la 1 mai 1917,

în „Jugend-Internationale“ nr. 8

În limba rusă a fost publicat pentru

prima oară la 21 septembrie 1917,

în ziarul „Edinstvo“ nr. 145

Se tipărește după manuscris

RĂSPUNSURI DATE UNUI CORESPONDENT
AL ZIARULUI „POLITIKEN“⁶⁰
LA 31 MARTIE (13 APRILIE) 1917

Prietenii noștri n-au vrut să dea nici un fel de interviu. În loc de interviu, cei sosiți au transmis presei și opiniei publice, prin intermediul ziarului „Politiken“, un comunicat cu privire la călătorie.

Cel mai important, a spus Lenin cu ardoare, e să ajungem *cît mai curînd* în Rusia. Fiecare zi e prețioasă. Guvernul a luat toate măsurile pentru a ne îngreua călătoria.

V-ați întîlnit cu vreunul dintre tovarășii germani?

Nu. Wilhelm Jansson din Berlin a făcut o încercare de a se întîlni cu noi la Lingen, la granița elvețiană. Dar Platten l-a refuzat, lăsîndu-i să înțeleagă prietenește că vrea să-l ferească de neplăcerile pe care le-ar putea avea de pe urma unei asemenea întîlniri.

„Politiken“ nr. 85
din 14 aprilie 1917

Se tipărește pentru prima oară
în limba rusă,
după textul apărut în ziar
Tradus din limba suedeză

RĂSPUNS DAT LA 31 MARTIE (13 APRILIE) 1917
LUI F. STRÖM, REPREZENTANT AL SOCIAL-
DEMOCRAȚILOR SUEDEZI DE STÎNGA

Afirmația că, împotriva dorinței exprimate de ruși, Frederick Ström l-ar fi împiedicat pe reprezentantul ziarului „Socialdemokraten”⁶¹ să asiste la consfătuire este o pură născocire. La întrebarea lui Ström, Lenin a răspuns :

Noi nu avem nici o încredere în domnul Branting. Dacă *voi* aveți încredere în el, puteți invita pe reprezentantul său.

„Politiken” nr. 86
din 15 aprilie 1917

*Se publică pentru prima oară
în limba rusă, după textul
apărut în ziar
Tradus din limba suedeză*

CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN ZIUA DE 31 MARTIE
(13 APRILIE) 1917 LA CONSFĂTUIREA
CU SOCIAL-DEMOCRAȚII SUEDEZI DE STÎNGA ⁶²

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

În numele tovarășilor ruși, *Lenin* a mulțumit pentru primirea făcută și a spus că congresul partidului socialist rus, care va fi convocat în cel mai scurt timp, va face o propunere cu caracter internațional. Cu tovarășii suedezi, și în special cu „Politiken“, vor ține o strînsă legătură.

„Politiken“ nr. 86
din 15 aprilie 1917

Se publică pentru prima oară
în limba rusă, după textul
apărut în ziar

Tradus din limba suedeză

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA 3 (16) APRILIE 1917
ÎN FAȚA MUNCITORILOR, SOLDAȚILOR
ȘI MARINARILOR DIN PIAȚA GĂRII FINLANDA

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Pe stradă, stînd, în picioare pe capota unui automobil blindat, tov. Lenin a salutat proletariatul revoluționar rus și armata revoluționară rusă, care au reușit nu numai să salveze Rusia de despotismul țarist, dar și să pornească o revoluție socială de proporții internaționale. El a arătat că proletariatul din lumea întreagă urmărește plin de speranță acțiunile curajoase ale proletariatului rus.

Toată mulțimea a urmat, în masă, automobilul pînă la palatul Kșesinski, unde a continuat mitingul.

„Pravda” nr. 24
din 5 aprilie 1917

Se publică după textul
apărut în ziar

SCHIȚA INIȚIALĂ A TEZELOR DIN APRILIE ⁶³

TEZE

- 1) Atitudinea față de război.
Nici un fel de concesi „defensismului revoluționar“.
 - 2) „Cererea ca guvernul provizoriu“ „să renunțe la cuceriri“.
 (α) Atitudinea față de guvernul provizoriu.
 (β) „ „ „ Sovietele de deputați ai muncitorilor.
 - 2 *bis*) Critica Sovietelor de deputați ai muncitorilor.
 - 3) Nu republică parlamentară, ci o republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, ai muncitorilor agricoli, ai țăranilor și soldaților.
- (α) Desființarea armatei, a funcționărimii, a poliției.
 (β) Retribuirea funcționarilor.
- 4) Caracterul specific al sarcinilor propagandei, agitației și organizării în perioada de trecere de la prima etapă a revoluției la cea de-a doua etapă. Maximum de legalitate.
 Oamenii de bună-credință, dar înșelați de burghezie, care admit *numai* „războiul pornit din necesitate“ și „nu războiul în vederea cuceririlor“ și înșelarea lor de către burghezie.
 - 5) Programul agrar.
 (α) Naționalizarea. (Confiscarea tuturor pământurilor moșierești).
 (β) „Gospodării model“ pe fiecare moșie mare, sub controlul Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli.
 + (γ) Centrul de greutate trebuie să-l constituie Sovietele de deputați ai muncitorilor agricoli.

- 6) O singură bancă, sub controlul Sovietelor de deputați ai muncitorilor.
- 6 bis) *Nu* introducerea socialismului *dintr-o dată*, ci trecerea imediată, sistematică, treptată a Sovietelor de deputați ai muncitorilor la controlul producției sociale și al repartiției produselor.
- 7) Congresul.
Modificarea programului și schimbarea denumirii partidului.
Înnoirea Internaționalci. Crearea unei Internaționale revoluționare... *

*Scris la 3 (16) aprilie 1917
Publicat pentru prima oară în 1928,
în „Culegeri din Lenin”, vol. VII*

Se tipărește după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

RAPORT PREZENTAT LA 4 (17) APRILIE 1917
ÎN CADRUL ADUNĂRII BOLȘEVICILOR
PARTICIPANȚI LA CONSĂTUIREA GENERALĂ
A SOVIETELOR DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR
ȘI SOLDAȚILOR ⁶⁴

Mi-am fixat câteva teze, pe care le voi expune însoțindu-le de unele comentarii. Timpul nu mi-a permis să întocmesc un raport cuprinzător, sistematic.

Principala problemă este atitudinea față de război. Ceea ce se impune pe primul plan atunci când citești știri în legătură cu Rusia și vezi ce se petrece aici este victoria defensismului, victoria trădătorilor socialismului, înșelarea maselor de către burghezie. Te izbește faptul că în mișcarea socialistă de la noi, din Rusia, situația se prezintă la fel ca în alte țări : defensism, „apărarea patriei“. Singura diferență este că nicăieri nu există atîta libertate ca la noi, și de aceea noi purtăm răspunderea în fața întregului proletariat internațional. Noul guvern are o orientare imperialistă, ca și cel vechi ; deși a promis republica, este un guvern pur imperialist.

„I. În atitudinea noastră față de război, care în ceea ce privește Rusia rămîne fără îndoială, ca și sub noul guvern Lvov & Co., un război imperialist de jaf dat fiind caracterul capitalist al acestui guvern, nu se poate admite nici cea mai mică concesie față de «defensismul revoluționar».

Proletariatul conștient poate fi de acord cu un război revoluționar, care să justifice cu adevărat defensismul revoluționar, numai cu condiția : a) puterea să treacă în mâinile proletariatului și ale păturilor sărace ale țărănimii apropiate de proletariat ; b) să se renunțe la toate anexiunile în fapt și nu în vorbă ; c) să se ajungă la o ruptură totală în fapt cu toate interesele capitalului.

Ținând seama de bună-credința neîndoielnică a straturilor largi ale reprezentanților din mase ai defensismului revoluționar, care admit numai războiul pornit din necesitate și nu în vederea cuceririlor, ținând seama că aceștia sînt înșelați de burghezie, trebuie să li se explice foarte pe larg, cu deosebită stăruință și răbdare, în ce constă greșeala lor, să li se arate că între capital și războiul imperialist există o legătură indisolubilă, să li se demonstreze că fără doborîrea capitalului războiul *nu se poate* încheia printr-o pace cu adevărat democratică, ci numai printr-o pace impusă prin forță.

Organizarea pe scară foarte largă a propagării acestui punct de vedere în rîndurile armatei de pe front.

Fraternizare“.

— În atitudinea noastră față de război și sub noul guvern, care este și el un guvern imperialist, nu se poate admite nici cea mai mică concesie față de defensism. Masele privesc lucrurile practic și nu teoretic. Ele spun : „Eu vreau să-mi apăr patria și nu să cotropesc teritorii străine“. În ce caz un război poate fi considerat revoluționar ? În cazul renunțării depline la toate anexiunile.

Masele abordează problema în mod practic, nu teoretic. Greșeala noastră este că noi o abordăm în mod teoretic. Proletarul conștient nu poate fi de acord decît cu un război revoluționar, care să justifice într-adevăr defensismul revoluționar. În fața reprezentanților masei de soldați problema trebuie pusă în mod practic, altminteri nu se poate. Noi nu sîntem nicidecum pacifiști. Dar principala problemă este următoarea : ce clasă poartă războiul ? Clasa capitaliștilor, care are legături cu băncile, nu poate purta decît un război imperialist. Clasa muncitorilor poate purta și un altfel de război. Steklov, Ciheidze au uitat toate acestea. Citind rezoluția Sovietului de deputați ai muncitorilor, rămîi uimit că niște oameni care se pretind socialiști au putut formula o astfel de rezoluție ⁶⁵.

Specific pentru Rusia este trecerea nemaipomenit de rapidă de la violența brutală la înșelăciunea cea mai rafinată. Condiția principală este : *renunțarea la anexiuni nu în vorbe*, ci în fapte. „Reci“ face spumă la gură din pricina declarației apărute în „Soțial-Demokrat“, în care se

spune că alipirea Kurlandei la Rusia este o anexiune. Or, anexiune înseamnă alipirea oricărei țări care se deosebește prin particularitățile ei naționale, orice alipire a unei națiuni — indiferent dacă se deosebește sau nu prin limbă din moment ce ea se simte a fi un popor diferit — împotriva voinței ei. Este o prejudecată a velicorușilor, cultivată de veacuri.

Nu putem pune capăt războiului decît în cazul unei rupturi depline cu capitalul internațional. Războiul a fost pornit nu de persoane izolate, ci de capitalul financiar internațional. S-o rupi cu capitalul internațional nu-i o treabă ușoară, dar nici să pui capăt războiului nu e ușor. E o naivitate, o copilărie să presupui posibilitatea încetării războiului de către o singură parte... Zimmerwald, Kiental ⁶⁶... Nouă ne revine mai mult decît oricui datoria de a apăra onoarea socialismului internațional. Greutatea abordării...

Avînd în vedere existența indiscutabilă a unor stări de spirit defensiste în rîndurile maselor largi, care admit *numai* războiul *pornit din necesitate* și nu de dragul cuceririlor, trebuie să li se explice pe larg, cu deosebită stăruință și răbdare, că dacă nu este răsturnat capitalismul războiul nu se poate termina decît printr-o pace impusă prin forță. Această idee trebuie dezvoltată și propagată pe o scară cît mai largă. Soldații cer un răspuns concret cum se poate pune capăt războiului. Să promitem însă oamenilor că putem termina războiul numai prin bunăvoința unor anumite persoane ar fi o șarlatanie politică. Masele trebuie prevenite. Revoluția e un lucru greu. Fără greșeli nu se poate. Greșeala constă în faptul că noi (nu am demascat?) defensismul revoluționar pînă-n străfunduri. Defensismul revoluționar este o trădare a socialismului. Nu ne putem mîrgini la atît... Trebuie să ne recunoaștem greșeala. În ce mod? — Să explicăm toate aceste lucruri. Cum să explicăm... unor oameni care nu știu ce-i socialismul... Noi nu sîntem niște șarlatani. Trebuie să ne bazăm numai pe conștiința maselor. Chiar dacă rămînem în minoritate, nu-nimic. Merită să renunțăm pentru un timp la situația de conducători, nu trebuie să ne temem că vom rămîne în minoritate. Cînd masele declară că n-au nevoie de cuce-

riri, le cred. Când însă Gucikov și Lvov declară că nu vor cuceriri, sînt niște mincinoși. Când muncitorul spune că vrea să-și apere țara, vorbește în el instinctul omului asupra.

„II. Particularitatea momentului actual în Rusia constă în trecerea de la prima etapă a revoluției — care, din cauza nivelului insuficient de conștiință și de organizare a proletariatului, a predat puterea în mîinile burgheziei — la a doua etapă a ei, care trebuie să dea puterea în mîinile proletariatului și ale păturilor sărace ale țărănimii.

Această trecere este caracterizată printr-o stare de maximă legalitate (dintre toate țările beligerante, Rusia este acum cea mai liberă țară din lume), prin faptul că nu se exercită violența împotriva maselor și, în sfîrșit, prin atitudinea de încredere inconștientă a maselor în guvernul capitaliștilor, cei mai înverșunați dușmani ai păcii și ai socialismului.

Această particularitate ne cere să știm să ne adaptăm condițiilor speciale ale muncii de partid în rîndul maselor nemaipomenit de largi ale proletariatului, care abia de curînd s-au trezit la viața politică“.

— De ce n-a luat proletariatul puterea? Steklov spune: pentru că așa și pe dincolo. Astca-s prostii. Fapt este că proletariatul nu e suficient de conștient și de organizat. Trebuie să recunoaștem acest lucru: forța materială se află în mîinile proletariatului, dar burghezia s-a dovedit a fi conștientă și organizată. E un lucru monstruos, dar trebuie să-l recunoaștem sincer și deschis și să spunem poporului că proletariatul nu a putut pune mîna pe putere pentru că nu e conștient și organizat... Ruinarea și moartea a milioane de oameni. Cele mai înaintate țări se află în pragul pieirii și de aceea problema se va pune pentru ele astfel...

Trecerea de la prima la cea de-a doua etapă — puterea în mîinile proletariatului și ale țărănimii — se caracterizează, pe de o parte, prin maximum de legalitate (Rusia este acum țara cea mai liberă, cea mai înaintată din lume), pe de altă parte prin atitudinea de încredere inconștientă a maselor față de guvern. Chiar și bolșevicii noștri manifestă încredere față de guvern. Acest fapt nu poate fi

explicat decît printr-o ameteală de pe urma revoluției. Aceasta poate însemna pieirea socialismului. Voi, tovarăși, dovediți prea mare încredere în guvern. Dacă așa stau lucrurile, drumurile noastre se despart. Mai bine rămîn în minoritate. Liebknecht singur valorează mai mult decît 110 defensiști de-alde Steklov și Ciheidze. Dacă simpatizați cu Liebknecht și veți întinde fie și numai un singur deget (defensiștilor), aceasta va însemna o trădare a socialismului internațional. Dacă ne vom îndepărta de acești oameni... toți cei ce sînt asupriți vor veni la noi, pentru că războiul îi va aduce la noi, nu vor avea altă ieșire.

Poporului trebuie să-i vorbești simplu, pe înțelesul lui, fără savantlîcuri. El are dreptul... trebuie să ne acomodăm... să trecem, dar e necesar. Linia noastră se va dovedi a fi justă.

„III. Nici un sprijin guvernului provizoriu ; să se arate cît de mincinoase sînt toate făgăduielile lui, mai ales în ceea ce privește renunțarea la anexiuni. Demascare în locul «revendicării» inadmisibile — generatoare de iluzii — ca *acest* guvern, guvernul capitaliștilor, să înceteze de a mai fi imperialist“.

— „Pravda“ cere guvernului să renunțe la anexiuni. A cere unui guvern al capitaliștilor să renunțe la anexiuni e o absurditate, o batjocură revoltătoare la adresa...

Din punct de vedere științific, asta-i o înșelăciune uriașă, pe care întregul proletariat internațional, întreaga... E timpul să ne recunoaștem greșeala. E timpul să terminăm cu cuvîntările de salut, cu rezoluțiile și să ne apucăm de treabă. Trebuie să trecem la o concretă, lucidă...

„IV. Să se recunoască faptul că în cea mai mare parte din Sovietele de deputați ai muncitorilor partidul nostru este în minoritate, și deocamdată în slabă minoritate; în comparație cu *blocul tuturor* elementelor mic-burgheze oportuniste — de la socialiștii-populiști, socialiștii-revoluționari și pînă la Comitetul de organizare (Ciheidze, Tereteli etc.), Steklov etc. etc. —, elemente care s-au lăsat influențate de burghezie și care introduc în rîndurile proletariatului influența acesteia.

Să se explice maselor că Sovietele de deputați ai muncitorilor constituie *singura* formă de guvern revoluționar

posibilă, și că de aceea, atîta vreme cît *acest* guvern se va lăsa influențat de burghezie, sarcina noastră trebuie să fie aceea *de a explica* maselor greșelile tacticii lor, de a le explica cu răbdare, sistematic, stăruitor, adaptîndu-ne cu deosebire la nevoile practice ale maselor.

Atîta vreme cît sîntem în minoritate, ducem o muncă de critică, de analiză a greșelilor, afirmînd totodată că întreaga putere de stat trebuie să treacă în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor, pentru ca masele să se elibereze de greșelile lor pe baza propriei experiențe“.

— Noi, bolșevicii, ne-am obișnuit să ne situăm pe o poziție de revoluționarism maximum. Dar asta nu-i suficient. Trebuie să știm să ne orientăm.

Adevăratul guvern este Sovietul de deputați ai muncitorilor. A gândi altfel înseamnă a cădea în anarhism. Este un fapt recunoscut că în Sovietul de deputați ai muncitorilor partidul nostru este în minoritate. Trebuie să li se explice maselor că Sovietul de deputați ai muncitorilor este singurul guvern posibil, un guvern fără precedent în lume, în afară de Comună. Ce se întîmplă dacă Sovietul de deputați ai muncitorilor în majoritatea sa se situează pe punctul de vedere defensist? N-ai ce-i face. Nu ne rămîne decît să explicăm cu răbdare, sistematic și stăruitor că tactica lor e greșită.

Atîta vreme cît sîntem în minoritate, ducem o muncă de critică pentru a scăpa masele de înșelăciune. Noi nu vrem ca masele să ne creadă pe cuvînt. Nu sîntem șarlantani. Noi dorim ca masele să se elibereze de greșelile lor pe baza propriei *experiențe*.

Apelul Sovietului de deputați ai muncitorilor nu conține nici un cuvînt care să fie pătruns de conștiința de clasă. Totul nu-i decît vorbărie goală! Ceea ce a dus la pieirea tuturor revoluțiilor a fost vorbăria goală, lingușirea poporului revoluționar. Întregul marxism ne învață să nu ne lăsăm influențați de frazeologia revoluționară, în special în momentele cînd ea are o deosebit de largă circulație.

„V. Nu o republică parlamentară — revenirea de la Societele de deputați ai muncitorilor la această republică ar însemna un pas înapoi —, ci o republică a Sovietelor

de deputați ai muncitorilor, ai muncitorilor agricoli și ai țăranilor din întreaga țară, de jos și pînă sus.

Desființarea poliției, a armatei, a funcționării *.

Retribuirea tuturor funcționarilor, deveniți eligibili și revocabili în orice moment, cu un salariu care să nu depășească salariul mijlociu al unui bun muncitor“.

— Acesta este un învățămînt pe care l-am tras din experiența Comunei din Franța, învățămînt pe care Kautsky l-a uitat și pe care muncitorii, atît în 1905 cît și în 1917, și l-au însușit. Experiența acestor ani ne învață că trebuie să împiedicăm refacerea poliției și a vechii armate.

Programul trebuie modificat, căci s-a învechit. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților reprezintă un pas spre socialism. Nici un fel de poliție, nici un fel de armată, nici un fel de funcționărie. Convocarea Adunării constituante, dar de către cine? Rezoluțiile sînt scrise pentru a fi puse la dosar sau pentru a fi date uitării. Mi-ar părea bine dacă Adunarea constituantă ar fi convocată chiar mîine, dar să credem că Gucikov o va convoca ar fi o naivitate. Toată vorbăria că guvernul provizoriu trebuie silit să convoace Adunarea constituantă e o simplă pălăvrăgeală, o înșelăciune curată. Se făceau revoluții, dar poliția rămînea, se făceau revoluții, dar toți funcționarii etc. rămîneau. Aceasta este cauza pieirii revoluțiilor. Sovietul de deputați ai muncitorilor este singurul guvern în stare să convoace această adunare. Noi toți ne-am agățat de Sovietele de deputați ai muncitorilor, însă fără să le înțelegem. De la această formă noi tragem înapoi, spre Internațională, care se tîrăște în coada burgheziei.

Republica burgheză nu poate rezolva problema (războiului), deoarece această problemă poate fi rezolvată numai pe plan internațional. Noi nu promitem să eliberăm..., dar spunem că acest lucru este posibil numai sub această formă (Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților). Nici un alt guvern în afară de Sovietul de deputați ai muncitorilor și muncitorilor agricoli. Dacă vom vorbi de Comună, nu vom fi înțeleși. Dar să spunem că Sovietul de deputați ai muncitorilor și muncitorilor agricoli

* Adică înlocuirea armatei permanente prin înarmarea întregului popor.

trebuie să ia locul poliției, să spunem oamenilor să învețe să conducă, nu ne împiedică nimic (asta se va înțelege).

Arta de a conduce nu se învață din cărți. Încearcă, vei face greșeli, dar vei învăța să conduci.

„VI. În cadrul programului agrar, centrul de greutate trebuie să treacă asupra Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli.

Confiscarea tuturor pământurilor moșierești.

Naționalizarea *tuturor* pământurilor din țară, care să fie puse la dispoziția Sovietelor locale de deputați ai muncitorilor agricoli și ai țăranilor. Formarea Sovietelor de deputați din țăranii săraci. Crearea pe fiecare moșie mare a unei gospodării model (cu o întindere de circa 100 pînă la 300 de deseatine, în funcție de condițiile locale etc. și după cum vor stabili instituțiile locale) sub controlul Sovietului de deputați ai muncitorilor agricoli și pe socoteala obștească“.

— Ce reprezintă țăranimea ? Nu știm, căci nu există o statistică, dar știm că este o forță.

Dacă țăranii vor lua pământul, fiți siguri că n-or să vi-l dea înapoi și nici n-or să ne întrebe pe noi. Axul programului s-a deplasat, centrul de greutate îl constituie acum Sovietele de deputați ai muncitorilor agricoli. Dacă soarta revoluției nu va fi hotărîită de țăranul rus, ea va fi hotărîită de muncitorul german.

Țăranul din Tambov...

Prima deseatină nu trebuie plătită, pentru a doua se va plăti 1 rublă, pentru a treia 2 ruble. Pământul îl vom lua, iar moșierul nu-l va mai putea lua înapoi de la noi.

Gospodării bazate pe munca în comun.

Sovietul de deputați trebuie să fie format din țăranii săraci. Există țăranii înstăriți, există și muncitori agricoli. Aceștia din urmă, chiar dacă vor primi pământ, o gospodărie tot nu vor reuși să-și înjghebeze. Pe marile moșii trebuie create gospodării model bazate pe munca în comun, iar de gospodărit trebuie să le gospodărească Sovietele de deputați ai muncitorilor agricoli.

Moșii mari sînt destule.

„VII. Contopirea imediată a tuturor băncilor din țară într-o singură bancă națională și punerea ei sub controlul Sovietului de deputați ai muncitorilor“.

— Banca este „o formă a contabilității sociale“ (Marx). — Războiul te învață economie politică, acum toată lumea știe că băncile iroresc forțele poporului. Băncile sînt nervul, focarul economiei naționale. Noi nu putem lua băncile în mîinile noastre, putem însă propaga contopirea lor într-o singură bancă, sub controlul Sovietului de deputați ai muncitorilor.

„VIII. Nu «introducerea» socialismului ca o sarcină *nemișlocită* a noastră, ci numai trecerea imediată la *controlul* exercitat de Sovietul de deputați ai muncitorilor asupra producției sociale și a repartiției produselor“.

— Viața și revoluția împing Adunarea constituantă pe un plan secundar. Legile capătă importanță nu datorită faptului că sînt scrise pe hîrtie, ci datorită acelor care le aplică. Dictatura proletariatului există, dar oamenii nu știu încă ce să facă cu ea. Capitalismul s-a transformat în capitalism de stat... Marx... numai ceea ce s-a maturizat din punct de vedere practic...

„IX. Sarcinile partidului sînt :

- 1) convocarea imediată a congresului partidului ;
- 2) modificarea programului partidului, în special în ceea ce privește :
 - a) imperialismul și războiul imperialist,
 - b) atitudinea față de stat și revendicarea *noastră* : «statul-comună» *,
 - c) corectarea programului-minimum, care s-a învechit ;
- 3) schimbarea denumirii partidului **.

„X. Înnoirea Internaționalei.

* Adică un stat după prototipul pe care l-a oferit Comuna din Paris.

** În locul denumirii de „social democrație“, ai carei conducători oficiali („defensiștii“ și „kautskiștii“ șovăitori) au trădat socialismul în *toată* lumea, trecînd de partea burgheziei, trebuie să purtăm denumirea de *Partid comunist*.

Să se ia inițiativa creării unei Internaționale revoluționare, a unei Internaționale împotriva *social-șoviniștilor* și împotriva „centrului” *.

— *Bilanțul general.*

Sovietul de deputați ai muncitorilor a fost creat și exercită o foarte mare influență. Instinctiv, toată lumea nutrește simpatie față de el. Această instituție reunește mult mai multe idei revoluționare decît toată *frazeologia revoluționară*. Dacă Sovietul de deputați ai muncitorilor va putea lua conducerea în mîinile sale, cauza libertății este asigurată. Puteți scrie cele mai ideale legi, dar cine le va pune în aplicare? Aceiași funcționari, care însă sînt legați de burghezie.

Nu „să introduceți socialismul” trebuie să spunem noi maselor, ci să-l aplicați (?). Capitalismul a mers înainte, capitalismul din timpul războiului nu mai este acela de dinainte de război.

Pe baza concluziilor de ordin tactic trebuie să trecem la măsuri practice. Trebuie să convocăm imediat congresul partidului, trebuie să revizuiim programul. Multe lucruri înscrise în program sînt perimate. Trebuie modificat programul-minimum.

În ceea ce mă privește, propun să fie schimbată denumirea partidului, să-l numim *Partidul comunist*. Poporul va înțelege denumirea de „comunist”. Majoritatea social-democraților oficiali au trădat socialismul... Numai Liebknecht a rămas social-democrat... Vă e teamă să vă deziceți de vechile amintiri. Dar atunci cînd te primenești, trebuie să-ți scoți cămașa murdară și să-ți pui una curată. De ce să renunțăm la experiența luptei pe plan mondial? Majoritatea social-democraților din lumea întreagă au trădat socialismul și au trecut de partea guvernelor din țările lor (Scheidemann, Plehanov, Guesde). Cum să facem ca Scheidemann să fie de acord?... Acest punct de vedere înseamnă pierea socialismului. Să-i trimitem lui Scheide-

* În social-democrația internațională poartă denumirea de „centru” curentul care oscilează între șoviniști (= „defensiști”) și internaționaliști. Acest curent este reprezentat de: Kautsky & Co. în Germania, Longuet & Co. în Franța, Cichelde & Co. în Rusia, Turati & Co. în Italia, MacDonald & Co. în Anglia etc.

mann o radiogramă prin care să-i cerem să pună capăt războiului... e o înșelătorie.

Cuvîntul „social-democrație“ nu este exact. Nu vă cramponați de un cuvînt vechi, care este complet mucegăit. Doriți să construiți un partid nou... și atunci toți cei ce sînt asupriți vor veni la voi.

La Zimmerwald și la Kiental a predominat centrul... „Raboceaia Gazeta“. Vă vom demonstra că întreaga experiență a arătat... Noi declarăm că am format stînga și am rupt cu centrul. Ori vorbiți de Internațională, în cazul acesta aplicați..., ori...

Curentul stîngii zimmerwaldiene există în toate țările lumii. Masele trebuie să-și dea seama că socialismul s-a scindat în lumea întreagă. Defensiștii s-au dezis de socialism. Numai Liebknecht... Al lui este viitorul.

Am auzit că în Rusia există tendința de unificare cu defensiștii. Asta-i o trădare a socialismului. Cred că e mai bine să rămîi singur, așa cum a rămas Liebknecht : unul contra 110.

*Publicat pentru prima oară
la 7 noiembrie 1924,
în ziarul „Pravda“ nr. 255*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

DESPRE SARCINILE PROLETARIATULUI ÎN ACTUALA REVOLUȚIE ⁶⁷

Întrucît abia în noaptea de 3 aprilie am sosit la Petrograd, la adunarea din 4 aprilie n-am putut prezenta, desigur, raportul cu privire la sarcinile proletariatului revoluționar decît în numele meu și cu rezervele impuse de pregătirea mea relativ neîndestulătoare.

Singurul lucru pe care l-am putut face pentru a-mi ușura munca mea — și cea a oponentilor *de bună-credință* — a fost să pregătesc teze în *scris*. Le-am dat citire și am predat textul lor tovarășului Tereteli. Le-am citit foarte răspicat și în două rînduri : mai întîi la adunarea bolșevicilor, apoi la adunarea bolșevicilor și menșevicilor.

Public aceste teze personale, însoțite doar de foarte scurte note explicative, pe care în raport le-am dezvoltat mult mai pe larg.

TEZE

1. În atitudinea noastră față de război, care în ceea ce privește Rusia rămîne fără îndoială și sub noul guvern, Lvov & Co., un război imperialist de jaf, dat fiind caracterul capitalist al acestui guvern, nu se poate admite nici cea mai mică concesie față de „defensismul revoluționar“.

Proletariatul conștient poate fi de acord cu un război revoluționar care să justifice cu adevărat defensismul revoluționar, numai cu condiția : a) puterea să treacă în mîinile proletariatului și ale păturilor sărace ale țărănimii apropiate de proletariat ; b) să se renunțe la toate anexiu-

nile, în fapt și nu în vorbă ; c) să se ajungă la o ruptură totală în fapt cu toate interesele capitalului.

Ținând seama de buna-credință neîndoielnică a straturilor largi ale reprezentanților din mase ai defensismului revoluționar, care admit numai războiul pornit din necesitatea și nu în vederea cuceririlor, ținând seama că aceștia sînt înșelați de burghezie, trebuie să li se explice foarte pe larg, cu deosebită stăruință și răbdare în ce constă greșeala lor, să li se arate că între capital și războiul imperialist există o legătură indisolubilă, să li se demonstreze că fără doborîrea capitalului războiul *nu se poate* încheia printr-o pace cu adevărat democratică, ci numai printr-o pace impusă prin forță.

Organizarea pe scară foarte largă a propagării acestui punct de vedere în rîndurile armatei de pe front.

Fraternizare.

2. Particularitatea momentului actual în Rusia constă în trecerea de la prima etapă a revoluției — care, din cauza nivelului insuficient de conștiință și de organizare a proletariatului, a predat puterea în mîinile burgheziei — la a doua etapă a ei, care trebuie să dea puterea în mîinile proletariatului și ale păturilor sărace ale țărănimii.

Această trecere este caracterizată printr-o stare de maximă legalitate (dintre toate țările beligerante, Rusia este *acum* cea mai liberă țară din lume), prin faptul că nu se exercită violența împotriva maselor și, în sfîrșit, prin atitudinea de încredere înconștientă a maselor în guvernul capitaliștilor, cei mai înverșunați dușmani ai păcii și ai socialismului.

Această particularitate ne cere să știm să ne adaptăm condițiilor *speciale* ale muncii de partid în rîndul maselor nemaipomenit de largi ale proletariatului, care abia de curînd s-au trezit la viața politică.

3. Nici un sprijin guvernului provizoriu ; să se arate cît de mincinoase sînt toate făgăduielile lui, mai ales în ceea ce privește renunțarea la anexiuni. Demascare în locul „revendicării” inadmisibile — generatoare de iluzii — ca *acest* guvern, guvernul capitaliștilor, să înceteze de a mai fi imperialist.

4. Să se recunoască faptul că în cea mai mare parte din Sovietele de deputați ai muncitorilor partidul nostru este în minoritate, și deocamdată în slabă minoritate, în comparație cu *blocul tuturor* elementelor mic-burgheze oportuniste — de la socialiștii-populiști, socialiștii-revoluționari și pînă la Comitetul de organizare (Ciheidze, Țereteli etc.), Steklov etc. etc. —, elemente care s-au lăsat influențate de burghezie și care introduc în rîndurile proletariului influența acesteia.

Să se explice maselor că Sovietele de deputați ai muncitorilor constituie *singura* formă de guvern revoluționar *posibilă*, și că de aceea, atîta vreme cît *acest* guvern se va lăsa influențat de burghezie, sarcina noastră trebuie să fie aceea *de a explica* maselor greșelile tacticii lor, de a le explica cu răbdare, sistematic, stăruitor, adaptîndu-ne cu deosebire la nevoile practice ale maselor.

Atîta vreme cît sîntem în minoritate, ducem o muncă de critică, de analiză a greșelilor, afirmînd totodată că întreaga putere de stat trebuie să treacă în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor, pentru ca masele să se elibereze de greșelile lor pe baza propriei experiențe.

5. Nu o republică parlamentară — revenirea de la Sovietele de deputați ai muncitorilor la această republică ar însemna un pas înapoi —, ci o republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, ai muncitorilor agricoli și ai țărănilor din întreaga țară de jos și pînă sus.

Desființarea poliției, a armatei, a funcționărimii*.

Retribuirea tuturor funcționarilor, deveniți eligibili și revocabili în orice moment, cu un salariu care să nu depășească salariul mijlociu al unui bun muncitor.

6. În cadrul programului agrar, centrul de greutate trebuie să treacă asupra Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli.

Confiscarea tuturor pămînturilor moșierești.

Naționalizarea *tuturor* pămînturilor din țară, care să fie puse la dispoziția Sovietelor locale de deputați ai muncitorilor agricoli și ai țărănilor. Formarea Sovietelor de deputați din țărani săraci. Crearea pe fiecare moșie mare

* Adică înlocuirea armatei permanente prin înarmarea întregului popor.

a unei gospodării model (cu o întindere de circa 100 pînă la 300 de desetine, în funcție de condițiile locale etc. și după cum vor stabili instituțiile locale), sub controlul deputaților muncitorilor agricoli și pe socoteala obștească.

7. Contopirea imediată a tuturor băncilor din țară într-o singură bancă națională și punerea ei sub controlul Sovietelor de deputați ai muncitorilor.

8. Nu „introducerea” socialismului ca o sarcină *nemijlocită* a noastră, ci numai trecerea imediată la *controlul* exercitat de Sovietele de deputați ai muncitorilor asupra producției sociale și a repartiției produselor.

9. Sarcinile partidului sînt :

- a) convocarea imediată a congresului partidului ;
- b) modificarea programului partidului, în special în ceea ce privește :
 - 1) imperialismul și războiul imperialist,
 - 2) atitudinea față de stat și revendicarea *noastră* : „statul-comună” * ,
 - 3) corectarea programului-minimum, care s-a învechit ;
- c) schimbarea denumirii partidului **.

10. Înnoirea Internaționalei.

Să se ia inițiativa creării unei Internaționale revoluționare, a unei Internaționale împotriva *social-șoviniștilor* și împotriva „centrului” ***.

Ca să înțeleagă de ce a trebuit să subliniez în mod special ca o rară excepție „cazul” oponentilor de bună-credință, rog cititorul să compare cu aceste teze următoarea obiecție a d-lui Goldenberg : Lenin „a arborat steagul războiului civil în rîndurile democrației revoluționare” (citat din ziarul „Edinstvo” ⁶⁸ nr. 5 al d-lui Plehanov).

Nu-i așa că e o adevărată perlă ?

* Adică un stat după prototipul oferit de Comuna din Paris.

** În locul denumirii de „social-democrație”, ai cărei conducători oficiali („defensiștii” și „kautskiștii” șovăitori) au trădat socialismul în *toată* lumea, trecînd de partea burgheziei, trebuie să purtăm denumirea de *Partid comunist*.

*** În social-democrația internațională poartă denumirea de „centru” curentul care oscilează între șoviniști (= „defensiști”) și internaționaliști. Acest curent este reprezentat de : Kautsky & Co. în Germania, Longuet & Co. în Franța, Cihaidze & Co. în Rusia, Turati & Co. în Italia, MacDonald & Co. în Anglia etc.

Eu scriu, dau citire, explic amănunțit : „ținînd seama de buna-credință neîndoielnică a straturilor *largi* ale reprezentanților *din mase* ai defensismului revoluționar..., ținînd seama că aceștia sînt înșelați de burghezie, trebuie să li se explice foarte pe larg, cu *deosebită* stăruință și *răbdare* în ce constă greșeala lor...”

Iar domnii din lagărul burgheziei care-și zic social-democrați, care *nu* aparțin nici straturilor *largi* și nici reprezentanților *din mase* ai defensismului, cu o figură senină redau părerile mele astfel : „a arborat (!) steagul (!) războiului civil“ (despre care nu există nici un cuvînt în teze și n-a existat nici un cuvînt în raport !) „în rîndurile (!!) democrației revoluționare...”

Ce este asta ? Prin ce se deosebește aceasta de agitația huliganică ? de atitudinea ziarului „Russkaia Volea“ ? ⁶⁹.

Eu scriu, dau citire, explic amănunțit : „Sovietele de deputați ai muncitorilor constituie *singura* formă de guvern revoluționar *posibilă*, și de aceea sarcina noastră trebuie să fie aceea *de a explica* maselor greșelile tacticii lor, de a le explica cu răbdare, sistematic, stăruitor, adaptîndu-ne cu deosebire la nevoile practice ale maselor...”

Iar un anumit soi de oponenți prezintă părerile mele drept o chemare la „război civil în rîndurile democrației revoluționare“ !!

Am atacat guvernul provizoriu pentru că *nu* a fixat un termen apropiat, și în general n-a fixat nici un termen pentru convocarea Adunării constituante, căutînd să scape prin promisiuni. Am demonstrat că *fără* Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților convocarea Adunării constituante nu este asigurată, reușita ei nu este cu putință.

Ei spun despre mine că aș fi împotriva convocării cît mai grabnice a Adunării constituante !!!

Aș spune că acestea sînt niște expresii „delirante“ dacă zecile de ani de luptă politică nu m-ar fi învățat să privesc buna-credință a oponenților ca o rară excepție.

În ziarul său, d-l Plehanov a calificat discursul meu drept „delirant“. Foarte bine, d-le Plehanov ! Dar iată cît de stîngaci, cît de puțin abil și de lipsit de pătrundere ești d-ta în polemica pe care ai pornit-o. Dacă timp de două ore am ținut un discurs delirant, cum de au avut

răbdare să-mi asculte „delirul“ sute de ascultători ? Mai departe. De ce gazeta d-tale consacră o coloană întreagă expunerii unui „delir“ ? E cam cusut cu ață albă.

Este mult mai ușor, desigur, să țipi, să împrști cu ocări, să vociferezi decît să încerci să expui, să lămurești, să-ți amintești *cum* au considerat Marx și Engels în 1871, 1872, 1875 experiența Comunei din Paris⁷⁰ și ce părere au avut ei în problema : de *ce fel* de stat are nevoie proletariatul ?

Fostul marxist, d-l Plehanov, nu vrea, pare-se, să-și mai amintească de marxism.

Am citat cuvintele Rosei Luxemburg, care, la 4 august 1914, a numit social-democrația *germană* „un hoit împutit“. Iar d-nii Plehanov, Goldenberg & Co. „se simt jigniți“ ... de ce ? — pentru că șoviniștilor *germani* li s-a spus șoviniști !

S-au cam încurcat bieții social-șoviniști ruși, socialiști în vorbe, șoviniști în fapte.

Scris la 4 și 5 (17 și 18) aprilie 1917

Publicat la 7 aprilie 1917,
în ziarul „Pravda“ nr. 26
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUM AM AJUNS ⁷¹

În presa socialistă au și răzbătut știri din care reiese că guvernul englez și cel francez au refuzat să permită trecerea spre Rusia a emigranților internaționaliști.

Cei 32 de emigranți care au sosit aici și care fac parte din diferite partide (printre ei sînt 19 bolșevici, 6 bundiști, 3 partizani ai ziarului internaționalist „Nașe Slovo“ ⁷², care apare la Paris) socot de datoria lor să dea publicității următoarele :

Disponem de o serie de documente pe care le vom da publicității de îndată ce le vom primi de la Stockholm (nu le-am luat cu noi pentru că la granița ruso-suedeză sînt stăpîni reprezentanții guvernului englez) și din care oricine va putea vedea jalnicul rol jucat în această chestiune de guvernele „aliat“ pomenite mai sus ⁷³. În legătură cu acest punct vom adăuga numai următoarele : într-o rezoluție adoptată în unanimitate, comitetul de la Zürich pentru evacuarea emigranților, din care fac parte reprezentanți a 23 de grupuri (inclusiv Comitetul Central, Comitetul de organizare, socialiștii-revoluționari, Bundul ⁷⁴ etc.), a constatat în mod public faptul că guvernul englez a hotărît să răpească emigranților-internaționaliști posibilitatea de a se înapoia în patrie și de a participa la lupta împotriva războiului imperialist.

Chiar din primele zile ale revoluției, emigranții și-au dat seama de această intenție a guvernului englez. La o consfătuire a reprezentanților partidului socialist-revoluționar (M. A. Natanson), ai Comitetului Central al P.M.S.D.R.

(G. Zinoviev), ai Comitetului de organizare al P.M.S.D.R. (L. Martov), ai Bundului (Kosovski) s-a preconizat un plan (propus de L. Martov) de a se obține ca emigranții să fie lăsați să treacă prin Germania în schimbul unor prizonieri germani și austrieci internați în Rusia.

S-au trimis în Rusia o serie de telegrame în acest sens și totodată, prin intermediul socialiștilor elvețieni, s-au făcut unele demersuri în vederea realizării acestui plan.

Telegramele trimise în Rusia au fost interceptate, pe cât se vede, de „guvernul” provizoriu „revoluționar” (sau de partizanii lui).

După ce am așteptat timp de două săptămâni un răspuns din Rusia, ne-am hotărât să realizăm noi singuri planul amintit (alți emigranți au hotărât să mai aștepte, considerând că nu este încă un fapt dovedit că guvernul provizoriu nu va lua pînă la urmă măsuri ca să se permită trecerea tuturor emigranților).

De această chestiune s-a ocupat socialistul internațional elvețian Fritz Platten. El a încheiat un acord în scris cu ambasadorul german în Elveția, stipulînd condiții precise. Noi vom da publicității textul acestor condiții. Principalele puncte prevăzute sînt: 1) Pleacă toți emigranții, indiferent de concepția lor cu privire la război. 2) Vagonul în care călătoresc emigranții se bucură de dreptul de exterritorialitate, nimeni nu are dreptul să intre în vagon fără permisiunea lui Platten. Nu se va face nici un control nici al pașapoartelor, nici al bagajelor. 3) Cei care pleacă își iau obligația de a face agitație în Rusia ca, în schimbul emigranților cărora li s-a dat dreptul de trecere, să fie eliberat un număr corespunzător de internați austro-germani.

Cei care plecau au respins categoric toate încercările făcute de majoritatea social-democrată germană de a lua contact cu ei. În tot cursul călătoriei, vagonul a fost însoțit de Platten. Acesta era hotărât să meargă cu noi pînă la Petrograd, dar a fost reținut la granița rusă (Torneo). Să sperăm că numai temporar. Toate tratativele au fost duse cu participarea și în deplină solidaritate cu o seamă de socialiști-internaționaliști străini. Protocolul cu privire la călătorie a fost semnat de doi socialiști francezi, Lorient

și Guilbeaux, și de un socialist din grupul lui Liebknecht (Hartstein), de socialistul elvețian Platten, de social-democratul polonez Bronski, de deputații social-democrați suedezi, Lindhagen, Karlson, Ström, Ture Nerman și alții.

„Dacă Karl Liebknecht ar fi acum în Rusia, Miliukovii l-ar lăsa bucuros să plece în Germania; Bethmann-Hollwegii vă lasă pe voi, internaționaliști ruși, să plecați în Rusia. Ceea ce trebuie voi să faceți este să plecați în Rusia și să luptați acolo atît împotriva imperialismului german, cît și împotriva imperialismului rus“. Așa ne-au spus tovarășii internaționaliști menționați mai sus. Credem că aveau dreptate. Noi vom prezenta Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților un raport asupra călătoriei. Sperăm că acest Comitet va reuși să obțină eliberarea unui număr corespunzător de internați, și în primul rînd a cunoscutului socialist austriac Otto Bauer, precum și că va reuși să obțină ca tuturor emigranților, nu numai social-patrioților, să li se permită să treacă spre Rusia. Sperăm că Comitetul executiv va pune capăt și acelei situații nemaiauzite cînd nici un ziar care se situează mai la stînga decît „Revi“⁷⁵ nu este lăsat să ajungă în străinătate și cînd pînă și manifestul Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților către muncitorii din toate țările nu este lăsat să ajungă în presa din străinătate.

Scris la 4 (17) aprilie 1917

Publicat la 5 aprilie 1917,
în ziarele „Pravda“ nr. 24
și „Izvestiia“ nr. 32

Se tipărește după textul
apărut în ziarul „Pravda“,
confruntat cu textul apărut
în ziarul „Izvestiia“

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA ȘEDINȚA DIN 4 (17) APRILIE 1917
A COMITETULUI EXECUTIV AL SOVIETULUI
DIN PETROGRAD ÎN LEGĂTURĂ CU TRECEREA
PRIN GERMANIA

DIN PROCESUL-VERBAL

Pentru a pune capăt minciunilor răspîndite de presa burgheză, trebuie să se adopte rezoluția propusă de tov. Zinoviev. Această rezoluție propune să se declare că vor fi lăsați să treacă emigranții de toate orientările. Noi nu ne-am luat nici un fel de angajamente. Am promis numai că la sosirea noastră ne vom adresa muncitorilor, cerîndu-le să sprijine schimbul. Dacă veți recunoaște că acest schimb este echitabil, veți spulbera prin aceasta toate minciunile. În caz contrar, nu veți face decît să alimentați insinuările și calomniile...

*Publicată pentru prima oară în 1925,
în : „Sovietul de deputați
ai muncitorilor și soldaților
din Petrograd. Procesele-verbale”*

Se tipărește după textul cărții

SCHIȚĂ DE ARTICOL SAU CUVÎNTARE ÎN APĂRAREA TEZELOR DIN APRILIE

(1) Amenință un crah economic. *De aceea* înlăturarea burgheziei ar fi o greșeală.

(Aceasta este o concluzie burgheză. Cu cât crahul este mai aproape, cu atât mai mult se impune înlăturarea burgheziei.)

(2) Proletariatul nu este organizat, este slab, inconștient.

(Este adevărat. De aceea toată sarcina constă în a lupta împotriva conducătorilor *mic-burghezi*, împotriva așa-zișilor social-democrați (Ciheidze, Țereteli, Steklov), care adorm conștiința maselor, însuflându-le încredere în burghezie.

Nu unire cu acești mic-burghezi (Ciheidze, Steklov, Țereteli), ci *nimicirea* acestei social-democrații, *care duce de ripă* revoluția proletariatului.)

(3) În stadiul actual, revoluția este o revoluție burgheză. De aceea nu e nevoie de un „experiment socialist“.

(Acest raționament este pe de-a-ntregul burghez. Nimeni nu vorbește despre un „experiment socialist“. Teza marxistă, concretă cere acum nu numai luarea în considerare a claselor, ci și a instituțiilor.)

Domnii care sugrumă revoluția printr-o frazeologie dulceagă (Ciheidze, Țereteli, Steklov) trag revoluția înapoi *de la* Sovietele de deputați ai muncitorilor *la* „puterea unică“ a burgheziei, *la* o republică parlamentară burgheză obișnuită.

Cu pricepere, cu precauție, prin luminarea minților, noi trebuie să ducem proletariatul și țărănimea săracă *înainte*, de la „dualitatea“ puterii *la puterea de-*

plină a Sovietelor de deputați ai muncitorilor; or, aceasta nu este altceva decît Comuna în sensul arătat de Marx, în sensul arătat de experiența anului 1871.

Important este nu cît de repede trebuie să mergem, ci încotro trebuie să mergem.

Important este nu dacă muncitorii sînt pregătiți, ci *cum și în ce scop* să fie ei pregătiți.

Dat fiind că manifestele și proclamațiile Sovietului de deputați ai muncitorilor cu privire la război etc. constituie o simplă flecăreală mic-burgheză, mincinoasă și lipsită de conținut, care nu face decît să adoarmă poporul, sarcina noastră este în primul rînd, așa cum am mai spus, de a lumina mințile, de a elibera masele de sub influența *burgheză* exercitată de Ciheidze, Steklov, Țereteli & Co.

„Defensismul revoluționar“ al Sovietului de deputați ai muncitorilor, adică al lui Ciheidze, Țereteli și Steklov, este un curent șovin de o sută de ori mai dăunător, întrucît este camuflat sub fraze dulcele, este o *încercare* de a împăca masele cu guvernul provizoriu revoluționar.

Masa obtuză, inconștientă și prostită de domnia Ciheidze, Țereteli, Steklov & Co. nu înțelege că războiul este continuarea politicii, că războaiele sînt duse de *guverne*.

Trebuie să se explice că „poporul“ poate să pună capăt războiului sau să-i schimbe caracterul numai schimbînd *caracterul de clasă* al guvernului.

Scris între
4 și 12 (17 și 25) aprilie 1917

Publicat pentru prima oară
la 21 ianuarie 1933,
în ziarul „Pravda“ nr. 21

Se tipărește după manuscris

DOUĂ LUMI

Ziarele capitaliștilor, de felul lui „Reci“ și „Novoe Vre-mea“⁷⁶, au publicat articole împotriva trecerii noastre prin Germania, în care se făceau aluzii josnice în sensul că ar fi cu putință ca cei sosiți să-i ajute pe imperialiștii germani*.

Ziarul „Izvestiia Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“⁷⁷ publică în întregime raportul apărut ieri în ziarul „Pravda“**, raport prezentat chiar în prima zi de la sosire Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților; în afară de raport, „Izvestiia“ mai publică și o hotărâre a Comitetului executiv. Această hotărâre este redată de redacția ziarului „Izvestiia Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“ precum urmează:

„După ce a ascultat raportul tovarășilor Zurabov și Zinoviev, Comitetul executiv a hotărât să se adreseze neîntârziat guvernului provizoriu și să ia măsuri pentru ca tuturor emigranților, indiferent de concepțiile lor politice și de atitudinea lor față de război, să li se permită să treacă neîntârziat spre Rusia. Rezultatele tratativelor cu guvernul le vom comunica zilele acestea. *Nota red.*“

Iată un mic — foarte mic, dar foarte caracteristic — tablou a două lumi. Lumea capitaliștilor, a lui „Reci“, „Russkaia Volea“, „Novoe Vre-mea“, aluzii murdare, insinuări mîrșave împotriva socialiștilor — și lumea democrației revoluționare, a deputaților muncitorilor și soldați-

* Într-un articol îndreptat împotriva noastră, faimosul — de tristă faimă — ziar „Russkaia Volea“ publică un „material“ absolut în spiritul lui „Reci“. Oare nu le va fi rușine domnilor Miliukovi & Co. de această vecinătate?

** Oare „Reci“ va avea curaj să-l publice?

lor, care într-o formă calmă, reținută, demnă a hotărât „să ia măsuri”. Măsuri în ce scop? În scopul de a face ceea ce *nu* a făcut guvernul provizoriu!

Nu echivalează oare aceasta cu un vot de blam dat guvernului provizoriu?

Și nu este oare un vot de blam binemeritat?

Notați că Comitetul executiv a adoptat rezoluția sa, deși știa că între el și bolșevici există divergențe *politice*. Pentru capitaliști, aceasta ar fi fost un pretext pentru insinuări. Demnitatea omenească — iată un lucru pe care zadarnic l-am căuta în lumea capitaliștilor.

„Pravda” nr. 25 din 6 aprilie 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LOUISBLANC-ISM

Socialistul francez Louis Blanc și-a câștigat, în revoluția din 1848, o tristă faimă trecînd de pe poziția luptei de clasă pe poziția iluziilor mic-burgheze, sulemenite cu o frazeologie, vezi doamne, „socialistă“, care în realitate servește numai la întărirea influenței burgheziei asupra proletariatului. Louis Blanc aștepta ajutor de la burghezie, el spera și dădea și altora speranțe că burghezia *ar putea* să-i ajute pe muncitori în ceea ce privește „organizarea muncii“, acest termen neclar trebuia să exprime năzuințe „socialiste“.

În prezent, louisblanc-ismul a reputat o victorie deplină în rîndul aripii de dreapta a „social-democrației“, partidul Comitetului de organizare, din Rusia. Poziția pe care s-au situat Ciheidze, Țereteli, Steklov și mulți alții, conducătorii de astăzi ai Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, precum și foști conducători ai conferinței pe întreaga Rusie a Sovietelor, conferință care și-a încheiat lucrările zilele acestea, este tocmai poziția lui Louis Blanc.

În toate problemele principale ale vieții politice contemporane, acești conducători, care susțin un punct de vedere apropiat de cel al curentului internațional al „centrului“, al lui Kautsky, Longuet, Turati și al multor altora, s-au situat tocmai pe poziția mic-burgheză a lui Louis Blanc. Să luăm problema războiului.

Punctul de vedere proletar constă într-o caracterizare precisă *de clasă* a războiului și într-o dușmănie de neîm-

păcat față de războiul imperialist, adică față de războiul *dintre* grupuri de țări capitaliste (*indiferent* dacă este vorba de țări monarhice sau republicane) pentru împărțirea prăzii capitaliste.

Punctul de vedere mic-burghez se deosebește de cel burghez (justificarea directă a războiului, directă „apărare a patriei“, adică apărarea „intereselor“ capitaliștilor din propria lor țară, apărarea „drepturilor“ lor la anexiuni) prin aceea că micul burghez „se dezice“ de anexiuni, „condamnă“ imperialismul, „cere“ burgheziei să înceteze de a mai fi imperialistă, rămânând în cadrul legăturilor imperialiste mondiale și al orînduirii economice capitaliste. Mărginindu-se la această declamație goală, inofensivă și sentimentală, *în realitate* micul burghez nu face decît să se tîrască neputincios *în coada* burgheziei, „simpatizînd“ oarecum cu proletariatul în vorbe, rămînînd într-o stare de dependență față de burghezie în fapte, fără să poată sau fără să vrea să înțeleagă calea care duce spre răsturnarea jugului capitalist, singura cale în stare să izbăvească omenirea de imperialism.

„Să ceară“ guvernelor burgheze o „*declarație solemnă*“ că renunță la anexiuni, înseamnă pentru micul burghez o culme a îndrăzelii și un model de consecvență „zimmerwaldiană“, antiimperialistă. Oricine poate vedea că aceasta este louisblanc-ism de cea mai proastă speță. În primul rînd, unui politician burghez cît de cît experimentat nu-i va fi niciodată prea greu să îndruge oricîte fraze „strălucitoare“, de efect, sforăitoare, fraze care nu spun nimic și nu obligă la nimic, împotriva anexiunilor „în general“. Iar atunci cînd este vorba de ceva *concret*, n-ai decît să recurgi la o scamatorie ca aceea la care a recurs, de pildă, zilele acestea „Reci“, care a avut lamentabilul curaj de a declara că Kurlanda (anexată în momentul de față de rechinii imperialiști din Germania burgheză) *nu* este o anexiune a Rusiei !!

Aceasta este cea mai revoltătoare scamatorie, cea mai condamnabilă înșelare a muncitorilor de către burghezie, întrucît orice om cît de cît inițiat într-ale politicii va trebui să recunoască că Kurlanda a fost *dintotdeauna* o anexiune a Rusiei.

Noi aruncăm direct și deschis ziarului „Reci“ următoarea provocare : 1) să prezinte poporului o definiție politică a noțiunii de „anexiune“, care să fie valabilă pentru *toate* anexiunile din lume, și pentru cele germane, și pentru cele engleze, și pentru cele rusești, și pentru cele din trecut, și pentru cele din prezent, pentru toate fără excepție ; 2) să spună clar și precis ce înseamnă, după părerea lui, *a renunța la anexiuni nu* în vorbă, ci în fapt. Să dea o definiție politică a noțiunii „renunțare în fapt la anexiuni“, care (definiție) să fie valabilă nu numai pentru germani, dar și pentru englezi și pentru toate popoarele în general care au făcut vreodată anexiuni.

Noi afirmăm că „Reci“ ori nu va primi provocarea noastră, ori va fi demascată de către noi în fața întregului popor. Și însuși faptul că „Reci“ a atins problema Kurlandei dovedește că controversa dintre noi nu este o controversă teoretică, ci una practică, cât se poate de urgentă, de arzătoare, de actuală.

În al doilea rând. Să admitem chiar, fie și numai pentru o secundă, că miniștrii burghezi reprezintă un ideal de bunăcredință, că Gucikovii, Lvovii, Miliukovii & Co. *cred* în modul cel mai sincer în posibilitatea renunțării la anexiuni, menținând totodată capitalismul, și că *vor* să renunțe la ele.

Să admitem pentru o secundă chiar acest lucru, să facem această ipoteză louisblanc-istă.

Se pune întrebarea : poate oare un om în toată firea să se mulțumească cu ceea ce *gîndește* cineva despre sine și să nu controleze ceea ce *face* el ? Poate oare un marxist să *nu* facă o deosebire între deziderate, declarații și realitatea obiectivă ?

Nu. Nu poate.

Anexiunile se mențin prin legăturile capitalului bancar, financiar, imperialist. *Aceasta* este actuala bază economică a anexiunilor. Sub acest aspect, anexiunea constituie un *profit* garantat politicește la capitalul de miliarde „plăsat“ în mii și mii de întreprinderi din țările anexate.

Nu se poate, chiar dacă ai vrea, să renunți la anexiuni *fără a face* pași hotărîți în direcția răsturnării jugului capitalului.

Înseamnă oare aceasta, așa cum sînt gata să conchidă și cum conchid „Edinstvo“, „Rabociaia Gazeta“ ⁷⁸ și alți diverși „Louis Blanc“ ai micii burghezii de la noi, că *nu* trebuie să facem pași hotărîți în direcția răsturnării capitalului? că trebuie să ne împăcăm fie și cu o părticică de anexiuni?

Nu. Noi *trebuie* să facem pași hotărîți în direcția răsturnării capitalului. Trebuie să-i facem cu pricepere și treptat sprijinindu-ne *numai* pe conștiința și pe organizarea majorității covârșitoare a muncitorilor și țăranilor săraci. Dar trebuie să facem acești pași. Și, într-o serie de localități din Rusia, Sovietele de deputați ai muncitorilor au și început să-i facă.

La ordinea zilei se impune delimitarea hotărîtă, irevocabilă de diverșii Louis Blanc, de alde Ciheidze, Țereteli, Steklov, de partidul Comitetului de organizare, de partidul socialist-revoluționar etc. etc. Să se explice maselor că louisblanc-ismul zădărnicește și va zădărnici succesul revoluției ulterioare, succesul libertății însăși, dacă masele nu vor înțelege cît de dăunătoare sînt aceste iluzii mic-burgheze și nu se vor alătura muncitorilor conștienți, făcînd împreună cu ei pași prudenți, treptați, chibzuiți, dar fermi și imediați spre socialism.

Fără socialism omenirea *nu* poate scăpa de războaie, de foamete, nu poate fi evitată pieirea a noi milioane de oameni.

SCRISORI CU PRIVIRE LA TACTICĂ ⁷⁹

PREFAȚĂ

La 4 aprilie 1917, la Petrograd, am avut prilejul să fac o expunere pe tema indicată în titlu, mai întâi la o adunare a bolșevicilor. Erau delegați la Conferința generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților care trebuiau să plece și de aceea nu-mi puteau acorda nici o amânare. După terminarea adunării, președintele, tov. G. Zinoviev, mi-a propus, în numele întregii adunări, să repet imediat expunerea mea la o adunare la care participă și delegați bolșevici și menșevici, urmînd să discute problema unificării Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia ⁸⁰.

Oricît de greu îmi era să repet imediat expunerea făcută, am socotit că nu am dreptul să refuz, din moment ce acest lucru mi-l cereau atît *tovarășii mei de idei*, cît și menșevicii, care, întrucît trebuiau să plece, nu puteau realmente să-mi acorde o amânare.

În cursul expunerii am citit tezele mele publicate în ziarul „Pravda” nr. 26 din 7 aprilie 1917*.

Atît tezele, cît și referatul meu au provocat divergențe în rîndurile bolșevicilor înșiși și chiar în cadrul redacției „Pravdei”. După o serie de consfătuiri am ajuns în unanimitate la concluzia că lucrul cel mai rațional va fi să discutăm *deschis* aceste divergențe, oferind astfel material conferinței generale a partidului nostru (Partidul muncito-

* Reproduc aceste teze împreună cu unele scurte note explicative apărute în numărul menționat al „Pravdei” ca anexă la această scrisoare. (Vezi volumul de față, p. 115—120. — *Nota red.*)

resc social-democrat din Rusia, unificat de Comitetul Central), care se întrunește la Petrograd la 20 aprilie 1917.

Ducînd la îndeplinire această hotărîre cu privire la discuție, public *scrisorile* de mai jos, fără a avea pretenția de a fi studiat în ele problema *sub toate aspectele*, ci în dorința de a schița numai concluziile principale, esențiale pentru sarcinile *practice* care se pun în fața mișcării clasei muncitoare.

SCRISOAREA I APRECIEREA MOMENTULUI

Marxismul ne cere să facem o apreciere cît mai precisă, care să poată fi verificată în mod obiectiv, a raporturilor dintre clase și a particularităților concrete ale fiecărui moment istoric. Noi, bolșevicii, ne-am străduit întotdeauna să ne supunem acestei cerințe, absolut obligatorii din punctul de vedere al oricărei fundamentări științifice a politicii.

„Doctrina noastră nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune“⁸¹, așa spuneau întotdeauna Marx și Engels, bătîndu-și pe bună dreptate joc de învățarea pe de rost și de simpla repetare a „formulelor“, care, în cazul cel mai bun, pot doar să traseze sarcinile *generale*, ce se schimbă în mod necesar în funcție de situația economică și politică *concretă* a fiecărei *faze* deosebite a procesului istoric.

Care sînt, așadar, *faptele* obiective, stabilite cu precizie, după care trebuie să se călăuzească în momentul de față partidul proletariatului revoluționar pentru a stabili sarcinile și formele acțiunilor sale?

Atît în prima mea „Scrisoare din depărtare“ („Prima etapă a primei revoluții“), publicată în „Pravda“ nr. 14 și 15 din 21 și 22 martie 1917, cît și în tezele mele, eu definesc „specificul momentului actual din Rusia“ ca fiind o perioadă *de trecere* de la prima etapă a revoluției la a doua etapă. Și de aceea am considerat că lozinca, princi-

pală, „sarcina zilei“ în *acest* moment trebuie să fie : „muncitori, ați săvârșit minuni de eroism proletar, popular în războiul civil împotriva țarismului ; trebuie să săvârșiți minuni de organizare proletară și de organizare a întregului popor pentru a pregăti victoria voastră în cea de-a doua etapă a revoluției“ („Pravda“ nr. 15) *.

În ce constă, așadar, prima etapă ?

În trecerea puterii de stat în mâinile burgheziei.

Pînă la revoluția din februarie-martie 1917, în Rusia puterea de stat se afla în mâinile unei anumite clase, în mâinile vechii clase, și anume clasa nobilimii moșierești iobăgiste, în frunte cu Nicolaie Romanov.

După această revoluție, puterea se află în mâinile *altei* clase, ale unei clase noi, și anume *burghezia*.

Trecerea puterii de stat din mâinile unei *clase* în mâinile *altei clase* constituie primul indiciu, indiciul principal, fundamental al unei *revoluții*, atît în accepția riguros științifică, cît și în cea politic-practică a noțiunii respective.

În acest sens, în Rusia revoluția burgheză sau burghezo-democratică *s-a terminat*.

Cînd ajungem la acest punct sîntem întrerupți de larma pe care o fac oponenții cărora le place să-și spună „vechi bolșevici“ și care obiectează : n-am spus noi oare întotdeauna că „dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii“ nu face decît să desăvîrșească revoluția burghezo-democratică ? Oare revoluția agrară, și ea tot burghezo-democratică, s-a terminat ? Nu este oare, dimpotrivă, un fapt evident că ea *încă nu* a început ?

Răspund : *în general*, istoria a confirmat pe deplin lozincile și ideile bolșevice ; în mod *concret* însă lucrurile s-au petrecut *altfel* decît s-ar fi putut aștepta (indiferent cine), îmbrăcînd forme mai originale, mai specifice, mai variate.

Dacă am ignora, dacă am uita acest lucru ar însemna că sîntem la fel cu acei „vechi bolșevici“ care în repetate rînduri au jucat un rol jalnic în istoria partidului nostru, repetînd fără nici un sens o formulă *învățată pe de rost*, în loc să *studieze* specificul realității vii, noi.

* Vezi volumul de față, p. 21—22. — *Nota red.*

„Dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii“ s-a și înfăptuit * în cursul revoluției ruse, căci această „formulă“ prevede numai *raportul dintre clase* și nu o *instituție politică concretă care să realizeze* acest raport, această colaborare. „Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților“ este „dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii“ realizată de viață.

Această formulă s-a și învechit. Din împărăția formulelor viața a dus-o în împărăția realității, a întrupat-o, a concretizat-o și *implicit* a modificat-o.

La ordinea zilei se pune o altă sarcină, o sarcină nouă : ruptura între elementele proletare (antidefensiste, internaționaliste, „comuniste“, care se pronunță pentru trecerea la comună) *dinăuntru* acestei dictaturi și elementele *mic-proprietare* sau *mic-burgheze* (Ciheidze, Țereteli, Steklov, socialiștii-revoluționari și toți ceilalți defensiști revoluționari, adversari ai înaintării pe calea comunei, adepți ai „sprijinirii“ burgheziei și guvernului burghez).

Cel care se mulțumește *acum* să vorbească numai despre „dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii“ a fost depășit de viață și, ca urmare a acestui lucru, *a trecut* în fapt de partea micii burghezii, împotriva luptei de clasă a proletariatului, și trebuie dat la arhiva rarităților „bolșevice“ prerevoluționare (am putea să-i spunem : arhiva „vechilor bolșevici“).

Dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii a și fost înfăptuită, dar într-o formă extrem de originală, cu o serie de modificări de cea mai mare importanță. Despre acestea mă voi ocupa special într-una din scrisorile care vor urma. Acum trebuie să ajungem la înțelegerea adevărului incontestabil că un marxist trebuie să țină seama de viața reală, de faptele precise ale *realității*, și nu să continue să se cramponeze de teoria zilei de ieri, care, ca orice teorie, în cel mai bun caz nu face decât să desemneze ceea ce e fundamental, general, nu face decât *să se apropie* de înțelegerea complexității vieții.

„Ce seacă e, amice, orice teorie, dar cât de verde viața, oît de aurie“ ⁸².

* Într-o anumită formă și într-o anumită măsură.

Cine pune problema, *așa cum se punea înainte*, că revoluția burgheză a fost „desăvârșită”, acela jertfește marxismul viu pe altarul literei moarte.

Din modul cum se pune înainte problema rezultă: *după* domnia burgheziei poate și trebuie să urmeze domnia proletariatului și țărănimii, dictatura lor.

În viața reală, *chiar de pe acum* lucrurile s-au petrecut *altfel*: a rezultat o *împietire* extrem de originală, nouă, nemaivăzută *între una și cealaltă*. Există alături, laolaltă, în același timp și domnia burgheziei (guvernul Lvov-Gucikov), și dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii, care predă *de bunăvoie* burgheziei puterea, care se transformă de bunăvoie într-o anexă a burgheziei.

Căci nu trebuie să uităm că la Petrograd puterea se află de fapt în mâinile muncitorilor și soldaților; noul guvern *nu* exercită și nu poate exercita vreo violență împotriva lor, pentru că *nu există* nici poliție, nici armată separată de popor, nici o funcționărie atotputernică care să stea *deasupra* poporului. Asta e fapt. Un fapt caracteristic pentru un stat de tipul Comunei din Paris. Acest fapt nu se încadrează în vechile scheme. Trebuie să știm să punem schemele în concordanță cu viața și să nu repetăm cuvintele, devenite fără sens, despre „dictatura proletariatului și țărănimii” *în general*.

Să abordăm problema sub alt aspect pentru a o lămuri mai bine.

Un marxist nu trebuie să părăsească terenul precis al analizei raporturilor de clasă. Burghezia se află la putere. Dar oare masa țăranilor nu este și ea tot o burghezie aparținând unei alte păтури, de alt gen, cu alt caracter? De unde rezultă că *această* pătură *n-ar putea* veni la putere „desăvârșind” revoluția burghezo-democratică? De ce ar fi imposibil acest lucru?

Așa raționează deseori vechii bolșevici.

Răspund: acest lucru este pe deplin posibil. Dar, în aprecierea momentului, un marxist trebuie să pornească *nu* de la ceea ce este posibil, ci de la ceea ce există în realitate.

Or, realitatea ne demonstrează *faptul* că deputații soldaților și țăranilor, aleși în mod liber, intră în mod liber în

guvernul al doilea, accesoriu, completându-l, dezvoltându-l, desăvârșindu-l. Și în mod tot atât de liber ei *predau* burgheziei puterea, fenomen care nu „contravine” cîtuși de puțin teoriei marxiste, căci noi întotdeauna am știut și am arătat în repetate rînduri că burghezia se menține *nu* numai prin violență, ci și datorită lipsei de conștiință, rutinei, stării de abrutizare și de neorganizare a maselor.

Și, în fața acestei realități a zilei de azi, ar fi pur și simplu ridicol să desconsiderăm faptele și să vorbim de „posibilități”.

E posibil ca țărănimea să ia tot pămîntul și toată puterea. Eu nu numai că nu uit de această posibilitate, că nu-mi limitez orizontul numai la ziua de astăzi, dar formulez direct și precis programul agrar ținînd seama de un fenomen *nou*: o sciziune mai adîncă între muncitorii agricoli și țărani săraci, pe de o parte, și țărani gospodari, pe de altă parte.

Dar mai este posibil și altceva: este posibil ca țărani să dea ascultare sfaturilor partidului mic-burghez socialist-revoluționar, care a căzut sub influența burgheziei, care a trecut pe pozițiile defensivismului și care îi îndeamnă pe țărani să aștepte pînă la Adunarea constituantă, deși pînă astăzi nici măcar data convocării ei n-a fost fixată! *

E posibil ca țărani să-și mențină, să prelungească tranzacția lor cu burghezia, tranzacție încheiată actualmente de ei prin intermediul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților nu numai formal, ci și de fapt.

Multe sînt posibile. Ar fi o foarte mare greșeală dacă s-ar uita de mișcarea agrară și de programul agrar. Dar o greșeală tot atât de mare ar fi dacă s-ar uita *realitatea*, care ne arată că *înțelegerea* sau — ca să folosim o expresie mai exactă, mai puțin juridică, mai mult cu caracter economic de clasă — că *colaborarea de clasă* a burgheziei cu țărănimea este *un fapt*.

* Ca să nu-mi fie răstălmăcite cuvintele, voi spune chiar acum, anticipînd: mă pronunț categoric pentru ca *Sovietele* de muncitori agricoli și de țărani să ia *imediat în mîinile lor tot pămîntul*, dar să păstreze *ele însele* cu cea mai mare strictețe ordinea și disciplina, să nu îngăduie să se pricinuiască nici cele mai mici stricăciuni mașinilor, clădirilor, vitelor, în nici un caz să nu dezorganizeze gospodăriile și producția de cereale, ci, dimpotrivă, s-o *intensifice*, dat fiind că soldații au nevoie de o cantitate *dublă* de grîne, iar poporul nu trebuie să flămînzească.

Cînd acest fapt va înceta de a mai fi un fapt, cînd țărănimea se va despărți de burghezie, cînd va lua în mîinile sale pămîntul împotriva voinței burgheziei, cînd va lua puterea împotriva voinței acesteia, va începe o nouă etapă a revoluției burghezo-democratice, și despre această etapă vom vorbi separat.

Un marxist pe care posibilitatea acestei etape viitoare l-ar face să uite îndatoririle ce-i revin *în momentul de față*, cînd țărănimea *se înțelege* cu burghezia, s-ar transforma într-un mic-burghez. Căci în realitate el ar propovădui proletariatului *încrederea* în mica burghezie („ea, această mică burghezie, această țărănime trebuie să se despartă de burghezie încă în cadrul revoluției burghezo-democratice“). „Posibilitatea“ unui viitor plăcut și ademenitor, cînd țărănimea *nu* va fi coada burgheziei, cînd socialiștii-revoluționari, Ciheidze, Țereteli, Steklov etc. *nu* vor fi o anexă a guvernului burghez, această „posibilitate“ a unui viitor plăcut l-ar face să uite *prezentul nep plăcut*, cînd țărănimea rămîne deocamdată o coadă a burgheziei, cînd socialiștii-revoluționari și social-democrații se mențin deocamdată în rolul lor de anexă a guvernului burghez, în rolul de opoziție „a maiestății sale“⁸³ Lvov.

Persoana luată în ipoteza făcută de noi ar semăna cu un dulceag Louis Blanc, cu un kautskist mieros, dar nicicum cu un marxist revoluționar.

Dar nu ne amenință oare primejdia de a cădea în subiectivism, în dorința „de a sări“ peste revoluția cu caracter burghezo-democratic încă nedesăvîrșită, care încă n-a epuizat mișcarea țărănească, la revoluția socialistă?

Dacă aș fi spus: „fără țar, guvern *muncitoresc!*“⁸⁴, aș fi amenințat de această primejdie. Dar *nu* asta am spus eu, ci altceva. Eu am spus că în Rusia *nu poate* exista alt guvern (fără a socoti pe cel burghez) *în afară* de Sovietele de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli, soldaților și țăranilor. Am spus că în Rusia, în prezent, de la Gucikov și Lvov puterea de stat poate trece *numai* în mîinile acestor Soviete; or, în cadrul lor predomină *tocmai* țărănimea, predomină soldații, predomină mica burghezie, dacă e să ne exprimăm în terminologia științifică, mar-

xistă, dacă e să folosim o caracterizare de clasă și nu una obișnuită, filistină, profesională.

În tezele mele m-am asigurat pe deplin împotriva oricărei sărituri peste mișcarea țărănească sau, în general, mic-burgheză, care încă nu s-a epuizat, împotriva oricărui joc „de-a cucerirea puterii” de către un guvern muncitoresc, împotriva oricărei aventuri blanquiste, întrucît m-am referit direct la experiența Comunei din Paris. Or, după cum se știe și după cum au demonstrat pe larg Marx în 1871 și Engels în 1891⁸⁵, această experiență a exclus cu de-săvîrșire blanquismul, a asigurat pe deplin domnia directă, nemijlocită, categorică a *majorității* și activitatea maselor numai în măsura în care însăși această majoritate desfășoară o activitate *conștientă*.

În tezele mele am redus problema cît se poate de categoric la *lupta pentru influență în cadrul* Sovietelor de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli, țăranilor și soldaților. Pentru a nu lăsa nici umbră de îndoială în această privință, am subliniat *de două ori* în tezele mele necesitatea unei munci „de lămurire” pline de răbdare, perseverente, care „să se adapteze la nevoile *practice ale maselor*”.

Ignoranții sau renegații marxismului, de felul d-lui Plehanov etc., n-au decît să țipe că aceasta înseamnă anarhism, blanquism etc. Cine vrea să gîndească și să tragă învățăături nu poate să nu înțeleagă că blanquism înseamnă cucerirea puterii de către o minoritate, pe cînd Sovietele de deputați ai muncitorilor etc. reprezintă *în mod evident* organizarea directă și nemijlocită a *majorității* poporului. Activitatea redusă la lupta pentru cucerirea influenței *în cadrul* acestor Soviete nu poate, pur și simplu *nu poate* să alunece în mlaștina blanquismului. Și nu poate să alunece în mlaștina anarhismului pentru că anarhismul înseamnă negarea *necesității statului și a puterii de stat* în epoca *de trecere* de la dominația burgheziei la dominația proletariatului. Or, eu *susțin*, cu o claritate care face cu neputință orice înțelegere greșită, necesitatea statului în această epocă, dar, potrivit învățăturii lui Marx și experienței Comunei din Paris, nu necesitatea statului burghezo-parlamentar obișnuit, ci a unui stat *fără* armată permanentă,

fără o poliție opusă poporului, fără o birocrație situată deasupra poporului.

Dacă d-l Plehanov țipă cât îl ține gura în ziarul său „Edinstvo“ că asta înseamnă anarhism, apoi aceasta nu este decît o dovadă în plus că a rupt cu marxismul. După ce l-am somat în „Pravda“ (nr. 26) să spună ce anume ne-au învățat Marx și Engels despre stat în 1871, 1872, 1875 *, d-l Plehanov se vede și se va vedea nevoit drept răspuns să treacă sub tăcere fondul problemei și să se rezume la țipete în spiritul burgheziei întăritate.

Fostul marxist, d-l Plehanov, n-a înțeles *de loc* învățătura marxismului despre stat. De altfel, faptul că nu a înțeles-o se poate constata, în germene, și în broșura sa în limba germană despre anarhism ⁸⁶.

Să vedem acum în ce fel formulează tov. I. Kamenev, în nota sa din „Pravda“ nr. 27, „divergențele“ sale cu tezele și cu punctul de vedere expus de mine mai sus. Aceasta ne va ajuta să le limpezim cu mai multă precizie.

„Cît despre schema generală a tov. Lenin — scrie tov. Kamenev —, ni se pare inacceptabilă, întrucît ea pornește de la considerentul că revoluția burghezo-democratică a fost *desăvîrșită* și contează pe transformarea imediată a acestei revoluții în revoluție socialistă...“.

Aici sînt două mari greșeli.

Prima greșeală. Problema „desăvîrșirii“ revoluției burghezo-democratice *este pusă* în mod greșit. Această problemă este pusă într-un mod abstract, simplu, monocrom, dacă ne putem exprima astfel, care *nu* corespunde realității obiective. Cine pune *astfel* problema, cine întreabă *acum* dacă „a fost oare desăvîrșită revoluția burghezo-democratică“ și *a tît*, se lipsește de posibilitatea de a înțelege realitatea, care este extrem de complexă și, cel puțin, „bicoloră“. Aceasta pe plan teoretic. Iar pe plan practic

* Vezi volumul de față, p. 120. — *Nota red.*

el se predă neputincios pe mîna *revoluționarismului mic-burghez*.

Într-adevăr. Realitatea ne arată și trecerea puterii în mîinile burgheziei (revoluție burghezo-democratică „desăvîrșită“ de tip obișnuit), și existența, alături de guvernul adevărat, a unui guvern accesoriu, care reprezintă „o dictatură revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii“. Acest din urmă „pseudoguvern“ a cedat *el singur* puterea burgheziei, s-a legat *el singur* de guvernul burghez.

Oare această realitate este cuprinsă în formula veche-bolșevică a tov. Kamenev : „revoluția burghezo-democratică n-a fost desăvîrșită“ ?

Nu, formula s-a învechit. Ea nu mai este bună de nimic. Este moartă. Orice eforturi de a o reînvia vor fi zadarnice.

A doua. O problemă practică. Nu se știe dacă mai poate exista acum în Rusia o „dictatură revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii“ *separată, ruptă* de guvernul burghez. Tactica marxistă nu poate fi bazată pe necunoscut.

Dar *dacă* acest lucru se mai poate întîmpla, apoi calea care duce spre realizarea lui este una singură și numai una singură : separarea imediată, hotărîită și definitivă a elementelor proletare, comuniste din cadrul mișcării de elementele mic-burgheze.

De ce ?

Pentru că nu întîmplător, ci în mod necesar a cotit întreaga mică burghezie spre șovinism (= defensism), spre „sprijinirea“ burgheziei, spre dependență față de ea, cuprinsă de *teama* că nu se va putea lipsi de ea etc. etc.

Cum ar putea fi „împinsă“ mica burghezie să ia puterea cînd această mică burghezie ar putea chiar acum s-o ia, dar *nu vrea* ?

Numai printr-o separare a partidului proletar, comunist, prin lupta de clasă proletară, *neinfluențată* de timiditatea acestor mici burghezi. Numai unirea strînsă a proletarilor, eliberați nu în vorbe, ci în fapte de influența micii burghezii, poate face ca micii burghezii „să-i ardă“ pămîntul sub picioare atît de tare, încît în anumite condi-

ții să se vadă nevoită să preia puterea ; nu este exclus chiar ca Gucikov și Miliukov să se pronunțe, tot în anumite condiții, pentru trecerea întregii puteri în mâinile lui Ciheidze, Țereteli, ale socialiștilor-revoluționari, ale lui Steklov, pentru puterea unică a acestora, căci aceștia sînt totuși „defensiști” !

Cine separă chiar acum, imediat și definitiv, elementele proletare din Soviete (adică partidul proletar, comunist) de elementele mic-burgheze, acela exprimă în mod just interesele mișcării în amîndouă cazurile posibile : și în cazul cînd Rusia va mai trece printr-o „dictatură a proletariatului și țărănimii” deosebită, de sine stătătoare, nesubordonată burgheziei, și în cazul cînd mica burghezie nu se va putea rupe de burghezie și va oscila veșnic (adică pînă la socialism) între burghezie și noi.

Cine se călăuzește în activitatea sa numai după simpla formulă : „revoluția burghezo-democratică nu este desăvîrșită”, acela se erijează implicit într-un fel de garant al capacității neîndoielnice a micii burghezii de a-și păstra independența față de burghezie. Acela implicit, în momentul de față, se pune neputincios la cheremul micii burghezii.

În legătură cu „formula” dictatura proletariatului și țărănimii e bine, totuși, să ne reamintim că în „Două tactici” (iulie 1905) eu am subliniat în mod special (p. 435 din culegerea „În 12 ani”) :

„Dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și țărănimii are, ca orice lucru pe lumea asta, un trecut și un viitor. Trecutul ei îl reprezintă absolutismul, iobăgia, monarhia, privilegiile... Viitorul ei îl constituie lupta împotriva proprietății private, lupta muncitorului salariat împotriva patronului, lupta pentru socialism...” *.

Greșeala tov. Kamenev constă în faptul că și în 1917 el privește numai spre *trecutul* dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii. Or, în *realitate* pentru ea a și început *viitorul*, căci în *realitate* interesele și politica muncitorului salariat și cele ale patronului au și intrat în conflict, și încă într-o problemă atît de impor-

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 11, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 71. — Nota red.

tantă cum este „defensismul“, cum este atitudinea față de războiul imperialist.

Și cu aceasta am ajuns la a doua greșală făcută de tov. Kamenev în raționamentul citat mai sus. El îmi reproșează că schema mea „contează“ pe „transformarea imediată a acestei revoluții (burghezo-democratice) în revoluție socialistă“.

Aceasta nu este adevărat. Nu numai că nu „contez“ pe „transformarea imediată“ a revoluției noastre în revoluție socialistă, ci pun de-a dreptul în gardă împotriva acestui lucru, în teza nr. 8 declar direct : „...Nu «introducerea» socialismului ca o sarcină *nemijlocită* a noastră...“ *

Nu este oare limpede că un om care contează pe transformarea imediată a revoluției noastre în revoluție socialistă nu s-ar putea ridica împotriva sarcinii nemijlocite de a introduce socialismul ?

Mai mult. Nici măcar „un stat-comună“ (adică un stat organizat după tipul Comunei din Paris) *nu se poate* introduce „imediat“ în Rusia, căci pentru aceasta ar trebui ca *majorității* deputaților din toate Sovietele (sau din majoritatea lor) să le fie limpede cât de greșită și de dăunătoare este tactica și politica socialiștilor-revoluționari, a lui Ciheidze, Țereteli, Steklov etc. Or, eu am declarat cât se poate de precis că în acest domeniu „contez“ numai pe lămurirea plină de „răbdare“ ! (trebuie oare să dai dovadă de răbdare pentru a obține o schimbare care poate fi înfăptuită „imediat“ ?).

Tov. Kamenev și-a luat puținel cam „nerăbdător“ vînt și a repetat în legătură cu Comuna din Paris prejudecata burgheză că aceasta ar fi urmărit să introducă „imediat“ socialismul. Nu este așa. Din păcate, Comuna a târăganat prea mult introducerea socialismului. Esența reală a Comunei nu se află acolo unde o caută de obicei burghezii, ci constă în crearea unui *stat* de tip deosebit. Or, un asemenea stat s-a și născut în Rusia : Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților reprezintă acest stat !

Tov. Kamenev n-a aprofundat *faptul*, importanța Sovietelor *existente*, identitatea lor în ceea ce privește tipul,

* Vezi volumul de față, p. 118. — *Nota red.*

caracterul social-politic cu statul Comunei și, în loc să studieze *faptul*, s-a apucat să vorbească despre un lucru pe care eu „aș conta” ca pe un viitor „imediat”. Rezultatul a fost, din păcate, o repetare a procedurii la care recurg numeroși burghezi: de la problema *ce anume sînt* Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, dacă sînt sau nu *superioare*, în ceea ce privește tipul, republicii parlamentare, dacă sînt sau nu mai folositoare poporului, dacă sînt sau nu mai *democratice*, dacă sînt sau nu mai potrivite, de pildă, pentru lupta împotriva lipsei de grîne etc., de la această problemă actuală, reală, pe care viața a pus-o la ordinea zilei, atenția este abătută spre o problemă inconsistentă, vezi doamne științifică, dar în realitate lipsită de conținut, profesorală, moartă, spre problema „contării pe transformarea imediată”.

Aceasta este o problemă inconsistentă, greșit pusă. Eu „contez” *numai* pe faptul, *exclusiv* pe faptul că muncitorii, soldații și țărani vor rezolva mai bine decît funcționarii, mai bine decît polițiștii grelele probleme *practice* ale intensificării producției de grîne, ale unei mai bune repartizări a lor, ale unei mai bune aprovizionări a soldaților etc. etc.

Sînt profund convins că Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților vor valorifica mai repede și mai bine inițiativa *masei* poporului decît republica parlamentară (despre o comparație între cele două tipuri de stat voi vorbi mai amănunțit în altă scrisoare). Ele vor hotărî mai bine, mai practic, mai just ce anume *pași* spre socialism pot fi făcuți și cum pot fi ei făcuți. Controlul asupra băncilor, contopirea tuturor băncilor într-o singură bancă *nu* înseamnă *încă* socialism, dar înseamnă un *pas spre* socialism. În Germania fac astăzi asemenea pași iuncherii și burghezii împotriva poporului. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților îi va putea face mîine mult mai bine în folosul poporului dacă întreaga putere de stat va fi în mîinile sale.

Dar ce anume *impune* necesitatea de a se face acești pași?

Foametea. Dezorganizarea economiei. Crahul care amenință. Grozăviile războiului. Grozăviile rănilor pricinuite omenirii de război.

Tov. Kamenev își termină nota declarând că „într-o discuție amplă speră să-și poată susține cu succes punctul său de vedere, ca fiind singurul posibil pentru social-democrația revoluționară, în măsura în care ea vrea și trebuie să rămână pînă la capăt partidul maselor revoluționare ale proletariatului și nu să se transforme într-un grup de comuniști-propagandiști“.

Am impresia că aceste cuvinte vădesc o apreciere profund greșită a momentului. Tov. Kamenev opune „grupului de propagandiști“ „partidul maselor“. Dar vezi că „masele“ s-au lăsat tocmai acum cuprinse de amețeaua defensismului „revoluționar“. Oare nu s-ar cuveni mai curînd ca în acest moment internaționaliștii să știe să țină piept amețelii „de masă“ decît „să vrea să rămână“ alături de mase, adică să se lase duși de curentul general? N-am văzut oare în toate țările beligerante din Europa că șovinistii au căutat să se justifice invocînd dorința „de a rămîne alături de mase“? Nu este oare neapărat necesar să știi pentru un timp să fii în minoritate împotriva amețelii „de masă“? Oare acum, în momentul de față, nu constituie tocmai munca propagandiștilor punctul central pentru *eliberarea* liniei proletare de amețeaua mic-burgheză și defensistă „de masă“? Tocmai contopirea maselor, și a celor proletare și a celor neproletare, fără a se face vreo deosebire de clasă în rîndul maselor a constituit una dintre condițiile epidemiei defensiste. Nu cred că e cazul să se vorbească cu dispreț despre „grupul de propagandiști“ ai liniei *proletare*.

Scris între 8 și 13 (21 și 26)
aprilie 1917

Publicat la Petrograd în aprilie 1917,
într-o broșură în editura „Priboi“

Se tipărește după textul broșurii

DESPRE DUALITATEA PUTERII

Problema fundamentală a oricărei revoluții este problema puterii în stat. Dacă nu ne este limpede această problemă, nici vorbă nu poate fi de o participare conștientă la revoluție, ca să nu mai vorbim de conducerea ei.

Specificul, cu totul remarcabil, al revoluției noastre îl constituie faptul că ea a generat *dualitatea puterii*. Acest fapt trebuie să ne fie de la început limpede; fără a-l înțelege nu putem merge înainte. Trebuie să știm să completăm și să corectăm vechile „formule”, de pildă, ale bolșevismului, căci, după cum a reieșit, în general ele erau juste, dar realizarea lor concretă *s-a dovedit* a fi alta. În trecut, *nimeni* nu s-a gândit și nici nu se putea gândi la dualitatea puterii.

În ce constă dualitatea puterii? În faptul că alături de guvernul provizoriu, guvern *al burgheziei*, s-a constituit un *alt guvern*, care este încă slab, în germene, dar în fapt există totuși neîndoios și se dezvoltă: Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Care este compoziția de clasă a acestui al doilea guvern? Proletariatul și țărănimea (îmbrăcată în haine militare). Care este caracterul politic al acestui guvern? El este o dictatură revoluționară, adică o putere care se sprijină direct pe cucerire revoluționară, pe inițiativa nemijlocită, de jos, a maselor populare, *nu pe legea* promulgată de puterea centralizată de stat. Este o putere de un gen cu totul diferit de aceea care există în general pînă în prezent într-o republică burghezo-democratică parlamentară de tip obișnuit și care domină în țările înaintate din Eu-

ropa și America. Oamenii uită adeseori acest lucru, adeseori nu-l aprofundează; or, el constituie esențialul. Această putere este o putere *de același tip* ca și Comuna din Paris din 1871. Caracteristicile esențiale ale acestui tip sînt : 1) izvorul puterii îl constituie nu o lege în prealabil discutată și votată de parlament, ci inițiativa nemijlocită, de jos, a maselor populare peste tot locul, directă „luare în stăpînire“, pentru a folosi expresia curentă ; 2) înlocuirea poliției și a armatei, ca instituții despărțite de popor și opuse poporului, prin înarmarea directă a întregului popor ; sub o asemenea putere, ordinea în stat este apărută de *înșiși* muncitorii și țărani înarmați, de *însuși* poporul înarmat ; 3) funcționarii, birocrății, fie că sînt înlocuiți tot prin puterea nemijlocită a poporului însuși, fie că, în cel mai rău caz, sînt puși sub un control special, devin nu numai eligibili, dar și *revocabili* la prima cerere a poporului, sînt reduși la o situație de simpli împuterniciți ; dintr-o pătură privilegiată, cu „slujbușoare“ retribuite gras, burghez, ei se transformă în lucrători ai unui „gen de armă“ special, salariul lor *nedepășind* salariul obișnuit al unui muncitor bun.

Aceasta și *numai* aceasta constituie *esența* Comunei din Paris ca tip deosebit de stat. Această esență au uitat-o și au denaturat-o unii ca alde d-nii Plehanov (șoviniști fățiși care au trădat marxismul), Kautsky (oamenii „centrului“, adică cei care oscilează între șovinism și marxism) și în general toți social-democrații, socialiștii-revoluționari etc. care domină în prezent.

Ei caută să se eschiveze prin vorbe goale, prin reticențe, recurg la tertipuri, se felicită de o mie de ori unul pe altul cu ocazia revoluției, nu vor să se *gîndească ce sînt* Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților. Ei nu vor să vadă adevărul evident că, în măsura în care aceste Soviete există, *în măsura în care* ele reprezintă puterea, în aceeași măsură există în Rusia un stat de *tipul* Comunei din Paris.

Am subliniat cuvintele „în măsura în care“ pentru că ea este numai o putere embrionară. Chiar ea, atît printr-o înțelegere directă cu guvernul provizoriu burghez, cît și printr-un șir de concesii de fapt, *a cedat și cedează* poziții burgheziei.

Din ce cauză ? Oare pentru că Ciheidze, Țereteli, Steklov & Co. fac o „greșeală“ ? Fleacuri. Așa poate gândi numai un filistin, dar nu un marxist. Cauza rezidă în *gradul insuficient de conștiință* și de organizare a proletarilor și a țăranilor. „Greșeala“ conducătorilor sus-numiți constă în poziția lor mic-burgheză, în faptul că ei *întunecă* conștiința muncitorilor în loc să o limpezească, că ei *inspiră* iluzii mic-burgheze în loc să le combată, că ei *întăresc* influența burgheziei asupra maselor în loc să elibereze masele de sub această influență.

De aici trebuie să reiasă limpede și de ce fac tovarășii noștri atît de multe greșeli punînd „simplu“ întrebarea : trebuie oare ca guvernul provizoriu să fie răsturnat imediat ?

Răspund : 1) el trebuie răsturnat, pentru că este un guvern oligarhic, burghez, pentru că nu este un guvern al întregului popor, pentru că *nu poate* da nici pace, nici pîine, nici libertate deplină ; 2) el nu poate fi răsturnat acum, pentru că se menține pe baza *înțelegerii* directe și indirecte, formale și concrete cu Sovietele de deputați ai muncitorilor, și în primul rînd cu Sovietul principal, cel din Petrograd ; 3) el nu poate fi în general „răsturnat“ pe calea obișnuită, pentru că se bazează pe „*sprijinirea*“ burgheziei de către cel *de-al doilea* guvern, Sovietul de deputați ai muncitorilor, iar acest guvern este singurul guvern revoluționar posibil, care exprimă direct conștiința și voința majorității muncitorilor și țăranilor. Omenirea n-a creat încă și noi nu cunoaștem pînă acum un tip de guvern mai bun, un guvern superior Sovietelor de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli, țăranilor și soldaților.

Pentru a deveni putere de stat, muncitorii conștienți trebuie să cîștige majoritatea de partea lor ; *atîta timp* cît împotriva maselor nu se exercită violența, alt drum spre putere nu există. Noi nu sîntem blanquiști, nu sîntem adepții cuceririi puterii cu forța de către o minoritate. Noi sîntem marxiști, adepți ai luptei de clasă proletare împotriva ameteții mic-burgheze, împotriva șovinismului și defensismului, a frazeologiei, dependenței de burghezie.

Să creăm un partid comunist proletar ; cei mai buni dintre partizanii bolșevismului au și creat elemente ale

lui ; să ne strângem rîndurile în vederea unei acțiuni de clasă proletare, și atunci proletarii și țărani *săraci* vor trece în număr tot mai mare de partea noastră. Căci *viața* va spulbera cu fiecare zi iluziile mic-burgheze ale „social-democraților“, ale unora ca Ciheidze, Țereteli, Steklov etc., ale „socialiștilor-revoluționari“, ale altor mici burghezi și mai „puri“ etc. etc.

Burghezia se pronunță pentru puterea unică a burgheziei.

Muncitorii conștienți se pronunță pentru puterea unică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, muncitorilor agricoli, țăranilor și soldaților, pentru puterea unică pregătită prin *limpezirea* conștiinței proletare, prin *eliberarea* ei de sub influența burgheziei și nu prin aventuri.

Mica burghezie — „social-democrații“, socialiștii-revoluționari etc. etc. — oscilează, *punînd piedici* în calea acestei limpeziri, a acestei eliberări.

Iată care este raportul real dintre forțele *de clasă* care determină sarcinile noastre.

„Pravda“ nr. 28 din 9 aprilie 1917
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SARCINILE PROLETARIATULUI ÎN REVOLUȚIA NOASTRĂ

(PROIECT DE PLATFORMĂ A PARTIDULUI PROLETAR) ¹⁷

*Scris la 10 (23) aprilie 1917 ;
postfața — la 28 mai (10 iunie)
1917*

*Publicat în septembrie 1917
la Petrograd, într-o broșură
apărută în editura „Priboi”
Semnat : N. L e n i n*

Se tipărește după textul broșurii

Російская Соціаль-Демократическая Рабочая Партія.

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

Н. Ленинъ.

Задачи пролетаріата въ нашей революціи.

(ПРОЕКТЪ ПЛАТФОРМЫ ПРОЛЕТАРСКОЙ ПАРТІИ)

Петербургъ.
1917.—Сентябрь.

Типографія „Трудъ“. Т-во „Рабочая Печать“. Кавалергарцкая, 40.

Соперта broşurii lui V. I. Lenin
„Sarcinile proletariatului în revoluția noastră“. — 1917

Місфорат

Momentul istoric prin care trece Rusia se caracterizează prin următoarele trăsături fundamentale :

CARACTERUL DE CLASĂ AL REVOLUȚIEI CARE A AVUT LOC

1. Vechea putere țaristă, care reprezenta numai o mână de moșieri iobăgiști, ce comandau întreaga mașină de stat (armata, poliția, funcționăria), a fost zdrobită și înlăturată, dar nu a fost răpusă definitiv. Din punct de vedere formal, monarhia nu este desființată. Banda Romanovilor continuă să urzească intrigi monarhiste. Uriașa proprietate agrară a moșierilor feudali nu a fost lichidată.

2. În Rusia, puterea de stat a trecut în mâinile unei noi clase, și anume în mâinile burgheziei și ale moșierilor îmburgheziți. În acest sens, în Rusia revoluția burghezo-democratică s-a terminat.

Burghezia ajunsă la putere a încheiat un bloc (o alianță) cu elementele vădit monarhiste, care în 1906—1914 s-au arătat extrem de zeloase în sprijinirea lui Nicolaie-Sîngerosul și a lui Stolîpin-Spînzurătorul (Gucikov și alți politicieni situați mai la dreapta decât cadeții). Noul guvern burghez Lvov & Co. a încercat și a început să ducă tratative cu Romanovii în vederea restaurării monarhiei în Rusia. La adăpostul frazeologiei revoluționare, acest guvern numește în posturile de comandă pe adepții vechiului regim. El se străduiește să introducă cât mai puține reforme

în întregul aparat al mașinii de stat (armata, poliția, funcționăria), dându-l pe mîna burgheziei. Inițiativei revoluționare a acțiunilor de masă și cuceririi puterii de către popor *de jos* — *singura* garanție a succeselor reale ale revoluției — noul guvern a și început să-i pună tot felul de piedici.

Pînă în prezent, acest guvern n-a fixat nici măcar data convocării Adunării constituante. De proprietatea funciară moșierească, baza materială a țarismului iobăgist, nu se atinge. Acestui guvern nici prin gînd nu-i trece să procedeze la cercetarea operațiilor efectuate de organizațiile financiare monopoliste, de marile bănci, sindicate și carteluri capitaliste, să dea publicității operațiile lor, să le controleze etc.

Principalele și cele mai hotărîtoare posturi ministeriale în noul guvern (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul de Război, adică comandamentul armatei, poliției, funcționării, al întregului aparat de asigurare a maselor) se află în mîna unor monarhiști și partizani ai marii proprietăți funciare moșierești notorii. Cadeților — republicanii zilei de ieri, republicani de nevoie — li s-au dat posturi de mîna a doua, care nu sînt în legătură directă cu *comanda* asupra poporului și cu aparatul puterii de stat. A. Kerenski, reprezentantul trudovicilor și „socialist, vezi doamne“, nu are absolut nici un rol în afară de rolul de a adormi vigilența și de a abate atenția poporului printr-o frazeologie sforăitoare.

Toate aceste cauze fac ca noul guvern burghez să nu merite nici o încredere din partea proletariatului, nici chiar în domeniul politicii interne, și este inadmisibil ca proletariatul să-i acorde vreun sprijin.

POLITICA EXTERNĂ A NOULUI GUVERN

3. În domeniul politicii externe, care acum, datorită condițiilor obiective, se află pe primul plan, noul guvern este un guvern de continuare a războiului imperialist, a răz-

boiului dus în alianță cu puterile imperialiste Anglia, Franța etc. pentru împărțirea prăzii capitaliste, pentru sugrumarea popoarelor mici și slabe.

Fiind subordonat intereselor capitalului rusesc și ale capitalului anglo-francez, puternicul său protector și stăpîn, cel mai bogat capital imperialist din lume, — noul guvern, în pofida dorinței exprimate în modul cel mai hotărît de Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților în numele majorității indiscutabile a popoarelor din Rusia, n-a făcut nici un pas real pentru a pune capăt acestui măcel al popoarelor, dezlănțuit de dragul intereselor capitaliștilor. El n-a publicat nici măcar tratatele secrete, al căror conținut tîlhăresc este notoriu (privitoare la împărțirea Persiei, la jefuirea Chinei, la jefuirea Turciei, la împărțirea Austriei, la acapararea Prusiei Orientale, la acapararea coloniilor germane etc.), tratate prin care Rusia este legată în mod vădit de capitalul tîlhăresc imperialist anglo-francez. El *a confirmat* aceste tratate încheiate de țarism, care de-a lungul veacurilor a jefuit și asupra mai multe popoare decît oricare alți tirani și despoți, de țarismul care nu numai că a asupra, dar a și dezonorat și pervertit poporul velicorus, făcînd din el un călău al altor popoare.

Prin confirmarea acestor tratate rușinoase și banditești, noul guvern, în ciuda revendicărilor clar exprimate de majoritatea popoarelor din Rusia prin Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, n-a propus un armistițiu imediat tuturor popoarelor beligerante. El s-a mărginit la declarații și fraze solemne, răsunătoare, de paradă, dar lipsite de orice conținut, care în gura diplomaților burghezi întotdeauna au slujit și slujesc la înșelarea maselor credule și naive ale poporului asupra.

4. De aceea nu numai că noul guvern nu merită să i se acorde nici cea mai mică încredere în ceea ce privește politica externă, dar a continua să-i cerem să proclame voința de pace a popoarelor din Rusia, să renunțe la anexiuni etc. etc. înseamnă în realitate numai să amăgim poporul, să-i insuflăm speranțe irealizabile, să întîrziem limpezirea conștiinței lui, să-l facem indirect să se împace

cu continuarea războiului, al cărui adevărat caracter social este determinat nu de bunele intenții, ci de caracterul de clasă al guvernului care duce războiul, de legăturile dintre clasa pe care o reprezintă acest guvern și capitalul financiar imperialist al Rusiei, Angliei, Franței etc., de *politica reală, de politica efectivă* pe care o duce această clasă.

CARACTERUL SPECIFIC AL DUALITĂȚII PUTERII ȘI SEMNIFICAȚIA EI DE CLASĂ

5. Principala caracteristică a revoluției noastre, caracteristică ce reclamă în modul cel mai imperios o atitudine bine chibzuită, este *dualitatea puterii*, creată în primele zile după victoria revoluției.

Această dualitate a puterii se manifestă prin existența a *două* guverne: un guvern principal, adevărat, real al burgheziei, „guvernul provizoriu“, al lui Lvov & Co., în mâinile căruia se află toate organele puterii, și un guvern complementar, accesoriu, „de control“, reprezentat de Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, în mâinile căruia nu se află organele puterii de stat, dar care se sprijină nemijlocit pe majoritatea vădită și certă a poporului, pe muncitorii și soldații înarmați.

Izvorul de clasă al acestei dualități a puterii și semnificația ei de clasă constă în faptul că revoluția rusă din martie 1917 nu numai că a măturat întreaga monarhie țaristă, nu numai că a predat întreaga putere în mâinile burgheziei, dar *a și ajuns în pragul* dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii. Tocmai o asemenea dictatură (adică o putere care se sprijină nu pe lege, ci pe forța directă a maselor înarmate ale populației), o dictatură tocmai a claselor arătate, reprezintă Sovietul din Petrograd și alte Soviete locale de deputați ai muncitorilor și soldaților.

6. A doua particularitate, extrem de importantă, a revoluției ruse constă în faptul că Sovietul de deputați ai

soldaților și muncitorilor din Petrograd, care, judecând după toate indiciile, se bucură de încrederea majorității Sovietelor locale, predă *de bunăvoie* puterea de stat burgheziei și guvernului *ei* provizoriu, îi *cedează* de bunăvoie înțietatea, încheind cu el o înțelegere pentru susținerea lui, se mărginește la rolul de observator, de controlor al convocării Adunării constituante (al cărei termen de convocare guvernul provizoriu nici nu l-a publicat încă).

Această extrem de originală împrejurare, fără precedent în istorie sub această formă, a dus *la împletirea laolaltă a două* dictaturi : dictatura burgheziei (căci guvernul Lvov & Co. este o dictatură, adică o putere care se bizuie nu pe lege și nu pe exprimarea în prealabil a voinței poporului, ci pe cucerirea cu forța, iar această cucerire cu forța a fost săvârșită de o clasă bine precizată, și anume burghezia) și dictatura proletariatului și țărănimii (Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților).

Nu încapă nici cea mai mică îndoială că o asemenea „împletire“ *nu poate* dăinui mult timp. Două puteri în stat *nu pot exista*. Una din ele trebuie să dispară, și întreaga burghezie rusă lucrează din răspuțeri, pretutindeni și prin toate mijloacele, pentru a înlătura, a slei și a lichida Sovietele de deputați ai soldaților și muncitorilor, pentru a crea puterea unică a burgheziei.

Dualitatea puterii este doar expresia unui moment de *trecere* în dezvoltarea revoluției, când ea a trecut dincolo de revoluția burghezo-democratică obișnuită, *dar n-a ajuns încă* la dictatura „pură“ a proletariatului și a țărănimii.

Semnificația de clasă (și explicația de clasă) a acestei situații tranzitorii nestabile constă în următoarele : ca orice revoluție, revoluția noastră a cerut din partea maselor cel mai mare eroism, cel mai mare spirit de sacrificiu în lupta împotriva țarismului și, totodată, *a atras* dintr-o dată *în mișcare* un număr imens de mic-burghezi.

Unul din indiciile principale, științifice și practic-politice ale *oricărei* revoluții adevărate constă în creșterea neobișnuit de rapidă și de bruscă a numărului de „mic-burghezi“ care încep să participe în mod activ, independent, eficace la viața politică, *la organizarea statului*.

Așa s-a întâmplat și cu Rusia. Acum Rusia clocotește. Milioanele și zecile de milioane de oameni, a căror conștiință politică a fost adormită zece ani, care au fost abrutizați politicește de crunta asupra a țarismului și de munca de ocnaș în folosul moșierilor și fabricanților, *s-au trezit și au fost antrenați* în politică. Și cine sînt aceste milioane și zeci de milioane de oameni? În cea mai mare parte sînt mici patroni, mic-burghezi, oameni care se situează pe o poziție de mijloc între capitaliști și muncitorii salariați. Rusia este țara cea mai mic-burgheză dintre toate țările europene.

Un gigantic val mic-burghez a acoperit totul, a covîrșit proletariatul conștient nu numai prin numărul său, ci și sub raport ideologic, adică a cuprins, a contaminat cu concepțiile lui politice mic-burgheze cercuri foarte largi de muncitori.

În viață, mica burghezie depinde de burghezie, întrucît duce o existență de patron și nu de proletar (în sensul *locului* pe care-l ocupă în *producția* socială), iar ca mod de a gîndi ea urmează burghezia.

Atitudinea de credulitate inconștientă față de capitaliști, cei mai răi dușmani ai păcii și ai socialismului, acesta este fenomenul care caracterizează politica actuală a *maselor* din Rusia și care *a crescut* cu o repeziciune revoluționară pe terenul social-economic al țării celei mai mic-burgheze dintre toate țările europene. Aceasta este baza *de clasă a „înțelegerii“* (subliniez că mă refer nu atît la înțelegerea formală, cît la sprijinirea *de fapt*, la înțelegerea tacită, la cedarea puterii cu o credulitate inconștientă) dintre guvernul provizoriu și Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, înțelegere care a dat d-lor Gucikovi bucățica grasă, puterea reală, iar Sovietului făgăduieli, onoruri (pentru un timp), măguliri, vorbe goale, asigurări și plecăciuni din partea d-lor Kerenski.

Numărul mic al proletarilor din Rusia, nivelul lor insuficient de conștiință și organizare, aceasta este cealaltă față a medaliei.

Toate partidele narodniciste, inclusiv socialiștii-revoluționari, au fost întotdeauna mic-burgheze, partidul Comite-

tului de organizare (Ciheidze, Țereteli etc.) de asemenea ; revoluționarii fără partid (Steklov și alții) s-au lăsat și ei deopotrivă târâți de val sau n-au biruit valul, n-au reușit să-l biruie.

SPECIFICUL TACTICII CARE DECURGE DIN CELE ARĂTATE MAI SUS

7. Din specificul arătat mai sus al situației de fapt, pentru un marxist — care trebuie să țină seama de faptele obiective, de mase și de clase și nu de persoane etc. — decurge în mod necesar specificul tacticii în momentul *actual*.

Acest specific pune pe primul plan sarcina de „a se turna oțet și fiere în apa dulceagă a frazelor revoluționar-democratice“ (potrivit expresiei foarte nimerite a lui Teodorovici, tovarășul meu din C.C. al partidului nostru, la ședința de ieri a Congresului pe întreaga Rusie al funcționarilor și muncitorilor de la căile ferate, care se ține la Petrograd ⁸⁸). Desfășurarea criticii, *lămurirea* greșelilor făcute de partidele mic-burgheze, socialist-revoluționar și social-democrat, pregătirea și unirea strânsă a elementelor unui partid *conștient*-proletar, comunist, *eliberarea* proletariatului de amețeala mic-burgheză „generală“.

Aceasta *pare a fi* „numai“ o activitate propagandistică. De fapt este cea mai *practică* muncă *revoluționară*, căci nu se poate împinge înainte revoluția, care s-a oprit, care s-a înecat în frazeologie, care „bate pasul pe loc“ *nu din cauza* unor piedici exterioare, *nu din cauza violenței* pe care ar exercita-o burghezia (deocamdată Gucikov amenință numai că va recurge la violență împotriva masei de soldați), *ci din cauza* înconștienței credule a maselor.

Numai prin luptă împotriva acestei înconștiențe credule (iar împotriva ei lupta putem și trebuie s-o ducem exclusiv pe tărîm ideologic, folosind metode tovarășești de convingere, făcînd apel la *experiența vieții*) putem să ne eliberăm de *dezmațul frazeologiei revoluționare* care dom-

nește și să împingem cu adevărat înainte conștiința proletară, cât și conștiința maselor, precum și inițiativa lor *locală* hotărâtă și curajoasă, aplicarea cu de la sine putere, dezvoltarea și consolidarea libertăților, a democrației, a principiului trecerii întregului pământ în mâinile poporului.

8. Experiența mondială a guvernelor burgheze și moșieresti a elaborat *două* metode în vederea menținerii poporului într-o stare de asuprire. Prima este violența. Nicolaie Romanov I — Nicolaie Ciomag — și Nicolaie al II-lea — Sîngerosul — au arătat poporului rus maximum posibil și imposibil de folosire a acestei metode de călău. Dar mai există și o altă metodă, cel mai bine elaborată de burghezia engleză și cea franceză, pe care „le-au învățat minte“ o serie de mari revoluții și mișcări revoluționare ale maselor. Aceasta este metoda înșelăciunii, a măgulirii, a frazeologiei, a milioanei de promisiuni, a unor pomeni neînsemnate, metoda de cedare în problemele lipsite de importanță și de păstrare a ceea ce este important.

Specificul momentului pe care-l trăiește Rusia îl constituie trecerea într-un ritm amețitor de la prima metodă la cea de-a doua, de la violența împotriva poporului la *măgulirea* poporului, la înșelarea lui prin promisiuni. Motanul Vaska ascultă și mănîncă. Miliukov și Gucikov dețin puterea, ocrotesc profiturile capitalului, duc războiul imperialist în interesul capitalului rus și al celui anglo-francez și caută să scape răspunzînd prin promisiuni, declamații, declarații de efect, la discursurile unor „bucătari“ ca Ciheidze, Țereteli, Steklov, care amenință, apelează la conștiință, conjură, imploră, cer, proclamă... Motanul Vaska ascultă și mănîncă.

Dar pe zi ce trece inconștiența credulă și credulitatea inconștientă vor dispărea, mai ales în ceea ce-i privește pe proletari și pe țărani *săraci*, pe care viața (situația lor socială și economică) îi învață să nu dea crezare capitaliștilor.

Conducătorii micii burghezii „trebuie“ să învețe poporul să aibă încredere în burghezie. Proletarii trebuie să-l învețe să nu aibă încredere în ea.

DEFENSISMUL REVOLUȚIONAR ȘI SEMNIFICAȚIA LUI DE CLASĂ

9. Trebuie să recunoaștem că manifestarea cea mai importantă, cea mai evidentă a valului mic-burghez, care a copleșit „aproape totul“, este *defensismul revoluționar*. Acesta este cel mai aprig dușman al mersului înainte și al succesului revoluției ruse.

Cine s-a lăsat influențat în acest punct și n-a știut să se elibereze de sub această influență este pierdut pentru revoluție. Dar masele se lasă influențate în alt fel decât conducătorii și în *alt fel*, prin alt proces de dezvoltare, în alt mod se eliberează de sub această influență.

Defensismul revoluționar este, pe de o parte, rodul înșelării maselor de către burghezie, rodul inconștienței credule a țăranilor și a unei părți din muncitori, iar pe de altă parte expresia intereselor și a punctului de vedere al micului patron, care pînă la un anumit grad este cointeresat în anexiuni și în profituri bancare și care păzește „cu sfințenie“ tradițiile țarismului, ce-i pervertea pe velicoruși silindu-i să devină călăii altor popoare.

Burghezia înșală poporul, atacînd coarda nobilei mîndrii a revoluției și prezentînd lucrurile în așa fel ca și cum, în ceea ce privește Rusia, caracterul *social-politic* al războiului s-ar fi schimbat o dată cu această etapă a revoluției, o dată cu înlocuirea monarhiei țariste prin cvasirepublica lui Gucikov și Miliukov. Și un timp poporul a crezut, datorită în mare parte prejudecăților trecutului, care fac ca celelalte popoare din Rusia în afară de poporul velicorus să fie considerate un fel de proprietate sau moșie a velicorușilor. Ticăloasa pervertire a poporului velicorus de către țarism, care l-a învățat să considere inferioare celelalte popoare, să le considere ca aparținînd „de drept“ Velicorusiei, nu putea fi *dintr-o dată* înlăturată.

Ni se cere să știm să lămurim masele că nu „bunăvoința“ persoanelor, grupurilor și chiar a popoarelor determină caracterul politic și social al războiului, ci situația *clasei* care duce războiul, *politica* clasei — politică a cărei continuare este războiul —, *legăturile* capitalului ca forță economică dominantă în societatea contemporană, *caracte-*

rul imperialist al capitalului internațional, dependența — financiară, bancară, diplomatică — a Rusiei față de Anglia, Franța etc. *Nu este ușor* să explici acest lucru cu pricepere, pe înțelesul maselor, și nici unul dintre noi n-ar reuși s-o facă dintr-o dată fără greșeli.

Dar aceasta și numai aceasta trebuie să fie direcția sau, mai exact, conținutul propagandei noastre. Cea mai mică concesie făcută defensismului revoluționar înseamnă *a trăda socialismul*, a renunța complet la *internaționalism*, oricare ar fi frazele frumoase, oricare ar fi considerațiile „practice” la care se recurge pentru justificarea ei.

Lozinca „jos războiul” este, desigur, justă, dar ea nu ține seama de specificul sarcinilor momentului, de necesitatea de *a te adresa în alt fel* maselor largi. După părerea mea, ea seamănă cu lozinca „jos țarul”, cu care agitatorul nepriceput „din vremurile bune de altădată” se ducea de-a dreptul la țară și mînca bătaie. Reprezentanții din mase ai defensismului revoluționar sînt *de bună-credință* — nu în sensul personal, ci în sensul de clasă, adică ei fac parte din *clasele* (muncitori și țărani săraci) care *într-adevăr* nu au nimic de cîștigat de pe urma anexiunilor și a sugrumării altor popoare. Ei nu sînt ca burghezii și domnii „intelectuali”, care știu prea bine că *nu poți* renunța la anexiuni fără a renunța la domnia capitalului și care înșală cu neobrăzare masele recurgînd la vorbe frumoase și la tot felul de promisiuni exagerate.

Reprezentantul din mase al defensismului privește lucrurile simplist, ca un mic-burghez : „eu nu vreau anexiuni, dar neamțul «dă buzna» peste mine, deci eu apăr o cauză dreaptă și nicidecum nu știu ce interese imperialiste”. Unui asemenea om trebuie să i se lămurească și iar să i se lămurească că aici nu este vorba de dorințele lui personale, ci de raporturile și condițiile de masă, *de clasă*, politice, de modul în care războiul este legat de interesele capitalului și de rețeaua internațională a băncilor etc. Numai o asemenea luptă împotriva defensismului este serioasă și are șanse de succes, poate un succes nu prea rapid, dar sigur și trainic.

CUM POATE FI TERMINAT RĂZBOIUL ?

10. Războiul nu poate fi terminat „cînd vrei“. El nu poate fi terminat prin hotărîrea uneia dintre părți. El nu poate fi terminat „înfigînd baioneta în pămînt“, după expresia unui soldat defensist.

Războiul nu poate fi terminat printr-o „înțelegere“ între socialiștii din diferitele țări, prin „acțiunea“ proletarilor din toate țările, prin „voința“ popoarelor etc. ; toate frazele de acest soi, care abundă în articolele ziarelor defensiste și semidefensiste, semiinternaționaliste, precum și în nenumăratele rezoluții, apeluri, manifeste, rezoluții ale Sovietului de deputați ai soldaților și muncitorilor, toate aceste fraze nu sînt altceva decît niște deziderate deșarte, blînde și pioase ale unor mic-burghezi. Nu există nimic mai dăunător decît vorbăria despre „manifestarea voinței de pace a popoarelor“, despre *ordinea* în care se vor desfășura acțiunile revoluționare ale proletariatului (după proletariatul rus este „rîndul“ celui german) etc. Toate acestea nu sînt decît louisblanc-ism, visuri dulci, un joc de-a „campania politică“, repetarea, de fapt, a fabulei cu motanul Vaska.

Războiul este generat nu de reaua-credință a capitaliștilor hrăpăreți, deși se desfășoară, fără îndoială, *numai* în interesul lor și numai pe ei îi îmbogățește. Războiul este produsul dezvoltării de o jumătate de secol a capitalului mondial, al miliardelor de fire și de legături ale acestuia. *Nu se poate* ieși din războiul imperialist, *nu se poate* ajunge la o pace democratică, care să nu fie impusă prin forță, fără răsturnarea puterii capitalului, fără trecerea puterii de stat în mîinile *altei* clase, în mîinile proletariatului.

Revoluția rusă din februarie-martie 1917 a fost începutul transformării războiului imperialist în război civil. Această revoluție a făcut *primul* pas spre încetarea războiului. Încetarea lui o poate *asigura* numai *al doilea* pas, și anume trecerea puterii de stat în mîinile proletariatului. Aceasta va fi începutul „ruperii frontului“ — frontul intereselor capitalului — pe scară mondială ; și numai prin ruperea *acestui* front proletariatul *poate* scăpa omenirea

de grozăviile războiului, îi poate aduce binefacerile unei păci trainice.

Revoluția rusă a și dus proletariatul din Rusia în pragul unei asemenea „ruperi a frontului“ capitalului, prin crearea Sovietelor de deputați ai muncitorilor.

NOUL TIP DE STAT PE CARE ÎL CREEAZĂ REVOLUȚIA NOASTRĂ

11. Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. nu sînt înțelese nu numai în sensul că pentru cei mai mulți nu este limpede semnificația lor de clasă, rolul lor în revoluția rusă. Nu sînt înțelese nici în sensul că ele reprezintă o formă nouă sau, mai exact, un nou tip de stat.

Tipul cel mai desăvîrșit, cel mai înaintat de stat burghez este *republica democratică parlamentară*: puterea aparține parlamentului; mașina de stat, aparatul și organul de guvernare sînt cele obișnuite: armata permanentă, poliția, funcționăria, în fapt inamovibilă, privilegiată, fiind situate *deasupra* poporului.

Dar epocile revoluționare, începînd cu sfîrșitul secolului al XIX-lea, fac să apară un tip *superior* de stat democratic, tipul unui stat care în anumite privințe încetează, potrivit expresiei lui Engels, de a mai fi stat, „nu este stat în sensul propriu al cuvîntului“⁸⁹. Este un stat de tipul Comunei din Paris, un stat în care armata și poliția, străine de popor, sînt *înlocuite* prin înarmarea directă și nemijlocită a poporului însuși. În aceasta constă esența Comunei, pe care au calomniat-o și au ponegriț-o scriitorii burghezi și căreia, printre altele, i se atribuia în mod greșit intenția de „a introduce“ imediat socialismul.

În 1905 și 1917 revoluția rusă a început să creeze tocmai un stat de acest tip. Republica Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc., unite în Adunarea constituantă din Rusia a reprezentanților poporului sau în Sovietul sovietelor etc., iată ceea ce de pe acum, chiar în

momentul de față, *a și început să se realizeze* la noi din inițiativa poporului de sute de milioane, care creează cu de la sine putere o democrație *în felul său* și care nu așteaptă nici ca domnii profesori cadeți să scrie proiectele lor de legi pentru republica burgheză parlamentară, nici ca pedanții și rutinații „social-democrației” mic-burgheze, ca d-nii Plehanov sau Kautsky, să renunțe la denaturarea învățaturii marxismului în problema statului.

Marxismul se deosebește de anarhism pentru că recunoaște *necesitatea* statului și a puterii de stat în perioada revoluționară în general, în epoca trecerii de la capitalism la socialism în special.

Marxismul se deosebește de „social-democratismul” oportunist, mic-burghez al d-lor Plehanov, Kautsky & Co. prin faptul că recunoaște că în perioadele menționate este necesar *nu* un stat de tipul republicii burgheze parlamentare obișnuite, ci unul de tipul Comunei din Paris.

Principalele deosebiri dintre acest din urmă tip de stat și vechiul tip constau în următoarele :

De la republica burgheză parlamentară este foarte ușor de revenit la monarhie (după cum a și dovedit istoria), căci întreaga mașină de oprinare — armata, poliția, funcționăria — rămâne neatinsă. Comuna și Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. *sfărîmă* și înlătură această mașină.

Republica burgheză parlamentară împiedică, înăbușă viața politică independentă a *maselor*, participarea lor directă la construcția *democratică* a întregii vieți de stat de jos și pînă sus. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților dimpotrivă.

Ele constituie o reproducere a tipului de stat elaborat de Comuna din Paris, pe care Marx l-a numit „forma politică în sfîrșit descoperită în cadrul căreia *putea* fi înfăptuită eliberarea economică a muncii”⁹⁰.

De regulă se aduce următoarea obiecție : poporul rus nu este încă pregătit pentru „introducerea” Comunei. Acesta este argumentul pe care-l foloseau iobăgiștii în sprijinul afirmației că țăranii nu sînt pregătiți pentru libertate. Comuna, adică Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor, nu „introduce”, nu intenționează „să in-

introducă" și nici nu trebuie să introducă *nici un fel* de prefaceri care nu au devenit absolut actuale atît în realitatea economică, cît și în conștiința covârșitoarei majorității a poporului. Cu cît crahul economic și criza generată de război sînt mai puternice, cu atît devine mai imperioasă necesitatea unei forme politice cît mai desăvîrșite care să înlesnească vindecarea rănilor cumplite pricinuite omenirii de război. Cu cît mai puțină experiență organizatorică are poporul rus, cu atît mai hotărît trebuie *chiar poporul să înceapă* opera de construire organizatorică și nu s-o lase numai la cheremul politicianilor burghezi și al funcționarilor cu „slujbulițe rentabile“.

Cu cît mai repede ne vom dezbăra de vechile prejudecăți ale pseudomarxismului, marxismul denaturat de domnia Plehanov, Kautsky & Co., cu cît vom porni cu mai multă rîvnă să ajutăm poporului să creeze deîndată și pretutindeni Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor, să ia în mîinile sale *întreaga* viață; cu cît d-nii Lvov & Co. vor tărăgăna mai mult convocarea Adunării constituante, cu atît îi va veni mai ușor poporului să se hotărască (prin mijlocirea Adunării constituante sau fără ea dacă Lvov n-o va convoca vreme îndelungată) pentru Republica Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor. La început, în noua construire organizatorică efectuată de poporul însuși, greșelile sînt inevitabile, dar este mai bine să greșești și să mergi înainte decît să stai *să aștepți* pînă cînd profesorii juriști convocați de d-l Lvov vor întocmi legile de convocare a Adunării constituante și de eternizare a republicii burgheze parlamentare, legile de sugrumare a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor.

Dacă ne vom organiza și vom desfășura cu competență propaganda noastră, nu numai proletarii, ci și nouă zecimi din țărănime vor fi împotriva restabilirii poliției, împotriva funcționării inamovibile și privilegiate, împotriva armatei despărțite de popor. Și tocmai în aceasta constă noul tip de stat.

12. Înlocuirea poliției cu miliția populară este o prefacere care a rezultat din întregul mers al revoluției și care în prezent se înfăptuiește în cea mai mare parte a

Rusiei. Trebuie să explicăm maselor că în majoritatea revoluțiilor burgheze de tip obișnuit această prefacere a fost de foarte scurtă durată și că burghezia, chiar cea mai democratică și mai republicană, a restabilit poliția de tip vechi, țarist, despărțită de popor, aflată sub comanda burgheziei, capabilă să asuprească poporul prin toate mijloacele.

Pentru a împiedica restabilirea poliției există un singur mijloc : crearea unei miliții a întregului popor, contopirea ei cu armata (înlocuirea armatei permanente cu înarmarea generală a poporului). Din această miliție trebuie să facă parte toți cetățenii, bărbați și femei, de la 15 pînă la 65 de ani fără excepție, dacă prin aceste limite de vîrstă, luate cu aproximație, se poate defini participarea adolescenților și bătrînilor. Capitaliștii trebuie să plătească muncitorilor salariați, servitorilor etc. pentru zilele în care fac serviciu de folos obștesc în miliție. Fără a atrage femeile la o participare independentă nu numai în viața politică în general, ci și în serviciul permanent de folos obștesc, pe care trebuie să-l facă toată lumea, nu poate fi vorba nu numai de socialism, dar nici de o democrație deplină și trainică. Iar asemenea funcții ale „poliției“ cum sînt : ocrotirea bolnavilor, a copiilor vagabonzi, grija pentru o alimentație sănătoasă etc. în general nu pot fi îndeplinite în mod satisfăcător dacă femeile nu se bucură în fapt și nu numai pe hîrtie de egalitatea în drepturi.

Să fie împiedicată restabilirea poliției ; să fie atrase forțele organizate ale întregului popor pentru crearea miliției la care trebuie să participe toată lumea, acestea, sînt sarcinile pe care proletariatul trebuie să le popularizeze în rîndurile maselor în interesul apărării, consolidării și dezvoltării revoluției.

PROGRAMUL AGRAR ȘI CEL NAȚIONAL

13. Nu putem ști precis în momentul de față dacă în satul rus se va dezvolta sau nu în viitorul apropiat o puternică revoluție agrară. Nu putem ști cît de profundă este

împărțirea de clasă a țărănimii în muncitori agricoli, zileri și țărani săraci („semiproletari“), pe de o parte, și țărani înstăriți și mijlocași (capitaliști și mici capitaliști), pe de altă parte, împărțire care în ultimul timp, fără îndoială, a devenit mai pronunțată. Asemenea probleme le va rezolva și poate să le rezolve numai practica.

Dar noi, ca partid al proletariatului, sîntem, fără îndoială, datori nu numai să venim fără întîrziere cu un program agrar (privitor la pămînt), ci să desfășurăm și propaganda în favoarea unor măsuri practice imediat realizabile *în interesul* revoluției agrare țărănești în Rusia.

Trebuie să cerem naționalizarea *întregului* pămînt, adică trecerea întregului pămînt din cuprinsul statului în proprietatea puterii centrale de stat. Această putere trebuie să stabilească mărimea etc. fondului destinat noilor așezări, să stabilească legile pentru protecția pădurilor, pentru ameliorări ale solului etc., să interzică absolut orice mijlocire între stat, ca proprietar al pămîntului, și arendaș, ca gospodar al lui (să interzică orice rearendare a pămîntului). Dar *dreptul de a dispune* în privința pămîntului, de a stabili *condițiile locale* de luare în stăpînire și de folosință trebuie să se găsească în întregime și exclusiv nu în mîinile funcționarilor, ale birocraților, ci în mîinile *Sovietelor* regionale și locale de *deputați ai țărănilor*.

În vederea ridicării tehnicii producției de cereale și a volumului producției, precum și în vederea dezvoltării unei mari gospodării raționale și a controlului ei public, în cadrul comitetelor țărănești trebuie să luptăm pentru ca din fiecare moșie confiscată să se creeze o mare gospodărie model sub controlul *Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli*.

În opoziție cu frazeologia și cu politica mic-burgheză care domnesc în rîndurile socialiștilor-revoluționari, mai ales în discuțiile sterpe duse în jurul normei „de consum” sau „de muncă”, a „socializării pămîntului” etc., partidul proletariatului trebuie să explice că în condițiile producției de mărfuri sistemul micii gospodării *nu este în stare* să izbăvească omenirea de starea de mizerie în care se află masele și de asuprirea la care sînt supuse.

Fără a scinda imediat și neapărat Sovietele de deputați ai țăranilor, partidul proletariatului trebuie să explice că este necesar să se formeze Soviete de deputați ai muncitorilor agricoli deosebite și Soviete de deputați ai țăranilor săraci (semiproletari) deosebite sau, cel puțin, consfătuiri permanente separate ale deputaților avînd *această situație de clasă* ca fracțiuni sau partide separate în cadrul Sovietelor comune de deputați ai țăranilor. Altfel, întreaga frazeologie dulceagă mic-burgheză a narodnicilor cu privire la țăranime în general nu va fi decît o formă camuflată de înșelare a maselor sărace de către țăranimea înstărită, care reprezintă numai una dintre varietățile de *capitaliști*.

În opoziție cu propaganda burghezo-liberală sau pur birocratică pe care o desfășoară numeroși socialiști-revoluționari, precum și Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, sfătuindu-i pe țărani să nu ia pămînturile moșierești și să nu purceadă la reforma agrară pînă la convocarea Adunării constituante, partidul proletariatului trebuie să-i cheme pe țărani la înfăptuirea imediată, cu de la sine putere, a reformei agrare și la confiscarea neîntîrziată a pămînturilor moșierești pe baza hotărîrilor adoptate de deputații țărani locali.

Totodată, este extrem de important să se insiste asupra necesității de *a se spori* producția de alimente pentru soldații de pe front și pentru orașe, subliniindu-se că este absolut inadmisibil să se aducă vreo vătămare sau să fie distruse vitele, uneltele, mașinile, clădirile etc. etc.

14. În problema națională, partidul proletar trebuie să susțină în primul rînd proclamarea și înfăptuirea imediată a libertății depline de despărțire de Rusia pentru toate națiunile și popoarele asuprite de țarism, înglobate cu forța sau ținute cu forța în granițele statului, adică anexate.

Dacă nu sînt însoțite de înfăptuirea reală a libertății de despărțire, toate afirmațiile, declarațiile și manifestele cu privire la renunțarea la anexiuni se reduc la o înșelare burgheză a poporului sau la niște pioase deziderate mic-burgheze.

Partidul proletar tinde la crearea unui stat cît mai mare, căci aceasta este în avantajul oamenilor muncii; el tinde *la apropierea și la contopirea* națiunilor, dar el vrea

să atingă acest scop nu prin violență, ci numai prin alianța liberă, frățească a muncitorilor și a maselor muncitoare ale tuturor națiunilor.

Cu cât republica rusă va fi mai democratică, cu cât ea se va organiza cu mai mult succes ca republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor, cu atât masele muncitoare ale tuturor națiunilor se vor simți atrase *de bunăvoie* spre această republică.

Libertatea deplină de despărțire, cea mai largă autonomie locală (și națională), garanții elaborate în amănunt pentru drepturile minorităților naționale, acesta este programul proletariatului revoluționar.

NAȚIONALIZAREA BĂNCILOR ȘI SINDICATELOR CAPITALISTE

15. Partidul proletariatului în nici un caz nu-și poate fixa ca scop „introducerea” socialismului într-o țară de mici țărani atîta vreme cît majoritatea covârșitoare a populației n-a ajuns la conștiința necesității revoluției socialiste.

Dar numai sofîștii burghezi care se ascund îndărătul unor cuvinte „cvasimarxiste” pot deduce din acest adevăr justificarea unei politici de amînare a măsurilor revoluționare imediate, care au devenit pe deplin actuale din punct de vedere practic, care adeseori sînt *realizate în timpul războiului de o serie de state burgheze* și care sînt imperios necesare în lupta împotriva completei dezorganizări economice și a foametei care se apropie.

Măsuri cum sînt naționalizarea pămîntului, a tuturor băncilor și sindicatelor capitaliste sau, cel puțin, instituirea unui *control imediat* asupra acestora de către Sovietele de deputați ai muncitorilor etc., fără a constitui nicidecum „introducerea” socialismului, trebuie neapărat preconizate și pe cât posibil realizate pe cale revoluționară. Fără aceste măsuri, care constituie numai pași spre socialism și care sînt întru totul realizabile din punct de vedere economic, vindecarea rănilor pricinuite de război și preîntîmpinarea

crahului care ne amenință nu sînt cu puțință, iar partidul proletariatului revoluționar nu se va da niciodată în lături de la lezarea profiturilor nemaipomenit de ridicate ale capitaliștilor și bancherilor, care se îmbogățesc în proporții scandaloase tocmai „datorită războiului“.

SITUAȚIA ÎN CADRUL INTERNAȚIONALEI SOCIALISTE

16. Acum mai mult decît oricînd, pe primul plan se situează cu o deosebită forță obligațiile internaționale ale clasei muncitoare din Rusia.

În zilele noastre, numai cel căruia i-e lene nu se jură că e internaționalist; pînă și șoviniștii defensiști, pînă și d-nii Plehanov și Potresov, pînă și Kerenski își zic internaționaliști. Aceasta face ca datoria partidului proletar de a opune cu toată claritatea, precizia, hotărîrea internaționalismului în fapte internaționalismului în vorbe să fie cu atît mai imperioasă.

Apelurile zadarnice către muncitorii din toate țările, asigurările inconsistente de devotament față de internaționalism, încercările de a stabili direct sau indirect „ordinea“ intrării în acțiune a proletariatului revoluționar din diferitele țări beligerante, eforturile de a încheia „acorduri“ între socialiștii țărilor beligerante *referitor* la lupta revoluționară, zarva în jurul congreselor socialiste *în vederea* campaniei pentru pace etc. etc. — toate acestea, oricît de sinceri ar fi autorii acestor idei, ai acestor încercări sau ai acestor planuri, toate acestea, din punctul de vedere al semnificației lor *obiective*, nu sînt decît frazeologie și, *în cel mai bun caz*, deziderate pioase, blînde, bune numai să camufleze *înșelarea* maselor de către șoviniști. Social-șoviniștii francezi — cei mai abili, cei mai versați în metodele șarlatanismului parlamentar — au și bătut de mult recordul în ceea ce privește frazele pacifiste și internaționaliste nemaipomenit de răsunătoare și de sforăitoare, *combinate* cu nemaipomenit de nerușinata trădare a socialis-

mului și a Internaționalei, cu participarea la guvernele care duc războiul imperialist, cu votarea creditelor *sau a împrumuturilor* (cum au făcut în ultimele zile în Rusia Ciheidze, Skobelev, Tereteli, Steklov), cu crearea piedicilor în calea luptei revoluționare *în propria lor țară* etc. etc.

Oamenii de treabă uită adeseori împrejurările cumplite și pline de cruzime în care se desfășoară războiul imperialist mondial. Aceste împrejurări nu îngăduie vorbe goale, ele își bat joc de dezideratele dulcege, pioase.

Internaționalism în fapt înseamnă un singur lucru: munca plină de abnegație în vederea dezvoltării mișcării revoluționare și a luptei revoluționare *în propria țară*, sprijinirea (prin propagandă, simpatie, ajutor material) *a aceleiași lupte*, a aceleiași linii și *numai a acesteia* în toate țările fără excepție.

Restul este înșelăciune și manilovism.

Trei curenți în mișcarea socialistă și muncitorească internațională s-au conturat *în toate țările* în cei peste doi ani de război, și cine părăsește terenul *real* al recunoașterii acestor trei curenți, al analizei lor, al luptei consecvente pentru un curent internaționalist în fapt, acela se condamnă la slăbiciune, la neputință și la greșeli.

Cele trei curenți sînt următoarele :

1) Social-șoviniștii, adică socialiști în vorbe, șoviniști în fapte, sînt oameni care recunosc principiul „apărării patriei“ în războiul imperialist (și în primul rînd în actualul război imperialist).

Acești oameni sînt adversarii noștri *de clasă*. Ei au trecut de partea burgheziei.

Așa sînt cei mai mulți dintre conducătorii oficiali ai social-democrației oficiale din *toate țările*. D-nii Plehanov & Co. în Rusia, Scheidemann în Germania, Renaudel, Guesde, Sembat în Franța, Bissolati & Co. în Italia, Hyndman, fabienii și „laburiștii“ (conducătorii „partidului muncitoresc“) în Anglia, Branting & Co. în Suedia, Troelstra și partidul lui în Olanda, Stauning și partidul lui în Danemarca, Victor Berger și ceilalți „apărători ai patriei“ în America etc.

2) Al doilea curent — așa-numitul „centru“ — îl formează oamenii care oscilează între social-șoviniști și internaționaliștii în fapte.

Cei din „centru“ se jură pe toți sfinții că sînt marxiști, internaționaliști, că sînt pentru pace, pentru tot felul de „presiuni“ asupra guvernelor, pentru tot felul de „revedicări“ față de guvernul din propria lor țară, pentru ca „acesta să dea curs voinței de pace a poporului“, pentru tot felul de campanii în folosul păcii, pentru o pace fără anexiuni etc. etc. și pentru pace cu social-șoviniștii. „Centrul“ este pentru „unitate“, centrul este adversarul sciziunii.

„Centrul“ este domnia frazeologiei mic-burgeze blajine, a internaționalismului în vorbe, a oportunismului laș și a slugărnicii în fața social-șoviniștilor în fapte.

Ceea ce constituie miezul problemei este faptul că „centrul“ nu este convins de necesitatea revoluției împotriva guvernului din propria lor țară, n-o propovăduiește, nu duce o luptă revoluționară plină de abnegație, născoceste *pretexte* din cele mai banale, dar care sună arhi, „marxist“, pentru a o evita.

Social-șoviniștii sînt *adversarii* noștri de clasă, *burghezi* în rîndurile mișcării muncitorești. Ei reprezintă o pătură, grupuri, straturi de muncitori, *obiectiv* cumpărați de burghezie (salariu mai bun, locuri de onoare etc.) și care ajută burgheziei din *propria* lor țară să jefuiască și să sugrume popoarele mici și slabe, să lupte pentru împărțirea prăzii capitaliste.

„Centrul“ îl formează oamenii cu rutină, roși de legalitatea putredă, pervertiți de ambianța parlamentarismului etc., birocrați, obișnuiți cu sinecure și o muncă „tihnită“. Din punct de vedere istoric și economic, ei nu reprezintă o pătură *deosebită*; ei reprezintă numai *trecerea* de la o perioadă încheiată a mișcării muncitorești, de la perioada anilor 1871—1914, de la perioada care a dat multe lucruri de preț, mai ales într-o artă atît de necesară proletariatului cum este arta muncii organizatorice lente, susținute, sistematice, pe scară largă și foarte largă, la o *perioadă* nouă, care a devenit necesară *din punct de vedere obiectiv* o dată cu începutul primului război imperialist mondial, care a deschis *era revoluției sociale*.

Principalul conducător și reprezentant al „centrului“ este Karl Kautsky, cea mai de seamă autoritate a Internaționalei a II-a (1889—1914), o ilustrare a falimentului total al marxismului, a unei nemaipomenite lipse de caracter, a celor mai jalnice șovăieli și trădări din august 1914 încoace. Curentul „centrului“ este reprezentat de Kautsky, Haase, Ledebour, așa-numita „Asociație a muncitorilor sau a muncii“ din Reichstag; în Franța — de Longuet, Pressemanne și în general de așa-zișii „minoritari“⁹¹ (menșevici); în Anglia — de Philip Snowden, Ramsay MacDonald și de mulți alți conducători ai „Partidului laburist independent“⁹² și, în parte, ai Partidului socialist britanic⁹³; de Morris Hillquit și mulți alții în America; de Turati, Treves, Modigliani etc. în Italia; de Robert Grimm etc. în Elveția; de Victor Adler & Co. în Austria; de partidul Comitetului de organizare Akselrod, Martov, Ciheidze, Țereteli și alții în Rusia etc.

Bineînțeles că anumite persoane trec uneori, fără să-și dea seama, de pe pozițiile social-șovinismului pe pozițiile „centrului“ și invers. Orice marxist știe că clasele se deosebesc între ele, deși persoanele pot trece dintr-o clasă în alta; tot așa și *curențele* vieții politice se deosebesc între ele, deși persoanele pot trece de la un curent la altul, deși se fac tot felul de încercări și eforturi de *a contopi* curențele.

3) Al treilea curent îl formează internaționaliștii în fapte, pe care-l reprezintă cel mai bine „stînga zimmerwaldiană“⁹⁴ (reproducem în anexă manifestul ei din septembrie 1915, pentru ca cititorii să poată lua cunoștință din original cum a luat naștere acest curent).

Principalul semn distinctiv: ruptura totală și cu social-șovinismul și cu „centrul“. Lupta revoluționară plină de abnegație dusă împotriva guvernului imperialist din *propria* țară și a burgheziei imperialiste din *propria* țară. Principiul: „dușmanul principal se află în propria ta țară“. Lupta necruțătoare împotriva frazei dulcege social-pacifiste (social-pacifistul este socialist în vorbe, pacifist burghez în fapte; pacifiștii burghezi visează la o pace veșnică *fără* doborîrea jugului și domniei capitalului) și împotriva *pretextelor* de tot felul invocate pentru a nega

posibilitatea sau necesitatea sau caracterul oportun al luptei revoluționare a proletariatului și a revoluției proletare, socialiste *în legătură* cu războiul actual.

Reprezentanții cei mai de seamă ai acestui curent sînt : în Germania „grupul Spartacus“, sau grupul „Die Internationale“, din care face parte Karl Liebknecht. El este cel mai de seamă reprezentant al acestui curent și al Internaționalei *noi*, adevărate, proletare.

Karl Liebknecht a chemat pe muncitorii și soldații din Germania să *întoarcă armele* împotriva guvernului din *propria* lor țară. Karl Liebknecht a făcut aceasta deschis, de la tribuna parlamentului (Reichstagului). Apoi, la o demonstrație care a avut loc în piața Potsdam, una din cele mai mari piețe ale Berlinului, a răspîndit proclamații tipărite ilegal care cupindeau îndemnul „jos guvernul“. A fost arestat și condamnat *la muncă silnică*. Acum el stă în temniță în Germania, așa cum în general *sute*, dacă nu mii, de *adevărați* socialiști ai Germaniei se află în închisori pentru vina de a fi luptat împotriva războiului.

Karl Liebknecht a dus o luptă necruțătoare, prin discursuri și scrisori, nu numai *împotriva* Plehanovilor, Potresovilor *din țara sa* (alde Scheidemann, Legien, David & Co.), *ci și împotriva oamenilor din cadrul centrului din țara sa*, împotriva Ciheidzilor, Țeretelilor *din țara sa* (Kautsky, Haase, Ledebour & Co.).

Karl Liebknecht împreună cu prietenul său Otto Rühle, numai ei doi dintre cei o sută zece deputați, au călcat disciplina, au distrus „unitatea“ cu „centrul“ și cu șovinistii, *au pornit împotriva tuturor*. Singur Liebknecht prezintă socialismul, cauza proletară, revoluția proletară. *Toți* ceilalți social-democrați germani sînt, după cum bine a spus Rosa Luxemburg (și ea membru și unul dintre conducătorii „grupului Spartacus“), *un hoit împuștit*.

Alt grup de internaționaliști în fapte este reprezentat în Germania de ziarul „Politica Muncitorească“ din Bremen.

În Franța, cei mai apropiați de internaționaliștii în fapte sînt Lorient și prietenii săi (Bourderon și Merrheim au alunecat spre social-pacifism), precum și francezul Henri Guilbeaux, care scoate la Geneva revista „Demain“⁹⁵ ; în

Anglia ziarul „The Trade-Unionist“⁹⁶ și o parte dintre membrii Partidului socialist britanic și ai Partidului laburist independent (de pildă Williams Russel, care a proclamat pe față ruptura cu conducătorii care au trădat socialismul), învățătorul scoțian, socialistul MacLean, condamnat de guvernul burghez al Angliei la muncă silnică pentru lupta revoluționară dusă de el împotriva războiului; sute de socialiști din Anglia se află în închisori învinuiți de a fi săvârșit aceleași crime. Ei, și numai ei, sînt internaționaliști în fapte; în America — „Partidul muncitoresc socialist“⁹⁷ și elementele din cadrul „Partidului socialist“⁹⁸, oportunist, care din ianuarie 1917 au început editarea ziarului „Internaționalist“⁹⁹; în Olanda — partidul „tribuniștilor“, care scot ziarul „Tribuna“ (Pannekoek, Herman Gorter, Wijnkoop, Henriette Roland-Holst, care la Zimmerwald a reprezentat centrul și acum a trecut de partea noastră)¹⁰⁰; în Suedia — partidul tinerilor, sau al celor de stînga¹⁰¹, avînd drept conducători pe Lindhagen, Ture Nerman, Carleson, Ström, Z. Höglund, care la Zimmerwald a luat parte la întemeierea „stîngii zimmerwaldiene“, iar în momentul de față este condamnat la închisoare pentru lupta revoluționară dusă împotriva războiului; în Danemarca — Trier și prietenii săi, care au părăsit partidul „social-democrat“ al Danemaricii, devenit cu desăvîrșire burghez și avînd în frunte pe ministrul Stauning; în Bulgaria — „tesneacii“¹⁰²; în Italia — cei mai apropiați sînt Constantin Lazzari, secretarul partidului, și Serrati, redactorul organului central „Avanti!“; în Polonia — Radek, Ganecki și alți conducători ai social-democrației grupați în „Conducerea regională“¹⁰³; Rosa Luxemburg, Tyszka și alți conducători ai social-democrației grupați în „Conducerea principală“; în Elveția — cei de stînga care au întocmit expunerea de motive a „referendumului“ (ianuarie 1917) în favoarea luptei împotriva social-șovinistilor și „centrului“ din propria lor țară și care la congresul socialist al cantonului Zürich, ținut la Töss în ziua de 11 februarie 1917, au prezentat o rezoluție principial-revoluționară împotriva războiului; în Austria — tinerii

prieteni de stînga ai lui Friedrich Adler, care au activat, în parte, în cadrul clubului „Karl Marx“ din Viena, club astăzi închis de către reacționarul guvern austriac, care urmărește suprimarea lui F. Adler pentru fapta eroică, deși cam nechibzuită, de a fi tras într-un ministru etc. etc.

Ceea ce interesează nu sînt nuanțele ; nuanțe există și între cei de stînga. Ceea ce interesează este *curentul*. Esențialul este că nu-i ușor lucru să fii internaționalist în fapte într-o epocă de cumplit război imperialist. Asemenea oameni sînt în număr mic, dar *numai* ei reprezintă viitorul socialismului, *numai* ei sînt *conducători ai maselor* și nu perversitori ai maselor.

În mod inevitabil, din punct de vedere obiectiv, în condițiile războiului imperialist, deosebirea dintre reformiști și revoluționarii din rîndurile social-democraților, din rîndurile socialiștilor în general, trebuia să sufere unele schimbări. Cine se mărginește „să ceară“ guvernelor burgheze să încheie pacea sau „să dea curs voinței de pace a popoarelor“ etc., acela alunecă *de fapt* spre reforme. *Căci* din punct de vedere obiectiv *problema războiului* se pune numai *în mod revoluționar*.

Pentru ca războiul să se încheie printr-o pace democratică și nu printr-una impusă cu forța, pentru a elibera popoarele de robia dobînzilor de *miliarde* încasate de domnii capitaliști îmbogățiți de pe urma „războiului“, nu există altă cale decît revoluția proletariatului.

Guvernelor burgheze li se poate cere și trebuie să li se ceară cele mai diferite reforme, dar nu se poate, pentru cine nu vrea să cadă în manilovism, în reformism, să li se ceară acestor oameni și acestor clase, prinși în rețeaua de mii de fire ale capitalului imperialist, *să rupă* aceste fire ; or, fără aceasta toate discuțiile despre război războiului nu sînt decît fraze goale, amăgitoare.

„Kautskiștii“, „centrul“ sînt revoluționari în vorbe, reformiști în fapte, internaționaliști în vorbe, complici ai social-șovinismului în fapte.

FALIMENTUL INTERNAȚIONALEI DE LA ZIMMERWALD. —
TREBUIE CREATĂ INTERNAȚIONALĂ A III-A

17. Chiar de la început, Internaționala de la Zimmerwald s-a situat pe o poziție șovăitoare, „kautskistă“, de „centru“, fapt care a și silit *stînga zimmerwaldiană* să se desolidarizeze imediat, să se separe, să vină cu un manifest *propriu* (tipărit în Elveția în limbile rusă, germană și franceză).

Principala lipsă a Internaționalei de la Zimmerwald — cauza care a dus la *falimentul* ei (căci ea a și dat un faliment ideologic și politic) — o constituie șovăielile, nehotărîrea în problema cea mai importantă, *atohotărîtoare*, din punct de vedere practic, aceea a rupturii totale cu social-șovinismul și cu vechea Internațională social-șovinistă, condusă de Vandervelde, Huysmans la Haga (Olanda) etc.

La noi încă nu se știe că majoritatea zimmerwaldiană o formează *tocmai kautskiștii*. Or, acesta este un fapt esențial, care nu poate fi ignorat și care astăzi este bine cunoscut în Europa apuseană. Pînă și un șovinist, un șovinist extremist german, cum este Heilmann, redactorul arhișovinistului „Chemnitzer Zeitung“ și colaborator la publicația arhișovinistă a lui Parvus „Clopotul“¹⁰⁴ (bineînțeles „social-democrat“ și partizan înfocat al „unității“ social-democrației), a trebuit să recunoască în presă că centrul sau „kautskismul“ și *majoritatea zimmerwaldiană* sînt unul și același lucru.

Iar la sfîrșitul anului 1916 și începutul anului 1917 aceasta a devenit un fapt definitiv stabilit. Cu toate că Manifestul de la Kiental a condamnat social-pacifismul, *toată* dreapta zimmerwaldiană, *toată* majoritatea zimmerwaldiană a alunecat spre social-pacifism: Kautsky & Co. printr-o serie de manifestări care au avut loc în ianuarie și februarie 1917; Bourderon și Merrheim, în Franța, prin faptul că au votat *în unanimitate*, alături de social-șoviști, pentru rezoluțiile pacifiste ale partidului socialist (decembrie 1916)¹⁰⁵ și ale „confederației generale a muncii“ (adică ale organizației naționale a sindicatelor franceze, tot în decembrie 1916); Turatti & Co., în Italia, unde întregul partid s-a situat pe o poziție social-pacifistă, iar

Turatti personal, în discursul său din 17 decembrie 1916, „a alunecat” (și, desigur, nu întâmplător) pînă la fraze *naționaliste* care prezentau războiul imperialist în culori trandafirii.

Președintele Zimmerwaldului și Kientalului, Robert Grimm, a încheiat în ianuarie 1917 o alianță cu social-șoviniștii din *propriul* său partid (Greulich, Pflüger, Gustav Müller etc.) împotriva internaționaliștilor în fapte.

La cele două consfătuiri ale *zimmerwaldienilor* din diferite țări, care au avut loc în ianuarie și februarie 1917, această atitudine fățarnică, duplicitară a majorității *zimmerwaldiene* a fost formal înfierată de către internaționaliștii de stînga din cîteva țări: de Münzenberg, secretar al Organizației internaționale a tinerilor și redactor al excelentului ziar internaționalist „Jugend-Internationale”¹⁰⁶; de Zinoviev, reprezentantul C.C. al partidului nostru; de K. Radek, reprezentantul Partidului social-democrat polonez („Conducerea regională”); de Hartstein, social-democrat german, membru al „grupului Spartacus”.

Proletariatului rus i s-a dat mult; nicăieri în lume clasa muncitoare nu a reușit încă să desfășoare o asemenea energie revoluționară cum este aceea care se desfășoară în Rusia. Dar cui îi este dat mult, de la acela se și cere mult.

Mlaștina *zimmerwaldiană* nu mai poate fi tolerată. Nu se poate ca din pricina „kautskiștilor” de la Zimmerwald să rămînem mai departe într-un fel de semilegătură cu Internaționala șovinistă a unor Plehanovi și Scheidemannii. Trebuie să rupem numaidecît cu această Internațională. Trebuie să rămînem la Zimmerwald *numai* în scop de informare.

Tocmai noi și tocmai acum trebuie să întemeiem fără întârziere o *nouă* Internațională proletară revoluționară sau, mai exact, să nu ne temem să recunoaștem în auzul tuturor că *ea a și fost întemeiată* și activează.

Este Internaționala acelor „internaționaliști în fapte” pe care i-am enumerat mai sus în mod expres. Ei și numai ei sînt reprezentanții maselor revoluționar-internaționaliste și nu niște pervertitori ai maselor.

Dacă socialiștii de *acest fel* sînt puțini la număr, fiecare muncitor rus e bine să-și pună întrebarea: oare în Rusia

în *ajunul* revoluției din februarie și martie 1917 au fost mulți revoluționari conștienți ?

Important este nu numărul, ci exprimarea justă a ideilor și a politicii proletariatului cu adevărat revoluționar. Esențialul nu este „să proclamăm” internaționalismul, ci să știi, chiar și în momentele cele mai grele, să fii internaționalist în fapte.

Să nu ne lăsăm amăgiți de speranța în acorduri și congrese internaționale. Cât timp durează războiul imperialist, raporturile internaționale sînt prinse în cleștele de fier al dictaturii militare burghezo-imperialiste. Dacă nici chiar „republicanul” Miliukov, care este nevoit să tolereze guvernul accesoriu al Sovietului de deputați ai muncitorilor, *nu l-a lăsat să intre* în Rusia, în aprilie 1917, pe socialistul elvețian *Fritz Platten*, secretar al partidului, internaționalist, participant la conferințele de la Zimmerwald și Kiental, cu toate că acesta era căsătorit cu o rusoaică și se ducea la rudele soției sale, cu toate că luase parte la revoluția din 1905 din orașul Riga, că pentru acest motiv a stat la închisoare în Rusia, că pentru eliberarea sa a depus guvernului țarist o cauciune pe care voia acum să o recupereze ; dacă „republicanul” Miliukov a putut *să facă* acest lucru în Rusia în aprilie 1917, ne putem da seama cât valorează promisiunile, frazeologia și declarațiile burgheziei cu privire la pacea fără anexiuni etc.

Dar arestarea lui Troțki de către guvernul englez ? Dar faptul că lui Martov i s-a interzis să plece din Elveția, dar speranțele de a-l momi pe Martov să se ducă în Anglia, unde îl aștepta soarta lui Troțki ?

Să nu ne facem iluzii. Nu trebuie să ne autoamăgim.

„A aștepta” congrese sau consfătuiri internaționale înseamnă a fi un *trădător* al internaționalismului, de vreme ce s-a dovedit că nici chiar din Stockholm nu se îngăduie să vină la noi nici socialiștii credincioși internaționalismului și *nici măcar scrisori din partea lor*, deși cenzura militară are toate posibilitățile și este foarte feroce.

Partidul nostru nu trebuie „să aștepte”, ci să purceadă imediat *la întemeierea* Internaționalei a III-a, și sutele de socialiști din închisorile Germaniei și Angliei vor răsufla ușurați ; mii și mii de muncitori germani care fac astăzi

greve și demonstrații spre groaza ticălosului și tâlharului de Wilhelm vor citi în manifestele *ilegale* hotărîrea noastră, vor vedea încrederea noastră frățească în Karl Liebknecht și numai în el, hotărîrea *noastră* de a lupta și *acum* împotriva „defensismului revoluționar“, vor citi toate acestea și se vor întări în internaționalismul lor revoluționar.

Cui i se dă mult, de la acela se și cere mult. Nu este țară pe lume unde să existe *acum* asemenea libertate cum există în Rusia. Să ne folosim de această libertate nu pentru a propovădui sprijinirea burgheziei sau a „defensismului revoluționar“ burghez, ci pentru a *întemeia* cu curaj și cinstit, în mod proletar și liebknechtian *Internaționala a III-a*, o Internațională categoric vrăjmașă atât trădătorilor social-șoviniști, cât și oamenilor șovăitori ai „centrului“.

18. Faptul că despre unificarea social-democrațiilor din Rusia nici nu poate fi vorba reiese fără multe explicații din cele spuse mai sus.

Mai bine să rămii în doi, așa cum a rămas Liebknecht, și *asta înseamnă să rămii cu proletariatul revoluționar*, decât să admiți măcar pentru un minut ideea unificării cu partidul Comitetului de organizare, cu Ciheidze și Tereteli, care îngăduie blocul cu Potresov la „Raboceaia Gazeta“, care votează pentru împrumut în Comitetul Executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor¹⁰⁷ și care au alunecat spre „defensism“.

Lăsați-i pe morți să-și îngroape morții.

Cine vrea *să-i ajute* pe șovăielnici trebuie să înceapă prin a înceta el însuși de a mai șovăi.

CE DENUMIRE TREBUIE SĂ POARTE PARTIDUL NOSTRU
CA SĂ FIE JUSTĂ DIN PUNCT DE VEDERE ȘTIINȚIFIC,
IAR DIN PUNCT DE VEDERE POLITIC SĂ AJUTE
LA LIMPEZIREA CONȘTIINȚEI PROLETARIATULUI ?

19. Trec la ultimul punct, la denumirea partidului nostru. Noi trebuie să ne numim *partid comunist*, așa cum își ziceau Marx și Engels.

Trebuie să repetăm că sîntem marxiști și luăm ca bază de plecare „Manifestul Comunist”, pe care social-democrația l-a denaturat și trădat în două puncte principale: 1) muncitorii n-au patrie: „apărarea patriei” în războiul imperialist înseamnă o trădare a socialismului; 2) învățătura marxismului despre stat a fost denaturată de Internaționala a II-a.

Denumirea de „social-democrație” este greșită *din punct de vedere științific*, așa cum a arătat în repetate rînduri Marx, printre altele și în „Critica programului de la Gotha” din 1875, și așa cum a repetat într-o formă mai populară Engels în 1894¹⁰⁸. De la capitalism omenirea poate trece nemijlocit numai la socialism, adică la stăpînirea în comun a mijloacelor de producție și la repartitia produselor după munca fiecăruia. Partidul nostru privește mai departe: în mod inevitabil, socialismul trebuie să evolueze treptat spre comunism, pe al cărui steag este înscris: „de la fiecare după capacități, fiecăruia după nevoi”.

Acesta este primul meu argument.

Al doilea: este greșită *din punct de vedere științific* și a doua parte a denumirii partidului nostru (social-democrați). Democrația este una din formele *statului*. Or, noi, marxiștii, sîntem adversarii *oricărui* stat.

Conducătorii Internaționalei a II-a (1889—1914), d-nii Plehanov, Kautsky și alții de seama lor, au vulgarizat și au denaturat marxismul.

Marxismul se deosebește de anarhism prin faptul că recunoaște *necesitatea statului* pentru perioada de trecere la socialism, dar (și în aceasta constă deosebirea de Kautsky & Co.) *nu a unui stat* cum este obișnuita republică democratică burgheză parlamentară, ci a unui stat de felul Comunei din Paris din 1871, a unui stat ca Sovietele de deputați ai muncitorilor din 1905 și 1917.

Al treilea argument pe care-l prezint: *viața*, revoluția a creat la noi *în fapt*, deși sub o formă slabă, embrionară, tocmai acest „stat” nou, care nu este un stat în sensul propriu al cuvîntului.

Aceasta este o problemă de practică a maselor și nu numai o teorie a conducătorilor.

Statul în sensul propriu al cuvîntului înseamnă comanda exercitată asupra maselor de detașamente de oameni înarmați, despărțite de popor.

Statul nostru nou, *care se naște acum*, este și el un stat, deoarece avem nevoie de detașamente de oameni înarmați, avem nevoie de ordinea *cea mai strictă*, avem nevoie de reprimarea *fără cruțare* prin violență a încercărilor de contrarevoluție de tot felul, atît țaristă, cît și gucikovo-burgheză.

Dar noul nostru stat, *care se naște acum*, nu mai este un stat în sensul propriu al cuvîntului, căci în multe părți din Rusia aceste detașamente de oameni înarmați le formează *masa însăși*, întreg poporul, și nu cineva care este situat deasupra lui, despărțit de el, privilegiat, inamovibil din punct de vedere practic.

Nu înapoi trebuie să privim, ci înainte, nu spre acea democrație de tip burghez obișnuit care întărea dominația burgheziei cu ajutorul vechilor organe, *monarhice*, de guvernare, cu ajutorul poliției, armatei și al funcționărimii.

Trebuie să privim înainte, spre noua democrație care ia naștere, care încetează de a mai fi democrație, întrucît democrație înseamnă domnia poporului, iar poporul înarmat nu poate domni asupra lui însuși.

Cuvîntul democrație aplicat la Partidul comunist este inexact nu numai din punct de vedere științific. Acum, după martie 1917, acest cuvînt este ca niște *ochelari-de-cai* puși pe ochii poporului revoluționar, care-l *împiedică* să construiască liber, curajos, cu de la sine putere ceea ce este nou : Sovietele de deputați ai muncitorilor, țăranilor și a tot felul de alți deputați, *ca putere unică* în „stat“, ca premergător al „dispariției treptate“ a *oricărui* stat.

Al patrulea argument : trebuie să se țină seama de situația mondială obiectivă a socialismului.

Ea nu este aceeași care era în 1871—1914, cînd Marx și Engels acceptau în mod conștient termenul greșit, oportu-

nist de „social-democrație“. Căci *atunci*, după înfrîngerea Comunei din Paris, istoria punea la ordinea zilei munca lentă de organizare și lămurire. Altă activitate nu exista. Anarhiștii au fost (și rămîn) fundamental greșiți nu numai pe plan teoretic, ci și din punct de vedere politic și economic. Anarhiștii au apreciat greșit momentul, întrucît nu au înțeles situația mondială : muncitorul englez pervertit de profiturile imperialiste, Comuna din Paris zdrobită, mișcarea burghezo-națională din Germania abia de curînd biruitoare (1871), Rusia semifeudală cufundată într-un somn secular.

Marx și Engels au apreciat just momentul, ei au înțeles situația internațională, au înțeles că sarcinile constau în apropierea *lentă* de faza inițială a revoluției sociale.

Și noi trebuie să înțelegem sarcinile și particularitățile noii epoci. Să nu ne luăm după acei pseudomarxiști despre care Marx spunea : „am semănat dinți de balaur și am cules purici“¹⁰⁹.

Necesitatea obiectivă a capitalismului, care s-a transformat în imperialism, a dat naștere războiului imperialist. Războiul a împins întreaga omenire *la marginea prăpastiei*, la marginea distrugerii întregii civilizații, a sălbăticitii și nimicirii a alte milioane, a nenumărate milioane de oameni.

Nu există altă ieșire în afară de revoluția proletariatului.

Și în momentul cînd această revoluție începe, cînd face primii pași sfioși, nesiguri, inconștienți, prea încrezători în burghezie, într-un asemenea moment majoritatea (acesta este adevărul, acesta este un fapt) conducătorilor „social-democrați“, a parlamentarilor „social-democrați“, a ziarelor „social-democrate“ — și doar tocmai acestea sînt *organele* de influențare a maselor —, majoritatea lor *au părăsit* socialismul, *au trădat* socialismul, au trecut de partea „propriei“ lor burghezii naționale.

Masele sînt dezorientate, derutate, înșelate de *acești* conducători.

Iar noi să încurajăm această înșelătorie, s-o înlesnim, păstrînd vechea și învechita denumire, care a intrat în

putrefacție așa cum a intrat în putrefacție și Internaționala a II-a !

Poate „mulți“ muncitori *înțeleg* social-democrația în mod cinstit. Dar e timpul să ne dăm seama de diferența dintre subiectiv și obiectiv.

Din punct de vedere subiectiv, acești muncitori social-democrați sînt cei mai credincioși conducători ai maselor proletare.

Dar situația obiectivă, mondială este de așa natură, încît denumirea veche a partidului nostru *înlesnește* înșelarea maselor, *frînează* mersul înainte, căci la fiecare pas, în fiecare ziar, în fiecare fracțiune parlamentară masa vede pe *conducători*, adică pe oamenii ale căror cuvinte se aud mai tare, ale căror fapte se văd mai de departe și toți aceștia sînt „și ei tot social-democrați“, toți sînt „pentru unitate“ cu trădătorii socialismului, cu social-șoviniștii, toți prezintă la încasare polițe vechi emise de „social-democrație“...

Și ce contraargumente sînt prezentate ? „... Vom fi confundați cu anarhiștii-comuniști...“

De ce nu ne temem să nu fim confundați cu social-naționaliștii și social-liberalii, cu radical-socialiștii, partidul burghez cel mai înaintat și mai abil în înșelarea burgheză a maselor dintre toate partidele din Republica franceză ? „...Masele s-au obișnuit, muncitorii «au îndrăgit» partidul lor social-democrat...“

Acesta este singurul argument, dar este un argument care nu ține seama nici de știința marxismului, nici de sarcinile de mîine ale revoluției, nici de situația obiectivă a socialismului mondial, de falimentul rușinos al Internaționalei a II-a, de prejudiciile pe care le aduce activității practice droaia de „cvasisocial-democrați“ care-i înconjură pe proletari.

Este un argument al rutinei, un argument al somnolenței, un argument al stagnării.

Or, noi vrem să prefacem lumea. Noi vrem să punem capăt războiului imperialist mondial, în care sînt antrenați sute de milioane de oameni, în care sînt împletite interesele

unor capitaluri de sute și sute de miliarde și care nu poate fi terminat printr-o pace cu adevărat democratică decât printr-o revoluție proletară, cea mai mare revoluție din istoria omenirii.

Și noi ne temem de noi înșine. Tremurăm pentru „vechea“, „drăguța“ noastră cămașă murdară...

Este timpul să lepădăm cămașa murdară, este timpul să înbrăcăm rufe curate.

Petrograd, 10 aprilie 1917

POSTFAȚĂ

Broșura mea s-a învechit din cauza ruinei economice, precum și din cauză că tipografiile din Petersburg nu sînt în stare să execute la timp lucrările. Broșura a fost scrisă la 10 aprilie 1917, iar astăzi sîntem în 28 mai și broșura tot n-a apărut încă !

Broșura a fost scrisă ca *proiect* de platformă pentru propagarea punctului meu de vedere în fața Conferinței generale a partidului nostru, Partidul muncitoresc social-democrat bolșevic din Rusia. Cîteva exemplare dactilografiate au fost împărțite membrilor de partid înainte de începutul conferinței și în timpul conferinței și astfel broșura și-a îndeplinit totuși, în parte, misiunea. Dar acum conferința din 24—29 aprilie 1917 a avut loc, rezoluțiile ei au apărut de mult (vezi anexelele la nr. 13 al ziarului „Soldatskaia Pravda“¹¹⁰), și unui cititor atent îi va fi ușor să constate că în multe puncte broșura reprezintă proiectul inițial al acestor rezoluții.

Îmi rămîne doar să-mi exprim speranța că broșura va aduce totuși un oarecare folos în legătură cu aceste rezoluții, în explicarea lor, și apoi să insist asupra a două puncte.

La pagina 27 propun să rămînem în cadrul Zimmerwaldului numai în scop de informare *. Conferința nu a fost de acord cu mine în acest punct și m-am văzut nevoit să votez împotriva rezoluției cu privire la Internațională. Chiar de pe acum reiese în mod limpede că conferința

* Vezi volumul de față, p. 179. — *Nota red.*

a făcut o greșeală și că mersul evenimentelor o va îndrepta curînd. Rămînînd în cadrul Zimmerwaldului, noi participăm (deși împotriva voinței noastre) la întîrzierea creării Internaționalei a III-a; indirect frînăm crearea ei, fiind legați de balastul inert al Zimmerwaldului, mort din punct de vedere ideologic și politic.

Situația în care se află partidul nostru față de toate partidele muncitorești din lumea întreagă este în prezent de așa natură, încît sîntem *datori să întemeiem* imediat Internaționala a III-a. În afară de noi nu are cine s-o facă *acum*, și orice amînare este dăunătoare. Rămînînd în cadrul Zimmerwaldului numai în scop de informare, ne-am dezlega imediat mîinile pentru a proceda la crearea Internaționalei a III-a (avînd în același timp latitudinea de a *folosi* Zimmerwaldul dacă împrejurările ar face posibilă o atare folosire).

Acum însă, datorită greșelii făcute de conferință, sîntem nevoiți să așteptăm pasivi cel puțin pînă la 5 iulie 1917 (dată la care a fost convocată Conferința zimmerwaldienilor; și aceasta numai dacă nu va fi amînată *din nou*! a mai fost amînată o dată...) ¹¹¹.

Dar hotărîrea adoptată în unanimitate de C.C. al partidului nostru după conferință și publicată în nr. 55 al ziarului „Pravda” din 12 mai a îndreptat pe jumătate greșeala: s-a hotărît că vom părăsi Zimmerwaldul dacă acesta va accepta o consfătuire cu miniștrii *. Îmi permit să-mi exprim speranța că în curînd, îndată ce vom convoca prima consfătuire internațională a „celor de stînga” („al treilea curent”, al „internaționaliștilor în fapte”, vezi mai sus p. 23—25 **), va fi îndreptată și a doua jumătate a greșelii.

Al doilea punct asupra căruia trebuie să mă opresc este formarea la 6 mai 1917 a „cabinetului de coaliție” ¹¹². La acest punct broșura *pare* a fi îndeosebi învechită.

În realitate, tocmai la acest punct ea nu este cîtuși de puțin învechită. În ea *totul* este clădit pe analiza *de clasă* de care se tem ca de foc menșevicii și narodnicii, care au

* Vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 24, București, Editura politică, 1959, p. 384.

— Nota red.

** Vezi volumul de față, p. 174. — Nota red.

dat celor 10 miniștri ai capitaliștilor 6 miniștri ca ostatici. Și tocmai pentru că totul este clădit pe analiza de clasă, broșura nu s-a învechit, deoarece intrarea în guvern a lui Țereteli, Cernov & Co. a schimbat într-o măsură *infimă* doar *forma* înțelegerii dintre Sovietul din Petrograd și guvernul capitaliștilor, iar eu am subliniat în mod special în broșură, la p. 8, că „mă refer nu atât la înțelegerea formală, cât la spijinirea de fapt“ *.

Pe zi ce trece devine tot mai clar că Țereteli, Cernov & Co. nu sînt decît niște ostatici ai capitaliștilor, că guvernul „reînnoit“ nu vrea și nu poate să îndeplinească absolut nici una din promisiunile sale pompoase, nici în politica externă, nici în politica internă. Cernov, Țereteli & Co. s-au sinucis din punct de vedere politic, s-au dovedit a fi niște ajutoare ale capitaliștilor, care în fapt sugrumă revoluția, Kerenski a decăzut atât de mult încît a recurs la violență împotriva maselor (vezi p. 9 a broșurii: „deocamdată Gucikov amenință numai că va recurge la violență împotriva maselor“ **), iar Kerenski *a trebuit* să pună în practică aceste amenințări...) ¹¹³. Cernov, Țereteli & Co. s-au sinucis politicește și au ucis politicește partidele lor, partidul menșevic și cel socialist-revoluționar. Pe zi ce trece aceasta va deveni tot mai limpede poporului.

Cabinetul de coaliție nu este decît un moment de trecere în dezvoltarea principalelor contradicții de clasă ale revoluției noastre, analizate pe scurt în broșura mea. Așa lucrurile nu mai pot continua multă vreme. Ori înapoi, la contrarevoluție pe toată linia, ori înainte, la trecerea puterii în mâinile altor clase. Într-o perioadă revoluționară, în condițiile războiului imperialist mondial, nu poți sta pe loc.

N. Lenin

Petersburg, 28 mai 1917

* Vezi volumul de față, p. 158. — *Nota red.*
 ** Vezi volumul de față, p. 159. — *Nota red.*

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL SOLDAȚILOR
DIN REGIMENTUL „IZMAILOVSKI“
10 (23) APRILIE 1917

Ieri, la mitingul izmailovșilor, unde după agitatorul Comitetului din Petersburg am luat cuvîntul tov. Zinoviev și cu mine, am spus următoarele :

Tovarăși soldați ! Problema orînduirii de stat se pune astăzi la ordinea zilei. Capitaliștii, în mîinile cărora se află în prezent puterea de stat, vor o republică burgheză parlamentară, adică o orînduire de stat în care să nu fie țar, dar capitaliștii să-și păstreze dominația și să conducă țara cu ajutorul vechilor instituții, și anume : poliția, funcționarii, armata permanentă.

Noi vrem o altfel de republică, o republică care să corespundă în mai mare măsură intereselor poporului, o republică mai democratică. Muncitorii și soldații revoluționari din Petrograd au doborât țarismul și au curățat complet capitala de poliție. Muncitorii din lumea întregă privesc cu admirație și speranță la muncitorii și soldații revoluționari ai Rusiei, ca la detașamentul de avangardă al armatei eliberatoare mondiale a clasei muncitoare. Revoluția, odată începută, trebuie întărită și dusă mai departe. Să nu îngăduim deci ca poliția să fie restabilită ! Întreaga putere în stat, de jos pînă sus, de la cel mai îndepărtat sătuc și pînă la fiecare cartier al Petrogradului, trebuie să aparțină Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, muncitorilor agricoli, țăranilor etc. Puterea centrală de stat trebuie s-o constituie Adunarea constituantă sau Adunarea

poporului sau Sovietul sovietelor — denumirea nu are importanță — care să unească aceste Soviete locale.

Nu poliția, nu funcționarii care nu sînt responsabili în fața poporului, care stau deasupra poporului, nu armata permanentă ruptă de popor, *ci întregul popor înarmat*, unit prin Soviete — iată cine trebuie să conducă statul. Iată cine va stabili ordinea necesară, iată puterea pe care muncitorii și țărani nu numai că o vor *asculta*, dar o vor și *respecta*.

Numai o astfel de putere, numai Sovietele de deputați ai soldaților și țăranilor pot să rezolve, nu în interesul moșierilor și nu în mod birocratic, importanta problemă a pămîntului. Pămîntul nu trebuie să aparțină moșierilor. Comitetele țărănești trebuie să ia imediat pămîntul de la moșieri, păzind totodată cu strictețe ca nici un bun să nu fie distrus și îngrijindu-se de *creșterea* producției de cereale, pentru ca soldații de pe front să fie aprovizionați mai bine. Tot pămîntul trebuie să aparțină întregului popor și de el trebuie să dispună Sovietele locale de deputați ai țăranilor. Pentru ca țăranii bogați, care sînt și ei capitaliști, să nu poată nedreptăți și înșela pe muncitorii agricoli și pe țăranii săraci, aceștia trebuie să se sfătuiască între ei, să-și strîngă rîndurile, să se unească separat sau să-și organizeze Soviete proprii de deputați ai muncitorilor agricoli.

Nu îngăduiți ca poliția să fie restabilită, nu dați nici puterea de stat, nici conducerea statului în mîinile funcționarilor care nu sînt aleși, ci inamovibili și retribuți în mod burghez; uniți-vă, strîngeți-vă rîndurile, organizați-vă, nu vă încredeți în nimeni, bizuiți-vă numai pe înțelepciunea voastră, pe experiența voastră, — și atunci Rusia va putea să meargă cu pași fermi, ritmici, siguri spre eliberarea atît a țării noastre, cît și a întregii omeniri de ororile războaielor și de jugul capitalului.

Guvenul nostru, guvernul capitaliștilor, continuă războiul pentru salvagardarea intereselor capitaliștilor. Atît capitaliștii germani, în frunte cu banditul lor încoronat, Wilhelm, cît și capitaliștii *tuturor* celorlalte țări duc războiul pentru împărțirea profiturilor capitaliste, pentru dominația asupra lumii. Sute de milioane de oameni,

aproape toate țările de pe glob au fost atrase în acest război criminal, capitaluri de sute de miliarde au fost investite în întreprinderile „rentabile“ care aduc popoarelor moarte, foamete, ruină, sălbăticiune, iar capitaliștilor profituri fabuloase, scandalos de mari. Pentru a ne smulge din acest război îngrozitor și a încheia o pace cu adevărat democratică, nu o pace impusă prin violență, există numai o singură cale: trecerea întregii puteri de stat în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților. Muncitorii și țărani săraci, care nu sînt interesați în menținerea profiturilor capitalului, în jefuirea popoarelor slabe, vor putea să înfăptuiască într-adevăr ceea ce capitaliștii nu fac decît să promită, și anume să pună capăt războiului printr-o pace trainică, care să asigure libertatea tuturor popoarelor fără excepție.

„Pravda“ nr. 30 din 12 aprilie 1917
Semnat : N. Lenin

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PARTIDELE POLITICE DIN RUSIA ȘI SARCINILE PROLETARIATULUI ¹¹⁴

*Scris la începutul lunii
aprilie 1917*

*Publicat la 6, 9 și 10 mai
(23, 26 și 27 aprilie) 1917
în ziarul „Volna” nr. 20,
22 și 23; în iulie 1917
a apărut în formă prescurtată
într-o broșură în editura
„Jizn i Znanie”*

*Se tipărește după textul
broșurii editate în 1917,
confruntat cu textul broșurii
editate în 1918
și cu textul apărut în ziar*

PREFAȚĂ LA EDIȚIA A DOUA

Această broșură a fost scrisă la începutul lunii aprilie 1917, încă înainte de formarea cabinetului de coaliție. De atunci a curs multă apă pe gîrlă, dar particularitățile fundamentale ale principalelor partide politice s-au manifestat și s-au confirmat în decursul tuturor etapelor ulterioare ale revoluției: și în timpul „cabinetului de coaliție”, care a luat ființă la 6 mai 1917, și în timpul unirii menșevicilor cu socialiștii-revoluționari în iunie (și iulie) 1917 împotriva bolșevicilor, și în timpul aventurii korniloviste, și în timpul Revoluției din Octombrie 1917 și după ea.

Întregul mers al revoluției ruse a confirmat justetea caracterizării făcute principalelor partide și *bazelor* lor *de clasă*. În prezent, creșterea revoluției în Europa occidentală dovedește că și acolo raportul fundamental dintre principalele partide a rămas același. Rolul menșevicilor și socialiștilor-revoluționari îl joacă social-șoviniștii din toate țările (socialiști în vorbe, șoviniști în fapte), precum și kautskiștii în Germania, longuetiștii în Franța etc.

N. Lenin

Moscova. 22 octombrie 1918

Publicat în 1918 în broșura:
N. Lenin. „Partidele politice
din Rusia și sarcinile proletariatului”,
Moscova, ed. „Kommunist”

Se tipărește după textul
apărut în broșură

Cele de mai jos constituie o încercare de a formula mai întâi întrebările și răspunsurile cele mai esențiale, iar apoi cele mai puțin esențiale, care caracterizează situația politică actuală a Rusiei și felul în care diferitele partide apreciază această situație.

ÎNTREBĂRI :

1) CARE SINT PRINCIPALELE GRUPURI
DE PARTIDE POLITICE DIN RUSIA ?

RĂSPUNSURI :

A, (mai de dreapta decât c.-d.). Partidele și grupurile mai de dreapta decât cadeții.

B, (c.-d.). Partidul constituțional-democrat (cadeții, partidul libertății poporului) și grupurile apropiate de el.

C, (s.-d. și s.-r.) . Social-democrații, socialiștii-revoluționari și grupurile apropiate de ei.

D, („bolșevicii“), Partidul care ar trebui să se numească *partidul comunist* și care acum se numește „Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, unificat de Comitetul Central“, iar în limbaj curent „bolșevic“.

2) CE CLASE REPREZINTĂ ACESTE PARTIDE ?
PUNCTUL DE VEDERE AL CAROR CLASE IL EXPRIMA ELE ?

A, (mai de dreapta decât c.-d.). Al moșierilor-iobăgiști și al celor mai înepoiate pături ale burgheziei (ale capitaliștilor).

B, (c.-d.). Al întregii burghezii, adică al clasei capitaliștilor și moșierilor îmburgheziți, adică deveniți capitaliști.

C, (s.-d. și s.-r.). Al micilor proprietari, al țăranilor cu gospodărie mică și al țăranilor mijlocași, al micii burghezii, precum și al unei părți dintre muncitorii căzuți sub influența burgheziei.

D, („bolșevicii“). Al proletarilor conștienți, al muncitorilor salariați și al părții sărace a țăranilor (semiproletari) care li se alătură.

3) CE ATITUDINE AU FAȚA DE SOCIALISM ?

A, (mai de dreapta decât c.-d.), B, (c.-d.). Categorie ostilă, deoarece socialismul amenință profiturile capitaliștilor și moșierilor.

C, (s.-d. și s.-r.). Pentru socialism, dar consideră că este prematur să te gîndești la el și să treci imediat la măsuri practice în direcția înfăptuirii lui.

D, („bolșevicii“). Pentru socialism. Sovietele de deputați ai muncitorilor etc. trebuie să treacă imediat la măsuri practice posibile în direcția înfăptuirii socialismului *.

4) CE ORINDUIRE DE STAT VOR ÎN PREZENT ?

A, (mai de dreapta decât c.-d.). Monarhie constituțională, atotputernicia funcționarilor și poliției.

B, (c.-d.). Republică parlamentară burgheză, adică întărirea dominației capitaliștilor, menținîndu-se vechea funcționărimă și poliția.

C, (s.-d. și s.-r.). Republică parlamentară burgheză cu reforme pentru muncitori și țărani.

D, („bolșevicii“). Republica Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. Desființarea armatei permanente și a poliției ; înlocuirea lor prin înarmarea generală a întregului popor ; funcționari nu numai eligibili, dar și revocabili și retribuți cu un salariu care să nu depășească salariul unui bun muncitor.

5) CE ATITUDINE AU FAȚA DE O RESTAURARE A MONARHIEI ROMANOVILOR ?

A, (mai de dreapta decât c.-d.). Pentru, dar acționează pe ascuns și prudent, căci se tem de popor.

* Vezi întrebările 20 și 22 în legătură cu acești pași.

B, (c.-d.). Atunci cînd părea că Gucikovii sînt o forță, cadeții au fost pentru aducerea pe tron a fratelui sau a fiului lui Nicolaie, iar de cînd a început să pară că poporul este o forță, cadeții sînt împotriva.

C, (s.-d. și s.-r.), D, („bolșevicii“). Categorie împotriva oricărei restaurări a monarhiei.

6) CE ATITUDINE AU FAȚĂ DE LUAREA PUTERII ?
CE NUMESC ORDINE ȘI CE ANARHIE ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.). Dacă țarul sau un general glorios ia puterea, asta e de la Dumnezeu, asta înseamnă ordine. Restul e anarhie.

B, (c.-d.). Dacă capitaliștii iau puterea, fie chiar prin violență, asta înseamnă ordine. A lua puterea împotriva capitaliștilor ar fi anarhie.

C, (s.-d. și s.-r.). Dacă Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților etc. vor lua singure întreaga putere, atunci amenință anarhia. Puterea să fie deocamdată în mîinile capitaliștilor, iar Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților să fie cu „comisia de contact“.

D, („bolșevicii“). Toată puterea trebuie să fie numai în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, țăranilor, muncitorilor agricoli etc. Întreaga propagandă, agitație și organizare a milioane și milioane de oameni trebuie îndreptate imediat spre atingerea acestui scop *.

7) GUVERNUL PROVIZORIU TREBUIE SPRIJINIT ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Fără îndoială că trebuie, deoarece în momentul de față este singurul guvern care poate ocroti interesele capitaliștilor.

C, (s.-d. și s.-r.). Trebuie, dar cu condiția ca el să realizeze o înțelegere cu Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților și să participe la „comisia de contact“.

D, („bolșevicii“). Nu trebuie; n-au decît să-l sprijine capitaliștii. Noi trebuie să *pregătim* întregul popor pentru puterea Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților etc., putere totală și unică.

* Anarhie se numește negarea oricărei puteri de stat; or, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților este tot o putere de stat.

8) PENTRU O PUTERE UNICA
SAU PENTRU DUALITATEA PUTERII ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.). B, (c.-d.). Pentru puterea unică a capitaliștilor și moșierilor.

C, (s.-d. și s.-r.). Pentru dualitatea puterii : Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților să exercite „controlul” asupra guvernului provizoriu. — A pune problema eficienței controlului fără a deține puterea este dăunător.

D, („bolșevicii”). Pentru puterea unică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc., de jos pînă sus, în întreaga țară.

9) TREBUIE CONVOCATA O ADUNARE CONSTITUANTA ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.). Nu trebuie, deoarece ea poate aduce prejudicii moșierilor. În Adunarea constituantă țăranii ar putea hotărî că trebuie să se ia tot pămîntul de la moșieri.

B, (c.-d.). Trebuie, însă fără a fixa un termen. Să discutăm cît mai mult timp cu profesorii-juriști, deoarece, în primul rînd, chiar Bebel a spus că juriștii sînt cei mai reacționari oameni din lume, iar în al doilea rînd experiența tuturor revoluțiilor ne învață că, dacă este încredințată profesorilor, cauza libertății poporului este dusă la pieire.

C, (s.-d. și s.-r.). Trebuie și cît mai repede. Trebuie fixat un termen, de 200 de ori am vorbit despre acest lucru în „comisia de contact”, iar mîine chiar vom vorbi a 201 oară definitiv.

D, („bolșevicii”). Trebuie și cît mai repede. Dar nu există decît o singură garanție a succesului și a convocării ei : sporirea numărului și întărirea *forței* Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. ; organizarea și *înarmarea* maselor muncitorești — aceasta este singura garanție.

10) ARE NEVOIE STATUL DE O POLIȚIE DE TIP OBIȘNUIT
ȘI DE ARMAȚĂ PERMANENTĂ ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Are nevoie neapărat și indiscutabil, deoarece aceasta constituie singura garanție temeinică a dominației capitaliștilor, iar la nevoie,

aşa cum ne învaţă experienţa tuturor ţărilor, aceasta înlesneşte foarte mult revenirea de la republică la monarhie.

C, (s.-d. şi s.-r.). Pe de o parte, poate că nu are nevoie. Pe de altă parte, schimbările radicale n-ar fi oare premature? De altfel o să vorbim despre aceasta în „comisia de contact“.

D, („bolşevicii“). Indiscutabil că nu are nevoie. Trebuie înfăptuită pretutindeni, imediat şi neapărat înarmarea întregului popor, contopirea lui cu miliţia şi cu armata: capitaliştii trebuie să plătească muncitorilor salariul pentru zilele de serviciu în miliţie.

11) ARE NEVOIE STATUL DE FUNCŢIONARI DE TIP OBIŞNUIT?

A, (mai de dreapta decât c.-d.), B, (c.-d.). Fără îndoială că da. Ei sînt în proporţie de nouă zecimi odraslele şi fraţii moşierilor şi capitaliştilor. Ei trebuie să rămîină un grup de persoane privilegiate, în fapt inamovibile.

C, (s.-d. şi s.-r.). Nu ştim dacă este cazul să se ridice de la început problema care în mod practic a fost pusă de Comuna din Paris.

D, („bolşevicii“). Fără îndoială că nu are nevoie. Toţi funcţionarii şi toţi deputaţii de orice fel trebuie să fie nu numai eligibili, dar şi revocabili în orice moment. Salariul lor să nu depăşească salariul unui bun muncitor. Înlocuirea lor (treptată) prin miliţia întregului popor şi prin detaşamentele ei.

12) OFİTERII TREBUIE SĂ FIE ALEŞI DE SOLDAŢI?

A, (mai de dreapta decât c.-d.), B, (c.-d.). Nu. Aceasta este dăunător pentru moşieri şi capitalişti. Dacă nu se pot aranja altfel lucrurile cu soldaţii, trebuie să li se promită deocamdată această reformă, iar apoi să se renunţe cît mai repede la ea.

C, (s.-d. şi s.-r.). *Trebuie.*

D, („bolşevicii“). Nu numai că trebuie să fie aleşi, dar fiecare pas al ofiţerilor şi generalilor trebuie să fie controlat de delegaţi speciali ai soldaţilor.

13) ESTE BINE CA SOLDAȚII SĂ POATĂ INLĂTURA
CU DE LA SINE PUTERE PE COMANDANȚI ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Este absolut dăunător. Gucikov a și interzis acest lucru. El a și amenințat să recurgă la violență. Gucikov trebuie sprijinit.

C, (s.-d. și s.-r.). Este bine, dar nu este împedecă dacă trebuie mai întîi să fie înlăturați și apoi să se ceară avizul „comisiei de contact“, sau invers.

D, („bolșevicii“). Este bine și necesar din toate punctele de vedere. Soldații ascultă numai de comandanții aleși, numai pe ei îi *respectă*.

14) PENTRU RĂZBOIUL ACTUAL SAU ÎMPOTRIVA LUI ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Categoriec pentru, deoarece el aduce profituri nemaipomenit de mari capitaliștilor și promite să întărească dominația acestora ca urmare a faptului că muncitorii sînt dezbinați și asmuțiți unii împotriva altora. Îi vom păcăli pe muncitori, spunînd că acest război este un război de apărare și că, de fapt, are ca scop răsturnarea lui Wilhelm.

C, (s.-d. și s.-r.). Noi sîntem în general împotriva războiului imperialist, dar sîntem gata să ne lăsăm amăgiți și să numim „defensism revoluționar“ sprijinirea războiului imperialist dus de guvernul imperialist al lui Gucikov-Miliukov & Co.

D, („bolșevicii“). Categoriec împotriva războiului imperialist în general; împotriva *tuturor* guvernelor burgheze care-l duc; inclusiv împotriva guvernului nostru provizoriu; categoriec împotriva „defensismului revoluționar“ în Rusia.

15) PENTRU TRATATELE INTERNAȚIONALE DE JAF
(CU PRIVIRE LA SUGRUMAREA PERSIEI, ÎMPĂRȚIREA CHINEI,
TURCIEI, AUSTRIEI ETC.) INCHEIATE DE ȚAR CU ANGLIA,
FRANȚA ETC. SAU ÎMPOTRIVA LOR ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Întru totul și categoriec *pentru* . Totodată, tratatele nu pot fi date publicității atît pentru că capitalul imperialist anglo-francez și guvernele lui nu vor îngădui acest lucru, cît și pentru

că capitalul rus nu poate să dezvăluie în fața tuturor manoperele sale murdare.

C, (s.-d. și s.-r.). Împotriva, dar noi tot mai sperăm că prin „comisia de contact“ și printr-o serie de „campanii“ desfășurate în mase se poate „influența“ guvernul capitaliștilor.

D, („bolșevicii“). Împotriva. Sarcina constă în a explica maselor că în această privință este absolut iluzoriu să așteptăm ceva de la guvernele capitaliste și că puterea trebuie să treacă în mâinile proletariatului și ale țăranilor săraci.

16) PENTRU ANEXIUNI SAU ÎMPOTRIVA LOR ?

A, (mai de dreapta decât c.—d.), B, (c.—d.). Dacă anexiunile sînt făcute de capitaliștii germani și de conducătorul lor, tîlharul Wilhelm, atunci sîntem împotriva. Dacă sînt făcute de cei englezi, atunci nu sîntem împotriva, întrucît aceștia sînt aliații „noștri“. Dacă sînt făcute de capitaliștii noștri, care mențin cu forța între granițele Rusiei popoarele înrobite de țar, atunci sîntem *pentru*; noi *nu* numim aceasta anexiuni.

C, (s.-d. și s.-r.). Împotriva anexiunilor, dar noi tot mai sperăm că și de la guvernul capitaliștilor se poate obține „promisiunea“ de a renunța la ele.

D, („bolșevicii“). Împotriva anexiunilor. Toate promisiunile guvernelor capitaliste de a renunța la anexiuni sînt curată înșelăciune. Pentru a o demasca nu există decât un mijloc : să se ceară eliberarea popoarelor asuprite de *proprii* lor capitaliști.

17) PENTRU „IMPRUMUTUL LIBERTĂȚII“ SAU ÎMPOTRIVA LUI ?

A, (mai de dreapta decât c.-d.), B, (c.-d.). Categoriec pentru, deoarece el ușurează ducerea războiului imperialist, adică un război purtat *pentru a se hotărî* care grup de capitaliști să domine asupra lumii.

C, (s.-d. și s.-r.). *Pentru*, deoarece poziția greșită a „defensismului revoluționar“ ne condamnă la această vădită abatere de la internaționalism.

D, („bolșevicii“). Împotrivă, deoarece războiul rămîne imperialist ; el este dus de capitaliști în alianță cu capitaliștii, în interesul capitaliștilor.

18) PENTRU SAU ÎMPOTRIVĂ CA GUVERNELE CAPITALISTE SĂ DEA CURS VOINȚEI DE PACE A POPOARELOR ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Pentru, deoarece experiența social-șoviniștilor republicani francezi a arătat mai bine decît orice posibilitatea de a înșela prin aceasta poporul : de spus putem spune orice, în fapt însă nu vom lăsa să ne scape prada jefuită de noi de la germani (coloniile lor), dar vom lua de la germani prada jefuită de *acești* tâlhari.

C, (s.-d. și s.-r.). Pentru, deoarece noi în general încă n-am pierdut multe din speranțele neîntemeiate pe care mica burghezie și le pune în capitaliști.

D, („bolșevicii“). Împotrivă, deoarece muncitorii conștienți nu nutresc *nici un fel* de speranțe în privința capitaliștilor, și sarcina noastră este de a explica maselor neîntemeierea acestor speranțe.

19) TREBUIE RĂSTURNAȚI ÎN GENERAL TOȚI MONARHII ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Nu, cel englez, cel italian și cei ai aliaților în general nu trebuie răsturnați, ci numai cel german, austriac, turc, bulgar, deoarece victoria asupra lor va înzeca profiturile noastre.

C, (s.-d. și s.-r.). Trebuie să se stabilească o „ordine“ și să se înceapă neapărat prin răsturnarea lui Wilhelm ; în ceea ce-i privește pe monarhii aliați, credem că se mai poate aștepta.

D, („bolșevicii“). Nu se poate stabili o ordine în care să fie înfăptuită revoluția. Trebuie ajutați *numai* revoluționarii *în fapte* și în toate țările fără excepție să fie răsturnați *toți* monarhii.

20) ȚĂRANII TREBUIE SĂ IA IMEDIAT TOT PĂMÎNTUL
MOȘIERESC ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). În nici un caz. Trebuie așteptată Adunarea constituantă. Șingarev a explicat că, dacă capitaliștii smulg puterea de la țară, aceasta este o mare și glorioasă revoluție, pe cînd dacă țărani iau pămîntul de la moșieri, aceasta este samavolnicie*. Trebuie să se instituie comisii de conciliere, formate din moșieri și țărani în număr egal, iar președinții să fie numiți dintre funcționari, adică tot dintre capitaliști și moșieri.

C, (s.-d. și s.-r.). E mai bine ca țărani să aștepte Adunarea constituantă.

D, („bolșevicii“). Trebuie luat imediat tot pămîntul ; să se stabilească cea mai strictă ordine prin intermediul Sovietelor de deputați ai țăranilor. Producția de cereale și de carne trebuie sporită ; soldații trebuie să fie mai bine hrăniți. E absolut inadmisibil să fie vătămate vitele, deteriorate uneltele etc.

21) NE PUTEM LIMITA NUMAI LA SOVIETELE DE DEPUTAȚI
AI ȚĂRANILOR PENTRU A DISPUNE DE PĂMÎNT
ȘI A CONDUCE TOATE TREBURILE SATULUI ÎN GENERAL ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). Moșierii și capitaliștii în general sînt împotriva ca Sovietele de deputați ai țăranilor să dispună de puterea unică și de întreaga putere la sate. Dar dacă aceste Soviete nu pot fi evitate este, desigur, mai bine să ne limităm la ele, deoarece țărani bogați sînt și ei capitaliști.

C, (s.-d. și s.-r.). Deocamdată am putea, credem, să ne limităm la ele, deși „în principiu“ s.-d. nu neagă necesitatea unei organizări separate a muncitorilor salariați agricoli.

D, („bolșevicii“). Este cu neputință să ne limităm numai la Soviete generale de deputați ai țăranilor, deoarece țărani bogați sînt tot capitaliști și totdeauna vor fi înclinați să nedreptățească sau să înșele pe muncitorii agricoli, pe zileri și pe țărani săraci. Trebuie să se creeze imediat organizații separate ale acestor categorii ale populației să-

* Vezi volumul de față, p. 236. — Nota red.

tești atît în cadrul Sovietelor de deputați ai țăranilor, cît și sub forma de Soviete separate de deputați ai muncitorilor agricoli.

22) POPORUL TREBUIE SĂ IA ÎN MÎINILE SALE
CELE MAI MARI ȘI CELE MAI PUTERNICE ORGANIZAȚII
MONOPOLISTE ALE CAPITALIȘTILOR,
BANCILE, SINDICATELE PROPRIETARILOR DE UZINE ETC. ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). În nici un caz nu trebuie, deoarece aceasta poate aduce prejudicii moșierilor și capitaliștilor.

C, (s.-d. și s.-r.). În general vorbind, noi sîntem pentru trecerea acestor organizații în mîinile întregului popor, dar este prematur să ne gîndim acum la acest lucru și să-l pregătim.

D, („bolșevicii“). Trebuie să *pregătim* imediat Sovietele de deputați ai muncitorilor, Sovietele de deputați ai funcționarilor de bancă etc. pentru a face primii pași posibili și pe deplin realizabili în practică mai întîi spre contopirea tuturor băncilor într-o singură bancă națională, apoi spre controlul Sovietelor de deputați ai muncitorilor asupra băncilor și sindicatelor, iar după aceea spre naționalizarea acestora, adică spre trecerea lor în proprietatea întregului popor.

23) CE FEL DE INTERNAȚIONALĂ SOCIALISTĂ
CARE SĂ PROMOVEZE ȘI SĂ REALIZEZE O ALIANȚĂ FRĂȚEASCĂ
ÎNȚRE MUNCITORII DIN TOATE ȚĂRILE
ESTE NECESARĂ ACUM POPOARELOR ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.), B, (c.-d.). În general vorbind, pentru capitaliști și moșieri orice fel de Internațională socialistă este dăunătoare și primejdioasă, dar dacă Plehanovul german, adică Scheidemann, se va înțelege și va cădea de acord cu Scheidemannul rus, adică cu Plehanov, dacă ei vor descoperi unul la altul urme de conștiință socialistă, atunci poate că noi, capitaliștii, ar trebui să salutăm o *asemenea* Internațională formată din *asemenea* socialiști care trec de partea guvernelor din țările lor.

C, (s.-d. și s.-r.). E nevoie de o Internațională socialistă care să-i unească pe toți : și pe Scheidemann, și pe

Plehanovi, și pe oamenii „centrului“, adică pe cei care oscilează între social-șovinism și internaționalism. Cu cât e un ghiveci mai mare, cu atât e mai multă „unitate“ : trăiască marea unitate socialistă !

D, („bolșevicii“). Popoarele au nevoie numai de o Internațională care să unească pe muncitorii cu adevărat revoluționari, în stare să pună capăt îngrozitorului și criminalului măcel al popoarelor, de o Internațională în stare să scape omenirea de jugul capitalului. Numai oameni (grupuri, partide etc.) de felul socialistului german Karl Liebknecht, care zace în pușcărie condamnat la muncă silnică, numai oameni care luptă cu abnegație și împotriva guvernului din țara *Lor*, și împotriva burgheziei din țara *Lor*, și împotriva social-șoviniștilor din țara *Lor*, și împotriva „centrului“ din țara *Lor* pot și trebuie să alcătuiască imediat Internaționala necesară popoarelor.

24) TREBUIE INCURAJATA FRATERNIZAREA PE FRONT
INTRE SOLDAȚII ȚĂRILOR BELIGERANTE ?

A, (mai de dreapta decât c.-d.), B, (c.-d.). Nu. Aceasta este dăunător intereselor moșierilor și capitaliștilor, deoarece poate grăbi eliberarea omenirii de sub jugul acestora.

C, (s.-d. și s.-r.). Da. Acest lucru este folositor. Dar noi nu toți sîntem ferm convinși că această încurajare a fraternizării trebuie întreprinsă imediat în toate țările beligerante.

D, („bolșevicii“). Da. Acest lucru este util și necesar. E neapărat necesar ca în toate țările beligerante să fie încurajate imediat încercările de fraternizare între soldații *ambelor* grupuri beligerante.

25) EMIGRANȚII TREBUIE SĂ PLECE ÎN RUSIA PRIN ANGLIA ? ¹¹⁸

A, (mai de dreapta decât c.-d.) și B, (c.-d.). Neapărat. Dacă Anglia îi va aresta pe unii internaționaliști notorii, adversari ai războiului, de felul lui Troțki, atunci noi, capitaliștii, ne vom bucura din toată inima, iar pentru a arunca praf în ochii poporului vom trimite guvernului englez al capitaliștilor o telegramă politicoasă, ru-

gîndu-l să aibă amabilitatea să ne comunice dacă nu cumva arestarea este rezultatul unei greșeli regretabile.

C, (s.-d. și s.-r.). Trebuie. Dacă Anglia îi va aresta, vom adopta o rezoluție de protest cît se poate de vehementă și vom ridica problema în „comisia de contact“.

D, („bolșevicii“). În nici un caz. Anglia îi va aresta pe internaționaliști, pe adversarii războiului sau nu-i va lăsa să plece din Anglia. Prin telegrame politicoase și prin rezoluții de protest amenințătoare nu-i vom intimida pe capitaliștii englezi; aceștia sînt oameni practici. Capitaliștii englezi trebuie răsturnați și sîntem ferm convinși că revoluția muncitorească mondială, care se va dezvolta ca urmare a războiului imperialist mondial, îi va răsturna.

26) EMIGRANȚII TREBUIE SĂ PLECE ÎN RUSIA
PRIN GERMANIA ?

A, (mai de dreapta decît c.-d.) și B, (c.-d.). Indiscutabil nu. Căci, în primul rînd, în felul acesta ei pot ajunge la destinație repede și fără nici un pericol. Iar în al doilea rînd ar fi necinstit, imoral, ar jigni sufletul cu adevărat rus al poporului. Cu totul altceva este cînd — numai datorită legăturilor lor cu oameni de vază și numai prin intermediul guvernului, fie el și țarist — oameni bogați, de felul profesorului liberal Maxim Kovalevski, organizează schimbul de ruși internați în Germania contra unor germani internați în Rusia. Încercarea de a se organiza un asemenea schimb nu prin intermediul guvernului, ci printr-un socialist de stînga oarecare dintr-o țară neutră ar fi culmea imoralității.

C, (s.-d. și s.-r.). Agitația huliganică împotriva socialiștilor care au trecut prin Germania și de a căror cinste nu se îndoiește nici chiar Deutsch, adeptul lui Plehanov, este absolut inadmisibilă. Dar nu am luat încă o hotărîre dacă este cazul să se treacă prin Germania. Pe de o parte, nu ar fi mai bine să începem mai întîi cu o „campanie“ de demascare a lui Miliukov, n-ar trebui oare să așteptăm și să vedem cît de înapoiat este poporul nostru, în ce măsură este el accesibil agitației huliganice pe care o desfășoară „Russkaia Volea“ ? Pe de altă parte, după arestarea

lui Troțki de către Anglia și după telegrama plină de indignare a lui Martov, este, poate, cazul să se admită că emigranții trebuie să treacă prin Germania.

D, („bolșevicii“). Emigranții trebuie să treacă prin Germania, dar respectându-se următoarele condiții: 1) socialiștii din țările neutre trebuie să ducă tratative cu guvernul imperialist și să semneze un proces-verbal cu privire la călătorie, astfel încît totul să fie făcut în mod public, pe față, pentru ca verificarea să fie pe deplin posibilă; 2) cei ce sosesc în țară trebuie să prezinte neîntîrziat un raport Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, care se bucură nu numai de încrederea, dar și de stima majorității soldaților și muncitorilor din Petrograd.

27) CE CULOARE DE STEAG AR CORESPUNDE NATURII
ȘI CARACTERULUI DIFERITELOR PARTIDE POLITICE?

A, (mai de dreapta decît c.-d.). Neagră, căci ei sînt adevărate sute negre.

B, (c.-d.). Galbenă, căci aceasta este culoarea steagului internațional al muncitorilor care slujesc capitalului cu credință, cu devotament.

C, (s.-d. și s.r.). Trandafirie, deoarece întreaga lor politică este o politică de apă de trandafiri.

D, („bolșevicii“). Roșie, deoarece aceasta este culoarea steagului revoluției proletare mondiale.

Prezenta broșură a fost scrisă la începutul lunii aprilie 1917. La întrebarea dacă nu cumva este învechită acum, după 6 mai 1917, după formarea „noului“ guvern, a guvernului de coaliție, eu aș răspunde:

— Nu, deoarece, în fond, comisia de contact nu a dispărut, ci a trecut doar într-o altă încăpere, comună cu a d-lor miniștri. De pe urma faptului că Cernovii și Teretelii au trecut în altă încăpere, politica lor și politica partidelor lor nu s-a schimbat.

MINCIUNA SFRUNTATĂ A CAPITALIȘTILOR

Nu e destul că ziarele capitaliștilor mint și desfășoară o agitație pogromistă împotriva „Pravdei“, că ziarul „Reci“ rivalizează în această privință cu ziarul „Russkaia Volea“, pe care nici chiar el însuși nu se poate opri să-l disprețuiască.

Acum și miniștrii din guvernul capitaliștilor au început să folosească limbajul ziarului „Russkaia Volea“. „Reci“ reproduce astăzi cuvintele ministrului Nekrasov, care la 9 aprilie, la adunarea de la Moscova a partidului cadet, a declarat :

„Propovăduirea violenței care se aude astăzi pe prospectul Kamennostrovski este de temut“.

Imitînd ziarul „Russkaia Volea“, domnul ministru minte cu nerușinare, înșală poporul, îi ajută pe pogromiști, ascunzîndu-se în spatele lor și neîndrăznind să spună deschis pe nume nici unui om, nici unui ziar, nici unui orator, nici unui partid.

Domnul ministru preferă să recurgă la aluzii dubioase : poate vor fi unii care nu vor înțelege !

Dar orice om inițiat în ale politicii va înțelege : domnul ministru vorbește despre „Pravda“, organul C.C. al P.M.S.D. din Rusia, și despre tovarășii ei de idei.

Mințiți, domnule ministru, domnule membru al partidului „libertății poporului“. Violența o propovăduiește d-l Gucikov, care amenință pe soldați cu pedepse pentru înlăturarea comandanților. Violența o propovăduiește prietenul dv. „Russkaia Volea“, ziarul pogromist al „republicanilor“ pogromiști.

„Pravda“ și tovarășii ei de idei nu numai că nu propovăduiesc violența, dar, dimpotrivă, afirmă cât se poate de clar, de lămurit și de precis că pentru noi centrul de greutate al muncii constă acum în a *explica* maselor proletare sarcinile care le revin lor ca proletari, spre deosebire de mica burghezie, care se lasă pradă ameteții șoviniste.

Atîta timp cît *voi*, d-lor capitaliști Gucikov & Co., vă mărginiți numai la a amenința cu violența, atîta timp cît nu veți recurge la violență, atîta timp cît există Societele de deputați ai muncitorilor și soldaților, *atîta timp cît voi* nu veți pune în aplicare amenințările voastre împotriva Sovietelor (asemenea amenințări a publicat direct, de pildă, colaboratorul d-lui Miliukov, corespondentul ziarului „Times“, d-l Wilton), atîta timp cît voi nu exercitați violența asupra maselor, noi, pravdiștii, declarăm și repetăm că considerăm Societele de deputați ai muncitorilor și soldaților ca *singura* formă *posibilă* de guvern.

Lupta pentru cucerirea influenței în rîndurile maselor proletare, lupta pentru cucerirea influenței în Societele de deputați ai muncitorilor și soldaților, *explicarea* greșelilor din tactica acestora, explicarea caracterului amăgitor al ameteții șoviniste (= „revoluționară-defensistă“), aceasta este tactica noastră, a tuturor pravdiștilor, a întregului nostru partid acum și atîta timp cît *voi*, d-lor capitaliști, voi, în mîinile cărora se află corpul de comandă al armatei, *nu veți porni la acțiuni violente*.

D-l ministru Nekrasov știe foarte bine acest lucru, fie și din citatele pe care chiar ziarul „Reci“ a fost nevoit să le publice. D-l ministru imită ziarul „Russkaia Volea“, prin minciună, calomnie, prigoană, prin amenințări cu pogromurile, el vrea să *împiedice* explicarea calmă a adevărului.

Nu veți reuși, d-lor Nekrasovi, orice ați face nu veți reuși!

Muncitorii și soldații vor să cunoască adevărul, vor să se poată orienta în problemele războiului, păcii, orînduirii de stat. Și ei vor începe să se orienteze în aceste probleme.

Scris la 11 (24) aprilie 1917

Publicat la 12 aprilie 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 30

Se tipărește după textul
apărut în ziar

„ÎMPRUMUTUL LIBERTĂȚII“ 116

(PROIECT DE REZOLUȚIE, ÎNTOCMIT DE FRAȚIUNEA BOLȘEVICĂ
DIN SOVIETUL DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR)

Rezoluția Sovietului de deputați ai muncitorilor
și ai soldaților cu privire la cel de-al 4-lea
„Împrumut al libertății“

Pornind de la teza că actualul război este un război imperialist de jaf, că caracterul lui nu s-a schimbat cîtuși de puțin prin faptul că în Rusia puterea a trecut în mîinile guvernului provizoriu, guvern capitalist, că tratatele secrete dintre puterile aliate, în care sînt stabilite adevăratele scopuri ale războiului, continuă să rămîină în vigoare, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților protestează cu toată energia împotriva așa-numitului „împrumut al libertății“ și refuză să sprijine intenția guvernului provizoriu de a prelungi acest război avantajos numai pentru burghezia imperialistă.

Dacă muncitorii din toate țările lumii vor vota pentru împrumuturile încheiate de guvernele burgheze în vederea continuării războiului imperialist, nu va exista o scăpare de ororile războiului, iar toată frazeologia despre solidaritatea frățească a proletariatului din lumea întregă, despre internaționalism etc. se transformă în fățarnicie curată.

Îmbinarea votului pentru împrumut cu dezideratele, declarațiile, declamațiile etc. în favoarea unei păci fără anexiuni demonstrează cît se poate de pregnant cît de funestă este discrepanța dintre vorbe și fapte care a distrus Internaționala a II-a.

Atîta timp cît puterea politică și economică nu a trecut în mîinile proletariatului și ale păturii celei mai sărace a țărănimii, iar scopul războiului este determinat de interesele capitalului, muncitorii refuză să-și dea asentimentul la noi împrumuturi, care nu sînt în avantajul, ci în detrimentul libertății revoluționare a Rusiei.

Totodată, întrucît consideră că pentru aprovizionarea armatei cu toate cele necesare este nevoie de fonduri și întrucît nu vrea să-i lase pe frații săi nici o clipă fără pîine, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților consideră că cheltuielile pentru războiul capitalist trebuie să le suporte capitaliștii, care au cîștigat și continuă să cîștige în acest război miliarde de ruble, și socoate că banii necesari trebuie luați exclusiv din buzunarul burgheziei și al moșierilor.

Scris la 11 (24) aprilie 1917

*Publicat la 13 aprilie 1917
în „Pravda” nr. 31*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

RĂZBOIUL ȘI GUVERNUL PROVIZORIU

...Noi am silit totuși guvernul provizoriu să renunțe la anexiuni.

Din cuvîntarea rostită de I. Steklov la 4 aprilie în palatul Tavriceski.

...Orice atitudine ai avea față de lozinca „pace fără anexiuni“, nu poți ignora principiile admise de toți aliații...

Din cuvîntarea lui P. Miliukov („Reci“ din 11 aprilie).

Pas cu pas conducătorii guvernului provizoriu își dau în vileag adevărata lor politică cu privire la război. Încă în faimoasa declarație a guvernului provizoriu, alături de „renunțarea“ în vorbe la anexiuni, se spunea că tratatele „noastre“ cu guvernul englez și cu cel francez rămîn în vigoare. Au trecut cîteva săptămîni, și în ziarul „Reci“, organul ministrului afacerilor externe, d-l Miliukov, citim :

DECLARAȚIA LUI MILIUKOV

În timpul șederii sale la Moscova, ministrul afacerilor externe, P. N. Miliukov, a făcut următoarea declarație la adunarea membrilor partidului libertății poporului :

Declarația Guvernului provizoriu cu privire la țelurile războiului nu conține condiții de pace, ci numai principii generale proclamate pînă acum în repetate rînduri de oamenii de stat din țările aliate cu noi. Condițiile de pace pot fi elaborate numai de acord cu aliații noștri, conform convenției de la Londra. Orice atitudine ai avea față de lozinca „pace fără anexiuni“, nu poți ignora principiile admise de toți aliații cu privire la unificarea Poloniei, a Armeniei, la satisfacerea aspirațiilor naționale ale slavilor din Austria („Reci“ nr. 83 din 11 (24) aprilie 1917).

Această declarație a ministrului afacerilor externe, Miliukov, va face, fără nici o îndoială, ocolul întregii prese din străinătate și va determina creșterea stării de spirit războinice în Germania. Miliukov îi ajută pe imperialiștii

germani să aștețe șovinismul în Germania, *Miliukov îl ajută pe Wilhelm al II-lea să ducă „pînă la capăt” războiul tîlhăresc.*

Să analizăm declarația d-lui Miliukov. Declarația guvernului provizoriu cu privire la țelurile războiului (aceeași declarație pe care I. Steklov, dintr-o regretabilă înțelegere greșită, o numește renunțare la anexiuni) conține, spune Miliukov, nu condiții de pace, ci „numai *principii generale*, proclamate pînă acum în repetate rînduri de oamenii de stat din țările aliate cu noi”. Tradus în limbaj curent, aceasta înseamnă: renunțarea la anexiuni nu este decît o frază de paradă, numai „principii generale”, vorbe, vorbe și iar vorbe. Asemenea vorbe au rostit cîte vreți și aliații „noștri”. În timp ce adevăratele condiții de „pace” — asta e cu totul altceva.

Un om de stat, Bismarck, dacă nu ne înșelăm, a spus: a accepta „*în principiu*” înseamnă în limbajul diplomaților a respinge *în fapt*. Tot așa și Miliukov. „*În principiu*” el este împotriva anexiunilor, în fapt este pentru anexiuni, și de aceea este pentru războiul „pînă la capăt”.

Fraze de paradă, asta încă nu înseamnă condiții de pace, ne declară d-l Miliukov.

Dar care sînt condițiile sale de pace?

Aceste condiții sînt stipulate în convenția de la Londra. Și la ea ne trimite Miliukov.

Dar de cine a fost încheiată această convenție (acest tratat?). De țarul Nicolaie al II-lea cu capitaliștii englezi și francezi! Așadar, tratatele încheiate de banda țaristă rămîn în vigoare. Așadar, noi luptăm de dragul acestor tratate banditești, încheiate de banda țaristă și de bancherii „aliați”.

Cotropirea Poloniei, Armeniei, cotropiri în Austria (de data aceasta d-l Miliukov n-a pomenit despre Constantinopol) — iată la ce se reduce programul de pace al d-lui Miliukov.

Ce vor spune conducătorii majorității Sovietului de deputați ai muncitorilor în legătură cu ultima declarație a ministrului afacerilor externe, Miliukov? Se vor mărgini „să-l admonesteze” pe Miliukov în numele comisiei de „contact” pentru aceste cuvinte rostite de el... Ce s-a în-

tîmplat cu acea renunțare a „guvernului provizoriu la anexiuni“ pe care I. Steklov și N. Ciheidze au obținut-o „totuși“ de la acesta ?

Nu există nici un fel de dualitate a puterii în Rusia. Sovietul de deputați ai muncitorilor nu face decît să exercite un control binevoitor asupra guvernului provizoriu. Așa a spus, dacă e să dăm crezare dărilor de seamă apărute în presă, N. S. Ciheidze la Congresul militar de la Minsk ¹¹⁷.

Iată unde ne-a adus acest control binevoitor ! În numele Rusiei continuă să vorbească oameni care ațîță la război. Muncitorilor și soldaților li se oferă fraze generale despre o pace fără anexiuni, iar pe ascuns se duce o politică avantajoasă numai pentru o mîna de milionari, care se îmbogățesc de pe urma războiului.

Tovarăși muncitori și soldați ! Citiți și explicați la toate adunările declarația menționată mai sus a lui Miliukov ! Declarați că voi nu doriți să muriți de dragul convențiilor (tratatelor) secrete pe care le-a încheiat țarul Nicolaie al II-lea și care rămîn sfinte pentru Miliukov !

„Pravda“ nr. 31 din 13 aprilie 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PE URMELE ZIARULUI „RUSSKAIA VOLEA“

Procedeele ziarului „Russkaia Volea“, de la care pînă și cadeții își întorc privirile cu dispreț, își găsesc din ce în ce mai mulți imitatori. De pildă, „Edinstvo“, ziarul d-lui Plehanov. Dorind „să demaște“ „Pravda“, d-l Plehanov ia prima teză a lui Lenin, citează cuvintele că în ceea ce privește Rusia războiul rămîne un război tâlhăresc, imperialist, și întreabă triumfător :

„Dar în ceea ce privește Germania cum stau lucrurile ? Despre aceasta Lenin nu spune nimic“.

Așa scrie, textual așa. Citești și nu-ți vine să-ți crezi ochilor. Să fi ajuns oare, într-adevăr, d-l Plehanov pînă la ultima limită, aceea a ziarelor „Novoe Vreamea“ și „Russkaia Volea“ ? E de necrezut, dar e un fapt.

Nerușinarea d-lui Plehanov întrece orice limită. El cunoaște foarte bine literatura bolșevicilor editată în străinătate. El știe foarte bine că de nenumărate ori toți bolșevicii, fără excepție, au declarat și în cuvîntări, și în articole, și în rezoluții : în ceea ce privește Germania, războiul este *tot atît* de banditesc, de imperialist ca și în ceea ce privește toate celelalte „mari“ puteri beligerante. Capitaliștii din Germania, tâlharul lor încoronat, căpetenia lor, Wilhelm, sînt niște rechini imperialiști la fel ca și capitaliștii din celelalte țări.

Repetăm : nici un om cu știință de carte care cunoaște oricît de puțin pe bolșevici nu se poate să nu știe că aceasta este părerea noastră. Și d-l Plehanov știe foarte bine acest lucru. El știe că broșura lui Zinoviev și Lenin

„Socialismul și războiul“*, editată în străinătate, a fost publicată în Elveția și în limba germană și introdusă pe ascuns în Germania. Iar în această broșură despre Germania se spune cum nu se poate mai răspicat că duce un război tâlhăresc pentru „jefuirea țărilor concurente“, că Germania este „*un tâlhar tînăr și puternic*“, că „*imperialiștii germani au violat cu nerușinare neutralitatea Belgiei*, așa cum au făcut totdeauna și pretutindeni statele beligerante, călcînd în picioare în caz de nevoie toate tratatele și obligațiile“ ; că „Kautsky împacă în mod neprincipial ideea fundamentală a social-șovinismului — admiterea apărării patriei în războiul actual — cu concesiia făcută de ochii lumii celor de stînga“ ; că „oportuniștii-șoviniști n-au ajuns *nicăieri* la un asemenea grad de decădere și renegare ca în Germania“.

D-l Plehanov știe foarte bine acest lucru și se coboară pînă la procedeele folosite de „Novoe Vremea“ și „Russkaia Volea“, căutînd să-i prezinte pe pravdiști ca pe niște germanofili.

Bătîndu-și joc de marxism, d-l Plehanov se agăță apoi de problema : cine și cui *a declarat război*.

D-l Plehanov a uitat că pentru marxiști războiul este *continuarea politicii* pe care au dus-o anumite guverne, reprezentînd anumite clase.

Că Nicolaie al II-lea și Wilhelm al II-lea reprezentau amîndoi clasele reacționare și capitaliste ale țărilor lor, că amîndoi au dus în ultimele decenii o politică de jefuire a altor țări, de jefuire a Chinei, de sugrumare a Persiei, de dezmembrare și împărțire a Turciei este un fapt. Dacă d-l Plehanov ar fi răsfoit — măcar de-ar fi răsfoit numai — istoria diplomației și a politicii externe din ultimele decenii, nu s-ar fi putut să nu observe acest lucru, nu ar fi îndrăznit să-l conteste.

Iar Nicolaie al II-lea și Wilhelm al II-lea tocmai această politică imperialistă, de jaf, strîns legată de capitalul bancar din ambele țări, *au continuat-o* prin acest război.

Iar de vreme ce războiul se duce între două grupuri de bandiți și asupritori pentru împărțirea prăzii tâlhărești,

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 309—354. — *Nota red.*

pentru a se hotărî *cine* să sugrume *mai multe* popoare, *cine* să jefuiască *mai mult*, în cazul unui *astfel* de război, problema cine a început primul, cine a declarat războiul etc. nu are nici o importanță, nici economică, nici politică.

D-l Plehanov s-a coborât, întocmai ca și Plehanovii germani, Scheidemannii & Co., pînă la nivelul celui mai vulgar, celui mai ordinar șovinist burghez, care nu vrea să știe (sau n-a știut niciodată) că războiul este continuarea politicii, că războiul și politica sînt legate de interesele unor anumite clase, că trebuie să se analizeze ce clase duc și în ce scop duc războiul.

O minciună sfruntată, nerușinată, o acoperire a politicii banditești duse de Nicolaie al II-lea, politică pe care Lvov & Co. nu au schimbat-o (ei au confirmat pînă și tratatele țarului!), aceasta este toată istețimea d-lui Plehanov.

Nici muncitorii conștienți, nici soldații conștienți nu se vor lua după această minciună.

„Pravda” nr. 31 din 13 aprilie 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ALIANȚA MINCIUNII

Există un anumit procedeu al presei burgheze care este foarte uzitat întotdeauna și în toate țările și care „nu dă greș”. Minte, fă zarvă, țipă, repetă minciuna, „ceva tot va rămîne”.

„Lenin face zarvă, o zarvă grozavă la palatul Kșesinskaia”, scrie „Reci”. „La mitingul de la Modern, Lenin vorbește de pe acoperiș”, scriu o serie de ziare.

Și toate acestea sînt minciuni. La mitingul de la Modern, Lenin n-a fost. Zarvă n-a făcut Lenin de loc, căci a ținut *un singur* raport în fața bolșevicilor și menșevicilor și a publicat o serie de mici articole în micul ziar „Pravda”.

Zarvă fac capitaliștii și presa capitaliștilor, iată cine „face o zarvă grozavă”, străduindu-se să *acopere celelalte glasuri cu țipetele lor*, să împiedice ascultarea adevărului, să înece totul într-un șuvoi de invective și de țipete, să *împiedice o lămurire* concretă.

În aceasta constă esența încercărilor capitaliștilor în momentul de față, precum și a încercărilor pseudosocialiștilor de felul d-lui Plehanov, care au trecut complet de partea capitaliștilor.

Astăzi „Reci”, într-un articol de fond de o deosebită „importanță de stat”, vociferează din nou împotriva „propovăduirii anarhiei”, dîndu-și singură la cap, fapt care reiese în mod deosebit de limpede pentru oricine reflectează asupra celor citite și auzite.

„...Marea revoluție a măturat în întregime vechea organizare a puterii...“. Este inexact. E departe de a fi măturat în întregime. „Ea poate fi restabilită numai printr-un reviriment în psihologia poporului (în sensul larg), mai bine zis prin cea nouă psihologie care recunoaște necesitatea puterii și obligativitatea supunerii“.

Poftim, puteți vedea cu ochii voștri minciuna vădită, vădita alianță a minciunii, alianța dintre capitaliști și d-nii Plehanovi, Cerevanini & Co., care fac atîta zarvă pe tema pericolului anarhiei.

Și în știință, și în limbajul uzual, în practică, este în mod indiscutabil statornicit că anarhism se numește *negarea statutului pentru* perioada de trecere de la capitalism la socialism.

Marxismul ne învață că socialismul duce la „dispariția treptată“ a statului; acest lucru nu se poate să nu-l știe Miliukovii, Plehanovii, Cerevaninii etc., pe care i-a unit minciuna.

Neagă oare pravdiștii sau Lenin necesitatea *statului acum*? — necesitatea „organizării puterii“? — „obligativitatea supunerii față de aceasta“?

Toți oamenii știutori de carte, în afara celor din alianța mincinoșilor, știu foarte bine că nu.

Și „Pravda“, și Lenin au spus cît se poate de limpede și au repetat că noi toți fără rezerve sîntem de părere că statul și organizarea puterii sînt necesare nu numai în prezent, dar și pentru momentul istoric care va urma, acela al trecerii de la capitalism la socialism.

Numai alianța minciunii poate să nege sau să nu vadă acest lucru.

Problema este ce „organizare a puterii“ *propunem poporului*.

Nu vechea organizare a puterii, nu poliția, nu funcționăria, nu armata permanentă, ci una nouă: *Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc.*

Astfel de Soviete există, ele s-au și născut din revoluție, au și fost *recunoscute, ca o semiputere*, de toți, chiar și de guvernul capitaliștilor.

Și noi am spus cît se poate de limpede că *aceste* Soviete reprezintă *singura* formă *posibilă* de guvern revoluționar.

Ce poate fi mai puțin echivoc decît aceasta?

De vreme ce este „singura posibilă” înseamnă că trebuie să acționăm *numai* prin lămurire, atîta timp cît nu există cineva care să fi trecut la folosirea violenței împotriva maselor.

Toți pravdiștii au admis „necesitatea puterii și obligativitatea supunerii” și o propovăduiesc poporului.

Miliukovii, Plehanovii, Cerevaninii & Co. mint pentru a ascunde poporului adevărul; mint pentru a trece sub tăcere *principalul*: problema caracterului de clasă *al unei* organizări a puterii *sau a alteia*.

În aceasta constă miezul problemei.

Capitalistul numește „*anarhie*” Sovietele de deputați ai muncitorilor etc., deoarece o *astfel* de organizare a puterii nu leagă poporul dinainte și în mod necondiționat de jugul capitaliștilor, ci îi oferă libertate și ordine o dată cu posibilitatea unei treceri pașnice și treptate la socialism.

Aceasta și numai aceasta îi nemulțumește, îi indignează și îi înfurie pe capitaliști. De aici alianța minciunii. De aici revărsarea de calomnii și urletele de furie.

De aici agitația *pogromistă*, deghizată, ascunsă sub aluzii pe care o face „Reci” în articolul de fond menționat, în care cheamă la „rezistență”, cheamă să se renunțe la „indiferență”, „pasivitate” etc.

Dacă majoritatea poporului este cu dv., domnilor, dacă alianța voastră cu Sovietele (în care în prezent majoritatea *nu ne aparține nouă*: acest lucru l-am spus clar) este trainică, atunci de ce vă temeți, domnilor, de ce mințiți?

Noi vrem doar să explicăm muncitorilor și țăranilor săraci greșelile tacticii lor. Noi considerăm că Sovietele sînt singura putere posibilă. Noi propovăduim necesitatea puterii și obligativitatea supunerii față de ea.

Atunci de ce vă e teamă? De ce mințiți?

Tocmai de adevăr vă e teamă. Mințiți pentru ca prin pogromuri, calomnie, violență, mîrșăvii să *împiedicați lămurirea* adevărului.

Acest lucru îl văd acum și unii dintre adversarii noștri. Citiți numărul de astăzi al organului partidului socialist-revoluționar „*Delo Naroda*”¹¹⁸, organ la care colaborează ministrul Kerenski.

Despre Plehanov, cel mai credincios aliat al ziarelor „Russkaia Volea“ și „Reci“, acest organ scrie : „...Ne-am obișnuit să vedem asemenea cuvinte, asemenea metodă de luptă în coloanele ziarului «Russkaia Volea». Și, o spunem cinstit, e penibil și dureros să le vezi în articolele unor socialiști...“.

Așa scriu adversarii noștri.

Așa scriu democrații în care s-a trezit conștiința de democrat.

Este iluzoriu să-ți închipui că poți să-i faci să roșească pe Miliukovi, Plehanovi, Cerevanini, dar dacă pînă și un ziar la care colaborează ministrul Kerenski își întoarce cu dezgust privirile de la procedeele de un șovinism deșăntat, de la calomniile mîrșave, care miros a pogrom, ale lui Plehanov, atunci putem spune :

Eroii unor astfel de procedee sînt niște oameni morți.

Scris la 13 (26) aprilie 1917

*Publicat la 14 aprilie 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 32*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

O DEMASCARE IMPORTANTĂ

În articolul de fond apărut astăzi în „Delo Naroda”, ziar la care printre colaboratorii apropiați figurează ministrul Kerenski, citim declarația deschisă că, „potrivit informațiilor primite de noi, «Delo Naroda», de la persoane pe care le considerăm îndeajuns de competente în problema dată, nota amintită” (și anume nota în legătură cu renunțarea la politica de anexiuni și contribuții) „n-a fost deocamdată trimisă”.

Așadar, se înșală acei membri și adepți ai Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților care spun și cred că „noi am silit guvernul să renunțe la anexiuni”.

Tovarăși și cetățeni ! Citiți și recitiți declarația ziarului „Delo Naroda” reprodusă de noi și gândiți-vă bine la semnificația ei !

Mai departe în articolul de fond se spune :

„Și iată că d-l Gucikov, ținând isonul colegului său războinic de la Dvortovaia ploșcead, care rîvnește cu nesaț să pună mîna pe Constantinopol și pe strîmtori, lansează în apelul său către armata de pe frontul românesc lozincă necesității zdrobirii totale a Germaniei și Austriei...”.

Dacă „Delo Naroda” știe că Miliukov rîvnește cu nesaț la anexiuni, de ce nu vorbește mai amănunțit despre aceasta ? Nu cere oare cauza poporului ca „Delo Naroda” * să vorbească mai clar și mai răspicat ?

* — „Cauza poporului”. — Nota trad.

La sfârșitul articolului de fond se vorbește despre „*partea belicoasă a guvernului nostru provizoriu*“.

Încă o dată : nu cere oare cauza poporului ca „*Delo Naroda*“ să dea publicității nume și fapte, fapte și nume ?

Scris la 13 (26) aprilie 1917

*Publicat la 14 aprilie 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 32*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

BĂNCI ȘI MINIȘTRI

N. N. Pokrovski, fost ministru al afacerilor externe și actual vicepreședinte al comitetului central pentru industria de război, a fost ales membru în Consiliul băncii ruse pentru comerțul exterior. Conte V. N. Kokovțov, fost președinte al Consiliului de Miniștri, a fost și el ales membru în Consiliul băncii.

Această știre îmbucurătoare ne-au adus-o ziarele de seară apărute ieri.

Astăzi ministru, mâine bancher; astăzi bancher, mâine ministru. Și astăzi și mâine pentru „război pînă la capăt“.

Așa stau lucrurile nu numai în Rusia, ci peste tot unde domnește capitalul. De pe urma războiului se îmbogățește un număr de bancheri, care țin în mâinile lor întreaga lume.

— Ni se va spune, poate: dar Pokrovski și Kokovțov au fost miniștri în timpul vechiului regim, iar astăzi trăim într-o Rusie înnoită.

La aceasta vom răspunde printr-o întrebare:

— *dar la câte bănci participă (ca directori, ca acționari, ca stăpîni de fapt) actualii miniștri Gucikov, Tereșcenko, Konovalov?*

Ar fi bine ca tovarășii funcționari de bancă (care, în paranteză fie zis, trebuie să se organizeze cît mai curînd într-un sindicat al lor) să strîngă material în această privință și să-l publice în presa muncitorească.

CĂTRE SOLDAȚI ȘI MARINARI

Tovarăși soldați ! Tovarăși marinari !

Ziarele capitaliștilor, începînd cu „Reci“ și terminînd cu „Russkaia Volea“, desfășoară cea mai deșănțată campanie de minciuni și calomnii în legătură cu trecerea mea și a altor 30 de emigranți prin Germania.

Ziarele capitaliștilor mint cu nerușinare, afirmînd sau insinuînd că noi ne-am fi bucurat de unele favoruri inadmisibile sau neobișnuite din partea guvernului german, pe care noi îl considerăm un guvern la fel de banditesc, la fel de criminal ca și toate guvernele capitaliste angajate în actualul război.

Oameni bogați, care aveau „legături“ cu înalți funcționari ai monarhiei țariste, ca, de pildă, profesorul liberal Kovalevski, prietenul Miliukovilor & Co., au dus în permanență tratative cu guvernul german, prin intermediul guvernului rus țarist, pentru eliberarea rușilor luați prizonieri de germani în schimbul germanilor luați prizonieri de ruși.

Și atunci de ce emigranții care lîncezeau în străinătate din cauza luptei duse împotriva țarului nu ar avea dreptul să încheie *fără* guvern o înțelegere cu privire la un schimb al rușilor pe germani ?

De ce n-a permis guvernul lui Miliukov & Co. intrarea în Rusia a socialistului elvețian Fritz Platten, care a venit împreună cu noi și care a încheiat cu guvernul german o înțelegere cu privire la schimb ?

Guvernul minte atunci cînd lansează zvonuri că Platten ar fi prietenul germanilor. Asta e o calomnie. Platten este

prietenul muncitorilor și dușmanul capitaliștilor din *toate* țările.

Capitaliștii mint atunci când lansează zvonul că noi am fi pentru o pace separată cu germanii, că noi am ținut sau am vrut să ținem o consfătuire la Stockholm cu socialiștii germani care sînt de partea guvernului din țara lor.

Aceasta este o minciună și o calomnie. Noi nu am participat și nu vom participa la nici un fel de consfătuire cu asemenea socialiști. Noi considerăm drept trădători ai socialismului pe socialiștii din toate țările care ajută pe capitaliștii din țara lor să ducă acest război criminal.

Prietenii noștri sînt *numai* socialiștii care, asemenea lui Karl Liebknecht, condamnat la muncă silnică de guvernul banditesc german, se ridică împotriva capitaliștilor din țara lor.

Noi vrem nu o pace separată cu Germania, noi vrem pace între *toate* popoarele, noi vrem victoria muncitorilor din *toate* țările asupra capitaliștilor din *toate* țările.

Capitaliștii din Rusia mint și ne calomniază, așa cum îl calomniază capitaliștii germani pe Liebknecht. Capitaliștii mint atunci când spun că noi am urmărit să semănăm discordie și vrajbă între muncitori și soldați.

Nu-i adevărat! Noi vrem *unirea* muncitorilor și soldaților. Noi vrem să *explicăm* membrilor Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților că în mâinile *acestor* Soviete trebuie să fie *întreaga* putere de stat.

Capitaliștii ne calomniază, mergînd atît de departe cu nerușinarea lor încît nici un ziar burghez nu a reprodus din „Izvestiia Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov” raportul nostru cu privire la călătoria noastră și hotărîrea Comitetului executiv al muncitorilor și soldaților.

Fiecare muncitor și fiecare soldat își cunoaște Sovietul său de deputați ai muncitorilor și soldaților. Comitetului executiv al acestui Soviet i-am prezentat noi raportul chiar a doua zi după sosirea noastră. Raportul a fost publicat în nr. 32 din „Izvestiia” *. De ce *nici un* ziar al capitaliștilor n-a reprodus acest raport?

* Vezi volumul de față, p. 121—123. — Nota red.

Pentru că aceste ziare răspîndesc minciuna și calomnia și se tem că raportul prezentat de noi Comitetului executiv îi va demasca pe mincinoși.

De ce nici un ziar n-a reprodus *hotărîrea* adoptată de Comitetul executiv în legătură cu raportul nostru și publicată în același număr al „Izvestiei“ ?

Pentru că această hotărîre demască înșelăciunea capitaliștilor și a ziarelor lor, cerînd guvernului să ia măsuri pentru întoarcerea emigranților.

În „Izvestiia“ Sovietului a fost publicat un protest împotriva arestării lui Troțki de către englezi ; a fost publicată scrisoarea lui Zurabov, care demască minciuna lui Miliukov ¹¹⁹ ; a fost publicată telegrama lui Martov, care vorbește despre același lucru.

Soldați și marinari ! Nu dați crezare minciunilor și calomniilor lansate de capitaliști ! Demascați-i pe înșelători, care trec sub tăcere adevărul publicat în „Izvestiia“ !

*Scris între 11 și 14 (24 și 27)
aprilie 1917*

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Culegeri din Lenin“, vol. IV*

Se tipărește după manuscris

ÎMPOTRIVA POGROMIȘTILOR

CĂTRE MUNCITORII, SOLDAȚII ȘI ÎNTREAGA POPULAȚIE
A PETROGRADULUI ¹⁹¹⁷

Cetățeni ! Ziarul „Russkaia Volea“, fundat de ministrul țarist Protopopov și disprețuit pînă și de cadeți, duce o agitație pogromistă împotriva partidului nostru, împotriva ziarului „Pravda“, împotriva tovarășilor noștri Lenin și Zinoviev, împotriva Comitetului din Petersburg al partidului nostru, care își are sediul în palatul Kșesinskaia. Noi avem o serie de informații nu numai verbale, ci și în scris despre amenințări cu violența, cu bombe etc.

Încă din primele zile ale revoluției, capitaliștii, travestiți în „republicani“, încearcă să semene vrajbă între muncitori și soldați. La început au spus minciuni pe socoteala muncitorilor, afirmînd că aceștia ar vrea să lase armata fără pîine. Acum caută să instige împotriva „Pravdei“.

Facem apel la cinstea muncitorilor și soldaților revoluționari din Petrograd și declarăm :

Nu numai că noi n-am proferat nici o amenințare cu violența, nici directă, nici indirectă, la adresa unei persoane sau alta, dar, dimpotrivă, noi am declarat întotdeauna că sarcina noastră este de a *explica* întregului popor concepțiile noastre, că noi considerăm *Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților*, ales de toți muncitorii și soldații, drept *singurul* guvern revoluționar *posibil*.

Tovarășii din *diferite* partide care au trecut prin Germania *chiar în prima zi* a sosirii lor au prezentat *un raport* împuterniciților *tuturor* muncitorilor și soldaților, și anume *Comitetului executiv* al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților. În acest Comitet executiv erau Ciheidze, Tereteli, Skobelev, Ștekløv și alții.

Tovarăși ! Acești conducători ai Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților în multe privințe nu împărtășesc concepțiile noastre asupra problemelor organizării de stat. Comportarea lor nu putea fi dictată de relații de cu-metrie cu noi.

Și ce a făcut Comitetul executiv ?

El a publicat în *întregime*, în organul său „Izvestiia nr. 32 din 5 aprilie 1917, raportul cu privire la trecerea prin Germania.

În acest raport sînt indicate toate faptele și numele socialiștilor străini din două țări neutre, Elveția și Suedia, care au verificat procesele noastre verbale.

Și ce a hotărît Comitetul executiv ? A condamnat el oare sau cel puțin și-a exprimat nemulțumirea în ceea ce privește trecerea lui Lenin și a celorlalți prin Germania ?

Nu. Iată cum a expus redacția „Izvestiei“, în același număr, hotărîrea Comitetului executiv :

„Dînd ascultare raportului tovarășilor Zurabov și Zinoviev, Comitetul executiv a hotărît să se adreseze imediat guvernului provizoriu, cerîndu-i să ia măsuri pentru ca toți emigranții să fie lăsați să treacă fără întîrziere spre Rusia, indiferent de concepțiile lor politice și de atitudinea lor față de război. Rezultatele tratativelor cu guvernul le vom comunica în zilele următoare. Red.“

Oricine vede că în aceste rînduri nu există nici un cuvînt împotriva lui Lenin și tovarășilor săi. Ele conțin un *avertisment* dat guvernului provizoriu, hotărîrea de a se lua măsuri pentru ca guvernul să nu creeze greutăți în calea celor ce vor să se întoarcă în Rusia.

Iar după aceasta telegrama lui Martov și arestarea lui Troțki în Anglia au dovedit că Miliukov este neputincios în fața Angliei și Franței, care țin în închisoare pe socialiștii lor internaționaliști, sau că Miliukov nu vrea să ia măsuri serioase.

În decursul războiului s-a făcut de zeci de ori schimb între ruși și germani. Kovalevski, membru în Consiliul de stat, a fost schimbat pe un austriac etc. Nu o dată a aranjat guvernul un schimb pentru bogătași. De ce nu vrea guvernul actual să aranjeze un schimb pentru emigranți ? Pentru că vrea să priveze o serie de luptători de posibilitatea de a participa la lupta revoluționară.

Ce fac „Russkaia Volea“ și ziarele care-i calcă pe urme, cum sînt „Reci“ și „Edinstvo“.

Ele continuă campania de ațîțări, instigînd prin aceasta multe elemente dubioase la acte de violență împotriva unor anumite persoane, și *nu publică* nici raportul, nici hotărîrea Comitetului executiv !...

Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților i-au fost comunicate numele unei serii de socialiști care au verificat și au aprobat fiecare pas al emigranților în legătură cu călătoria. Aceștia sînt socialiștii francezi Loriot și Guilbeaux, socialistul elvețian Platten, socialiștii suedezi Lindhagen (primarul orașului Stockholm), Carleson, Ström, Nerman, socialistul german Hartstein din grupul lui *Karl Liebknecht*, socialistul polonez Bronski.

Această comportare a ziarelor „Russkaia Volea“, „Reci“, „Edinstvo“ înseamnă complicitate cu forțele dubioase, care nenință cu violența, cu pogromul și cu bombele.

Tovarăși soldați și muncitori !

Vă punem în gardă împotriva domnilor de la „Russkaia Volea“, „Reci“, „Edinstvo“ și declarăm din nou : noi sîntem pentru *a se explica* întregului popor concepțiile tuturor partidelor, noi sîntem pentru *respectarea* Sovietului de deputați ai soldaților și muncitorilor.

Dacă guvernul provizoriu, dacă ziarul „Reci“, dacă d-l Plehanov nu sînt mulțumiți de comportarea Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, de ce *nu o spun deschis* ? De ce *nu cer o revizuire* ? De ce se tem să reproducă ceea ce s-a spus în „Izvestiia Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“ nr. 32 ? De ce ? Pentru că vor să semene discordie !

Dacă se va face uz de violență într-o formă sau alta, răspunzători pentru acest lucru îi facem pe redactorii și pe colaboratorii ziarelor „Russkaia Volea“, „Reci“, „Edinstvo“ etc., care au îndrăznit să *nu publice* raportul și hotărîrea Comitetului executiv și să desfășoare o campanie dubioasă de instigare.

Ziarul „Delo Naroda“, la care colaborează îndeaproape ministrul A. F. Kerenski, a arătat că procedeele ziarelor menționate constituie un ajutor dat pogromiștilor („Delo Naroda“ nr. 23).

Să ia aminte Miliukovii, Amfiteatrovii, Plehanovii & Co. că dacă în urma campaniei lor de instigare se va recurge la violență, aceasta se va întoarce în primul rînd împotriva lor.

Jos cu agitația pogromistă ! Jos cu eroii campaniei de instigare și înșelăciune care țin ascunse hotărârile Comitetului executiv !

Tovarăși soldați și muncitori ! Nu îngăduiți ca libertatea poporului să fie întinată de pogromuri ! Luptați pentru a obține *respectarea* hotărârilor Sovietului *vostru* de deputați ai soldaților și muncitorilor !

Comitetul Central al P.M.S.D.R.
Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R.

Scris la 13 sau 14
(26 sau 27) aprilie 1917

Publicat la 15 aprilie 1917
în ziarul „Pravda” nr. 33

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CETĂȚENI ! PRIVIȚI CARE SÎNT PROCEDEELE CAPITALIȘTILOR DIN TOATE ȚĂRILE !¹²¹

„Reci“ își încheie articolul redacțional de astăzi cu următoarele cuvinte :

„Guvernul german se străduiește să mențină unitatea internă a Germaniei și să dezbine puterile Antantei. «Pravdiștii» noștri subminează prin toate mijloacele unitatea Rusiei revoluționare și așta guvernul rus împotriva guvernelor aliate ale Angliei și Franței. Nu sîntem oare îndreptățiți să spunem că «băieții» lui Lenin lucrează pentru von Bethmann-Hollweg și Wilhelm al II-lea ?“

Nu, domnilor capitaliști, nu sînteți îndreptățiți să spuneți acest lucru. Noi, pravdiștii, și numai noi, nu numai că nu menținem unitatea internă a Germaniei, ci, *dimpotrivă, o distrugem.*

Acesta este un fapt pe care nici o minciună a d-lor capitaliști ruși nu-l va putea face să dispară.

Este un fapt că noi, pravdiștii, și numai noi, cerem socialiștilor germani să rupă imediat și fără rezerve cu Plehanovii germani, adică cu Scheidemannii, și cu „centrul“ german, adică cu oamenii care șovăie, care nu se hotărăsc să rupă în mod principial și definitiv cu Scheidemannii.

Este un fapt că noi, pravdiștii, și numai noi, sîntem pentru unitate *numai* cu două grupuri ale socialiștilor germani („Spartacus“ și „Politica muncitorească“), grupuri care împărtășesc politica promovată de Karl Liebknecht, adică *politica distrugerii unității interne a Germaniei.* Politica lui Karl Liebknecht constă *în fapt* și nu în vorbă în distrugerea „unității interne“ a capitaliștilor și muncitorilor *din Germania.*

Întrucît pentru Karl Liebknecht era limpede că capitaliștii germani și Wilhelm al lor sînt imperialiști, adică bandiți, el a trimis la Conferința de la Zimmerwald (septembrie 1915) o scrisoare, care n-a fost dată publicității, deoarece pe atunci Liebknecht se afla încă în legalitate. Dar toți cei care au participat la Conferința de la Zimmerwald cunosc această scrisoare ¹²².

Această scrisoare conținea îndemnul : nu armistițiu civil, ci război civil.

Iată cum a propovăduit tovarășul *nostru* de idei, Karl Liebknecht, „unitatea internă“ a Germaniei. Iată ce am propovăduit noi în traducerea în limba germană a broșurii noastre, pravdiste (a lui Zinoviev și Lenin), „Socialismul și războiul“ *.

Și Karl Liebknecht nu numai că a vorbit astfel, dar a și acționat astfel. De la tribuna parlamentului german el a chemat pe soldații Germaniei să întoarcă armele împotriva guvernului din țara lor, guvernul german, iar apoi a pornit la o demonstrație de stradă cu proclamații revoluționare : „jos guvernul“.

Iată cum „s-a străduit să mențină unitatea internă a Germaniei“ partizanul politicii noastre, pravdiste, Karl Liebknecht. Iată pentru ce zace el acum în închisoare, condamnat la muncă silnică.

Și pe Karl Liebknecht îl numește de-a dreptul trădător nu numai întreaga presă a capitaliștilor germani, dar și toate ziarele Plehanovilor germani îl acuză mai mult sau mai puțin fățiș de trădare sau de anarhism.

În toate țările, capitaliștii împroașcă cu torente de minciuni și calomnii, de injurii și acuzații de trădare pe socialiștii care acționează așa cum a acționat Karl Liebknecht în Germania, cum acționează pravdiștii în Rusia, adică pe cei care *distrug* „unitatea internă“ a muncitorilor cu capitaliștii din *fiecare* țară, cu Plehanovii din *fiecare* țară, cu oamenii de „centru“ din *fiecare* țară și *făuresc unitatea muncitorilor din toate țările* pentru a pune capăt războiului tîlhăresc, prădalnic, imperialist, pentru a scăpa întreaga omenire de sub jugul capitalului.

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1954, ed. a doua, p. 309—354. — Nota red.

În Germania, capitaliștii îi prigonesc, declarându-i trădători, pe Karl Liebknecht și pe prietenii lui. În Germania, tovarășul nostru Karl Liebknecht a fost și el nu o dată amenințat că va fi sfîșiat de mulțime. Despre aceasta a vorbit chiar și Plehanovul german, social-șovinistul David. În Rusia, capitaliștii îi prigonesc, declarându-i trădători, pe pravdiști. În Anglia, capitaliștii îl prigonesc, declarându-l trădător, pe învățătorul scoțian MacLean, care zace și el în închisoare, condamnat la muncă silnică pentru *aceeași* crimă, pentru *aceeași* „trădare“ de care s-a făcut vinovat Karl Liebknecht și de care ne-am făcut vinovați și noi, pravdiștii.

În Franța, guvernul capitaliștilor-republicani ține în închisoare pe francezul *Content* și pe rusul Raev pentru vina de a fi publicat proclamația : „să obținem pacea cu forța“.

Domnilor de la „Reci“, domnilor miniștri, domnilor membri ai guvernului revoluționar ! Aruncați-ne în închisori pe noi, pravdiștii, sau propuneți poporului rus să ne arunce în închisori ! Atunci veți copia efectiv politica Angliei capitaliste „aliat“ (cu țarul Nicolaie al II-lea, deoarece *el* a încheiat tratatul de alianță !), care îi ține în închisori pe pravdiștii englezi.

Jos „unitatea internă“ a muncitorilor și capitaliștilor din *toate* țările, deoarece această „unitate“ a condamnat și condamnă omenirea la ororile unui război banditesc, imperialist, dus pentru salvagardarea intereselor capitaliste !

Trăiască unitatea *acelor* socialiști și muncitori din *toate* țările care simpatizează nu numai în vorbe cu Karl Liebknecht, ci în fapte duc *aceeași* politică împotriva capitaliștilor din țara *lor* !

Scris la 14 (27) aprilie 1917

Publicat la 15 aprilie 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 33

Se tipărește după textul
apărut în ziar

„ÎNȚELEGERE DE BUNĂVOIE“ ÎNȚRE MOȘIERI ȘI ȚĂRANI ?

Iată textul, apărut astăzi în „Den“¹²³, al telegramei ministrului Șingarev, telegramă la care ne-am referit ieri în articolul de fond al ziarului nostru :

„Luînd cunoștință de hotărîrea comitetului din Raneburg cu privire la însămînțarea cerealelor, consider de datoria mea să declar că rezolvarea cu de la sine putere a problemei agrare nu este admisibilă fără o lege generală de stat. Samavolnicia va duce la o calamitate națională și va pune în pericol cauza libertății, dînd naștere la discordii. Rezolvarea problemei agrare este, potrivit legii, de competența Adunării constituante. În prezent, la sate, pe lîngă comitetele de aprovizionare de plasă se vor organiza camere agricole de conciliere în vederea înțelegerii de bunăvoie între agricultori și proprietarii funciari. De asemenea se studiază de urgență problema arendării pămînturilor lăsate în părăsire. În numele ordinii publice, vă rog să vă călăuziți după hotărîrile guvernului provizoriu și să nu introduceți în mod samavolnic simulacre de legi“.

Este oare aceasta „democrație“, „libertate a poporului“ dacă țaranii, care formează în mod vădit, indiscutabil, imensa *majoritate* a populației, nu au dreptul să adopte și să aplice hotărîrea lor, ci trebuie să aștepte „o înțelegere de bunăvoie“ între proprietarii funciari și agricultori ?

Un proprietar funciar are 2 000 de deseatine de pămînt. și *trei sute* de familii țărănești au 2 000 de deseatine de pămînt. Aceasta este, în general, starea de lucruri în Rusia. Trei sute de țărani trebuie să aștepte consimțămîntul „de bunăvoie“ al *unui singur* moșier !!

Este oare drept asta, tovarăși soldați ?

Scris la 14 (27) aprilie 1917

Publicat la 15 aprilie 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 33

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UN GLAS CINSTIT ÎN CORUL CALOMNIATORILOR

„Malenkaia Gazeta“¹²⁴ publică astăzi apelul pe care un grup de soldați din detașamentul 4 sanitar auto din prima linie l-a adresat tuturor camarazilor lor din armată, cerînd să se procedeze la cercetarea împrejurărilor legate de trecerea lui Lenin și a celorlalți prin Germania.

Iată un glas cinstit care se distinge din torentul de minciuni murdare, de calomnii mîrșave și de agitație pogromistă. Într-adevăr, fiecare cetățean are dreptul și *datoria* de a cere să se cerceteze orice fapt care are o însemnătate publică.

Iată calea cinstită a unor oameni cinstiți și nu a unor pogromiști.

Și pe această cale au pășit *imediat*, chiar în prima zi a sosirii lor, Lenin și *toți* cei care au sosit o dată cu el, *partizani a diferite partide*. Ei au prezentat Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților un *raport* cu privire la călătoria lor *, au indicat în raport *numele* socialiștilor din cele două țări neutre, Elveția și Suedia, care au semnat procesul-verbal cu privire la călătorie și care au luat cunoștință de *toate* documentele. În Comitetul executiv erau Ciheidze, Țereteli, Skobelev, Steklov și alții. Ei au hotărît să se publice în „*Izvestiia*“ atît raportul, cît și hotărîrea Comitetului executiv.

După prezentarea raportului s-a luat următoarea hotărîre: „Dînd ascultare raportului tovarășilor Zurabov și Zinoviev, Comitetul executiv a hotărît să se adreseze ime-

* Vezi volumul de față, p. 121—123. — *Nota red.*

diat guvernului provizoriu, cerîndu-i să ia măsuri pentru ca toți emigranții să fie lăsați să intre fără întîrziere în Rusia, indiferent de concepțiile lor politice și de atitudinea lor față de război“.

Atît raportul, cît și hotărîrea au fost publicate în „*Izvestiia Sovietului*“ nr. 32 din 5 aprilie 1917.

Este oare cinstit, este oare înțelept să *nu* reproduc acest raport și această hotărîre și să te dedai la o agitație pogromistă ?

Au procedat oare just tovarășii din detașamentul 4 sanitar auto din prima linie, care se grăbesc și „să înfieraze“ pe cei sosiți, și să-i taxeze de „trădători“, și „să-i blesteme“ și să-i împroaște cu alte injurii *fără să fi examinat* cele publicate în „*Izvestiia*“ ?

Oare aceasta nu înseamnă tocmai anarhism, tocmai un *îndemn de a nu respecta* pe membrii Comitetului executiv aleși de muncitori și soldați ?

Scris la 14 (27) aprilie 1917

*Publicat la 15 aprilie 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 33
Semnat : N. L e n i n*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI ORĂȘENEȘTI PETROGRAD A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA ¹²⁵

14—22 APRILIE (27 APRILIE—5 MAI) 1917

Publicat pentru prima oară în 1925, în „Conferința organizației orășenești Petrograd și Conferința P.M.S.D. (b) din Rusia din aprilie 1917”; proiectul de rezoluție cu privire la război a fost publicat pentru prima oară în 1927, în ed. 2—3 ale Operelor lui V. I. Lenin, vol. XX; relatarea apărută în presă asupra raportului cu privire la momentul actual și rezoluțiile cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu și la alegerile municipale au fost publicate în ziarul „Pravda” nr. 40, 35 și 46 din 8 mai (25 aprilie), 1 mai (18 aprilie) și 15 (2) mai 1917

Se tipărește după textul unui exemplar dactilografiat al procesului-verbal; proiectul de rezoluție cu privire la război se tipărește după un exemplar dactilografiat, corectat de V. I. Lenin; relatarea apărută în presă asupra raportului cu privire la momentul actual și rezoluțiile cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu și la alegerile municipale — după textul apărut în ziarul „Pravda”

1
RAPORT
CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
ȘI LA ATITUDINEA
FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU
14 (27) APRILIE

1
PROCES-VERBAL

Noi ne-am definit din timp și mult mai precis decît alte partide linia politică, consacînd-o prin diverse rezoluții. Viața ne-a pus într-o situație cu totul nouă. Cea mai mare greșală pe care o comit revoluționarii este că își întorc privirea înapoi, la vechile revoluții. Viața aduce însă multe elemente noi, care trebuie să fie prinse în înlănțuirea generală a evenimentelor.

Noi am definit în mod absolut just forțele motrice ale revoluției. Evenimentele au confirmat vechile noastre teze bolșevice, dar nenorocirea este că tovarășii au ținut să rămînă „vechi“ bolșevici. O mișcare de masă a existat numai în rîndurile proletariatului și ale țărănimii. Burghezia din Apusul Europei a fost întotdeauna împotriva revoluției. Iată o teză cu care eram obișnuiți. Lucrurile s-au petrecut însă altfel. Războiul imperialist a scindat burghezia din Europa, și asta a făcut ca, urmărindu-și scopurile imperialiste, capitaliștii anglo-francezi să devină partizani ai revoluției ruse. Capitaliștii englezi au organizat de-a dreptul un complot împreună cu Gucikovii, Miliukovii și cu corpul de comandă al armatei. Capitaliștii anglo-francezi s-au situat de partea revoluției. Ziarele din Europa anunță o serie întregă de voiaje întreprinse de trimiși ai Angliei și Franței pentru tratative cu „revoluționari“ ca Gucikov. Iată un aliat neprevăzut al revoluției. Asta a făcut ca revoluția să se desfășoare cum nimeni nu se aștepta. Noi am căpătat aliați nu numai în burghezia rusă, ci și în capitaliștii anglo-francezi. Cînd am declarat acest lucru într-un

referat ținut în străinătate *, un menșevic a replicat că noi n-am avut dreptate, deoarece burghezia era necesară pentru succesul revoluției. Eu i-am răspuns că asta a fost „necesar” numai pentru ca revoluția să învingă în opt zile. Doar Miliukov declarase încă înainte de revoluție că el este împotriva victoriei dacă ea trebuie să vină în urma unei revoluții. Nu trebuie să uităm aceste cuvinte ale lui.

Așadar, revoluția, în prima ei etapă, s-a desfășurat așa cum nimeni nu se aștepta. Bolșevicii au dat răspuns la problema posibilității „apărării patriei”: dacă ar învinge o revoluție burghezo-șovinistă („Soțial-Demokrat” nr. 47), în acest caz apărarea patriei ar fi de asemenea inadmisibilă **. Originalitatea situației constă în dualitatea puterii. În străinătate, unde nu ajunge nici un ziar mai de stînga decît „Reci” și unde ziarele burgheze anglo-franceze susțin că guvernul provizoriu are putere deplină, iar Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților reprezintă „haosul”, acolo nimeni nu-și poate face o idee precisă despre dualitatea puterii. Abia revenind aici am aflat că Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților a cedat puterea guvernului provizoriu. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților este întruchiparea dictaturii proletariatului și a soldaților, dintre care ultimii sînt în majoritate țărani. Asta este tocmai dictatura proletariatului și a țărănimii. Dar această „dictatură” a căzut la înțelegere cu burghezia. Tocmai aici e necesară revizuirea „vechiului” bolșevism. Situația care s-a creat arată că dictatura proletariatului și a țăranilor s-a împletit cu puterea burgheziei. E o situație cît se poate de originală. Pînă acum nu au mai existat revoluții în care reprezentanții proletariatului revoluționar și ai țărănimii, avînd arma în mînă, să încheie o alianță cu burghezia și, deținînd puterea, s-o cedeze burgheziei. Burghezia dispune de forța capitalului și de forța organizării. E de mirare chiar că muncitorii s-au dovedit totuși destul de organizați. Revoluția burgheză din Rusia a fost desăvîrșită, întrucît puterea a trecut în mîinile burgheziei. „Vechii bolșevici” contestă: „ea nu a fost desăvîrșită,

* Vezi volumul de față, p. 73—74. — *Nota red.*

** Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51. — *Nota red.*

fiindcă nu există dictatura proletariatului și a țăranilor“. Dar Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților reprezintă tocmai această dictatură.

Mișcarea agrară se poate desfășura în două feluri. Țăranii vor lua pământul, dar lupta dintre proletariatul sătesc și țărănimea înstărită nu va izbucni. Asta e puțin probabil, deoarece lupta de clasă nu stă să aștepte. A repeta astăzi ceea ce spuneam în 1905 și a nu vorbi despre lupta de clasă la sate înseamnă a trăda cauza proletară.

Încă de pe acum întâlnim exprimată în hotărârile unei serii de congrese țărănești ideea că rezolvarea problemei agrare trebuie amânată pînă la Adunarea constituantă. Este o izbîndă a țărănimii înstărite, care trage spre cadeți. Țăranii au și început să ia pământurile. Socialiștii-revoluționari îi rețin, cerîndu-le să aștepte pînă la Adunarea constituantă. Cerința de a lua imediat pământurile trebuie să se îmbine cu propaganda pentru crearea de Soviete de deputați ai muncitorilor agricoli. Revoluția burghezo-democratică a fost desăvîrșită. Programul agrar trebuie înfăptuit într-un chip nou. Aceeași luptă pentru putere între marii și micii proprietari, care are loc acum aici, va avea loc și la sate. Pentru țărani nu e de ajuns să capete pământ. Numărul celor fără cai a crescut foarte mult. Noi sîntem singurii care dezvoltăm acum revoluția agrară, spunînd țăranilor să ia imediat pământul. Pământul trebuie luat în mod organizat. Bunurile să nu fie distruse. Mișcarea agrară este deci numai o previziune și nu o realitate. Sarcina marxiștilor este de a explica țăranilor programul agrar; centrul lui de greutate trebuie mutat asupra Sovietului de deputați ai muncitorilor agricoli. Dar trebuie să prevedem eventualitatea ca țărănimea să se unească cu burghezia, așa cum a făcut Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților. Prin urmare, mișcarea agrară mai trebuie dezvoltată încă. Țărănimea înstărită va trage fără doar și poate spre burghezie, spre guvernul provizoriu. Ea s-ar putea dovedi mai de dreapta decît Gucikov.

Deocamdată victoria puterii burgheze a fost realizată. Situația economică a țăranilor îi desparte de moșieri. Țăranii nu au nevoie de dreptul la pământ. Ei au nevoie de Soviete de deputați ai muncitorilor agricoli. Cei care îi

sfătuiesc pe țărani să aștepte Adunarea constituantă în înșală.

Sarcina noastră este să elaborăm linia de clasă, delimitându-ne de mlaștina mic-burgheză; burghezia își face treburile de minune, promițând câte-n lună și-n stele și promovînd în fapt politica ei de clasă.

În Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților raportul este acesta: puterea o deține guvernul provizoriu, iar socialiștii se limitează la „comisii de contact”. Guvernul este alcătuit, ce-i drept, din oameni care sînt cei mai buni mandatarii ai clasei lor, dar el reprezintă totuși o anumită clasă. Mica burghezie s-a dat în întregime pe mîna lor. Dacă nu vom delimita linia proletară, vom trăda cauza proletariatului. Burghezia domină fie prin înșelăciune, fie prin violență. Acum lingușeala și înșelăciunea domnesc pretutindeni, și asta adoarme revoluția. Ei fac concesii în probleme de ordin secundar. Într-o problemă principală (cum e revoluția agrară) ei nu fac nimic. Cine nu vede că în Rusia, exceptînd pe bolșevici, nu există decît defensism revoluționar, care a învins pretutindeni, nu vede faptele; iar defensismul revoluționar înseamnă renunțarea la toate principiile socialiste de dragul intereselor tîlhărești ale marelui capital, camuflate îndărătul frazeologiei despre „apărarea patriei”, înseamnă cedarea pozițiilor în favoarea micii burghezii. Vorbind despre masa revoluționară defensistă „de bunăcredință”, am avut în vedere nu o categorie morală, ci o definiție de clasă. Clasele reprezentate în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților nu sînt interesate în războiul tîlhăresc. În Europa lucrurile stau altfel. Acolo poporul este asuprit, acolo adeseori pacifiștii cei mai oportuniști sînt prizoniți mai rău decît noi, pravdiștii. La noi însă Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților promovează linia revoluționară defensistă nu prin violență, ci biziindu-se pe încrederea maselor. Europa este de la un capăt la altul o închisoare militară. Acolo capitalul domnește cu cruzime. În întreaga Europă burghezia trebuie răsturnată și nu convinsă. În Rusia, soldații sînt înarmați: ei s-au lăsat înșelați în mod pașnic, consimțind „să se apere” numai de Wilhelm. Acolo, în Europa, nu există

defensism revoluționar „de bună-credință“, ca în Rusia, unde poporul a cedat burgheziei puterea din ignoranță, din inerție, din obișnuința de a trăi sub bici, din tradiție. Steklov, Ciheidze — în vorbe conducători, iar în fapt cozi de topor ale burgheziei, cu toate virtuțile lor, cunoașterea marxismului etc. — sînt oameni sfîrșiți politicește. La noi puterea se află în mîinile soldaților, care au o stare de spirit defensistă. Situația obiectivă de clasă a capitaliștilor e una. Ei luptă pentru sine. Soldații sînt proletari și țărani. Asta e altceva. Au ei vreun interes să cucerească Constantinopolul? Nu, interesele lor de clasă sînt împotriva războiului! Iată de ce pe ei putem să-i lămurim, să-i facem să-și schimbe părerea. Situația politică în momentul de față ne dictează să arătăm maselor care este adevărul. Nu putem conta pe „sprijinul“ masei revoluționare etc. atîta timp cît nu vom explica soldaților sau maselor inconștiente semnificația lozincii „jos războiul!“

Ce este Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților? Semnificația lui de clasă este puterea. Libertatea care există acum la noi nu este, desigur, o libertate politică deplină. Dar atîta libertate ca în Rusia nu există nicăieri. „Jos războiul!“ nu înseamnă să lași arma din mîină, ci înseamnă trecerea puterii în mîinile unei alte clase. A explica acest lucru, iată centrul de greutate al întregii poziții actuale. Blanquismul tindea la cucerirea puterii cu sprijinul unei minorități. La noi e cu totul altfel. Noi sîntem încă în minoritate, dar sîntem conștienți de necesitatea cuceririi majorității. Spre deosebire de anarhiști, noi avem nevoie de stat pentru trecerea la socialism. Comuna din Paris ne-a dat un model de stat de tipul Sovietului de deputați ai muncitorilor: puterea directă a muncitorilor organizați și înarmați, dictatura muncitorilor și țăranilor. Rolul Sovietelor, semnificația acestei dictaturi constă în violență organizată împotriva contrarevoluției, în apărarea cuceririlor revoluției în interesul majorității și avînd sprijinul ei. În stat nu poate exista o dualitate a puterii. Sovietele de deputați sînt un tip de stat în care poliția nu are ce căuta. Aici conduce poporul însuși, aici întoarcerea la monarhie nu e posibilă. Armata trebuie să se contopească cu poporul — iată victoria libertății! Toată lumea trebuie să cu-

noască mînuirea armelor. Pentru a păstra libertatea este necesară înarmarea întregului popor, iată esența comunei. Noi nu sîntem ca anarhiștii, care neagă organizarea statului, adică violența în general și în special a statului muncitorilor înșiși, organizați și înarmați, organizarea statului prin Sovietele lor. Viața a împletit dictatura proletariatului și a țărănimii cu dictatura burgheziei. Treapta următoare este dictatura proletariatului, care încă nu este suficient de organizat și luminat, care trebuie luminat. Astfel de Soviete de deputați ai muncitorilor etc. trebuie să existe în tot cuprinsul statului. Viața o cere. Altă cale nu există. Tocmai asta este Comuna din Paris! Sovietul de deputați ai muncitorilor nu este o organizație profesională, așa cum vrea burghezia. Poporul vede lucrurile altfel, și mai just: el vede în Soviete puterea. El vede că ieșirea din război o constituie victoria Sovietelor de deputați ai muncitorilor. Tocmai acesta este tipul de stat cu care se poate merge spre socialism. Când puterea e cucerită de un grup, asta e prea puțin. Revoluția rusă s-a ridicat mai sus: altă putere decît Sovietul nu poate exista și burghezia se teme de acest lucru. Atîta timp cît Sovietele nu vor fi cucerit puterea, noi nu o vom lua. Sovietele însă trebuie să fie împinse de o forță vie spre cucerirea puterii. Altfel nu vom reuși să ieșim din războiul pe care-l duc capitaliștii înșelînd poporul. Toate țările sînt la un pas de pieire; trebuie să ne dăm seama de asta; nu există altă ieșire decît revoluția socialistă. Guvernul trebuie răsturnat, dar nu toți înțeleg acest lucru cum se cuvine. Dacă puterea guvernului provizoriu se sprijină pe Sovietul de deputați ai muncitorilor, el nu poate fi „pur și simplu“ răsturnat. El poate fi și trebuie să fie răsturnat cucerind majoritatea în Soviete. Ori înainte, spre puterea deplină a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, ori înapoi, la războiul imperialist; altă cale nu există. Kautsky¹ a negat posibilitatea revoluției în timpul războiului. Viața l-a dezmințit.

În ceea ce privește etatizarea băncilor și controlul asupra lor, economicește e un lucru posibil, economicește nu există aici nici un impediment, de vreme ce puterea se află în mîinile muncitorilor. Firește că, pentru cei ce îm-

părtășesc asemenea concepții asupra sarcinilor proletariatului, nici vorbă nu poate fi de o unire cu „defensiștii“.

Despre o nouă denumire a partidului: cuvântul „social-democrație“ este inexact, este greșit din punct de vedere științific. Marx și Engels au recunoscut-o în repetate rânduri. Dacă „l-au tolerat“ este pentru că după 1871 a existat o situație specifică: se cerea o pregătire *lentă* a maselor populare, revoluția nu era atunci la ordinea zilei. Democrația este și ea un stat, dar Comuna din Paris s-a ridicat mai sus. Acum în fața întregii lumi se pune practic problema trecerii la socialism. Social-democratul Plehanov și ceilalți social-șoviniști din întreaga lume au trădat socialismul. Noi trebuie să ne numim „partid comunist“.

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Vechile formule tradiționale (dictatura proletariatului și țărănimii) nu mai corespund condițiilor schimbate. Dictatura democrat-revoluționară a fost înfăptuită, dar nu în forma pe care o preconizăm noi, ci împletită cu o dictatură a burgheziei imperialiste. Războiul imperialist a amestecat cărțile: i-a transformat pe capitaliștii anglo-francezi, dușmani înverșunați ai revoluției (ca și corpul de comandă al armatei și vîrfurile burgheziei contrarevoluționare), în partizani ai revoluției, urmărind astfel să ajungă la victorie.

Acest concurs de împrejurări, unic în istorie, a dat naștere unei duble dictaturi: dictatura burgheziei și dictatura democrației revoluționare. Din punct de vedere organizatoric, poporul nu a atins niciodată nivelul burgheziei; în Rusia, poporul și-a creat propria sa putere organizată fără să fi obținut însă independența politică. De aici o dualitate a puterii: atitudinea de încredere inconștientă pe care majoritatea mic-burgheză a soldaților și o parte dintre muncitori o au față de guvernul provizoriu, precum și supunerea de bunăvoie a democrației revoluționare față de dictatura burgheză. Particularitatea momentului constă în faptul că lipsa de nivel politic a maselor constituie o piedică în formarea unei majorități trainice și conștiente de partea politicii proletare (toate celelalte curente politice

au trecut în întregime pe poziția micii burghezii). Democrația revoluționară este un amestec de elemente eterogene (atît ca *poziție* de clasă, cît și ca *interese*, ceea ce nu e de loc același lucru !). Stratificarea lor : la sate — țărani înstăriți, a căror situație a fost consolidată prin legea din 9 noiembrie, și țărani săraci, cu un singur cal sau fără nici unul, iar la orașe — pături apropiate de clasa muncitoare și mici proprietari ; separarea proletarilor și a *semiproletarilor* de mica burghezie este inevitabilă, dar coeziunea elementelor înstărite din blocul revoluționar ar putea ajunge să fie mai tare decît organizarea maselor în jurul lozincilor proletare. De aceea nu este exclus ca puterea să rămîna în mîna burgheziei și să nu se ajungă la trecerea puterii în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților. Concluzia : sarcina noastră nu e răsturnarea guvernului provizoriu — el se menține datorită *încrederii* maselor mic-burgheze și a unei părți a maselor muncitorești —, ci lămurirea cu răbdare a sarcinilor de clasă și organizarea clasei muncitoare.

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA
MOMENTUL ACTUAL
14 (27) APRILIE

Schimbul de păreri a arătat că există divergențe. Nu pot răspunde la toate întrebările.

Despre vechiul bolșevism. Kalinin a apărat vechiul bolșevism. El a ajuns însă în același timp la concluzia că actuala noastră tactică este justă. O altă părere: cel mai pregnant a ieșit la iveală o deviere spre tactica micii burgezii.

O expresie care datează de foarte multă vreme: să ducem revoluția pînă la capăt. Care revoluție? În 1905 situația obiectivă a fost aceasta: proletariatul și țărănimea erau singurul element revoluționar, iar cadetii erau pentru menținerea monarhiei. Astăzi defensismul înseamnă trecerea țăranilor la tactica mic-burgheză. În asemenea condiții, a duce revoluția pînă la capăt ar fi lipsit de sens. Revoluția a unit mica burghezie și alte elemente revoluționare pe poziția defensismului.

Viitorul dictaturii proletariatului și țărănimii? Țărănimea mic-burgheză, care se situează pe punctul de vedere defensist, poate fi pentru menținerea monarhiei.

Linia bolșevismului a dat naștere unei linii noi. Mica burghezie s-a unit cu marea burghezie. Noi pornim de la deosebirea dintre interesele de clasă. Țăranii muncitori salariați trebuie să fie împotriva războiului imperialist. Țăranii-proprietari — pentru defensism.

Defensismul a arătat că mica burghezie s-a îndepărtat de clasa muncitoare și a trecut de partea mării burgezii.

Țăranii săraci, care se întrețin muncind și la oraș, n-au nevoie de acest război. Această clasă trebuie să fie un adversar al războiului.

Vechiul bolșevism trebuie abandonat. Trebuie să facem o demarcație între linia micii burghezii și cea a proletariatului salariat. Frazologia despre poporul revoluționar îi stă bine lui Kerenski, dar nu proletariatului revoluționar. A fi revoluționar, chiar și democrat, după ce Nicolaie a fost măturat nu este un mare merit. Democrația revoluționară nu e bună la nimic; ea este o vorbă goală. Ea nu dezvăluie, ci ascunde contradicțiile dintre interesele de clasă. Bolșevicii trebuie să deschidă ochii muncitorilor și țăranilor asupra existenței acestor contradicții și nu să le estompeze. Dacă războiul imperialist va lovi economicște proletariatul și țăranimea, aceste clase trebuie să se ridice împotriva actualului război.

O largă rețea de Soviete de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor, iată care este sarcina zilei. Rețeaua de organe de autoadministrare locală a început să acopere întreaga Rusie. Comuna poate exista și sub forma organelor de autoadministrare. Desființarea poliției, a armatei permanente, înarmarea generală, toate acestea pot fi înfăptuite pe calea autoadministrării locale. Am luat Sovietul de deputați ai muncitorilor fiindcă el există deja.

Se spune că trebuie să dăm proletariatului o „preocupare“. Asta o fac Ciheidze, guvernul provizoriu și alții, rostind cuvinte sonore despre democrația revoluționară. Bolșevicii trebuie să traseze o linie de demarcație între proletariatul și mica burghezie, iar cuvintele „democrație revoluționară“ și „popor revoluționar“ să i le lase lui Kerenski. Democrația din Rusia este imperialistă. Se spune despre noi că ne rezumăm munca la o activitate culturală. Nu-i adevărat. A adopta rezoluții cu privire la Adunarea constituantă etc. înseamnă a da o „preocupare“ proletariatului.

Adevărata sarcină este aceea de a se ajunge la desființarea armatei permanente, a birocrăției și a poliției și la înarmarea generală.

Adunarea constituantă nu va înăbuși revoluția, pentru că acum nu se aude nimic de ea și nimeni nu intenționează

s-o convoace. Numai socialiștii-revoluționari pot „să ceară” convocarea ei.

Războiul este mondial. El este dus de anumite clase și generat de capitalul bancar. Războiului i se poate pune capăt prin trecerea puterii în mâinile unei alte clase. Pacea nu poate schimba nimic atîta timp cît clasele dominante păstrează puterea.

Trebuie să arătăm proletariatului cum să ducă înainte revoluția prin măsuri concrete. A duce revoluția înainte înseamnă a introduce cu de la sine putere autoadministrarea. Dezvoltarea democrației nu împiedică autoadministrarea, ea realizează sarcinile noastre. Nu se poate pune capăt războiului decît prin trecerea puterii în mâinile unei alte clase — lucru de care Rusia este foarte aproape — și nicidecum printr-un armistițiu între capitaliștii din toate țările pe baza schimbului de popoare sugrumate. Comuna convine întru totul țărănimii. Ea înseamnă autoadministrare totală, lipsa oricărei supravegheri de sus. Nouă zecimi din țărănime o vor accepta.

Burghezia s-ar putea împăca cu naționalizarea pămîntului dacă pămînturile le vor lua țărăni. Noi, ca partid proletar, trebuie să spunem că pămîntul singur nu dă de mîncare. Pentru cultivarea lui va trebui, așadar, să se organizeze comune. Noi trebuie să fim centraliști, dar sînt momente cînd această sarcină se deplasează de la centru în provincie; noi trebuie să permitem maximum de inițiativă pe plan local. Cadeții au și început să acționeze ca niște birocrați. Ei spun țărănimii: „așteaptă Adunarea constituantă”. Numai partidul nostru lansează lozinci care împing într-adevăr revoluția înainte. Sovietele de deputați ai muncitorilor pot foarte bine să organizeze comune în provincie. Problema este dacă proletariatul e suficient de organizat, dar nu putem face dinainte asemenea calcule, trebuie să învățăm din practică.

Troțkismul declară: „fără țar, guvern muncitoresc”. Este o greșeală. Mica burghezie există și trebuie să ții seama de ea. Dar ea este alcătuită din două părți. Partea săracă a micii burghezii pășește alături de clasa muncitoare.

Războiul. A-i pune capăt în mod pacifist este o utopie. Războiului i se poate pune capăt printr-o pace imperialistă.

Nu asta e pacea pe care o vor masele. Războiul este continuarea politicii unei clase ; a schimba caracterul războiului înseamnă a înlocui clasa care se află la putere.

Denumirea de partid comunist este justă din punct de vedere teoretic. Socialiștii de stînga din celelalte țări sînt prea slabi. Noi trebuie să fim cei care să luăm inițiativa.

3

DOUĂ REPLICI ÎN CURSUL DEZBATERILOR
PE MARGINEA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA
ATTITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU
15 (28) APRILIE

1

În urma dezbaterilor care au avut loc ieri, pot să mă limitez la scurte observații. Rezoluția arată care este ieșirea. Situația este determinată nu numai de modul în care sînt reprezentate anumite clase în guvernul provizoriu, ci și de faptul că acesta se sprijină pe Sovietul de deputați ai muncitorilor. Concluzia care decurge de aici nu este că noi trebuie să ne adaptăm acestei mici burghezii, ci că trebuie să formăm grupuri aparte nu pentru a ne separa de mica burghezie, ci pentru a o împinge înainte. Luarea întregului pămînt este un pas înainte al poporului revoluționar. Desființarea armatei permanente și înlocuirea ei cu miliția constituie un pas înainte.

2

Tov. Kamenev ajunge să adopte politica lui Ciheidze și Steklov. Desigur, nimeni nu va spune că guvernul provizoriu tergiversează convocarea Adunării constituante dacă nu o vom spune noi. Toți vor să ducă războiul. Este vorba de organizarea contrarevoluției. În vremuri revoluționare, controlul este o înșelăciune. Alegerile ar putea fi fixate în trei zile. Înșirînd „păcatele”, noi dăm date exacte pentru agitație. Nu e cu putință să cauți adevărul în comitetul de contact. Fără a avea puterea nu se poate controla. A controla prin rezoluții etc. este o pură absurditate. Controlul — lichidarea iluziilor mic-burgheze, nebulozitate.

4

REZOLUȚIA CU PRIVIRE
LA ATITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL
PROVIZORIU

Considerînd :

1) că prin caracterul său de clasă guvernul provizoriu este organul dominației moșierilor și burgheziei ;

2) că el și clasele pe care le reprezintă sînt economicește și politicește indisolubil legate de imperialismul rus și anglo-francez ;

3) că el nu-și înfăptuiește nici programul pe care l-a proclamat decît în parte și numai sub presiunea exercitată de proletariatul revoluționar și, într-o anumită măsură, de mica burghezie ;

4) că forțele contrarevoluției burgheze și moșierești, care se organizează camuflîndu-se sub steagul guvernului provizoriu cu îngăduința vădită a acestuia din urmă, au și pornit atacul împotriva democrației revoluționare ;

5) că guvernul provizoriu amîină într-una fixarea alegerilor pentru Adunarea constituantă, împiedică înarmarea generală a poporului, trecerea întregului pămînt în mîinile poporului, îi impune acestuia un mod moșieresc de rezolvare a problemei agrare, frînează introducerea zilei de muncă de 8 ore, tolerează agitația contrarevoluționară (a lui Gucikov & Co.) în armată, organizează corpul de comandă al armatei împotriva soldaților etc. ;

6) că în același timp guvernul se bizuie în momentul de față pe încrederea Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, care grupează, fără îndoială, majoritatea muncitorilor și a soldaților, adică a țăranilor, și, într-o anumită măsură, pe un acord direct încheiat cu el ;

7) că fiecare măsură a guvernului provizoriu, atît în domeniul politicii externe, cît și în domeniul politicii interne, va deschide ochii nu numai proletarilor de la orașe și de la sate și semiproletarilor, dar și unor pături largi ale micii burghezii asupra adevăratului lui caracter, —
conferința hotărăște că :

1) pentru trecerea întregii puteri de stat în mîna Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților sau a altor organe care să exprime direct voința poporului, e necesară o îndelungată muncă de luminare a conștiinței de clasă a proletariatului și unirea proletarilor de la orașe și sate împotriva oscilărilor micii burghezii, deoarece această muncă constituie singura cheazășie a mersului victorios înaintea al întregului popor revoluționar ;

2) această activitate presupune o muncă pe toate tărîmurile în cadrul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, sporirea numărului de Soviete, creșterea forței lor, unirea în cadrul lor a grupurilor proletare internaționaliste ale partidului nostru ;

3) organizarea intensă a forțelor noastre social-democrate pentru ca noul val al mișcării revoluționare să se ridice sub steagul social-democrației revoluționare.

5

DOUĂ REPLICI ÎN CURSUL DEZBATERILOR
ASUPRA PROBLEMEI ALEGERILOR COMUNALE
22 APRILIE (5 MAI)

1

Din moment ce există alegeri proporționale, la ce mai avem nevoie de un bloc ? E împede că vom fi în minoritate. Mă ridic categoric împotriva tovarășului Kalinin ; un bloc cu mica burghezie, cu șoviniștii este de neconceput. Cea mai mică intenție de a încheia un bloc cu mica burghezie, care este sprijinită de capitaliști, constituie o trădare a socialismului. Cu cine să intrăm în bloc, cu cei care editează „Internaționala“¹²⁶ ? Ziarul nu a apărut, prin urmare noi nu știm cine sînt ei. Ciheidze este cel mai prost paravan al defensismului. Scoțînd un ziar la Paris, Troțki n-a declarat precis dacă este de partea lui Ciheidze sau împotriva lui. Noi ne-am pronunțat întotdeauna împotriva lui Ciheidze, care este un paravan subtil al șovinismului. Troțki nu s-a pronunțat pînă la capăt. De unde știm că Larin (editorul „Internaționalei“) nu adoptă și el aceeași tactică ?

Noi trebuie să venim cu un program precis. În momentul de față, lupta se dă între trei partide : primul este partidul tîlharilor și al asasinilor ; al doilea partid îl formează cei care acoperă pe acești tîlhari cu vorbe frumoase și, în sfîrșit, al treilea partid cere să nu se dea nici un sprijin tîlharilor, să se arate toate greșelile, inclusiv cele comise de Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Vina Sovietului nu este că nu a luat puterea, ci că învață poporul la rău și țipă că ar fi obținut victoria asupra guvernului.

Eu mă pronunț categoric pentru includerea în listele noastre a candidaților menșevici care rup cu șovinismul. Asta nu înseamnă bloc. În Rusia, sub raportul partinic există o admirabilă organizare. Referitor la program : problema unei miliții retribuie, problema aprovizionării, problema impozitelor — iată problemele importante.

6

REZOLUȚIA CU PRIVIRE
LA ALEGERILE COMUNALE

Platforma comunală nu poate fi redusă în nici un caz, în special în actuala perioadă revoluționară, exclusiv la problemele comunale.

Ea trebuie să conțină și un răspuns precis la toate problemele fundamentale ale politicii actuale, în special la problema războiului și a sarcinilor proletariatului în ceea ce privește puterea centrală.

Noi nu putem aștepta nici în problemele comunale, cum sînt problema miliției, a aprovizionării, a locuințelor și a impozitelor, ca partidele mic-burgheze să-și dea asentimentul la măsurile revoluționare necesare în vederea luptei împotriva războiului și împotriva urmărilor lui.

Din toate aceste motive este necesar să mergem în alegeri fără a încheia blocuri, sub steagul programului principal al partidului proletar, explicînd poporului deosebirea radicală dintre cele trei grupuri principale de partide : 1) ca-deții și cei ce se situează pe o poziție și mai de dreapta ; 2) partidul micii burghezii (narodnicii) și cel al unei părți a muncitorilor care au căzut sub influența burgheziei (menșevicii-defensiști) și 3) partidul proletariatului revoluționar (bolșevicii).

Condițiile tehnice ale alegerilor, care se desfășoară după sistemul reprezentării proporționale, fac ca blocurile să fie inutile din punct de vedere tehnic.

În ceea ce-i privește pe menșevicii care renunță realmente la defensismul revoluționar și la sprijinirea guvernului provizoriu, este de dorit să se mențină prin toate mij-

loacele contactul cu ei și informarea reciprocă pe tărîmul muncii practice ; este permis să se formeze liste comune cu acești tovarăși, cu condiția ca să existe o solidaritate suficientă în problemele principale. E necesar să se elaboreze un proiect concret de program municipal, mai ales în problema unei miliții proletare retribuite de capitaliști.

7

PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA ATITUDINEA FAȚĂ DE PARTIDUL
SOCIALIȘTILOR-REVOLUȚIONARI, PARTIDUL
SOCIAL-DEMOCRAȚILOR (MENȘEVICI),
PARTIDUL AȘA-ZIȘILOR
SOCIAL-DEMOCRAȚI „NEFRAȚIONIȘTI“
ȘI FAȚĂ DE CURENTELE POLITICE
ÎNRUDITE CU ACESTEA

Luînd în considerație :

1) că partidul socialiștilor-revoluționari, partidul social-democraților menșevici etc. au trecut în imensa majoritate a cazurilor pe poziția „defensismului revoluționar“ și a votării împrumutului, adică, de fapt, pe poziția sprijinirii războiului imperialist dus de guvernul imperialist al capitaliștilor : Gucikov, Lvov & Co. ; 2) că aceste partide *sprijină* guvernul provizoriu, care reprezintă interesele capitalului și care s-a situat pe poziții contrarevoluționare nu numai în politica externă, ci și în politica internă ; 3) că aceste partide s-au lăsat înșelate de capitaliști și înșală la rîndul lor poporul, sădindu-i speranța iluzorie că, fără a deține puterea de stat, prin „revendicări“ prezentate guvernului provizoriu, printr-un „control“ asupra lui etc. se poate schimba natura de clasă a acestui guvern al capitaliștilor și că el poate fi determinat să renunțe la politica imperialistă necesară capitaliștilor în prezent și la atentele contrarevoluționare împotriva libertății ; 4) că întunecarea conștiinței de clasă a proletarilor și semiproletarilor, care rezultă de aici și e întreținută de partidele menționate, constituie — dată fiind în genere atitudinea de credulitate inconștientă a maselor față de capitaliști, care recurg acum mai ales la lingușeli și minciuni — principala cauză a stagnării revoluției și a unei eventuale înfrîngeri a ei de către forțele contrarevoluției moșierești și burgheze, — conferința hotărăște :

1) votarea împrumutului, și în genere apărarea poziției defensismului revoluționar, să fie considerată un act de trădare totală a socialismului, a luptei de clasă proletare și a principiilor internaționalismului, adică a alianței frățești a muncitorilor din toate țările împotriva capitaliștilor din toate țările ;

2) partidele menționate mai sus să fie considerate partide care promovează interesele și punctul de vedere al micii burghezii și pervertesc proletariatul, inoculându-i influența burgheză ;

3) unirea cu partidele care, luate în întregul lor, promovează o politică de sprijinire a guvernului provizoriu, a defensismului revoluționar etc., să fie considerată absolut imposibilă întrucât aceste partide au părăsit pozițiile proletare de clasă și au trecut pe poziții mic-burheze ;

4) în ceea ce privește diferitele grupuri locale de muncitori aderente la menșevici etc., dar care se străduiesc să apere poziția internaționalismului împotriva „defensismului revoluționar“, împotriva votării împrumutului etc., politica partidului nostru trebuie să fie o politică de sprijinire a acestor muncitori și acestor grupuri, de apropiere față de ei, de sprijinire a unirii cu ei pe baza rupturii totale cu trădarea mic-burheză a socialismului.

8

**CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL PREZENTĂRII
REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA RĂZBOI
22 APRILIE (5 MAI)**

Rezoluția cu privire la război a fost elaborată în cadrul unei comisii, dar nu încă în forma definitivă. Cred că ea va fi supusă conferinței generale a partidului după ce va fi fost pusă întru totul la punct. Acum propunem citirea ei în forma în care se află.

Rezoluția cuprinde trei părți : 1) cauzele obiective ale războiului, 2) defensismul revoluționar și 3) cum să se pună capăt războiului.

9

PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA RĂZBOI ¹²⁷

I

Actualul război este în ceea ce privește ambele grupuri de puteri beligerante un război imperialist, adică un război dus de capitaliști pentru dominația asupra lumii, pentru împărțirea prăzii între capitaliști, pentru piețe avantajoase necesare capitalului financiar, bancar, pentru sugrumarea popoarelor slabe.

Trecerea puterii de stat din mâinile lui Nicolaie al II-lea în mâinile guvernului Gucikov, Lvov etc., guvern al moșierilor și capitaliștilor, nu a schimbat și nu putea să schimbe acest caracter și această semnificație de clasă a războiului în ceea ce privește Rusia.

Faptul că noul guvern duce același război imperialist, adică un război de cotropire, de jaf este reliefat limpede de următoarele împrejurări: noul guvern nu numai că n-a dat publicității tratatele secrete încheiate de fostul țar Nicolaie al II-lea cu guvernele capitaliste ale Angliei, Franței etc., dar a dat și o confirmare formală a acestor tratate. Asta fără a consulta poporul și cu scopul vădit de a-l înșela, deoarece, după cum este îndeobște cunoscut, aceste tratate secrete ale fostului țar sînt tratate tîlhărești de la un capăt la altul, care promet capitaliștilor ruși dreptul de a jefui China, Persia, Turcia, Austria etc.

De aceea partidul proletar nu poate în nici un caz să sprijine actualul război, nici actualul guvern, nici împrumuturile lansate de el, oricît de pompos ar fi intitulate ele, căci asta ar însemna s-o rupă total cu internaționalismul,

adică cu solidaritatea frățească a muncitorilor din toate țările în lupta împotriva jugului capitalului.

De asemenea, promisiunea actualului guvern că va renunța la anexiuni, adică la cucerirea unor țări străine sau la menținerea cu forța a unor popoare în hotarele Rusiei, nu merită nici o încredere. Căci, în primul rînd, capitaliștii, care sînt legați prin mii de fire de capitalul bancar rus și de cel anglo-francez și care apără interesele capitalului, nu pot renunța la anexiuni în actualul război fără a renunța să fie capitaliști, fără a renunța la profiturile de pe urma miliardelor plasate în împrumuturi, în concesiuni, în întreprinderile de război etc. În al doilea rînd, noul guvern, care a renunțat la anexiuni pentru a înșela poporul, a declarat prin Miliukov, la 9 aprilie 1917, la Moscova, că nu renunță la anexiuni. În al treilea rînd — fapt dat în vileag de „Delo Naroda“, ziar la care scrie ministrul Kerenski — Miliukov n-a transmis în străinătate declarația sa de renunțare la anexiuni.

De aceea, punînd în gardă poporul împotriva promisiunilor deșarte ale capitaliștilor, conferința declară că trebuie făcută o distincție netă între renunțarea la anexiuni în vorbe și renunțarea în fapt, adică publicarea imediată a tuturor tratatelor secrete, tîlhărești, a tuturor documentelor de politică externă și trecerea imediată la eliberarea deplină a tuturor popoarelor pe care clasa capitaliștilor le asuprește, le ține legate cu forța de Rusia sau le menține în situația de popoare lipsite de drepturi depline, continuînd politica fostului țar Nicolaie al II-lea, politică dezonorantă pentru poporul nostru.

II

Așa-numitul „defensism revoluționar“, de care s-au moltiplicat acum în Rusia aproape toate partidele narodniciste (socialiștii-populiști, trudovicii, socialiștii-revoluționari) și partidul oportunist al social-democraților menșevici (Comitetul de organizare, Ciheidze, Țereteli etc.), precum și majoritatea revoluționarilor fără partid reprezintă, prin

+ Н. Ленинъ Коммунистическая, вооруженная Консервативная парти-
занской организации № 1, 2, 3, 4, 5 15 апреля 1917 г.

ПРОЕКТЪ РЕЗОЛЮЦИИ. О войнѣ. предостереженіи

I.

Современная война со стороны обѣихъ группъ воюющихъ державъ есть война империалистическая, т.е. вѣдущаяся капиталистами изъ за ~~господства~~ ^{борьбы за господство надъ миромъ,} ~~каждъ міромъ.~~ ^{добычи капитала,} изъ за ~~выгодныхъ~~ ^{подкуповъ} рынковъ финансоваго (банковаго) капитала, изъ за ~~удушенія~~ ^{удушенія} слабыхъ народностей.

Переходъ государственной власти въ Россіи ~~отъ Николая II къ правительству~~ ^{къ Керенскому, Кривичеву} Гучкова Дьякова и др. къ правительству помѣщиковъ и капиталистовъ не измѣнилъ и не могъ измѣнить такого классоваго характера и значенія войны со стороны Россіи.

Особенно наглядно обнаружился тотъ фактъ, что ~~новое правительство~~ ^{съ волею. 1917} ~~ведетъ ту же такую же империалистическую, т.е. захватную, разбойничью войну въ слѣдующемъ обстоятельствѣ.~~ ^{новое} новое правительство не только не опубликовало тайныхъ договоровъ, заключенныхъ бывшимъ царемъ, Николаемъ II, съ капиталистическими правительствами Англій, Франціи и т.д., но и формально подтвердило эти договоры. Сдѣлано это было безъ опроса воли народа, ~~и съ явной цѣлю обмануть его, ибо очевидно, что эти тайные договоры бывшего царя насквозь разбойничьи договоры~~ ^{объясняете} русскимъ капиталистамъ ограбленіе Китая, Персіи, Турціи, Австріи и т.д. ¹⁹¹⁷

Поэтому пролетарская партія, не разрывая совершенно съ интернационализмомъ, т.е. съ братской солидарностью рабочихъ всѣхъ странъ въ борьбѣ противъ ига капитала, никакъ не можетъ поддерживать ни теперешней войны ни теперешняго правительства, ни его займовъ, какими бы пышными словами эти займы ни назывались.

Никакого довѣрія не заслуживаетъ ~~также~~ ^и нынѣшняго правительства отказаться отъ аннексій т.е. отъ завоеванія чужихъ странъ или отъ насильственнаго удержанія въ предѣлахъ Россіи какихъ либо народностей. Ибо, во I-ыхъ, капиталисты, переплетенные тысячами нитей банковаго капитала русскаго и англо-французскаго, отстаивающіе интересы капитала, не могутъ отказаться отъ аннексій въ данной войнѣ, не переставая быть капиталистами, не отказавшись отъ прибыли на миллиарды, вложенные въ займы, въ концессіи, въ военныя предпріятія и т.д. Во 2-ыхъ, новое правительство, отказавшись отъ аннексій для обмана народа, заявило устами Милюкова 9 апр. 1917 года въ Москвѣ, что оно отъ аннексій не отказывается. Въ 3-хъ, какъ разоблачило "Дѣло Народа", газета, въ коей участвуетъ министръ Керенскій, Милюковъ даже не переслалъ за границу своего заявленія объ отказѣ отъ аннексій.

Предостерегая народъ противъ пустыхъ посуловъ капиталистовъ, конференція заявляетъ поэтому, что надо строго отличать отказъ отъ аннексій на словахъ отъ отказъ отъ аннексій на дѣлѣ, т.е. немедленное опубликованіе всѣхъ тайныхъ, грабительскихъ договоровъ, всѣхъ актовъ внешней политики и немедленный приступъ къ самому полному освобожденію всѣхъ народностей которыя угнетаетъ или насильно привязываетъ къ Россіи или держитъ въ неполноправномъ положеніи классъ капиталистовъ, продолжая позорящую нашъ

Prima pagină a proiectului de rezoluție
cu privire la război, depus la Conferința
Organizației Petrograd a P.M.S.D.R. (b)
din Rusia la 16 (29) aprilie 1917,
cu îndreptări făcute de V. I. Lenin

Micșorat

semnificația sa de clasă, pe de o parte, interesele și punctul de vedere al micii burghezii, al micilor proprietari, al țăranilor înstăriți, care, întocmai ca și capitaliștii, storc profituri din exercitarea violenței asupra popoarelor slabe, iar pe de altă parte rezultatul înșelării maselor populare de către capitaliști, care nu publică tratatele secrete și încearcă să se eschiveze prin promisiuni și vorbe frumoase.

Masele largi ale „defensiștilor revoluționari” sînt de bună-credință, cu alte cuvinte ele *realmente* nu vor anejiuni, cotropiri, asupra popoarelor slabe, năzuiesc *într-adevăr* spre o pace democratică și nu impună prin violență între *toate* țările beligerante. Trebuie să recunoaștem acest lucru, întrucît situația de clasă a proletarilor și a semiproletarilor de la orașe și sate (oameni care trăiesc în întregime sau parțial din vînzarea forței lor de muncă capitaliștilor) face ca aceste clase să nu fie interesate în profiturile capitaliștilor.

De aceea, considerînd absolut inadmisibil orice concesi față de „defensismul revoluționar”, deoarece ele ar marca în fapt o ruptură totală cu internaționalismul și socialismul, conferința declară totodată că, atîta timp cît capitaliștii ruși și guvernul lor provizoriu nu vor face decît să amenințe că vor recurge la acte de violență împotriva poporului (de pildă ordinul de tristă faimă al lui Gucikov care amenință cu pedepse pentru degradarea cu de la sine putere a comandanților de către soldați), atîta timp cît capitaliștii *nu* vor trece la violență împotriva Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor, muncitorilor agricoli etc., Soviete care se organizează liber și care destituie și aleg liber *toate* autoritățile, — partidul nostru va propaga renunțarea la violență în general, luptînd împotriva poziției profund greșite și nefaste pe care se situează „defensismul revoluționar” exclusiv prin metode de convingere tovarășească, explicînd că atitudinea de credulitate inconștientă a maselor largi față de guvernul capitaliștilor, dușmanii cei mai înrăiți ai păcii și socialismului, este în Rusia în momentul de față principalul obstacol în calea terminării rapide a războiului.

III

În ceea ce privește problema cea mai importantă, problema cum să se pună capăt cât mai repede — nu printr-o pace impusă prin violență, ci printr-o pace cu adevărat democratică — acestui război criminal, tâlhăresc al capitaliștilor, care a adus întreaga omenire la un pas de ruină, foamete, pieire, conferința consideră și hotărăște :

Ar fi cu totul absurd să credem că se poate pune capăt războiului prin refuzul unilateral al soldaților *dintr-o singură țară, oricare ar fi ea*, de a continua războiul, prin încetarea ostilităților dintr-o singură parte, prin „înfingerea baionetelor în pământ“.

Partidul nostru va explica poporului cu răbdare și perseverență că războaiele sînt duse de *guverne*, că ele sînt totdeauna indisolubil legate de politica unor anumite clase, că de aceea războiul început de tâlharii încoronați, monarhii de teapa lui Nicolaie al II-lea, și neîncoronați, capitaliștii, poate fi terminat printr-o pace cu adevărat democratică și nu impusă prin violență, *numai* prin trecerea întregii puteri de stat în mîna *clasei* realmente neinteresate în apărarea profiturilor capitaliștilor, ale clasei într-adevăr capabile să pună capăt jugului capitalului, clasa proletarilor și semiproletarilor.

Numai această clasă este în stare să renunțe *în fapt* la anexiuni, să se smulgă din păienjenișul capitalului financiar, bancar, să transforme în anumite condiții — nu numai în vorbe, ci *în fapt* — războiul de jaf într-un război revoluționar-proletar, dus nu pentru sugrumarea popoarelor slabe, ci pentru eliberarea muncitorilor și țăranilor din *întreaga lume* de sub jugul capitalului.

Conferința protestează încă și încă o dată împotriva josnicei calomnii răspîndite de capitaliști la adresa partidului nostru că am privi favorabil o pace separată cu Germania. Noi considerăm pe capitaliștii germani niște tâlhari, ca și capitaliștii ruși, englezi, francezi etc., iar pe împăratul Wilhelm un tâlhar încoronat, ca și pe Nicolaie al II-lea și pe monarhii englez, italian, român și toți ceilalți. Noi ne-am expus această părere a noastră nu numai

în limba rusă, ci și în limba germană, în traducerea germană a broșurii lui Zinoviev și Lenin „Socialismul și războiul” *.

Mai mult decât atât. În ziarul „Soșial-Demokrat” nr. 47, apărut la Geneva la 13 octombrie 1915, tovarășii menționați ca redactori ai Organului Central al partidului nostru au declarat, în numele partidului nostru, că, dacă revoluția ar aduce partidul la putere încă în timpul războiului, noi am propune imediat, deschis, Germaniei și *tuturor popoarelor* nu o pace impusă prin violență, ci o pace democratică, iar în cazul când *capitaliștii germani, englezi, francezi etc.* ar refuza să încheie o astfel de pace, am porni noi înșine războiul revoluționar, chemînd pe muncitorii din toate țările să se alieze cu noi **.

Conferința confirmă în întregime această declarație.

Conferința consideră că în nici o țară beligerantă din lume nu există astăzi nici libertatea care există în Rusia, nici astfel de organizații revoluționare de masă ca Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. ;

— că de aceea nicăieri în lume nu poate fi înfăptuită atât de ușor și *atît de pașnic* trecerea întregii puteri de stat în mîna *adevăratei* majorității a poporului, adică a muncitorilor și țăranilor săraci.

Conferința declară că sumele necesare pentru întreținerea soldaților trebuie obținute nu prin împrumuturi, care îmbogățesc pe capitaliști, ci printr-un impozit ridicat pe venit și pe avere, perceput de la capitaliști.

Conferința declară că, atîta timp cît majoritatea poporului, în condițiile unei depline libertăți a agitației și propagandei, nu a înțeles încă legătura indisolubilă dintre războiul actual și interesele capitaliștilor, există un singur mijloc practic de a grăbi încetarea măcelului popoarelor.

Acest mijloc este fraternizarea soldaților pe front.

Conferința constată faptul că pînă și un ziar ca „Novoe Vreamea”, care apără fără rezerve interesele capitaliștilor, recunoaște într-o telegramă primită din Kiev la 12 aprilie că pe front sînt semne de fraternizare. O serie întregă

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 309—354. — *Nota red.*

** Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 58—59. — *Nota red.*

de știri primite de Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petersburg de la delegații soldaților confirmă acest fapt.

Începînd să fraternizeze, soldații din Rusia și Germania, proletarii și țărani ambelor țări, îmbrăcați în mantale soldățești, au arătat întregii lumi că simțul sigur al claselor asupra de capitaliști indică calea justă spre încetarea măcelului popoarelor.

Prin fraternizare noi înțelegem, în primul rînd, publicarea de apeluri în limba rusă, care să fie traduse în germană pentru a fi răspîndite pe front; în al doilea rînd, organizarea pe front a unor mitinguri ale soldaților ruși și germani cu ajutorul unor interpreți, în așa fel încît capitaliștii, precum și generalii și ofițerii din *ambele* țări, dintre care cei mai mulți fac parte din clasa capitaliștilor, să nu îndrăznească să împiedice mitingurile, să nu cuteze nici măcar să asiste la ele fără permisiunea specială și directă a soldaților.

În aceste apeluri și la aceste mitinguri trebuie să fie explicate concepțiile expuse mai sus cu privire la război și pace, trebuie să se arate că, dacă în ambele țări, și în Germania și în Rusia, toată puterea în stat va trece în întregime și exclusiv în mîna Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, imediat întreaga omenire va răsufli ușurată, deoarece atunci va fi asigurată cu adevărat încetarea cît mai rapidă a războiului, pacea cea mai trainică, cu adevărat democratică între toate popoarele și totodată va fi asigurată și trecerea tuturor țărilor la socialism.

SOLDAȚII ȘI PĂMÎNTUL

Cei mai mulți dintre soldați sînt țărani. Fiecare țăran știe cum au împilat și împilează moșierii poporul. Ce anume le dă putere moșierilor ?

Pămîntul.

Moșierii au zeci de milioane de desetine de pămînt. De aceea milioane de familii țărănești n-au altceva de făcut decît să se înrobească la moșieri.

Țăranii nu vor avea ce face cu „libertățile“ atîta timp cît moșierii stăpînesc zeci de milioane de desetine de pămînt.

Toate pămînturile moșierilor trebuie să treacă în mîinile poporului. Pămînturile de pe tot cuprinsul țării trebuie să devină proprietatea întregului popor și să fie puse la dispoziția Sovietelor locale de deputați ai țăranilor și muncitorilor agricoli.

Cum se poate ajunge aici ? Trebuie organizate imediat în întreaga Rusie, în toate satele fără excepție, Soviete de deputați ai țăranilor și muncitorilor agricoli după modelul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților de la orașe. Dacă țăranii și muncitorii agricoli nu se vor uni ei înșiși, dacă nu-și vor lua soarta în propriile lor mîini, nimeni pe lume nu-i va ajuta, nimeni nu-i va elibera din robia moșierilor.

Și pentru ca țăranii înșiși să poată lua imediat și pretutindeni tot pămîntul de la moșieri și să dispună de el așa cum trebuie, păstrînd o ordine exemplară, ferind bunurile de distrugere, trebuie ca soldații să vină în ajutorul lor.

Țăranii, soldații, muncitorii alcătuiesc imensa majoritate în stat. Această majoritate *vrea* ca toate pământurile să treacă imediat în mâna Sovietelor de deputați ai țăranilor. Nimeni nu va putea să stea în cale majorității *dacă* ea va fi bine organizată (unită, solidară), *dacă* va fi conștientă, *dacă* va fi înarmată.

Soldați ! Contribuiți la unirea și înarmarea tuturor muncitorilor și tuturor țăranilor !

Soldați ! Fiți voi înșivă cât mai strâns uniți și acționați mână în mână cu muncitorii și țăranii ! Nu lăsați să vi se smulgă din mâini forța armată !

Așa și numai așa va căpăta poporul tot pământul și va scăpa din robia moșierilor.

„Soldatskaia Pravda” nr. 1
din 15 aprilie 1917
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL
SOLDAȚILOR DIN DIVIZIA BLINDATĂ, ȚINUT
LA 15 (28) APRILIE ÎN MANEJUL MIHAILOVSKI

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Noi, social-democrații care ne situăm pe pozițiile socialismului internațional, sîntem învinuiți că am venit în Rusia trecînd prin Germania, că am fi trădători ai cauzei poporului, ai cauzei libertății, că am fi vînduți germanilor.

Cine spune acest lucru? Cine răspîndește această calomnie și minciună?

Tovarășii soldați și muncitori care citesc ziarele muncitorești știu că în „Izvestiia Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“ nr. 32 din 5 aprilie 1917 a fost publicată o hotărîre a Sovietului, adoptată după ce acesta a ascultat raportul tov. Zinoviev și Zurabov cu privire la felul în care am reușit să trecem prin Germania.

Ne-a dat Sovietul cumva vot de blam? Nu. Ce a spus Sovietul? El a răspuns cerînd guvernului provizoriu să ia măsuri urgente pentru ca toți emigranții politici ruși care se află în străinătate să poată ajunge nestingheriți în Rusia.

Tov. Lenin arată apoi că guvernul provizoriu nu a luat nici un fel de măsuri pînă în prezent, iar tovarășii noștri socialiști care se află în străinătate nu au putut ajunge în Rusia. De ce oare? Fiindcă Anglia, care e interesată în acest măcel fratricid, nu vrea să-i lase să treacă pe tovarășii noștri socialiști, pe acei socialiști care au declarat război războiului, care vor pace. Ea ține la închisoare chiar și pe un socialist englez¹²⁸; de asemenea englezii au arestat și

țin la închisoare pe tovarășul nostru Troțki, care a fost în 1905 președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor.

Toate guvernele capitaliștilor și moșierilor, care doresc acest război, au procedat și procedează la fel : atît guvernul francez, cît și cel german și cel italian au aruncat în închisoare pe toți socialiștii care sînt împotriva războiului.

Oare după toate astea se mai putea trece prin Anglia ? Nu. Iată de ce am fost nevoiți să ne adresăm socialistului elvețian Platten, care este și el pentru pace.

Și care a fost rezultatul ?

Lenin și cei care-l însoțeau au fost lăsați să treacă, dar tovarășul Platten, martorul nostru, care putea dovedi că noi n-am intrat în nici un fel de legături cu germanii, n-a fost lăsat să intre în Rusia.

Care să fie cauza ?

Acea că războiul, care în prezent seceră în fiecare lună sute de mii de vieți, este dus de capitaliști ; pentru ei războiul e avantajos, căci le aduce profituri și de aceea capitaliștii din toate țările, inclusiv Wilhelm tîlharul și cotropitorul, îi aruncă în închisori pe toți cei ce vor pacea și luptă pentru ea ; de aceea ei răspîndesc minciuni și calomnii despre socialiști.

În continuare, tov. Lenin explică în amănunțime cauzele și țelurile războiului. El arată că clasa muncitoare și țărani săraci n-au vrut și nu vor actualul război și nici un fel de război. El vorbește pe larg despre ceea ce este Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților și ceea ce este guvernul provizoriu, din care fac parte fabricantul Gucikov și moșierii.

Este necesar să sprijinim și să ajutăm nu guvernul provizoriu, ci singurul guvern legal : Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, care exprimă interesele poporului.

„Soldatskaia Pravda” nr. 2
din 18 aprilie (1 mai) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONGRESUL DEPUTAȚILOR ȚĂRANILOR ¹²⁹

Începînd de la 13 aprilie, în Palatul Tavriceski își desfășoară lucrările congresul reprezentanților organizațiilor țărănești și ai Sovietelor de deputați ai țăranilor, care s-au întrunit pentru a elabora regulamentul privitor la convocarea Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia și la crearea unor asemenea Soviete pretutindeni.

După cum relatează ziarul „Delo Naroda“, la congres participă reprezentanții a peste 20 de gubernii.

Au fost adoptate rezoluții cu privire la necesitatea organizării cît mai grabnice a „țărănimii“ de jos și „pînă sus“. Se consideră că „cea mai bună formă de organizare a țărănimii“ sînt „Sovietele de deputați ai țăranilor, care activează în diferitele regiuni“.

Bîhovski, membru al biroului provizoriu pentru convocarea actualului congres, a arătat că Congresul cooperatist de la Moscova ¹³⁰, reprezentînd 12 000 000 de membri organizați, sau 50 000 000 de locuitori, a hotărît organizarea țărănimii pe calea creării Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia.

Este o operă de o importanță uriașă, care trebuie sprijinită din toate puterile. Dacă ea va fi realizată fără întîrziere, dacă țărănimea, în pofida îndemnurilor contrare ale lui Șingarev, va lua imediat în mîinile ei tot pămîntul pe baza hotărîrii majorității și nu printr-o „înțelegere amiabilă“ cu moșierii, vor avea de cîștigat nu numai soldații, care vor primi mai multă pîine și carne, ci și cauza libertății.

Căci organizarea țăranilor înșiși, neapărat de jos, neapărat fără funcționari și nu sub „controlul și supravegherea” moșierilor și vătafilor lor, este unica și cea mai sigură cheazășie a succesului revoluției, a cuceririi libertății, a cauzei eliberării Rusiei de aservirea moșierilor și de sub jugul lor.

Nu încape îndoială că toți membrii partidului nostru, toți muncitorii conștienți vor sprijini din toate puterile organizarea de Soviete de deputați ai țăranilor, se vor îngriji ca numărul lor să sporească, ca ele să se întărească și, în ceea ce-i privește, vor depune toate eforturile pentru ca în cadrul acestor Soviete să se desfășoare o activitate cu o orientare de clasă consecventă și strict proletară.

Pentru a se duce o asemenea activitate trebuie ca, în cadrul Sovietelor care unesc pe toți țăranii, elementele proletare (muncitori agricoli, zileri etc.) să se grupeze separat sau (uneori și) să fie organizate separat Soviete de deputați ai muncitorilor agricoli.

Noi nu urmărim fărămițarea forțelor; dimpotrivă, pentru a întări și lărgi mișcarea trebuie ridicată pătura sau, mai exact, clasa „cea mai de jos”, în limbajul moșierilor și capitaliștilor.

Pentru a împinge mișcarea înainte trebuie s-o scoatem de sub influența burgheziei, să ne străduim s-o purificăm de inevitabilele slăbiciuni, oscilări și greșeli ale micii burghezii.

Trebuie să ducem această muncă prin convingere tovărășească fără a anticipa evenimentele, fără a ne grăbi „să fixăm” prin măsuri organizatorice ceea ce nu este încă destul de bine înțeles, gândit, simțit de înșiși reprezentanții proletarilor și semiproletarilor de la sate. Dar munca trebuie desfășurată, ea trebuie începută imediat și pretutindeni.

Revendicările practice, lozincile — mai exact propunerile pe care trebuie să le formulăm, atrăgând asupra lor atenția țăranilor — trebuie să fie legate de problemele la ordinea zilei, de problemele arzătoare pe care le ridică însăși viața.

Prima problemă este aceea a pământului. Proletarii de la sate se vor pronunța pentru trecerea completă și ime-

diată a *tuturor* pământurilor fără excepție în mâinile întregului popor și pentru ca ele să fie puse de îndată la dispoziția comitetelor locale. Dar pământul nu-ți ține de foame. Milioane de gospodării fără cai, fără unelte, fără semințe n-o să aibă nimic de câștigat de pe urma unei simple treceri a pământului în mâinile „poporului”.

Această chestiune trebuie să fie pusă imediat în discuție și să se ia măsuri practice pentru ca, acolo unde există cea mai mică posibilitate, marile gospodării să continue să funcționeze ca mari gospodării, sub conducerea agronomilor și a Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli, cu mașini și semințe de cea mai bună calitate și folosind cele mai avansate metode ale agrotehnicii.

Nu putem ascunde țăranilor și, cu atât mai puțin, proletarilor și semiproletarilor de la sate faptul că, în condițiile menținerii economiei de mărfuri și capitalismului, mica gospodărie nu *este capabilă* să izbăvească omenirea de mizeria maselor, că trebuie să *ne gândim* la necesitatea trecerii la marea gospodărie obștească și să *inițiem imediat această trecere*, învățând masele și *învățând de la ele*, în practică, care sînt măsurile cele mai indicate pentru această trecere.

O altă problemă de mare importanță și de mare actualitate : problema organizării și conducerii statului. Nu e de ajuns să propovăduiești democrația, nu e de ajuns s-o proclami și s-o decretezi, nu e de ajuns să încredințezi înfăptuirea ei „reprezentanților” poporului în instituțiile reprezentative. Democrația trebuie *construită* imediat, de jos, din inițiativa maselor înseși, prin participarea lor activă la *întreaga* viață publică, fără „supraveghere” de sus, fără birocrați.

Desființarea poliției, a birocrației, a armatei permanente și înlocuirea lor cu înarmarea generală a poporului, cu o *miliție* a întregului popor, a întregii populații și neapărat cu participarea femeilor — iată o activitate practică de care putem și trebuie să ne apucăm imediat. Cu cât masele vor aduce în această activitate mai multă inițiativă, varietate, îndrăzneală, mai mult spirit creator, cu atât va fi mai bine. Nu numai proletarii și semiproletarii de la sate, ci nouă zecimi din țărănime ne vor

urma cu siguranță dacă vom ști să le explicăm clar, simplu, pe înțeles, prin exemple vii și învățăminte trase din viața reală revendicările noastre :

— să nu îngăduim restabilirea poliției ;

— să nu îngăduim restabilirea atotputerniciei funcționarilor, inamovibili de fapt și aparținând clasei moșierilor sau clasei capitaliștilor ;

— să nu îngăduim restabilirea armatei permanente rupte de popor, pe care se bazuie toate încercările de a ne răpi libertatea, de a restaura monarhia ;

— să învățăm poporul, pînă în straturile lui cele mai de jos, arta conducerii statului nu numai din cărți, ci trecînd imediat și pretutendeni la practică, la fructificarea experienței maselor.

Democrația de jos, democrație fără birocrație, fără poliție, fără armată permanentă. Prestarea serviciului public de către o *miliție* înarmată în întregime, alcătuită din întregul popor — iată chezașia libertății pe care nu o vor putea răpi nici țarii, nici bravii lor generali, nici capitaliștii.

„Pravda” nr. 34 din 16 aprilie 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNTOARCEREA EMIGRANȚILOR

Ziarele de astăzi publică următoarea telegramă semnată de P. B. Akselrod, L. Martov, Reazanov, Lunacearski și Natanson : „*Constatăm absoluta imposibilitate de a ne reîntoarce în Rusia prin Anglia*“.

Iată o altă telegramă, semnată de Mandelberg, membru al Dumei a II-a, de prof. Reichesberg, Felix Kohn, Ustinov, Balabanova, Andronnikov și alții :

„Considerăm că singura soluție este o înțelegere între guvernul rus și cel german... *cu privire la schimbul celor internați... cu un număr corespunzător de prizonieri civili germani internați în Rusia*“.

De ce oare domnii de la „Russkaia Volea“ și „Edinstvo“ nu-i declară și pe acești emigranți agenți ai germanilor ?

„Pravda“ nr. 34 din 16 aprilie 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

**ȘEDIȚA SECȚIEI DE SOLDAȚI
DIN SOVIETUL DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR
ȘI SOLDAȚILOR DIN PETROGRAD**

17 (30) APRILIE 1917 ¹⁸¹

1

**CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA O REZOLUȚIE
VOTATĂ DE COMISIA EXECUTIVĂ
A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI SOLDAȚILOR**

Lenin comunică că a luat cunoștință de rezoluția adoptată de Comisia executivă și de Comitet cu privire la activitatea desfășurată și a hotărât să publice în „Pravda” un articol în legătură cu această rezoluție; acum vrea să răspundă în câteva cuvinte la acuzațiile calomnioase ce îi sînt aduse. El are patru probleme la care vrea să răspundă: 1) O chestiune formală, 2) Problema pămîntului, 3) Problema guvernului, 4) Problema războiului.

În prima problemă, el apreciază faptul că rezoluția nu menționează nimic în privința călătoriei sale prin Germania, deoarece acest lucru arată că Comisia s-a situat pe punctul de vedere al ambelor părți ale Comitetului, care au trecut sub tăcere această chestiune. Citește pasajul din rezoluție în care se spune: „...Consideră propaganda așa-numiților leniniști etc.” și declară că își asumă întreaga răspundere pentru propaganda leniniștilor. Pentru a putea răspunde la această acuzație adusă în rezoluție este necesar să lămurească cele trei probleme menționate mai sus. Trece la explicarea acestor probleme. În problema pămîntului se pronunță pentru trecerea tuturor pămînturilor în folosința maselor muncitoare, fără nici o despăgubire; vorbește despre trecerea pămîntului în baza hotărîrii comitetelor sătești și, cu acest prilej, atrage atenția asupra telegramei lui Șingarev în care luarea în stăpînire a pămînturilor este calificată drept un act de samavolnicie.

Asta nu-i adevărat, întrucât luarea în stăpânire a pământurilor, efectuată în baza unei hotărâri a comitetelor sătești, este un act legal. Ar fi o naivitate să crezi că propaganda făcută la Petrograd ar putea avea vreo înrîmătură asupra țăranilor; așa ceva nu se poate. Problema pământului va fi rezolvată la fața locului, în sate. Dată fiind foametea care ne amenință, este necesar să se ia pământul acum. O înțelegere de bunăvoie cu moșierii este o absurditate; nu se poate pretinde ca 300 de familii țărănești să cadă la învoială cu un singur moșier, căci acesta este raportul în Rusia europeană.

(Se face propunerea de a se limita timpul vorbitorului. Propunerea este pusă la vot. În urma votului, timpul este limitat la 30 de minute.)

Lenin declară că, dacă aceasta este dorința adunării, el poate să schimbe timpul fixat pentru explicații, dar le poate expune și în 20 de minute.

În privința orînduirii de stat și a administrației, el spune că nu avem nevoie de o republică cu birocrație, capitaliști și armată, ci de o republică populară. De jos și pînă sus soviete de deputați ai muncitorilor, țăranilor și muncitorilor agricoli — iată care este administrația ideală. Puterea trebuie să se afle în mîna poporului. În problema războiului, Lenin declară că n-a vorbit niciodată despre companiile de marș și că nu este inițiat în această problemă¹³². De aceea vorbește numai despre război. Guvernul nostru este alcătuit exclusiv din capitaliști, iar războiul este dus în folosul acestora; sfîrșitul unui asemenea război nu poate surveni decît în urma unei revoluții a maselor muncitoare. Angajamentele luate de aliații noștri sînt angajamente tîlhărești; în ele nu se vorbește decît de împărțeață. Anexiunile sînt legate de capital și, atîta timp cît nu vom fi luat capitalul în mîinile noastre, nu vom putea evita anexiunile. După părerea lui, capitaliștii din Germania sînt la fel ca ai noștri. Pe Wilhelm îl consideră un tiran și, bineînțeles, cu el nu se pot duce discuții despre o pace separată — ar fi absurd. Capitaliștii au început războiul și nu-i pot pune capăt; pentru

terminarea războiului este necesară o revoluție muncitorească. Leniniștii sînt împotriva unei păci separate. Ei au declarat acest lucru încă din 1915; ei au spus că, după ce va fi luat puterea în mîinile sale și va fi dat publicității toate tratatele, proletariatul trebuie să propună pace întregii lumi*. Dacă cineva va refuza pacea, proletariatul va începe un război revoluționar. Numai revoluția muncitorească din mai multe țări poate pune capăt războiului. Pacea generală nu poate fi înfăptuită decît printr-o revoluție muncitorească. Mijlocul practic de a termina războiul îl constituie fraternizarea pe front, consolidarea puterii Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și muncitorilor agricoli. Numai astfel se poate ajunge la revoluția muncitorească și la pacea generală.

2

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

1) Recucerirea Kurlandei ar fi o anexiune, deoarece în acest caz Germania ar avea și ea dreptul să-și recucerească coloniile. Trebuie să i se dea poporului dreptul de a-și hotărî singur soarta. În lumea capitalistă împărțirea se face în funcție de forța fiecăruia: cine e mai tare capătă mai mult. Nu merită să luptăm ca să cîștigăm Kurlanda, dar merită să luptăm ca ea să hotărască liber cu cine vrea să se unească.

2) Despre luarea în stăpînire a băncilor și a banilor. El îndeamnă ca luarea în stăpînire să nu se facă în mod arbitrar, ci în baza unei hotărîri a majorității. (Se a u d s t r i g ă t e : „Doctrina dumneavoastră duce la primitivism“.) — Nu! (C i n e v a p u n e î n t r e b ă r e a : „Ce trebuie să facem în cazul cînd alte țări vor pace?“) — Dezvoltarea revoluției muncitorești și fraternizarea pe front.

Tactica — trebuie să studiem viața. Experiența vieții este lucrul cel mai bun. Trebuie să dezvoltăm revoluția

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51. — Nota red.

rusă astfel încât puterea să treacă în mâinile deputaților muncitorilor, țăranilor și muncitorilor agricoli. (Se mai pune o întrebare: „Ați propagat asta în Germania?”) — Noi, adică Zinoviev și cu mine, am publicat în străinătate o mică broșură¹³³ în care spunem același lucru ca și acum; broșura a fost tipărită în limba germană și socialiștii germani au difuzat-o în Germania.

*Publicat, incomplet,
în ziarul „Edinstvo” nr. 17
din 18 aprilie 1917*

*Se tipărește pentru prima oară
în întregime, după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

CONCEPȚIILE NOASTRE

RĂSPUNS LA REZOLUȚIA COMISIEI EXECUTIVE
A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI SOLDAȚILOR

Ziarele din 16 aprilie publică următoarea rezoluție :

„Examinînd comunicarea tovarășilor cu privire la extinderea propagandei dezorganizatoare, care se camuflează sub steagul revoluției, adesea chiar sub steagul social-democrației, în special cu privire la propaganda așa-zisilor leniniști, și socotind-o tot atît de dăunătoare ca și orice propagandă contrarevoluționară de dreapta, fiind în același timp conștientă de faptul că nu se pot lua măsuri represive împotriva propagandei atîta timp cît ea rămîne propagandă, Comisia executivă a Sovietului de deputați ai soldaților consideră cît se poate de necesar să se ia toate măsurile pentru a contrapune acestei propagande propaganda și agitația noastră. Trebuie să ne străduim ca organizațiile noastre să devină destul de puternice pentru a putea opune în orice moment oricăror acțiuni contrarevoluționare, indiferent de cine ar fi inspirate, acțiunea noastră. Ne exprimăm dorința insistentă ca Comitetul executiv să pornească o agitație sistematică în presă și mai ales în unitățile militare în scopul combaterii propagandei dezorganizatoare“.

Confruntînd această rezoluție cu declarația reprodușă de noi din editorialul din „Izvestiia“ (17 aprilie), declarația împotriva unei „campanii de ațîtare neleale și josnice“, ne dăm imediat seama de împărțirea politică stabilită în fapt în această chestiune :

„Russkaia Volea“, organ de ațîtare și „Edinstvo“ al d-lui Plehanov, publicație care preia „această metodă de luptă“, ambele calificate ca atare de *un martor* : „Delo Naroda“.

Pe *altă* poziție se situează Comisia executivă a Sovietului de deputați ai soldaților, care declară răspicat că „nu se pot lua măsuri represive împotriva propagandei atîta timp cît ea rămîne propagandă“.

Iată de ce am reprodus integral rezoluția Comisiei executive și considerăm util s-o analizăm în fond.

Rezoluția declară propaganda lui Lenin „tot atât de dăunătoare ca și orice propagandă contrarevoluționară de dreapta“.

Să vedem deci care este deosebirea între 1) propaganda contrarevoluționară de dreapta, 2) propaganda în favoarea guvernului provizoriu și pentru sprijinirea lui și 3) propaganda noastră. .

Dreapta vrea răsturnarea guvernului provizoriu și revenirea la monarhie.

Guvernul provizoriu a promis să acționeze de acord cu Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd.

Propaganda noastră spune : toată puterea în stat trebuie să treacă numai în mâna Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc., deoarece ele reprezintă în mod evident imensa majoritate a poporului. Pentru asta noi vrem „să lămurim“ (așa cum a declarat Lenin clar și precis din prima zi în tezele sale) * majoritatea poporului, astfel încât să ajungă să înțeleagă necesitatea trecerii puterii în mâna Sovietelor.

Așadar, dreapta este pentru puterea monarhului. Capitaliștii sînt pentru puterea capitaliștilor (guvernul provizoriu fiind un guvern al capitaliștilor) ; ei promet să acționeze de acord cu Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Noi vrem să convingem majoritatea poporului că puterea trebuie s-o dețină numai Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților etc.

Este evident că nici măcar din punctul de vedere al partizanilor înțelegerii cu guvernul provizoriu propaganda noastră nu poate fi calificată drept „tot atât de dăunătoare ca și orice propagandă contrarevoluționară de dreapta“. Doar partizanii înțelegerii se sprijină acum pe majoritatea poporului ! Cum pot dar să califice ei propaganda noastră drept o propagandă „tot atât de dăunătoare ca și cea de

* Vezi volumul de față, p. 117. — Nota red.

dreapta“ atunci cînd scopul ei este să *convingă* majoritatea să ia întreaga putere ?

Absurditatea este evidentă.

Credem că Sovietul de deputați ai soldaților nu va putea să susțină multă vreme această părere a Comisiei sale executive.

Mai departe.

Care sînt, în fond, divergențele noastre ?

Ele se exprimă mai ales în trei puncte :

(1) În legătură cu pămîntul. Noi vrem ca țărani, pe baza hotărîrii luate de majoritatea țărănilor la fața locului, să ia imediat în stăpînire *toate* pămînturile, ceea ce va duce la mărirea producției de grîne și carne pentru soldați.

Guvernul provizoriu vrea ca țărani „să se înțeleagă“ cu moșierii, trei sute de țărani să cadă la „înțelegere“ cu un singur moșier.

Vom vedea cu cine va fi aici majoritatea poporului : cu noi sau cu guvernul provizoriu ?

(2) Noi vrem o republică în care de jos și pînă sus să nu fie nici poliție, nici armată permanentă (care trebuie să fie înlocuită, după convingerea noastră, cu înarmarea generală a poporului), nici funcționărimă, care se bucură în fapt de inamovibilitate și de o retribuie privilegiată, burgheză. Noi vrem eligibilitate totală, vrem ca orice funcționar să fie oricînd revocabil și să fie retribuit ca orice muncitor.

Guvernul provizoriu vrea restabilirea vechii poliții, vrea armată permanentă, vrea menținerea vechii funcționărimi.

(3) Guvernul provizoriu vrea continuarea războiului început de Nicolaie Sîngerosul. El vrea confirmarea tratatelor secrete tîlhărești încheiate de *Nicolaie fără să fi consultat poporul* și chiar fără să le fi dat publicității.

Noi sîntem împotriva acestui război, împotriva confirmării tratatelor, pentru publicarea lor.

Noi sfătuim toate popoarele fără excepție să pună capăt acestui război nu printr-o pace impusă prin violență, ci printr-una cu adevărat democratică, care să aducă libertatea tuturor popoarelor și națiunilor fără excepție. Noi

vrem să dovedim poporului că, pentru a pune capăt războiului printr-o pace care să nu fie impusă prin violență, este necesară trecerea puterii de stat în întregime și exclusiv în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Atîta timp cît puterea se află în mâinile capitaliștilor și moșierilor (ale lui Gucikov, Lvov, Miliukov), războiul continuă să se desfășoare de fapt sub comanda capitaliștilor, toate promisiunile de pace fără anexiuni rămîn promisiuni, iar neîncrederea maselor muncitorești din întreaga lume față de guvernul capitaliștilor se va manifesta inevitabil; cu alte cuvinte, războiul se va prelungi la nesfîrșit.

Se pune întrebarea : ce se va întîmpla dacă în Rusia puterea va trece în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, iar în Germania nu va avea loc o revoluție care să răstoarne nu numai pe Wilhelm al II-lea, ci și pe Gucikovii și Miliukovii germani (căci, dacă lui Nicolaie al II-lea german îi vor lua locul Gucikovii și Miliukovii germani, lucrurile nu se vor schimba cu nimic în ceea ce privește războiul) ?

Răspunsul nostru : Puterea Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților va fi o putere a majorității poporului, iar această majoritate este formată din muncitori și țărani săraci, care *realmente* nu sînt interesați în anexiuni și vor renunța la ele nu în vorbe, ci *în fapt*, vor înceta efectiv să fie păzitorii profiturilor capitaliștilor.

În asemenea condiții *sîntem și noi de acord* cu un război revoluționar împotriva capitaliștilor din orice țară, deoarece el va fi în fapt un război împotriva intereselor oricărui capital și nu pentru interesele capitaliștilor dintr-o țară oarecare.

Se mai pune întrebarea : cum să accelerăm în practică încheierea neîntîrziată, imediată, a păcii dacă nu se poate termina războiul înfigînd pur și simplu baioneta în pămînt ?

Răspunsul nostru : nu poți pune capăt războiului nici înfigînd pur și simplu baioneta în pămînt și nici în genere prin renunțarea unilaterală a uneia dintre țările beligerante. Mijlocul practic, imediat de a grăbi încheierea

păcii este (în afară de victoria revoluției muncitorești asupra capitaliștilor) unul singur : fraternizarea soldaților pe front.

Să sprijinim imediat, cu toată energia, sub toate aspectele și fără rezerve fraternizarea pe front a soldaților *ambelor* grupări beligerante.

Ea a și început. Să-i acordăm tot sprijinul.

Iată concepțiile noastre, pe care sîntem ferm convinși că majoritatea poporului *nu* le va aprecia drept „tot atît de dăunătoare ca și orice propagandă contrarevoluționară de dreapta“.

„Pravda“ nr. 35 din 1 m. i
(18 aprilie) 1917
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUM S-AU ÎNHĂMAT EI LA CARUL CAPITALIȘTILOR

În editorialul său din 17 aprilie, „Finansovaia Gazeta”¹³⁴, ziarul marilor capitaliști și al băncilor, pune bine în lumină un fapt de o mare importanță, anume : cum partidul socialiștilor-revoluționari, partidul social-democraților menșevici etc., s-au dat legate de mâini și de picioare capitaliștilor prin faimosul „acord” cu guvernul provizoriu.

Reproducem acest editorial în întregime :

STÎNGA ȘI IMPRUMUTUL

Împrumutul Libertății, lansat de guvernul provizoriu, nu a stîrnit în cercurile de stînga însuflețirea cu care a răspuns cea mai mare parte a populației.

Presa de stînga s-a împărțit în trei grupuri. „Pravda” lui Lenin a exprimat punctul de vedere al bolșevicilor, pronunțându-se categoric împotriva împrumutului. „Edinstvo” al lui Plehanov sprijină hotărît împrumutul. În sfîrșit, celelalte organe de presă socialiste — „Rabociaia Gazeta”, „Zemlea i Volea”, „Volea Naroda” — se situează pe o poziție „de mijloc” : nici așa, nici așa ; nici pentru împrumut, dar nici împotriva lui. Asta este și poziția Sovietului de deputați ai soldaților și muncitorilor, care în principiu hotărîse să sprijine împrumutul, dar care acum a fost cuprins iarăși de îndoieli și a început să șovăie. „Den” a avut dreptate reproșînd de curînd acestui grup central, cel mai puternic, din care fac parte menșevicii și socialiștii-revoluționari, că are o poziție neprecisă, de duplicitate.

Parcă pentru a dovedi încă o dată justetea acestui reproș, Sovietul de deputați ai soldaților și muncitorilor a repus ieri în discuție problema, deja rezolvată, a împrumutului. N. S. Ciheidze a comunicat că în zilele care vin se așteaptă un nou act al guvernului, care va clarifica complet poziția sa în problemele de politică externă și in-

ternă. El a cerut ca examinarea problemei sprijinirii împrumutului să fie amînată pînă atunci.

O asemenea poziție din partea stîngii provoacă nedumeriri, ca să nu spunem mai mult. Doar cineva trebuie să conducă statul și să înfăptuiască reformele pe care le așteaptă cu nerăbdare mult încercata Rusie.

Una din două: ori guvernul actual se bucură de încrederea stîngii, adică pînă acum nu și-a încălcat niciodată obligația pe care și-a asumat-o; ori el nu se bucură de această încredere. În acest din urmă caz, stînga, lipsind guvernul provizoriu de sprijin, trebuie să-și asume nu numai „controlul” asupra activității lui, ci și întreaga povară a conducerii și răspunderea în fața poporului și a istoriei. Dacă însă ea nu are nimic de reproșat guvernului provizoriu, atunci, firește, nu este îndreptățită să aștepte actele lui viitoare și trebuie să-i acorde tot sprijinul. Și, în orice caz, sînt inadmisibile duplicitatea, atitudinea rezervată și evazivă, reticențele, care, pe de o parte, nu ușurează cîtuși de puțin responsabilitatea guvernului provizoriu, guvern care nu poate nici măcar să invoce în fața istoriei izolarea sa, iar pe de altă parte îl privează în fapt de sprijinul maselor largi democratice și îl pun într-o situație dificilă.

Franchetea a fost totdeauna o calitate a curentelor socialiste. Atitudinea evazivă, moliciunea filistină, oportunismul elastic au fost străine politicii partidelor socialiste. Acum, în chestiunea împrumutului, grupurile centrale ale socialismului rus au trădat aceste principii tradiționale, pășind pe calea inconsecvenței octombriște. Opinia publică este în drept să le ceară să clarifice fără echivoc poziția lor în chestiunea împrumutului, să declare deschis și cinstit dacă îl susțin sau nu, îndeplinindu-și astfel datoria morală față de guvernul provizoriu, fie să-i dea posibilitatea să se sprijine pe curentele de stînga, fie să-și declare dezacordul cu el.

Magnații finanței sînt oameni practici. Ei judecă lucid în politică: ai promis să sprijini guvernul capitaliștilor (care duce un război imperialist), fă bine și acordă-i împrumutul.

Intr-adevăr! Partidul socialiștilor-revoluționari și cel al menșevicilor s-au dat legate de mîini și de picioare capitaliștilor. Promisiunea de a publica „în zilele ce vin” un „nou act al guvernului care va clarifica complet (!!!?) poziția sa” — clarificată și răsclarificată! — „în problemele politicii externe și interne” este o promisiune deșartă.

Fondul problemei nu poate fi schimbat prin nici un fel de „acte”: declarații, asigurări, proclamații. Iar fondul problemei constă în aceea că guvernul capitaliștilor, guvernul lui Lvov, Gucikov, Miliukov & Co., reprezintă interesele capitalului, este legat de aceste interese, nu se

poate smulge (chiar dacă ar vrea) din politica imperialistă, anexionistă, de cotropire.

Să se „sprijine“ pe curentele „de stînga“ recurgînd la fraze care nu spun nimic și nu obligă la nimic, adică să-și consolideze politica sa imperialistă uzînd de prestigiul stîngii, fără a renunța în realitate cîtuși de puțin la această politică — iată ce intenționează să facă guvernul nostru imperialist, iată ce îl ajută în mod obiectiv să facă Ciheidze și amicii săi.

„Inconsecvență octombristă“ — ce expresie reușită — iată o apreciere lucidă și întru totul justă a liniei socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor, făcută de oameni politici care au sesizat limpede fondul problemei.

„Pravda“ nr. 36 din 3 mai
(20 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

MILIȚIA PROLETARĂ

La 14 aprilie în ziarul nostru a apărut o corespondență primită din Kanavino, gubernia Nijni Novgorod, în care se spune că „aproape în toate uzinele a fost înființată miliția formată din muncitori și retribuită de administrația uzinei”.

Din cele relatate de autorul corespondenței aflăm că în raionul Kanavin există 16 uzine și circa 30 000 de muncitori, în afară de cei de la căile ferate; prin urmare, introducerea miliției muncitorești retribuită de capitaliști s-a extins aici asupra unui număr destul de însemnat de întreprinderi mari.

Înființarea miliției muncitorești retribuită de capitaliști este o măsură de o importanță deosebită — se poate spune fără exagerare: uriașă, hotărâtoare — atât practică, cât și principială. Revoluția nu poate fi garantată, cuceririle ei nu pot fi asigurate, dezvoltarea ei ulterioară *nu e posibilă* dacă această măsură nu va deveni generală, dacă ea nu va fi dusă pînă la capăt și realizată pe întreg cuprinsul țării.

Republicanii burghezi și moșieri, care au devenit republicani după ce s-au convins că *altfel* e imposibil să comande poporului, se străduiesc să instaureze o republică cît se poate mai monarhică, în genul republicii franceze, pe care Șcedrin a denumit-o republică fără republicani.

Acum, după ce s-au convins de forța maselor revoluționare, principalul pentru moșieri și capitaliști este de a *salvgarda* instituțiile principale ale vechiului regim, de a

salvgarda vechile instrumente de asuprire : poliția, funcționăria, armata permanentă. Ei se străduiesc să reducă „miliția civică“ la ceea ce era ea în trecut, adică la mici detașamente înarmate rupte de popor, cât mai apropiate de burghezie și avînd comandanți proveniți din rîndurile acesteia.

Programul-minimum al social-democrației cere înlocuirea armatei permanente prin înarmarea generală a poporului. Dar majoritatea social-democraților oficiali din Europa și majoritatea conducătorilor menșevicilor noștri „au dat uitării“ sau au lăsat deoparte programul partidului, substituind internaționalismului șovinismul („defensismul“), iar tacticii revoluționare reformismul.

Or, tocmai acum, în momente revoluționare, înarmarea generală a poporului este o necesitate imperioasă. A spune că din moment ce există o armată revoluționară este de prisos să înarmezi proletariatul sau a invoca „lipsa“ de arme ar fi o înșelăciune, un subterfugiu, o minciună. Este necesar să se treacă imediat la organizarea unei miliții, în cadrul căreia întregul popor fără excepție să învețe mînuirea armelor, chiar dacă acestea „nu ajung“ pentru toată lumea ; căci nu este de loc obligatoriu ca poporul să dispună de atîtea arme încît fiecare să aibă în permanentă arma lui. Întregul popor trebuie să învețe mînuirea armelor și să facă parte din miliție, care să înlocuiască poliția și armata permanentă.

Muncitorii au nevoie ca armata să nu fie ruptă de popor, ca muncitorii și soldații să se *contopească* într-o miliție unică a întregului popor.

Altminteri, aparatul de asuprire va rămîne intact, gata să slujească astăzi pe Gucikov și pe amicii săi, generalii contrarevoluționari, mîne, poate, pe Radko Dmitriev sau pe cine știe ce pretendent la tron și la crearea unei monarhii plebiscitare.

Capitaliștii au acum nevoie de republică, fiindcă altfel „n-au cum s-o scoată la capăt“ cu poporul. Dar au nevoie de o republică „parlamentară“, adică au nevoie ca democratismul să se limiteze la *alegeri* democratice, la dreptul de a trimite în parlament oamenii care, după o remarcă

profundă și cât se poate de justă a lui Marx, să reprezinte poporul și să-l calce în picioare¹³⁵.

Oportuniștii din rîndurile social-democrației contemporane, care l-au înlocuit pe Marx cu Scheidemann, au învățat pe de rost regula că parlamentarismul „trebuie folosit“ (ceea ce este indiscutabil), dar au dat uitării învățătura lui Marx cu privire la însemnătatea democrației proletare în opoziție cu parlamentarismul burghez.

Poporul are nevoie de republică pentru a educa masele în spiritul democrației. Este necesară nu numai o reprezentanță de tip democratic, ci și organizarea de jos a întregii conduceri de stat de către masele înseși, participarea lor activă la fiecare măsură aplicată în viață, rolul lor activ în conducerea statului. A înlocui vechile organe de asigurare, poliția, funcționăria, armata permanentă prin înarmarea generală a poporului, printr-o miliție cu adevărat a întregului popor — iată singura cale care ferește în cea mai mare măsură țara împotriva restaurării monarhiei și care dă posibilitatea de a se păși în mod sistematic, ferm și hotărît spre socialism, nu „introducîndu-l“ de sus, ci ridicînd imensele mase de proletari și semiproletari pînă la arta conducerii statului, pînă la exercitarea întregii puteri de stat.

Serviciu public prin intermediul unei poliții care se situează deasupra poporului și prin intermediul funcționarilor, slugile cele mai credincioase ale burgheziei, prin intermediul armatei permanente, aflată sub comanda moșierilor și capitaliștilor — iată idealul de republică parlamentară burgheză care tinde să perpetueze dominația capitalului.

Serviciu public prin intermediul unei miliții a întregului popor, care cuprinde cu adevărat întregul popor, pe toți bărbații și pe toate femeile, miliție capabilă să înlocuiască în parte și pe funcționari, îmbinată nu numai cu eligibilitatea tuturor autorităților și cu revocabilitatea lor în orice moment, ci și cu retribuirea lor nu „boierească“, nu burgheză, ci muncitorească — iată idealul clasei muncitoare.

Este un ideal care nu numai că a intrat în programul nostru, nu numai că și-a ocupat locul în istoria mișcării muncitorești din Apus, anume prin experiența Comunei

din Paris, nu numai că a fost apreciat, subliniat, explicat și recomandat de Marx, dar a și fost pus în practică de muncitorii din Rusia în 1905 și 1917.

Prin semnificația lor, prin tipul de putere de stat pe care-l creează, Sovietele de deputați ai muncitorilor sînt tocmai instituțiile unei democrații care desființează vechile organe de asuprire, care pășește pe calea creării unei miliții a întregului popor.

Dar cum poate fi miliția a întregului popor dacă proletarii și semiproletarii trebuie să stea în fabrică, dacă sînt striviți de o muncă de ocnă pentru moșieri și capitaliști?

Există un singur mijloc: miliția muncitorească trebuie să fie retribuită de capitaliști.

Capitaliștii trebuie să-i plătească pe muncitori pentru orele sau zilele pe care proletarii le consacră serviciului public.

Masele muncitorești pășesc ele însele pe această cale justă. Muncitorii din gubernia Nijni Novgorod trebuie să devină un exemplu pentru întreaga Rusie.

Tovarăși muncitori, convingeți pe țărani și întregul popor de necesitatea înființării unei miliții a întregului popor în locul poliției și al vechii funcționării! Înființați numai și numai o asemenea miliție. Înființați-o cu ajutorul Sovietelor de deputați ai muncitorilor, cu ajutorul Sovietelor de deputați ai țăranilor, cu ajutorul organelor de administrare locală care se află în mîinile clasei muncitoare. Nu vă mulțumiți în nici un caz cu o miliție burgheză. Atrageți femeile la îndeplinirea serviciului public laolaltă cu bărbații. Faceți în așa fel ca muncitorii să fie plătiți de capitaliști pentru zilele consacrate serviciului public în miliție!

Învățați democrația din practică, neîntîrziat, voi înșivă, de jos, — ridicați masele pînă la o participare activă, directă, generală la conducere. Asta și numai asta este chezașia victoriei depline a revoluției și a dezvoltării ei ferme, bine gîndite, sistematice.

FALIMENT ?

Ni se comunică în acest moment că la Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților s-a primit chiar acum o notă remisă de guvernul nostru provizoriu tuturor reprezentanților din străinătate. †

Această notă este, probabil, „actul“ care, după cum presupunea N. S. Ciheidze, urma să fie dat publicității în trei zile și, conține, se pare, unele declarații împotriva anexiunilor.

Ce s-a întâmplat însă ?

Ea conține declarația directă a guvernului provizoriu că Rusia va lupta pînă la capăt, că își va îndeplini cu fidelitate obligațiile sale față de aliați.

Nota a avut efectul unei bombe.

Majoritatea Comitetului executiv — Ciheidze, Țereteli etc. — este de-a dreptul consternată. Falimentul întregii politici de „acorduri“ este vădit, și el s-a produs mult mai devreme decît ne așteptam.

Nu se poate pune capăt războiului imperialist prin discuții în comisia de contact...

„Pravda“ nr. 36 din 3 mai
(20 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZOLUȚIA C.C. AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA
DIN 20 APRILIE (3 MAI) 1917 CU PRIVIRE LA
CRIZA PROVOCATĂ DE NOTA GUVERNULUI
PROVIZORIU DIN 18 APRILIE (1 MAI) 1917

Nota guvernului provizoriu a dovedit cît de justă este poziția pe care s-a situat partidul nostru arătînd în rezoluția Conferinței orășenești a organizației Petrograd că : 1) guvernul provizoriu este un guvern pe de-a-ntregul imperialist, legat de mîini și de picioare de capitalul anglo-francez și de cel rus ; 2) toate promisiunile pe care le-a făcut sau pe care le-ar fi putut face (în legătură cu „manifestarea voinței de pace a poporului“ etc.) nu sînt decît înșelăciune ; 3) guvernul provizoriu, indiferent care ar fi componența lui, *nu poate* renunța la anexiuni, deoarece în actualul război și mai ales în clipa de față clasa capitaliștilor este legată de capitalul bancar ; 4) politica micii burghezii, promovată de narodnici, de menșevici, de majoritatea conducerii actualului Soviet de deputați ai muncitorilor, constînd în întreținerea speranțelor iluzorii în posibilitatea de „a îndrepta“ prin „mijloace de influențare“ pe capitaliști (adică guvernul provizoriu), a fost demascată o dată mai mult de această notă.

Din aceste motive, C.C. consideră că :

I. Orice schimbări în componența actualului guvern (demisia lui Miliukov, rechemarea lui Kerenski etc.) nu vor fi decît o imitare a procedeelelor celor mai nedemne ale republicanismului parlamentar burghez, care *substituie* luptei de clasă competiția între clii și aranjamentele personale.

II. Pentru masa populației mic-burgheze care oscilează între capitaliști și clasa muncitoare, unica salvare este tre-

cerea ei fără rezerve de partea proletariatului revoluționar, singurul capabil să rupă realmente lanțurile capitalului financiar și ale politicii de anexiuni. Numai luînd întreaga putere de stat în mîinile sale, cu sprijinul majorității poporului, proletariatul revoluționar împreună cu soldații revoluționari va crea un guvern — Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților — care își va cîștiga încrederea muncitorilor din toate țările, singurul guvern în stare să pună rapid capăt războiului printr-o pace cu adevărat democratică.

„Pravda” nr. 37 din 4 mai
(21 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

APEL
CĂTRE SOLDAȚII TUTUROR ȚĂRILOR
BELIGERANTE ¹³⁶

Frați soldați !

Sîntem istoviți cu toții de groaznicul război care a secerat milioane de vieți, care a mutilat milioane de oameni, care a adus nemaipomenite calamități, ruina și foametea.

Și tot mai mulți sînt cei care-și pun întrebarea : de ce a pornit și pentru ce se poartă războiul ?

Pentru noi, muncitorii și țărani, pe umerii cărora apasă cel mai greu povara războiului, devine pe zi ce trece mai limpede că el a fost pornit și este dus de capitaliștii din toate țările pentru interesele capitaliștilor, pentru dominația asupra lumii, pentru ca fabricanții, proprietarii de uzine, bancherii să dobîndească noi piețe, pentru jefuirea popoarelor slabe. Ei împart coloniile, cotropesc teritorii în Balcani și Turcia, și pentru asta trebuie să ajungă la ruină popoarele europene, pentru asta trebuie să pierim noi și să vedem cum familiile noastre flămînzesc, ajung la sapă de lemn și se prăpădesc.

În toate țările, clasa capitaliștilor realizează profituri uriașe, nemăsurate, scandaloase de pe urma furniturilor de război, a concesiunilor în țările anexate, a scumpirii produselor alimentare. Clasa capitaliștilor a impus pe decenii întregi toate popoarele la un tribut sub forma de dobînzi ridicate la împrumuturile de miliarde pentru război. Iar noi, muncitorii și țărani, trebuie să pierim, să ne ruinăm, să flămînzim, îndurînd cu răbdare toate astea, întărind pe

asupritorii noștri capitaliști prin faptul că muncitorii din diferite țări se urăsc și seucid unii pe alții.

Cît timp vom mai suporta supuși jugul, cît timp o să mai îndurăm războiul dintre clasele capitaliștilor? Cît timp o să mai lungim războiul, luptînd de partea guvernelor, a burgheziei, a capitaliștilor din țările noastre și distrugînd astfel unitatea internațională a muncitorilor din toate țările, din întreaga lume?

Nu, frați soldați, a venit timpul să deschidem ochii, să ne luăm soarta în propriile noastre mîini. În toate țările crește, se lărgeste și se întărește revolta poporului împotriva clasei capitaliștilor, care a împins poporul în război. Nu numai în Germania, dar și în Anglia, care pînă la război trecea drept o țară din cele mai libere, sute și sute de adevărați prieteni și reprezentanți ai clasei muncitoare zac în închisori pentru că și-au rostit cinstit și sincer cuvîntul împotriva războiului și împotriva capitaliștilor. Revoluția din Rusia este numai primul pas al primei revoluții; ea trebuie să fie și va fi urmată de altele.

Noul guvern din Rusia — care a răsturnat pe Nicolaie al II-lea, un tîlhar încoronat ca și Wilhelm al II-lea — este un guvern al capitaliștilor. El duce același război imperialist, tîlhăresc ca și capitaliștii din Germania, Anglia și din alte țări. El a confirmat tratatele secrete tîlhărești încheiate de Nicolaie al II-lea cu capitaliștii din Anglia, Franța etc., nu publică aceste tratate spre a le aduce la cunoștința tuturor, după cum nici guvernul german nu publică tratatele sale secrete, tot atît de tîlhărești, încheiate cu Austria, Bulgaria etc.

Guvernul provizoriu rus a publicat la 20 aprilie o notă în care confirmă încă o dată vechile tratate tîlhărești încheiate de țară și se declară gata să ducă războiul pînă la victoria finală, stîrnind astfel indignare chiar și în rîndurile celor care pînă acum au avut încredere în el și l-au sprijinit.

Dar revoluția rusă a creat, în afară de guvernul capitaliștilor, organizații revoluționare, funcționînd cu de la sine putere, care reprezintă imensa majoritate a muncitorilor și țărnilor, și anume: Sovietele de deputați ai muncitorilor și

soldaților la Petrograd și în majoritatea orașelor din Rusia. În Rusia, cea mai mare parte a soldaților și o parte din muncitori, ca și foarte mulți muncitori și soldați în Germania, mai dau încă dovadă de o încredere inconștientă față de guvernul capitaliștilor, față de vorbele lor deșarte și mincinoase despre o pace fără anexiuni, despre războiul de apărare și altele.

Dar muncitorii și țăranii săraci, spre deosebire de capitaliști, nu sînt interesați nici în anexiuni, nici în apărarea profiturilor capitaliștilor. De aceea, cu fiecare zi, cu fiecare pas al guvernului capitaliștilor va ieși la iveală, și în Rusia ca și în Germania, înșelăciunea capitaliștilor, va ieși la iveală adevărul că, atîta timp cît dominația capitaliștilor se menține, nu este cu puțință o pace cu adevărat democratică, care să nu fie impusă prin violență, o pace care să se bazeze pe renunțarea efectivă la toate anexiunile, adică pe eliberarea tuturor coloniilor fără excepție, a absolut tuturor popoarelor asuprite, anexate cu forța sau lipsite de drepturi depline, și că atîta timp cît dominația capitaliștilor se menține războiul, după toate probabilitățile, se va prelungi și se va întezi.

Numai în cazul cînd în două state astăzi vrăjmașe, cum ar fi, de pildă, Rusia și Germania, puterea de stat va trece în întregime și exclusiv în mîinile Sovietelor revoluționare de deputați ai muncitorilor și soldaților, care nu numai în vorbă, ci și în fapt sînt în stare să sfîșie întreaga rețea de relații și interese ale capitalului, numai atunci muncitorii din ambele țări beligerante se vor pătrunde de încredere unii față de alții și vor reuși să pună repede capăt războiului printr-o pace cu adevărat democratică, o pace care să aducă cu adevărat eliberarea tuturor popoarelor și naționalităților.

Frați soldați !

Să facem tot ce ne stă în puțință pentru a grăbi realizarea acestui țel. Să nu ne temem de jertfe ; oricîte sacrificii am face în interesul revoluției muncitorești, ele vor fi mai puțin grele decît jertfele războiului. Fiece pas victorios

al revoluției va salva de la moarte, de la ruinare și foame sute de mii și milioane de oameni.

Pace colibelor, război palatelor! Pace muncitorilor din toate țările! Trăiască unitatea frățească a muncitorilor revoluționari din toate țările! Trăiască socialismul!

*Comitetul Central al P.M.S.D.R.
Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R.
Redacția ziarului „Pravda“*

„Pravda“ nr. 37 din 4 mai
(21 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

NOTA GUVERNULUI PROVIZORIU

Cărțile au fost date pe față. Avem toate motivele să mulțumim d-lor Gucikov și Miliukov pentru nota lor, publicată astăzi în toate ziarele.

Majoritatea din Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, narodnicii, menșevicii, toți cei care pînă acum cereau să se acorde încredere guvernului provizoriu au fost pedepsiți amarnic. Ei sperau, credeau că guvernul provizoriu, sub influența binefăcătorului „contact” cu Ciheidze, Skobelev și Steklov, va renunța pentru totdeauna la anexiuni. S-a întîmplat însă puțin cam altfel...

În nota din 18 aprilie, guvernul provizoriu declară că „întregul popor (!) vrea să ducă războiul mondial *pînă la victoria decisivă*”.

„Se înțelege de la sine — adaugă nota — că guvernul provizoriu... își va respecta întru totul obligațiile pe care și le-a asumat față de aliații noștri”.

Scurt și clar. Război pînă la victoria decisivă. Alianța cu bancherii englezi și francezi este sacră...

Cine a încheiat această alianță cu aliații „noștri”, adică cu miliardarii anglo-francezi? Țarul, Rasputin, banda țaristă. Dar pentru Miliukov & Co. tratatul este sacrosanct.

De ce?

Unii răspund: pentru că Miliukov este nesincer, viclean etc.

Nu asta importă. Importă faptul că Gucikov, Miliukov, Tereșcenko, Konovalov sînt reprezentanții *capitaliștilor*.

Iar capitaliștii au nevoie să cotopească pământuri străine. Ei capătă astfel noi piețe, noi locuri pentru exportul de capital, noi posibilități de a aranja zeci de mii de odrasle de-ale lor în slujbe grase etc. Importă faptul că *interesele* capitaliștilor ruși sînt acum identice cu interesele capitaliștilor englezi și francezi. De aceea și numai de aceea îi sînt atît de scumpe guvernului provizoriu al capitaliștilor ruși tratatele țarului cu capitaliștii anglo-francezi.

Recenta notă a guvernului provizoriu toarnă gaz peste foc. Ea nu face decît să ațîțe starea de spirit războinică în Germania. Ea ajută pe Wilhelm Tîlharul să înșele mai departe pe muncitorii și soldații „săi” și să-i mobilizeze la război „pînă la victoria finală”.

Nota guvernului provizoriu ridică cu acuitate problema : ce va urma ?

Chiar din prima clipă a revoluției noastre, capitaliștii englezi și francezi au început să dea asigurări că revoluția rusă a fost făcută exclusiv și în scopul de a continua războiul „pînă la victoria finală”. Capitaliștii au nevoie să jefuiască Turcia, Persia, China. Dacă pentru asta vor trebui să piară acolo încă vreo 10 000 000 de țărani ruși, ce mare pagubă ? Să obținem noi numai „victoria decisivă”... Și iată că astăzi guvernul provizoriu pășește fățiș pe același drum.

— Luptați, pentru că noi vrem să jefuim.

— Muriți cu zecile de mii în fiecare zi, pentru că „noi” nu ne-am bătut încă pînă la capăt, nu ne-am primit încă partea noastră de pradă !...

Nici un muncitor și nici un soldat conștient nu va mai sprijini politica „încrederii” față de guvernul provizoriu. Politica încrederii a dat faliment.

Conferința noastră social-democrată orășenească declara în rezoluția sa că în prezent justetea poziției *noastre* se confirmă tot mai mult pe zi ce trece *. Nici noi nu ne-am așteptat însă la o desfășurare atît de precipitată a evenimentelor.

Actualul Soviet de deputați ai muncitorilor și soldaților trebuie să aleagă : să înghită hapul pe care i-l oferă Guci-

* Vezi volumul de față, p. 254—255. — *Nota red.*

kov și Miliukov ar însemna să renunțe o dată pentru totdeauna la a juca un rol politic independent, căci mâine Miliukov va pune „piciorul în prag” și va desființa pur și simplu Sovietul ; să dea o ripostă notei lui Miliukov înseamnă să rupă cu vechea politică de încredere și să treacă pe calea indicată de „Pravda”.

Desigur, se poate găsi și o putredă linie de mijloc. Dar pentru cât timp?...

Muncitori, soldați, spuneți astăzi sus și tare : cerem ca la noi să fie o putere unică — Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților. Guvernul provizoriu, guvern al unui mănunchi de capitaliști, trebuie să cedeze locul acestor Soviete.

Scris la 20 aprilie (3 mai) 1917

*Publicat la 4 mai (21 aprilie) 1917
în ziarul „Pravda” nr. 37*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

O CHESTIUNE ESENȚIALĂ

(CUM RAȚIONEAZĂ SOCIALIȘTII
CARE AU TRECUT DE PARTEA BURGHEZIEI)

D-l Plehanov explică de minune acest lucru. În scrisoarea „de întâi Mai“ către „artelul studențimii socialiste“, publicată astăzi în „Reci“, „Delo Naroda“ și „Edinstvo“, el scrie :

„...El (congresul socialist internațional din 1889) a înțeles că revoluția socială, mai exact : revoluția socialistă presupune o îndelungată muncă de lămurire și organizare în rîndurile clasei muncitoare. E un lucru pe care la noi acum îl dau uitării cei care cheamă masele muncitoare ruse să cucerească puterea politică, ceea ce ar avea sens numai în cazul cînd ar exista condițiile obiective necesare pentru revoluția socială. Deocamdată aceste condiții nu există...“

și așa mai departe, pînă ce ajunge să ceară „sprijinul tuturor“ pentru guvernul provizoriu.

Raționamentul d-lui Plehanov este un raționament tipic pentru cei cîțiva „foști“ care se intitulează social-democrați. Tocmai pentru că el este tipic merită să ne oprim amănunțit asupra lui.

În primul rînd, este rațional și cinstit să te referi la primul Congres al Internaționalei a II-a și nu la ultimul ?

Primul Congres al Internaționalei a II-a (1889—1914) a avut loc în 1889, ultimul, la Basel, în 1912. În Manifestul de la Basel, adoptat *în unanimitate*, se vorbește direct, clar și precis (așa încît nici măcar d-nii Plehanovi nu pot denatura lucrurile) despre *revoluția proletară*, și asta *tocmai în legătură* cu războiul care a izbucnit în 1914.

Nu e greu de înțeles de ce socialiștii care au trecut de partea burgheziei sînt nevoiți „să uite“ dacă nu întregul

Manifest de la Basel, măcar acest punct al lui, cel mai important.

În al doilea rînd, cucerirea puterii politice de către „masele muncitoare ruse — scrie autorul nostru — ar avea sens numai în cazul cînd ar exista condițiile necesare pentru revoluția socială“.

Aici nu e gîndire, ci o totală confuzie.

Să admitem *chiar* că cuvîntul „socială“ este o greșală comisă din fuga condeului, fiind pus în loc de „socialistă“. Dar nu numai aici e confuzia. Din ce clase se compun masele muncitoare ruse? Din muncitori și țărani, după cum știe oricine. Care dintre ei formează majoritatea? Țăranii. Ce reprezintă acești țărani prin situația lor de clasă? Mici proprietari sau proprietari ai unor gospodării minuscule. Se pune întrebarea: dacă micii proprietari formează majoritatea populației și dacă nu există condiții obiective pentru socialism, atunci cum se *poate* ca majoritatea populației să se pronunțe pentru socialism? cine *poate* să vorbească și cine vorbește de socialism împotriva voinței majorității?!

D-l Plehanov a ajuns din capul locului într-o încurcătură ridicolă.

Faptul că s-a pus într-o situație ridicolă este pedeapsa cea mai mică pentru un om care, după modelul presei capitaliștilor, zugrăvește un „dușman“ luat din imaginație, în loc să se refere precis la cuvintele rostite de adversarii săi politici.

Să trecem mai departe. În mîinile cui trebuie să se afle „puterea politică“, judecînd *chiar* din punctul de vedere al unui democrat burghez vulgar de la „Reci“? În mîinile majorității populației. Formează „masele muncitoare ruse“, pe care le invocă atît de nepotrivit social-șovinistul ajuns la ananghie, majoritatea populației în Rusia? Incontestabil, și încă o majoritate covîrșitoare!

Cum *poate* cineva, fără a trăda democrația — chiar și o democrație concepută à la Miliukov —, să fie împotriva „cuceririi puterii politice“ de către „masele muncitoare ruse“?

Cu cât te afunzi în pădure, cu atît dai de mai mulți copaci. Cu cât înaintăm în analiză, ni se dezvăluie noi confuzii ale d-lui Plehanov.

Social-șovinistul se pronunță împotriva trecerii puterii politice în mâinile majorității populației Rusiei!

D-l Plehanov a auzit ceva, dar n-a auzit bine. El mai confundă, deși Marx încă în 1875 pune în mod special în gardă împotriva unei astfel de confuzii, „masele muncitoare“ cu masa proletarilor și semiproletarilor¹³⁷. Să explicăm această deosebire d-lui Plehanov, fost marxist.

Poate majoritatea țăranilor din Rusia să ceară și să introducă naționalizarea pămîntului? Fără îndoială că da. Este asta o revoluție socialistă? Nu. Asta-i *abia* o revoluție burgheză, deoarece naționalizarea pămîntului este o măsură compatibilă cu capitalismul. Dar ea este în același timp o *lovitură* dată proprietății private asupra unui foarte important mijloc de producție. O astfel de lovitură *întărește* pe proletari și semiproletari infinit mai mult decît s-a întîmplat în revoluțiile din secolele al XVII-lea, al XVIII-lea și al XIX-lea.

Mai departe. Poate majoritatea țăranilor din Rusia să se pronunțe pentru contopirea tuturor băncilor într-una singură, pentru ca în fiecare sătuc să existe o filială a unei bănci de stat unice?

Poate, deoarece înlesnirile și avantajele care decurg de aici pentru popor sînt incontestabile. *Pînă* și „defensiștii“ pot să fie pentru această măsură, deoarece ea ar ridica considerabil capacitatea de „apărare“ a Rusiei.

Este economiceste posibilă contopirea imediată a tuturor băncilor într-una singură? Fără îndoială că da.

Este asta o măsură socialistă? Nu, asta *nu e încă* socialism.

Mai departe. Poate majoritatea țăranilor din Rusia să ceară trecerea sindicatului fabricanților de zahăr în mâinile statului, sub controlul muncitorilor și țăranilor și reducerea prețului la zahăr?

Poate foarte bine, deoarece acest lucru este în avantajul majorității poporului.

Este această măsură economiceste posibilă? Este într-un totuș posibilă, deoarece sindicatul fabricanților de zahăr

nu numai că economicește s-a transformat în practică într-un organism de producție de proporții statale, dar *a și fost* sub controlul „statului“ (adică al funcționarilor, care slujesc pe capitaliști) încă pe timpul țarismului.

Va fi trecerea acestui sindicat în mâinile statului democratic-burghez, țărănesc, o măsură socialistă ?

Nu, asta nu e încă socialism. D-l Plehanov s-ar convinge ușor că este așa dacă și-ar aminti de niște adevăruri îndeobște cunoscute ale marxismului.

Se pune întrebarea : măsuri cum sînt contopirea tuturor băncilor într-una singură și trecerea sindicatului fabricanților de zahăr în mâinile statului democratic, țărănesc, *vor face să crească, ori vor scădea* importanța, rolul, influența proletarilor și semiproletarilor în masa generală a populației ?

Fără îndoială că le vor face să crească, întrucît ele *nu sînt* măsuri „specific economice bazate pe mica producție“ și întrucît au devenit posibile tocmai datorită unor „condiții obiective“ care în 1889 *încă* nu existau și care *astăzi* există.

Astfel de măsuri vor face să crească inevitabil însemnătatea, rolul, influența — în special a muncitorilor de la orașe, avangardă a proletarilor și semiproletarilor de la orașe și sate — asupra întregii populații.

După astfel de măsuri, *pașii* următori spre socialism în Rusia vor fi întru totul posibili, și dacă muncitorii noștri vor fi ajutați de către muncitorii din Europa occidentală, care sînt mai dezvoltăți, mai pregătiți și care vor fi rupt cu Plehanovii din Europa occidentală, trecerea *reală* a Rusiei la socialism va fi *inevitabilă* și succesul ei va fi *asigurat*.

Iată cum trebuie să raționeze orice marxist și orice socialist care n-a trecut de partea „propriei“ burghezii naționale.

Scris la 20 aprilie (3 mai) 1917

Publicat la 4 mai (21 aprilie) 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 37

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CU ICOANE ÎMPOTRIVA TUNURILOR, CU FRAZE ÎMPOTRIVA CAPITALULUI

Nota guvernului provizoriu în care se vorbește de război pînă la victoria deplină a stîrnit indignare chiar și în rîndurile acelor care nutriseră speranța iluzorie că guvernul capitaliștilor ar putea renunța la anexiuni. Ziarele care exprimă astăzi această politică mic-burgheză de speranțe iluzorii ori bîiguie dezorientate cîte ceva, ca „Rabociaia Gazeta“, ori încearcă să canalizeze indignarea împotriva unor persoane.

„Novaia Jizn“¹³⁸ scrie : „Apărătorul intereselor capitalului internațional n-are ce căuta în guvernul Rusiei democratice ! Sîntem convinși că Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților va lua neîntîrziat cele mai energice măsuri pentru a-l face imediat inofensiv pe d-l Miliukov“. Iar „Delo Naroda“ exprimă aceeași înțelepciune mic-burgheză astfel : nota lui Miliukov „tinde să reducă la zero actul de mare însemnătate internațională adoptat de întregul cabinet“.

Cu icoane împotriva tunurilor. Cu fraze împotriva capitalului. „Actul“ guvernului referitor la renunțarea la anexiuni a fost un simplu tertip diplomatic, care poate să înșele pe un țaran neștiutor, dar pe conducătorii partidelor mic-burgheze — partidul social-democrat și partidul socialist-revoluționar —, pe publiciștii de la „Novaia Jizn“ și „Delo Naroda“ nu poate să-i „tulbure“ decît dacă vor să se lase înșelați. „Apărătorul intereselor capitalului internațional n-are ce căuta în guvernul Rusiei democratice !“ Ce frază deșartă ! Cum de nu le e rușine unor oameni culți să scrie asemenea ineptii ?

Întregul guvern provizoriu este un guvern al clasei capitaliștilor. Aici vorbim de clasă, nu de persoane. A-l ataca pe Miliukov personal, a cere, direct sau indirect, înlăturarea lui este o simplă farsă, deoarece *nici un fel* de înlocuire de persoane nu poate schimba nimic atîta timp cît nu au fost înlocuite *clasele* aflate la putere.

A opune apărării capitalului „democrația” din Rusia, Anglia, Franța etc. înseamnă a te coborî pînă la nivelul de cunoștințe economice și politice ale unui Gapon oarecare.

Este scuzabil din partea unor țărani neștiutori să ceară capitalistului „să făgăduiască” că „o să trăiască cu frica lui Dumnezeu” și nu în mod capitalist, că *n-o să fie* „un apărător al intereselor capitalului”. În ceea ce-i privește însă pe conducătorii Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, pe publiciștii de la „Novaia Jizn” și „Delo Naroda”, a duce o astfel de politică înseamnă a întreține speranțele iluzorii ale poporului în capitaliști, speranțe extrem de dăunătoare, de funeste pentru cauza libertății, pentru cauza revoluției,

„Pravda” nr. 37 din 4 mai
(21 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LOGICA CETĂȚEANULUI V. CERNOV

Cetățeanul V. Cernov scrie în „Delo Naroda“ din 16 aprilie :

„El (Lenin) nu s-a gîndit că pînă și din punctul său de vedere încuviințarea călătoriei sale de către Anglia ar fi fost preferabilă chiar din simplul fapt că ea ar fi fost smulsă sub presiunea revoluției ruse, pe cînd încuviințarea Germaniei poate apărea, din anumite motive, mai suspectă“.

Concluzia : Lenin este un fel de maniac.

Să zicem că-i așa. Dar ce te faci cu cele 30 de persoane sosite făcînd parte din *diferite* partide, inclusiv bun-diștii ? Toți sînt maniaci ? Toți „nu s-au gîndit“ ?

Mai departe. Ce te faci cu telegrama lui Martov, *Natanson* (liderul partidului socialiștilor-revoluționari, nota-bene), Akselrod etc., în care se spune : „Constatăm *absoluta* imposibilitate de a ne întoarce în Rusia prin Anglia“ ? (vezi „Raboceaia Gazeta“ din 15 aprilie).

Deci și Martov și Natanson sînt maniaci, nici ei „nu s-au gîndit“ ?

Or, acești martori, care *nu* fac parte din partidul nostru — Natanson, care este un martor *din partidul lui V. Cernov* —, constată *faptul* că a veni altfel este *absolut* imposibil !

Concluzia ? Una din două : ori V. Cernov este o persoană cam ciudată care caută să ocolească *faptele* prin fraze, ori bîrfelile și calomniile filistine-șoviniste l-au intimidat în așa hal, încît și-a pierdut capul.

D-L PLEHANOV ÎNCEARCĂ ÎN ZADAR SĂ IASĂ DIN ÎNCURCĂTURĂ

În „Edinstvo“ nr. 15, d-l Plehanov se năpustește asupra „Pravdei“ cu un potop de injurii neobișnuit chiar și pentru publicația sa meșteră la sudălmi, străduindu-se să mușamalizeze două fapte stabilite în mod absolut indiscutabil.

Nu veți reuși să disimulați aceste fapte, domnilor !

Primul fapt. D-l Plehanov *n-a reprodus* nici raportul nostru, publicat în nr. 32 al ziarului „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“ din 5 aprilie 1917, și nici hotărîrea Comitetului executiv.

Este nu numai o atitudine anarhistă de desconsiderare față de cei aleși de *majoritatea* soldaților, ci și un procedeu necinstit, demn de un pogromist.

Al doilea fapt. Campania de calomnii pornită de d-l Plehanov a provocat *nu* protestul nostru, ci al ziarului „Delo Naroda“, la care scrie chiar Kerenski, colegul lui Gucikov și Miliukov. „Delo Naroda“ din 13 aprilie 1917 scrie negru pe alb următoarele despre „Edinstvo“ al d-lui Plehanov :

„...Asemenea cuvinte, asemenea metodă de luptă n-am mai întâlnit decît în paginile lui «Russkaia Volea». Și e trist și dureros — o spunem deschis — să dai de ele în articolele socialiștilor“.

Iată o declarație a unor martori defensiști, care politicește sînt de o mie de ori mai apropiați de d-l Plehanov decît de noi.

Pe ce fel de cititori contează deci d-l Plehanov, care încearcă să respingă declarația unui martor vorbind de „nota prost inspirată“ din „Delo Naroda“ ?

Martorul demască procedeele pogromiste ale d-lui Plehanov.

A fost o vreme cînd d-l Plehanov era socialist, dar acum el s-a coborît la nivelul lui „Russkaia Volea“.

Nici o injurie nu poate anula faptul că pînă și „Delo Naroda“ l-a demascată pe d-l Plehanov.

„Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldațkih Deputatov“ (nr. 43 din 17 aprilie), în editorialul pe care l-am reprodus în numărul nostru din 18 aprilie, califică această campanie drept „necinstită și respingătoare“.

Acest martor atestă direct existența unei campanii necinstite și respingătoare din partea forțelor întunericului și a ziarelor lor. D-l Plehanov, care s-a coborît pînă la nivelul lui „Russkaia Volea“, și-a primit pedeapsa meritată.

„Pravda“ nr. 37 din 4 mai
(21 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZOLUȚIA
COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D. (b)
DIN RUSIA ADOPTATĂ LA 21 APRILIE
(4 MAI) 1917

Analizînd situația creată la Petrograd după publicarea notei imperialiste, anexioniste și tâlhărești a guvernului provizoriu din 18 aprilie 1917 și după numeroasele mitinguri și manifestații ale poporului, care a ieșit pe străzile Petrogradului la 20 aprilie, C.C. al P.M.S.D.R. hotărăște :

1) Agitatorii și oratorii partidului trebuie să dezmință josnica minciună lansată de ziarele capitaliștilor și de cele care sprijină pe capitaliști că noi am amenința cu *războiul civil*. Este o minciună josnică, deoarece tocmai în momentul actual, atîta timp cît capitaliștii și guvernul lor nu pot și nu cutează să facă uz de violență împotriva maselor, atîta timp cît masa soldaților și muncitorilor își exprimă liber voința, alege și revocă liber *toate* autoritățile, *într-un asemenea moment* orice gînd la războiul civil este naiv, absurd și stupid, într-un asemenea moment *este necesară supunerea față de voința majorității populației* și critica liberă a acestei voințe din partea minorității nemulțumite ; dacă se va ajunge la violențe, răspunderea va cădea asupra guvernului provizoriu și a partizanilor lui.

2) Guvernul capitaliștilor și ziarele lui camuflează prin țipetele împotriva războiului civil faptul că capitaliștii, care, fără îndoială, constituie o minoritate infimă a poporului, nu vor să se supună voinței majorității.

3) Pentru a cunoaște voința majorității populației din Petrograd, unde se află acum un număr deosebit de mare de soldați care cunosc starea de spirit a țăranilor și care o exprimă just, este necesar să se facă o consultare popu-

lară în toate raioanele Petrogradului și în împrejurimi în chestiunea atitudinii față de nota guvernului, a sprijinirii cutărui sau cutărui partid, în chestiunea dacă este de dorit un guvern provizoriu sau altul.

4) Toți agitatorii partidului trebuie să propage în uzine, în regimente, pe stradă etc. aceste concepții și această propunere prin discuții și demonstrații *pașnice*, precum și prin mitinguri organizate pretutindeni; trebuie să ne străduim să organizăm o consultare sistematică pe uzine și pe regimente, păstrând o ordine deplină și o disciplină tovărășească.

5) Agitatorii partidului trebuie să protesteze încă și încă o dată împotriva calomniei murdare puse în circulație de capitaliști că partidul nostru s-ar pronunța pentru o pace separată cu Germania; noi considerăm că Wilhelm al II-lea este un tâlhar încoronat care merită să fie executat, la fel ca și Nicolaie al II-lea, iar Gucikovii germani, capitaliștii germani sînt niște cotropitori, tâlhari și imperialiști, la fel ca și capitaliștii ruși, englezi și toți ceilalți; noi sîntem *împotriva* tratatelor cu capitaliștii, sîntem pentru tratative și fraternizare *cu muncitorii și soldații revoluționari din toate țările*; sîntem convinși că guvernul Gucikov-Miliukov se străduiește să agraveze situația tocmai fiindcă știe că în Germania începe revoluția muncitorească, care va însemna o lovitură dată capitaliștilor din toate țările.

6) Răspîndind zvonuri cu privire la inevitabilitatea unui dezastru total guvernul provizoriu încearcă nu numai să înspăimînte poporul pentru ca să-i lase puterea, dar și exprimă în chip nebulos, neclar, confuz adevărul profund și indiscutabil că *toate* popoarele lumii au fost aduse într-un impas, că războiul purtat pentru interesele capitaliștilor le-a adus la marginea prăpastiei și că realmente nu există altă ieșire decît trecerea puterii în mâinile clasei revoluționare, ale proletariatului revoluționar, capabil să înfăptuiască măsuri revoluționare.

Dacă în țară există rezerve de cereale etc., va ști să dispună de ele și un nou guvern, al muncitorilor și soldaților. Iar dacă războiul capitalist a făcut ca dezastrul economic să fie atît de mare încît nu mai sînt cereale,

guvernul capitaliștilor nu va face decît să înrăutățească, iar nu să îmbunătățească situația maselor populare.

7) Considerăm profund greșită politica celor mai mulți dintre conducătorii de astăzi ai Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, ai partidelor narodnic și menșevic, deoarece încrederea în guvernul provizoriu, încercările de împăcare cu el, tocmeala pentru amendamente etc. înseamnă în fapt o înmulțire a peticelor de hîrtie, o tergiversare inutilă, și, în plus, această politică amenință să provoace un dezacord între voința Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, pe de o parte, și voința majorității soldaților revoluționari de pe front și din Petrograd și a majorității muncitorilor, pe de altă parte.

8) Chemăm pe muncitorii și soldații care consideră că Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților trebuie să-și schimbe politica și să renunțe la politica de încredere în guvernul capitaliștilor și de înțelegere cu el — să-și aleagă noi delegați în Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, să trimită acolo numai oameni care vor susține ferm un punct de vedere absolut precis, conform cu adevărata voință a majorității.

„Pravda” nr. 38 din 5 mai
(22 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CAPITALIȘTI NEBUNI SAU SOCIAL-DEMOCRAȚI NEGHIABI ?

„Raboceaia Gazeta“ de astăzi scrie :

„Noi ne-am ridicat cu hotărîre împotriva adepților lui Lenin care ațîță la război civil. Acum însă nu adepții lui Lenin, ci guvernul provizoriu dă semnalul războiului civil, publicînd un act care este o batjocorire a năzuințelor democrației. Este un pas într-adevăr nebunesc și e necesar ca Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților să treacă la acțiuni imediate și hotărîte pentru a preveni urmările lui dezastruoase“.

Ce poate fi mai absurd și mai ridicol decît această poveste că noi „am ațîțat“ la război civil atunci cînd am declarat precis, formal și fără echivoc că centrul de greutate al întregii noastre munci constă în *a explica cu răbdare* linia proletară, în opoziție cu psihoza defensistă mic-burgheză a încrederii în capitaliști ?

Să nu fi priceput oare „Raboceaia Gazeta“ că zarva despre război civil o fac acum capitaliștii, care vor să paralizeze voința majorității poporului ?

Să califici drept „nebie“ comportarea capitaliștilor, care, strînși în chingile de fier ale capitalului imperialist rus și anglo-francez, nu pot proceda altfel, este oare aici măcar un dram de marxism ?

D-l Plehanov exprimă astăzi în „Edinstvo“ mai deschis politica întregului bloc mic-burghez-defensist, apelînd la Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților să ajungă „la o înțelegere“ cu guvernul provizoriu. Amuzantă chemare ! E ca și cum ai oferi cuiva muștar după desert.

Doar înțelegerea a fost încheiată demult! Ea există chiar de la începutul revoluției! Toată problema actualei crize este tocmai că această înțelegere s-a dovedit un simplu petic de hîrtie sau o promisiune deșartă! A răspunde la „blestematele probleme” — *pe care falimentul actualei înțelegeri le pune direct, cu toată acuitatea în fața poporului* — prin chemări la o „înțelegere” în general, fără a te referi la condițiile în care ea poate fi încheiată, nici la garanții *reale* sau prin oftări și blesteme: „o, voi, oameni nebuni!”, nu este asta o tragicomedie jucată de niște Louis Blanc mic-burghezi? (Louis Blanc a fost în vorbe un conducător al muncitorilor, în fapt însă un acolit al burgheziei).

„E nevoie de acțiuni imediate și hotărîte”, declară grav „Raboceaia Gazeta”. De ce fel de „acțiuni”, dragi concețâțeni? Nici voi n-ați putea spune, căci nici voi nu știți; la voi totul e *declamație*, căci, întocmai ca Louis Blanc, în realitate ați dat uitării lupta de clasă, substituindu-i în practică frazeologia și declamația mic-burgheză.

Scris la 21 aprilie (4 mai) 1917

Publicat la 5 mai (22 aprilie) 1917
în ziarul „Pravda” nr. 38

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ADEVĂRATA FAȚĂ A DEFENSISMULUI DE BUNĂ-CREDINȚĂ

Evenimentele care au avut loc la Petrograd în ultimele zile, mai ales cele de ieri, dovedesc pe viu câtă dreptate am avut cînd vorbeam despre un defensism „de bună-credință” al *maselor*, spre deosebire de defensismul conducătorilor și partidelor.

Masa populației este alcătuită din proletari, semiproletari și țărani săraci. Ei formează imensa majoritate a poporului. *Aceste* clase nu sînt în mod real interesate în anexiuni; ele *nu* sînt interesate în politica imperialistă sau în profiturile capitalului bancar, în veniturile provenite de la căile ferate din Persia, în slujbe grase în Galiția și Armenia, sau în îngrădirea libertății în Finlanda.

Or, toate acestea luate la un loc reprezintă tocmai ceea ce în știință și în ziare se denumește de obicei politică imperialistă, politică de jaf și cotropire.

Esențialul este că Gucikovii, Miliukovii, Lvovii — chiar dacă personal ar fi cu toții niște îngeri, întruchiparea virtuții, altruismului și a dragostei de oameni — sînt reprezentanții, conducătorii, aleșii *clasei* capitaliștilor, clasă interesată în politica de jaf și cotropire. Această clasă a investit miliarde „în război” și cîștigă sute de milioane „de pe urma războiului” și a anexiunilor (adică de pe urma supunerii forțate sau *alipirii* forțate a altor popoare).

Speranța că *clasa* capitaliștilor se poate „îndrepta”, poate înceta să fie clasă capitalistă, poate renunța la profiturile ei este o speranță deșartă, o iluzie, care se transformă în practică în amăgirea poporului. Numai oamenii politici mic-burghezi care oscilează între politica capitalistă

și cea proletară pot nutri sau întreține asemenea speranțe iluzorii. Tocmai aceasta este greșeala actualilor conducători ai partidelor narodnic și menșevic, Ciheidze, Țereteli, Cernov etc.

Reprezentanții defensismului din rîndurile maselor n-au nici cea mai vagă idee de politică : ei n-au avut cum să învețe politica nici din cărți, nici participînd la Duma de stat, nici observînd îndeaproape pe oamenii care fac politică.

Reprezentanții defensismului din rîndurile maselor încă nu știu că războaiele sînt duse *de guverne*, că guvernele reprezintă interesele anumitor *clase*, că războiul actual este dus — din partea ambelor grupuri de puteri beligerante — de capitaliști pentru interesele și scopurile tîlhărești ale capitaliștilor.

Neștiind toate astea, ei raționează simplu : noi nu vrem anexiuni, noi vrem o pace democratică, nu vrem să luptăm pentru Constantinopol, pentru sugrumarea Persiei, pentru jefuirea Turciei etc., ci „cerem“ guvernului provizoriu să renunțe la anexiuni.

Reprezentanții defensismului din rîndurile maselor doresc *sincer* acest lucru, nu din punct de vedere personal, ci de clasă, căci ei reprezintă clase care *nu sînt interesate* în anexiuni. Dar acești reprezentanți din rîndurile maselor nu știu că capitaliștii și guvernul capitaliștilor pot renunța în vorbe la anexiuni, se pot „eschiva“ prin promisiuni și fraze frumoase, dar *nu* pot renunța la anexiuni *în fapt*.

Iată de ce reprezentanții defensismului din rîndurile maselor au fost cuprinși de un sentiment de revoltă atît de puternic și îndreptățit aflînd de nota guvernului provizoriu din 18 aprilie.

Această notă nu putea surprinde pe cei inițiați în politică, care știau prea bine că toate „renunțările la anexiuni“ venite din partea capitaliștilor sînt un simplu tertip, că ele nu sînt altceva decît o obișnuită manevră și frazeologie diplomatică.

Dar reprezentanții, „de bună-credință“, ai defensismului din rîndurile maselor au fost surprinși, cuprinși de indignare și de revoltă. Ei *au simțit*, deși n-au înțeles încă bine de tot acest lucru, au simțit că au fost înșelați.

Iată care este *esența* crizei, esență ce trebuie deosebită strict de părerile, așteptările, presupunerile cutărilor sau cutărilor persoane și partide.

„A astupa“ pentru scurtă vreme această criză printr-o nouă declarație, prin încă o notă, prin încă un tertip (la asta se reduce sfatul d-lui Plehanov din „Edinstvo“, ca și strădaniile Miliukovilor & Co., pe de o parte, și ale lui Ciheidze, Tereteli etc., pe de altă parte), „a astupa“ printr-un „tertip“ fisura care s-a format e, desigur, posibil; dar de aici nu va ieși nimic bun. Căci dacă se va veni din nou cu un tertip masele vor fi inevitabil înșelate; o nouă explozie de revoltă va fi inevitabilă și, dacă această explozie va fi inconștientă, se poate ca ea să fie extrem de periculoasă.

Maselor trebuie să li se spună tot adevărul. Guvernul capitaliștilor *nu* poate să renunțe la anexiuni; el s-a împotmolit și nu mai are nici o ieșire. El simte, își dă seama, vede că fără măsuri revoluționare (pe care nu poate să le înfăptuiască decât clasa revoluționară) *nu există salvare* și se zbate de parcă ar fi scos din minți: promite una, face alta, ba amenință masele cu violența (Gucikov și Șingarev), ba propune să i se ia din mână puterea.

Ruină, criză, urgia războiului, o situație fără ieșire — iată unde au adus capitaliștii *toate* popoarele.

Într-adevăr, nu există nici o altă ieșire *decît* trecerea puterii în mâinile clasei revoluționare, ale proletariatului revoluționar, singurul în stare — cu condiția de a fi sprijinit de majoritatea populației — să contribuie la succesul revoluției *în toate* țările beligerante și să ducă omenirea la o pace trainică, la eliberarea de sub jugul capitalului.

SFATUL SAU ORDINUL LUI ȘINGAREV ȘI SFATUL UNUI SOVIET LOCAL DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR

„Gazeta-Kopeika“ ¹³⁹ din Petrograd publică la 14 aprilie următoarea știre :

RECHIZIȚIONAREA PĂMINTURILOR AFLATE ÎN PROPRIETATE PRIVATĂ

Chișinău, 13 aprilie. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Akkerman, avînd în vedere faptul că în județ există mari suprafețe de pămînt neînsămîntate, nearendate din cauza arenzilor ridicate, *a propus tuturor comitetelor sătești și de plasă ca, în cazul cînd învoielile de bunăvoie sînt imposibile, să rechiziționeze prin intermediul comisarului, în vederea însămîntării, toate pămînturile nelucrate aflate în proprietate privată.*

Dacă știrea este adevărată, ea este extrem de importantă. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Akkerman pornește, după cît se vede, de la considerente practice. El cunoaște, fără îndoială, direct și îndeaproape condițiile locale. El consideră pe drept cuvînt că suprafețele însămîntate trebuie extinse cît mai mult și cu orice preț. Dar cum să realizezi asta cînd moșierii au ajuns să ceară arenzi scandalos de mari ?

Să cazi la învoială cu ei ?

Ministrul Șingarev ordonă categoric de la Petrograd acest lucru și amenință pe țărani, tunînd și fulgerînd împotriva samavolniciei. Lui Șingarev îi dă mîna să-și dea cu părerea de la Petrograd. Îi dă mîna „să ocrotească“ pe moșieri în numele guvernului capitaliștilor.

Dar ce să facă țărani la ei acasă ? Oare Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Akkerman nu apreciază mai just situația atunci când vorbește de „imposibilitatea de a ajunge la bună învoială“ ?

„Pravda“ nr. 38 din 5 mai
(22 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZOLUȚIA
COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D. (b)
DIN RUSIA ADOPTATĂ ÎN DIMINEAȚA ZILEI
DE 22 APRILIE (5 MAI) 1917

Criza politică care s-a desfășurat între 19 și 21 aprilie trebuie considerată încheiată, cel puțin în prima ei fază.

La început, masa mic-burgheză, indignată de atitudinea capitaliștilor, a oscilat *înspre* muncitori, pentru ca a doua zi să urmeze din nou pe conducătorii menșevici și narodnici, care duc o politică „de încredere” față de capitaliști și „de înțelegere” cu ei.

Numiții conducători au acceptat un compromis, cedând absolut toate pozițiile și mulțumindu-se cu mici angajamente pur verbale, lipsite de orice conținut, din partea capitaliștilor.

Repetarea unor asemenea crize este inevitabilă, deoarece cauzele crizei n-au fost înlăturate.

Esența crizei : masa mic-burgheză oscilează între vechea încredere seculară față de capitaliști, pe de o parte, și întăritarea împotriva acestora și tendința de a se încrede în proletariatul revoluționar, pe de altă parte.

Capitaliștii prelungesc războiul, ascunzînd acest lucru prin fraze. Proletariatul revoluționar este singurul care duce și poate să ducă la terminarea războiului prin revoluția muncitorească mondială, care se maturizează în mod vădit la noi, care se coace și în Germania și se apropie într-o serie de alte țări.

Lozinca „Jos guvernul provizoriu !” nu ar fi justă acum, întrucît, fără o majoritate stabilă (adică conștientă și organizată) a poporului de partea proletariatului re-

voluționar, ea sau este o vorbă goală, sau se reduce în mod obiectiv la tentative aventuriste¹⁴⁰.

Noi vom susține trecerea puterii în mâinile proletarilor și semiproletarilor numai atunci cînd Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților vor accepta politica noastră și vor voi să ia puterea în mâinile lor.

Zilele de criză au dovedit în mod evident că partidul nostru nu este suficient de organizat, că forțele proletare nu sînt destul de strîns unite.

Lozincile momentului : 1) *explicarea* liniei proletare și a căii proletare de terminare a războiului ; 2) *critica* politicii mic-burghize de încredere în guvernul capitaliștilor și de înțelegere cu acesta ; 3) propagandă și agitație de la grup la grup *în fiecare regiment, în fiecare uzină*, mai ales în rîndurile masei celei mai înapoiate : oameni de serviciu, muncitori necalificați etc., căci în special pe ei a încercat burghezia să se sprijine în zilele de criză ; 4) *organizarea, organizarea și încă o dată organizarea* proletariatului : în fiecare uzină, în fiecare raion, în fiecare cartier.

Hotărîrea din 21 aprilie a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd cu privire la interzicerea tuturor mitingurilor și manifestațiilor de stradă timp de două zile trebuie să fie respectată cu strictețe de către toți membrii partidului nostru. C.C. a difuzat încă în cursul dimineții de ieri o rezoluție, publicată astăzi în „Pravda“, în care se spune că „într-un asemenea moment orice gînd la războiul civil este absurd și stupid“, că demonstrațiile trebuie să fie exclusiv pașnice și că răspunderea pentru actele de violență va cădea numai asupra guvernului provizoriu și a partizanilor lui *. De aceea partidul nostru consideră ca absolut justă întreaga hotărîre menționată mai sus a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților (în special dispozițiile împotriva demonstrațiilor armate și împotriva focurilor trase în aer) și susține că ea trebuie să fie *îndeplinită necondiționat*.

Chemăm pe toți muncitorii și soldații să examineze cu atenție rezultatele crizei din ultimele două zile și să tri-

* Vezi volumul de față, p. 313. — *Nota red.*

mită ca delegați în Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților și în Comitetul executiv numai tovarăși care exprimă voința majorității. În toate cazurile în care un delegat nu exprimă opinia majorității, este necesar ca în fabricile și cazărmile respective să se țină noi alegeri.

*„Pravda” nr. 39 din 6 mai
(23 aprilie) 1917*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

ÎN ATENȚIA TOVARĂȘILOR !

Tovarășii Lașevici, Krîmov și Mavrin, împuterniciți de fracțiunea bolșevică din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, ne roagă să declarăm că majoritatea covârșitoare a muncitorilor care au participat la manifestațiile din 20 și 21 aprilie și au purtat pancarte cu inscripția : „Jos guvernul provizoriu !” au înțeles această lozincă exclusiv în sensul că întreaga putere trebuie să treacă în mâna Sovietelor și că muncitorii vor să preia puterea numai după ce vor fi cucerit majoritatea în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților. Actuala componență a Sovietului nu exprimă întru totul just voința majorității maselor de muncitori și soldați. De aceea fracțiunea bolșevică consideră că rezoluția C.C. din 22 aprilie nu face o caracterizare precisă a situației actuale.

Din partea redacției. După cum se înțelege de la sine, rezoluția C.C. nu este îndreptată nicidecum împotriva celor ce au organizat demonstrațiile de masă și o asemenea interpretare a lozincii menționate exclude orice idee de superficialitate sau de aventurism. În orice caz, marele merit al tovarășilor mai sus menționați ca reprezentanți ai celor ce au organizat manifestațiile este acela că manifestațiile au avut un caracter de masă, pașnic și impunător. Ei au organizat singura ripostă demnă ce putea fi dată burgheziei care demonstra pentru guvernul ei provizoriu.

Scris la 22 aprilie (5 mai) 1917

*Publicat la 6 mai (23 aprilie) 1917
în „Pravda” nr. 39*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

ÎNVĂȚĂMINTELE CRIZEI

Petrogradul și întreaga Rusie au trecut printr-o serioasă criză politică, prima criză politică de după revoluție.

La 18 aprilie guvernul provizoriu a adoptat nota sa de tristă faimă, care confirmă scopurile de cotropire și jaf ale războiului într-un mod suficient de clar ca să provoace indignarea maselor largi, care, fiind de bună-credință, și-au închipuit că capitaliștii vor (și pot) „să renunțe la anexiuni“. La 20 și 21 aprilie Petrogradul era în fierbere. Străzile erau înțesate de lume; ziua și noaptea se formau pretutindeni grupuri mai mari sau mai mici și aveau loc mitinguri de diferite proporții; manifestațiile și demonstrațiile de masă se țineau lanț. Ieri, 21 aprilie, seara, criza, după cât se vede, a luat sfârșit sau, cel puțin, s-a încheiat prima ei fază: Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, iar apoi și Sovietul au declarat că „explicațiile“, amendamentele la notă, „lămuririle“ guvernului (frazе goale care nu spun absolut nimic, nu schimbă nimic și nu obligă la nimic¹⁴¹) sînt satisfăcătoare și au considerat „incidentul închis“.

Dacă și masele largi consideră „incidentul închis“, ne-o va arăta viitorul. În momentul de față sarcina noastră este de a analiza cît mai atent *forțele*, clasele care s-au manifestat în cursul crizei și de a trage de aici învățăminte pentru partidul proletariatului. Căci marea însemnătate a crizelor constă în faptul că ele fac să devină evident ceea ce este latent, dau deoparte tot ceea ce e convențional, superficial, mărunț, aruncă cît colo gunoiul politic, scot

la iveală adevăratele resorturi ale *luptei de clasă* care se desfășoară în realitate.

În fond, la 18 aprilie, guvernul capitaliștilor n-a făcut decît să repete ceea ce spusese în notele sale anterioare, care învăluiau războiul imperialist cu tertipuri diplomatice. Masele de soldați au fost cuprinse de indignare, deoarece, fiind de bună-credință, și-au închipuit că capitaliștii sînt sinceri și iubitori de pace. Demonstrațiile au început ca demonstrații ale *soldaților*, sub lozincă „jos Miliukov!”, lozincă contradictorie, inconștientă și care nu putea să ducă la nimic bun : căci *esența* politicii nu se schimbă prin înlocuirea unor persoane sau grupuri !

Asta înseamnă că masa largă, instabilă, șovăielnică, situată cel mai aproape de țărănime, masă mic-burgheză, dacă e s-o caracterizăm din punct de vedere științific de clasă, *s-a îndepărtat de* capitaliști, oscilînd *înspre* muncitorii revoluționari. O asemenea oscilare sau mișcare a masei, prin forța ei, poate să *hotărască totul* și ea a provocat criza.

Imediat au început să se pună în mișcare, să iasă în stradă și să se organizeze *nu* elementele de mijloc, ci elementele extreme, *nu* masa mic-burgheză intermediară, ci burghezia și proletariatul.

Burghezia ocupă Nevski prospekt — „Miliukovski” cum îl numește un ziar — și cartierele învecinate ale Petrogradului avut, Petrogradul capitaliștilor și birocrăției. Ofițerii, studenții, „clasele de mijloc” manifestează *pentru* guvernul provizoriu. Printre lozinci stă adesea înscris pe steaguri : „Jos Lenin !”.

Proletariatul se ridică din centrele *sale* — din cartierele muncitorești —, organizîndu-se în jurul chemărilor și lozincilor Comitetului Central al partidului nostru. În zilele de 20 și 21, C.C. adoptă rezoluții care sînt aduse imediat la cunoștința maselor proletariatului prin aparatul organizației. Manifestațiile muncitorești inundă raioanele *neavute*, mai puțin centrale ale orașului, pentru ca apoi să pătrundă în grupuri pe Nevski. Demonstrațiile proletarilor se deosebesc net de demonstrațiile burgheziei, fiind mult mai de masă, mai unite decît acestea. Pe drapele se află

înscriș : „Toată puterea în mâinile Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților !“.

Pe Nevski se produc ciocniri. Steagurile demonstrațiilor „adverse“ sînt sfîșiate. La Comitetul executiv se telefonează din cîteva locuri că s-au tras focuri de armă din ambele părți, că sînt morți și răniți ; în această privință știrile sînt extrem de contradictorii și neverificate.

Burghezia agită „spectrul războiului civil“, de teamă ca nu cumva adevăratele mase, adevărata majoritate a poporului să ia puterea în mâinile sale. Conducătorii mic-burghezi ai Sovietului, menșevicii și narodnicii — care în genere după revoluție și în special în zilele de criză n-au avut o linie de partid elaborată —, se lasă intimidăți. În Comitetul executiv, în care în ajun numărul voturilor împotriva guvernului provizoriu ajunsese aproape la jumătate, revenirea la politica de încredere față de capitaliști și de înțelegere cu ei întrunește 34 de voturi pentru (contra 19).

„Incidentul“ este considerat „închis“.

În ce constă *esența* luptei de clasă ? Capitaliștii vor *prelungirea* războiului, vor să mascheze această atitudine prin fraze și promisiuni ; ei s-au încurcat în ițele capitalului bancar rus, anglo-francez și *american*. Proletariatul, reprezentat de avangarda sa conștientă, *vrea* trecerea puterii în mâinile clasei revoluționare, ale clasei muncitoare și semi-proletarilor, *vrea* dezvoltarea revoluției muncitorești mondiale, care e în vădită creștere și în Germania, *vrea* terminarea războiului printr-o *astfel* de revoluție.

Masa largă, mai ales cea mic-burgheză, care are încă încredere în conducătorii menșevici și narodnici și este cu totul intimidată de burghezie, promovează cu rezerve linia *acesteia*, oscilînd cînd la dreapta, cînd la stînga.

Războiul este o urgie, pe care tocmai masa largă o resimte cel mai greu ; tocmai în rîndurile ei crește încă cu totul nelămurit conștiința faptului că actualul război este un război criminal, dus din cauza rivalității și a ciorovăielilor dintre capitaliști, pentru împărțirea prăzii *lor*. Pe arena mondială situația se complică din ce în ce mai mult. *Nu există* altă *ieșire* decît revoluția muncitorească mondială,

care în Rusia a luat-o *acum* înaintea altor țări, dar se maturizează în mod vădit (grevele, fraternizarea) și în Germania. Și masa oscilează: între încrederea în vechii stăpîni, capitaliștii, și întăritarea împotriva lor; între încrederea în proletariat — clasă nouă și singura consecvent revoluționară, care deschide calea spre un viitor luminos pentru toți oamenii muncii — și conștiința nelămurită a rolului lui istoric mondial.

Nu e prima oscilare a masei mic-burgheze și semiproletare și *nici ultima!*

Învățămintele sînt limpezi, tovarăși muncitori! Timpul nu așteaptă. Prima criză va fi urmată de altele. Consacrați-vă *toate* forțele cauzei luminării celor înapoiți, realizării unei legături de masă, tovarășești, directe (nu numai prin mitinguri) cu fiecare regiment, cu fiecare grup al păturilor muncitoare care încă nu văd limpede lucrurile! Consacrați-vă *toate* forțele realizării propriei uniri, organizării muncitorilor de jos pînă sus, astfel ca ea să cuprindă fiecare raion, fiecare uzină, fiecare cartier din capitală și din împrejurimi! *Nu* vă lăsați derutați nici de „conciliatorii“ mic-burghezi care vor o înțelegere cu capitaliștii, nici de defensiști, de partizanii politicii „de sprijinire“ și nici de diverse persoane pripite care, înainte de a se fi realizat o unire trainică a majorității poporului, sînt gata să strige: „Jos guvernul provizoriu!“ Criza nu poate fi lichidată prin violența exercitată de unele persoane asupra altora, prin acțiuni izolate ale unor mici grupuri înarmate, prin tentative blanquiste de „cucerire a puterii“, de „arestare“ a guvernului provizoriu etc.

Lozinca zilei este: explicați mai precis, mai clar, mai larg linia proletariatului, calea *lui* spre terminarea războiului. Organizați-vă pretutindeni mai temeinic în largi rînduri și coloane proletare! Uniți-vă în jurul Sovietelor voastre, străduiți-vă ca înăuntrul acestora, prin convingere tovarășească și înlocuind pe unii dintre membri prin noi alegeri, să strîngeți în jurul vostru majoritatea!

Scris la 22 aprilie (5 mai) 1917

Publicat la 6 mai (23 aprilie) 1917,
în ziarul „Pravda“ nr. 39

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CE ÎNSEAMNĂ „RUȘINE“ PENTRU CAPITALIȘTI ȘI CE ÎNSEAMNĂ PENTRU PROLETARI

„Edinstvo“ de astăzi publică la loc de frunte, cu caractere grase, un apel semnat de d-nii Plehanov, Deutsch și Zasulici, în care citim :

„...Fiecare popor are dreptul să-și hotărască liber soarta. Wilhelm al Germaniei și Karl al Austriei nu vor accepta niciodată acest principiu. Ducînd război împotriva lor, noi apărăm libertatea noastră și a altora. Rusia nu-și poate trăda aliații. Asta ar acoperi-o de rușine...“.

Așa judecă toți capitaliștii. Ei consideră o rușine nerespectarea tratatelor *dintre* capitaliști, după cum monarhii consideră o rușine neexecutarea tratatelor *dintre* monarhi.

Dar muncitorii ? Consideră și ei o rușine neexecutarea tratatelor încheiate de monarhi și capitaliști ?

Desigur că nu ! Muncitorii conștienți *vor* ca *toate* aceste tratate să fie denunțate, vor să fie recunoscute numai înțelegerea *dintre muncitorii și soldații tuturor* țărilor care convin poporului, adică nu capitaliștilor, ci muncitorilor și țăranilor săraci.

Între muncitorii tuturor țărilor *există* un alt tratat, anume Manifestul de la Basel din 1912 (pe care și Plehanov l-a semnat și... l-a trădat). Acest „tratată“ al muncitorilor consideră „o crimă“ ca muncitorii din diferitele țări să tragă unii în alții de dragul profiturilor capitaliștilor.

Publiciștii de la „Edinstvo“ judecă ca niște capitaliști („Reci“ etc. judecă la fel), și nu ca muncitori.

Este adevărat că nici monarhul german, nici monarhul austriac nu vor consimți să se acorde libertate fiecărui

popor, fiindcă amîndoi acești monarhi sînt niște tîlhari încoronați, ca și Nicolaie al II-lea. Dar, în primul rînd, monarhul englez, cel italian și ceilalți monarhi („aliați“ ai lui Nicolaie al II-lea) nu sînt nici ei cu nimic mai buni. A uita asta înseamnă să devii monarhist sau susținător al monarhiștilor.

Iar în al doilea rînd tîlharii *ne*încoronați, capitaliștii, nu s-au dovedit în actualul război cu nimic mai buni decît monarhii. Oare „democrația“ americană — capitaliștii democrați — n-au jefuit Filipinele și nu jefuiesc Mexicul?

Gucikovii și Miliukovii germani, dacă ar lua locul lui Wilhelm al II-lea, ar fi și ei tîlhari, n-ar fi nici ei mai buni decît capitaliștii englezi și ruși.

În al treilea rînd, „vor consimți“ capitaliștii ruși să se acorde „libertate“ popoarelor asuprite de ei în Armenia, Hiva, Ucraina, Finlanda?

Ocolind această problemă, publiciștii de la „Edinstvo“ devin în fapt apărători ai capitaliștilor „din propria țară“ în războiul lor tîlhăresc împotriva altor capitaliști.

Muncitorii internaționaliști din întreaga lume vor răsturnarea *tuturor* guvernelor capitaliste, respingerea oricăror înțelegeri și acorduri cu orice capitaliști, vor o *pace generală*, încheiată de *muncitorii revoluționari din toate țările* și care să asigure efectiv libertatea „fiecărui“ popor.

Scris la 22 aprilie (5 mai) 1917

*Publicat la 6 mai (23 aprilie) 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 39*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

AGITAȚIA HULIGANICĂ DESFĂȘURATĂ DE ZIARUL GUVERNAMENTAL

Domnii miniștri, care și-au asigurat încă un vot de încredere din partea majorității conducătorilor Sovietului, au trecut din nou la ofensivă împotriva „Pravdei” și a partidului nostru.

Ziarul guvernamental „Reci” recurge la cele mai murdare metode folosite de „Russkaia Volea”.

În cele două editoriale din numărul său de azi, acest ziar guvernamental, repetând vechiturile răsuflate din „Russkaia Volea”, minte cât zece.

„Întregul (!) Petrograd s-a trezit, a ieșit în stradă și a declarat solemn și în auzul tuturor că are încredere în guvernul provizoriu”.

„*Întregul*” Petrograd ! — ziarul guvernamental nu se mulțumește cu mai puțin... Dacă din „întregul” Petrograd vom scădea pe toți *muncitorii* care au demonstrat *împotriva* guvernului provizoriu, imensa majoritate a soldaților care au ieșit în stradă și au demonstrat *împotriva* guvernului provizoriu, sutele de mii de oameni care au rămas la casele lor, adică dacă prin „întregul” Petrograd vom înțelege o minoritate infimă a burgheziei, o mică parte din elevi și studenți și o parte din cadrele superioare ale armatei, ziarul ministerial are dreptate : „întregul” Petrograd s-a pronunțat pentru Gucikovi și Miliukovi...

Sprijinindu-se pe „întregul” Petrograd (amintiți-vă de satele lui Potemkin !), ziarul guvernamental trece fățiș la ațîțări huliganice împotriva noastră.

„...Aceste focuri trase de oameni înarmați, asasinarea soldaților, în urma arborării cu o nemaipomenită insolență a unor steaguri defetiste la ambasada germană... Fărădelegile sîngeroase la care s-au dedat ieri leniniștii au umplut paharul răbdării și au dat o lovitură ireparabilă acestei propagande antinaționale, trădătoare... Să sperăm că ea nu va mai cuteza să-și ridice capul“.

Să judece cititorul cine dă dovadă de „insolență“. Nu e un cuvînt aici care să nu fie o minciună și o calomnie. Tovarășii noștri n-au arborat nici un fel de steaguri la ambasada germană. Nu ei sînt vinovați de asasinarea soldaților. Răspunderea pentru actele de violență comise ieri cade exclusiv asupra guvernului provizoriu.

Să judece cititorul a cui propagandă este într-adevăr trădătoare.

Scris la 22 aprilie (5 mai) 1917

*Publicat la 6 mai (23 aprilie) 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 39*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CUM ESTE ÎNCURCATĂ O CHESTIUNE CLARĂ ?

„Den“ scrie astăzi următoarele cu privire la rezoluția C.C. din 20 aprilie în care se vorbește despre necesitatea trecerii puterii în mâinile proletariatului revoluționar „*cu sprijinul majorității poporului*“ :

„Foarte simplu, dar ce mai așteptați în cazul acesta ? În loc să întocmiți rezoluții, veniți de luați puterea“.

Iată un exemplu tipic care ilustrează procedeele curente ale presei burgheze ! Acești oameni se prefac că nu pricep lucrul cel mai clar și își asigură, pe hîrtie, o victorie ușoară. Cine spune „luați puterea“ poate să înțeleagă, dacă se gîndește un pic, că încercarea de a lua puterea ar fi o aventură sau blanquism („Pravda“ a pus în gardă împotriva acestui lucru în mod expres, precis, clar, fără echivoc) *atîta timp cît nu există sprijinul majorității poporului.*

În Rusia este astăzi atîta libertate, încît voința majorității *poate* fi definită prin compoziția Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților ; așadar, spre a păși serios la cucerirea puterii și nu în mod blanquist, partidul proletar trebuie să lupte pentru influență înăuntrul Sovietelor.

Toate acestea au fost spuse și răspuse, repetate într-una în „Pravda“ și numai din prostie sau din rea-voință poți „să nu pricepi“. Să judece cititorul în care dintre aceste două categorii nu prea onorabile intră „Raboceaia Gazeta“, care califică „propunerea“ (făcută Sovietului) „de a lua puterea în mâinile sale“ drept un „act de instigare al unor

iresponsabili“, drept „demagogie lipsită de orice simț de răspundere politică, care cheamă cu seninătate democrația la luptă civilă, la război civil, care de astă dată ațîță pe muncitori și pe soldați nu numai împotriva guvernului, ci și împotriva Sovietului însuși“ etc.

Nu cred că se poate imagina o mai mare confuzie și un mod mai nedemn de a acuza pe alții de demagogia pe care o practici tu însuși.

Potrivit relatării apărute în ediția de seară a ziarului „Birjevîe Vedomosti“¹⁴² din 21 aprilie, primul-ministru Lvov a declarat textual următoarele :

„Pînă acum guvernul provizoriu s-a bucurat de sprijinul constant al organului conducător, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților. În ultimele două săptămîni a survenit o schimbare a acestor relații. Guvernul provizoriu a început să fie suspectat. În asemenea condiții, el nu are nici o posibilitate de a conduce statul, întrucît cu greu se poate realiza ceva într-o atmosferă de neîncredere și nemulțumire. În asemenea condiții, cel mai bine ar fi ca guvernul provizoriu să plece de la cîrma țării. El își dă prea bine seama de răspunderea pe care o poartă față de patrie și, pentru binele ei, este gata, dacă e necesar, să-și dea imediat demisia“.

Oare nu e clar ? Mai poate, oare, cineva să nu înțeleagă de ce Comitetul nostru Central a propus *după* această cuvîntare o consultare a populației ?

Ce caută aici „războiul civil“, „instigare“, „demagogia“ și alte cuvinte teribile din moment ce primul-ministru declară că e gata „să-și dea demisia“ ??? Din moment ce el a recunoscut Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților ca fiind „organul conducător“ ???

Una din două : ori ziarul „Raboceaia Gazeta“ socoate că prin astfel de declarații sau altele asemănătoare Lvov înșală poporul, și atunci el trebuie să ceară nu încredere și sprijin, ci *neîncredere și refuz de a acorda sprijin*. Ori „Raboceaia Gazeta“ socoate că Lvov este într-adevăr „gata să plece“, și atunci ce rost mai are să vocifereze pe tema războiului civil ?

Dacă „Raboceaia Gazeta“ înțelege cum trebuie situația, dacă înțelege că, vociferînd pe tema războiului civil, *capitaliștii* caută să camufleze dorința lor de a zădărnici prin

violență voința majorității, ce rost mai au toate țipetele acestui ziar ?

Lvov are dreptul de a cere Sovietului să accepte, să aprobe politica sa. Partidul nostru are dreptul de a cere Sovietului să accepte, să aprobe politica noastră, proletară. A vorbi de „instigare“ etc. înseamnă a dovedi o totală neînțelegere a chestiunii sau a te coborî la o demagogie josnică. Noi avem dreptul să luptăm și vom lupta pentru a câștiga influență și pentru a cuceri majoritatea în Soviet și în Soviete. Și repetăm :

*„Noi vom susține trecerea puterii în mâinile proletarilor și semiproletarilor numai atunci când Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților vor accepta politica noastră și vor voi să ia puterea în mâinile lor“ **

Scris la 22 aprilie (5 mai) 1917

Publicat la 6 mai (23 aprilie) 1917
în ziarul „Pravda“ nr. 39

Se tipărește după textul
apărut în ziar

* Vezi volumul de față, p. 324. — Nota red.

INTERVIU ACORDAT LUI E. TORNIAINEN
23 APRILIE (6 MAI) 1917¹⁴³

Considerăm că Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd reprezintă în momentul de față majoritatea muncitorilor și soldaților. În ceea ce ne privește, noi (bolșevicii) luptăm pentru a câștiga influență și pentru cucerirea majorității în Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd și în toate Sovietele locale. Cerem muncitorilor și soldaților să procedeze la alegerea de noi membri ai Sovietelor în cazurile în care deputații nu corespund pe deplin voinței majorității.

Acum majoritatea Sovietului urmează pe conducătorii narodnicilor și ai menșevicilor.

În măsura în care Sovietul va avea de partea sa o majoritate importantă și constantă a muncitorilor și soldaților, nu ne îndoim că el va păstra puterea în mâinile sale. Cu atât mai mult cu cât această putere ar duce nu la prelungirea războiului, ci la grabnica lui terminare în cele mai avantajoase condiții pentru masele populare. Credem, de asemenea, că Sovietul, care este o instituție aleasă de muncitori și soldați, poate, indiscutabil, să câștige de partea lui imensa majoritate a muncitorilor și soldaților.

Dacă e posibil ca guvernul capitaliștilor să refuze convocarea Adunării constituante, asta depinde de dezvoltarea și de forța contrarevoluției și este neîndoielnic că elemente ale acestei contrarevoluții există de pe acum.

Terminarea războiului printr-o pace cu adevărat democratică depinde de mersul revoluției proletariatului mondial, revoluție care are de pe acum o situație favorabilă în Rusia și care, fără îndoială, se dezvoltă și în Germania (greve de masă, fraternizare).

„Työmies” nr. 122 din 8 mai 1917

Publicat pentru prima oară
în limba rusă în 1926, în Operele
lui N. Lenin (V. Ulianov), vol XX,
partea a II-a

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba finlandeză

BUCURIE PROSTEASCĂ

„Raboceaia Gazeta“ țopăie de bucurie pentru că ultima rezoluție a C.C. a scos la iveală, între altele (în legătură cu declarația deja publicată a reprezentanților fracțiunii bolșevice din Soviet *), existența unor disensiuni înăuntrul partidului nostru.

N-au decît să jubileze și să țopăie menșevicii. Asta nu ne tulbură pe noi. Căci ei nu au nici un fel de organizație. Pe de o parte, Ciheidze și Țereteli — miniștri fără portofoliu ; pe de altă parte, Comitetul de organizare — niște social-democrați fără linie ; în al treilea rînd vin „defensiștii“, care sînt de partea lui Plehanov. În al patrulea rînd vine Martov, care se va pronunța împotriva împrumutului. Mai e de mirare că niște oameni fără organizație, fără de partid țopăie de bucurie și jubilează cînd în organizația altora ies la iveală anumite deficiențe ?

Noi n-avem a ne teme de adevăr. Da, tovarăși muncitori, criza a scos la iveală deficiențe în organizarea noastră. La muncă pentru a le îndrepta !

Criza a scos la iveală timide încercări de a o lua „ceva mai la stînga“ decît Comitetul nostru Central. Comitetul nostru Central nu a fost de acord cu ele și nu ne îndoim nici o clipă că în partidul nostru se și restabilește înțelegeră, și încă o înțelegere liber consimțită, conștientă, deplină.

Linia noastră se confirmă pe zi ce trece. Pentru ca ea să poată fi aplicată solidar e nevoie de o organizare a maselor proletare de *trei ori* mai bună decît cea actuală.

* Vezi volumul de față, p. 328. — *Nota red.*

În fiecare raion, în fiecare cartier, în fiecare uzină, în fiecare companie trebuie să existe o organizație puternică, unită, capabilă să acționeze *ca un singur* om. Fiecare dintre aceste organizații trebuie să fie legată prin fire directe cu centrul, cu C.C., și firele acestea să fie tari, pentru ca dușmanul să nu le poată tăia dintr-o singură lovitură, ele trebuie să fie permanente, să fie întărite și verificate zi de zi, ceas de ceas, *pentru ca dușmanul să nu ne poată lua prin surprindere.*

Tovarăși muncitori! Să făurim imediat, de jos, pretutindeni, o organizație proletară, de masă, puternică și în rîndurile maselor muncitorești, și în rîndurile armatei. Să nu ne tulbure faptul că dușmanii jubilează, să nu ne temem de greșeli și de neajunsuri izolate. Pe acestea le vom îndrepta. Viitorul e al nostru.

„Pravda” nr. 40 din 8 mai
(25 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONFERINȚA A ȘAPTEA GENERALĂ
(DIN APRILIE) A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA ¹⁴⁴

24—29 APRILIE (7—12 MAI) 1917

1

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA DESCHIDERA CONFERINȚEI
24 APRILIE (7 MAI)

Tovarăși, conferința noastră se întrunește ca prima conferință a partidului proletar, în condițiile nu numai ale revoluției din Rusia, ci și ale maturizării revoluției internaționale. Se apropie momentul când afirmația întemeietorilor socialismului științific, ca și previziunea unanimă a socialiștilor întruniți la Congresul de la Basel că războiul mondial duce în mod inevitabil la revoluție, se va adevăra pretutindeni.

În secolul al XIX-lea, urmărind mișcarea proletară din diferite țări și examinând perspectivele revoluției sociale, Marx și Engels au arătat nu o dată că în linii generale aceste țări își vor împărți rolurile proporțional, potrivit cu particularitățile istorice naționale ale fiecăreia dintre ele. Această idee ei au exprimat-o, dacă e s-o formulăm pe scurt, în felul următor : ceea ce muncitorul francez va începe, muncitorul german va desăvârși.

Proletariatului din Rusia i-a revenit marea cinste de a începe ; el nu trebuie însă să uite că mișcarea și revoluția lui nu reprezintă decît o parte a mișcării proletare revoluționare mondiale, care în Germania, de pildă, se maturizează pe zi ce trece. Numai sub acest unghi de vedere putem defini sarcinile noastre.

Declar deschisă Conferința generală și vă rog să treceți la alegerea prezidiului.

O scurtă dare de seamă a apărut în ziarul „Sozial-Demokrat” nr. 43 din 12 mai (29 aprilie) 1917

Publicat în întregime pentru prima oară în 1921, în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov), vol. XIV, partea a II-a

Se tipărește după copia dactilografiată a procesului-verbal

2

RAPORT CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
24 APRILIE (7 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, în ceea ce privește momentul actual, aprecierea lui, trebuie să abordez o temă extrem de vastă, care, după părerea mea, poate fi împărțită în trei părți: în primul rând, aprecierea situației politice propriu-zise de la noi din Rusia, atitudinea față de guvern și față de dualitatea puterii care s-a creat; în al doilea rând, atitudinea față de război și, în al treilea rând, situația internațională a mișcării muncitorești, care a pus această mișcare privită pe scară mondială, direct în fața revoluției socialiste.

Cred că la unele dintre aceste puncte va trebui să mă opresc doar pe scurt. Vă voi prezenta și un proiect de rezoluție cu privire la toate aceste puncte. Țin însă să menționez că întrucât avem foarte puțini oameni, ca și din cauza crizei politice care a survenit aici la Petrograd, n-am reușit nu numai să discutăm rezoluția, dar nici măcar s-o comunicăm la timp organizațiilor locale. Repet, așadar, că acestea nu sînt decît proiecte preliminare menite să ușureze lucrările comisiei și să-i permită să-și concentreze atenția asupra unora din problemele cele mai esențiale.

Trec la prima problemă. Conferința organizației din Moscova a adoptat, dacă nu mă înșel, aceeași rezoluție ca și Conferința organizației orășenești Petrograd. (V o c i d i n s a l ă : „Cu unele îndreptări“.) Eu n-am văzut aceste îndreptări și nu pot să mă pronunț. Dar, întrucât rezoluția de la Petrograd a fost publicată în „Pravda“, consider, dacă nu sînt obiecții, că o cunoașteți cu toții. Prezint această rezoluție ca proiect Conferinței generale de față.

Majoritatea partidelor blocului mic-burghez, care domină în Sovietul din Petrograd, prezintă politica noastră ca fiind, spre deosebire de a lor, o politică de măsuri pripite. Politica noastră se caracterizează prin aceea că noi vrem în primul rînd o precisă caracterizare de clasă a evenimentelor. Principalul păcat al blocului mic-burghez este acela că prin frazeologie el ascunde poporului adevărul cu privire la caracterul de clasă al guvernului.

Dacă tovarășii din Moscova au textul îndreptărilor, pot să-i dea citire acum ¹⁴⁵.

(Dă citire rezoluției Conferinței organizației orășenești Petrograd cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu.)

„Considerînd :

1) că, prin caracterul său de clasă, guvernul provizoriu este organul dominației moșierilor și burgheziei ;

2) că el, și clasele pe care le reprezintă, sînt economicește și politicește indisolubil legate de imperialismul rus și anglo-francez ;

3) că el își înfăptuiește programul pe care l-a proclamat, doar în parte și numai sub presiunea exercitată de proletariatul revoluționar și, într-o anumită măsură, de mica burghezie ;

4) că forțele contrarevoluției burgheze și moșierești, care se organizează camuflîndu-se sub steagul guvernului provizoriu cu îngăduința vădită a acestuia din urmă, au și pornit atacul împotriva democrației revoluționare ;

5) că guvernul provizoriu amîină într-una fixarea alegerilor pentru Adunarea constituantă, împiedică înarmarea generală a poporului, trecerea întregului pămînt în mîinile poporului, îi impune acestuia un mod moșieresc de rezolvare a problemei agrare, frînează introducerea zilei de muncă de 8 ore, tolerează agitația contrarevoluționară (a lui Gucikov & Co.) în armată, organizează corpul de comandă al armatei împotriva soldaților etc...“.

Am citit prima parte a rezoluției, care cuprinde o caracterizare de clasă a guvernului provizoriu. Pe cît se poate judeca exclusiv după textul rezoluției, divergențele legate

de rezoluția tovarășilor din Moscova nu par să fie esențiale ; caracterizarea generală făcută însă guvernului, aceea de guvern contrarevoluționar, o consider greșită. Dacă e să vorbim la modul general, trebuie să arătăm despre ce revoluție vorbim. Nu putem spune acest lucru din punctul de vedere al revoluției burgheze, deoarece ea s-a încheiat. Din punctul de vedere al revoluției proletare-țăărănești ar fi prematur s-o spunem, deoarece nu putem avea certitudinea că țăraniile vor merge neapărat mai departe decât burghezia și, după părerea mea, nu avem nici un motiv să ne încredem în țărănime, mai ales acum, când ea a cotit spre imperialism și defensism, adică spre sprijinirea războiului. În momentul de față ea a încheiat o serie de acorduri cu cadeții. De aceea consider acest punct al rezoluției tovarășilor din Moscova politicește greșit. Noi vrem ca țărănimea să meargă mai departe decât burghezia, ca ea să ia pământul de la moșieri, dar în clipa de față nu se poate spune nimic precis în legătură cu comportarea ei în viitor.

Noi evităm cu grijă cuvintele „democrație revoluționară“. Putem folosi această expresie dacă este vorba de un atac din partea guvernului, dar în momentul de față ea ascunde cea mai mare înșelătorie, pentru că este foarte greu să deosebești clasele contopite în acest haos. Sarcina noastră este să lămurim pe cei ce rămân în urma evenimentelor. Pentru noi Sovietele sînt importante nu ca formă. Important pentru noi este ce clase reprezintă aceste Soviete. De aceea e necesară o îndelungată muncă de luminare a conștiinței proletariatului...

(Continuă citirea rezoluției.)

„...6) că în același timp guvernul se bizuie în momentul de față pe încrederea Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, care în prezent grupează, fără îndoială, majoritatea muncitorilor și soldaților, adică a țărănilor, și, într-o anumită măsură, pe un acord direct încheiat cu el ;

7) că fiecare măsură a guvernului provizoriu, atît în domeniul politicii externe, cît și în domeniul politicii interne, va deschide ochii nu numai proletarilor de la orașe

și de la sate și semiproletarilor, dar și unor pături largi ale micii burghezii asupra adevăratului lui caracter ;

conferința hotărăște că :

1) pentru trecerea întregii puteri de stat în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților sau ale altor organe care să exprime direct voința poporului, e necesară o îndelungată muncă de luminare a conștiinței de clasă a proletariatului și unirea proletarilor de la orașe și sate împotriva oscilărilor micii burghezii, deoarece această muncă constituie singura cheazășie reală a mersului victorios înainte al întregului popor revoluționar ;

2) această activitate necesită o muncă pe toate țărmurile în cadrul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, mărire a numărului de Soviete, creșterea forței lor, unirea în cadrul lor a grupurilor proletare internaționaliste ale partidului nostru ;

3) organizarea intensă a forțelor noastre social-democrate pentru a face ca noul val al mișcării revoluționare să se ridice sub steagul social-democrației revoluționare“.

Aici e miezul întregii noastre politici. Întreaga mică burghezie oscilează acum și-și ascunde oscilările prin fraze despre democrația revoluționară ; noi trebuie să opunem acestor oscilări o linie proletară. Contrarevoluționarii vor s-o zădărnicească printr-o acțiune prematură. Sarcinile noastre sînt : mărire a numărului de Soviete, creșterea forței lor, coeziunea în interiorul partidului nostru.

Tovarășii din Moscova adaugă la punctul al treilea controlul. Acest control este reprezentat prin Ciheidze, Steklov, Țereteli și alți lideri ai blocului mic-burghez. Dacă nu deții puterea, controlul este o vorbă goală. Pot eu să controlez Anglia ? Ca s-o controlezi trebuie să pui mîna pe flota ei. Eu înțeleg că masa neevoluată a muncitorilor și soldaților poate să creadă în control din naivitate și inconștiență, dar e suficient să te gîndești la principalele momente ale controlului ca să înțelegi că această credință este o abatere de la principiile fundamentale ale luptei de clasă. Ce este controlul ? Dacă eu scriu o hîrtie sau o rezoluție, ei scriu o contrarezoluție. Pentru a exercita controlul trebuie să deții puterea. Dacă masa largă a blocului mic-burghez nu pricepe asta, trebuie să-i explici

cu răbdare, dar în nici un caz nu trebuie să-i spui un neadevăr. Dacă sub paravanul controlului ascund această condiție fundamentală, spun un neadevăr și fac jocul capitaliștilor și imperialiștilor. — „Poftim, vino de mă controlează, că eu voi avea tunurile; și ai să rămâi numai cu controlul“, spun ei. Ei știu că în momentul de față nu poți refuza nimic poporului. Control fără să deții puterea este o frază mic-burgheză care frînează mersul și dezvoltarea revoluției ruse. Iată de ce obiectez împotriva punctului al treilea al tovarășilor din Moscova.

În ceea ce privește această împletire originală a două puteri, când guvernul provizoriu, neavînd în mâini nici puterea, nici tunuri, nici soldați și nici o masă de oameni înarmați, se sprijină pe Soviete, care, mulțumindu-se deocamdată cu promisiuni, duc o politică de sprijinire a acestor promisiuni, dacă vreți să participați la acest joc, veți suferi un eșec. Sarcina noastră este să nu participăm la acest joc; noi vom arăta și de aici înaintea proletariatului cît de inconsistentă este această politică, și fiecare eveniment din viața reală va arăta cîtă dreptate avem. Noi sîntem acum în minoritate, deocamdată masele nu se încred în noi. Vom ști însă să așteptăm: masele vor trece de partea noastră de îndată ce guvernul își va da arama pe față. Șovăielile guvernului pot îndepărta de el masele, care se vor îndrepta spre noi, iar atunci, ținînd seama de raportul de forțe, vom spune: ne-a venit vremea.

Trec acum la problema războiului, problemă care practic ne-a unit atunci cînd ne-am pronunțat împotriva împrumutului, iar atitudinea față de acesta a arătat îndată cît se poate de clar cum sînt împărțite forțele politice. După cum scria ziarul „Reci“, toți, în afară de „Edinstvo“, șovăie, întreaga masă mic-burgheză se pronunță pentru împrumut, cu o rezervă. Capitaliștii, cu un surîs acru, vîră rezoluția în buzunar și spun: „puteți să vorbiți cît vreți, că de acționat vom acționa tot noi“. În lumea întregă toți cei care votează astăzi pentru împrumut se cheamă social-șoviniști.

Trec direct la citirea rezoluției cu privire la război. Ea cuprinde trei părți: 1) caracterizarea războiului din punctul de vedere al semnificației lui de clasă, 2) defen-

sismul revoluționar al maselor, fenomen ce nu există în nici o țară, și 3) cum să se pună capăt războiului.

Mulți, printre care și eu personal, am avut prilejul să vorbim, mai ales soldaților, și cred că, dacă e să explicăm totul din punctul de vedere de clasă, ceea ce li se pare lor cel mai nelămurit în poziția noastră este cum anume vrem noi să punem capăt războiului, cum socotim noi că i se poate pune capăt. În masele largi există o mulțime de nedumeriri, o totală neînțelegere a poziției noastre, de aceea aici trebuie să ne exprimăm cât mai pe înțelesul oamenilor.

(Citește proiectul rezoluției cu privire la război.)

„Actualul război este în ceea ce privește ambele grupuri de puteri beligerante un război imperialist, adică un război dus de capitaliști pentru dominația asupra lumii, pentru împărțirea prăzii între capitaliști, pentru piețe avantajoase necesare capitalului financiar, bancar, pentru sugrumarea popoarelor slabe.

Trecerea puterii de stat din mâna lui Nicolaie al II-lea în mâna guvernului Gucikov, Lvov etc., guvern al moșierilor și capitaliștilor, nu a schimbat și nu putea să schimbe acest caracter de clasă și această semnificație de clasă a războiului în ceea ce privește Rusia.

Faptul că noul guvern duce același război imperialist, adică un război de cotropire, de jaf, este reflectat limpede de următoarele împrejurări: noul guvern nu numai că n-a dat publicității tratatele secrete încheiate de fostul țar Nicolaie al II-lea cu guvernele capitaliste ale Angliei, Franței etc., dar le-a și confirmat formal. Asta fără a consulta poporul și cu scopul vădit de a-l înșela, deoarece, după cum este îndeobște cunoscut, aceste tratate secrete ale fostului țar sînt tratate tîlhărești de la un capăt la altul, care promet capitaliștilor ruși dreptul de a jefui China, Persia, Turcia, Austria etc.

De aceea partidul proletar nu poate în nici un caz să sprijine actualul război, nici actualul guvern și nici împrumuturile lansate de el, oricît de pompos ar fi intitulate aceste împrumuturi, căci asta ar însemna s-o rupă total cu

internaționalismul, adică cu solidaritatea frățească a muncitorilor din toate țările în lupta împotriva jugului capitalului.

De asemenea, promisiunea actualului guvern că va renunța la anexiuni, adică la cucerirea unor țări străine sau la menținerea cu forța a unor popoare în hotarele Rusiei, nu merită nici o încredere. Căci, în primul rând, capitaliștii, care sînt legați prin mii de fire de capitalul bancar rus și de cel anglo-francez și care apără interesele capitalului, nu pot renunța la anexiuni în actualul război fără a înceta să fie capitaliști, fără a renunța la profiturile de pe urma miliardelor plasate în împrumuturi, în concesiuni, în întreprinderile de război etc. În al doilea rând, noul guvern, care a renunțat la anexiuni pentru a înșela poporul, a declarat prin Miliukov la 9 aprilie 1917, la Moscova, că nu renunță la anexiuni. În al treilea rând — fapt dat în vileag de „Delo Naroda“, ziar la care scrie ministrul Kerenski — Miliukov nici măcar n-a transmis în străinătate declarația sa de renunțare la anexiuni.

De aceea, punînd în gardă poporul împotriva promisiunilor deșarte ale capitaliștilor, conferința declară că trebuie făcută o distincție netă între renunțarea la anexiuni în vorbe și renunțarea în fapt, adică publicarea imediată a tuturor tratatelor secrete, tîlhărești, a tuturor documentelor de politică externă și trecerea imediată la eliberarea deplină a tuturor popoarelor pe care clasa capitaliștilor le asuprește sau le ține legate cu forța de Rusia ori le menține în situația de popoare lipsite de drepturi depline, continuînd politica fostului țar Nicolaie al II-lea, politică dezonorantă pentru poporul nostru“.

În a doua jumătate a acestei părți a rezoluției se vorbește de promisiunile guvernului. Această parte, care ar fi, poate, de prisos pentru un marxist, este importantă pentru popor. De aceea trebuie adăugat de ce nu ne încredem în ele, de ce nu trebuie să avem încredere în guvern. Promisiunile actualului guvern că va renunța la politica imperialistă nu merită nici o încredere. Aici linia noastră trebuie să conștă nu în a arăta că noi cerem guvernului să publice tratatele, ceea ce ar fi o iluzie. A cere așa ceva unui guvern al capitaliștilor e ca și cum ai cere

darea în vileag a escrocheriilor comerciale. Dacă spunem că trebuie să se renunțe la anexiuni și contribuții, este necesar să arătăm cum se poate ajunge aici; și dacă vom fi întrebați cine o va face, vom spune că acesta este, în fond, un pas revoluționar, și numai proletariatul revoluționar poate să-l facă. Altfel toate nu vor fi decît promisiuni goale și deziderate, cu ajutorul cărora capitaliștii duc de nas poporul.

(Continuă să citească proiectul de rezoluție.)

„Așa-numitul «defensism revoluționar», de care s-au molipsit acum în Rusia aproape toate partidele narodniciste (socialiștii-populiști, trudovicii, socialiștii-revoluționari) și partidul oportunist al social-democrațiilor menșevici (Comitetul de organizare, Ciheidze, Țereteli etc.), precum și majoritatea revoluționarilor fără partid, prin semnificația sa de clasă, reprezintă, pe de o parte, interesele și punctul de vedere al micii burghezii, al micilor proprietari, al țăranilor înstăriți, care, întocmai ca și capitaliștii, storc profituri din exercitarea violenței asupra popoarelor slabe, iar pe de altă parte este rezultatul înșelării maselor populare de către capitaliști, care nu publică tratatele secrete și încearcă să se eschiveze prin promisiuni și vorbe frumoase.

Masele largi ale «defensiștilor revoluționari» sînt de bună-credință, cu alte cuvinte ele *realmente* nu vor anexiuni, cotropiri, asuprirea popoarelor slabe, năzuiesc *într-adevăr* spre o pace democratică și nu impusă prin violență între *toate* țările beligerante. Trebuie să recunoaștem acest lucru, întrucît situația de clasă a proletarilor și semiproletarilor de la orașe și sate (adică a oamenilor care trăiesc în întregime sau în parte din vînzarea forței lor de muncă capitaliștilor) face ca aceste clase să nu fie interesate în profiturile capitaliștilor.

De aceea, considerînd absolut inadmisibile orice concesii făcute «defensismului revoluționar», deoarece ele ar marca în fapt o ruptură totală cu internaționalismul și socialismul, conferința declară totodată că, atîta timp cît capitaliștii ruși și guvernul lor provizoriu nu vor face decît să

amenințe că vor recurge la acte de violență împotriva poporului (de pildă ordinul de tristă faimă al lui Gucikov, care amenință cu pedepse pentru degradarea cu de la sine putere a comandanților de către soldați), atîta timp cît capitaliștii *nu* vor trece la violență împotriva Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor, muncitorilor agricoli etc., Soviete care se organizează liber și care destituie și aleg liber *toate* autoritățile, — partidul nostru va propaga renunțarea la violență în general, luptînd împotriva poziției profund greșite și nefaste pe care se situează «defensismul revoluționar» exclusiv prin metode de convingere tovarășească, explicînd că atitudinea de credulitate inconștientă a maselor largi față de guvernul capitaliștilor, dușmanii cei mai înrăiți ai păcii și socialismului, este în Rusia în momentul de față principalul obstacol în calea terminării rapide a războiului“.

O parte a micii burghezii este interesată în această politică a capitaliștilor, lucru în afară de orice îndoială, și de aceea unui partid proletar nu-i este îngăduit să-și pună acum nădejdea în comunitatea de interese cu țăranimea. Noi luptăm pentru ca țăranimea să treacă de partea noastră, dar ea se situează, pînă la un anumit punct, în mod conștient de partea capitaliștilor.

Fără îndoială că proletariatul și semiproletariatul nu sînt interesate în război, ca clasă. Ei acționează în virtutea tradițiilor și fiindcă sînt înșelați. Ei nu au încă experiență politică. De aici sarcina noastră : o îndelungată muncă de lămurire. Noi nu le facem nici cea mai mică concesie principială, dar nu-i putem trata ca pe niște social-șoviniști. Aceste elemente ale populației n-au fost niciodată socialiste ; ele n-au idee de socialism, căci abia se trezesc la viață politică. Dar conștiința lor crește și se maturizează cu o nemaipomenită rapiditate. Trebuie să știi să te apropii de ele pentru a le lămuri, și asta este sarcina cea mai grea, mai cu seamă pentru un partid care pînă mai ieri era încă în ilegalitate.

Unii se întrebă dacă nu cumva ne renegăm propriile noastre convingeri : doar noi am propagat transformarea războiului imperialist în război civil, iar acum ne contradicem pe noi înșine. Dar în Rusia primul război civil a

luat sfârșit ; noi trecem acum la un al doilea război : între imperialism și poporul înarmat, și în această perioadă de trecere, atîta timp cît soldații dețin forța armelor, atîta timp cît Miliukov și Gucikov n-au făcut încă uz de violență, acest război civil se transformă pentru noi într-o propagandă de clasă pașnică, îndelungată și răbdătoare. A vorbi de un război civil înainte ca oamenii să fi înțeles necesitatea lui înseamnă, fără doar și poate, a cădea în blanquism. Noi sîntem pentru război civil, cu condiția însă ca el să fie dus de o clasă conștientă. Poți doborî pe unul pe care poporul îl știe că face uz de violență. Acum însă nu există oameni care să facă uz de violență, tunurile și armele se află în mîinile soldaților și nu în ale capitaliștilor ; capitaliștii își ating acum scopul nu prin violență, ci prin înșelăciune, așa încît acum nu poți face agitație pe tema violenței, — ar fi absurd. Trebuie să știi să te menții pe pozițiile marxismului, care arată că această transformare a războiului imperialist în război civil are loc în virtutea unor condiții obiective și nu subiective. Noi renunțăm deocamdată la această lozincă, dar numai deocamdată. Armele se află acum în mîinile soldaților și muncitorilor și nu în ale capitaliștilor. Atîta timp cît guvernul n-a pornit războiul, noi desfășurăm o propagandă pașnică.

Guvernului îi convenea ca primul pas imprudent spre o acțiune să fie făcut de noi ; lor le convine asta. Ei sînt furioși că partidul nostru a lansat lozinca unei manifestații pașnice. Nu trebuie să cedăm nici o iotă din principiile noastre micii burghezii, care acum stă în expectativă. Nu există o greșeală mai periculoasă pentru partidul proletar decît aceea de a-și construi tactica pe dorințe subiective acolo unde este nevoie de organizare. Nu putem spune că avem majoritatea de partea noastră ; în cazul de față trebuie să nutrim neîncredere, neîncredere și iar neîncredere. A întemeia pe aceasta tactica proletară înseamnă a o zădărnici.

Punctul al treilea se referă la problema cum să se pună capăt războiului. Punctul de vedere al marxiștilor este cunoscut ; greu este însă să-l explicăm maselor într-o formă cît mai clară. Noi nu sîntem pacifiști și nu putem

renunța la războiul revoluționar. Ce deosebește acest război de un război capitalist? În primul rînd, clasa care este interesată în el și politica dusă în război de clasa interesată... Vorbind în fața maselor, trebuie să le dăm răspunsuri concrete. Așadar, prima întrebare: cum să deosebim un război revoluționar de un război capitalist? Oamenii din masă nu înțeleg că aici este o deosebire, și anume o deosebire între clase. Noi nu trebuie să vorbim numai teoretic, ci să arătăm în mod practic că vom duce un război cu adevărat revoluționar atunci cînd puterea se va afla în mîinile proletariatului. Cred că un asemenea mod de a pune problema dă un răspuns mai concret la întrebarea ce fel de război este acesta și cine îl duce.

„Pravda“ a publicat un proiect de apel către soldații din toate țările beligerante *. Avem informații că pe front are loc fraternizarea, dar ea se produce încă semispontan. Ceea ce îi lipsește este o idee politică clară. Soldații au simțit instinctiv că trebuie să acționeze de jos; ca oameni cu o stare de spirit revoluționară ce sînt, instinctul lor de clasă le-a arătat că asta este singura cale justă. Pentru revoluție însă, atîta nu este de ajuns. Noi vrem să dăm un răspuns politic clar. Ca să se poată pune capăt războiului, puterea trebuie să treacă în mîinile clasei revoluționare. Eu aș propune să se redacteze în numele conferinței un apel către soldații din toate țările beligerante, apel care să fie tipărit în toate limbile. Dacă în locul tuturor acestor fraze curențe despre conferințe de pace, la care o jumătate dintre participanți sînt agenți secreți sau fățiși ai guvernelor imperialiste, vom difuza apelul în toate părțile, asta ne va face să ne îndreptăm de o mie de ori mai repede spre țelul propus decît toate conferințele de pace. Noi nu vrem să avem de-a face cu Plehanovi germani. Cînd treceam cu trenul prin Germania, acești domni social-șoviniști, acești Plehanovi germani, au încercat să pătrundă în vagonul nostru, dar noi le-am declarat că nici un socialist de-al lor nu va intra la noi, iar dacă vor intra nu-i vom lăsa să iasă fără să le facem un mare scandal. Dacă, de pildă, Karl Liebknecht ar fi

* Vezi volumul de față, p. 297—300. — *Nota red.*

fost lăsat să vină la noi, am fi stat de vorbă cu el. Când vom lansa apelul către oamenii muncii din toate țările, în care vom da răspuns la întrebarea cum să se pună capăt războiului, și când soldații vor citi răspunsul nostru, care arată o ieșire politică din război, fraternizarea va face un însemnat pas înainte. Acest lucru este necesar pentru ca fraternizarea să depășească stadiul groazei instinctive în fața războiului și să se ajungă la o clară înțelegere politică a modului în care trebuie să se iasă din actualul război.

Trec la cea de-a treia problemă, și anume la aprecierea momentului actual pornind de la situația mișcării muncitorești internaționale și de la starea în care se află capitalismul internațional. Din punctul de vedere al marxismului, atunci când vorbești de imperialism, este absurd să te oprești la situația dintr-o singură țară de vreme ce țările capitaliste sînt atît de strîns legate între ele. Iar acum, în timpul războiului, această legătură este infinit mai puternică. Întreaga omenire s-a învălămășit într-un singur ghem sîngerînd, din care nu poate exista ieșire de unul singur. Dacă sînt țări dezvoltate și altele mai puțin dezvoltate, războiul actual le-a legat pe toate între ele cu fire atît de trainice, încît ieșirea de aici a unei singure țări pare un lucru imposibil și absurd.

Sîntem cu toții de acord că puterea trebuie să se afle în mîna Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților. Dar ce anume pot și ce trebuie să facă ele dacă puterea va trece în mîna lor, adică se va afla în mîna proletarilor și semiproletarilor? Se creează o situație complexă și dificilă. Dacă vorbim de trecerea puterii, se ivește aici un pericol care a jucat un rol de seamă și în revoluțiile recute, și anume clasa revoluționară ia în mîna ei puterea de stat și nu știe ce să facă cu ea. Istoria revoluțiilor cunoaște exemple de revoluții care au eșuat tocmai din această cauză. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, o rețea care acoperă în prezent întreaga Rusie, se află în centrul întregii revoluții; am însă impresia că noi nu le-am înțeles și nu le-am studiat îndeajuns. Dacă ele vor lua puterea în mîinile lor, nu vom avea un stat în sensul obișnuit al cuvîntului. O astfel de putere de stat

care să se fi menținut timp îndelungat n-a mai existat niciodată în lume, dar spre ea pășea întreaga mișcare muncitorească din lume. Va fi tocmai un stat de tipul Comunei din Paris. O astfel de putere este o dictatură, adică o putere care se sprijină nu pe legi, nu pe voința formală a majorității, ci direct pe violență. Violența este instrumentul puterii. Cum vor folosi însă Sovietele puterea? Vor reveni ele la vechea metodă de conducere prin intermediul poliției, vor exercita conducerea prin intermediul vechilor organe ale puterii? După părerea mea, ele nu pot face asta, și în orice caz li se pune în față sarcina directă de a crea un stat neburghez. Vorbind printre bolșevici de acest stat, am folosit comparația cu Comuna din Paris în sensul că ea a sfărâmat vechile organe de conducere, înlocuindu-le prin altele cu totul noi, directe, nemijlocite ale muncitorilor. Sînt acuzat de a fi utilizat în momentul de față un cuvînt care sperie cel mai mult pe capitaliști, care au început să-l interpreteze ca pe o dorință de a introduce direct socialismul. Dar eu nu l-am utilizat decît în sensul înlocuirii vechilor organe de conducere prin altele noi, proletare. Marx spunea că aceasta constituie un uriaș pas înainte al întregii mișcări proletare mondiale ¹⁴⁶. Problema sarcinilor sociale ale proletariatului prezintă pentru noi o deosebită importanță practică, pe de o parte pentru că în momentul de față sîntem legați de toate celelalte țări și nu ne putem smulge din acest ghem: ori întregul proletariat se va smulge de aici, ori va fi sugrumat; pe de altă parte Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților sînt o realitate. Nimeni nu se mai îndoiește că ele au împînzit întreaga Rusie; ele dețin puterea și altă putere nu poate exista. Dar dacă așa stau lucrurile, trebuie să vedem limpede cum pot folosi ele această putere. Se spune că ea este identică cu cea din Franța și din America. Dar acolo nu-i nici pomeneală de așa ceva, acolo nu există o asemenea putere nemijlocită.

Rezoluția cu privire la momentul actual cuprinde trei părți. În prima parte se face o caracterizare a situației obiective create de războiul imperialist, situația în care a ajuns capitalismul mondial; în partea a doua sînt analizate condițiile mișcării proletare internaționale, iar în partea a

treia sînt definite sarcinile clasei muncitoare ruse în momentul cînd va prelua puterea. În prima parte formulez concluzia că în timpul războiului capitalismul s-a dezvoltat într-o măsură mai mare decît pînă la război. El a reușit să acapareze ramuri întregi de producție. Încă în 1891, în urmă cu 27 de ani, cînd germanii au adoptat programul de la Erfurt, Engels arăta că nu se mai poate considera, ca pînă acum, capitalismul drept lipsă de plan¹⁴⁷. E o afirmație astăzi învechită : de vreme ce există trusturi, nu mai poate fi vorba de lipsă de plan. În secolul al XX-lea mai cu seamă, dezvoltarea capitalismului a progresat cu pași gigantici, iar războiul a realizat ceea ce nu se realizase în 25 de ani. Etatizarea industriei a progresat nu numai în Germania, ci și în Anglia. De la monopol în general s-a trecut la monopolul de stat. Situația obiectivă arată că războiul a accelerat dezvoltarea capitalismului, care a trecut de la capitalism la imperialism, de la monopol la etatizare. Toate acestea au apropiat revoluția socialistă, creîndu-i condiții obiective. Așadar, mersul războiului a apropiat revoluția socialistă.

Înainte de război, Anglia era țara celei mai mari libertăți, lucru constatat în repetate rînduri de oamenii politici de tipul celor din partidul cadet. Acolo au fost libertăți pentru că n-a fost o mișcare revoluționară. Războiul a schimbat totul dintr-o dată. În țara în care de decenii nu se mai știa nici un exemplu de atentat la libertatea presei socialiste, s-a trecut dintr-o dată la o cenzură pur țaristă și închisorile toate gem de socialiști. Acolo capitaliștii se învățaseră de veacuri să cîrmuiască poporul fără violență, și dacă au recurs la ea este fiindcă și-au dat seama că mișcarea revoluționară crește și că nu se poate proceda altfel. Cînd afirmam că Liebknicht reprezintă masa, cu toate că el este unul singur, avînd împotriva sa o sută de Plehanovi germani, ni se obiecta că asta-i o utopie, o iluzie. Cine a asistat măcar o singură dată în străinătate la adunări ale muncitorilor și-a dat seama că simpatia maselor pentru Liebknicht este neîndoielnică. Adversarii săi cei mai înverșunați s-au văzut nevoiți să recurgă la vicleșuguri în fața masei ; și chiar dacă nu se prefăceau că sînt partizanii lui, în orice caz nimeni nu

cuteza să se ridice împotriva lui. Astăzi lucrurile au mers mai departe. Astăzi avem greve de masă și avem fraternizare pe front. Ar fi cea mai mare greșeală să ne lansăm în previziuni în această privință, dar că simpatia pentru Internațională crește și că în armata germană încep frământări revoluționare este totuși un fapt real, care dovedește că acolo revoluția se maturizează.

Care sînt deci sarcinile proletariatului revoluționar? Principala deficiență și principala greșeală de care suferă toate raționamentele socialiștilor este aceea că ele pun problema într-un mod prea general: trecerea la socialism. Trebuie să vorbim de acțiuni și măsuri concrete. Unele din ele au devenit actuale, altele încă nu. Sîntem acum într-un moment de tranziție. Evident, noi am creat forme care nu se aseamănă cu formele existente în statele burgheze: Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților sînt o formă de stat care nu există și n-a mai existat nicăieri. Ele sînt o formă care reprezintă primii pași spre socialism și care este inevitabilă la începutul societății socialiste. Iată un fapt hotărîtor. Revoluția rusă a creat Sovietele. În nici o țară burgheză din lume asemenea instituții de stat nu există și nu pot exista și nici o revoluție socialistă nu poate opera cu nici o altă putere de stat în afară de aceasta. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților trebuie să preia puterea nu pentru a crea o republică burgheză obișnuită și nici pentru a trece direct la socialism, ceea ce este exclus. Pentru ce atunci? Ele trebuie să preia puterea pentru a face primii pași concreți spre această trecere, pași care pot și trebuie să fie făcuți. Principalul dușman aici este teama. Trebuie să arătăm maselor că acești pași trebuie făcuți acum, altfel puterea Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților nu va avea nici un rost și nu va da nimic poporului.

Încerc să dau un răspuns la întrebarea ce pași concreți putem propune poporului fără a contrazice convingerile noastre marxiste.

De ce vrem noi ca puterea să treacă în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților?

Prima măsură pe care trebuie s-o înfăptuim este naționalizarea pămîntului. Despre ea vorbesc toate po-

poarele. Se spune că ea este măsura cea mai utopică cu putință și totuși toată lumea ajunge la ea, tocmai pentru că în Rusia proprietatea funciară este atît de încurcată încît nu există altă soluție decît a împărți întreg pămîntul și a-l transforma în proprietate de stat. Trebuie să desființăm proprietatea privată asupra pămîntului. Iată care e sarcina ce se pune în fața noastră, deoarece majoritatea poporului este pentru această măsură. Iată de ce avem nevoie de Soviete. Cu vechea funcționărimă de stat nu se poate înfăptui o asemenea măsură.

A doua măsură. Noi nu ne putem pronunța pentru „introducerea” socialismului ; ar fi cea mai mare absurditate. Noi trebuie să propagăm socialismul. Majoritatea populației din Rusia o constituie țărani, micii proprietari, care nici nu se gîndesc la socialism. Dar ce ar avea ei împotriva dacă în fiecare sat ar exista o bancă care să le dea posibilitatea de a-și îmbunătăți gospodăria ? Ei n-ar avea nimic de obiectat la una ca asta. Trebuie să propagăm printre țărani aceste măsuri și să întărim în ei înțelegerea necesității lor.

Altceva este sindicatul fabricanților de zahăr ; el este o realitate. Aici propunerea noastră trebuie să fie directă, practică : aceste sindicate complet formate trebuie să fie trecute în proprietatea statului. Dacă Sovietele vor să ia puterea, o vor lua numai în asemenea scopuri. Pentru altceva n-au de ce o lua. Problema se pune așa : ori aceste Soviete se vor dezvolta continuu, ori ele vor avea o moarte lipsită de glorie, așa cum s-a întîmplat în timpul Comunei din Paris. Dacă este nevoie de o republică burgheză, o pot face și cadeții.

În încheiere mă voi referi la o cuvîntare care m-a impresionat profund. Un miner a ținut o minunată cuvîntare în care a povestit fără să întrebuițeze măcar un singur cuvînt luat din cărți cum au făcut ei revoluția. La ei nu se pune problema dacă vor avea sau nu un președinte, ci îi preocupa altceva : cînd ei au preluat minele, trebuiau pázite otgoanele ca să nu se oprească producția. Apoi s-a pus problema pîinii, care le lipsea, și s-au înțeles de asemenea cum să facă, pentru ca s-o obțină. Iată un adevărat program al revoluției și nu unul luat din cărți. Iată adevărata cucerire a puterii locale.

Burghezia nu s-a încheat nicăieri ca la Petrograd și capitaliștii dețin aici puterea, iar la sate, țărani, fără a-și propune nici un fel de planuri socialiste, iau măsuri pur practice. Cred că acest program al mișcării revoluționare este singurul care indică adevărata cale a revoluției. Noi vrem să se treacă la înfăptuirea cu cea mai mare prudență a acestor măsuri, dar ele trebuie să fie înfăptuite; numai în această direcție trebuie să privim înainte, altfel nu vom avea nici o altă ieșire. Altfel Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților vor fi dizolvate și vor avea o moarte lipsită de glorie; dacă puterea se va afla într-adevăr în mâinile proletariatului revoluționar, aceasta va fi numai pentru a merge înainte. Or, a merge înainte înseamnă a face pași concreți, iar nu a asigura numai în vorbe o ieșire din război. Succesul deplin al acestor pași este posibil numai în condițiile unei revoluții mondiale, dacă revoluția va înăbuși războiul și dacă muncitorii din toate țările o vor sprijini; de aceea luarea puterii este unica măsură concretă, unica ieșire.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarășul Lenin prezintă un referat cu privire la momentul actual.

După ce înfățișează poziția partidului în problema dualității puterii și arată că formele luptei de clasă se modifică în funcție de condițiile obiective, că victoria repurtată de poporul înarmat asupra țarismului și instaurarea cu de la sine putere a celei mai depline libertăți politice au făcut inutile și chiar dăunătoare alte forme de luptă împotriva dușmanilor de clasă ai proletariatului decât aceea a educării politice și a luminării maselor în spirit socialist (bineînțeles în măsura în care capitaliștii nu vor recurge ei înșiși la violență împotriva majorității), referentul a trecut la analiza situației obiective create de război la noi și în Apus.

Întreaga omenire s-a prefăcut într-un ghem încâlcit și sîngerînd și nu e cu puțință să te desfaci din el de unul singur. Nu se poate pune capăt războiului prin refuzul soldaților uneia dintre părțile beligerante de a-l continua. Ieșirea constă în trecerea puterii din mîna burgheziei imperialiste în mîna proletariatului și a păturilor semi-proletare, cele mai apropiate de el prin poziția lor de clasă.

Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, a căror rețea se extinde tot mai mult asupra întregii Rusii, reprezintă, cel puțin în germene, o organizare nouă și specifică a puterii de stat. Aceste organizații se deosebesc esențial de toate cîte au existat pînă acum și în nici un caz nu sînt adecvate pentru crearea unor instituții burgheze, pentru instaurarea unei republici parlamentare burgheze cu armată permanentă, poliție și funcționărimă.

Astăzi puterea se află direct în mîna poporului organizat și înarmat. Majoritatea este cea care dispune de instrumentele forței. Guvernul se menține datorită atitudinii de credulitate inconștientă a acestei majorități față de el. De aceea sarcina zilei este munca de lămurire, explicarea necesității ca puterea să treacă în mîna clasei revoluționare, atragerea maselor de partea social-democrației revoluționare.

Dacă Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și muncitorilor agricoli vor deveni ele puterea de stat, atunci o vor aplica într-un cu totul alt mod decît o aplică clasele dominante. În Rusia, unde mica burghezie are o covârșitoare precumpănire, trecerea la măsuri concrete, *pregătite* de dezvoltarea capitalismului și *corespunzînd* intereselor majorității populației, devine inevitabilă.

Revoluția socialistă, care se maturizează în Apus, în Rusia nu este *nemijlocit* la ordinea zilei, dar noi am și intrat într-un stadiu de *tranziție* spre ea. Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților etc. reprezintă forma de organizare a puterii de care va trebui să se folosească revoluția socialistă. În Apus nu există nimic similar.

De aici sarcina noastră de a le întări. De aici sarcinile concrete ce revin Sovietului de deputați ai muncitorilor etc. : 1) naționalizarea pămîntului (desființarea proprietății private asupra principalului mijloc de producție),

măsură cerută de către țărani, 2) fuziunea băncilor particulare într-o singură bancă de stat, naționalizarea ramurilor de producție unite în sindicate, 3) introducerea obligativității generale a muncii.

Dacă Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și muncitorilor agricoli vor renunța la îndeplinirea acestor sarcini, căderea lor este inevitabilă. Ele vor avea soarta pe care au avut-o o serie de instituții create de revoluțiile burgheze din secolul al XIX-lea, adică fie că vor fi dizolvate sau desființate pur și simplu, fie că se vor prăbuși de la sine, neputînd face față sarcinilor ce le sînt puse de revoluție (exemplu Comuna). Nu sînt decît două căi: înainte, spre măsuri economice și politice categorice, sau înapoi, în neant. O a treia cale nu există.

„Pravda” nr. 40 din 8 mai
(25 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL
CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
24 APRILIE (7 MAI)

Tov. Kamenev a abordat abil tema sa preferată : aventurismul. Trebuie să ne oprim asupra acestui lucru. Tov. Kamenev susține cu convingere că, pronunțându-ne împotriva lozincii „jos guvernul provizoriu”, noi am avut o oscilare. Sînt de acord cu el : abateri de la linia politicii revoluționare au fost, desigur, și ele trebuie evitate. Consider că divergențele dintre noi și tov. Kamenev nu sînt prea mari, deoarece, declarîndu-se de acord cu noi, el se situează pe o altă poziție. În ce a constatat aventurismul nostru ? În tentativa de a recurge la măsuri de violență. Noi nu știam dacă în acest moment îngrijorător masa va înclina puternic spre noi, căci în cazul acesta problema s-ar fi pus altfel. Noi am lansat lozinca demonstrațiilor pașnice, în timp ce unii tovarăși din Comitetul din Petersburg au lansat o altă lozincă, pe care noi am retras-o, dar n-am reușit să împiedicăm propagarea ei, și masa a urmat lozinca Comitetului din Petersburg. Noi declarăm că lozinca „jos guvernul provizoriu” este o lozincă aventuristă, că în momentul de față nu se poate proceda la răsturnarea guvernului, de aceea am și lansat lozinca demonstrațiilor pașnice. Intenția noastră a fost să facem o recunoaștere pașnică a forțelor dușmanului, fără a da bătălia¹⁴⁶, dar Comitetul din Petersburg a luat-o ceva mai la stînga, ceea ce în cazul de față este, desigur, o crimă gravă. Aparatul organizatoric s-a dovedit a nu fi solid : nu toți aplică hotărîrile noastre. O dată cu lozinca justă „trăiască Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților !” a fost lansată o lozincă greșită :

„jos guvernul provizoriu“. Într-un moment de acțiune nu era nimerit s-o iei „ceva mai la stînga“. Noi considerăm aceasta drept o foarte mare crimă, drept dezorganizare. Noi n-am mai fi rămas o clipă în C.C. dacă am fi admis în mod conștient acest pas. Asta s-a întîmplat din cauza imperfecțiunii aparatului organizatoric. Da, în ceea ce privește organizarea, la noi au existat lipsuri. Problema îmbunătățirii organizării a fost pusă.

Menșevicii & Co. îi dau într-una cu „aventurismul“, deși la ei n-a existat efectiv nici o organizare și nici un fel de linie. La noi există organizare și există și o linie.

În acel moment burghezia mobilizase toate forțele, centrul se ascundea, iar noi am organizat o demonstrație pașnică. Numai noi am avut o linie politică. Au fost greșeli? Au fost. Numai cine nu acționează nu greșește. A te organiza cum trebuie e un lucru greu.

Acum despre control.

Noi și tov. Kamenev ne situăm pe aceleași poziții în afară de problema controlului. El consideră controlul un act politic. Dar în mod subiectiv el înțelege acest cuvînt mai bine decît Ciheidze și alții. Noi nu sîntem pentru control. Ni se spune: voi v-ați izolat, ați pus în circulație o mulțime de cuvinte teribile despre comunism, ați băgat în sperieți pe burghezi... Fie!... Dar nu asta ne-a izolat. Ne-a izolat problema împrumutului, iată ce ne-a dus la izolare. Iată unde am rămas în minoritate. Da, ne aflăm în minoritate. Ei și?! În aceste vremuri de amețală șovinistă a fi socialist înseamnă a fi în minoritate, iar a fi în majoritate înseamnă a fi șovinist. Astăzi țăranul împreună cu Miliukov lovesc în socialism cu împrumutul. Țăranul urmează pe Miliukov și Gucikov. Asta e fapt. Dictatura burghezo-democratică a țărănimii e o formulă veche.

Pentru a împinge țărănimea la revoluție trebuie detașat proletariatul, trebuie separat partidul proletar, căci țărănimea e șovină. A atrage astăzi pe țăran înseamnă a capitula în fața lui Miliukov.

Guvernul provizoriu trebuie răsturnat, dar nu acum și nu pe calea obișnuită. Noi sîntem de acord cu tov. Kamenev. Dar trebuie să ducem muncă de lămurire. Tocmai

de acest cuvînt se agață tov. Kamenev. Totuși este singurul lucru pe care-l avem de făcut.

Tov. Rîkov spune că socialismul trebuie să vină din alte țări, cu o industrie mai dezvoltată. Nu este așa. Nu se poate spune cine va începe și cine va termina. Asta nu e marxism, ci o parodie de marxism.

Marx a afirmat că Franța va începe, iar germanii vor desăvîrși. Proletariatul rus însă a reușit să dobîndească mai mult decît oricine.

Dacă am spune: „fără țar, dictatura proletariatului“, ar însemna să sărim peste mica burghezie. Noi spunem însă: ajută revoluția prin Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților. Nu trebuie să alunecăm pe panta reformismului. Noi ducem lupta nu pentru a suferi o înfrîngere, ci pentru a ieși învingători, iar în caz extrem contăm pe un succes parțial. Dacă vom suferi o înfrîngere, vom obține un succes parțial. Acesta îl vor constitui reformele. Reformele sînt un mijloc auxiliar pentru lupta de clasă.

Tov. Rîkov mai afirmă că între capitalism și socialism nu există o perioadă de trecere. Nu-i așa. Asta înseamnă o ruptură cu marxismul.

Linia trasată de noi este justă și vom lua pe viitor toate măsurile pentru a ajunge la un asemenea grad de organizare, încît să nu mai fie pekiști* care să nu dea ascultare C.C. Noi creștem așa cum trebuie să crească un adevărat partid.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

* — Membrii Comitetului organizației Petersburg. — Nota trad.

4

CUVÎNTARE ÎN LEGĂTURĂ
CU PROIECTUL CONVOCĂRII UNEI CONFERINȚE
SOCIALISTE INTERNAȚIONALE
25 APRILIE (8 MAI) ¹⁴⁹

1

PROCES-VERBAL

Nu pot fi de acord cu tov. Noghin. Cred că aici ne aflăm în fața unui fapt politic de o deosebită importanță, care ne obligă să pornim o campanie energetică împotriva șoviniștilor ruși și anglo-francezi care n-au acceptat propunerea acestui Borgbjerg de a participa la conferință. Nu trebuie să uităm fondul și substratul întregii acestei istorii. Vă voi citi propunerea lui Borgbjerg, reprodusă cu exactitate în „Raboceaia Gazeta“, ținând să subliniez că în spatele întregii acestei comedii a unui congres așa-zis socialist se ascunde un pas politic cât se poate de real al imperialismului german. Prin intermediul social-șoviniștilor germani, capitaliștii germani cer social-șoviniștilor din toate țările să se întrunească la o conferință. Iată de ce trebuie desfășurată o vastă campanie.

De ce o fac prin intermediul socialiștilor? Pentru că vor să înșele masa muncitorească. Domnii diplomați sînt oameni fini: așa ceva nu se poate spune direct, ci trebuie spus prin intermediul unui Plehanov danez. Noi, care am văzut de sute de ori în străinătate social-șoviniști germani, trebuie să-i demascăm.

(Citește un extras din „Raboceaia Gazeta“ nr. 39 din 8 mai (25 aprilie) 1917.)

„Borgbjerg, redactorul ziarului «Socialdemokraten», organul central al social-democrației daneze, a remis, în numele comitetului unit al celor trei partide muncitorești scandinave (Danemarca, Norvegia, Suedia), Comiterului executiv al socialiștilor-revoluționari și social-democraților o invitație către toate partidele socialiste din Rusia de a participa la o conferință socialistă internațională. Avînd, datorită

vecinătății Danemaricii cu Germania, posibilitatea de a lua contact cu social-democrații germani, mai ales cu cei din fracțiunea «majorității», tov. Borgbjerg a informat adunarea asupra condițiilor pe baza cărora social-democrația germană oficială consideră posibilă încheierea păcii și pe care reprezentanții ei vor veni să le expună la conferință.

Aceste condiții sînt următoarele :

Ei declară, în primul rînd, că sînt de acord cu principiile adoptate de socialiștii scandinavi și olandezi la conferința din 1915, adică recunoașterea dreptului națiunilor la autodeterminare, a obligativității arbitrajului internațional și revendicarea dezarmării treptate. Apoi adaugă în ceea ce-i privește că social-democrația germană va insista ca :

1) toate teritoriile cotoprite de Germania și de aliații ei să fie retrocedate ;

2) să se acorde Poloniei rusești deplina libertate de a se proclama independentă sau de a se uni cu Rusia.

3) Belgia să fie restabilită ca stat pe deplin independent ;

4) să fie de asemenea restabilite ca state independente Serbia, Muntenegrul și România ;

5) Bulgaria să capete regiunile bulgare din Macedonia, iar Serbia o ieșire la Marea Adriatică.

În ceea ce privește Alsacia și Lorena, aici s-ar putea ajunge la un acord pașnic asupra unei rectificări a graniței Lorenei ; în ceea ce privește polonezii din Poznan, germanii vor insista să li se acorde autonomia cultural-națională“.

Nu poate încăpea nici urmă de îndoială că asta este propunerea guvernului german, care nu face direct acești pași, ci are nevoie de serviciile Plehanovilor danezi, dat fiind că agenții germani nu sînt buni la așa ceva. De aceea sînt pe lume social-șoviniști ca să ia asupra lor executarea unor asemenea servicii. Sarcina noastră este să dezvăluim în fața lumii întregi, în numele celor 70 000 de muncitori membri ai partidului proletar întrunit la conferință acest substrat, pe care ei îl ascund. Trebuie să publicăm o rezoluție amănunțită, s-o traducem în alte limbi și să dăm acestor domni răspunsul pe care-l merită, pentru ca să nu mai cuteze să se vîre în partidul socialist. (Citește proiectul rezoluției.)

Ziarele socialiste de azi dimineată păstrează tăcere. Ele știu foarte bine unde-i buba și știu că tăcerea-i de aur. Numai „Raboceaia Gazeta“ publică un articol fără să facă nici o apreciere : pe de o parte nu pot să nu recunosc, pe de altă parte trebuie să admit...

Guvernul rus, ca nimeni altul, poate să nu se îndoiască că aici este vorba într-adevăr de un agent al guvernului german.

Dacă tot timpul ni se vorbește în gura mare de eliberarea Alsaciei și Lorenei, trebuie să reamintim acestor domni că nu este vorba decît de buzunar, căci acolo există bogății imense, iar capitaliștii germani se bat cu cei francezi pentru a se decide cine să jefuiască cît mai mult. Lor le convine cînd Plehanovii declară că eliberarea Alsaciei și Lorenei este o cauză sfîntă. De aceea, cînd social-șoviniștii germani vorbesc de rectificarea pe cale pașnică a granițelor Alsaciei și Lorenei, trebuie să citim : împărțirea pe cale pașnică a prăzii între imperialiștii francezi și cei germani.

Trebuie să mai adaug ceva : am omis să vă atrag atenția asupra faptului că reprezentanții germani ai „centrului” — Kautsky, Haase, Ledebour — au acceptat să participe la conferință, ceea ce este cît se poate de rușinos pentru ei. Socialiștii englezi și cei francezi nu au acceptat să participe. Asta ne arată că șoviniștii anglo-francezi, acești prețiși socialiști, sînt în realitate niște agenți burghezi, care contribuie la continuarea războiului imperialist, în ciuda eforturilor imense pe care le depune prin intermediul lui Borgbjerg majoritatea socialistă germană, căci este în afară de orice îndoială că prin Borgbjerg guvernul german declară : situația este de așa natură, încît sînt nevoit să vă cedez prada (coloniile germane din Africa). Faptul se confirmă prin aceea că situația Germaniei este absolut desperată : un asemenea război acum este sortit eșecului, căci țara se află la marginea prăpastiei. Iată de ce ei declară că sînt gata să cedeze aproape toată prada, căci ei încearcă să mai rupă totuși cîte ceva. Diplomații reușesc admirabil să stabilească relații între ei, iar ziarele burgheze, cînd scriu despre afacerile externe, prostesc poporul prin frazeologie.

Fără îndoială că, atunci cînd social-șoviniștii englezi și francezi au declarat că refuză să participe la conferință, știau totul : ei s-au dus la ministerul lor de externe și

acolo li s-a arătat : iată care este substratul și nu vrem să mergeți acolo. Așa și numai așa s-au petrecut lucrurile.

O să vedem că, atunci cînd rezoluția va ajunge la soldații ruși — și asta trebuie s-o facem, după părerea mea, în numele celor 70 000 de membri ai partidului nostru —, ei vor începe să înțeleagă efectiv întreaga combinație care le-a fost ascunsă. Ei vor înțelege atunci că Germania nu poate duce mai departe războiul de cucerire și că este vorba numai ca Germania să fie sugrumată, să fie jefuită total. Că Borgbjerg este un agent al guvernului german nu se poate tăgădui.

Iată de ce cred, tovarăși, că e de datoria noastră să demascăm această comedie a congresului socialist. Toate aceste congrese nu sînt altceva decît niște comedii care camuflează tranzacțiile încheiate de diplomați fără știrea maselor populare. Trebuie să spunem o dată adevărul în așa fel încît să-l audă pe front soldații și muncitorii din toate țările. Iar campania noastră în legătură cu aceste propuneri va fi tocmai, pe de o parte, o explicare a liniei noastre proletare, iar pe de altă parte o acțiune de masă cum n-a mai fost alta. Iată de ce v-aș ruga să adoptați, pe cît posibil, acest manifest, să-l prezentați Comitetului executiv, să-l traduceți în alte limbi și să-l publicați mîine în „Pravda“¹⁵⁰.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
in Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

O VARIANTĂ A PROCESULUI-VERBAL

Nu sînt de acord cu oratorul precedent.

Propunerea lui Borgbjerg este pentru noi un fapt politic de o importanță cu totul ieșită din comun, care ne obligă să-i demascăm pe social-șoviniști, să ducem o campanie politică. „Socialiștii“ englezi și francezi au respins propu-

nerea lui Borgbjerg. Plehanovii englezi și francezi nu vor merge la conferință. Propunerile lui Borgbjerg sînt o farsă. Social-șoviniștii germani propun prin intermediul lui Borgbjerg condițiile lor de pace. Ei o fac prin intermediul unui socialist pentru a-și camufla intriga lor social-șovină. Acest lucru trebuie demascat pentru ca să le piară pofta de a se mai adresa partidelor socialiste.

Nu poate exista nici o îndoială că avem de-a face cu o propunere a guvernului german care acționează prin intermediul social-șoviniștilor săi. El este cel care organizează acest congres... Și fiindcă nu o poate face fățiș, o face prin intermediul Plehanovilor săi. Prin acest demers diplomatic, guvernul german scapă de răspundere și totodată, prin intermediul lor, face propagandă pentru dorințele sale ascunse. Vă voi citi cele scrise despre Borgbjerg într-un ziar străin: „Prin intermediul social-șovinistului danez, kaiserul german vrea să convoace în interesul său o conferință de pace“. Este clar că propunerea lui Borgbjerg nu-i decît o pură șarlatanie. Apoi a mai apărut și o știre în „Raboceaia Gazeta“. (Citește știrea publicată în „Raboceaia Gazeta“ din 25 aprilie 1917.) Este, așadar, neîndoielnic că avem de-a face cu o propunere a guvernului german. Iată cum se fac toate astea. Sarcina noastră este să demascăm aceste dedesubturi în fața întregii lumi, adică să adoptăm o rezoluție amplă, să o traducem în cîteva limbi și să o publicăm în toate ziarele. Propun un proiect de rezoluție.

Interesant e că ziarele capitaliste păstrează o tăcere diplomatică. Ele știu zicala: vorba e de argint, tăcerea e de aur. Ziarele burgheze știu unde-i buba. Ziare ca „Raboceaia Gazeta“ se simt neajutate. Numai „Edinstvo“ scrie că Borgbjerg este un agent al guvernului german. Arătînd însă în același articol că nici social-șoviniștii englezi și francezi, nici Plehanovii ruși nu se vor duce în nici un caz la conferință, ei demască, implicit, guvernele englez, francez și rus, care, cunoscînd situația cu adevărat grea a Germaniei, intenționează să-și satisfacă poftetele pe socoteala ei. Noi trebuie să demascăm această comedie a

travestirilor. Trebuie să arătăm cum se fac toate astea : Bethmann-Hollweg merge la Wilhelm, Wilhelm îl cheamă pe Scheidemann, Scheidemann se duce în Danemarca, iar rezultatul : Borgbjerg pleacă în Rusia cu condițiile de pace. (Dă citire rezoluției.)

Trier este un marxist danez. Danemarca este o țară mic-burgheză. Burghezia ei s-a îmbogățit de pe urma războiului și îi urăște pe muncitori. Conducătorii majorității social-democrației daneze sînt printre cei mai oportuniști din Europa. Ei au dovedit limpede că sînt niște social-șoviniști autentici. Trebuie să fim drepti și să spunem și despre Borgbjerg același lucru pe care l-am spus despre Plehanov. Dacă ni se spun fraze frumoase despre Alsacia-Lorena, nu trebuie să uităm că ele privesc mai ales buzunarul. În realitate, este vorba de mine deosebit de bogate. Este o chestiune de profit, de împărțire pe cale pașnică a prăzii între capitaliștii germani și cei francezi. Danezii internaționaliști au refuzat să se preteze la așa ceva. Am omis să menționez că kautskiștii s-au declarat de acord să meargă la conferință ; acest lucru trebuie demascat. Propunerea făcută prin intermediul lui Borgbjerg arată că capitaliștii germani vor să ajungă la o învoială, căci nu sînt în stare să păstreze ceea ce au cucerit. Situația Germaniei este disperată, ea se află pe marginea prăpastiei. Capitaliștii germani mai speră și acum să păstreze o mică parte. Diplomații întretin strînse legături între ei ; totul le e clar, cunoscut. Numai poporului nu-i spun toate astea. Șoviniștii anglo-francezi n-au consimțit să se ducă la conferință, fiindcă știau perfect de bine care este situația reală. Nu degeaba au ajuns ei miniștri. Acum e vorba de sugrumarea și jefuirea Germaniei, deoarece ea nu mai e în stare să ducă o politică de cuceriri. Borgbjerg este un agent al imperialismului german. Dacă rezoluția va ajunge în mîinile soldaților, ei vor înțelege că acum se pune problema sugrumării totale a Germaniei. Congresele sînt niște comedii la care se întrunesc diplomații social-șoviniști. Aici se ține congresul, iar în încăperea alăturată vor împărți Alsacia-Lorena. Trebuie să spunem o dată adevărul

cu privire la congrese, ca să deschidem ochii poporului. Dacă vom adopta acest manifest, dacă-l vom tipări și îl vom traduce în alte limbi, dacă-l vom difuza printre muncitori și soldați, ei vor înțelege cum stau în realitate lucrurile. Această campanie va fi de cea mai mare actualitate, ea va arăta care este politica proletară.

*Publicat pentru prima oară în 1958,
în „Conferința a șaptea Generală
(din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia*

*Conferința orășenească Petrograd
a P.M.S.D. (b) din Rusia.
Aprilie 1917. Procesele-verbale"*

Se tipărește după textul cărții

3

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Invitația la conferință a fost adresată tuturor partidelor socialiste din Rusia, în consecință și partidului nostru, iar noi nu putem trece sub tăcere un asemenea fapt de însemnătate internațională. Social-șoviniștii din toate țările beligerante acționează ca reprezentanți neoficiali ai guvernelor lor și ai claselor lor dominante, declară tov. Lenin.

Sub presiunea frământărilor din țară, guvernul german este gata să renunțe la o parte din anexiunile sale, iar Borgbjerg este reprezentantul său diplomatic. El (reprezentant al partidului lui Stauning, din care s-a desprins un grup de marxști, în frunte cu tovarășul Trier, după ce Stauning a intrat în guvernul burghez) nu are nimic comun nici cu muncitorii germani, nici cu cei scandinavi. Conferința majorităților social-patriotice este considerată de cercurile guvernante germane drept o bună ocazie de a încerca să ajungă la o înțelegere cu rechinii celeilalte părți.

Social-patrioții care au participat la acest război mârșav vor — după cum s-a exprimat tov. Noghin — să participe și la o mârșavă încheiere a lui. Pe de altă parte, respingerea acestei propuneri de către imperialiștii Triplei Antante dezvăluie cu toată evidența tendințele lor de cucerire.

Social-democrația revoluționară trebuie să se folosească de acest lucru în interesul său, demascînd înșelăciunea practică de ambele părți. Partidul, care grupează peste 70 000 de muncitori, trebuie să se adreseze muncitorilor internaționaliști din toate țările, punîndu-i în gardă împotriva înșelătoriei.

„Pravda” nr. 41
din 9 mai (26 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

5

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA PROPUNEREA
LUI BORGBJERG

În legătură cu sosirea „socialistului“ danez Borgbjerg și cu propunerea lui de a participa la un congres al socialiștilor în favoarea păcii, pe care socialiștii germani aparținând curentului lui Scheidemann și Plehanov o propun preconizînd drept condiție ca Germania să renunțe la cea mai mare parte din anexiunile ei, conferința hotărăște :

Borgbjerg acționează în numele celor trei partide scandinave, adică suedez, danez și norvegian. Împuternicirea i-a fost dată de partidul suedez, în fruntea căruia se află Branting, un socialist care a trecut de partea burgheziei „proprie” și a trădat alianța revoluționară a muncitorilor din toate țările. Acest partid suedez nu poate fi considerat de noi ca partid socialist. Ca partid socialist considerăm în Suedia numai partidul tinerilor, în fruntea căruia se află Höglund, Lindhagen, Ström, Carlesen etc.

Nu considerăm socialist nici partidul danez, din partea căruia are împuternicire Borgbjerg, deoarece în fruntea lui se află Stauning, membru într-un guvern burghez. Intrarea lui Stauning într-un guvern burghez a provocat protestul și retragerea din partid a grupului condus de tov. Trier, grup care a declarat că partidul socialist danez a devenit un partid burghez.

După cum recunoaște el însuși, Borgbjerg acționează de acord cu Scheidemann și cu alți socialiști germani care au trecut de partea guvernului german și a burgheziei germane.

De aceea nu încape îndoială că Borgbjerg este, în fond,

direct sau camuflat, un agent al guvernului imperialist german.

Din aceste motive, conferința consideră principial inadmisibilă participarea partidului nostru la o conferință la care iau parte Borgbjerg și Scheidemann, sarcina noastră fiind de a uni nu pe agenții direcți sau camuflați ai diverselor guverne imperialiste, ci pe muncitorii din toate țările care, chiar în timp de război, duc lupta revoluționară împotriva guvernelor imperialiste din propriile lor țări.

Numai o consfătuire și o apropiere între asemenea partide și grupuri poate face în fapt să progreseze încheierea păcii.

Avertizăm pe muncitori să nu se încreadă în conferința organizată de Borgbjerg, deoarece această conferință a unor pseudosocialiști va fi în realitate o comedie menită să camufleze tranzacțiile pe care le încheie în spatele ei diplomații, care schimbă o anexiune pe alta, „dau“, de pildă, capitaliștilor ruși Armenia, „dau“ Angliei coloniile germane acaparate de ea și, în schimb, „cedează“ capitaliștilor germani, eventual, o parte din terenurile cu zăcăminte de minereuri ale Lorenei, conținând bogății incalculabile de excelent minereu de fier etc.

Socialiștii nu pot participa nici direct și nici indirect la acest târg murdar și interesat dintre capitaliștii diferitelor țări pentru împărțirea prăzii jefuite, căci ar însemna să trădeze cauza proletară.

Conferința constată totodată că capitaliștii germani, chiar și prin gura lui Borgbjerg, nu renunță la toate anexiunile lor, ca să nu mai vorbim de retragerea imediată a trupelor lor din regiunile pe care le-au cotopt cu forța. Regiunile daneze ale Germaniei, regiunile ei poloneze, părțile ei franceze din Alsacia sînt și ele o anexiune a capitaliștilor germani în aceeași măsură în care Kurlanda, Finlanda, Polonia, Ucraina etc. sînt o anexiune a țarilor și a capitaliștilor ruși.

Iar cît privește restabilirea independenței Poloniei, aici avem de-a face cu o înșelăciune atît din partea capitaliștilor austro-germani, cît și din partea guvernului provi-

zoriu rus, care vorbește despre o alianță militară, „liberă“ între Polonia și Rusia. Pentru a putea stabili care este cu adevărat voința poporului din toate regiunile anexate, este necesar să fie evacuate trupele și să se procedeze la o consultare liberă a populației. Numai aplicarea acestei măsuri în întreaga Polonie (adică nu numai în partea cotropită de ruși, ci și în cea cotropită de germani și austrieci) și în întreaga Armenie etc. ar fi un pas spre transpunerea în fapt a promisiunilor guvernului.

Conferința constată apoi faptul că socialiștii englezi și francezi care au trecut de partea guvernelor capitaliste proprii refuză să participe la conferința pe care o organizează Borgbjerg. Faptul atestă clar că burghezia imperialistă anglo-franceză, ai cărei agenți sînt acești preținși socialiști, *vrea să continue, vrea să prelungească actualul război imperialist*, nedorind măcar să discute chestiunea acelor concesiuni pe care, sub influența epuizării, foametei, ruinei economice crescînde și — ceea ce este principal — a revoluției muncitorești care se apropie în Germania, burghezia imperialistă germană se vede silită să le făgăduiască prin Borgbjerg.

Conferința hotărăște să dea publicității pe o scară cît mai largă toate aceste fapte și, în special, să informeze cît se poate mai complet despre ele pe soldații ruși de pe front ; să afle soldații ruși că capitaliștii anglo-francezi, și după ei și cei ruși, *prelungesc războiul*, nevrînd să admită nici măcar o asemenea consfătuire asupra condițiilor de pace.

Să știe soldații ruși că sub lozinca „război pînă la victorie“ se ascund astăzi năzuințele Angliei de a-și consolida dominația în Bagdad și în coloniile germane din Africa, năzuințele capitaliștilor ruși de a jefui și sugruma Armenia și Persia etc., năzuințele de a zdrobi total Germania.

Soldații ruși aflați pe front să organizeze în fiecare unitate militară, în fiecare regiment, în fiecare companie o consultare și să spună prin vot dacă vor prelungirea războiului de către capitaliști sau vor ca, pentru a se pune cît mai repede capăt războiului, toată puterea în stat

să treacă în întregime și exclusiv în mâna Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Partidul proletariatului din Rusia va merge la o consfătuire și va încheia o alianță frățescă numai cu partidele muncitorești din alte țări care duc și în țara lor o luptă revoluționară pentru trecerea întregii puteri de stat în mâna proletariatului.

„Pravda” nr. 41 din 9 mai
(26 aprilie) 1917

Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal

6

PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU ORIENTAREA
DEZBATERILOR PE MARGINEA RAPORTULUI
„ATITUDINEA FAȚĂ DE SOVIETELE DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR“,
PREZENTAT DE V. P. NOGHIN
25 APRILIE (8 MAI)

Se propune ca, în vederea elaborării unei platforme generale a partidului, oratorii să-și concentreze cuvântările asupra răspunsurilor la anumite probleme. Problemele: 1) miliția, 2) ziua de muncă, 3) salariul, 4) creșterea și scăderea producției, 5) au fost schimbări în administrație? din cine anume și cum este organizată ea? 6) puterea unică sau dualitatea puterii? 7) elementele care slăbesc starea de spirit revoluționară, 8) dezarmarea burgheziei, 9) aprovizionarea, 10)...*

Suplimentar: 1) se transformă Sovietele în Soviete de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor?, 2) rolul lor legat de Sovietul general.

*Publicat pentru prima oară în 1934,
în „Conferința a șaptea generală
(din aprilie) și Conferința
organizației orășenești Petrograd
a P.M.S.D. (b) din Rusia.
Aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

* Lacună în procesul-verbal. — Nota red.

7

CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA
FAȚĂ DE SOVIETELE DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR
25 APRILIE (8 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Deși incomplete, materialele cu privire la activitatea Sovietelor prezentate de tovarăși s-au dovedit deosebit de interesante. Dintre informațiile pe care ni le-a furnizat conferința este, poate, cel mai important material, un material care ne permite să verificăm lozincile noastre prin desfășurarea reală a evenimentelor. Tabloul înfățișat aici ne îndreptățește să tragem concluzii optimiste. Mișcarea a început în marile centre; acolo, în prima perioadă, proletariatul și-a concentrat întreaga energie în luptă. El a consumat o mare cantitate de energie în lupta împotriva țarismului. Prin această luptă, la Petrograd a fost înlăturată puterea centrală de stat. S-a realizat un lucru gigantic. Nu trebuie să tragem concluzii pesimiste din faptul că această luptă a dus la acapararea puterii de către burghezie, nu trebuie să considerăm drept o greșeală faptul că muncitorii nu au preluat puterea. A presupune că după câteva zile de luptă masele vor reuși să preia puterea ar fi o utopie. Nu se putea ajunge aici, dată fiind existența unei burghezii excelent pregătite pentru a prelua puterea.

De la centru, revoluția s-a extins în restul țării. Este un fenomen analog cu cel ce s-a produs în Franța: revoluția devine municipală. În provincie, mișcarea dovedește că aici majoritatea se situează de partea țăranilor, a muncitorilor, aici burghezia a reușit cel mai puțin să ajungă la conducere, aici masele nu și-au pierdut capul. Pe măsură ce adunăm mai multe date se adeverește că cu cât populația

este alcătuită în mai mare măsură din elemente proletare, cu cât există mai puține elemente intermediare, cu atât mai bine se desfășoară revoluția în localitățile de provincie. Tovarășii din Kazan se apropie chiar de îndeplinirea sarcinilor revoluției socialiste. Vedem că, acolo unde organizațiile proletariatului sînt neînsemnate, necesitățile practice au dus proletariatul la o definiție absolut justă a sarcinilor. Revoluția proletară nu poate fi îndeplinită fără o serie de elemente cum sînt statistica etc. Pentru ca ea să poată fi îndeplinită este necesar ca inginerii, tehnicienii etc. să se afle sub controlul efectiv al proletariatului revoluționar. În provincie, revoluția a mers ușor. Pericolul anarhiei este întotdeauna prezent în revoluție. La noi, anarhia nu... *

Revoluția burgheză nu se preocupă de producție, la noi însă muncitorii se îngrijesc de producție. Muncitorii sînt interesați ca producția să nu scadă. În provincie, revoluția a progresat cu pași uriași. Rapoartele din provincie au arătat că cu cât sînt mai ascuțite contradicțiile de clasă, cu atât revoluția înaintează pe o cale mai justă, cu atât mai bine se realizează dictatura proletariatului. În localitățile mici dictatura proletariatului se îndeplinește; marile centre se dovedesc a fi cele mai puțin favorabile mersului înainte al revoluției.

Orice pesimism este, fără discuție, nejustificat. Este un fapt că în marile centre începe colaborarea cu burghezia. Burghezia se străduiește ca prin înaltul ei nivel de organizare să transforme proletariatul într-o slugă a ei, ca muncitorii să fie participanți vremelnici la ceea ce clădește ea. Ar fi ridicol să se creadă că poporul rus își ia principiile călăuzitoare din broșuri. Nu, experiența de viață a maselor rezultă direct din practică... * Poporul o poate acumula în mod practic în mișcarea de masă. Poporul însuși a început să acumuleze multă experiență... * În gubernia Penza puterea a fost organizată sub dictatura țărănimii. Delegatul din Penza ne-a prezentat rezoluțiile țărănilor care au luat în mîna lor mijloacele de producție, pămîntul. Se confirmă cuvintele lui Marx... * Programul revoluției se realizează la fața locului — pentru ca să fie

* Lacună în procesul-verbal. — Nota red.

pîine... *, pentru ca prin el însuși să se stabilească legăturile. În această revoluție se formează oameni ai practicii. Iar revoluția nu poate înainta fără a fi verificată în practica locală. Și în întreaga Rusie, unde țărani constituie majoritatea covârșitoare, mersul revoluției ne îndreptățește să nutrim cele mai mari speranțe.

După ce la centru n-au fost suficiente forțe pentru a prelua producția, acest lucru se înfăptuiește în provincie, unde e ușor de realizat. În provincie avem o revoluție municipală, și ea împinge înainte centrul; acesta din urmă preia experiența provinciei.

Tovarășul miner spunea că prima lor sarcină atunci cînd... * a fost aceea de a merge după cereale... Ar fi greșit să se creadă că această experiență poate rămîne fără folos. Fără ea, marile centre ar fi lipsite de un impuls spre o nouă revoluție. Noua revoluție este în creștere. Mersul evenimentelor, dezorganizarea vieții, foametea — iată ce determină progresul revoluției. De aici rezultă că trebuie să ducem lupta împotriva elementelor care sprijină burghezia. Totul merge spre un dezastru, pe care burghezia nu-l va putea opri. Noi pregătim o armată nouă, de multe milioane, o armată care să reprezinte ceva în Soviete, în Adunarea constituantă — nu știm încă cum anume. La centru nu avem suficiente forțe. În provincie avem o mare superioritate. Pentru noi lucrează acel mod de dezvoltare a revoluției în provincie care este rapid, ascendent.

Oamenii nu-și fac nici un fel de planuri comuniste. În întreaga Rusie, clasa revoluționară își adună forțele, iar sarcina noastră este să strîngem această experiență și, pe măsură ce acumulăm forțe, să facem cîte un pas înainte. Nu trebuie să ne lăsăm intimidati de faptul că ei (narodnicii, menșevicii) formează o majoritate compactă.

Pe baza experienței putem acum arăta în rezoluție... * În provincie va trebui să luăm producția în mîinile noastre, altfel dezastrul este inevitabil. Țărani nu vor da cereale. Pentru a căpăta cereale este necesară aplicarea de măsuri revoluționare de către clasa revoluționară, care trebuie să se sprijine pe masele de multe milioane.

* Lacună în procesul-verbal. — *Nota red.*

I-am întrebat pe tovarășii din provincie cum se prezintă acolo producția.

În gubernia Nijni Novgorod a fost introdusă ziua de muncă de opt ore; producția a crescut. Aceasta este chezașia succesului. Altfel nu putem scăpa de ruină. Pentru asta trebuie să desfășurăm o muncă gigantică. Noi nu urmăm linia mic-burgheză. Pentru noi lucrează viața. Criza nu poate fi rezolvată prin metodele democrației mic-burgeze, deoarece ele se opresc în fața măsurilor revoluționare (Șingarev, Miliukov). Mersul general al revoluției arată că lucrurile progresaază.

Ceea ce ne deosebește de mica burghezie nu este faptul că ea spune „prudență”, iar noi „rapiditate”; noi spunem „și mai multă prudență”. Lupta necruțătoare împotriva jocului de-a statul... * Mai bine ceva mai târziu decât prea devreme — și centrul va învinge. (A p l a u z e.)

*Publicat pentru prima oară în 1934,
în „Conferința a șaptea generală
(din aprilie) și Conferința
organizației orășenești Petrograd
a P.M.S.D. (b) din Rusia.
Aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarășul Lenin arată că revoluția franceză a trecut printr-o fază de revoluție municipală, că ea s-a întărit în organele locale de autoadministrare, care au devenit apoi reazemul ei. În revoluția rusă se observă în centre un oarecare birocratism, iar în localitățile de provincie o folosire mai completă a puterii, care se află în mîna Sovietelor. Sovietele din cele două capitale se află din punct de vedere politic într-o mai mare dependență față de puterea centrală burgheză decât cele din provincie. În centre nu se poate prelua atît de ușor conducerea produc-

* Lacună în procesul-verbal. — *Nota red.*

ției, pe cîtă vreme în provincie acest lucru a și fost în parte înfăptuit. De aici concluzia : întărirea Sovietelor locale de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor. Progresul în această direcție e cu puțință, în primul rînd, în provincie.

„Pravda” nr. 42 din 10 mai
(27 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SCHIȚĂ DE TEZE ALE REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA SOVIETE

Într-o serie de centre locale, mai ales în centrele muncitorești, rolul Sovietelor s-a dovedit a fi remarcabil. S-a creat o putere unică ; burghezia a fost complet dezarmată și redusă la supunere totală ; salariile au fost sporite, ziua de muncă redusă fără ca producția să scadă ; aprovizionarea a fost asigurată ; s-a trecut la exercitarea unui control asupra producției și repartiției ; toate vechile autorități au fost înlocuite ; se stimulează inițiativa revoluționară a țăranilor atât în problema puterii (înlăturarea tuturor vechilor autorități și crearea de autorități noi), cât și în problema pământului.

În capitală și unele centre mari se observă un fenomen contrar : compoziția Sovietelor este mai puțin proletară ; în comitetele executive se face simțită, într-o măsură incomparabil mai mare, influența elementelor mic-burgheze, precum și — aceasta îndeosebi în comisii — „colaborarea cu burghezia“, care frânează inițiativa revoluționară a maselor, *birocrațizează* mișcarea revoluționară a maselor și sarcinile lor revoluționare și împiedică orice măsuri revoluționare care ar putea „să-i atingă“ pe capitaliști.

E întru totul firesc și inevitabil ca, după dezvoltarea maximă a energiei revoluționare în capitală, unde poporul și mai cu seamă muncitorii au făcut cele mai mari sacrificii pentru răsturnarea țarismului, — în capitală, unde puterea centrală de stat a fost răsturnată, iar puterea cea mai centralizată a capitalului a dat maximum de putere capitaliștilor, puterea Sovietelor (și puterea proletariatului) să fie slabe, sarcina dezvoltării revoluției să fie deosebit de dificilă, trecerea la o nouă etapă a revoluției deosebit de anevoioasă, împotrivirea burgheziei mai puternică decât în oricare altă parte.

Deci : în cele două capitole și în centrele mari, deocamdată efortul principal trebuie îndreptat în direcția pre-

gătirii forțelor pentru *desăvîrșirea* celei de-a doua etape a revoluției ; în provincie revoluția poate și trebuie dusă *direct* înainte, înfăptuind puterea unică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, dezvoltînd energia revoluționară a maselor de muncitori și țărani, trecînd la controlul asupra producției și repartiției produselor etc.

Dezvoltarea revoluției se conturează astfel : (1) înlăturarea vechii puteri la centru ; (2) acapararea puterii de către burghezie din cauză că proletariatul nu era pregătit să facă față *uriașelor* sarcini pe scara întregului stat ; (3) deplasarea revoluției spre provincie ; (4) în provincie apar frecvent comune, în special în centrele proletare, și are loc dezvoltarea energiei revoluționare a maselor ; (5) se ia pămîntul etc. ; (6) uzinele ; control asupra lor ; (7) putere unică ; (8) revoluția locală, municipală merge înainte ; (9) birocrațizare, subordonare față de burghezie la centru.

Concluzii : (α) 1 : pregătirea la centru (pregătirea forțelor în vederea unei noi revoluții) ; (β) 2 : împingerea revoluției înainte (puterea ? pămîntul ? uzinele ?) în provincie ; (γ) 3 : comune în provincie, adică (αα) deplină autonomie în provincie ; cu de la sine putere ; (ββ) fără poliție, fără funcționari, puterea absolută a maselor muncitoare și țărănești înarmate ; (δ) 4 : luptă împotriva influenței birocrațizante și burgheze-liniștitoare a elementelor mic-burgheze ; (ε) 5 : acumularea de experiență în provincie pentru a împinge centrul înainte : „provincia“ devine *un exemplu*.

(ς) 6 : lămurirea maselor de muncitori, țărani și soldați că succesul revoluției în provincie se datorește puterii unice și dictaturii proletariatului.

(η) 7 : la centru este, firește, mai greu, se cere mai mult timp.

+ (ι) 8 : dezvoltarea revoluției pe *comune* formate din suburbii și cartiere ale marilor orașe...

(κ) 9 : transformarea (în capitale etc.) în „slugi ale burgheziei“.

Scris la 25—26 aprilie (8—9 mai) 1917

Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Culegeri din Lenin“, vol. IV

Se tipărește după manuscris

9

CUVÎNTARE ÎN SUSȚINEREA REZOLUȚIEI
CU PRIVIRE LA RĂZBOI
27 APRILIE (10 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, la conferința orășenească am citit proiectul inițial al rezoluției cu privire la război. Din cauza crizei, care a mobilizat la Petrograd atenția și forțele tuturor tovarășilor, n-am reușit să aducem îndreptări acestui proiect. Dar comisia a lucrat cu spor ieri și astăzi și în proiect au fost introduse modificări; el a fost mult scurtat și, după părerea noastră, îmbunătățit.

Vreau să spun câteva cuvinte despre structura rezoluției. Ea se împarte în trei părți: prima parte este consacrată unei analize a războiului din punct de vedere de clasă, avînd o completare în care este exprimată atitudinea noastră principială și în care se arată de ce partidul avertizează să nu se acorde nici o încredere promisiunilor guvernului și să nu se dea nici un sprijin guvernului provizoriu. Partea a doua a rezoluției este consacrată problemei defensismului revoluționar, curent de masă de o deosebită amploare, care a unit astăzi împotriva noastră imensa majoritate a poporului. Sarcina noastră este de a defini semnificația de clasă a acestui defensism revoluționar, de a stabili care este esența lui, care este raportul real de forțe și cum trebuie să luptăm împotriva acestui curent. Partea a treia a rezoluției se referă la problema cum să se pună capăt războiului. La această problemă practică, de cea mai mare importanță pentru partid, trebuia să se dea un răspuns cît mai amănunțit, și noi socotim că am reușit să dăm un răspuns satisfăcător. Într-o serie de articole din „Pravda” și din ziarele

din provincie (pe care le primim extrem de neregulat: poșta nu lucrează și trebuie să folosim diverse ocazii spre a procura ziarele locale pentru C.C.), în care a apărut un mare număr de articole cu privire la război, atitudinea negativă față de război și față de problema împrumutului s-a precizat. Cred că votul împotriva împrumutului a rezolvat problema atitudinii negative față de defensismul revoluționar. Nu am posibilitatea să mă opresc mai amănunțit asupra acestui lucru.

„Actualul război este, în ceea ce privește ambele grupuri de puteri beligerante, un război imperialist, adică un război dus de capitaliști pentru împărțirea avantajelor de pe urma dominației asupra lumii, pentru piețele necesare capitalului financiar (bancar), pentru supunerea popoarelor slabe etc.“.

Prima teză, teză fundamentală, este problema conținutului războiului, problemă cu caracter general și politic, problemă controversată pe care capitaliștii și social-șoviștii o ocolesc cu grijă. De aceea noi trebuie s-o punem pe primul plan, făcând și o completare :

„Fiecare zi de război îmbogățește burghezia financiară și industrială și ruinează și vlăguește proletariatul și țărănimea din toate țările beligerante, iar apoi și din cele neutre. În afară de aceasta, în Rusia prelungirea războiului pune în mare primejdie cuceririle revoluției, dezvoltarea ei continuă.

Trecerea puterii de stat în mâinile guvernului provizoriu, guvern al moșierilor și capitaliștilor, nu a schimbat și nu putea să schimbe acest caracter și această semnificație a războiului în ceea ce privește Rusia“.

Fraza pe care am citit-o prezintă o mare importanță pentru întreaga noastră propagandă și agitație. S-a schimbat oare acum și se poate schimba caracterul de clasă al războiului? Răspunsul nostru se bazează pe faptul că puterea a trecut în mâinile moșierilor și capitaliștilor, ale aceluiași guvern care a pregătit războiul. Trecem la unul dintre faptele care evidențiază în modul cel mai concret caracterul războiului. Una este caracterul de clasă, exprimat în întreaga politică dusă de anumite clase timp de

decenii, și alta este caracterul de clasă concret al unui război.

„Faptul acesta a ieșit limpede în relief prin aceea că noul guvern nu numai că n-a dat publicității tratatele secrete încheiate de țarul Nicolaie al II-lea cu guvernele capitaliste ale Angliei, Franței etc., dar a și confirmat formal, fără să consulte poporul, aceste tratate secrete care promit capitaliștilor ruși dreptul de a jefui China, Persia, Turcia, Austria etc. Tănuirea acestor tratate se face spre a induce în eroare poporul rus în privința adevăratului caracter al războiului“.

Subliniez încă o dată faptul că noi atragem atenția asupra confirmării deosebit de concrete a caracterului războiului. Chiar dacă n-ar exista nici un fel de tratate, asta n-ar schimba cîtuși de puțin caracterul războiului, deoarece diferitele grupuri de capitaliști pot adeseori să cadă la înțelegere fără nici un fel de tratate. Dar ele există, importanța lor e evidentă, iar noi am hotărît să subliniem în mod deosebit acest punct, deoarece considerăm că pentru a coordona munca agitatorilor și a propagandiștilor e deosebit de important să insistăm asupra acestui fapt. Atenția poporului se îndreaptă, și trebuie să fie îndreptată asupra lui cu atît mai mult cu cît tratatele au fost încheiate la noi de către țar, care a fost doborît, așa încît trebuie să atragem atenția poporului asupra faptului că războiul este dus de guverne pe baza tratatelor încheiate de vechile guverne. Eu cred că aici ies la iveală cît se poate de pregnant contradicțiile dintre interesele capitaliștilor și voința poporului, iar sarcina agitatorilor este ca, dînd la iveală aceste contradicții, să îndrepte asupra lor atenția poporului, să lumineze conștiința masei, apelînd la conștiința lor de clasă. Conținutul acestor tratate este de așa natură, încît nu rămîne nici o îndoială că ele promit capitaliștilor mari profituri de pe urma jefuirii altor țări, din moment ce în toate țările ele rămîn întotdeauna secrete. Nu există pe lume o republică care să ducă o politică externă fățișă. Atîta timp cît există orînduire capitalistă, nu ne putem aștepta ca capitaliștii să arate în văzul tuturor registrele lor comerciale. Din moment ce există proprietate privată asupra mijloacelor de

producție, ea include proprietatea privată asupra acțiunilor și asupra operațiilor financiare. Baza diplomației de astăzi o constituie tocmai operațiile financiare, care se reduc la jefuirea și la sugrumarea popoarelor slabe. Acestea sînt, din punctul nostru de vedere, tezele fundamentale din care rezultă întreaga apreciere a războiului. De aici tragem concluzia :

„De aceea partidul proletar nu poate să sprijine actualul război, nici actualul guvern, nici împrumuturile lansate de el, căci asta ar însemna s-o rupă total cu internaționalismul, adică cu solidaritatea frățească a muncitorilor din toate țările în lupta împotriva jugului capitalului“.

Iată concluzia noastră fundamentală, care determină întreaga noastră tactică și care ne separă de toate celelalte partide, oricît s-ar pretinde ele socialiste. Această teză, incontestabilă pentru noi toți, determină atitudinea noastră față de toate celelalte partide politice.

În continuare este vorba de faptul că guvernul nostru s-a lansat în nenumărate promisiuni. În jurul acestor promisiuni Sovietele desfășoară o campanie de lungă durată, încurcîndu-se în ele și punînd la încercare poporul. De aceea socotim necesar ca la analiza pur obiectivă a poziției de clasă să adăugăm o apreciere a promisiunilor, care, luate ca atare, nu prezintă, firește, nici o importanță pentru un marxist. Dar pentru masele largi asta înseamnă mult, iar pentru politică și mai mult. Sovietul din Petrograd s-a încurcat în promisiuni cărora le acordă importanță, făgăduind să le sprijine. Iată de ce adăugăm la acest punct următoarea formulare :

„Promisiunile actualului guvern că va renunța la anexiuni, adică la cucerirea unor țări străine sau la menținerea cu forța a vreunor popoare în hotarele Rusiei, nu merită nici o încredere“.

Întrucît cuvîntul „anexiune“ este un cuvînt străin, noi îi dăm o definiție politică precisă, pe care nici partidul cadeților, nici partidele democraților mic-burghezi (narodnicii și menșevicii) nu o pot da. Nu există cuvînt care să fie folosit mai absurd și mai neglijent decît acesta.

„Căci, în primul rînd, capitaliștii, care sînt legați prin mii de fire de capitalul bancar, nu pot renunța la anexiuni

în actualul război fără a renunța la profiturile de pe urma miliardelor plasate în împrumuturi, în concesiuni, în întreprinderi de război etc. ; în al doilea rând, noul guvern, care a renunțat la anexiuni pentru a înșela poporul, a declarat prin Miliukov, la 9 aprilie 1917 la Moscova, că nu renunță la anexiuni, iar prin nota din 18 aprilie și prin interpretarea ei dată la 22 aprilie a confirmat caracterul cotropitor al politicii sale.

De aceea, punînd în gardă poporul împotriva promisiunilor deșarte ale capitaliștilor, conferința declară că trebuie făcută o distincție netă între renunțarea la anexiuni în vorbe și renunțarea în fapt, adică publicarea și denunțarea imediată a tuturor tratatelor secrete, tîlhărești, și acordarea imediată pentru toate popoarele a dreptului de a hotărî printr-o consultare liberă dacă vor să se constituie ca state independente sau să facă parte dintr-un stat oarecare“.

Am socotit necesar să arătăm acest lucru, deoarece problema unei păci fără anexiuni este problema fundamentală în toate aceste discuții cu privire la condițiile de pace. Toate partidele recunosc că pacea devine o alternativă și că o pace cu anexiuni va constitui pentru toate țările o catastrofă îngrozitoare. În fața unui popor în a cărui țară există libertate politică, problema păcii nu se poate pune altfel decît ca o pace fără anexiuni. De aceea ele se văd nevoite să se pronunțe pentru o pace fără anexiuni și nu le rămîne decît să mintă, voalînd noțiunea de anexiune, sau să ocolească problema. De pildă, „Reci“ vociferează că retrocedarea Kurlandei înseamnă tocmai a renunța la anexiuni. Cînd am vorbit în fața Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, un soldat mi-a trimis un bilețel în care dunea următoarea întrebare : „trebuie să luptăm pentru a recuceri Kurlanda. A recuceri Kurlanda înseamnă a te pronunța pentru anexiuni?“ . A trebuit să-i răspund afirmativ *. Sîntem împotriva ca Germania să anexeze cu forța Kurlanda, dar și împotriva ca Rusia s-o mențină cu forța. De pildă, guvernul nostru a dat publicității un manifest cu privire la independența Poloniei,

* Vezi volumul de față, p. 280—281. — *Nota red.*

umplându-l cu vorbărie goală. Ei au scris că Polonia trebuie să se afle într-o alianță militară liberă cu Rusia. Aceste trei cuvinte spun tot adevărul. O alianță militară liberă între mica Polonie și uriașa Rusie înseamnă, de fapt, o totală înrobire militară a Poloniei. Politicește aceasta poate acorda libertate, căci limitele ei vor fi oricum determinate de alianța militară.

A lupta pentru ca capitaliștii ruși să pună stăpânire pe Kurlanda și Polonia în vechile lor granițe înseamnă a îndreptăți pe capitaliștii germani să jefuiască Kurlanda. Ei ne pot obiecta : noi am jefuit împreună Polonia. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, când am început să smulgem bucăți din Polonia, Prusia era un stat foarte mic și slab, iar Rusia, care era o putere imensă, a jefuit mai mult. Acum noi am devenit mai puternici, deci dați-ne voie să smulgem o bucată mai mare. Împotriva unei asemenea logici a capitaliștilor nu ai ce obiecta. În 1863 Japonia nu însemna nimic în comparație cu Rusia, iar în 1905 a bătut-o măr. În 1863—1873 Germania nu însemna nimic în comparație cu Anglia, iar astăzi e mai puternică decât ea. Ei ar putea să obiecteze : când ni s-a luat Kurlanda, eram slabi, acum însă ne-am dezvoltat mai puternic decât voi și vrem s-o luăm înapoi. A nu renunța la anexiuni înseamnă a justifica un șir nesfârșit de războaie pentru cucerirea popoarelor slabe. A renunța la anexiuni înseamnă a lăsa fiecare popor să hotărască liber dacă dorește să trăiască separat sau laolaltă cu alții. Desigur că pentru asta trebuie evacuate trupele. A șovăi cîtuși de puțin în problema anexiunilor înseamnă a justifica un număr nesfârșit de războaie. Prin urmare, aici nu avem dreptul să șovăim. Răspunsul nostru în legătură cu anexiunile este : hotărîrea liberă a popoarelor. Cum să facem ca această libertate politică să fie în același timp și o libertate economică ? Aici e necesară trecerea puterii în mâinile proletariatului și scuturarea jugului capitalului.

Trec acum la partea a doua a rezoluției.

„Așa-numitul «defensism revoluționar», de care s-au molipsit acum în Rusia toate partidele narodniciste (socialiștii-populiști, trudovicii, socialiștii-revoluționari) și partidul oportunist al social-democrațiilor menșevici (Comitetul

de organizare, Ciheidze, Țereteli etc.), precum și majoritatea revoluționarilor fără partid, reprezintă prin semnificația sa de clasă, pe de o parte, interesele și punctul de vedere al țăranilor înstăriți și ale unei părți a micilor proprietari, care, întocmai ca și capitaliștii, storc profituri din exercitarea violenței asupra popoarelor slabe. Pe de altă parte, defensismul revoluționar este rezultatul înșelării de către capitaliști a unei părți a proletarilor și semiproletarilor de la orașe și sate, care prin poziția lor de clasă nu sînt interesați în profiturile capitaliștilor și în războiul imperialist“.

Așadar, aici sarcina noastră este de a stabili în ce pături putea să se dezvolte și s-a dezvoltat starea de spirit defensistă. Rusia este țara cea mai mic-burgheză și păturile de sus ale micii burghezii sînt direct interesate în continuarea războiului. Țărănimea înstărită profită de pe urma lui ca și capitaliștii. Pe de altă parte, masa proletarilor și a semiproletarilor nu este interesată în aneștiuni, deoarece ei nu obțin profituri de pe urma capitalului bancar. Cum s-a putut întîmpla ca aceste clase să se situeze pe poziția defensismului revoluționar? Această atitudine în ceea ce privește defensismul revoluționar este rezultatul influenței ideologiei capitaliștilor, exprimată în rezoluție prin cuvîntul „înșelare“. Ei nu știu să deosebească interesele capitaliștilor de interesele țării. De aici rezultă pentru noi următoarea concluzie :

„Conferința consideră absolut inadmisibile orice concesiuni făcute defensismului revoluționar, deoarece ele ar marca în fapt o ruptură totală cu internaționalismul și cu socialismul. Cît despre starea de spirit defensistă a maselor largi populare, partidul nostru va lupta împotriva ei explicînd fără încetare că atitudinea de credulitate inconștientă față de guvernul capitaliștilor este în momentul de față unul dintre principalele obstacole în calea terminării rapide a războiului“.

Aici, în ultimele cuvinte, este exprimată o particularitate care deosebește radical Rusia de toate celelalte țări capitaliste occidentale și de toate republicile capitaliste democratice. Acolo nu se poate spune că credulitatea maselor inconștiente constituie principala cauză a continuării

războiului. Acolo masele sînt acum strînse în chingile de fier ale disciplinei militare și disciplina este cu atît mai severă cu cît o republică este mai democratică, deoarece acolo dreptul se întemeiază pe „voința poporului“. Datorită revoluției, în Rusia nu există o asemenea disciplină. Masele își aleg liber reprezentanți în Soviete, fenomen pe care astăzi nu-l poți întîlni nicăieri în lume. Dar ele sînt credule în mod inconștient și de aceea sînt folosite într-o anumită măsură în luptă. În afară de lămurire, aici nu se poate face nimic. Lămurirea trebuie să privească aici sarcinile revoluționare directe și metodele de acțiune. Cînd masele sînt libere, orice încercare de a întreprinde ceva în numele unei minorități fără a lămuri masele ar fi un blanquism absurd, o simplă tentativă aventuristă. Numai cîștigînd masa — dacă ea poate fi cîștigată —, numai astfel construim un reazem trainic pentru victoria luptei de clasă proletare.

Trec la partea a treia a rezoluției :

„În ceea ce privește problema cea mai importantă, problema cum să se pună capăt cît mai repede — nu printr-o pace impusă prin violență, ci printr-o pace cu adevărat democratică — acestui război al capitaliștilor, conferința consideră și hotărăște :

Nu se poate pune capăt războiului prin refuzul soldaților dintr-o singură parte de a continua războiul, prin simpla încetare a ostilităților de către una din părțile beligerante“.

Această idee ne-o impun adesea cei ce ar vrea să înlesnească lupta împotriva adversarului denaturîndu-i concepțiile — procedeu obișnuit la capitaliști, care ne atribuie ideea absurdă a terminării războiului printr-un refuz unilateral. Și ei obiectează : „nu se poate pune capăt războiului înfigînd baioneta în pămînt“, așa cum a formulat această idee un soldat defensist revoluționar tipic. O asemenea obiecție nu stă în picioare, spun eu. Ideea că poți pune capăt războiului fără a înlocui clasele guvernante este o idee anarhistă ; ea este sau o idee anarhistă, lipsită de importanță și de sens din punct de vedere statal, sau o idee pacifistă nebuloasă, care nu ține seama cîtuși de puțin de legătura dintre politică și

clasa asupra toare. Războiul este un rău, iar pacea o binefacere... Desigur că această idee trebuie explicată, popularizată în rîndurile maselor. Și, în general vorbind, toate rezoluțiile noastre sînt scrise pentru păturile conducătoare, pentru marxiști; ele nu sînt bune în nici un caz pentru a fi citite de mase, dar ele trebuie să dea o îndrumare unică în întreaga politică pentru orice propagandist și agitator. În acest scop s-a adăugat încă un pasaj :

„Conferința protestează încă și încă o dată împotriva josnicei calomnii răspîndite de capitaliști împotriva partidului nostru că am privi favorabil o pace separată cu Germania. Considerăm pe capitaliștii germani niște tîlhari, ca și pe capitaliștii ruși, englezi, francezi etc., iar pe împăratul Wilhelm un tîlhar încoronat, ca și pe Nicolaie al II-lea și pe monarhii englez, italian, român și toți ceilalți“.

Pe marginea acestui punct s-au ivit în cadrul comisiei unele controverse, pe de o parte în legătură cu faptul că noi am fi trecut aici la un stil prea popular, iar pe de altă parte că monarhii englez, italian și român n-ar merita cinstea de a figura și ei. După ample discuții am ajuns însă cu toții la concluzia că în momentul de față, cînd ne punem drept scop să dezmințim calomniile pe care „Birjevka“ a încercat de cele mai multe ori în mod brutal, „Reci“ în mod subtil, iar „Edinstvo“ prin aluzii directe să le împrăște la adresa noastră, trebuie să facem o critică cît mai viguroasă și mai clară a acestor idei, avînd în vedere masele cele mai largi. Și întrucît ni se spune : dacă socotiți că Wilhelm e un tîlhar, ajutați-ne să-l doborîm, noi putem răspunde că toți ceilalți sînt și ei niște tîlhari și că lupta trebuie dusă și împotriva lor, așa că nu trebuie uitați nici regii Italiei și Romîniei, și mai sînt și alții ca ei printre aliații noștri. Aceste două pasaje conțin o dezmințire a calomniilor care tind să reducă totul la pogrom și ciorovăială. Iată de ce trebuie să trecem în continuare la o problemă practică și importantă, aceea a modului de a pune capăt războiului.

„Partidul nostru va explica poporului cu răbdare și perseverență că războaiele sînt duse de guverne, că ele sînt întotdeauna indisolubil legate de politica unor anumite

clase, că actualul război poate fi terminat printr-o pace democratică *numai* prin trecerea întregii puteri de stat, cel puțin în câteva țări beligerante, în mâinile clasei într-adevăr capabile să pună capăt jugului capitalului, clasa proletarilor și semiproletarilor“.

Pentru un marxist, adevărurile că războaiele sînt duse de capitaliști și că sînt legate de interesele lor de clasă sînt adevăruri absolute. El nu trebuie să se oprească asupra acestui lucru. Pentru masele largi însă, toți propagandiștii și agitatorii experimentați trebuie să știe să explice acest adevăr în cuvinte accesibile, căci la noi controversele se transformă de obicei într-o ciorovăială deșartă care nu duce la nimic. Și de acest lucru ne lovim peste tot în cuprinsul rezoluției. Noi spunem : pentru a înțelege războiul trebuie să-ți dai seama cui îi folosește ; pentru a înțelege care este mijlocul de a-i pune capăt trebuie să vezi căror clase nu le folosește. Legătura este aici clară și de aici urmează concluzia :

„Clasa revoluționară, luînd în mâinile sale puterea de stat în Rusia, ar întreprinde o serie de măsuri care să submineze dominația economică a capitaliștilor și alte măsuri care să-i facă absolut inofensivi politicește și ar propune imediat și deschis o pace democratică tuturor popoarelor pe baza renunțării totale la orice anexiuni“.

Dacă vorbim în numele clasei revoluționare, poporul este în drept să ne întrebe : dar ce ați face voi în locul lor pentru a pune capăt războiului ? Este o întrebare inevitabilă. Poporul ne alege astăzi în calitate de reprezentanți ai săi, iar noi trebuie să dăm un răspuns absolut precis. Luînd puterea, clasa revoluționară ar începe prin a submina dominația capitaliștilor și ar propune tuturor popoarelor condiții precise de pace, pentru că, dacă dominația economică a capitaliștilor nu va fi subminată, totul va rămîne numai pe hîrtie. Numai o clasă victorioasă poate face asta, numai ea poate determina o schimbare a politicii.

Repet încăodată : pentru masele populare înapoiate, acest adevăr reclamă verigi intermediare care să introducă în problemă pe cei neinițiați. Toată greșeala și minciuna literaturii de popularizare cu privire la război este că oco-

lește problema, o trece sub tăcere, prezentînd lucrurile ca și cum n-ar exista luptă de clasă, ci două țări care s-au înțeles bine între ele iar una ar fi atacat pe cealaltă, care nu face decît să se apere. Este un raționament vulgar fără urmă de obiectivitate — o înșelare conștientă a poporului de către oamenii culți. Dacă vom ști cum să abordăm problema, orice reprezentant al poporului va sesiza esența ; căci una sînt interesele claselor dominante și alta interesele claselor asuprite.

Ce s-ar întîmpla atunci cînd clasa revoluționară ar lua puterea ?

„Aceste măsuri și această propunere deschisă de pace ar crea o încredere deplină între muncitorii din țările beligerante...”

Acum o asemenea încredere nu poate exista și n-o vom crea prin ceea ce spunem în manifeste. Dacă un cugetător a spus că limba e dată omului pentru a-și ascunde gîndurile, diplomații spun mereu : „conferințele se întrunesc pentru a înșela masele populare”. Nu numai capitaliștii raționează așa, dar și socialiștii. Acest lucru se poate spune în special cu privire la conferința pe care o convoacă Borgbjerg.

„...și ar duce inevitabil la insurecții ale proletariatului împotriva guvernelor imperialiste care s-ar împotrivi păcii propuse”.

Cînd guvernul capitalist spune acum : „sîntem pentru o pace fără anexiuni”, nu este crezut de nimeni. Masele populare au un instinct de clase asuprite care le spune că nu s-a schimbat nimic. Numai în cazul cînd într-o țară politica s-ar schimba de fapt, ar apărea încredere și încercări de insurecții. Spunem „insurecții” pentru că este vorba de toate țările. „Revoluția s-a produs într-o țară, acum ea trebuie să se producă în Germania”, acest raționament este fals. Se încearcă să se stabilească o ordine în această privință, dar așa nu se poate. Noi am trecut cu toții prin revoluția din 1905, am putut auzi sau am văzut cu toții cum a favorizat ea creșterea ideilor revoluționare în întreaga lume, lucru despre care vorbea întotdeauna Marx. Revoluția nici nu se poate face, nici nu se poate stabili vreo ordine aici. Revoluția nu poate fi comandată, — ea

se coace. Ceea ce se petrece acum deosebit de frecvent în Rusia este curat șarlatanism. Poporului i se spune: voi ați făcut în Rusia revoluție, acum e rîndul neamțului. Dacă condițiile obiective se vor schimba, insurecția este inevitabilă. Dar în ce ordine, în ce moment și cu cît succes, asta n-o putem ști. Ni se spune: dacă clasa revoluționară va lua în Rusia puterea în mîinile ei, iar în alte țări nu va fi insurecție, ce să facă atunci partidul revoluționar? Ce-i de făcut atunci? Ultimul punct al rezoluției noastre dă răspuns la această întrebare.

„Atîta timp însă cît clasa revoluționară n-a luat în mîinile sale întreaga putere de stat în Rusia, partidul nostru va sprijini prin toate mijloacele partidele și grupurile proletare din străinătate care în fapt duc chiar în timpul războiului lupta revoluționară împotriva propriilor lor guverne imperialiste și propriiei lor burghezii“.

Asta-i tot ceea ce putem promite imediat și ceea ce trebuie să facem. Revoluția se maturizează în toate țările, dar cînd și în ce măsură, asta n-o știe nimeni. În toate țările există oameni care duc lupta revoluționară împotriva guvernelor lor. Pe ei și numai pe ei trebuie să-i sprijinim. Este singurul lucru serios, restul e numai minciună. Și noi adăugăm:

„Partidul va sprijini în special fraternizarea în masă a soldaților tuturor țărilor beligerante, fraternizare care a început pe front...“.

Iată o remarcă la obiecția lui Plehanov: „Ce va ieși de aici? — spune el. — Bine, veți fraterniza, dar ce va fi mai departe? Căci asta înseamnă posibilitatea încheierii unei păci separate pe front“. Asta-i o scamatorie și nu un argument serios. Noi vrem fraternizare pe toate fronturile și ne preocupăm de ea. Pe cînd lucram în Elveția, am publicat un apel cu textul în două limbi: pe o parte în limba franceză, pe cealaltă în limba germană, adresînd un îndemn de a porni pe drumul pe care ducem noi pe soldații ruși. Noi nu ne limităm la fraternizarea numai între Rusia și Germania, ci chemăm pe toți să fraternizeze. Cum trebuie să concepem totuși fraternizarea?

„...încercînd să transforme această manifestare spontană a solidarității celor asupriți într-o mișcare conștientă și pe

cît mai organizată pentru trecerea întregii puteri de stat în toate țările beligerante în mîinile proletariatului revoluționar“.

În momentul de față fraternizarea este spontană și nu trebuie să ne facem nici un fel de iluzii în această privință. Trebuie s-o recunoaștem pentru a nu induce în eroare poporul. Soldații care fraternizează n-au idei politice clare. În ei vorbește instinctul de oameni asupriți, care sînt istoviți, ajunși la capătul puterilor și nu mai dau crezare capitaliștilor : „în timp ce voi tot vorbiți acolo despre pace — auzim asta de doi ani și jumătate —, noi vom începe singuri“. Este un instinct de clasă sigur, fără greș. Fără el cauza revoluției n-ar avea sorți de izbîndă. Fiindcă, o știți prea bine, nimeni nu-i va elibera pe muncitori dacă nu se vor elibera ei înșiși. Dar acest instinct este suficient ? Cu instinctul nu ajungi departe. Iată de ce e necesar să se treacă de la instinct la conștiință.

În apelul „Către soldații tuturor țărilor beligerante“, noi dăm răspuns la întrebarea : în ce trebuie să se transforme această fraternizare ? — în trecerea puterii politice în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților *. Desigur că muncitorii germani vor da Sovietelor lor alte denumiri, asta n-are importanță. Esențialul este că noi considerăm, fără îndoială, just faptul că fraternizarea este spontană, precum și că nu ne limităm la stimularea ei, ci ne punem ca sarcină transformarea apropierei spontane dintre muncitorii și țărani în manta militară din toate țările într-o mișcare conștientă, al cărei scop este trecerea puterii în toate țările beligerante în mîinile proletariatului revoluționar. Este o sarcină foarte grea, dar și situația în care puterea capitaliștilor a dus omenirea este nemaipomenit de grea și duce omenirea direct la pieire. De aceea ea va provoca explozia de indignare care constituie cheazășia revoluției proletare.

Iată rezoluția noastră, pe care o supunem atenției conferinței.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a prezentat un raport cu privire la prima rezoluție, arătând că e necesar ca ea să fie formată din trei părți : prima, care să cuprindă o analiză a războiului făcută de pe poziții de clasă ; a doua, care să fie consacrată așa-numitului „defensism revoluționar“, și a treia, care să răspundă la întrebarea cum să se pună capăt războiului. Prima parte a rezoluției demască forțele motrice ale războiului imperialist, stabilește legătura dintre ele și o anumită fază de dezvoltare a capitalismului și explică care sînt tendințele anexioniste ale claselor guvernante din toate țările. A doua parte face caracterizarea acestui curent specific. A treia parte, arătînd cît de neîntemeiată este calomnia absurdă cu privire la „pacea separată“, indică calea de terminare a războiului, calea luptei revoluționare de clasă pentru cucerirea puterii.

„Pravda“ nr. 44
din 12 mai (29 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

10

REPLICI DATE ÎN CURSUL DEZBATERILOR
PE MARGINEA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE
LA RĂZBOI
27 APRILIE (10 MAI)

1

Ghelman propune înlocuirea cuvintelor „partidul oportunist al social-democraților menșevici” prin „aripa oportunistă a partidului”, motivându-și propunerea prin faptul că nu toți menșevicii aderă la curentul defensist; aripa stângă nu împărtășește punctul de vedere defensist.

Lenin s-a pronunțat împotriva amendamentului: noi vorbim despre majoritate, despre partidul menșevic luat ca atare; de aceea nu este cazul să se modifice caracterizarea.

2

Vedernikov propune să se omită numele: „Ciheidze, Țereteli etc.” ...Rezoluția nu va pierde nimic dacă le vom suprima.

Ovseanikov... propune să se scoată cuvintele: Ciheidze, Țereteli, C.O.

Lenin se pronunță împotriva ambelor amendamente. Una din două: sau să se dea numele, sau să se vorbească de C.O., dacă nu e cazul să rămână amândouă. Primul tovarăș propune să se lase C.O. și să se omită numele. Este însă Comitetul de organizare suficient de cunoscut în mase sau e necesar, pentru a lămuri masele asupra situației, să ne folosim de nume cunoscute: Țereteli, Ciheidze?

3

Sokolnikov propune ca din fraza: „Măsuri care să-i facă absolut inofensivi din punct de vedere politic” să se elimine cuvântul „absolut”, deoarece nu-i poți face pe capitaliști inofensivi din punct de vedere politic decât subminând dominația lor economică...

Lenin se pronunță împotriva scoaterii cuvântului „absolut” și propune formularea : „măsuri care să submineze dominația economică a capitaliștilor și alte măsuri care să-i facă absolut...”

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia. Aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

11

REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA RĂZBOI ¹⁵¹

I

Actualul război este, în ceea ce privește ambele grupuri de puteri beligerante, un război imperialist, adică un război dus de capitaliști pentru împărțirea avantajelor de pe urma dominației asupra lumii, pentru piețele necesare capitalului financiar (bancar), pentru supunerea popoarelor slabe etc. Fiecare zi de război îmbogățește burghezia financiară și industrială și ruinează și vlăguește proletariatul și țărănimea din toate țările beligerante, iar apoi și din țările neutre. În afară de aceasta, în Rusia prelungirea războiului pune în mare primejdie cuceririle revoluției, dezvoltarea ei continuă.

Trecerea puterii de stat în mâinile guvernului provizoriu, guvern al moșierilor și capitaliștilor, nu a schimbat și nu putea să schimbe acest caracter și această semnificație a războiului în ceea ce privește Rusia.

Faptul acesta a ieșit limpede în relief prin aceea că noul guvern nu numai că n-a dat publicității tratatele secrete încheiate de țarul Nicolaie al II-lea cu guvernele capitaliste ale Angliei, Franței etc., dar a și confirmat formal, fără să consulte poporul, tratatele secrete, care promit capitaliștilor ruși dreptul de a jefui China, Persia, Turcia, Austria etc. Ele sînt tănuite pentru a induce poporul rus în eroare în privința adevăratului caracter al războiului.

De aceea partidul proletar nu poate să sprijine actualul război, nici actualul guvern, nici împrumuturile lansate de el, căci asta ar însemna s-o rupă total cu internaționalismul, adică cu solidaritatea frățescă a muncitorilor din toate țările în lupta împotriva jugului capitalului.

Promisiunile actualului guvern de a renunța la anexiuni, adică la cucerirea unor țări străine sau la menținerea cu forța a unor popoare în hotarele Rusiei, nu merită nici o încredere. Căci, în primul rînd, capitaliștii, care sînt legați prin mii de fire de capitalul bancar, nu pot renunța la anexiuni în actualul război fără a renunța la profiturile de pe urma miliardelor plasate în împrumuturi, în concesiuni, în întreprinderile de război etc. În al doilea rînd, noul guvern, care a renunțat la anexiuni pentru a înșela poporul, a declarat prin Miliukov la 9 aprilie 1917, la Moscova, că el nu renunță la anexiuni, iar prin nota din 18 aprilie și prin interpretarea ei dată la 22 aprilie a confirmat caracterul cotropitor al politicii sale. De aceea, punînd în gardă poporul împotriva promisiunilor deșarte ale capitaliștilor, conferința declară că trebuie făcută o distincție netă între renunțarea la anexiuni în vorbe și renunțarea în fapt, adică publicarea și denunțarea imediată a tuturor tratatelor secrete, tîlhărești și acordarea imediată pentru toate popoarele a dreptului de a hotărî printr-o consultare liberă dacă vor să se constituie ca state independente sau să facă parte dintr-un stat oarecare.

II

Așa-numitul „defensism revoluționar“, de care s-au molipsit acum în Rusia toate partidele narodniciste (socialiștii-populiști, trudovicii, socialiștii-revoluționari) și partidul oportunist al social-democraților menșevici (Comitetul de organizare, Ciheidze, Țereteli etc.), precum și majoritatea revoluționarilor fără de partid, reprezintă prin semnificația sa de clasă, pe de o parte, interesele și punctul de vedere al țăranilor înstăriți și ale unei părți a micilor proprietari, care, ca și capitaliștii, storc profituri din exercitarea violenței asupra popoarelor slabe. Pe de altă parte, „defensismul revoluționar“ este rezultatul înșelării de către capitaliști a unei părți a proletarilor și semiproletarilor de la orașe și sate, care prin poziția lor de clasă nu sînt interesați în profiturile capitaliștilor și în războiul imperialist.

Conferința consideră absolut inadmisibile orice concesiuni făcute „defensismului revoluționar“, deoarece ele ar marca

În fapt o ruptură totală cu internaționalismul și socialismul. Cît despre starea de spirit defensivistă a maselor largi populare, partidul nostru va lupta împotriva ei, explicînd fără încetare că atitudinea de credulitate inconștientă față de guvernul capitaliștilor este în momentul de față unul dintre principalele obstacole în calea terminării rapide a războiului.

III

În ceea ce privește problema cea mai importantă, problema cum să se pună capăt cît mai repede — nu printr-o pace impusă prin violență, ci printr-o pace cu adevărat democratică — acestui război al capitaliștilor, conferința consideră și hotărăște :

Nu se poate pune capăt războiului prin refuzul soldaților unei singure părți de a continua războiul, prin simpla încetare a ostilităților de către una din părțile beligerante.

Conferința protestează încă și încă o dată împotriva josnicei calomnii răspîndite de capitaliști împotriva partidului nostru că am privi favorabil o pace separată cu Germania. Noi considerăm pe capitaliștii germani niște tîlhari, ca și pe capitaliștii ruși, englezi, francezi etc., iar pe împăratul Wilhelm un tîlhar încoronat, ca și pe Nicolaie al II-lea și pe monarhii englez, italian, român și toți ceilalți.

Partidul nostru va explica poporului cu răbdare și perseverență că războaiele sînt duse de *guverne*, că ele sînt întotdeauna indisolubil legate de politica unor anumite *clase*, că actualul război poate fi terminat printr-o pace democratică *numai prin* trecerea întregii puteri de stat, cel puțin în cîteva țări beligerante, în mîna clasei proletarilor și semiproletarilor, într-adevăr capabile să pună capăt jugului capitalului.

Clasa revoluționară, luînd în mîinile sale puterea de stat în Rusia, ar întreprinde o serie de măsuri prin care să submineze dominația economică a capitaliștilor și alte măsuri care să-i facă absolut inofensivi din punct de vedere politic și ar propune imediat și fățiș tuturor popoarelor o pace democratică pe baza renunțării totale la

anexiuni și contribuții. Aceste măsuri și această propunere deschisă de pace ar crea o încredere deplină între muncitorii din țările beligerante și ar duce inevitabil la insurjecții ale proletariatului împotriva guvernelor imperialiste care s-ar împotrivi păcii propuse.

Atîta timp însă cît clasa revoluționară n-a luat în mîna ei întreaga putere de stat în Rusia, partidul nostru va sprijini prin toate mijloacele partidele și grupurile proletare din străinătate care în fapt duc chiar în timpul războiului lupta revoluționară împotriva guvernelor imperialiste și burgheziei din propriile lor țări. Partidul va sprijini în special fraternizarea în masă a soldaților tuturor țărilor beligerante, fraternizare care a început pe front, încercînd să transforme această manifestare spontană a solidarității celor asupriți într-o mișcare conștientă și cît mai organizată pentru trecerea întregii puteri de stat în toate țările beligerante în mîinile proletariatului revoluționar.

„Pravda” nr. 44 din 12 mai
(29 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
copiei dactilografiate
: procesului-verbal, confruntat
cu textul apărut în ziar

12

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU ¹⁵²

Conferința generală a P.M.S.D.R. declară :

1) Prin caracterul său, guvernul provizoriu este organul dominației moșierilor și burgheziei ;

2) el și clasele pe care le reprezintă sînt economicește și politicește indisolubil legate de imperialismul rus și anglo-francez ;

3) el își înfăptuiește programul pe care l-a proclamat doar în parte și numai sub presiunea exercitată de proletariatul revoluționar și, într-o anumită măsură, de mica burghezie ;

4) forțele contrarevoluției burgheze și moșierești care se organizează camuflîndu-se sub steagul guvernului provizoriu, cu îngăduința vădită a acestuia din urmă, au și pornit atacul împotriva democrației revoluționare : astfel guvernul provizoriu amîină într-una fixarea alegerilor pentru Adunarea constituantă, împiedică înarmarea generală a poporului, trecerea întregului pămînt în mîinile poporului, îi impune acestuia un mod moșieresc de rezolvare a problemei agrare, frînează introducerea zilei de muncă de 8 ore, tolerează agitația contrarevoluționară (a lui Gucikov & Co.) în armată, organizează corpul de comandă al armatei împotriva soldaților etc. ;

5) apărînd profiturile capitaliștilor și moșierilor, guvernul provizoriu este incapabil să ia în domeniul economiei (aprovizionarea etc.) o serie de măsuri revoluționare care se impun cu necesitate absolută și nu suferă nici o amîinare, dată fiind catastrofa economică iminentă ;

6) În același timp, guvernul se bizuie în momentul de față pe încrederea Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, care, pînă în momentul de față, este o organizație conducătoare pentru majoritatea muncitorilor și soldaților, adică a țărănimii, și pe un acord direct încheiat cu el;

7) fiecare măsură a guvernului provizoriu, atît în domeniul politicii externe, cît și în domeniul politicii interne, va deschide ochii proletarilor de la orașe și de la sate și semiproletarilor și va sili diverse pături ale micii burghezii să adopte o anumită poziție politică.

Plecînd de la tezele expuse mai sus, conferința hotărăște:

1) E necesară o îndelungată muncă de luminare a conștiinței de clasă a proletariatului și de unire a proletarilor de la orașe și sate împotriva șovăielilor micii burghezii, deoarece numai o astfel de muncă va asigura trecerea cu succes a întregii puteri de stat în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților sau ale altor organe care să exprime voința majorității poporului (organele de autoadministrare locală, Adunarea constituantă etc.).

2) Această activitate presupune o muncă pe toate tărîmurile în cadrul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, sporirea numărului de Soviete, creșterea forței lor, unirea în cadrul lor a grupurilor proletare internaționaliste ale partidului nostru.

3) În vederea unei imediate consolidări și largiri a cuceririlor revoluției în provincie, este necesar ca, sprijinindu-ne pe o majoritate stabilă în rîndurile populației locale, să dezvoltăm, să organizăm și să intensificăm sub toate aspectele acțiunile cu de la sine putere urmărind înfăptuirea libertăților, destituirea autorităților contrarevoluționare, aplicarea unor măsuri cu caracter economic — controlul asupra producției și repartiției etc.

4) Criza politică din 19—21 aprilie, provocată de nota guvernului provizoriu, a dovedit că partidul cadeților, partid de guvernămînt, organizînd în fapt elementele contrarevoluționare atît în armată, cît și pe străzi, trece la încercări de reprimare a muncitorilor cu forța armată. În

situația instabilă ce rezultă din dualitatea puterii, repetarea unor asemenea încercări este inevitabilă și e de datoria partidului proletariatului să spună răspicat poporului că se impune organizarea și înarmarea proletariatului, alianța lui cît mai strînsă cu armata revoluționară, o ruptură cu politica de încredere față de guvernul provizoriu, spre a preîntîmpina pericolul grav și iminent al reprimării sîngeroase în masă a proletariatului, așa cum s-a întîmplat în zilele lui iunie 1848 la Paris.

„Pravda” nr. 42 din 10 mai
(27 aprilie) 1917

Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal

13

RAPORT ASUPRA PROBLEMEI
REVIZUIRII PROGRAMULUI PARTIDULUI
28 APRILIE (11 MAI) 1953

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, în ceea ce privește revizuirea programului partidului, iată cum se prezintă lucrurile : comisia a primit un proiect inițial de modificare a părții principiale a programului și a unor puncte fundamentale din partea politică. Programul trebuie revizuit în întregime, deoarece încă cu mult înainte de război s-a arătat în cercurile de partid că el este cu totul învechit. În cele din urmă ne-am dat seama că nu există nici o speranță de a discuta proiectul de modificare a întregului program. Pe de altă parte, în comisie am admis cu toții că revizuirea programului este absolut necesară și că într-o serie întreagă de probleme se poate indica și trebuie indicată direcția în care trebuie făcută ea. De aceea am schițat următorul proiect de rezoluție, pe care vi-l voi citi, însoțindu-l de unele comentarii. Renunțăm la a expune acum teze precis formulate și vom arăta doar în ce direcție trebuie făcută revizuirea.

(Dă citire rezoluției)

„Conferința consideră necesară revizuirea programului partidului în următoarea direcție :”

1) Aprecierea imperialismului și a epocii războaielor imperialiste legată de revoluția socialistă iminentă ; lupta împotriva denaturării marxismului de către așa-numiții defensiști, care au dat uitării lozinca lui Marx : «muncitorii nu au patrie»¹⁵⁴“.

Aici lucrurile sînt atît de clare, încît orice comentariu ar fi de prisos. Într-adevăr, politica partidului nostru a

evoluat mult și practic s-a situat pe poziția pe care o preconizăm prin această formulare.

„2) Modificarea tezelor și paragrafelor cu privire la stat în spiritul revendicării nu a unei republici burghezo-parlamentare, ci a unei republici democratice proletare-țăărănești (adică a unui tip de stat fără poliție, fără armată permanentă, fără funcționărimă privilegiată)“.

Au mai fost propuse și alte formulări pentru acest punct. Una din ele se referea la experiența Comunei din Paris și la experiența deceniilor al optulea și al nouălea ale secolului trecut ; ea era însă nesatisfăcătoare și prea generală ; într-alta se vorbea despre o republică a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, dar și ea a fost considerată nesatisfăcătoare de majoritatea tovarășilor. O formulare este necesară întrucît ceea ce importă aici nu este denumirea unei instituții, ci caracterul și structura politică a acestor instituții. Vorbind despre o republică proletară-țăărănească, noi arătăm care este conținutul ei social și caracterul ei politic.

„3) Eliminarea sau modificarea părților învechite din programul politic“.

Activitatea noastră politică generală în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților a și pășit practic pe această cale ; iată de ce mă îndoiesc că s-ar putea ca modificarea acestui punct din program și formularea precisă a momentului în care revoluția a găsit partidul nostru să nu provoace divergențe.

„4) Modificarea a o serie de puncte din programul politic minimum în sensul indicării mai precise a unor revendicări democratice mai consecvente.

5) Modificarea totală a unei serii întregi de pasaje din partea economică a programului-minimum, care e învechită, și a punctelor privind învățămîntul public“.

Esențialul este că aceste puncte s-au învechit : mișcarea pentru revendicări profesionale le-a depășit.

„6) Modificarea programului agrar în conformitate cu rezoluția cu privire la problema agrară care a fost adoptată.

7) Să se introducă revendicarea naționalizării unei serii de sindicate etc., care sînt mai pregătite pentru aceasta“.

Aici am ales o formulare prudentă, care poate fi îngustată sau lărgită în funcție de proiectele ce vor apărea în presă.

„8) Să se adauge o caracterizare a principalelor curente ale socialismului contemporan“.

În „Manifestul Comunist“ s-a făcut un asemenea adaos. „Conferința însărcinează C.C. ca, în termen de două luni, să întocmească pe baza acestor principii un proiect de program al partidului care să fie prezentat spre aprobare congresului partidului. Conferința face apel la toate organizațiile și la toți membrii de partid să discute proiectele de program, să propună modificări și să elaboreze contraproiecte“.

S-a arătat că ar fi de dorit să se creeze o literatură în această problemă, precum și un organ științific, dar nu dispunem nici de oameni și nici de mijloacele necesare. Aceasta este rezoluția care va ajuta la o revizuire rapidă a programului. Ea va fi trimisă și în străinătate, pentru ca tovarășii noștri internaționaliști de acolo să poată participa la revizuirea programului pe care partidul nostru o întreprinde pe baza experienței războiului mondial.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Comisia a propus să se adopte o rezoluție cu privire la *direcția* în care trebuie modificat programul partidului: 1) aprecierea imperialismului legată de revoluția socială iminentă; 2) să fie aduse corectări în §§ care se referă la stat — statul fără armată permanentă, fără poliție și fără o funcționărimă privilegiată; 3) este necesar să se

elimine pasajele perimate din programul politic (despre țarism etc.); 4) trebuie refăcut programul-minimum; 5) trebuie refăcută partea economică din program, vădit învechită, la fel ca partea privitoare la învățămîntul public; 6—7) să se introducă revendicări care rezultă din degenerarea structurii societății capitaliste (naționalizarea ramurilor de producție sindicalizate etc.); 8) să se adauge o caracterizare a curentelor din cadrul socialismului.

„Pravda” nr. 45 din
13 mai (30 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI ¹⁵⁵

Conferința consideră necesară revizuirea programului partidului în următoarea direcție :

1) aprecierea imperialismului și a epocii războaielor imperialiste legată de revoluția socialistă iminentă ; lupta împotriva denaturării marxismului de către așa-numiții „defensiști“, care au dat uitării lozinca lui Marx : „muncitorii nu au patrie“ ;

2) modificarea tezelor și paragrafelor cu privire la stat în spiritul revendicării nu a unei republici burghezo-parlamentare, ci a unei republici democratice proletare-țărănești (adică a unui tip de stat fără poliție, fără armată permanentă, fără funcționărimă privilegiată) ;

3) eliminarea sau modificarea părților învechite din programul politic ;

4) modificarea a o serie de puncte din programul politic minimum în sensul indicării mai precise a unor revendicări democratice mai consecvente ;

5) modificarea totală a unei serii întregi de pasaje din partea economică a programului-minimum, care e învechită, și a punctelor privind învățământul public ;

6) modificarea programului agrar în conformitate cu rezoluția cu privire la problema agrară care a fost adoptată ;

7) să fie introdusă revendicarea naționalizării unei serii de syndicate etc., care sînt în cea mai mare măsură pregătite în acest sens ;

8) să se adauge o caracterizare a principalelor curente ale socialismului contemporan.

Conferința însărcinează C.C. ca în termen de două luni să întocmească pe baza acestor principii un proiect de program al partidului care să fie prezentat spre aprobare congresului partidului. Conferința face apel la toate organizațiile și la toți membrii de partid să discute proiectele de program, să propună modificări și să elaboreze contra-proiecte.

*Supliment la nr. 13 al ziarului
„Soldatskaia Pravda”
din 16 (3) mai 1917*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

15

RAPORT ASUPRA PROBLEMEI AGRARE
28 APRILIE (11 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tovarăși, problema agrară a fost dezbătută atît de amănunțit de partidul nostru încă în timpul primei revoluții, încît în momentul de față avem, cred, o suficientă pregătire pentru a o putea aborda, o confirmare indirectă în acest sens fiind faptul că comisia conferinței, alcătuită din tovarăși care cunosc îndeaproape problema și s-au ocupat de ea, a căzut de acord asupra proiectului de rezoluție propus, fără a veni cu modificări esențiale. De aceea mă voi mărgini la scurte observații. Întrucît proiectul a fost împărțit tuturor delegaților sub formă de șpalturi de corectură, nu mai e necesar să-i dau citire în întregime.

Dezvoltarea mișcării agrare în întreaga Rusie este astăzi pentru toată lumea un fapt evident și indiscutabil. Programul partidului nostru, adoptat la Congresul din 1906 de la Stockholm și propus de menșevici, a fost infirmat chiar de desfășurarea primei revoluții ruse. La acest congres, menșevicii au reușit să fie adoptată municipalizarea propusă de ei, al cărei conținut este următorul : pămînturile țărănești, cele ale obștilor și gospodăriilor individuale rămîn în proprietatea țăranilor. Pămînturile moșierești trec din mîna proprietarilor lor în mîna organelor de autoadministrare locală. Unul dintre principalele argumente ale menșevicilor în favoarea acestui program a fost că țăranii nu vor admite cu nici un preț trecerea pămîntului țărănesc în alte mîini decît ale țărănimii. Cine a studiat procesele-verbale ale Congresului de la Stockholm își amintește că asupra acestui argument au insistat în mod deosebit atît raportorul Maslov, cît și Kostrov. Nu trebuie să uităm —

aşa cum se obișnuiește deseori astăzi — că asta se petrecea înainte de Duma I, cînd nu existau fapte obiective cu privire la caracterul mișcării țărănești și la forța ei. Toată lumea știa că Rusia este cuprinsă de vîlvătaia revoluției agrare, dar încă nimeni nu știa cum va fi organizată mișcarea agrară, care va fi mersul revoluției țărănești. Cum nu se putea verifica în ce măsură acest congres reprezenta opinia serioasă, practică a țăranilor înșiși — argumentele menșevicilor au jucat un rol însemnat. Curînd după Congresul nostru de la Stockholm am avut o primă și impunătoare confirmare în privința felului în care tratează problema masa țărănească. Atît în Duma I, cît și în Duma a II-a, țăranii înșiși au depus un proiect trudovic, „proiectul celor 104” *. Am studiat în mod special semnăturile care figurează pe acest proiect, m-am informat amănunțit în privința opiniilor deputaților și am căutat să stabilesc din ce clasă fac ei parte și în ce măsură pot fi considerați țărani. Într-o carte a mea, arsă de cenzura țaristă și pe care sper totuși că o voi reedita, afirmam categoric că imensa majoritate din cele 104 semnături erau semnături ale țăranilor. Acest proiect cerea naționalizarea pămînturilor. Țăranii voiau ca întregul pămînt să treacă în mîinile statului.

Cum se explică, așadar, faptul că succesiv în două Dume reprezentanții țăranilor din întreaga Rusie au preferat naționalizarea în locul măsurii propuse de menșevici în ambele Dume din punctul de vedere al intereselor țărănești? Menșevicii propuneau ca țăranii să-și păstreze propriile pămînturi în proprietatea lor, urmînd ca numai pămînturile moșierești să fie predate în mîinile poporului, în timp ce țăranii au declarat că vor ca întregul pămînt să fie predat în mîinile poporului. Care să fie explicația aici? Socialiștii-revoluționari dau explicația că, datorită spiritului lor de obște, țăranii ruși privesc favorabil socializarea, principiul muncii. Toată această frazeologie e lipsită de orice urmă de bun-simț, e o vorbă goală. Dar care este totuși explicația? Eu cred că țăranii au ajuns la această concluzie pentru că întreaga proprietate funciară

* Este vorba de „Proiectul de lege agrară (principii fundamentale)”, depus în Duma de stat de 104 deputați. — *Nota trad.*

din Rusia, țărănească și moșierească, de obște și individuală, poartă pecetea condițiilor vechiului sistem semi-iobăgist, și țăranii trebuiau, sub raportul condițiilor pieței, să ceară trecerea pământului în mâinile întregului popor. Țăranii afirmă că numai naționalizarea poate descurca starea încâlcită a vieții agrare de pînă acum. Punctul lor de vedere este un punct de vedere burghez : prin folosirea egalitară a pământului ei înțeleg luarea pământului de la moșieri și nu o egalizare între diferiții proprietari. Naționalizarea înseamnă trecerea la o repartizare a întregului pământ după necesități. Acesta este un proiect burghez de mare anvergură. Nici un țăran nu a vorbit despre egalizare și socializare, în schimb însă toți spuneau că nu se mai poate aștepta, că trebuie împărțit întreg pământul, cu alte cuvinte că în condițiile secolului al XX-lea nu se mai poate gospodări ca înainte. De atunci reforma lui Stolîpin a încâlcit și mai mult problema agrară. Iată ce vor să spună țăranii prin revendicarea naționalizării. Asta înseamnă a se trece în genere la o nouă repartizare a tuturor pământurilor. Nu trebuie să mai existe forme diferite de posesiune asupra pământului. Aici nu avem absolut nici un fel de socializare. Această revendicare a țăranilor se numește egalitară, pentru că, după cum arată bilanțul sumar al statisticii proprietății funciare din 1905, de fiecare familie de moșier reveneau cîte 2 000 de desetine de pământ, adică tot atît cît reveneau la 300 de familii de țărani ; în acest sens ea este, desigur, egalitară, dar de aici nu rezultă că asta ar însemna a egaliza toate gospodăriile mici. Proiectul celor 104 afirmă contrarul.

Iată elementul esențial pentru a da o fundamentare științifică ideii că din punct de vedere burghezo-democratic naționalizarea este necesară în Rusia. Dar ea este necesară și pentru că înseamnă o lovitură nimicitoare dată proprietății private asupra mijloacelor de producție. Căci ar fi de-a dreptul absurd să credem că, după desființarea proprietății private asupra pământului, în Rusia totul va rămîne ca înainte.

În continuare proiectul de rezoluție formulează concluzii și revendicări practice. Dintre modificările mai mici voi menționa următoarele : la punctul 1 se arată : „Partidul

proletariatului sprijină din toate puterile confiscarea integrală și imediată a tuturor pământurilor moșierești...“ — în loc de „sprijină“ trebuie pus „luptă pentru...“. Noi nu împărtășim punctul de vedere curent că țăranii au puțin pământ și că le trebuie mai mult pământ. Noi considerăm că proprietatea funciară moșierească constituie baza jugului care apasă țăranimea și o ține într-o stare de înapoiere. Esențialul nu este dacă țăranii au sau nu puțin pământ; jos iobăgia — iată cum se pune problema din punctul de vedere al luptei revoluționare de clasă și nu din cel al birocraților care stau și socotesc cât pământ au și după ce norme trebuie acesta repartizat. Propun ca punctele 2 și 3 să fie intervertite, deoarece importantă pentru noi este inițiativa revoluționară, iar legea trebuie să fie rezultatul acesteia. *Dacă veți aștepta întocmirea legii și nu veți dezvolta voi înșivă energia revoluționară, nu veți avea nici lege, nici pământ.*

Se aud dese obiecții împotriva naționalizării sub motivul că ea presupune un enorm aparat birocratic. Este adevărat, dar proprietatea statului nu înseamnă decît că fiecare țăran este un arendaș al pământului statului. Rearendarea se interzice. Dar ce fel de pământ ia în arendă țăranul și cât, asta o hotărăște numai organul democratic respectiv, iar nu un organ birocratic.

Cuvîntul „argaților“ se înlocuiește prin „muncitorilor agricoli“. Cîțiva tovarăși au declarat că cuvîntul „argat“ este peiorativ și au adus obiecții împotriva lui. El trebuie eliminat.

Nu e cazul să vorbim acum despre comitete sau Societe proletare-țăărănești în legătură cu rezolvarea problemei agrare, deoarece, după cum vedem, țăranii au creat Societe de deputați ai soldaților și deci s-a produs o separare între proletariat și țăranime.

După cum se știe, partidele defensiste mic-burgheze sînt de părere că rezolvarea problemei agrare trebuie amînată pînă la Adunarea constituantă. Noi ne pronunțăm pentru trecerea imediată a pământului în mîinile țăranilor, dar într-un mod cât mai organizat. Sîntem categoric împotriva luării pământului în mod anarhic. Voi propuneți țăranilor să cadă la învoială cu moșierii. Noi spunem că pământul

trebuie luat imediat și cultivat pentru a combate lipsa de cereale, pentru a salva țara de catastrofa care se apropie cu o repeziciune extraordinară. Nu pot fi acceptate acum rețetele lui Șingarev și ale cadeților, care cer să se aștepte pînă la Adunarea constituantă, ce nu se știe cînd va fi convocată, sau să se cadă la învoială cu moșierii în privința arendării. Țăranii au și început să pună mîna pe pămînt fără nici o plată sau plătesc un sfert din arendă.

Un tovarăș din provincie, din gubernia Penza, a adus o rezoluție în care se arată că țăranii iau inventarul moșieresc, dar nu-l împart pe gospodării, ci îl transformă în proprietate obștească. Ei stabilesc o anumită ordine, o regulă pentru a lucra cu acest inventar toate pămînturile. Luînd asemenea măsuri, ei se conduc după interesele sporirii producției agricole. Este un fapt de mare importanță principială, deși moșierii și capitaliștii urlă că asta-i anarhie. Dacă veți pălăvrăgi și veți urla că asta-i anarhie, iar țăranii vor sta să aștepte, atunci va fi într-adevăr anarhie. Țăranii dovedesc că înțeleg mai bine decît funcționărima condițiile economice și controlul obștesc și-l aplică de o sută de ori mai bine. Această măsură, care pentru un sat mic nu este, desigur, greu de înfăptuit, reclamă în mod inevitabil trecerea la măsuri de mai mare amploare. Dacă țăranul va învăța asta, iar el a început să învețe, nu va mai fi nevoie de priceperea profesorilor burghezi ; țăranii vor ajunge singuri la concluzia că inventarul trebuie folosit nu numai pentru gospodăriile mici, ci și pentru cultivarea întregului pămînt. Cum o fac ei, aceasta n-are importanță : noi nu știm dacă ei își unesc parcelele pentru a le ara și însămînța în comun și nici nu importă dacă o fac în mod diferit. Important este doar faptul că ei n-au, din fericire, în față pe numeroșii intelectuali mic-burghezi care își zic marxști, social-democrați și care, luîndu-și un aer grav, dăscălesc poporul că n-a venit încă vremea revoluției socialiste și de aceea țăranii nu trebuie să ia acum pămîntul. Din fericire, în satele rusești acești domni sînt puțini la număr. Dacă țăranii s-ar mărgini să ia pămîntul pe baza unei învoieli cu moșierii și n-ar aplica experiența lor în mod colectiv, eșecul ar fi inevitabil, iar comitetele țărănești s-ar dovedi atunci a fi o jucărie, un joc inutil. Iată

de ce propunem să se adauge la proiectul de rezoluție punctul 8*.

Din moment ce știm că înșiși țărani localnici au luat această inițiativă, sîntem obligați, e de datoria noastră să declarăm că sprijinim această inițiativă și o recomandăm. Este unica chezășie că revoluția nu se va limita la măsuri cu caracter formal, că lupta împotriva crizei nu va rămîne obiectul unor discuții de birou și al scriptologiei unui Șingarev, ci că ei vor merge într-adevăr organizat înainte în lupta împotriva lipsei de cereale și pentru sporirea producției.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a arătat că principala cauză care face ca la sate să se mențină relațiile iobăgiste, înrobitoare este proprietatea moșierească asupra pămîntului, sistemul pămînturilor intercalate, sistem foarte răspîndit, fărîmițare generată de gospodărirea haotică a pămînturilor țărănești, la început de către burmiștri**, iar apoi de către arbitrii de împăciuire din 1861 și, în sfîrșit, de către cinovnicii lui Stolîpin.

De aici tendința firească a țăranilor de „a descătușa pămîntul“, de a se proceda la o nouă repartizare a tuturor pămînturilor; această tendință își găsește expresia în cuvintele „pămîntul tot este al lui Dumnezeu“. Țăranul proprietar nu se poate împăca cu opreliștile, care, în noile condiții ale schimbului de mărfuri capitalist, au devenit de nesuportat pentru el. Faptul este dovedit de proiectul celor 104 deputați ai țăranilor, prezentat în Dumele I și a II-a.

* Vezi volumul de față, p. 433. — *Nota red.*

** Burmistru — în timpul iobăgiei, administrator de moșie, investit cu funcții administrative-polițienești. — *Nota trad.*

După cum recunosc chiar socialiștii-revoluționari, în acest proiect „ideologia micului gospodar“ a reperat victoria asupra „principiilor egalitare“. Țăranii au nevoie ca pământul să fie proprietatea lor, dar să fie împărțit în conformitate cu noile cerințe ale gospodăriei producătoare de produse-marfă. Dacă unii țărani par a accepta principiul folosirii egalitare a pământului, ei înțeleg prin acest termen cu totul altceva decât intelectualii eseri. Bilanțul statistic al repartiției proprietăților funciare moșierești și țărănești în Rusia poate fi rezumat prin următoarele cifre : 300 de familii țărănești posedă 2 000 de desetine, iar *un singur* moșier posedă *tot atât*. Este clar că la ei revendicarea „egalizării“ conține ideea unei egalizări în drepturi a celor 300 cu acel unul.

Necesitatea naționalizării pământului — măsură întru totul burgheză și deosebit de progresistă — a fost pregătită de întreaga dezvoltare anterioară a agriculturii în Rusia și de dezvoltarea pieței mondiale. Războiul a agravat toate contradicțiile. Iar acum trecerea imediată a pământurilor în mâna țăranilor este o cerință imperios dictată de nevoile perioadei de război. Cerînd țăranilor să aștepte pînă la Adunarea constituantă (cînd însămintările trebuie făcute *acum*), Șingarevii & Co. agravează, în realitate, criza care amenință ca lipsa de cereale să se transforme în foamete. Ei încearcă să impună țăranilor cu forța o rezolvare burgheză-birocratică a problemei agrare. Nu putem aștepta însă ca proprietatea asupra pământurilor să fie legiferată, deoarece criza se apropie cu pași uriași. Țăranii au și luat o inițiativă revoluționară : în gubernia Penza ei iau de la moșieri inventarul viu și mort, trecîndu-l în folosință obștească. Partidul nostru se pronunță, bineînțeles, numai pentru o preluare *organizată* a pământurilor și a inventarului, deoarece acest lucru este necesar pentru *sporirea* producției, iar orice deteriorare a inventarului este în primul rînd în detrimentul țăranilor și al muncitorilor înșiși.

Pe de altă parte, noi sîntem pentru organizarea separată a muncitorilor agricoli.

16

REPLICI DATE ÎN CURSUL DEZBATERILOR
ASUPRA REZOLUȚIEI
CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ
28 APRILIE (11 MAI)

1

Tovarăși, cred că tov. Angarski se contrazice într-o serie de puncte. Eu vorbesc despre baza *materială* a tendințelor de naționalizare. Țăranii n-au idee de ce înseamnă naționalizarea. Eu spuneam că există anumite condiții ale pieței din Rusia și ale pieței internaționale, fapt care se exprimă în prețurile ridicate la cereale. Fiecare țăran vede, știe și simte oscilarea acestor prețuri. Iar gospodăria trebuie să se adapteze la aceste condiții, la aceste prețuri. Eu spuneam că vechiul sistem de proprietate funciară a ajuns să nu mai corespundă de loc cu noua organizare a gospodăriei, și această necorespondență explică de ce țăranii se avîntă înainte. Țăranul este proprietar, spune tov. Angarski. El are perfectă dreptate. Pe această realitate voia Stolîpin să fundamenteze schimbarea relațiilor agrare ; deși a depus toate strădaniile, totuși el n-a reușit s-o facă, deoarece schimbarea acestor relații nu este posibilă fără o transformare revoluționară. Iată care este baza materială a tendinței țăranilor de naționalizare a pămîntului, deși ei nu știu de loc ce înseamnă naționalizare. La țăranul-proprietar există tendința instinctivă de a spune că pămîntul este al lui Dumnezeu, deoarece în vechile condiții de proprietate funciară nu se mai poate trăi. Propunerea tov. Angarski dovedește o totală confuzie. În paragraful al doilea se arată că proprietatea funciară țărănească este prinsă de jos pînă sus, de-a lungul și de-a latul în mreaja vechilor legături și relații semiiobăgiste. Dar despre pămînturile moșierești se vorbește aici ? Nu. Amendamentul tov. Angarski pornește dintr-o confuzie.

El mi-a atribuit ceea ce aici nu există, lucruri despre care țărani habar nu au. Țăranii cunosc situația mondială după prețurile la cereale și la produsele de larg consum, și dacă satul este așezat lângă o cale ferată țărani simt asta în propria lor gospodărie. Nu se mai poate trăi ca înainte, iată ce simte el și își exprimă acest sentiment în revendicarea radicală : jos cu întregul sistem vechi de proprietate funciară. Țăranul vrea să fie proprietar, dar pe un pământ împărțit într-un chip nou, ca să gospodărească pe un pământ a cărui posesiune să fie determinată de actualele lui trebuințe și nu de cele pe care i le prescriu cutare sau cutare birocrati. Asta țăranul o știe bine, dar, firește, o exprimă în alt chip, și tocmai aici avem baza materială a tendințelor de naționalizare a pământului.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

Soloviev propune ca rezoluția să înceapă cu punctul cel mai esențial, și anume că partidul cere naționalizarea pământului.

Amendamentul nu mi se pare esențial. Am pus naționalizarea la punctul al treilea, deoarece întâi trebuie să vină inițiativa și acțiunea revoluționară, iar naționalizarea este o lege care exprimă voința poporului. Mă pronunț împotriva.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D.
(b) din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

17

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA PROBLEMA
AGRARĂ ¹⁵⁶

În Rusia, existența proprietății funciare moșierești constituie reazemul material al puterii moșierilor iobăgiști și cheazășia unei restaurări posibile a monarhiei. Această formă de proprietate funciară condamnă în mod inevitabil masa covârșitoare a populației din Rusia, țărănimea, la mizerie, robie și abrutizare, iar țara întreagă la o stare de înapoiere în toate domeniile.

În Rusia, proprietatea funciară țărănească, atât proprietatea lotuală (de obște și a gospodăriilor individuale), cât și cea privată (pământ luat în arendă și pământ cumpărat), este prinsă de jos pînă sus, de-a lungul și de-a latul în mrejele vechilor legături și relații semi-iobăgiste, ale împărțirii țăranilor în categorii rămase moștenire din vremea iobăgiei, ale intercalării pământurilor etc. etc. Necesitatea de a sfărîma toate aceste bariere învechite și dăunătoare, „de a descătușa” pământurile, de a reorganiza în chip nou toate relațiile din cadrul proprietății funciare și al agriculturii în concordanță cu noile condiții ale economiei ruse și mondiale constituie baza materială a tendințelor țărănimii de naționalizare a *tuturor* pământurilor din cuprinsul statului.

Indiferent de utopiile mic-burgheze în care toate partidele și grupurile narodnice înveșmîntează lupta maselor țărănești împotriva proprietății funciare moșierești iobăgiste și împotriva tuturor cătușelor iobăgiste existente în întregul sistem de proprietate funciară și de folosire a pământului din Rusia, însăși această luptă exprimă tendința, întru totul burghezo-democratică, indiscutabil progresistă

și economicește necesară, de a sfărîma radical toate aceste cătușe.

Fiind o măsură burgheză, naționalizarea pămîntului înseamnă maximum de libertate a luptei de clasă — posibil și imaginabil în societatea capitalistă — și eliberarea sistemului de folosire a pămîntului de toate reziduurile neburgheze. În afară de aceasta, naționalizarea pămîntului, ca desființare a proprietății private asupra pămîntului, ar însemna în practică o lovitură atît de puternică dată proprietății private asupra tuturor mijloacelor de producție în general, încît partidul proletariatului trebuie să sprijine din toate puterile o asemenea transformare.

Pe de altă parte, țărănimea înstărită din Rusia a creat de mult elemente ale burgheziei țărănești, iar reforma agrară a lui Stolîpin a mărit, a înmulțit, a consolidat fără îndoială aceste elemente. La celălalt pol al satului au sporit, s-au înmulțit în aceeași măsură muncitorii agricoli salariați, proletarii și masa țărănimii semiproletare apropiată de ei.

Cu cît sfărîmarea și înlăturarea proprietății funciare moșierești va fi mai categorică și mai consecventă, cu cît mai categorică și mai consecventă va fi în genere transformarea agrară burghezo-democratică în Rusia, cu atît lupta de clasă a proletariatului agricol împotriva țărănimii înstărite (burghezia țărănească) se va dezvolta cu mai multă forță și rapiditate.

De faptul dacă proletariatul orășenesc va reuși să ducă după sine proletariatul sătesc și să-i alătore masa semiproletarilor de la sate sau dacă această masă va urma burghezia țărănească, care tinde spre o alianță cu Gucikov și Miliukov, cu capitaliștii și moșierii și care în genere înclină spre contrarevoluție, de acest fapt depind destinele și deznodămîntul revoluției ruse, în măsura în care revoluția proletară care începe în Europa nu va exercita asupra țării noastre o influență directă și puternică.

Pornind de la această poziție a claselor și de la acest raport al forțelor de clasă, conferința hotărăște :

1) Partidul proletariatului luptă din toate puterile pentru confiscarea integrală și imediată a tuturor pămînturilor moșierești din Rusia (precum și a pămînturilor domeniiale, bisericesti, ale familiei imperiale etc. etc.).

2) Partidul se pronunță categoric pentru trecerea imediată a tuturor pământurilor în mâinile țărănimii organizate în Sovietele de deputați ai țăranilor sau în alte organe de autoadministrare locală, alese realmente în mod absolut democratic și cu totul independente de moșieri și de funcționărire.

3) Partidul proletariatului cere naționalizarea tuturor pământurilor din cuprinsul țării; naționalizarea, care înseamnă trecerea dreptului de proprietate asupra tuturor pământurilor în mâinile statului, dă instituțiilor democratice locale dreptul de a dispune de pământ.

4) Partidul trebuie să lupte cu hotărîre atît împotriva guvernului provizoriu, care și prin gura lui Șingarev și prin declarațiile sale colective impune țăranilor „o învoială cu moșierii“, adică de fapt o reformă cu caracter moșieresc, amenințînd pe țărani cu pedepse pentru „acte de samavolnicie“, adică cu trecerea la folosirea violenței de către o minoritate a populației (moșierii și capitaliștii) împotriva majorității, cît și împotriva șovăielilor mic-burgheze ale majorității narodnicilor și social-democraților menșevici, care povățuiesc pe țărani să nu ia întregul pământ înainte de Adunarea constituantă.

5) Partidul sfătuiește pe țărani să ia pământul în mod organizat, fără a aduce nici cea mai mică stricăciune bunurilor materiale și îngrijindu-se de mărirea producției.

6) Orice transformare agrară în genere poate avea succes și poate fi trainică numai cu condiția democratizării totale a statului, adică, pe de o parte, prin desființarea poliției, a armatei permanente și a funcționărimii în fapt privilegiate, și, pe de altă parte, prin existența celei mai largi autoadministrări locale, fără nici o supraveghere sau tutelă de sus.

7) Este necesar să se treacă imediat și pretutindeni la organizarea separată și independentă a proletariatului agricol, atît sub forma Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli (și a unor Soviete separate de deputați ai țărănimii semiproletare), cît și prin crearea de grupuri sau fracțiuni proletare în Sovietele comune de deputați ai țăranilor, în toate organele de administrare locală și orășenească etc. etc.

8) Partidul este dator să sprijine inițiativa comitetelor țărănești care, într-o serie de localități din Rusia, predau inventarul moșieresc viu și mort în mâinile țăranimii organizate în cadrul lor pentru o folosire social-reglementată în vederea lucrării tuturor pământurilor.

9) Partidul proletariatului trebuie să sfătuiască pe proletarii și pe semiproletarii de la sate să se străduiască să formeze din fiecare moșie o gospodărie-model suficient de mare, care să fie gospodărită pe socoteala obștească de către Sovietele de deputați ai muncitorilor agricoli, sub conducerea unor agronomi și folosindu-se cele mai bune mijloace tehnice.

„Pravda” nr. 45 din 13 mai
(30 aprilie) 1917

Se tipărește după textul șpaltului
de corectură, revăzut de V. I. Lenin

18

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA UNIREA INTERNAȚIONALIȘTILOR ÎMPOTRIVA BLOCULUI DEFENSIST MIC-BURGHEZ

Luînd în considerație :

1) că partidul socialiștilor-revoluționari, cel al social-democraților menșevici etc. s-au situat în marea majoritate a cazurilor pe poziția „defensismului revoluționar“, adică pe poziția sprijinirii războiului imperialist (votarea împrumutului și sprijinirea guvernului provizoriu, care reprezintă interesele capitalului) ;

2) că prin întreaga lor politică aceste partide promovează interesele și punctul de vedere al micii burghezii și pervertesc proletariatul, inoculîndu-i influența burgheză, sugerîndu-i ideea că guvernul și-ar putea schimba politica imperialistă și că el ar putea fi întors de pe calea atentațelor contrarevoluționare împotriva libertății prin acorduri, prin „control“, prin intrarea în guvern etc. ;

3) că această politică alimentează și întărește atitudinea de credulitate inconștientă a maselor față de capitaliști, atitudine care reprezintă principala piedică în calea dezvoltării continue a revoluției și creează posibilitatea înfrîngerii ei de către forțele contrarevoluției moșierești și burgheze, —

—conferința hotărăște :

1) să se considere totalmente imposibilă o unire cu partidele și grupurile care promovează o asemenea politică ;

2) să se considere necesară apropierea și unirea cu grupurile și curentele care se situează în fapt pe poziția internaționalismului, pe baza unei rupturi cu politica trădării mic-burgheze a socialismului.

19

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA SOVIETELE DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR

În urma dezbaterilor în jurul rapoartelor și comunicărilor tovarășilor care activează în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților din diferite localități din Rusia, conferința hotărăște :

Într-o serie întregă de localități din provincie, revoluția pășește înainte prin organizarea cu de la sine putere a proletariatului și a țărănimii în Soviete, înlăturarea cu de la sine putere a vechilor autorități, crearea unei miliții proletare și țărănești, trecerea tuturor pământurilor în mâinile țărănimii, introducerea controlului muncitorilor asupra fabricilor, a zilei de muncă de 8 ore, sporirea salariilor, asigurarea menținerii producției la același nivel, instituirea controlului muncitorilor asupra repartiției produselor alimentare etc.

Această extindere a revoluției în provincie atît în lărgime, cît și în adîncime constituie, pe de o parte, o dezvoltare a mișcării în direcția trecerii întregii puteri în mâinile Sovietelor și a instituirii controlului asupra producției de către muncitorii și țărani înșiși, iar pe de altă parte o chezășie a pregătirii pe scara întregii Rusii a forțelor pentru cea de-a doua etapă a revoluției, care trebuie să predea întreaga putere de stat în mâinile Sovietelor sau ale altor organe care să exprime direct voința majorității poporului (organele de autoadministrare locală, Adunarea constituantă etc.).

În cele două capitale și în unele orașe mari, sarcina trecerii puterii de stat în mâinile Sovietelor comportă dificul-

tăți deosebit de mari și necesită o pregătire deosebit de îndelungată a forțelor proletariatului. Aici sînt concentrate cele mai puternice forțe ale burgheziei. Aici apare mai pregnant politica de înțelegere cu burghezia, politică ce frînează adeseori inițiativa revoluționară a maselor și face să slăbească spiritul lor de independență, lucru deosebit de periculos, dată fiind importanța acestor Soviete, ca centre conducătoare, pentru provincie.

De aceea sarcina partidului proletar este, pe de o parte, să sprijine sub toate aspectele menționata dezvoltare a revoluției în provincie, iar pe de alta să ducă în Soviete o luptă perseverentă (prin propagandă și noi alegeri) pentru triumful liniei proletare; să-și concentreze toate eforturile și toată atenția asupra masei muncitorilor și soldaților, asupra delimitării liniei proletare de linia mic-burgheză, a liniei internaționaliste de linia defensistă, a liniei revoluționare de linia oportunistă, asupra organizării și înarmării muncitorilor, asupra pregătirii forțelor lor pentru etapa următoare a revoluției.

Conferința declară încă o dată că e necesară o activitate multilaterală în Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, sporirea numărului lor, creșterea forței lor, unirea în cadrul lor a grupurilor proletare, internaționaliste ale partidului nostru.

„Pravda” nr. 46 din 15 (2) mai 1917

Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal

20

CUVÎNTARE
CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ
29 APRILIE (12 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Începînd din 1903, cînd a fost adoptat programul partidului nostru, am avut de întîmpinat de fiecare dată o înverșunată opoziție din partea tovarășilor polonezi. Dacă veți studia procesele-verbale ale Congresului al II-lea, veți vedea că încă de atunci ei veneau cu aceleași argumente pe care le găsim și astăzi și că social-democrații polonezi au părăsit congresul, considerînd inacceptabilă pentru ei recunoașterea dreptului națiunilor la autodeterminare. Și de atunci ne lovim de fiecare dată de una și aceeași problemă. În 1903 imperialismul exista, dar atunci el n-a fost invocat printre argumentele aduse ; și acum, ca și atunci, poziția social-democrației poloneze rămîne o stranie și inexplicabilă eroare : oamenii aceștia vor să reducă poziția partidului nostru la poziția unor șoviniști.

Îndelungata asuprire a Poloniei de către Rusia a făcut ca politica ei să fie o politică pe deplin națională, și întreg poporul polonez nutrește cu ardoare un singur gînd : răzbunarea împotriva muscalilor. Nimeni n-a asuprit pe polonezi ca poporul rus. Țarii au făcut din poporul rus un sugrumător al libertății polone. Nu există popor care să fie pătruns de atîta ură împotriva Rusiei, nu există popor căruia Rusia să-i fie atît de odioasă cum le este polonezilor, și de aici rezultă un fenomen ciudat. Polonia constituie o piedică în calea mișcării socialiste din cauza burgheziei poloneze. Piară întreaga lume, numai Polonia să fie liberă. Un asemenea mod de a pune problema este, fără îndoială, o batjocorire a internaționalismului. Desigur că Polonia geme acum sub jugul asupririi, dar ca naționa-

liștii polonezi să conteze pe eliberarea ei de către Rusia este o trădare față de Internațională. Naționaliștii polonezi au sădit însă concepțiile lor atât de adânc în popor, încît așa sînt privite lucrurile acolo.

Un merit imens, un merit istoric al tovarășilor social-democrați polonezi, îl constituie faptul că ei au lansat o lozincă internaționalistă și au declarat : lucrul cel mai important pentru noi este alianța frățească cu proletariatul din celelalte țări și nu vom accepta niciodată un război pentru eliberarea Poloniei. Este meritul lor și de aceea am considerat întotdeauna drept socialiști numai pe acești tovarăși social-democrați polonezi. Ceilalți sînt patrioți, niște Plehanovi polonezi. Dar din cauza acestei originale poziții, cînd pentru a salva socialismul oamenii au trebuit să lupte împotriva unui naționalism feroce, morbid, a rezultat un fenomen ciudat : tovarășii vin la noi și ne spun că trebuie să renunțăm la eliberarea Poloniei, la despărțirea ei.

De ce noi, velicorușii, care asuprim un număr mai mare de națiuni decît oricare alt popor, ar trebui să renunțăm la recunoașterea dreptului la despărțire al Poloniei, Ucrainei, Finlandei ? Ni se propune să devenim șoviniști, pentru că astfel vom ușura poziția social-democraților în Polonia. Noi pretindem eliberarea Poloniei nu pentru că poporul polonez trăiește între două state capabile să lupte. Dar în loc să declare că muncitorii polonezi trebuie să judece astfel : rămîn democrați numai acei social-democrați care consideră că poporul polonez trebuie să fie liber, căci șoviniștii n-au ce căuta în rîndurile unui partid socialist, social-democrații polonezi spun : tocmai pentru că socotim avantajoasă o alianță cu muncitorii ruși, noi sîntem împotriva despărțirii Poloniei. Și au tot dreptul s-o spună. Oamenii aceștia însă nu vor să înțeleagă că pentru a consolida internaționalismul nu trebuie repetate unele și aceleași cuvinte, ci în Rusia trebuie să se insiste asupra libertății de despărțire a națiunilor asuprite, iar în Polonia trebuie subliniată libertatea de unire. Libertatea de unire presupune și libertatea de despărțire. Noi, rușii, trebuie să subliniem libertatea de despărțire, iar în Polonia libertatea de unire.

Avem aici o serie de sofisme care duc la o totală renunțare la marxism. Punctul de vedere al tovarășului Peatakov constituie o repetare a punctului de vedere al Rosei Luxemburg... * (exemplul Olandei). Așa raționează tov. Peatakov și așa se combate pe el însuși, deoarece în teorie el se pronunță pentru negarea libertății de despărțire, iar poporului îi spune : nu e socialist cine neagă libertatea de despărțire. Cele afirmate aici de tovarășul Peatakov reprezintă o nemaipomenită confuzie. În Europa occidentală predomină țările în care problema națională a fost rezolvată de multă vreme. Când se spune că problema națională a fost rezolvată, se are în vedere Europa occidentală. Tov. Peatakov aplică acest lucru acolo unde nu se potrivește, în Europa răsăriteană, și astfel ajungem într-o situație ridicolă.

Vă dați seama ce groaznică harababură iese de aici ! Finlanda se află în imediata noastră vecinătate. Tov. Peatakov nu dă în privința ei un răspuns concret și se încurcă cu totul. Ați putut citi ieri în „Raboceaia Gazeta“ că în Finlanda separatismul ia amploare. Finlandezii vin și spun că separatismul ia amploare la ei deoarece cadeții nu acordă Finlandei autonomie deplină. Acolo se maturizează o criză, nemulțumirea împotriva guvernatorului general Rodicev crește, iar „Raboceaia Gazeta“ scrie că finlandezii trebuie să aștepte pînă la Adunarea constituantă, deoarece în Adunarea constituantă se va ajunge la un acord între Finlanda și Rusia. Ce înseamnă un acord ? Finlandezii trebuie să spună că ei au dreptul să-și hotărască într-un fel sau altul soarta, iar velicorusul care ar nega acest drept ar fi un șovinist. Altceva ar fi dacă am spune muncitorului finlandez : hotărăște cum îți convine... *

Tov. Peatakov nu face decît să nege lozinca noastră, afirmînd că asta înseamnă a nu da o lozincă pentru revoluția socialistă, dar nici el n-a venit cu o lozincă corespunzătoare. Metoda revoluției socialiste sub lozinca : „jos granițele“ este o totală confuzie. Noi n-am reușit să publicăm articolul în care am denumit această concepție

* Omisiune în procesul-verbal. — *Nota red.*

„economism imperialist“ *. Ce înseamnă „metoda“ revoluției socialiste sub lozinca „jos granițele“ ? Noi admitem necesitatea statului, iar statul presupune granițe. Statul poate, desigur, să aibă un guvern burghez, noi însă avem nevoie de Soviets. Dar și pentru ele se pune problema granițelor. Ce înseamnă „jos granițele“ ? Aici începe anarhia... „Metoda“ revoluției socialiste sub lozinca „jos granițele“ este pur și simplu o confuzie. Când revoluția socialistă se va maturiza, când ea se va produce, se va extinde și asupra altor țări, iar noi o vom ajuta ; cum o vom face însă nu știm. „Metoda revoluției socialiste“ este o frază fără conținut. Întrucât există probleme care au rămas nerezolvate de revoluția burgheză, sîntem pentru rezolvarea lor. Față de mișcarea separatistă sîntem indiferenți, neutri. Dacă Finlanda, dacă Polonia, Ucraina se vor despărți de Rusia, nu-i nimic rău aici. Ce poate fi rău ? Cine afirmă asta este șovinist. Trebuie să-ți fi pierdut mințile ca să continui politica țarului Nicolaie. Doar Norvegia s-a despărțit de Suedia... Altădată Alexandru I și Napoleon făceau schimb de popoare, altădată țarii făceau schimburi care aveau ca obiect Polonia. Iar noi să continuăm această tactică a țarilor ? Asta înseamnă renunțare la tactica internaționalistă, înseamnă șovinism de cea mai rea speță. Dacă Finlanda se va despărți, ce va fi rău aici ? La ambele popoare, la proletariatul din Norvegia și la cel din Suedia, încrederea reciprocă s-a întărit după despărțire. Moșierii suedezi voiau să pornească un război, dar muncitorii suedezi s-au împotrivit și au spus : noi nu vom merge să luptăm în acest război.

Finlandezii nu vor acum decît autonomia. Noi cerem să se acorde Finlandei libertate deplină, atunci încrederea față de democrația rusă se va întări ; când acest fapt va fi tradus în practică, tocmai atunci ei nu se vor despărți. Când d-l Rodicev vine la ei și începe tocmeala cu autonomia, tovarășii finlandezi vin la noi și spun : avem nevoie de autonomie. Împotriva lor se deschide foc cu toate tunurile și li se spune : „așteptați Adunarea

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 60—69. — Nota red.

constituantă“. Noi declarăm însă : „socialistul rus care este împotriva libertății Finlandei este un șovinist“.

Noi declarăm că granițele se stabilesc prin voința populației. Rusie, să nu cutezi să duci război pentru Kurlanda ! Germanie, afară cu trupele tale din Kurlanda ! Iată cum rezolvăm noi problema despărțirii. Proletariatul nu poate să recurgă la violență, căci el nu trebuie să împiedice libertatea popoarelor. Lozinca „jos granițele“ va fi justă atunci când revoluția socialistă va deveni o realitate și nu o metodă, iar noi vom spune atunci : tovarăși, veniți la noi...

Cu totul altfel se pune problema războiului. Noi nu vom renunța la un război revoluționar de va fi nevoie. Nu sîntem pacifiști... Cînd la noi stă un Miliukov și trimite în Finlanda pe Rodicev, care se tocmește acolo fără rușine cu poporul finlandez, noi spunem : popor rus, să nu cutezi să violentezi Finlanda : nu poate fi liber un popor care asuprește alte popoare ¹⁵⁷. În rezoluția cu privire la Borgbjerg, noi spunem : retrageți trupele și lăsați națiunea să hotărască ea singură asupra problemei. Iată, dacă mîine Sovietul va lua puterea în mîinile sale, aceasta nu va fi o „metodă a revoluției socialiste“ ; noi vom spune atunci : Germanie, afară cu trupele tale din Polonia ; Rusie, afară cu trupele tale din Armenia, căci altfel totul va fi numai o înșelăciune.

Despre Polonia sa asuprită, tov. Dzerjinski ne spune că acolo toți sînt șoviniști. Dar de ce nici unul dintre polonezi n-a spus ce-i de făcut cu Finlanda, ce-i de făcut cu Ucraina, de ce n-a spus nici un cuvînt în această privință ? Din 1903 discutăm atît de mult această chestiune, încît îți vine greu să mai vorbești despre ea. Du-te unde vrei... Cine nu se situează pe o asemenea poziție este un anxionist, un șovinist. Noi vrem o alianță frățescă a tuturor popoarelor. Dacă va exista o Republică ucraineană și o Republică rusă, între ele se va statornici o mai strînsă legătură, mai multă încredere. Dacă ucrainenii vor vedea că la noi este republică a Sovietelor, ei nu se vor despărți, dar dacă la noi va fi o republică a lui Miliukov, ei se vor despărți. Cînd tov. Peatakov declară în totală contradicție cu propriile sale concepții : sîntem împotriva

menținerii cu forța în cadrul granițelor, aceasta înseamnă a admite dreptul națiunilor la autodeterminare. Noi nu vrem cîtuși de puțin ca țăranul din Hiva să trăiască sub domnia hanului din Hiva. Prin dezvoltarea revoluției noastre, vom exercita o influență asupra maselor asuprite. Numai așa trebuie pusă problema agitației în rîndurile maselor asuprite.

Dar orice socialist rus care nu admite libertatea Finlandei și a Ucrainei va aluneca pe panta șovinismului. Și nu se vor putea justifica niciodată prin nici un fel de sofisme și referiri la „metoda“ lor.

*Publicat pentru prima oară în 1921,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XIV, partea a II-a*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a amintit că social-democrații polonezi s-au pronunțat împotriva dreptului la autodeterminarea națională în 1903, cînd problema nu se punea în perspectiva unei revoluții socialiste. Specificul poziției adoptate de ei în problema națională este determinat de situația lor specială în Polonia; jugul țarist alimenta pasiunile naționaliste ale păturilor burgheze și mic-burgheze din Polonia. Social-democrații polonezi au avut de susținut o luptă înverșunată cu acei „socialiști“ (P.P.S.¹⁵⁸) care erau gata să accepte chiar și un război european de dragul eliberării Poloniei, și numai ei, social-democrații polonezi, propagînd sentimentul solidarității internaționale în rîndul muncitorilor polonezi, i-au dus pe aceștia la o apropiere de muncitorii ruși. Dar încercarea lor de a impune socialiștilor aparținînd unor națiuni *asupritoare* negarea dreptului la autodeterminare este cît se poate de greșită și, dacă ar izbîndi, n-ar avea alt rezultat decît acela că social-democrații ruși ar trece pe poziții șoviniste. Negînd națiunilor asuprite dreptul la autodeterminare, socialiștii aparținînd

națiunilor asupra care devin șoviniști, ajung să sprijine propria lor burghezie. Socialiștii ruși trebuie să lupte pentru *libertatea de despărțire* a națiunilor asupra care, socialiștii aparținând națiunilor asupra care trebuie să susțină libertatea de unire ; atît unii, cît și ceilalți trebuie să meargă, formal, pe căi diferite (în fond aceleași însă) spre același țel : spre organizarea internațională a proletariatului. Cei care afirmă că problema națională a fost rezolvată în cadrul orînduirii burgheze uită că ea e rezolvată (și încă nu pretutindeni) numai în Apusul Europei, unde puritatea populației atinge 90%, dar nu în Răsărit, unde puritatea populației se limitează la maximum 43%. Exemplul Finlandei demonstrează că problema națională se află efectiv la ordinea zilei și că trebuie să se facă alegerea între sprijinirea burgheziei imperialiste și datorita solidarității internaționale, care nu tolerează ca voința națiunilor asupra care să fie violentată. Menșevicii, cerînd socialiștilor finlandezi „să rabde“ pînă la Adunarea constituantă și să rezolve problema autonomiei *împreună* cu ea, s-au pronunțat, de fapt, în spiritul imperialiștilor ruși.

„Pravda“ nr. 46 din 15 (2) mai 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

21

REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA PROBLEMA NAȚIONALĂ

Politica de asuprire națională, lăsată moștenire de absolutism și monarhie, este sprijinită de moșieri, capitaliști și de mica burghezie, interesate să-și apere privilegiile de clasă și să dezbine pe muncitorii de diferite naționalități. Imperialismul contemporan, accentuând tendința de a subjugă popoarele slabe, constituie un nou factor de intensificare a asupririi naționale.

Desființarea asupririi naționale, în măsura în care ea poate fi realizată în societatea capitalistă, nu este posibilă decât în condițiile unei orînduiri republicane consecvent democratice și ale unei conduceri consecvent democratice a statului, care să asigure deplina egalitate în drepturi tuturor națiunilor și limbilor.

Trebuie să se recunoască tuturor națiunilor din cuprinsul Rusiei dreptul la liberă despărțire și la formarea unui stat independent. Negarea acestui drept și neluarea de măsuri care să-i asigure realizarea în practică echivalează cu sprijinirea politicii de cotopire sau anexioniste. Numai recunoașterea de către proletariat a dreptului națiunilor la despărțire asigură solidaritatea deplină a muncitorilor aparținînd unor națiuni diferite și contribuie la o apropiere cu adevărat democratică între națiuni.

Conflictul ivit în momentul de față între Finlanda și guvernul provizoriu rus arată deosebit de concret că negarea dreptului la liberă despărțire duce pur și simplu la continuarea politicii țariste.

Problema dreptului națiunilor la liberă despărțire nu trebuie confundată cu aceea a oportunității despărțirii unei

națiuni sau alteia într-un moment sau altul. Partidul proletariatului trebuie să rezolve această din urmă problemă de la caz la caz, în mod cu totul independent, ținând cont de interesele întregii dezvoltări sociale și de interesele luptei de clasă a proletariatului pentru socialism.

Partidul cere o largă autonomie regională, desființarea supravegherii de sus, desființarea obligativității unei limbi oficiale și fixarea granițelor regiunilor autonome și ale celor care se autoadministrează, pe baza voinței exprimate de însăși populația locală, care va ține seama de condițiile economice și de trai, de compoziția națională a populației etc.

Partidul proletariatului respinge categoric așa-zisa „autonomie cultural-națională“, adică scoaterea școlilor etc. din competența statului și trecerea lor în mâna unui fel de diete naționale. Autonomia cultural-națională desparte în mod artificial pe muncitorii care trăiesc în aceeași localitate sau muncesc chiar în aceeași întreprindere, după apartenența lor la cutare sau cutare „cultură națională“, adică consolidează legătura dintre muncitori și cultura burgheză a diferitelor națiuni, în timp ce sarcina social-democrației este consolidarea culturii internaționale a proletariatului mondial.

Partidul cere să se introducă în constituție o lege fundamentală care să desființeze orice privilegii ale oricărei națiuni și să pună capăt oricăror încălcări ale drepturilor minorităților naționale.

Interesele clasei muncitoare reclamă unirea muncitorilor tuturor naționalităților din Rusia în organizații proletare unice : politice, sindicale, cooperatiste, culturale etc. Numai această grupare a muncitorilor de diferite naționalități în organizații unice va da proletariatului posibilitatea să ducă o luptă victorioasă împotriva capitalului internațional și împotriva naționalismului burghez.

22

CUVÎNTARE
CU PRIVIRE LA SITUAȚIA
DIN INTERNAȚIONALĂ
ȘI SARCINILE P.M.S.D. (b) DIN RUSIA
29 APRILIE (12 MAI)

1

PROCES-VERBAL

Tov. Zinoviev însuși a recunoscut că vizita noastră la Stockholm va fi ultima și că vom merge acolo în scopuri informative.

Cînd Grimm ne-a invitat la conferință, eu nu m-am dus, deoarece vedeam că nu se poate sta de vorbă cu niște oameni care se plasează pe pozițiile social-șovinismului. Noi declarăm : „nu participăm nicăieri alături de social-șoviniști“. Noi venim și ne adresăm părții zimmerwaldiene de stînga. Grimm avea și dreptul moral și formal de a scrie rezoluția de astăzi. Dreptul său se sprijinea pe Kautsky în Germania și pe Longuet în Franța. Sub aspectul formal, lucrurile se prezintă astfel : Grimm a declarat în presă : „noi ne vom dizolva biroul îndată ce Huysmans va întruni biroul“. Cînd am arătat că la Zimmerwald nu s-a adoptat o asemenea hotărîre, el a fost de acord, dar a declarat că „majoritatea așa vede lucrurile“, ceea ce era adevărat.

În ceea ce privește vizita : „de informat ne vom informa, vom lua contact cu stînga zimmerwaldiană“. A sconta că am mai putea atrage pe cineva, în această privință sînt slabe speranțe. Nu trebuie să ne facem iluzii : în primul rînd, vizita nu va avea loc ; în al doilea rînd, ea

va fi ultima ; în al treilea rînd, din punct de vedere tehnic nu putem atrage elementele care vor să rupă cu social-șoviniștii. Dar să facă tov. Noghin prima vizită la Stockholm, iar tov. Zinoviev ultima. În ceea ce mă privește, îmi exprim dorința legitimă ca experiența cu ultima vizită să aibă loc cît mai repede și cu cît mai mult succes.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în volumul „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verbal*

2

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a prezentat propunerea de a se declara că P.M.S.D.R. rămîne în blocul de la Zimmerwald numai în scopuri informative și că deci *a* și ieșit din bloc. Experiența a demonstrat, spune el, că nu are rost să rămînem mai departe în bloc. În multe țări, Zimmerwaldul a devenit chiar o frînă pentru progresul mișcării. Îndărățul lui se camuflează social-șoviniștii.

„Pravda” nr. 46 din 15 (2) mai 1917

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

23

CUVÎNTARE ÎN SUSȚINEREA REZOLUȚIEI
CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
29 APRILIE (12 MAI)

A vorbi în rezoluția cu privire la momentul actual numai despre condițiile din Rusia este o greșeală. Războiul ne-a legat atât de indisolubil, încît ar fi o mare greșeală să ignorăm totalitatea relațiilor internaționale.

Ce sarcini se vor ridica în fața proletariatului din Rusia dacă mișcarea mondială ne va pune în fața revoluției sociale? — iată principala problemă care este examinată în rezoluție.

„Premisele obiective ale revoluției socialiste, care, fără îndoială, existau încă înainte de război în țările cele mai înaintate și mai dezvoltate, se maturizau și se maturizează în continuare cu o mare repeziciune, ca urmare a războiului. Procesul de înlăturare și dispariție a gospodăriilor mici și mijlocii se accelerează și mai mult. Concentrarea și internaționalizarea capitalului iau proporții gigantice. Capitalismul monopolist se transformă în capitalism monopolist de stat; într-o serie de țări sub presiunea momentului, se introduce reglementarea socială a producției și a repartiției, iar în unele se trece la obligativitatea generală a muncii“.

Înainte de război a existat monopolul trusturilor, sindicatelor, în timpul războiului s-a introdus monopolul de stat. Obligativitatea generală a muncii este un element nou, care constituie o parte din ansamblul socialismului, lucru pe care adeseori îl dau uitării cei cărora le este teamă să examineze în mod concret condițiile create.

Centrul de greutate al primei părți a rezoluției este axat pe caracterizarea condițiilor economiei capitaliste mondiale. Este interesant că Engels arăta în urmă cu 27 de ani cât de nesatisfăcător este acest mod de a pune problema capitalismului, când, fără a se ține seama de rolul trusturilor, se spune: „ceea ce caracterizează capitalismul este lipsa de plan“. Engels observă: „acolo unde există trusturi, nu e lipsă de plan deși există capitalism“. Este cu atât mai potrivit să dăm această indicație acum, când avem un stat militar: capitalismul monopolist de stat. Introducerea planului nu scoate pe muncitori din situația lor de robi, iar capitaliștii storc profituri într-un mod mai „planificat“. În momentul de față asistăm la transformarea directă a capitalismului în forma lui planică superioară.

Partea a doua a rezoluției nu necesită explicații.

Asupra părții a treia însă trebuie să ne oprim mai amănunțit (citește din rezoluție).

„Proletariatul din Rusia, care acționează într-una dintre cele mai înapoiate țări din Europa, în mijlocul unei mase a populației formate din țărani cu gospodărie mică, nu-și poate pune drept scop înfăptuirea imediată a unei transformări socialiste.

Ar fi însă o mare greșeală, iar în practică ar însemna chiar o trecere totală de partea burgheziei să se deducă de aici că ar fi necesar ca clasa muncitoare să acorde sprijin burgheziei sau să-și limiteze activitatea la un cadru acceptabil pentru mica burghezie ori să renunțe la rolul conducător al proletariatului în munca de lămurire a poporului asupra caracterului urgent al unei serii de acțiuni — devenite actuale din punct de vedere practic — pe calea spre socialism“.

Din primele premise se trage, de obicei, următoarea concluzie: „Rusia este o țară înapoiată, țărănească, mic-burgheză, și de aceea nici vorbă nu poate fi de o revoluție socială“, dar se dă uitării faptul că războiul ne-a pus în condiții neobișnuite și că alături de mica burghezie există marele capital. Și ce să facă Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților când puterea va trece în mâinile lor?

Să treacă de partea burgheziei ? Clasa muncitoare continuă lupta ei de clasă — iată răspunsul.

Ce este posibil și ce este necesar în condițiile existenței puterii Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților ?

În primul rînd, naționalizarea pămîntului. Naționalizarea pămîntului este o măsură burgheză ; ea nu exclude capitalismul, după cum nici capitalul nu o exclude, dar dă o lovitură puternică proprietății private. Apoi (citește) :

„...instituirea controlului de stat asupra tuturor băncilor, concomitent cu fuzionarea lor într-o bancă centrală unică, precum și asupra instituțiilor de asigurare și a celor mai mari syndicate capitaliste (de pildă Sindicatul fabricanților de zahăr, Produgol, Prodamet etc.) și trecerea treptată la o impunere mai echitabilă, progresivă pe venit și pe avere. Sînt măsuri întru totul maturizate din punct de vedere economic, absolut realizabile imediat din punct de vedere tehnic, iar din punct de vedere politic măsuri care *pot* avea sprijinul majorității covârșitoare a țăranilor, care vor avea de cîștigat sub toate aspectele de pe urma acestor transformări“.

Acest punct a necesitat o discuție. Încă în „Pravda“ am avut prilejul să declar în legătură cu articolele lui Plehanov : „cei ce vorbesc despre imposibilitatea socialismului caută să-l prezinte așa cum le convine lor : nebulos, neclar, să-l prezinte ca un salt“. Însuși Kautsky scrie : „nici un socialist nu vorbește despre desființarea proprietății private în ceea ce-i privește pe țărani“. Înseamnă însă că existența marelui capital ne dispensează de controlul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților asupra producției, asupra syndicatelor fabricanților de zahăr etc. ? Această măsură nu înseamnă socialism ; ea este o măsură tranzitorie, dar înfăptuirea unor asemenea măsuri legate de existența Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților va face ca Rusia să pășească cu un picior în socialism, cu un singur picior, deoarece majoritatea țăranimii conduce cealaltă latură economică a țării. Că aceste transformări

sînt maturizate din punct de vedere economic nu se poate nega. Pentru a le înfăptui din punct de vedere politic trebuie să ai majoritatea, iar majoritatea o constituie țărani, care sînt, fără îndoială, interesați în aceste transformări. Dacă ei vor avea destul spirit de organizare, asta-i altă problemă, noi nu răspundem pentru ei.

O veche și obișnuită expresie împotriva socialismului spune că el înseamnă „o cazarmă de masă“, „o birocrație de masă“. Noi trebuie să punem acum problema socialismului altfel decît se punea pînă acum, să-l transpunem din domeniul nebulosului într-un domeniu cît se poate de concret: naționalizarea pămînturilor, control asupra sindicatelor etc. (citește din rezoluție).

„Toate măsurile menționate, precum și altele similare, pot și trebuie să fie nu numai discutate și pregătite pentru a fi înfăptuite pe scara întregului stat, în condițiile trecerii întregii puteri în mîna proletarilor și semiproletarilor, ci și realizate de organele revoluționare locale ale puterii întregului popor atunci cînd lucrul devine posibil.

Măsurile menționate trebuie să fie înfăptuite cu o deosebită prudență și cu multe precauții; este necesar să cucerești o majoritate stabilă a populației și să o faci să ajungă la convingerea conștientă că cutare sau cutare măsură este realizabilă din punct de vedere practic. Tocmai în această direcție trebuie să-și îndrepte atenția și eforturile avangarda conștientă a maselor muncitoare, care sînt datoare să ajute masele țărănești să găsească o ieșire din actuala stare de ruină“.

Ultimele cuvinte constituie miezul întregii rezoluții: noi preconizăm socialismul nu ca pe un salt, ci ca pe o ieșire practică din actuala stare de ruină.

„Revoluția este o revoluție burgheză, și de aceea nu este cazul să se vorbească de socialism“, afirmă adversarii. Noi vom spune dimpotrivă: „tocmai fiindcă burghezia nu poate ieși din situația care s-a creat, revoluția merge mai departe“. Noi nu trebuie să ne limităm la o frazeologie democratică, ci să explicăm maselor care este situația și să le indicăm o serie de măsuri practice: să ia în mîinile

lor sindicatele, să le controleze prin Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților etc. Iar toate aceste măsuri odată îndeplinite vor face tocmai ca Rusia să pășească cu un picior în socialism. Programul nostru economic trebuie să arate cum să ieșim din starea de ruină — iată după ce trebuie să ne ghidăm.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în : „Conferința organizației
orașenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verbal*

24

REPLICI DATE ÎN TIMPUL DEZBATERII
 REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL
 29 APRILIE (12 MAI)

1

Întrebare din sală. Controlul asupra sindicatelor și băncilor este o măsură recomandabilă numai pe scara întregului stat sau aici sînt incluse și măsuri cum ar fi controlul asupra întreprinderilor particulare etc. ?

Nu, ele nu sînt incluse aici, deoarece această practică, generată de viață, și-a găsit locul într-o altă rezoluție, unde se află într-o perspectivă mai bună *. Iar rezoluția pe care o discutăm tratează despre altă temă : realizarea de măsuri pe calea spre socialism.

2

Soloviov propune un amendament : cîteva cuvinte prin care să se facă o caracterizare a statului din această perioadă de tranziție, lucru foarte important, deoarece definește orientarea generală a muncii Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților..

Lenin este împotriva amendamentului propus de tov. Soloviov.

În diferitele rezoluții dăm tot timpul definiții concrete. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților pot acționa fără poliție, deoarece dispun de soldați înarmați. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților sînt instituții care pot înlocui vechea funcționărimă.

Vechiul program agrar... ** nu a izbutit, dar trebuie spus : „partidul cere o republică proletar-țăărănească, fără

* Vezi volumul de față, p. 435. — *Nota red.*

** În procesul-verbal urmează un cuvînt indescifrabil. — *Nota red.*

poliție, fără armată permanentă și fără funcționărimă“. Avînd în vedere că această problemă a și fost rezolvată * de conferință, nu ne mai rămîne decît să-i dăm o formulare.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în : „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917“*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verb.*

* Vezi volumul de față, p. 419. -- *Nota red*

REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA MOMENTUL ACTUAL

Războiul mondial, generat de lupta trusturilor mondiale și a capitalului bancar pentru dominația asupra pieței mondiale, a dus la distrugeri masive de valori materiale, la distrugerea forțelor de producție, la o atare creștere a industriei de război, încât pînă și producerea unui minim absolut necesar de obiecte de consum și de mijloace de producție se dovedește imposibilă.

Astfel războiul a pus omenirea într-o situație din care nu există ieșire și a adus-o în pragul pieirii.

Premisele obiective ale revoluției socialiste, care, fără îndoială, existau încă înainte de război în țările cele mai înaintate și mai dezvoltate, se maturizau și se maturizează în continuare, ca urmare a războiului, cu o mare repezițiune. Procesul de eliminare și dispariție a gospodăriilor mici și mijlocii se accelerează și mai mult. Concentrarea și internaționalizarea capitalului iau proporții gigantice. Capitalismul monopolist se transformă în capitalism monopolist de stat ; într-o serie de țări, sub presiunea momentului, se introduce reglementarea socială a producției și a repartiției, iar în unele din ele se trece la obligativitatea generală a muncii.

În condițiile menținerii proprietății private asupra mijloacelor de producție, toate aceste măsuri tinzînd spre o mai mare monopolizare și o mai mare etatizare a producției sînt însoțite inevitabil de înăsprirea exploatării maselor muncitoare, de creșterea asupririi, de faptul că este mai greu să se dea o ripostă exploatătorilor, de înte-

șirea reacțiunii și a despotismului militar și, totodată, duc inevitabil la o creștere fabuloasă a profitului marilor capitaliști pe seama tuturor celorlalte pături ale populației. La aservirea maselor muncitoare pe multe decenii prin tributul pe care ele trebuie să-l plătească capitaliștilor sub formă de dobânzi de miliarde în contul împrumuturilor. În cazul desființării proprietății private asupra mijloacelor de producție și al trecerii întregii puteri de stat în mâinile proletariatului, aceleași condiții constituie însă cheazășia succesului unei transformări a societății care va lichida exploatarea omului de către om și va asigura bunăstarea generală.

*
* *
*

Pe de altă parte, previziunea socialiștilor din întreaga lume, care au declarat în unanimitate în Manifestul din 1912 de la Basel că *revoluția proletară* este inevitabilă tocmai în legătură cu războiul imperialist care se apropia pe atunci și care bîntuie astăzi, este adevărată concret de desfășurarea evenimentelor.

Revoluția rusă este numai prima etapă a celei dintîi dintre revoluțiile proletare pe care războiul le generează în mod inevitabil.

În toate țările crește indignarea maselor largi populare împotriva clasei capitaliștilor și conștiința proletariatului că numai trecerea puterii în mâinile sale și desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție vor salva omenirea de la pieire.

În toate țările, în special în țările cele mai înaintate, Anglia și Germania, sute de socialiști care n-au trecut de partea burgheziei naționale „proprii” au fost zvîrliți în închisori de guvernele capitaliștilor, care, prin aceste persecuții, dovedesc limpede că se tem de revoluția proletară ce crește în adîncurile maselor populare. Maturizarea ei în Germania este atestată și de grevele de masă, care au crescut în amploare mai ales în cursul ultimelor săptămîni, precum și de faptul că pe front se înmulțesc cazurile de fraternizare a soldaților germani cu cei ruși.

Încrederea frățească și alianța frățească dintre muncitorii din toate țările, dintre muncitorii care astăzi se extermină unii pe alții de dragul intereselor capitaliștilor, încep să se restabilească încetul cu încetul, iar acest fapt creează, la rîndul său, premise pentru acțiuni revoluționare solidare ale muncitorilor din diferite țări. Numai asemenea acțiuni pot asigura revoluției socialiste mondiale o dezvoltare cît mai sistematică și un succes cît mai sigur.

*
* *
*

Proletariatul din Rusia, care acționează într-una dintre cele mai înapoiate țări din Europa, în mijlocul unei mase a populației formate din țărani cu gospodărie mică, nu-și poate pune drept scop înfăptuirea imediată a unei transformări socialiste.

Ar fi însă o foarte mare greșeală, iar în practică ar însemna chiar o trecere totală de partea burgheziei, să se deducă de aici că clasa muncitoare trebuie să acorde sprijin burgheziei sau să-și limiteze activitatea la un cadru acceptabil pentru mica burghezie ori să renunțe la rolul conducător al proletariatului în munca de lămurire a poporului asupra caracterului urgent al unei serii de acțiuni — devenite actuale din punct de vedere practic — pe calea spre socialism.

Un astfel de pas este, în primul rînd, naționalizarea pămîntului. Această măsură, care nu depășește cadrul orînduirii burgheze, ar constitui în același timp o puternică lovitură dată proprietății private asupra mijloacelor de producție și de aceea ar face să crească influența proletariatului socialist asupra semiproletarilor de la sate.

Astfel de măsuri sînt, apoi, instituirea controlului de stat asupra tuturor băncilor concomitent cu fuzionarea lor într-o bancă centrală unică, precum și asupra instituțiilor de asigurare și a celor mai mari syndicate capitaliste (de pildă Sindicatul fabricanților de zahăr, Prodigol, Prodamet etc.), și trecerea treptată la o impunere mai echitabilă, progresivă pe venit și pe avere. Sînt măsuri întru totul maturizate din punct de vedere economic, absolut

realizabile imediat din punct de vedere tehnic, iar din punct de vedere politic măsuri care *pot* avea sprijinul majorității covârșitoare a țăranilor, care vor avea de câștigat sub toate aspectele de pe urma acestor transformări.

Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc., care astăzi au împânzit Rusia cu o rețea din ce în ce mai ramificată, ar putea de asemenea, o dată cu măsurile arătate, să treacă la înfăptuirea obligativității generale a muncii, deoarece caracterul acestor instituții asigură, pe de o parte, trecerea spre toate aceste noi transformări numai în măsura în care covârșitoarea majoritate a poporului va înțelege temeinic și în mod conștient necesitatea lor practică, iar pe de altă parte caracterul acestor instituții asigură o înfăptuire nu polițist-birocrațică a transformărilor, ci participarea de bună voie a maselor organizate și înarmate ale proletariatului și ale țăraninii la rânduirea propriei lor gospodării.

Toate măsurile menționate, precum și altele similare pot și trebuie să fie nu numai discutate și pregătite pentru a fi înfăptuite pe scara întregului stat, în condițiile trecerii întregii puteri în mâna proletarilor și semiproletarilor, ci și realizate de organele revoluționare locale ale puterii întregului popor atunci când lucrul devine posibil.

Măsurile menționate trebuie să fie înfăptuite cu o deosebită prudență și cu multe precauții; este necesar să cucești o majoritate stabilă a populației și s-o faci să ajungă la convingerea conștientă că cutare sau cutare măsură este realizabilă din punct de vedere practic. Tocmai în această direcție trebuie să-și îndrepte atenția și eforturile avangarda conștientă a maselor muncitorești, care sînt datoare să ajute masele țărănești să găsească o ieșire din actuala stare de ruină.

*Supliment la nr. 13 al ziarului
„Soldatskaia Pravda”
din 16 (3) mai 1917*

*Se tipărește după textul
Suplimentului, confruntat
cu textul exemplarului dactilografiat
al procesului-verbal,
corectat de V. I. Lenin*

26

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA ÎNCHIDEREA CONFERINȚEI
29 APRILIE (12 MAI)

Din lipsă de timp, Lenin renunță să ia cuvîntul în susținerea schimbării denumirii partidului și trimite la ultima sa broșură, „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră” *, care va servi drept material de discuție în organizațiile locale.

Cîteva cuvinte cu privire la conferință.

Timpul a fost scurt și am avut mult de lucru. Partidul nostru este pus în condiții grele. Partidele defensiste sînt mari, dar masele proletare au o atitudine negativă față de defensism și față de războiul imperialist. Rezoluțiile noastre nu se adresează direct maselor largi, ele vor coordona însă activitatea agitatorilor și propagandiștilor noștri, iar cititorii vor găsi în ele un îndreptar pentru munca lor. Noi trebuie să vorbim în fața a milioane de oameni, trebuie să atragem forțe noi din rîndurile maselor, să cerem muncitorilor conștienți mai ridicați să explice tezele noastre la nivelul maselor. Vom depune toate eforturile pentru ca în broșurile noastre rezoluțiile să fie expuse mai popular și sperăm că tovarășii de pe teren vor face același lucru. Proletariatul va găsi în rezoluțiile noastre un material călăuzitor pentru a înainta spre a doua etapă a revoluției noastre.

(Conferința se încheie în acordurile Internaționalei.)

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în „Conferința organizației
orășenești Petrograd
și Conferința generală a P.M.S.D. (b)
din Rusia din aprilie 1917”*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verbal*

* Vezi volumul de față, p. 151—186. — *Nota red.*

INTRODUCERE LA REZOLUȚIILE
CONFERINȚEI A ȘAPTEA GENERALE
(DIN APRILIE) A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA ¹⁵⁹

Tovarăși muncitori !

Conferința generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, unificat de Comitetul Central și denumit în limbaj popular partidul „bolșevic“, a luat sfârșit.

Conferința a adoptat hotărâri de o deosebită importanță în toate problemele fundamentale ale revoluției ; publicăm mai jos textul complet al acestor hotărâri.

Revoluția trece printr-o criză, fapt care a putut fi constatat pe străzile Petrogradului și ale Moscovei în zilele de 19—21 aprilie. Faptul a fost recunoscut de guvernul provizoriu. El a fost recunoscut de Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. El este confirmat o dată mai mult, în momentul cînd scriem aceste rînduri, de demisia lui Gucikov.

Criza puterii, criza revoluției nu sînt întîmplătoare. Guvernul provizoriu este un guvern al moșierilor și capitaliștilor, care, fiind legați de capitalul rus și anglo-francez, sînt nevoiți să continue războiul imperialist. Războiul a dus însă pe soldați la exasperare ; ei înțeleg din ce în ce mai bine că războiul este dus pentru interesele capitaliștilor ; ei nu vor război. Și, în același timp, Rusia, ca și alte țări, este amenințată de spectrul teribil al unei catastrofe cumplite, al lipsei de cereale, al unei ruini economice totale.

Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, care a încheiat o înțelegere cu guvernul provizoriu și-l sprijină, care sprijină împrumutul și deci și războiul, a ajuns și el într-un impas. Sovietul poartă răspun-

derea pentru Guvernul provizoriu și, văzînd că nu există ieșire din situație, s-a împotmolit și el încheind această înțelegere cu guvernul capitaliștilor.

În această măreață clipă istorică, cînd este în joc viitorul revoluției, cînd capitaliștii ba sînt cuprinși de desperare, ba se gîndesc să treacă la împușcarea muncitorilor, partidul nostru vine în fața poporului și, prin hotărîrile conferinței sale, îi spune :

Trebuie să înțelegem care sînt *clasele* ce împing revoluția înainte. Trebuie să vedem lucid năzuințele lor deosebite. Capitalistul nu poate să meargă pe același drum cu muncitorul. Micii proprietari nu pot nici să se încreadă cu totul în capitaliști, nici să se hotărască cu toții și dintr-o dată să încheie o alianță strînsă și frățească cu muncitorii. Numai înțelegînd deosebirea dintre aceste clase poți găsi o cale justă pentru revoluție.

Hotărîrile adoptate de conferința noastră în toate problemele fundamentale ale vieții poporului scot la iveală cu precizie deosebirea dintre interesele diferitelor clase, arată că este absolut imposibil să se iasă din impas printr-o politică de încredere față de guvernul capitaliștilor sau prin sprijinirea acestuia.

Situația este cît se poate de grea. Ieșirea este una singură : trecerea întregii puteri de stat în mîna Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor etc. pe întreg cuprinsul Rusiei, de jos și pînă sus. Numai cu condiția trecerii puterii în mîna clasei muncitoare, dacă aceasta va fi sprijinită de majoritatea țărănimii, se poate conta pe o rapidă restabilire a încrederii muncitorilor din celelalte țări, pe o puternică revoluție în Europa, care să scuture jugul capitalului și să sfărîme cătușele de fier ale criminalului măcel dintre popoare. Numai în condițiile trecerii puterii în mîinile clasei muncitoare, dacă aceasta va fi sprijinită de majoritatea țărănimii, putem nutri speranța fermă că toate masele muncitoare vor avea încredere deplină în această putere și că vor porni, strîns unite ca un singur om, la muncă plină de abnegație pentru reorganizarea întregii vieți a poporului în interesul maseilor muncitoare, iar nu în interesul capitaliștilor și moșierii-

lor. Fără o asemenea muncă plină de abnegație, fără ca fiecare în parte și toți laolaltă să facă eforturi uriașe, fără fermitatea și hotărîrea de a reorganiza viața pe baze noi, fără o organizare și o strictă disciplină tovarășească a tuturor muncitorilor și a tuturor țărănilor săraci, *fără toate acestea nu există nici o ieșire.*

Războiul a adus întreaga omenire la marginea prăpastiei. Capitaliștii s-au angrenat în război și nu sînt în stare să se smulgă din el. Întreaga lume se află în fața unei catastrofe.

Tovarăși muncitori ! Se apropie clipa cînd evenimentele vă vor cere să dați încă o dată dovadă de eroism, de un eroism și mai mare — eroismul a milioane și zeci de milioane de oameni — decît în glorioasele zile ale revoluției din februarie și martie. Fiți gata !

Fiți gata și nu uitați că, dacă împreună cu capitaliștii ați putut învinge în cîteva zile prin simpla explozie a revoltei populare, pentru a repurta victoria împotriva capitaliștilor și pentru a-i înfrînge e necesar mai mult decît atît. Pentru a obține o asemenea victorie, pentru ca muncitorii și țărăni săraci să poată cuceri puterea, pentru ca s-o poată păstra, pentru ca s-o poată folosi cu pricepere, e nevoie de organizare, organizare și iar organizare.

Partidul nostru vă ajută din toate puterile, în primu' rînd, străduindu-se să vă facă să înțelegeți clar situația diferită a diferitelor clase și forța lor diferită. Acestei probleme îi sînt consacrate hotărîrile conferinței noastre. Fără această conștiință clară, organizarea este egală cu zero. Fără organizare nu e cu putință o acțiune a milioane de oameni, nu e cu putință nici un succes.

Nu vă încredeți în vorbe. Nu vă lăsați amăgiți de făgăduieli. Nu vă supraapreciați forțele. Organizați-vă pe uzine, pe regimente și companii, pe cartiere. Lucrați în direcția organizării zi de zi, ceas de ceas, lucrați voi înșivă ; această muncă nu poate fi încredințată altcuiva. Căutați ca prin această muncă masele să prindă treptat încredere deplină în muncitorii înaintați, o încredere trainică și de nezdruccinat. Iată conținutul esențial al tuturor hotărîrilor conferinței noastre. Iată principalul în-

vățămînt ce rezultă din întreaga desfășurare a revoluției. Iată singura cheazășie a succesului.

Tovarășii muncitori ! Noi vă chemăm la o muncă grea, serioasă și neobosită, care să unească strîns proletariatul conștient revoluționar din toate țările. Iată singura cale care duce la o ieșire, la salvarea omenirii de ororile războiului, de jugul capitalului.

*Supliment la nr. 13 al ziarului
„Soldatskaia Pravda”
din 16 (3) mai 1917*

*Se tipărește după textul
suplimentului*

CONSPECTUL UNEI CUVÎNTĂRI
NEIDENTIFICATE
ROSTITE LA UN MITING

Soarta revoluției a fost hotărâtă de către muncitorii din Petrograd.

Revoluția nu s-a oprit, ea abia începe.

Petrogradul a trezit Rusia. Petrogradul a eliberat-o. Măreața operă înfăptuită de muncitorii din Petrograd.

Mai târziu, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților va prelua puterea și ne va izbăvi de război și de dominația capitalului !

Ceea ce au început muncitorii din Petrograd va continua pe front fraternizarea soldaților.

Alianță frățească între muncitorii din toate țările.

Alianță revoluționară.

Trăiască revoluția rusă !

Trăiască revoluția socialistă mondială !

N. Lenin

25 aprilie 1917 *

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin” vol. XXI*

*Se tipărește după o însemnare
făcută de mina unui necunoscut,
revăzută și completată de V. I. Lenin*

* Ultimele două fraze, data și semnătura sînt scrise de V. I. Lenin. — *Nota red.*

IMPORTANȚA FRATERNIZĂRII

Capitaliștii cînd iau în bătaie de joc fraternizarea soldaților pe front, cînd se năpustesc cu o furie turbată împotriva ei, mint și calomniază, afirmînd că totul pornește de acolo că rușii sînt „înșelați“ de germani, amenință — prin generalii și ofițerii lor — cu pedepse pentru fraternizare.

Privită din punctul de vedere al apărării „sacrei proprietăți“ asupra capitalului și asupra profitului la capital, această politică a capitaliștilor este absolut justă : într-adevăr, pentru a înăbuși în fașă revoluția socialistă proletară, trebuie să tratezi fraternizarea așa cum o tratează capitaliștii.

Muncitorii conștienți, și după ei, datorită instinctului sigur de clase asuprite, și masa semiproletarilor, masa țăranilor săraci, nutresc cea mai profundă simpatie față de fraternizare. E limpede că fraternizarea reprezintă calea spre pace. E limpede că pe o asemenea cale nu se poate păși cu ajutorul guvernelor capitaliste, în alianță cu ele, ci împotriva lor. E limpede că această cale dezvoltă, întărește, consolidează încrederea frățească dintre muncitorii din diferitele țări. E limpede că ea începe să sfărîme blestemata disciplină a cazărmii-închisoare, disciplina supunerii oarbe a soldaților față de ofițerii și generalii „lor“, față de capitaliștii lor (deoarece cei mai mulți dintre ofițeri și generali fie că aparțin clasei capitaliștilor, fie că apără interesele acesteia). E limpede că fraternizarea este o inițiativă revoluționară a maselor, este o trezire a conștiinței, a minții, a curajului claselor asuprite, este, cu alte

cuvinte, o verigă în lanțul pașilor spre revoluția proletară, socialistă.

Trăiască fraternizarea! Trăiască revoluția socialistă mondială — *care începe* — a proletariatului!

Pentru ca fraternizarea să se îndrepte cât mai lesne, cât mai sigur, cât mai rapid spre țelul nostru, trebuie să avem grijă ca ea să fie cât mai organizată și să se bizuie pe un program politic clar.

Oricât ne-ar calomnia presa înveninată de ură a capitaliștilor și a prietenilor lor, denumindu-ne anarhiști, noi nu vom conțeni să repetăm: nu sîntem anarhiști, sîntem partizani înflăcărați ai unei cât mai bune organizări a maselor și ai unei puteri „de stat” cât mai ferme, — numai că nu vrem un stat de tipul republicii parlamentare burgheze, ci un stat de tipul Republicii Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor.

Noi am sfătuit întotdeauna și sfătuim ca fraternizarea să aibă loc într-un mod cât mai organizat, verificîndu-se — cu ajutorul rațiunii, experienței, constatările soldaților înșiși — dacă nu cumva este la mijloc vreo înșelăciune, căutîndu-se să fie îndepărtați de la mitinguri ofițerii și generalii, care, în majoritate, calomniază plini de ură fraternizarea.

Noi ne străduim să facem în așa fel, încît fraternizarea să nu se limiteze la vorbe despre pace în general, ci să treacă la discutarea unui program politic *clar*, la discutarea problemei *cum* să se pună capăt războiului, *cum* să fie doborît jugul capitaliștilor, care au început războiul și care acum îl prelungesc.

De aceea partidul nostru a lansat un apel către soldații tuturor țărilor beligerante (vezi textul acestui apel în nr. 37 al ziarului „Pravda”) * în care am expus răspunsul nostru clar, precis la aceste probleme și am prezentat un program politic clar.

E bine că soldații blestemă războiul. E bine că ei vor pace. E bine că încep să-și dea seama că războiul este în avantajul capitaliștilor. E bine că, sfărîmînd disciplina de ocnă, ei înșiși încep fraternizarea pe toate fronturile. Toate astea-s bune.

* Vezi volumul de față, p. 297—300. — *Nota red.*

Dar asta nu e încă de ajuns.

E nevoie ca soldații să treacă acum la o fraternizare în cursul căreia să fie discutat un program politic clar. Noi nu sîntem anarhiști. Noi nu sîntem de părere că războiului i se poate pune capăt printr-un simplu „refuz“, prin refuzul unor persoane, grupuri sau „mulțimi“ întîmplătoare. Noi sîntem de părere că războiului trebuie să-i pună și-i va pune capăt *revoluția* într-o serie de țări, adică cucerirea puterii *de stat* de către o nouă clasă, și anume nu de către capitaliști, nu de către micii patroni (care întotdeauna depind pe jumătate de capitaliști), ci de către proletari și semiproletari.

În apelul nostru către soldații tuturor țărilor beligerante, noi am expus programul nostru cu privire la revoluția muncitorească în toate țările : trecerea întregii puteri de stat în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților.

Tovarăși soldați ! Discutați acest program între voi și împreună cu soldații germani ! O asemenea discuție vă va ajuta să găsiți calea sigură, cît mai organizată, care să ducă cît mai rapid la încetarea războiului și la scuturarea jugului capitalului.

*
* *
*

Cîteva cuvinte despre Plehanov, una dintre slugile capitalului. E dureros să vezi cît a decăzut acest fost socialist ! El asemuiește fraternizarea cu „trădarea“ !! El spune : dacă fraternizarea va fi încununată de succes, nu va duce la o pace separată ?

Nu, domnule fost socialist, fraternizarea pe care noi am sprijinit-o pe *toate* fronturile nu duce la o pace „separată“ între capitaliștii din cîteva țări, ci la o pace generală între muncitorii revoluționari din toate țările *în ciuda* capitaliștilor din toate țările, *împotriva* capitaliștilor, pentru scuturarea jugului lor.

UNDE DUC PAȘII CONTRAREVOLUȚIONARI AI GUVERNULUI PROVIZORIU

Primum următoarea telegramă :

„Eniseisk. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților a luat cunoștință de telegrama ministrului Lvov către Krutovski, care a fost numit comisar al guberniei Eniseisk, telegramă trimisă aici ca directivă.

Protestăm împotriva intenției de a introduce din nou funcționarea și declarăm că 1) nu vom îngădui să fim conduși de funcționari numiți, 2) de nacealnicii izgoniți de țărani, care nu mai au ce căuta printre noi, 3) recunoaștem numai organele create în județul Eniseisk de către poporul însuși. 4) funcționarii numiți nu vor putea să ne comande decît trecînd peste cadavrele noastre.

Sovietul de deputați din Eniseisk“.

Așadar, guvernul provizoriu numește din Petrograd „comisari“ pentru „a conduce“ Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Eniseisk sau, în genere, organul local de autoadministrare de acolo. În plus, această numire este făcută de către guvernul provizoriu într-o astfel de formă, încît Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Eniseisk protestează împotriva „intenției de a introduce din nou funcționăria“.

Mai mult decît atît, Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Eniseisk declară că „funcționarii numiți nu vor putea să ne comande decît trecînd peste cadavrele noastre“. Comportarea guvernului provizoriu a dus pînă acolo un județ îndepărtat din Siberia, reprezentat prin instituția sa conducătoare aleasă de către întregul popor, încît el adresează guvernului amenințări directe cu *rezistență armată*.

Iată unde au ajuns domniile din guvernul provizoriu !

Și tot ei vor urla, așa cum au urlat și pînă acum, împotriva oamenilor rău intenționați „care propovăduiesc” „războiul civil” !

De ce trebuiau numiți din Petrograd sau din oricare alt centru „comisari” care „să conducă” o instituție locală *aleasă* ? Oare o persoană venită de aiurea este în stare să cunoască mai bine nevoile locale, este în stare „să conducă” populația locală ? Ce au făcut cei din Eniseisk ca să se ajungă la această măsură absurdă ? Nu era mai indicat ca, *dacă* ei au venit în conflict cît de cît cu hotărîrile majorității cetățenilor din celelalte localități, la început să se facă o încercare *de informare* fără a da prilejul să se vorbească de „funcționărimă”, fără a stîrni nemulțumirea și indignarea legitimă a populației locale ?

La toate aceste întrebări nu se poate da decît un singur răspuns. Domnii reprezentanți ai moșierilor și capitaliștilor care alcătuiesc guvernul provizoriu vor neapărat să *mențină* vechiul *aparatus* administrativ, țarist : funcționărimă „numită” de sus. Așa au făcut aproape întotdeauna toate republicile parlamentare burgheze din lume, cu excepția unor scurte perioade de revoluție în unele țări. Așa au făcut, înlesnind și pregătind revenirea *de la* republică la monarhie, la Napoleoni, la dictatori militari. Așa au făcut, și domnii cadeți vor neapărat să repete aceste triste exemple.

Problema este cît se poate de serioasă. Nu trebuie să ne facem iluzii. Prin asemenea măsuri, tocmai prin ele, guvernul provizoriu *pregătește* — indiferent *dacă* o face sau nu în mod conștient — restaurarea monarhiei în Rusia.

Întreaga răspundere pentru eventualele încercări, într-o anumită măsură inevitabile, de a restaura monarhia în Rusia cade asupra guvernului provizoriu, care ia asemenea măsuri contrarevoluționare. Căci funcționărimă „numită” de sus „să conducă” populația locală a fost și va fi întotdeauna o cheazăsie sigură a restaurării monarhiei, la fel ca și armata permanentă și poliția.

Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Eniseisk are de o mie de ori dreptate atît sub aspectul practic, cît și sub aspectul principial. Nu trebuie îngăduită întoarcerea nacealnicilor izgoniți de țărani. Nu trebuie

Îngăduită introducerea sistemului „numirii“ funcționarilor. Trebuie să fie recunoscute „numai organele create de poporul însuși“ în localitatea respectivă.

Ideea necesității „conducerii“ prin intermediul funcționarilor „numiți“ de sus este profund falsă, nedemocratică, o *aventură* cezaristă sau blanquistă. Engels a avut perfectă dreptate în 1891, când, criticînd proiectul de program al social-democraților germani molipsiți în mare măsură de birocrațism, insista asupra revendicării: autoadministrare locală fără nici o supraveghere de sus. El avea dreptate amintind de experiența Franței, care, între 1792 și 1798, a fost condusă de organe locale alese fără vreo supraveghere de acest fel și care nu „s-a prăbușit“ de loc, nu „s-a destrămat“, ci, dimpotrivă, s-a întărit, s-a închegat din punct de vedere democratic, s-a organizat ¹⁶⁰.

Stupidele prejudecăți birocratice, rutina cazomă a deprinderilor moștenite de la țarism, ideile profesionale reacționare cu privire la necesitatea birocrațismului, apucăturile și tentativele contrarevoluționare ale moșierilor și capitaliștilor — iată terenul pe care au apărut și apar măsurile guvernului provizoriu, măsuri aidoma celei analizate de noi.

Un simț democratic sănătos al muncitorilor și țăranilor indignați de încercarea batjocoritoare „de a numi“ de sus funcționari care „să conducă“ pe localnicii adulți, imensa majoritate care și-a ales împuterniciți — iată ce a dovedit Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Eniseisk.

Poporul are nevoie de o republică muncitorească și țăranăască cu adevărat democratică, fără alte autorități în afară de cele alese, care în orice moment pot fi înlocuite la dorința populației. Pentru o *astfel* de republică trebuie să lupte toți muncitorii și țăranii, *împotriva* tentativelor guvernului provizoriu de a restabili metodele și organele de conducere țariste, monarhice.

O MINCIUNĂ PREA GOGONATĂ

Preaînțeleapta „Raboceaia Gazeta“ asigură pe cititorii săi că Plehanov și Lenin sînt aliați, deoarece amîndoi se pronunță împotriva Conferinței de la Stockholm a social-șoviniștilor. Și, fără a pomeni un singur cuvînt despre argumentele noastre de fond și trecînd sub tăcere faptul că această conferință constituie un *paravan* pentru diplomații capitaliști, „Raboceaia Gazeta“ caută să se eschiveze prin urlete.

Jalnic procedeu !

Marxistul trebuie să spună poporului adevărul, trebuie să demaște uneltirile diplomaților care acționează *prin intermediul* social-șoviniștilor.

Marxistul nu-și poate permite, așa cum își permite „Raboceaia Gazeta“, să treacă sub tăcere faptul că refuzul social-șoviniștilor francezi *denotă* dorința burgheziei anglo-franceze și a burgheziei ruse de a prelungi războiul pînă la zdrobirea totală a Germaniei.

„Pravda“ nr. 43 din 11 mai
(28 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SOCIAL-ȘOVINIȘTII ȘI INTERNAȚIONALISTIȘTII

Social-șoviniștii, trădînd socialismul și trecînd de partea „propriilor“ lor capitaliști, s-au scindat în mod firesc după cum sînt grupați și capitaliștii în război. Scindarea este, desigur, vremelnică. Plehanov nu vrea să participe la o conferință la care participă și Scheidemann, dar tot el apără „Internaționala“ social-șoviniștilor, care a trădat socialismul. Cu alte cuvinte, Plehanov se pronunță pentru sciziune cu alde Scheidemann *atîta timp* cît capitaliștii, ai căror agenți sînt atît Plehanov, cît și Scheidemann, sînt scindați între ei. Plehanov se va pronunța pentru unitate cu alde Scheidemann atunci cînd „domnii“ (capitaliștii din ambele țări) se vor împăca. Nu poate fi negată consecvența poziției lui Plehanov : consecvență în trădarea socialismului, consecvență în slujirea capitaliștilor cu trup și suflet.

Nu e de mirare nici faptul că reprezentanții curentului socialist internațional al „centrului“ (Kautsky și alții), pronunțîndu-se în genere pentru „unitate“ cu social-șoviniștii, acceptă să participe la conferința pe care o organizează un agent al lui Scheidemann, Borgbjerg, sau organizează ei înșiși (așa cum face Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd) o conferință „socialistă“ internațională împreună cu alde Scheidemann și Plehanov. Nu este de mirare că reprezentanții ruși ai „centrului“, al căror purtător de cuvînt este „Raboceaia Gazeta“, s-au înfuriat pe partidul nostru fiindcă a refuzat să participe la conferința lui Borgbjerg.

Ieri-seară am primit de la corespondentul nostru din Stockholm următoarea telegramă :

„Haase, Longuet participă la conferință. «Spartacus» a refuzat“.

Grupul „Spartacus“, sau „Die Internationale“, se numește în Germania grupul din care face parte Karl Liebknecht. În ultimul timp s-a făcut multă vîlvă, au făcut în special vîlvă cei interesați să încurce ițele, în jurul faptului că grupul lui Liebknecht a fuzionat cu kautskiștii în noul „Partid social-democrat independent din Germania“¹⁶¹. În realitate, acest grup n-a fuzionat complet cu kautskiștii, ci și-a păstrat independența organizatorică, încheind doar un bloc temporar și condiționat împotriva social-șoviniștilor.

Telegrama de mai sus confirmă încă o dată acest lucru. Cînd s-a pus la ordinea zilei o chestiune practică, cînd trebuia să se dea un răspuns imediat clar și precis la întrebarea dacă trebuie să se meargă alături de alde Scheidemann și de agenții lor, — alianța dintre K. Liebknecht și grupul său, pe de o parte, și Kautsky & Co., pe de altă parte, s-a desfășurat pe loc.

Rezoluția noastră cu privire la Borgbjerg ne „izolează“, exprimau temeri unii tovarăși.

Nu, tovarăși! Ea ne izolează numai de *cei care șovăie*. Nu poți ajuta pe cei ce șovăie decît punînd tu însuți capăt șovăielilor.

Evenimentele au confirmat cu o rapiditate și o precizie admirabilă justetea rezoluției noastre împotriva lui Borgbjerg. Kautskiștii germani (Haase) și cei francezi (Longuet) continuă să șovăie, acceptînd să participe la o conferință alături de social-șoviniști, fără a se hotărî să se delimiteze definitiv de ei.

Luînd inițiativa acestei delimitări definitive, partidul nostru a și început să unească strîns elemente ale Internaționalei a III-a. Coincidența dintre tactica noastră și tactica grupului lui K. Liebknecht nu este întîmplătoare. Ea reprezintă un pas spre Internaționala a III-a care ia ființă.

„Pravda“ nr. 44 din 12 mai
(29 aprilie) 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

I. G. ȚERETELI ȘI LUPTA DE CLASĂ

Toate ziarele reproduc, integral sau în extrase, discursul rostit de I. G. Țereteli în ziua de 27 aprilie la ședința solemnă a deputaților din toate legislaturile Dumei de stat.

A fost, incontestabil, un discurs ministerial. Doar a vorbit un ministru fără portofoliu. Credem, totuși, că n-ar fi rău dacă, *chiar* și atunci când miniștri fără portofoliu țin discursuri ministeriale, și-ar aminti de socialism, de marxism, de lupta de clasă. Fiecăruia cum îi șade bine: burgheziei i se cade să evite discuții despre lupta de clasă, analizarea ei, studierea ei, fundamentarea politicii din punctul de vedere al acestei lupte. Burgheziei i se cade să înlătore asemenea teme „neplăcute” și „lipsite de tact”, după cum se spune în saloane, și să preamărească „unitatea” „tuturor celor ce sînt amici ai libertății”. Unui partid proletar i se cade să nu uite de lupta de clasă.

Fiecăruia cum îi șade bine.

Două idei politice fundamentale stau la baza cuvîntării rostite de I. G. Țereteli: prima că se poate și trebuie să distingem două „părți” ale burgheziei. O parte „a mers pe linia unei înțelegeri cu democrația”; situația acestei burghezii este „trainică”. Cealaltă e reprezentată de „cercurile lipsite de răspundere ale burgheziei și care provoacă războiul civil” sau, cum a denumit-o altfel Țereteli: „multe dintre așa-numitele elemente cenzitate moderate”.

A doua idee politică a oratorului: „Încercarea de a proclama (!!) acum dictatura proletariatului și a țără-

nimii“ ar fi o încercare „desperată“, cu care el, Țereteli, n-ar fi de acord decît în cazul în care ar avea, fie și pentru o clipă, convingerea că ideile lui Șulghin sînt „ideile întregii burghezii cenzitare“.

Să analizăm cele două idei politice ale lui I. G. Țereteli, care se situează, așa cum îi șade bine unui ministru fără portofoliu sau unui ministeriabil, pe o poziție de „centru“ : nici reacțiune, nici revoluție ! nici cu Șulghin, nici cu partizanii „încercărilor desperate“.

Ce deosebiri de clasă a arătat Țereteli că ar exista între cele două părți ale burgheziei stabilite de el ? Nici una. El nici nu s-a gîndit măcar că politica trebuie fundamentată din punctul de vedere al luptei de clasă. Cele două „părți“ ale burgheziei sînt prin baza lor de clasă moșieri și capitaliști. Țereteli nu a spus nici un cuvînt despre faptul că Șulghin *nu* ar reprezenta aceleași clase sau subgrupe de clase ca Gucikov (membru în guvernul provizoriu, și încă unul dintre cei mai marcanți...). Țereteli a delimitat ideile lui Șulghin de ideile „întregii“ burghezii cenzitare, fără să aducă *nici un fel* de argumente în sprijinul afirmației sale. Și nici n-ar fi putut aduce. „Ideile“ lui Șulghin — pentru puterea unică a guvernului provizoriu, contra unui control exercitat asupra acestui guvern de către soldații înarmați, contra „propagandei împotriva Angliei“, contra „ațîțării“ soldaților împotriva „castei ofițerilor“, contra propagandei duse din „Petrogradskaia storona“¹⁶² etc. — sînt idei pe care cititorul le întîlnește zilnic în paginile ziarului „Reci“, în discursurile și în manifestele miniștrilor cu portofoliu etc.

Deosebirea constă numai în faptul că Șulghin vorbește „cu mai multă însuflețire“, în timp ce guvernul provizoriu, în calitatea sa de guvern, *vorbește* mai cumpătat. Șulghin cîntă cu un timbru de bas, iar Miliukov cîntă în falset. Miliukov se pronunță pentru un acord cu Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, Șulghin *nu e* nici el *împotriva* acordului. Șulghin și Miliukov sînt amîndoi „pentru alte modalități de control“ (adică nu soldatul înarmat să fie cel care controlează).

Țereteli a aruncat peste bord orice idei cu privire la lupta de clasă ! El *nu* a indicat și nu s-a gîndit să indice

nici deosebiri de clasă între „cele două părți“ ale burgheziei, nici deosebiri politice cît de cît serioase!

Într-un pasaj din discursul său, Țereteli a înțeles prin „democrație“ „proletariatul și țărănimea revoluționară“. Să luăm această definiție de clasă. Burghezia a încheiat un acord cu această democrație. Se pune întrebarea: *prin ce se menține această înțelegere? prin ce interese de clasă?*

Țereteli nu suflă o vorbă despre toate acestea! El vorbește numai despre „o platformă democratică comună, care, în momentul de față, este acceptabilă pentru întreaga țară“, adică, evident, pentru proletari și țărani, deoarece, făcînd abstracție de „cenzitari“, țara sînt muncitorii și țărani.

Exclue această platformă, de pildă, problema pămîntului? Nu. Ea o trece sub tăcere. Dispar oare interesele de clasă și conflictul dintre ele în urma faptului că sînt trecute sub tăcere în documentele diplomatice, în „acorduri“, în discursurile și declarațiile miniștrilor?

Țereteli „a omis“ să pună problema, el a omis un „fleac“: „numai“ interesele de clasă și lupta de clasă...

„Toate sarcinile revoluției ruse — cîntă cu glas de privighetoare I. G. Țereteli —, întreaga ei esență (!!!?) depind de faptul dacă clasele cenzitare avute“ (adică moșierii și capitaliștii) „vor înțelege că această platformă a întregului popor nu este o platformă specific proletară...“

Bieții moșieri și capitaliști! Sînt „grei de cap“. Nu „înțeleg“. Au nevoie de un ministru special din rîndurile democrației care să-i învețe să gîndească...

Ori acest reprezentant al „democrației“ a uitat de lupta de clasă și a trecut pe poziția lui Louis Blanc, încercînd prin fraze să scape de conflictul dintre interesele de clasă?

„Nu înțeleg“ Șulghin și Gucikov împreună cu Miliukov că țăranul *poate* fi împăcat cu moșierul pe baza unei platforme în care nu se vorbește despre pămînt? Sau „nu înțelege“ I. G. Țereteli că acest lucru *nu poate* fi realizat?

Muncitori și țărani, limitați-vă la ceea ce e „acceptabil“ pentru moșieri și capitaliști — iată adevărata *esență* (o esență de clasă, iar nu în vorbe) a poziției lui Șulghin-Miliukov-Plehanov. Iar ei „înțeleg“ asta mai bine decît I. G. Țereteli.

Aici am ajuns la a doua idee politică a lui Țereteli : dictatura proletariatului și a țărănimii (menționăm în treacăt că dictatura nu se „proclamă”, ci se cucerește...) ar fi o încercare desperată. În primul rînd, acum nu se mai poate vorbi așa de simplist despre această dictatură : n-ar trebui dat I. G. Țereteli la arhiva „vechilor bolșevici” *... În al doilea rînd — și aceasta este principalul — nu alcătuiesc oare muncitorii și țărani imensa majoritate a populației ? „democrație” nu înseamnă oare înfăptuirea voinței majorității ?

Cum se poate ca, rămînînd democrat, să fii *împotriva* „dictaturii proletariatului și a țărănimii” ? cum te poți teme că ea va duce la „război civil” ? (ce fel de război civil ? al unui pumn de moșieri și capitaliști *împotriva* muncitorilor și țăranilor ? al unei minorități înfime *împotriva* majorității covârșitoare ?).

I. G. Țereteli s-a încurcat definitiv, uitînd pînă și faptul că, dacă Lvov & Co. își vor ține promisiunea de a convoca o Adunare constituantă, ea va fi tocmai „dictatura” majorității ! Sau poate că și în Adunarea constituantă muncitorii și țărani trebuie să se limiteze la ceea ce este „acceptabil” pentru moșieri și capitaliști ?

Muncitorii și țărani constituie o majoritate imensă. A da toată puterea în mîinile acestei majorități este, vedeți dv., „o încercare desperată”...

Țereteli s-a încurcat, căci a uitat complet de lupta de clasă. De la punctul de vedere al marxismului el a trecut cu totul la punctul de vedere al lui Louis Blanc, care căuta „să scape” de lupta de clasă cu ajutorul frazeologiei.

Sarcina unui conducător proletar este de a explica deosebirea dintre interesele de clasă și de a convinge anumite pături ale micii burghezii (anume pe țărani săraci) să aleagă între muncitori și capitaliști, situîndu-se de partea muncitorilor.

Sarcina diverșilor Louis Blanc mic-burghezi este de a estompa deosebirile dintre interesele de clasă și de a convinge anumite pături ale burgheziei (în special pe inte-

* Vezi ale mele „Scrisori cu privire la tactică” (volumul de față, pag. 133—146.
— Nota red.

lectuali și pe parlamentari) „să se înțeleagă“ cu muncitorii, pe muncitori „să se înțeleagă“ cu capitaliștii, iar pe țărani „să se înțeleagă“ cu moșierii.

Louis Blanc a depus mult zel ca să convingă burghezia pariziană și, după cum se știe, era cât pe-acți să reușească s-o convingă să renunțe la execuțiile în masă din 1848 și 1871...

„Pravda“ nr. 44 din 12 mai
(29 aprilie) 1917
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎNGRIJORARE

În legătură cu știrea că un număr de foști miniștri au devenit directori ai unor mari bănci, „Pravda“ a pus următoarea întrebare :

„— Dar la câte bănci participă (ca directori, ca acționari, ca stăpîni de fapt) actualii miniștri Gucikov, Tereșcenko, Konovalov ?“

Și a adăugat :

„Ar fi bine ca tovarășii funcționari de bancă (care, în paranteză fie zis, trebuie se se organizeze cît mai curînd într-un sindicat al lor) să strîngă material în această privință și să-l publice în presa muncitorească“ *.

În legătură cu aceasta, ziarul „Birjevîe Vedomosti“, care, după cum se știe, „miroase“ de departe a bancă, scrie alarmat :

„Se propune «tovarășilor funcționari» să organizeze o rețea de spionaj, să scotocească în casele de fier ale miniștrilor burghezi pentru a stabili cîți bani au. Cu aceeași lipsă de jenă scotocesc bolșevicii ca să afle și convingerile altora. Poate că în curînd «Pravda» va propune tovarășilor să organizeze o ohrană proprie ? Loc în palatul Kșeșinskaia e destul...“.

De ce s-au alarmat atît de tare domnii de la „Birjevîe Vedomosti“ ?

Ce caută aici „spionajul“, domnilor ?

Noi n-am avea absolut nimic împotriva ca tovarășii funcționari de bancă să publice liste ale magnașilor băn-

* Vezi volumul de față, p. 225. — *Nota red.*

cilor aparținând *tuturor partidelor*. De ce, domnilor, nu are poporul dreptul să știe cine anume sînt principalii stăpîni ai unor instituții ca băncile — instituții extrem de puternice de care depinde întreaga viață economică a țării, de care depinde rezolvarea problemei războiului și a păcii ?

De ce vă temeți, domnilor ?

„*Pravda*” nr. 44 din 12 mai
(29 aprilie) 1917

se tipărește după textul
apărut în ziar

MATERIALE
PREGĂTITOARE

PLANUL CELEI DE-A PATRA „SCRISORI DIN
DEPĂRTARE“

Cum să dobîndim pacea?

-
- 1) Toți o poartă pe buze sau în inimă.
 - 2) Naivitate : Gorki.
 - 3) Un tip de inconștiență.
 - 4) Războiul imperialist.
 - 5) Ce este imperialismul ?
 - 6) Ce forțe se află în luptă ?
 - 6) bis) „Apărarea patriei“ în războiul *imperialist*.
 - 7) Cum să-i punem capăt ? *Nu mai* răsturnînd bur-
ghezia.
 - 8) Un capital de *sute de miliarde...*
 - 9) Datoria publică.
 - 10) Coloniile.
 - 11) Poate oare un singur stat ?
 - 12) Citat din nr. 47.

Raport p. 16—17

92—93 : despre Sovietul de deputați ai muncitorilor
și *guvernul provizoriu*.

Scris la 12 (25) martie 1917

Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris

PLANURILE ARTICOLULUI „REVOLUȚIA
DIN RUSIA ȘI SARCINILE MUNCITORILOR
DIN TOATE ȚĂRILE“

1

1. Proletariatul și cele 2 guverne.
2. Ce face guvernul Gucikov +, Miliukov ?
 - { o tranzacție cu dinastia
 - { confirmă tratatele (pe ascuns)
 - { continuă războiul
 - făgăduiește libertăți : toate... Promisiuni goale.
3. Ce face guvernul muncitorilor și țăranilor.
 - { ziua de muncă de 8 ore
 - { alegerea ofițerilor de către soldați
 - { supravegherea guvernului provizoriu
 - atragerea în organizație a muncitorilor și soldaților.

2

1. Cum s-a produs revoluția în Rusia și de ce a creat ea două guverne ?
2. Ce face guvernul lui Lvov, Gucikov, Miliukov & Co. ?
Este acesta un nou guvern al moșierilor și capitaliștilor ?
3. Ce face guvernul muncitoresc și țăranesc ?
4. Ce trebuie să facă guvernul muncitoresc și țăranesc ?
Cum să dobândim pacea ?
5. Cum să obținem ca guvernul muncitoresc și țăranesc să fie guvernul *unic* al Rusiei ?
- 5 *bis*. De ce stat, de ce orînduire de stat au nevoie muncitorii și țăranii ?

6. De ce revoluția din Rusia este *începutul* revoluțiilor din întreaga lume?
7. Trei orientări în rîndurile socialiștilor din Rusia.
8. id. — — — din întreaga lume.
9. Deducții și concluzie.

*Scris nu mai tîrziu
de 12 (25) martie 1917*

*Publicat pentru prima oară în 1959, în
„Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

PLANUL REFERATULUI „REVOLUȚIA RUSĂ,
 IMPORTANȚA ȘI SARCINILE EI“ ¹⁶³

1. Die erste Etappe der ersten Revolution.
2. Nicht die letzte Revolution, nicht die letzte Etappe.
3. In drei Tagen Sturz der monarchischen Regierung, die Jahrhunderte gedauert und schwere Kämpfe 1905—1907 erlebt hat?
4. Wunder*.

PARTEA I

1. „Fața lumii s-a schimbat în trei zile“.
2. „Minunea“.
3. Cum a putut fi răsturnat în 8 zile?
Cele patru condiții principale:
4. — — (I) — — Revoluția din 1905—1907.
 (((A răscolit terenul; a arătat adevă-
 rata față a *tuturor* claselor și
 partidelor; a demascat și a izolat pe
Nicolaie al II-lea & Co.
 (Rasputin).
5. — — (II) — — Colaborarea a *trei* forțe în
 actuala revoluție:
 — — (α) capitalul financiar anglo-francez.
6. — — (β) întreaga burghezie și clasa moșierilor și
 capitaliștilor din Rusia
 (și vîrfurile armatei)

* — 1. Prima etapă a primei revoluții.

2. Nici ultima revoluție, nici ultima etapă.

3. Răsturnarea în decurs de trei zile a regimului monarhist, care s-a menținut secole de-a rîndul și a supraviețuit grelelor bătălii din 1905—1907?

4. Minune. — *Nota trad.*

7. — — — (γ) proletariatul revoluționar și partea revoluționară a armatei, a soldaților.
8. Cele trei forțe care acționează în prezent :
— (αα) monarhia țaristă ; rămășițele
dinastice
(contrarevoluția din sud)
9. — (ββ) noul guvern și burghezia
10. — (γγ) *Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților.*
11. *Pace, pâine, libertate* =
= Cele trei revendicări principale.
12. || Noul guvern *nu le poate*
13. || *satisface...*
- 14 : **Trei linii** în Sovietul de deputați ai muncitorilor :
- 15 : Rezoluția cu privire la *Kerenski*¹⁶⁴ etc.
- 16 : Șovăielile lui Cîheidze.
- 17 : Linia C.C. al P.M.S.D.R. Manifestul C.C.

PARTEA A II-a

18. Ce-i de făcut ? Încotro și în ce fel să mergem ? Spre Comună ? A demonstra acest lucru.
19. Analiza *situației*. Schimbări rapide de situații.
(*alaltăieri* — maximum de *ilegalitate*. Chema-
rea la luptă revoluționară. Lupta împotriva social-șovinismului.
(*ieri* — maximum de eroism revoluționar în bătălie.
(*astăzi* — *perioadă de trecere*,
organizare...
(*mîine* — o nouă bătălie.
20. Lozinca zilei : *organizarea*.
Ce fel de organizare ? Partidul ? Sindicatele ? etc.
21. Sovietul de deputați ai muncitorilor. Quid est *.
Teza nr. 4.¹⁶⁵
22. „Statul” nostru.
23. Comuna din Paris... Esența ei.

* — Ce semnificație are. — *Nota trad.*

24. Învățătura lui Marx și Engels despre statul perioadei de trecere ¹⁶⁶ :
25. *Miliția* proletară. Ce fel...
26. — e necesară *lor*
27. — — și *nouă*.
- „Să nu îngăduim restabilirea poliției“
28. Dictatura democrat-revoluționară a proletariatului și țărănimii...
29. Pace? *În ce condiții* (Gorki ?).
30. — Condițiile noastre de pace (teza nr. 11 în nr. 47) ¹⁶⁷.
31. Un pas (trecerea) spre socialism.
32. Trăiască revoluția rusă, trăiască revoluția proletară mondială care a început !

*Scris nu mai târziu
de 14 (27) martie 1917*

*Publicat pentru prima oară în 1955,
în revista „Istoricul Arhiv” nr. 2*

Se tipărește după manuscris

Центральная Секция З.О. Р.С.-Д.Р.П.

Во вторник 27го марта 5/4 г. в. в. в большом зале

Волынского съезда Реферат

И. Ленина на тему:

Русская Революция, ее значение и ее задачи

Реферат предполагается из 2^х частей:

Первая об основных исторических силах и условиях Революции, вторая о ее задачах.

Первая часть должна показать, в силу каких обстоятельств возможно было ~~такое~~ "царство" как свержение царской монархии в 8 дней.

Вторая обрисовывает почему пролетариат России должен идти и коммунист, каковы должны быть первые шаги его по этому пути и при каких условиях обеспечить ему победу.

Тема Реферата, если того разрешает публикатор, съезду дискуссия.

Плата за вклад:

2 К. = 1 К.

для эмигрантов и рабочих 50 Кр.

50% этого сбора поступит в пользу

политических эмигрантов больных туберкулезом.

Afişul prin care se anunţa referatul
lui V. I. Lenin „Sarcinile P.M.S.D.R.
în revoluţia rusă”,
ţinut la 14 (27) martie 1917 la Zürich

Micşorat

TEZELE REFERATULUI „REVOLUȚIA RUSĂ, IMPORTANȚA ȘI SARCINILE EI“

Referatul este proiectat să aibă 2 părți :

Prima — despre principalele forțe istorice și condițiile revoluției ; a doua — despre sarcinile ei.

Prima parte trebuie să arate datorită căror împrejurări a fost posibilă o asemenea „minune“ ca răsturnarea monarhiei țariste în 8 zile.

A doua — să schițeze de ce proletariatul din Rusia trebuie să meargă spre Comună, care trebuie să fie primii lui pași pe această cale, și în ce condiții îi este asigurată victoria.

*Scris nu mai târziu
de 14 (27) martie 1917*

*Publicat în martie 1917,
în anunțul cu privire la referat,
multiplicat la sticlograf
de către secția din Zürich
a organizațiilor din străinătate
ale P.M.S.D. (b) din Rusia*

Se tipărește după textul anunțului

ANEXE

TRECEREA REVOLUȚIONARILOR RUȘI PRIN GERMANIA

COMUNICATUL GRUPULUI¹⁰⁴

Revoluționarii ruși, care au sosit vineri dimineața la Stockholm, au predat spre publicare ziarului „Politiken” următorul comunicat oficial cu privire la călătoria lor :

Anglia, care oficial a salutat cu o „sinceră bucurie” revoluția rusă, a făcut totul pentru ca *unul* dintre rezultatele revoluției — *amnistia politică* — să fie imediat redus la zero. Guvernul englez nu lasă să treacă spre Rusia pe revoluționarii ruși care locuiesc în străinătate și care se pronunță împotriva războiului. După ce acest lucru a fost în mod incontestabil dovedit — faptul respectiv este confirmat de un mare număr de materiale care vor fi date publicității în viitorul cel mai apropiat, iar socialiștii ruși aparținând *tuturor* curentelor l-au constatat într-o rezoluție adoptată în unanimitate —, o parte dintre tovarășii ruși membri de partid au hotărât să încerce să părăsească Elveția și să se întoarcă în Rusia prin Germania și Suedia. *Fritz Platten*, secretarul Partidului social-democrat elvețian și liderul aripii lui de stînga, internaționalist și antimilitarist cunoscut, a dus tratativele cu guvernul german. Tovarășii ruși membri de partid au cerut ca trenul lor să se bucure de *dreptul de exteritorialitate* (nici un control al pașapoartelor sau bagajelor ; nici un funcționar să nu aibă dreptul de a pătrunde în vagonul lor). Din grupul celor care plecau putea face parte oricine, indiferent de vederile lui politice, cu condiția ca rușii înșiși să-i aprobe candidatura. Tovarășii ruși membri de partid au declarat că vor cere în schimb eliberarea persoanelor civile, austrieci și germani, internate în Rusia.

Guvernul german a acceptat condițiile și, la 9 aprilie, au plecat din Gottmaringen 30 de tovarăși ruși membri de partid, bărbați și femei, printre care *Lenin* și *Zinoviev*, redactori ai ziarului „Soșial-Demokrat“, Organul Central al social-democrației ruse, *Miha Ţhakaia*, redactor al ziarului „Nacealo“¹⁶⁹ din Paris, unul dintre întemeietorii social-democrației caucaziene, care la timpul său l-a introdus în partid pe Ciheidze, precum și un număr de membri ai Bundului. Conducătorul călătoriei a fost *Fritz Platten*, care a dus singur toate tratativele necesare cu reprezentanții guvernului german ce întovărășeau trenul.

În cursul celor trei zile cât a durat călătoria prin Germania, tovarășii ruși membri de partid n-au părăsit vagonul. Autoritățile germane au respectat înțelegerea cu toată loialitatea. Pe data de 12 ale lunii curente, rușii au sosit în Suedia.

Înainte de a pleca din Elveția a fost alcătuit un proces-verbal cu privire la toate pregătirile de călătorie. După ce au luat cunoștință de acest document, *Henry Guilbeaux*, reprezentantul grupului social-democrat francez „Vie Ouvrière“ și redactor al revistei „Demain“, un conducător al opoziției radicale franceze de la Paris, al cărui nume nu-l putem menționa în prezent¹⁷⁰; *Paul Hartstein*, membru al opoziției radicale germane; *M. Bronski*, reprezentant al social-democrației ruso-poloneze, și *Fritz Platten* au semnat o declarație în care se arătau întru totul de acord cu modul de acțiune al tovarășilor ruși membri de partid.

Scris la 31 martie (13 aprilie) 1917

Publicat la 14 aprilie 1917,
în nr. 85 al ziarului „Politiken“

În limba rusă a fost publicat
parțial la 5 (18) aprilie 1917,
în ziarul „Den“ nr. 25
și în ziarul „Reci“ nr. 78

Se tipărește după textul
ziarului „Politiken“
Tradus din limba suedeză

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

—
ADNOTĂRI

—
INDICI

—
DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT
(Martie-aprilie 1917)

O TELEGRAMĂ CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Despre această telegramă, expediată la 2 sau 3 (15 sau 16) martie 1917 la Berna, prin care V. I. Lenin îl chema pe G. E. Zinoviev neîntârziat la Zürich, G. L. Şklovski relatează în articolul său „Vladimir Ilici şi revoluţia din februarie“ (vezi „Proletarskaia Revoluţiia“, 1926, nr. 1, p. 6—7).

O SCRISOARE CĂTRE M. ŢHAKAIA

Despre această scrisoare a lui V. I. Lenin, expediată după data de 2 (15) martie 1917, M. Ţhakaia scrie următoarele : „Primind prima ştire despre revoluţia din februarie-martie 1917, Ilici m-a informat din Zürich printr-o carte poştală despre revoluţia din Rusia, m-a felicitat pentru «optimismul» meu, care s-a dovedit atît de curînd îndreptăţit. «Eu îmi fac geamantanele, d-ta ce faci tov. Miha?» — scria Lenin“ (M. Ţhakaia. Din emigraţie în Rusia revoluţionară. „Pravda“ nr. 114 din 22 mai 1929).

O TELEGRAMĂ ŞI UN BILET CĂTRE I. S. GANEŢKI

Telegrama şi biletul către I. S. Ganeţki au fost expediate între 2 şi 6 (15 şi 19) martie 1917. Ganeţki a scris despre ele în amintirile sale : „Primesc pe neaşteptate de la Vladimir Ilici o telegramă prin care mă anunţa că mi-a expediat o scrisoare importantă, a cărei primire mă roagă s-o confirm telegrafic. Peste vreo trei zile primesc prin poştă o carte expediată din Elveţia. Mi-am închipuit că voi găsi între coperte scrisoarea lui Ilici, ceea ce s-a şi întîmplat. Am găsit un bileţel al lui Ilici şi... o fotografie a sa. Conţinutul biletului era aproximativ următorul : «Nu se mai poate aştepta ; toate speranţele de a călători legal sînt zadarnice. Trebuie să pornesc imediat şi cu orice preţ spre Rusia. Singurul plan posibil este următorul : să găseşti un suedez care să-mi semene. Dar cum nu ştiu limba suedeză, suedezul trebuie să fie surdomut. Îţi trimit pentru orice eventualitate fotografia mea»“ (I. Ganeţki. Despre Lenin. Fragmente din amintiri. 1933, p. 59).

O SCRISOARE EXPEDIATĂ LA BERNA UNUI DESTINATAR CARE N-A PUTUT FI IDENTIFICAT

Scrisoarea expediată la Berna la 5 (18) martie 1917 din Chaux-de-Fonds este menționată în amintirile lui I. Bîkin. Ea a fost scrisă în legătură cu informația că în Rusia a fost proclamată republica democratică, informație apărută în ziarul local „La Sentinelle”. Punînd la îndoială autenticitatea informației, Lenin a cerut unuia din bolșevici o carte poștală și a expediat-o la Berna pentru a afla dacă este exactă. (I. Bîkin. Lenin la Chaux-de-Fonds la 18 martie 1917. „Proletarskaia Revoluția”, 1930, nr. 1, p. 75).

TEXTUL REFERATULUI DESPRE COMUNA DIN PARIS ȘI PERSPECTIVELE DE DEZVOLTARE ALE REVOLUȚIEI RUSE

I. Bîkin, care a asistat la referatul prezentat de V. I. Lenin la Chaux-de-Fonds la 5 (18) martie, scrie următoarele cu privire la acest document : „Lenin și-a citit referatul în limba germană, după un text scris... El a lăsat manuscrisul referatului lui A.* pentru a fi publicat, ...dar A. a plecat și, judecînd după faptul că manuscrisul n-a fost tipărit pînă astăzi, probabil că el s-a pierdut” (I. Bîkin. Lenin la Chaux-de-Fonds la 18 martie 1917. „Proletarskaia Revoluția”, 1930, nr. 1, p. 74).

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA COMITETULUI DIN ZÜRICH PENTRU ORGANIZAREA ÎNTOARCERII EMIGRANȚILOR POLITICI ÎN PATRIE

Cuvîntarea a fost rostită după 12 (25) martie 1917 ; A. V. Lunacearski, care a asistat la ședință, scria că unii din cei prezenți și-au exprimat temeri ca nu cumva întoarcerea în Rusia prin Germania să-i compromită pe emigranți. „Vladimir Ilici a spulberat aceste îndoieli. Cu un zîmbet ironic întipărit pe față, calm, plin de siguranță și sînge rece, el a declarat : «Vreți să mă convingeți că muncitorii nu vor înțelege argumentele mele în favoarea utilizării oricărei posibilități de a ajunge în Rusia și a participa la revoluție. Vreți să mă convingeți că niște calomniatori vor reuși să-i deruteze pe muncitori și să-i încredințeze că niște revoluționari vechi și încercați ca noi acționăm în interesul imperialismului german. Vă vor rîde și curcile»” (A. V. Lunacearski. Sosirea lui Lenin (Amintiri). „Krasnaia Gazeta” nr. 87 din 16 aprilie 1926).

O SCRISOARE CĂTRE G. A. USIEVICI

Lenin vorbește de această scrisoare, scrisă la 13 (26) martie 1917, într-o scrisoare adresată lui I. F. Armand cu data de 14 (27) martie : „I-am scris ieri lui Usievici” (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

* Nu s-a stabilit desore cine este vorba. — Nota red.

O SCRISOARE CĂTRE M. M. HARITONOV

În legătură cu această scrisoare, scrisă la 24 sau 25 martie (6 sau 7 aprilie) 1917, M. M. Haritonov scrie în amintirile sale : „Vladimir Ilici depunea toate strădanile ca toți membrii secției noastre, cărora starea sănătății le permitea, să poată pleca. Mai cu seamă el avea grijă de muncitori. Îmi amintesc cum, cu 2—3 zile înainte de plecare, am primit de la el o carte poștală în care mă ruga să-l găsesc pe unul din membrii secției noastre din Zürich, muncitorul Linde, de care uitase să amintească în discuția noastră verbală, și să-l ajut să plece cu noi“ (M. M. Haritonov. Amintiri. Zapiski Instituta Lenina, III, 1927, p. 145).

CHESTIONARUL COMPLETAT DE V. I. LENIN ÎN DRUM DE LA SASNITZ SPRE TRELLEBORG

Despre chestionarul completat la cererea administrației vaporului suedez la 30 martie (12 aprilie) 1917 în drum din Germania spre Suedia, amintesc M. Ţhakaia în articolul „Spre Rusia cu Ilici“ („Pravda“ nr. 86 din 16 aprilie 1927) și J. S. Ganețki în articolul „În zilele acelea“ („Izvestia“ nr. 91 din 16 aprilie 1937).

RADIOGRAMA ADRESATĂ LUI J. S. GANEȚKI LA STOCKHOLM

Radiograma de salut a lui V. I. Lenin conținând rugămintea de a se asigura bilete de tren pentru toți emigranții politici ce se aflau în drum reprezenta răspunsul la radiograma adresată de J. S. Ganețki la 30 martie (12 aprilie) 1917 căpitanului vasului, în care îl întreba dacă pe vapor călătorește V. I. Ulianov (vezi J. S. Ganețki. Sosirea tovarășului Lenin din Elveția în Rusia. „Proletarskaia Revoluția“, 1924, nr. 1, p. 106).

TELEGRAMĂ ADRESATĂ LUI N. S. CIHEIDZE, PREȘEDINTELE SOVIETULUI DIN PETROGRAD

Telegrama adresată lui N. S. Ciheidze, președintele Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, a fost expediată la 31 martie (13 aprilie) 1917 din Stockholm. D. Suliașvili scrie în amintirile sale că Lenin a expediat „telegrame la Petrograd. A expediat o telegramă, semnată de Miha și de mine, și lui Ciheidze, pentru ca acesta să ia toate măsurile să nu fim reținuți la sosirea în Rusia“ (D. Suliașvili. Călătorind împreună cu Lenin din Elveția la Petrograd. „Zarea Vostoka“ (Tiflis) nr. 781 din 17 ianuarie 1925).

O SCRISOARE CĂTRE J. S. GANEȚKI

J. S. Ganețki confirmă primirea scrisorii pe care i-a expedit-o V. I. Lenin la 2 (15) aprilie 1917 din Haparanda în legătură cu problema înregistrării corespondenței expediate, printr-o scrisoare pe care i-o trimite din Stockholm la 6 (19) aprilie 1917 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

O TELEGRAMĂ CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C.
AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

A. G. Șleapnikov face cunoscut conținutul telegramei expediate de V. I. Lenin din Torneo Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia la 2 (15) aprilie 1917, ora 6 și 32 de minute : „Socialistul elvețian Platten reținut la Haparanda. Se cere permisul marelui stat-major ; grăbiți eliberarea permisului“ (A. G. Șleapnikov. Sosirea lui V. I. Lenin în Rusia în 1917. „Culegeri din Lenin“, vol. II, p. 451).

UN BILEȚEL ADRESAT LUI L. N. STAL

Lenin a trimis acest bilețel lui L. N. Stal la 14 (27) aprilie 1917, la prima ședință a Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia, în timpul discuțiilor asupra raportului lui V. I. Lenin „Sarcinile zilei — momentul actual“. Iată ce scrie L. N. Stal : „La Conferința orășenească din aprilie eu am atacat violent o serie de tovarăși care-l criticaseră pe Lenin. Imediat am primit de la el un bilețel (pe care, din păcate, l-am pierdut). Lenin îmi scria aproximativ următoarele : «Tov. Liudmila, de ce vorbești în termeni atît de tari ? Nu se poate să-i ocărăști așa pe muncitori. Trebuie să-i lămurim și să-i învățăm, ceea ce ei nu înțeleg încă. Din exemplul evenimentelor din viitorul apropiat ei vor înțelege că au greșit. Noi trebuie să convingem, trebuie să cucerim majoritatea printre muncitori»“ (L. Stal. Conducătorul lui Octombrie. „În amintirea lui Lenin“. Culegerile Muzeului revoluției din U.R.S.S., nr. 6, 1934, p. 110—113).

PROIECTELE DE REZOLUȚII ALE
CONFERINȚEI A ȘAPTEA GENERALE
(DIN APRILIE) A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

Proiectele majorității rezoluțiilor conferinței, scrise de V. I. Lenin, au fost împărțite delegaților și au servit drept material pentru lucrările conferinței. Ele au stat la baza rezoluțiilor la care lucrau comisiile conferinței. Proiectele de rezoluții au fost tipărite la tipografia ziarului „Soldatskaia Pravda“ în foi în 20—30 de exemplare și împărțite delegaților la conferință. În cuvîntările rostite la con-

ferință, Lenin menționează faptul că proiectele se află în posesiunea delegaților (vezi volumul de față, p. 421). În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. s-a păstrat o singură foaie conținând proiectul rezoluției în problema agrară, cu amendamente ale lui V. I. Lenin.

PROIECT DE MANIFEST
CĂTRE MUNCITORII ȘI SOLDAȚII DIN TOATE ȚĂRILE
ÎN LEGĂTURĂ CU CONVOCAREA CONFERINȚEI
SOCIALISTE INTERNAȚIONALE

V. I. Lenin a propus adoptarea proiectului la 25 aprilie (8 mai) 1917, la ședința a treia a Conferinței a VII-a generale (din aprilie) (vezi volumul de față, p. 373—376). Despre proiect se vorbește în cuvântările rostite la ședință de F. E. Dzerjinski, G. E. Zinoviev și alții. Manifestul a fost predat comisiei de elaborare a rezoluției, formate în cursul aceleiași ședințe, în care a intrat V. I. Lenin (vezi „Procese-verbale ale Conferinței a șaptea generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia și ale Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. Aprilie 1917“. 1958, p. 122).

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘI A DOCUMENTELOR
LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT
V. I. LENIN

ZIARUL „PRAVDA“

Știrea că N. Lenin, membru al redacției Organului Central al partidului, întors din emigrație, a intrat în componența redacției ziarului „Pravda“, a fost publicată în ziarul „Pravda“ nr. 25 din 6 aprilie 1917.

- Nr. 25—6 aprilie 1917
- Nr. 26—7 aprilie 1917
- Nr. 27—8 aprilie 1917
- Nr. 28—9 aprilie 1917
- Nr. 29—11 aprilie 1917
- Nr. 30—12 aprilie 1917
- Nr. 31—13 aprilie 1917
- Nr. 32—14 aprilie 1917
- Nr. 33—15 aprilie 1917
- Nr. 34—16 aprilie 1917
- Nr. 35—1 mai (18 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 36—3 mai (20 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 37—4 mai (21 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 38—5 mai (22 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 39—6 mai (23 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 40—8 mai (25 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 41—9 mai (26 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 42—10 mai (27 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 43—11 mai (28 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 44—12 mai (29 aprilie st.v.) 1917
- Nr. 45—13 mai (30 aprilie st.v.) 1917

REZOLUȚIA CONFERINȚEI ORGANIZAȚIEI
ORĂȘENEȘTI PETROGRAD A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA
„CU PRIVIRE LA ATITUDINEA
FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU“
ȘI „PROIECTUL DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA RĂZBOI“

Amândouă rezoluțiile la raportul „Sarcinile zilei — momentul actual“ au fost depuse de V. I. Lenin la 14 (27) aprilie 1917 și au fost predate în aceeași zi comisiei de elaborare a rezoluțiilor, în care a intrat și V. I. Lenin. Rezoluția „Cu privire la atitudinea față de

guvernul provizoriu^a a fost adoptată la 15 (28) aprilie ; proiectul celei de-a doua rezoluții, neterminat, a fost citit de V. I. Lenin în ședința a patra din 22 aprilie (5 mai) și adoptat drept bază pentru a fi propus într-o formă definitivă la Conferința a VII-a generală (din aprilie) (vezi volumul de față, p. 262 și 392 ; „Procese-verbale ale Conferinței a șaptea generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia și ale Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. Aprilie 1917. 1958, p. 22, 36, 54—58).

REZOLUȚIILE CONFERINȚEI A ȘAPTEA GENERALE (DIN APRILIE) A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

În „Postfață“ la broșura „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră“, scrisă la 28 mai (11 iunie) 1917, V. I. Lenin arăta că „broșura constituie în parte proiectul inițial“ al rezoluțiilor Conferinței din aprilie. La 24 aprilie (7 mai), la ședința a doua a conferinței, Lenin a fost inclus în componența comisiei pentru elaborarea rezoluțiilor, comisie formată din 9 persoane (vezi „Procese-verbale ale Conferinței a șaptea generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia și ale Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. Aprilie 1917“. 1958, p. 112).

LUCRĂRI ȘI DOCUMENTE
ELABORATE PROBABIL DE
V. I. LENIN

CONDIȚIILE ÎN SCRIS PREZENTATE DE FR. PLATTEN
LA 21 MARTIE (3 APRILIE) 1917 MINISTRULUI
PLENIPOTENȚIAR AL GERMANIEI ÎN ELVEȚIA

Faptul că documentul a fost întocmit de Lenin este atestat de Fr. Platten, care, în articolul „Întoarcerea lui Lenin (16 aprilie 1917)“, scrie că, după ce guvernul german și-a dat consimțământul pentru trecerea primului grup de emigranți politici prin Germania, au fost stabilite condițiile călătoriei. „Lenin s-a instalat într-o cămăruță în Casa poporului. Acolo a fost alcătuită prima notă a viitorului guvern sovietic... Ministrul plenipotențiar Romberg a șovăit îndelung și a declarat, în sfârșit, că condițiile propuse de Lenin sînt de așa natură încît este de temut că planul călătoriei va suferi un eșec... Eu nu eram împuternicit să accept nici o concesie în privința condițiilor“ („Krasnaia Gazeta“ nr. 100 din 15 aprilie 1927). În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. s-a păstrat o scrisoare a lui V. I. Lenin către un destinatar necunoscut, scrisă înainte de 17 (30) martie, în care sînt expuse condițiile trecerii emigranților politici, în frunte cu Fr. Platten, prin Anglia. Ele coincid, în linii mari, cu condițiile care au fost predate ulterior lui Fr. Platten spre a fi transmise ministrului plenipotențiar al guvernului german la Berna.

„PROCESUL-VERBAL
AL ADUNĂRII DIN 8 APRILIE (ST. N.) 1917
DE LA BERNA A MEMBRILOR P.M.S.D.R.
UNIFICAT DE COMITETUL CENTRAL
CU SEMNĂTURILE TOVARĂȘILOR (FĂRĂ DOCUMENTELE
MENȚIONATE ÎN EL)“

Procesul-verbal constituie documentul în care se face un istoric al organizării plecării în patrie prin Germania a primului grup de emigranți politici. V. A. Karpinski, care a dactilografiat procesul-verbal, confirmă că el nu a întocmit procesul-verbal, ci numai l-a dactilografiat, și-și exprimă ferma convingere că autorul documentului este V. I. Lenin.

În calitate de conducător al grupului de emigranți ce pleca în patrie, Lenin nu putea încredința altcuiva sarcina alcătuirii unui do-

cument de asemenea importanță politică. Faptul că autorul documentului este Lenin este atestat de caracterul precis și inatacabil din punct de vedere juridic al formulărilor.

„D-L MILIUKOV «SE ȚINE DE POZNE»“

Articolul „D-l Miliukov «se ține de pozne»“ a apărut ca editorial în „Pravda“ nr. 29 din 11 (24) aprilie 1917 în legătură cu faptul că guvernul provizoriu n-a permis intrarea în Rusia a social-democratului de stînga elvețian Fritz Platten, care însoțise primul grup de emigranți politici în frunte cu V. I. Lenin la întoarcerea lor în Rusia prin Germania.

Faptul că articolul este scris de Lenin îl confirmă tema pe care o tratează. În calitate de conducător al primului grup de emigranți politici, care fuseseră însoțiți de Fr. Platten, Lenin trebuia să ia atitudine față de discriminarea practică la adresa lui Platten, să demaște intriga ministrului de externe Miliukov, care l-a declarat pe Platten germanofil pentru a-i submina autoritatea și a-l împiedica să compare în fața muncitorilor ruși și să declare ca martor obiectiv că trecerea prin Germania a fost silită de împrejurări, că această călătorie fusese întreprinsă cu știrea și aprobarea socialiștilor de stînga din Franța, Germania, Polonia și Elveția.

În cuvîntarea rostită la mitingul soldaților din divizionul blindat ținut la 15 (28) aprilie la manejul „Mihailov“, Lenin spunea : „Tovarășul Platten, martorul nostru, care putea dovedi că noi n-am intrat în nici un fel de legături cu germanii, n-a fost lăsat să intre în Rusia“ (vezi volumul de față, p. 272).

În articolul „Cum am ajutat pe Lenin în 1917 să vină în Rusia“, Platten scria că „Lenin a depus toate eforturile să obțină pentru mine dreptul de a intra în Rusia, ceea ce n-a fost posibil, ca urmare a închiderii graniței“ („Starîi bolșevik“. Octombrie — decembrie 1933, nr. 5, p. 234).

Faptul că articolul a fost scris de Lenin este confirmat de asemenea prin prezența unor cuvinte culese cu caractere cursive, care subliniază textul, precum și a unor expresii caracteristice stilului lui Lenin : „nu mai e necesar să demonstrăm cît de absurdă este această acuzație“, „cînd este vorba de socialiști internaționaliști, guvernul provizoriu nu se dă în lături să facă uz de toate mijloacele“ „dispoziția a fost dată de un ofițer francez“, muncitorii „trebuie să obțină luarea de măsuri practice“, „Comitetul executiv de deputați ai soldaților și muncitorilor a pus problema. Ea trebuie rezolvată“ etc.

Toate aceste considerente ne îndreptătesc să afirmăm că articolul aparține lui V. I. Lenin.

„ALTE DOUĂ CALOMNII“

Articolul „Alte două calomnii“, apărut în ziarul „Pravda“ nr. 33 din 15 (28) aprilie 1917, constituie răspunsul la informația dată de publicistul D. Minski că J. Borkhardt, fost adept al bolșevicilor, a

scris o prefață echivocă la cartea social-șovinistă a lui Erdman „Anglia și social-democrația“. Informația avea drept scop să facă răspunzători pe bolșevici, pe Lenin, de atitudinea politică a lui Borkhardt.

Autorul articolului „Alte două calomnii“ scrie : Minski „omite să relateze că îndată după apariția cărții noi am publicat în ziarul «Arbeiterpolitik» (organ al social-democraților germani de stînga ce apărea la Bremen. — *Nota red.*) o declarație în care ne desolidarizam de Borkhardt“. Într-adevăr, în „Arbeiterpolitik“ nr. 13 din 31 martie a fost publicată o scrisoare în numele zimmerwaldienilor de stînga, printre care și Lenin, în care ei nu numai că declarau că se desolidarizează de poziția politică a lui Borkhardt, dar recomandau grupului de socialiști internaționaliști din Germania (I.S.D.) să-și exprime deschis atitudinea față de pasul politic întreprins de el, „pentru ca nici unei organizații făcînd parte din stînga zimmerwaldiană să nu i se poată reproșa că contribuie în vreun fel la propaganda imperialistă“. Un asemenea sfat este cu totul în spiritul atitudinii lui Lenin față de social-democrații germani de stînga, pe care i-a ajutat în permanență să adopte o poziție justă.

Presupunerea că articolul „Alte două calomnii“ a fost scris de Lenin se bazează de asemenea și pe faptul că el, fiind cel mai bine informat în legătură cu acest caz, putea respinge nota calomniatoare a lui D. Minski. Bolșevicii din Rusia nu puteau scrie articolul, deoarece nu cunoșteau nici prefața lui Borkhardt, și nici scrisoarea internaționaliștilor, apărută în „Arbeiterpolitik“.

„CAPITULARE NECONDIȚIONATĂ“

Articolul „Capitulare necondiționată“, publicat în „Pravda“ nr. 38 din 22 aprilie (5 mai) 1917, a fost scris la 21 aprilie (4 mai) în legătură cu capitularea Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd în fața guvernului provizoriu în problema continuării războiului imperialist.

Explozia de indignare a poporului în legătură cu nota adresată de ministrul afacerilor externe, P. N. Miliukov, guvernelor aliaste, care confirma țelurile tîlhărești de cotopire ale războiului, a determinat Comitetul executiv să-și exprime „atitudinea negativă“ față de notă și să intre în tratative cu guvernul provizoriu în această problemă. În urma tratativelor a fost dat publicității „Comunicatul“ guvernului, iar ulterior hotărîrea Comitetului executiv, care se declara satisfăcut de „Comunicat“ și declara „incidentul închis“.

Autorul articolului denuște în ironie „Comunicatul“ „interpretare senatorială“ și-l expune demascînd caracterul mincinos al documentului, care urmărea liniștirea maselor ce-și pierduseră încrederea în capitaliști, apropiindu-se de muncitorii revoluționari.

„D-nii Gucikov și Miliukov «au interpretat» formula «război pînă la victorie» în sensul că «victoria» le este necesară numai... pentru garantarea autodeterminării națiunilor. În afară de aceasta, d-nii Miliukov și Gucikov căutau să obțină prin nota lor — nu rîdeți ! —

dezarmarea generală a popoarelor și înființarea de tribunale de arbitraj pentru rezolvarea conflictelor internaționale...”, scrie autorul articolului. Denumind „hîrtiuța” guvernului „o vădită batjocură la adresa muncitorilor, soldaților și țăranilor”, autorul califică comportarea Comitetului executiv al Sovietului ca o capitulare necondiționată față de imperialiști și-și încheie articolul cu următoarele cuvinte, caracteristice pentru stilul lui Lenin : „Dar viața este cel mai bun dascăl, și nu e departe vremea cînd muncitorii și soldații vor vedea a cui linie politică este justă și a cui linie duce la cedarea pozițiilor muncitorilor către capitaliști”.

Faptul că articolul a fost scris de Lenin se confirmă în primul rînd prin compararea textului său cu textele articolelor consacrate analizei evenimentelor din 20 și 21 aprilie 1917, publicate simultan în ziarul „Pravda” nr. 38 și 39 („Adevărata față a defensismului de bună-credință” și „Învățămintele crizei”. Vezi volumul de față, p. 318—320 și 329—332), cu care prezintă similitudini. În al doilea rînd prin prezența unor expresii și formulări caracteristice lui Lenin : „nu rîdeți domnilor !”, „dar viața este cel mai bun dascăl” etc. și, în sfîrșit, prin promisiunea făcută în articol de a se reveni la problema comportării liderilor menșevici-eseri ai Sovietului, promisiune care a fost îndeplinită de Lenin în articolul „Învățămintele crizei”, apărut a doua zi. În momentul apariției acestui din urmă articol devenise cunoscut că și plenara Sovietului din Petrograd a găsit „satisfăcătoare «explicațiile», amendamentele la notă, «lămuririle» guvernului (fraze goale care nu spun absolut nimic, nu schimbă nimic și nu obligă la nimic) și a considerat «incidentul închis»” (vezi volumul de față, p. 329).

ADNOTĂRI

1 Lenin a primit primele știri despre revoluția burghezo-democratică din februarie din Rusia la 2 (15) martie 1917; în ziarele „Züricher Post” și „Neue Zürcher Zeitung” au apărut telegrame cu privire la victoria revoluției și venirea la putere a unui guvern octombrist-cadet al moșierilor și capitaliștilor. La 4 (17) martie spre seară el a terminat de elaborat schița tezelor cu privire la sarcinile proletariatului în revoluția rusă; această schiță nu era destinată publicității.

În aceeași zi, tezele au fost trimise prin Stockholm la Cristiania (Oslo) pentru a fi aduse la cunoștință bolșevicilor care plecau în Rusia. — 1.

2 Lenin numește guvern *octombrist-cadet guvernul provizoriu* burghez care s-a format la 2 (15) martie 1917, orele 3, pe baza unui acord între Comitetul provizoriu al Dumei de stat și liderii socialiști-revoluționari și menșevici ai Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. Din guvern făceau parte: prințul G. E. Lvov (președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de interne), liderul cadeților P. N. Miliukov (ministru de externe), liderul octombriștilor A. I. Gucikov (ministru de război și, provizoriu, ministru al marinei) și alți reprezentanți ai marii burghezii și ai moșierilor, precum și trudovicul A. F. Kerenski (ministru al justiției).

Manifestul din 4 (17) martie, pe care-l menționează mai departe Lenin, a fost elaborat de menșevicii din Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd și prevedea condițiile în care Comitetul executiv accepta să sprijine guvernul provizoriu burghez. Acest document a fost redactat de P. N. Miliukov în cursul tratativelor dintre Comitetul Dumei și reprezentanții Comitetului executiv și a stat la baza primului manifest al guvernului provizoriu către popor. — 1.

3 Telegrama a fost trimisă la Stockholm, pe adresa social-democratului suedez Lundström, pentru bolșevicii care plecau din Stockholm și Cristiania în Rusia; aceștia au dus-o la Petrograd

și la 13 (26) martie E. B. Boș i-a dat citire la ședința Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. și în aceeași zi la ședința Comisiei executive a Comitetului din Petrograd al partidului. — 7.

- 4 Declarația apărută în ziarul „Volksrecht“ sub titlul „Feststellung“ începea cu următoarele cuvinte introductive din partea redacției : „Tovarășul Lenin ne scrie...“ ; apoi urma textul declarației.

„Volksrecht“ — cotidian, organul oficial al Partidului social-democrat din Elveția, al organizației social-democrate din cantonul Zürich și al sindicatelor muncitorilor din Zürich ; apare la Zürich începând din 1898. În anii războiului imperialist mondial, ziarul a fost redactat de E. Nobs, care făcea parte din organizația zimmerwaldienilor de stînga, dar se situa pe o poziție apropiată de centru. Ziarul a publicat informații veridice, deși insuficiente, cu privire la mișcarea muncitorească în anii primului război mondial și articole ale zimmerwaldienilor de stînga. În „Volksrecht“ au apărut articolele lui V. I. Lenin „Douăsprezece teze scurte cu privire la susținerea de către H. Greulich a apărării patriei“, „Manoperele șovinistilor republicani“, precum și autoreferatul la raportul „Sarcinile P.M.S.D.R. în revoluția rusă“, prezentat la 14 (27) martie 1917, la Zürich. Ulterior, ziarul „Volksrecht“, reflectînd poziția social-democraților elvețieni, a luat atitudine împotriva afilierii partidului la Internaționala Comunistă și a respins cele 21 de condiții prevăzute pentru primirea în Internațională. În prezent acest ziar se situează pe poziții anticomuniste și nu se deosebește aproape de loc de ziarele burgheze. — 8.

- 5 „Scrisori din depărtare“ — primele patru au fost scrise de Lenin între 7 și 12 (20 și 25) martie ; scrisoarea a cincea, neterminată, a fost începută la 26 martie (8 aprilie) 1917, în ajunul plecării sale din Elveția spre Rusia.

De îndată ce s-au primit telegrame care confirmau că în Rusia au avut loc evenimente revoluționare, precum și componența guvernului provizoriu burghez și a Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, Lenin a început să lucreze pentru „Pravda“, acordînd o deosebită importanță muncii de lămurire și de organizare prin intermediul presei. „Acum principalul este presa“, scria el la 3 (16) martie Aleksandrei Kollontai (Opere, vol. 35, București, E.S.P.L.P. 1958, p. 273) ; „acum nu voi pleca nici ca să țin referatul și nici la miting, deoarece trebuie să scriu zilnic la Petrograd pentru «Pravda»“, i-a răspuns el la 8 (21) martie lui V. A. Karpinski care-l invita să vină la Geneva pentru a ține un referat despre sarcinile partidului în revoluție în fața emigranților ruși și a socialiștilor din Elveția (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XIII, p. 256).

La 9 (22) martie, primele două „Scrisori din depărtare“ au fost trimise Aleksandrei Kollontai la Cristiania pentru a fi ex-

pediate mai departe la Petrograd ; la 17 (30) martie, Lenin l-a întrebat pe I. S. Ganetki dacă primele patru scrisori pentru „Pravda“ au ajuns la Petrograd, promițând ca, în cazul când s-au pierdut, să trimită copii. Scrisorile le-a adus la Petrograd A. M. Kollontai și le-a predat redacției ziarului „Pravda“ la 19 martie (1 aprilie).

Prima scrisoare a fost publicată în nr. 14 și 15 ale ziarului „Pravda“ din 21 și 22 martie (3 și 4 aprilie) 1917, mult prescurtată și cu unele modificări făcute de redacție ; din redacția „Pravdei“ făceau parte, începînd de la jumătatea lunii martie, L. B. Kamenev și I. V. Stalin. Scrisoarea a fost publicată pentru prima oară în întregime în 1949, în ediția a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 23, p. 291—301 (vezi Opere, vol. 23, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 297—308).

Scrisorile a doua, a treia și a patra n-au fost publicate în 1917. Ideile cuprinse în scrisoarea a cincea, rămasă neterminată, au fost dezvoltate ulterior în lucrările „Scrisori cu privire la tactică“ și „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră“.

Înainte de a pleca în Rusia, Lenin a luat măsuri pentru difuzarea primei și celei de-a doua scrisori în rîndurile bolșevicilor care locuiau în Franța și Elveția. — 9.

- 6 Prescurtările făcute de redacția ziarului „Pravda“ în prima „Scrisoare din depărtare“ reprezintă aproximativ o cincime din textul ei. Au fost eliminate mai ales pasajele în care Lenin îi caracterizează pe liderii partidelor conciliatoare — menșevic și socialist-revoluționar —, ce se ploconeau în fața burgheziei, cele în care vorbește despre încercările lor de a ascunde faptul că la răsturnarea lui Nicolaie Romanov, alături de cadeți și octombriști, au participat și reprezentanți ai guvernelor englez și francez, precum și pasajele în care demască tendințele monarhiste și imperialiste ale guvernului provizoriu, ce continua războiul de cotropire. — 11.

- 7 Lenin se referă la *Sovietul de deputați ai muncitorilor din Petrograd*, care a luat ființă în primele zile ale revoluției din februarie. Alegerile pentru Soviet au fost efectuate cu de la sine putere, la început în fabrici și uzine izolate, iar apoi în decurs de câteva zile au cuprins toate întreprinderile. La 27 februarie (12 martie) ziua, înainte ca Sovietul să se întrunească în prima lui ședință, menșevicii-lichidatori K. A. Gvozdev, B. O. Bogdanov și membrii Dumei de stat — N. S. Ciheidze, M. I. Skobelev și alții — s-au proclamat Comitet executiv provizoriu al Sovietului, căutînd să păstreze în mîinile lor conducerea în Soviet. La prima ședință a Sovietului, în seara aceleiași zile, s-a constituit prezidiul (N. S. Ciheidze, A. F. Kerenski și M. I. Skobelev). În afară de membrii prezidiului, în Comitetul executiv au intrat A. G. Șleapnikov, N. N. Suhanov, I. M. Steklov și au fost acordate locuri reprezentanților comitetelor centrale și comitetelor din Petrograd ale partidelor socialiste. Partidul so-

cialiştilor-revoluţionari, care la început se pronunţase împotriva organizării Sovietului, şi-a trimis reprezentanţi în Soviet (V. A. Aleksandrovici, V. M. Zenzinov şi alţii).

Sovietul s-a proclamat organ al deputaţilor muncitorilor şi soldaţilor şi, pînă la primul Congres al Sovietelor (iunie 1917), a fost efectiv un centru pe întreaga Rusie. La 1 (14) martie, Comitetul executiv a fost completat cu reprezentanţi din partea soldaţilor : F. F. Linde, A. I. Paderin, A. D. Sadovski etc. În Biroul Comitetului executiv au intrat N. S. Ciheidze, I. M. Stekllov, B. O. Bogdanov, P. I. Stucika, P. A. Krasikov, K. A. Gvozdev etc. În Comitetul Dumei de stat au fost trimişi ca delegaţi N. S. Ciheidze şi A. F. Kerenski.

La 28 februarie (13 martie) a fost lansat apelul „Către populaţia din Petrograd şi din Rusia“, prin care aceasta era chemată să se unească în jurul Sovietului şi să ia în propriile sale mâini conducerea tuturor treburilor locale. La 3 (16) martie au fost formate comisiile Sovietului : comisia pentru problemele aprovizionării, comisia pentru problemele militare, comisia pentru paza oraşului şi comisia de presă, din ai cărei membri s-a format nucleul iniţial al redacţiei ziarului „Izvestiia“ (N. D. Sokolov, I. M. Stekllov, N. N. Suhanov, K. S. Grinevici, iar apoi V. A. Bazarov şi B. V. Avilov).

La şedinţele Comitetului executiv participau cu drept de vot consultativ fracţiunile social-democrate din toate legislaturile Dumei de stat, cinci reprezentanţi ai comisiei soldaţilor, doi reprezentanţi din partea Biroului central al sindicatelor, reprezentanţi din partea Sovietelor raionale, din partea redacţiei ziarului „Izvestiia“ etc.

Sovietul a desemnat emisari în vederea organizării Sovietelor raionale, a început să formeze miliţia (cîte 100 de persoane la 1 000 de muncitori).

Deşi conducerea Sovietului se afla în mâinile unor conciliatori, sub presiunea muncitorilor şi soldaţilor revoluţionari, Sovietul a luat o serie de măsuri cu caracter revoluţionar : arestarea reprezentanţilor vechii puteri şi eliberarea din închisori a deţinuturilor politici.

La 1 (14) martie, Sovietul a emis „Ordinul nr. 1 pe garnizoana districtului militar Petrograd“, care a avut un rol uriaş în revoluţionarea armatei. În baza acestui ordin, acţiunile politice ale unităţilor militare erau subordonate Sovietului, tot armamentul urma să fie predat comitetelor de companie şi de batalion şi pus sub controlul acestora, ordinele Comitetului provizoriu al Dumei de stat urmau să fie executate numai în cazul cînd ele nu veneau în contradicţie cu ordinele Sovietului etc.

În momentul hotărîtor însă — în noaptea spre 2 (15) martie —, conciliatorii din Comitetul executiv al Sovietului au cedat de bunăvoie puterea burgheziei, au sancţionat componenţa guvernului provizoriu, format din reprezentanţi ai burgheziei şi moşierimii. Acest act de capitulare în faţa burgheziei n-a fost cunoscut în străinătate, deoarece ziarele mai de stînga decît cele

ale cadeților nu erau lăsate să iasă din țară. V. I. Lenin a aflat despre aceasta când a sosit în Rusia (vezi volumul de față, p. 242). — 14.

- 8 „*Manifestul de la Basel*” — Manifestul cu privire la război, adoptat de Congresul socialist internațional extraordinar care s-a ținut la Basel în zilele de 24 și 25 noiembrie 1912. Manifestul pune popoarele în gardă împotriva pericolului iminent al războiului imperialist mondial, dezvăluia scopurile de jaf ale acestui război și chema pe muncitorii din toate țările să ducă o luptă hotărâtă pentru pace, să opună „imperialismului capitalist forța solidarității internaționale a proletariatului”. În Manifestul de la Basel a fost inclus punctul din rezoluția Congresului de la Stuttgart din 1907 formulat de V. I. Lenin, în care se spunea că, în cazul izbucnirii unui război imperialist, socialiștii trebuie să folosească criza economică și politică provocată de război în vederea accelerării prăbușirii dominației capitaliste de clasă și în vederea luptei pentru revoluția socialistă. — 14.
- 9 „*Okiștii*” — menșevicii unificați de către Comitetul de organizare (în limba rusă : Organizaționnii Komitet [O. K.]. — Nota trad.) — centrul lor conducător. C. O. a fost creat în 1912, la Conferința din august a lichidatorilor. În anii războiului imperialist mondial, el s-a situat pe pozițiile social-șovinismului, a justificat războiul dus de țarism, propovăduind ideile naționalismului și șovinismului. C. O. a editat revista „*Nașa Zarea*”, iar după desființarea ei — „*Nașe Delo*”, apoi „*Delo*” și ziarele „*Rabocce Utro*”, iar apoi „*Utro*”. C. O. a funcționat până la alegerea C.C. al partidului menșevic, în august 1917. În afară de C. O., care a activat în Rusia, a existat Secretariatul din străinătate al C. O., format din cinci secretari (P. B. Akselrod, I. S. Astrov-Poves, I. O. Martov, A. S. Martînov, S. I. Semkovski), care s-a situat pe o poziție apropiată de centrism și, la adăpostul unor fraze internaționaliste, i-a sprijinit în fapt pe social-șovinistii ruși. Secretariatul din străinătate al C. O. a editat organul său, ziarul „*Izvestiia Zagranicnogo Sekretariata Organizaționnogo Komiteta Rossiiskoi Soțial-Demokraticeskoii Raboccei Partii*”, care a apărut din februarie 1915 până în martie 1917 la Geneva. — 16.
- 10 *Octombriștii* — membrii partidului „*Uniunea 17 octombrie*”, care s-a constituit în Rusia după publicarea manifestului țarului din 17 (30) octombrie 1905. Era un partid contrarevoluționar, care a reprezentat și a apărat interesele marii burghezii și ale moșierilor care își duceau gospodăria în mod capitalist ; în fruntea acestui partid s-au aflat A. I. Gucikov, cunoscut industriaș și proprietar de imobile din Moscova, și M. V. Rodzeanko, mare moșier. Octombriștii au sprijinit întru totul politica internă și externă a guvernului țarist. În anii primului război mondial, octombriștii au intrat în „*blocul*” de opoziție „*pro-*

gresist", care cerea formarea unui guvern responsabil, adică a unui guvern care să se bucure de încrederea cercurilor burgheze și moșierești. După revoluția burghezo-democratică din februarie, octombriștii au devenit partid de guvernământ și au luptat activ împotriva revoluției socialiste care se maturiza în Rusia. Gucikov, liderul partidului octombriștilor, a fost ministru de război în primul guvern provizoriu. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, octombriștii au luptat activ împotriva Puterii sovietice. — 18.

- 11 *Partidul „înnoirii pașnice”* — organizație monarhist-constituționalistă a marii burghezii și a moșierilor, constituită definitiv în 1906, după dizolvarea Dumei I de stat. Acest partid grupa în rândurile sale „octombriști de stînga” și „cadeți de dreapta”. Liderii partidului „înnoirii pașnice” au fost: P. A. Heiden, N. N. Lvov, P. P. Reabușinski, M. A. Stahovici, E. N. și G. N. Trubeșkoi, D. N. Șipov și alții. Prin programul său, acest partid era foarte apropiat de octombriști. El apăra interesele burgheziei industriale și comerciale și ale moșierilor care își exploatau pe baze capitaliste moșiile. În Duma a III-a de stat, partidul „înnoirii pașnice” s-a aliat cu așa-numitul partid al „reformelor democratice”, formînd împreună fracțiunea „progresistă”. — 18.
- 12 *Cadeții* — membrii partidului constituțional-democrat, principalul partid al burgheziei monarhiste liberale din Rusia. Partidul cadet a fost creat în octombrie 1905; în rândurile lui au intrat reprezentanți ai burgheziei, fruntași ai zemstvelor din rândurile moșierilor și intelectuali burghezi. Militanții mai de seamă din rândurile cadeților au fost: P. N. Miliukov, S. A. Muromțev, V. A. Maklakov, A. I. Șingarev, P. B. Struve, F. I. Rodicev etc. Ulterior, cadeții s-au transformat într-un partid al burgheziei imperialiste. În anii primului război mondial, ei au sprijinit în mod activ politica externă de cotropiri dusă de guvernul țarist. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie au căutat să salveze monarhia. Deținînd un rol conducător în cadrul guvernului provizoriu, cadeții au dus o politică antipopulară, contrarevoluționară, pe placul imperialiștilor anglo-franco-americani. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, cadeții s-au manifestat ca dușmani neîmpăcați ai Puterii sovietice, au participat la toate acțiunile contrarevoluționare armate și la toate campaniile intervenționistilor. Ca emigranți, după înfrîngerea intervenționistilor și a albgardiștilor, ei nu și-au încetat activitatea contrarevoluționară antisovietică. — 18.
- 13 *Comitetele pentru industria de război* au fost create în Rusia, în mai 1915, de către marea burghezie imperialistă pentru a ajuta țarismul în ducerea războiului. Președintele Comitetului central pentru industria de război era marele capitalist A. I. Gu-

cikov, liderul octombriștilor. Din comitet făceau parte fabricantul A. I. Konovalov, M. I. Tereșcenko, bancher și fabricant de zahăr etc. Încercînd să subordoneze muncitorimea influenței sale și să-i inoculeze o stare de spirit defensistă, burghezia a hotărît să organizeze pe lîngă aceste comitete „grupuri muncitorești“ și să arate astfel că în Rusia s-a instaurat „pacea de clasă“ între burghezie și proletariat. Bolșevicii au lansat lozincă boicotării comitetelor pentru industria de război și au aplicat-o cu succes, fiind sprijiniți de majoritatea muncitorilor.

În urma muncii de lămurire desfășurate de bolșevici, din totalul de 239 de comitete regionale și locale pentru industria de război, numai pentru 70 de comitete s-au ținut alegeri în „grupurile muncitorești“ și numai în 36 de comitete au fost aleși reprezentanți ai muncitorilor. — 18.

- 14 „*The Times*“ — cotidian, fondat în 1785 la Londra, principalul organ de presă al burgheziei engleze conservatoare. Unul dintre ziarele influente și bine informate, care exercită presiuni asupra politicii țărilor mici. Datorită corespondenților săi, ziarul era la curent cu evenimentele din 1905 și 1917 din Rusia. — 24.
- 15 *Primul guvern provizoriu* — „Comitetul provizoriu al Dumei de stat“ — a fost constituit la 27 februarie (12 martie) 1917, după ce, drept răspuns la telegrama către țară a Consiliului bătrînilor din Duma a IV-a cu privire la situația critică din Petrograd și la necesitatea unor măsuri „pentru salvarea patriei și dinastiei“, M. V. Rodzeanko, președintele Dumei, a primit din partea țarului un ucuz de dizolvare a Dumei. Întrunindu-se într-o consfătuire neoficială, în condițiile cînd masele poporului răscolat au înconjurat palatul Tavricieski, au invadat raionul din vecinătatea Dumei, iar soldații și muncitorii înarmați au umplut clădirea Dumei, deputații Dumei au ales în grabă Comitetul provizoriu pentru „menținerea ordinii la Petrograd și stabilirea legăturilor cu diferitele instituții și persoane“.
- Din Comitetul provizoriu făceau parte deputații de dreapta V. V. Șulghin și V. N. Lvov, octombriști S. I. Șidlovski, I. I. Dmitriukov și M. V. Rodzeanko (președinte), „progresiștii“ V. A. Rjevski și A. I. Konovalov, cadeții P. N. Miliukov și N. V. Nekrasov, trudovicul A. F. Kerenski și menșevicul N. S. Ciheidze. — 24.
- 16 La 9 (22) martie 1917, Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. era format din : A. I. Elizarova, K. S. Eremeev, M. I. Haharev, M. I. Kalinin, V. M. Molotov, M. S. Olminski, A. M. Smirnov, E. D. Stasova, A. G. Șleapnikov, K. I. Șutko, K. M. Șvedcikov, M. I. Ulianova, V. N. Zalejski, P. A. Zalučki. La 12 (25) martie, în Biroul C.C. au fost cooptați G. I. Bokii, M. K. Muranov și, cu drept de vot consultativ, I. V. Stalin.

Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. s-a constituit la sedința din 2 (15) martie 1917, fiind format din toți membrii *Comitetului din Petersburg* din perioada ilegalității și, în parte, din membri cooptați pentru prima oară. Din el făceau parte: N. K. Antipov, B. V. Avilov, B. A. Jemciujin, M. I. Kalinin, N. P. Komarov, L. M. Mihailov, V. M. Molotov, K. Orlov, N. I. Podvoiski, P. I. Stucika, V. V. Șmidt, K. I. Șutko, V. N. Zalejski. Din partea Biroului C.C., în *Comitetul din Petersburg* a intrat A. G. Șleapnikov.

Lenin denuște *Conferința din ianuarie Conferința a VI-a generală a P.M.S.D.R.*, care a avut loc la Praga în zilele de 5—17 (18—30) ianuarie 1912 și care a jucat de fapt rolul unui congres. Conferința a fost condusă de V. I. Lenin. El a prezentat rapoartele cu privire la momentul actual și sarcinile partidului, cu privire la activitatea Biroului socialist internațional și a luat cuvântul în legătură cu o serie de alte probleme. Lenin a elaborat proiectele de rezoluție asupra tuturor problemelor importante de pe ordinea de zi a conferinței.

O mare însemnătate principială și practică au avut rezoluțiile „Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor” și „Cu privire la organizația de partid din străinătate”, adoptate de conferință. Conferința a declarat că, prin comportarea lor, lichidatorii s-au pus definitiv în afara partidului și i-a exclus din P.M.S.D.R. Conferința a condamnat activitatea desfășurată de grupurile antipartinice din străinătate: menșevicii-golosști, vperedii și troțkiștii. Ea a declarat că este absolut necesar ca în străinătate să existe o singură organizație de partid, care să desfășoare, sub controlul și conducerea C.C., o activitate de sprijinire a partidului și a arătat că grupurile din străinătate „care nu se supun centrului de activitate social-democrată din Rusia, adică *Comitetului Central*, și care provoacă dezorganizare, stabilind relații separate cu Rusia, peste capul C.C., nu se pot folosi de numele P.M.S.D.R.” Conferința a adoptat rezoluția „Cu privire la caracterul și la formele organizatorice ale muncii de partid”, a aprobat proiectul Statutului de organizare al partidului, propus de V. I. Lenin, a declarat ziarul „Soțial-Demokrat” *Organ Central al partidului*, a ales *Comitetul Central al partidului* și a creat *Biroul din Rusia al C.C.*

Conferința de la Praga a P.M.S.D.R. a avut un rol deosebit de important în construirea partidului bolșevic, partid de tip nou, în întărirea unității sale. Ea a făcut bilanțul unei întregi perioade istorice a luptei duse de bolșevici împotriva menșevicilor și, izgonindu-i pe menșevicii-lichidatori din partid, a consacrat victoria bolșevicilor. Pe baza hotărârilor conferinței organizațiile locale de partid s-au întărit. Ea a definit linia politică a partidului în condițiile noului avânt revoluționar.

Conferința de la Praga a avut o mare însemnătate internațională. Ea a dat elementelor revoluționare din partidele Internaționalei a II-a un exemplu de luptă hotărâtă împotriva

oportunismului, mergînd pînă la ruptura organizatorică totală cu oportuniștii. Pentru mai multe amănunte în legătură cu Conferința de la Praga, vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 127—164. — 26.

- 17 Lenin denuște apel „Manifestul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia către toți cetățenii Rusiei” semnat de C.C. al P.M.S.D.R., publicat ca supliment la nr. 1 al ziarului „Izvestiia Petrogradskogo Soveta” din 28 februarie (13 martie) 1917. Lenin a luat cunoștință de manifest din ediția de dimineață a ziarului „Frankfurter Zeitung” din 9 (22) martie 1917, unde acesta a apărut în formă prescurtată. La 10 (23) martie, Lenin a telegrafiat prin Cristiania la Petrograd ziarului „Pravda”: „Chiar acum am citit pasaje din manifestul Comitetului Central. Cele mai bune urări! Trăiască miliția proletară, care pregătește instaurarea păcii și a socialismului!” (Opere, vol. 36, București, Editura politică, 1958, p. 433). — 26.

- 18 *Socialiștii-revoluționari* (eserii) — partid mic-burghez din Rusia, a luat ființă la sfîrșitul anului 1901 — începutul anului 1902 prin contopirea diferitelor cercuri și grupuri narodnice („Uniunea socialiștilor-revoluționari”, Partidul socialiștilor-revoluționari etc.). Concepțiile lor reprezentau un amestec eclectic de idei narodniciste și revizioniste. Eserii, după cum spunea Lenin, încercau să cîrpească „găurile narodnicismului” cu „peticele «criticii» oportuniste — astăzi la modă — a marxismului” (Opere complete, vol. 11, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 283). În anii războiului imperialist mondial, majoritatea eserilor s-au situat pe pozițiile social-șovinismului.

După victoria revoluției burghezo-democratice din februarie 1917, eserii împreună cu menșevicii și cu cadeții au constituit principalul sprijin al guvernului provizoriu burghezo-moșieresc contrarevoluționar, iar liderii partidului lor (Kerenski, Avksentiev, Cernov) au făcut parte din acest guvern. Partidul eserilor a refuzat să sprijine revendicarea țărănimii de a se trece la lichidarea proprietății funciare moșierești, s-a pronunțat pentru menținerea proprietății moșierești asupra pămîntului; miniștrii eseri din guvernul provizoriu trimiteau detașamente de represiune împotriva țăranilor care ocupau pămînturile moșierești. În ajunul insurecției armate din octombrie, acest partid a trecut fățiș de partea burgheziei contrarevoluționare, apărînd regimul capitalist, și s-a izolat astfel de masele poporului revoluționar.

La sfîrșitul lunii noiembrie 1917, aripa stîngă a eserilor a format partidul de sine stătător al eserilor de stînga. Căutînd să-și mențină influența lor în rîndul maselor țărănești, eserii de stînga au recunoscut de formă Puterea sovietică și au încheiat un acord cu bolșevicii, dar curînd după aceea au pășit pe calea luptei împotriva Puterii sovietice.

În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, eserii au desfășurat o activitate subversivă contrarevoluționară, au dat un sprijin activ intervenționiștilor și albgardiștilor, au participat la comploturi contrarevoluționare și au organizat acte teroriste împotriva activiștilor Statului sovietic și ai partidului comunist. După terminarea războiului civil, eserii și-au continuat activitatea lor dușmănoasă împotriva Statului sovietic atît în interiorul țării, cît și în tabăra emigranților albgardiști.

„Socialiștii-populiști“ („enesii“) — membrii Partidului socialist-populist al muncii, care s-a desprins, în 1906, din aripa de dreapta a Partidului socialiștilor-revoluționari (al eserilor) și care avea o orientare mic-burgheză. Ei erau pentru un bloc cu cadeții. Lenin îi numea „social-cadeți“, „oportuniști mic-burghezi“, „menșevici eseriști“, care oscilează între cadeți și eseri, subliniind că acest partid „se deosebește prea puțin de cadeți, deoarece șterge din program atît republica, cît și trecerea întregului pămînt în mîinile țărănimii“ (Opere complete, vol. 14, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 24). În fruntea acestui partid se aflau A. V. Peșehonov, N. F. Annenski, V. A. Meakotin și alții. În anii primului război mondial, „socialiștii-populiști“ s-au situat pe poziții social-șoviniste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, partidul „socialiștilor-populiști“ a fuzionat cu trudovicii, a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez, trimitîndu-și reprezentanți în acest guvern. După Revoluția Socialistă din Octombrie, enesii au luat parte la comploturile contrarevoluționare și la acțiunile armate împotriva Puterii sovietice. Partidul lor și-a încetat existența în perioada intervenției militare străine și a războiului civil. — 27.

- 19 „Soțial-Demokrat“ — ziar ilegal, Organul Central al P.M.S.D.R. ; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. După apariția nr. 1 al ziarului în Rusia, editarea lui a fost strămutată în străinătate ; nr. 2—32 (februarie 1909 — decembrie 1913) au apărut la Paris, iar nr. 33—58 (noiembrie 1914 — ianuarie 1917) la Geneva. În total au apărut 58 de numere, dintre care 5 cu suplimente. Din decembrie 1911, ziarul „Soțial-Demokrat“ a fost redactat de V. I. Lenin. În ziar au fost publicate peste 80 de articole și note ale lui Lenin.

În anii grei ai reacțiunii și în perioada noului avînt al mișcării revoluționare, ziarul „Soțial-Demokrat“ a luptat împotriva lichidatorilor, troțkiștilor, otzoviștilor, pentru menținerea partidului marxist ilegal, pentru întărirea unității și a legăturii sale cu masele.

După nr. 32, care a apărut la 15 (28) decembrie 1913, ziarul „Soțial-Demokrat“ și-a întrerupt temporar apariția, editarea lui fiind reluată în anii războiului imperialist mondial. După sosirea lui V. I. Lenin în Elveția, în septembrie 1914, la 1 noiembrie același an a apărut numărul următor, nr. 33, al ziarului. Cu toate dificultățile din timpul războiului, ziarul „Soțial-Demokrat“

a apărut regulat. Lenin a condus întreaga muncă legată de editarea ziarului, a stabilit conținutul fiecărui număr, a redactat diferite materiale și s-a ocupat de prezentarea și de tipărirea ziarului.

În anii războiului imperialist mondial, ziarul „Soțial-Demokrat” a jucat un rol important în lupta împotriva oportunistului internațional, a naționalismului și șovinismului, în propagarea lozincilor bolșevice, în trezirea la luptă a clasei muncitoare și a maselor de oameni ai muncii împotriva războiului imperialist și a instigatorilor lui. În ziarul „Soțial-Demokrat” erau dezbătute toate problemele de seamă ale mișcării muncitorești revoluționare, erau dezvăluite scopurile imperialiste ale războiului, erau demascate frazeologia fățarnică și acțiunile oportuniste ale social-șoviniștilor și centriștilor, arătându-se că lupta revoluționară a proletariatului este singura cale justă în condițiile războiului imperialist. În paginile ziarului a fost publicat articolul lui Lenin „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei”, în care el a formulat pentru prima oară concluzia cu privire la posibilitatea victoriei socialismului la început într-o singură țară. Difuzarea ziarului „Soțial-Demokrat” în Rusia și reproducerea principalelor sale articole de către ziarele bolșevice locale au contribuit la clarificarea politică și la educarea proletariatului din Rusia în spiritul internaționalismului, la pregătirea maselor pentru revoluție.

Ziarul „Soțial-Demokrat” a jucat un mare rol în sudarea elementelor internaționaliste din cadrul social-democrației internaționale. Învingând toate obstacolele determinate de starea de război, ziarul „Soțial-Demokrat” a pătruns în multe țări. Mărturie a modului cum era difuzat și a influenței pe care o exercita ziarul „Soțial-Demokrat” stau sumele adunate și serbările jubiliare organizate cu prilejul apariției celui de-al 50-lea număr, precum și mesajele de salut trimise din Paris, Londra, Lyon, Zürich, Geneva, Lausanne, Berna, Chaux-de-Fonds, Copenhaga, Chicago, Toulouse, Genua, New York, Cristiania (Oslo), Stockholm, Glasgow etc. pe adresa redacției.

Apreciind în mod pozitiv serviciile aduse de ziarul „Soțial-Demokrat” în perioada războiului imperialist mondial, V. I. Lenin scria mai târziu că „orice muncitor conștient care dorește să înțeleagă dezvoltarea ideilor revoluției socialiste internaționale și a primei sale victorii de la 25 octombrie 1917 trebuie neapărat să cunoască” articolele apărute în el (Opere, vol. 27, București, Editura politică, 1959, p. 205).

Lenin citează aici din lucrarea sa „Cîteva teze”. — 28.

- 20 *Trudovicii* (Grupul trudovic) — grup de democrați mic-burghezi în Dumele de stat din Rusia, format din țărani și intelectuali de orientare narodnică. Frațiunea trudovicilor s-a constituit în aprilie 1906, fiind formată din deputații țăranilor din Duma I de stat. În cadrul Dumei de stat, trudovicii au oscilat între cadeți și social-democrații revoluționari. În anii primului război

mondial, majoritatea trudovnicilor s-au situat pe pozițiile social-șovinismului.

După revoluția burghezo-democratică din februarie, trudovicii, reflectând interesele chiaburimii, au sprijinit activ guvernul provizoriu. Trudovicul Zarudnîi, devenind după evenimentele din iulie ministru al justiției, a prigonit partidul bolșevic. Trudovicii au întâmpinat cu ostilitate Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și s-au alăturat contrarevoluției burgheze. — 28.

- 21 „*Nașa Zarea*” — revistă legală lunară a menșevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg începînd din ianuarie 1910 pînă în septembrie 1914. A fost condusă de A. N. Potresov și a avut drept colaboratori pe F. I. Dan, S. O. Tederbaum și alții. În jurul acestei reviste s-a încheiat centrul lichidatorilor din Rusia. De la începutul primului război mondial, revista s-a situat pe pozițiile social-șovinismului.

„*Naše Delo*” — revistă lunară ; a apărut la Petrograd în 1915, în locul revistei „*Nașa Zarea*”, care fusese interzisă în 1914. La această revistă au colaborat : N. Cerevanin, E. Maevski, P. P. Maslov, A. N. Potresov și alții. Au apărut în total 6 numere. — 28.

- 22 *Fracțiunea Ciheidze* — fracțiune menșevică din Duma a IV-a de stat condusă de N. S. Ciheidze. În anii războiului imperia-
list mondial, fracțiunea menșevică din Dumă, situată pe poziții centriste, susținea de fapt politica social-șovinistilor ruși. În 1916, din fracțiune făceau parte M. I. Skobelev, I. N. Tuleakov, V. I. Haustov, N. S. Ciheidze și A. I. Cihenkeli. Linia oportunistă a fracțiunii Ciheidze a fost criticată de V. I. Lenin în articolele „*Au Comitetul de organizare și fracțiunea Ciheidze o linie proprie ?*”, „*Fracțiunea Ciheidze și rolul ei*” (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 246—252 ; vol. 30, p. 234—238), precum și în alte lucrări. — 28.

- 23 Este vorba de acordul cu privire la formarea guvernului provizoriu burghez, acord încheiat în noaptea de 1 spre 2 (14—15) martie 1917 între Comitetul provizoriu al Dumei de stat și liderii socialiști-revoluționari și menșevici ai Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. Socialiștii-revoluționari și menșevicii au cedat de bunăvoie burgheziei puterea, acordînd Comitetului provizoriu al Dumei de stat dreptul de a forma cum va crede de cuviință guvernul provizoriu. — 30.

- 24 „*Le Temps*” — cotidian ; a apărut la Paris din 1861 pînă în 1942. Exponent al intereselor cercurilor dominante din Franța ; oficios al Ministerului Afacerilor Externe. — 30.

- 25 Apelul „Din partea Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților”, publicat la 3 (16) martie 1917 în nr. 4 al ziarului „Izvestiia” concomitent cu comunicatul guvernului provizoriu cu privire la formarea primului cabinet în frunte cu prințul G. E. Lvov, a fost elaborat de Comitetul executiv conciliator al Sovietului din Petrograd. În apel se spunea că democrația va sprijini noul guvern „în măsura în care puterea ce ia ființă va acționa în direcția înlăturării... obligațiilor și a luptei hotărâte împotriva vechii puteri”.
- În apel nu se făcea cunoscut că Sovietul l-a împuternicit pe Kerenski să participe la guvernul provizoriu, deoarece la 1 (14) aprilie Comitetul executiv adoptase hotărârea de a nu trimite „reprezentanții ai democrației” în guvern. Ziarul „Le Temps” a scris despre aceasta pe baza știrilor primite de la corespondentul său. La 2 (15) martie, Sovietul a aprobat, „în protestele minorității”, intrarea cu de la sine putere a lui Kerenski în guvern în calitate de ministru al justiției. — 30.
- 26 „*Neue Zürcher Zeitung und schweizerisches Handelsblatt*” — ziar burghez; apare la Zürich din 1780; pînă în 1821 a apărut sub denumirea de „Zürcher Zeitung”; continuă să apară și astăzi și este unul dintre cele mai influente ziare din Elveția.
- „*National-Zeitung*” — ziar burghez; a apărut la Berlin din 1848 pînă în 1938; începînd din 1914 a apărut sub denumirea „8-Uhr Abendblatt. National-Zeitung”. — 30.
- 27 Pe baza celor relatate de presa din străinătate în legătură cu înființarea de către Sovietul din Petrograd a unui organ special care să controleze guvernul provizoriu, Lenin a avut la început o atitudine favorabilă față de acest fapt, arătînd, totodată, că numai experiența va dovedi dacă un asemenea organ își justifică existența. În realitate, „comisia de contact” pentru „influențarea” și „controlarea” activității guvernului provizoriu, creată la 8 (21) martie de Comitetul executiv conciliator al Sovietului și compusă din M. I. Skobelev, I. M. Steklov, N. N. Suhanov, V. N. Filipovski, N. S. Ciheidze (mai tîrziu din această comisie au făcut parte și V. M. Cernov și I. G. Țereteli), a ajutat guvernul să se folosească de prestigiul Sovietului pentru a camufla politica sa contrarevoluționară. Cu ajutorul „comisiei de contact”, masele erau reținute de la lupta revoluționară activă pentru trecerea puterii în mâinile Sovietelor. „Comisia de contact” a fost dizolvată la mijlocul lunii aprilie 1917, iar funcțiile ei transmise Biroului Comitetului executiv. — 31.
- 28 „*Frankfurter Zeitung*” — cotidian, organul de presă al marilor speculanți de bursă din Germania; a apărut la Frankfurt pe Main din 1856 pînă în 1943. În 1949 a început să apară din

- nou sub denumirea de „Frankfurter Allgemeine Zeitung” ; el este purtătorul de cuvânt al monopoliştilor vest-germani. — 35.
- 29 „Vossische Zeitung” — ziar liberal-moderat german ; a apărut la Berlin din 1704 pînă în 1934. — 35.
- 30 În legătură cu aceasta, vezi lucrarea lui V. I. Lenin „Statul și revoluția” (Opere, vol. 25, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 377—489). — 41.
- 31 În primele zile ale existenței sale, guvernul provizoriu l-a numit pe octombriștul M. A. Stahovici guvernator general al Finlandei și pe cadetul F. I. Rodicev ministru (sau comisar) pentru problemele Finlandei. La 8 (21) martie a fost publicat „Manifestul cu privire la adoptarea constituției marelui principat al Finlandei și la aplicarea ei integrală”. Finlandei i se recunoștea dreptul la autonomie cu condiția ratificării de către guvernul Rusiei a legilor adoptate de Seimul Finlandei. Legile impuse finlandezilor în timpul războiului și care erau în contradicție cu legislația lor rămîneau în vigoare pentru tot timpul războiului.
- Guvernul provizoriu urmărea ca Seimul să introducă în Constituție un punct cu privire la acordarea de drepturi egale „cetățenilor ruși și cetățenilor finlandezi în domeniul comerțului și industriei”, întrucît în timpul guvernului țarist acest drept, care nu era recunoscut de legile finlandeze, era impus cu forța. Refuzul guvernului provizoriu de a rezolva „înainte de convocarea Adunării constituante” problema dreptului Finlandei la autodeterminare a dus la un conflict acut cu această țară, care nu a fost rezolvat decît după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. La 18 (31) decembrie 1917, guvernul sovietic a acordat Finlandei independență deplină. — 47.
- 32 Lucrarea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului” a fost scrisă de Lenin în prima jumătate a anului 1916 și la 19 iunie (2 iulie) a fost trimisă prin Paris la Petrograd editurii „Parus”, care, din inițiativa lui M. Gorki, a început editarea unei serii de broșuri de popularizare despre statele vest-europene din perioada primului război mondial. Redactor al acestor broșuri era M. N. Pokrovski, care locuia la Paris și prin intermediul căruia Lenin ținea legătura cu editura. La 29 septembrie 1916, M. Gorki i-a scris lui M. N. Pokrovski că lucrarea lui Lenin este „într-adevăr admirabilă” și că editura o va publica într-o ediție specială, nu în cadrul seriei. Cu toate acestea, redacția editurii „Parus” a obiectat vehement împotriva criticii făcute de Lenin poziției de renegat a lui K. Kautsky și a făcut unele schimbări esențiale, scoțînd pasajele în care era criticată teoria kautskistă a ultraimperialismului și denaturînd o serie de formulări ale lui Lenin. Cartea a fost

tipărită la mijlocul anului 1917 cu o prefață scrisă de Lenin la 26 aprilie.

„Parus“ și „Letopis“ — editură și revistă fondate de M. Gorki la Petrograd.

„Letopis“ — revistă literară, științifică și politică la care colaborau foști bolșevici (machiștii V. A. Bazarov și A. A. Bogdanov), precum și menșevici. Rubrica literară era condusă de M. Gorki. Revista publica scrierile lui A. Blok, V. Briusov, A. Ceapîghin, S. Esenin, F. Gladkov, M. Gorki, A. V. Lunacearski, V. Maiakovski, V. Șîșkov etc. A apărut din decembrie 1915 pînă în decembrie 1917. Editura „Parus“ a ființat din 1915 pînă în 1918. — 50.

- 33 *Programul agrar al celor 104* — proiectul de lege agrară semnat de 104 membri ai Dumei I de stat și depus de trudovici la ședința a 13-a a Dumei din 23 mai (5 iunie) 1906. În acest proiect de lege se arăta că scopul legislației agrare este „acela de a contribui la instaurarea unor rînduiri în care solul, subsolul și apele să fie proprietatea întregului popor, iar terenurile agricole să fie date în folosința exclusivă a celor care le cultivă prin munca lor“ („Documentele și materialele Dumei de stat din Rusia“, Moscova, 1957, p. 172). Trudovicii cereau să se creeze un „fond funciar aparținînd întregului popor“, în care trebuiau să intre toate pămînturile statului, domeniile, ale coroanei, mănăstirești și bisericești; pentru același fond urmau să fie expropriate pămînturile moșierești și celelalte pămînturi proprietate privată a căror mărime depășea norma de muncă stabilită pentru regiunea respectivă. Pentru pămînturile proprietate privată supuse exproprierii se prevedeau anumite despăgubiri. Pămînturile lotuale și micile proprietăți urmau să rămînă un timp în stăpînirea proprietarilor lor, proiectul de lege prevăzînd însă trecerea treptată și a acestor pămînturi în proprietatea întregului popor. Reforma agrară urma să fie aplicată de comitetele locale, alese pe baza votului universal, direct, egal și secret. — 57.
- 34 „Die Neue Zeit“ — revistă teoretică a Partidului social-democrat din Germania; a apărut la Stuttgart din 1883 pînă în 1923. Pînă în octombrie 1917 a apărut sub îngrijirea lui K. Kautsky, iar după aceea sub îngrijirea lui H. Cunow. În „Die Neue Zeit“ au fost publicate pentru prima oară unele lucrări ale lui K. Marx și F. Engels. Engels a ajutat cu sfaturile sale redacția revistei și a criticat-o adeseori pentru abaterile ei de la marxism. Începînd din a doua jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut, după moartea lui F. Engels, revista a publicat sistematic articole scrise de revizionisti, printre care și seria de articole ale lui E. Bernstein „Problemele socialismului“, care au marcat începutul luptei revizionistilor împotriva marxismului. În anii războiului imperialist mondial, revista s-a situat pe poziții centriste, sprijinind de fapt pe social-șoviniști. — 57.

- 35 Ciorna celei de-a cincea „Scrisori din depărtare“ este consacrată problemei modificării programului partidului. V. I. Lenin intenționa la început să consacre acestei teme scrisoarea a patra, iar apoi scrisoarea a cincea. Cu toate acestea, atât în scrisoarea a patra, cât și în scrisoarea a cincea, neterminată, sînt tratate alte teme. Manuscrisul planului inclus în ediția de față arată că Lenin l-a completat ulterior cu noi puncte (2 bis și 5 bis și punctele însemnate cu semnul +).
- Planul i-a servit lui Lenin ca bază de lucru la elaborarea programului partidului, cînd s-a întors în Rusia (vezi Opere, vol. 24, București, Editura politică, 1959, p. 457—461, 464—477).
- Potrivit măturii lui V. A. Karpinski, însemnarea de pe marginea schiței era adresată acestuia. — 59.
- 36 Vezi F. Engels. „Observații critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891“ („Die Neue Zeit“, Jg. XX, 1901, B. II, H. 1). — 59.
- 37 Este vorba de lucrarea lui Lenin „Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă din 1905—1907“, scrisă la sfîrșitul anului 1907 (vezi Opere complete, vol. 16, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 199—419), care a fost arsă de cenzura țaristă. Cartea a fost tipărită la Petersburg în 1908, dar a fost confiscată de poliție chiar din tipografie și apoi distrusă, salvîndu-se doar un singur exemplar. În 1917 a văzut pentru prima oară lumina tiparului. — 60.
- 38 Foaia volantă „Către tovarășii care zac în prizonierat“ a fost scrisă de Lenin la începutul lunii martie 1917 și editată la Berna sub semnătura „Redacția ziarului «Soțial-Demokrat»“; ea conținea următorul apel: „Tovarășii! Țineți mai departe legătura cu comisia de ajutorare a prizonierilor și scrieți pe adresa: Schweiz, Bern, Falkenweg 9, Dr. Schklowsky. Tovarășii vor căuta să vă trimită ca și pînă acum cărți etc.“.
- Legăturile cu prizonierii de război ruși masați în lagărele din Germania și Austro-Ungaria au fost stabilite în 1915, cînd s-a creat „Comisia social-democrată de la Berna pentru ajutorarea intelectuală a prizonierilor de război de pe lîngă Comitetul organizațiilor din străinătate ale P.M.S.D.R.“. Corespondența regulată cu prizonierii deținuți în peste 20 de lagăre ajungea, lunar, la cifra de aproape 250 de scrisori; au fost stabilite legături cu prizonierii social-democrați, în majoritatea lor adepți ai bolșevicilor sau simpatizanți ai bolșevismului; prin intermediul lor se realiza completarea bibliotecilor cu cărți, se organiza o varietate de muncă propagandistică, sărbătorirea zilei de 1 Mai etc.
- În lagăre sosea în mod regulat Organul Central al partidului bolșevic — ziarul „Soțial-Demokrat“ —, erau difuzate „Sbornik «Soțial-Demokrata»“ și revista „Kommunist“, broșura lui A. M. Kollontai „Cine are nevoie de război?“ (în două ediții), o foaie volantă cu privire la pămînt, foaia volantă a lui

A. M. Gorki „Pogromiștii ultrareacționari și evreii“, diferite manuale și altă literatură.

Din fondurile adunate de prizonieri, în februarie 1917 a fost editat nr. 1 al revistei „V plenu“; editarea nr. 2, care era gata pentru tipar, nu s-a realizat din cauză că la sfârșitul lunii martie 1917 bolșevicii au plecat în Rusia.

Lenin acorda o mare importanță muncii în rîndurile prizonierilor, care, după întoarcerea lor în patrie, urmau să participe la lupta revoluționară. Contactul personal cu prizonierii de război era imposibil; cu toate acestea, doi prizonieri de război evadați din lagărele germane au avut o întâlnire conspirativă cu Lenin la Zürich la sfârșitul lunii ianuarie 1917, fapt pe care el l-a relatat Inesei Armand (vezi Opere, vol. 35, București, E.S.P.L.P. 1958, p. 257—259).

Prin intermediul prizonierilor de război, ideile bolșevismului pătrundeau în rîndurile populației cu care aceștia veneau în contact. În anii 1917—1918 prizonierii de război ruși au participat activ la lupta revoluționară a clasei muncitoare din Germania. — 61.

39 „Pravda“ — cotidian bolșevic legal; primul număr a apărut la Petersburg în ziua de 22 aprilie (5 mai) 1912.

Hotărîrea cu privire la necesitatea editării unui cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată în cursul lucrărilor Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R.

Membri ai redacției ziarului „Pravda“ și colaboratori activi în diferite perioade au fost: N. N. Baturin, Demian Bednîi, A. I. Ulianova-Elizarova, K. S. Eremeev, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaja, S. V. Malîșev, L. R. și V. R. Menjinski, V. M. Molotov, V. I. Nevski, M. S. Olminski, N. I. Podvoiski, N. G. Poletaev, M. A. Saveliev, K. N. Samoilova, N. A. Skripnik, I. M. Sverdlov, I. V. Stalin, P. I. Stucika ș.a. La ziar colaborau activ deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat. A. M. Gorki și-a publicat unele dintre lucrările sale în ziarul „Pravda“.

Lenin conducea „Pravda“ din punct de vedere ideologic; el scria aproape zilnic articole pentru ziar, dădea directive redacției și lupta ca ziarul să fie scris într-un spirit combativ, revoluționar. O mare parte din munca organizatorică a partidului era concentrată la redacția ziarului „Pravda“. Aici se organizau întâlniri cu reprezentanții celulelor de partid locale, se primeau informații despre munca de partid desfășurată în fabrici și uzine, de aici se transmiteau directivele de partid ale Comitetului din Petersburg și ale Comitetului Central al partidului.

„Pravda“ era supusă în permanență represiunilor polițieneste. La 8 (21) iulie 1914 ziarul a fost interzis.

Ziarul „Pravda“ și-a reluat apariția după revoluția burghezodemocratică din februarie 1917. La 5 (18) martie 1917, a început

să apară ca organ al Comitetului Central și al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R.

În primele numere apărute la începutul lunii martie 1917, „Pravda“ a publicat, fără să fi stabilit încă legătura cu V. I. Lenin, documente care reflectau poziția internaționalistă a bolșevicilor. În „Pravda“ au fost publicate : amendamentul lui V. I. Lenin la rezoluția Congresului de la Stuttgart „Militarismul și conflictele internaționale“, textul integral al Manifestului de la Basel, materialele Conferinței de la Zimmerwald și ale celei de la Kiental, printre care și proiectele de rezoluții prezentate de zimmerwaldienii de stînga, documente ale spartaciștilor etc. În afară de aceasta, „Pravda“ a supus din nou atenției cititorilor proiectul de rezoluție al lui Lenin „Societate de deputați ai muncitorilor“ din „Platforma tactică pentru congresul de unificare“, unde Societele erau definite ca fiind germeni ai puterii revoluționare.

La mijlocul lunii martie, în „Pravda“ au început însă să apară articole scrise de L. Kamenev, căruia Biroul C.C. al P.M.S.D.R. îi permiseseră să colaboreze la ziar, fără însă să-și semneze articolele (deoarece organizațiile locale protestau împotriva participării lui Kamenev la viața politică din cauza comportării nedemne avută de acesta la procesul din 1915. Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 167—175). În aceste articole, problema sprijinirii guvernului provizoriu se punea potrivit formulei menșevice „în măsura în care“, „atîta timp cît guvernul provizoriu nu și-a epuizat posibilitățile“, se garanta sprijinirea tuturor măsurilor preconizate de acesta în vederea „lichidării tuturor rămășițelor regimului țaristo-moșieresc“ ; guvernului i se prezenta revendicarea generatoare de iluzii cu privire la renunțarea la anexiuni etc. Articolul de fond „Fără diplomație secretă“, scris de Kamenev, conținea o chemare la continuarea războiului, ceea ce era în contradicție flagrantă cu poziția bolșevicilor față de războiul imperialist.

În coloanele „Pravdei“, critica împotriva conciliatorismului se desfășura nesatisfăcător. În prima „Scrisoare din depărtare“, scrisă de Lenin și publicată la 21—22 martie (3—4 aprilie), redacția prescurtase mult pasajele în care erau criticate vîrfurile conciliatoare ale Sovietului din Petrograd și erau demascate tendințele monarhiste ale guvernului provizoriu. Pe poziția greșită a acelor care preconizau o politică de presiuni exercitate asupra guvernului provizoriu, pentru a-l determina să înceapă imediat tratative de pace, s-a situat și I. V. Stalin.

După ce a citit „Pravda“ în zilele de 2 și 3 (15 și 16) aprilie în timp ce venea spre Petrograd, Lenin a reproșat redactorilor care l-au întîmpinat că poziția internaționalistă nu este destul de clar exprimată în ziar, iar la 12 (25) aprilie a scris la Stockholm Biroului din străinătate al C.C. : „Sperăm să îndreptăm complet linia «Pravdei», care înclină spre

«kautskism» (Opere, vol. 36, București, Editura politică, 1958, p. 458).

De îndată ce a sosit la Petrograd, Lenin a devenit membru al redacției, și „Pravda“ a început lupta pentru planul leninist de transformare a revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă.

În perioada iulie-octombrie 1917, fiind prigonită de guvernul provizoriu contrarevoluționar, „Pravda“ a fost nevoită în repetate rânduri să adopte alte denumiri: „Listok «Pravdi»“, „Proletarii“, „Rabocii“, „Rabocii Puti“. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, și anume de la 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, ziarul a început să apară din nou sub vechea sa denumire, „Pravda“.

Ziarul „Pravda“ are o însemnătate excepțională în istoria partidului bolșevic și a revoluției. Ziarul a fost un propagandist, agitator și organizator colectiv în lupta pentru aplicarea politicii partidului. El s-a situat în centrul luptei pentru partinitate, a combătut cu hotărâre pe menșevicii-lichidatori, pe otzoviști și pe troțkiști, a demascat rolul lor trădător. „Pravda“ a luptat împotriva oportunismului și centrismului internațional. Ziarul educa pe muncitori în spiritul marxismului revoluționar. El a contribuit la creșterea considerabilă a partidului, la unirea rândurilor sale, la întărirea legăturii sale cu masele. Generația de muncitori înaintați educată de „Pravda“ a jucat un rol de seamă în Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și în construirea socialismului.

„Pravda“ ocupă un loc deosebit de important în istoria presei bolșevice. Ziarul „Pravda“ a fost primul ziar muncitoresc legal de masă și a marcat o etapă nouă în dezvoltarea presei clasei muncitoare din Rusia și a proletariatului internațional. Începînd din 1914, ziua apariției primului număr din „Pravda“ a devenit sărbătoarea presei muncitorești.

Lenin a făcut aprecieri asupra activității ziarului „Pravda“ în articolele „Bilanțul unei activități de o jumătate de an“, „Muncitorii și «Pravda»“, „Clasa muncitoare și presa muncitorească“, „Raportul C.C. al P.M.S.D.R. și instrucțiunile pentru delegația C.C. la Conferința de la Bruxelles“, „Cu privire la rezultatele obținute de ziua presei muncitorești“, „La a zecea aniversare a «Pravdei»“ etc. (vezi Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 442—458; vol. 22, p. 76—78; vol. 25, 1964, p. 243—252, 401—413, 454—462; Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 340—343). — 66.

40 Lenin amintește de învățămintele războiului franco-prusian din 1870—1871, cînd guvernul prusian i-a predat guvernului contrarevoluționar de la Versailles pe soldații francezi prizonieri de război pentru a înăbuși Comuna din Paris. — 66.

41 Referatul „Despre sarcinile P.M.S.D.R. în revoluția rusă“ („Revoluția rusă, importanța și sarcinile ei“) a fost ținut de

- V. I. Lenin în limba germană la 14 (27) martie 1917, la Casa poporului din Zürich, în cadrul unei adunări a muncitorilor elvețieni. Autoreferatul a fost scris de Lenin pentru ziarul „Volksrecht“, iar apoi la 31 martie (13 aprilie), cu ocazia trecerii prin Stockholm spre Rusia, a fost predat redacției ziarului „Politiken“, organul de presă al social-democraților de stînga suedezi. La 15 aprilie, autoreferatul a fost publicat, cu mici prescurtări, în nr. 86 al ziarului „Politiken“ în limba suedeză, sub titlul: „Lenin despre revoluția rusă. Tratatative directe între popoare, iar nu între guverne în problema pacii“.
- 73.
- 42 Vezi de asemenea articolul lui Lenin „Louis Blanc-ism“ (volumul de față, p. 129—132). — 75.
- 43 Pentru amănunte, vezi lucrarea lui V. I. Lenin. „Statul și revoluția“. Cap. VI. § 3. „Polemica lui Kautsky cu Panneckoek“ (Opere, vol. 25, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 480—488). — 77.
- 44 Vezi K. Marx. „Opsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte“ ; „Războiul civil din Franța. Adresa Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor“. „Scrisoare către Kugelmann“ din 12 aprilie 1871. K. Marx și F. Engels. „Prefață la ediția germană din 1872 a «Manifestului Partidului Comunist»“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 8, București, Editura politică, 1960, p. 207 ; vol. 17, p. 353 ; vol. 18, p. 98 ; Opere alese în două volume, vol. II, București, E.S.P.L.P. 1955, p. 506). — 77.
- 45 Articolul „*Manoperele șovinistilor republicani*“ a fost publicat în nr. 81 al ziarului „Volksrecht“ din 5 aprilie și, în formă prescurtată, în nr. 99 al ziarului „Avanti!“ din 10 aprilie. Din scrisoarea lui I. S. Ganețki din 24 martie (6 aprilie) către Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. rezultă că el a trimis acest articol la Petrograd la 22 martie (4 aprilie). Articolul n-a apărut în „Pravda“, probabil, din cauză că rolul provocatorului Cernomazov fusese între timp elucidat în presă. — 80.
- 46 „*Corriere della Sera*“ — influent ziar burghez italian ; apare la Milano din 1876. — 80.
- 47 Deputatul bolșevic din Duma a IV-a de stat M. K. Muranov, sosind la Petrograd la 12 (25) martie 1917 a adresat imediat redacției ziarului „Den“ o scrisoare în care dădea informații precise cu privire la colaborarea lui Cernomazov la „Pravda“. Nota a fost publicată la 14 (27) martie. M. K. Muranov scria că Cernomazov a colaborat la „Pravda“ din mai 1913 pînă în februarie 1914, cînd a fost îndepărtat fiind bănuțit că este provocator, iar apoi Biroul C.C. al P.M.S.D.R. a interzis tuturor organizațiilor și persoanelor să stabilească vreo legătură cu el. Muranov scria : „Niciodată M. Cernomazov n-a fost și nu putea fi singurul și principalul conducător al ziarului «Pravda»“,

în fruntea căruia se afla un colectiv redacțional format din membri ai C.C. al P.M.S.D.R. și membri ai fracțiunii P.M.S.D.R. din Dumă. — 82.

- 48 „*L'Humanité*” — cotidian, fondat în 1904 de J. Jaurès ca organ al Partidului socialist francez. În anii războiului imperialist mondial, ziarul s-a aflat în mâinile extremei drepte a Partidului socialist francez și s-a situat pe o poziție social-șovinistă.

În 1918, în fruntea ziarului, ca director politic, a venit Marcel Cachin, militant de seamă al mișcării muncitorești franceze și internaționale. În anii 1918—1920 ziarul și-a ridicat glasul împotriva politicii imperialiste a guvernului francez, care își trimitea forțele armate în Rusia să lupte împotriva Republicii sovietice. Începând din decembrie 1920, după scindarea Partidului socialist francez și întemeierea Partidului Comunist Francez, ziarul a devenit organul central al acestui partid.

„*Petit Parisien*” — cotidian boulevardier ; a apărut la Paris din 1876 pînă în 1944 într-un mare tiraj. În anii primului război mondial s-a situat pe pozițiile șovinismului extremist. După Marea Revoluție din Octombrie a dus o campanie anti-sovietică. După venirea lui Hitler la putere în Germania a militat pentru apropierea Franței de Germania. În perioada cînd Franța a fost ocupată de către trupele hitleriste a desfășurat o agitație profascistă. A fost interzis în august 1944. — 82.

- 49 „*Avanti!*” — cotidian, organul central al Partidului socialist italian ; a fost fondat în decembrie 1896 la Roma. În anii războiului imperialist mondial, ziarul s-a situat pe poziții internaționaliste inconsecvente, fără să rupă legăturile cu reformiștii. În 1926 a fost interzis de guvernul fascist al lui Mussolini, dar a continuat să apară (neregulat) în străinătate. Din 1943 apare din nou în Italia. În prezent, „*Avanti!*” este organul central al Partidului socialist italian. — 83.

- 50 În afară de semnătura lui V. I. Lenin, hotărîrea poartă și semnătura lui G. E. Zinoviev. — 84.

- 51 Lenin a făcut încercări de a pleca din Elveția în Rusia de îndată ce s-au confirmat știrile cu privire la izbucnirea revoluției din februarie. „*Mi-e grozav de neaz că nu pot pleca în Scandinavia !! Nu-mi pot ierta că n-am riscat să plec în 1915 !*” — scria el Inessei Armand la 2 (15) martie 1917 (Opere, vol. 35, București, E.S.P.L.P. 1958, p. 272). Dar emigranții internaționaliști erau împiedicați să se întoarcă în țară atît de guvernul provizoriu burghez al Rusiei, cît și de guvernele „aliaților” — guvernele Angliei și Franței. În listele internaționale de control militar care cuprindeau numele persoanelor ce urmau să fie reținute la graniță au fost incluși, potrivit indicațiilor poliției politice ruse, în primul rînd zimmerwaldienii, internaționaliștii și adversarii războiului imperialist ; în Rusia erau lăsați să intre

numai defensiștii. Prevăzînd că întoarcerea în Rusia va întîmpina serioase obstacole, Lenin căuta căile unei treceri ilegale cu acte străine și, în legătură cu aceasta, a purtat corespondență cu V. A. Karpinski (Geneva) și I. S. Ganețki (Stockholm).

La 6 (19) martie la Berna, la o întrunire neoficială a centrelor ruse de partid, Martov a propus planul trecerii prin Germania în schimbul eliberării unor germani internați în Rusia. Acest plan a fost sprijinit cu căldură de Lenin, cu atît mai mult cu cît la 11 (24) martie Legația rusă din Berna sistase întocmirea formelor pentru întoarcerea în Rusia a unui număr de emigranți.

Tratativele cu ministrul plenipotențiar german în Elveția cu privire la trecerea emigranților politici ruși spre patrie prin Germania au fost începute de social-democratul elvețian R. Grimm, membru al Consiliului federal, dar, deoarece Grimm avea o poziție echivocă, bolșevicii au transmis sarcina organizării trecerii prin Germania zimmerwaldianului de stînga Fr. Platten, secretar al Partidului social-democrat elvețian, care a și dus-o pînă la capăt. Guvernul german a acceptat condițiile de trecere a emigranților ruși prin Germania. Potrivit mărturiei lui Fr. Platten, aceste condiții au fost elaborate de Lenin. Condițiile stabilite garantau exteritorialitatea vagonului în timpul trecerii sale prin Germania și scutirea de controlul vamal; se prevedea că nu se va verifica orientarea politică și nici pașapoartele pasagerilor și că administrația germană va lua legătura cu pasagerii numai prin însoțitorul lor, Fr. Platten.

Plecarea din Elveția a fost amînată pînă la 27 martie (9 aprilie), deoarece menșevicii au cerut să se aștepte pînă ce guvernul provizoriu sau Sovietul din Petrograd va consimți să schimbe emigranții pe prizonieri de război civili germani. Nu exista nici o îndoială că guvernul provizoriu burghez, acționînd din ordinul guvernului englez, va face tot posibilul pentru a crea greutăți revoluționarilor care se întorceau în Rusia și intenționau să lupte împotriva continuării războiului de jaf; de aceea, bolșevicii au luat hotărîrea să plece imediat în Rusia prin Germania.

Toate condițiile și circumstanțele plecării au fost consemnate într-un proces-verbal, iar conținutul acestuia a fost adus la cunoștință reprezentanților zimmerwaldienilor de stînga din Germania — P. Lewy (P. Hartstein), din Franța — F. Lorient și H. Guilbeaux, din Polonia — M. Bronski și din Elveția — Fr. Platten.

Afară de aceasta, în numele lor a fost pregătit un document pentru presă, semnat la Stockholm și de social-democrații de stînga din Suedia (K. Lindhagen, F. Ström, K. N. Carlesen, K. Cilbum și Ture Nerman) și Norvegia (A. H. Hansen), în care reprezentanții partidelor menționate mai sus declarau următoarele: „Noi, subsemnații, știm ce piedici pun guvernele Antantei internaționaliștilor ruși care vor să plece. Știm în ce

condiții a permis guvernul german trecerea spre Suedia. ...Noi, subsemnații internaționaliști din Franța, Elveția, Polonia, Germania, Suedia și Norvegia, socotim că tovarășii noștri de idei ruși nu sînt numai în drept, dar au și datoria de a folosi ocazia ivită pentru a pleca în Rusia. Le dorim cel mai mare succes în lupta lor împotriva politicii imperialiste a burgheziei ruse, luptă ce constituie o parte integrantă a luptei noastre comune pentru eliberarea clasei muncitoare, pentru revoluția socialistă". Această declarație a fost publicată în ziarul social-democraților de stînga suedezi „Politiken” nr. 86 din 15 aprilie 1917.

Intrucît în presa franceză apăruse știrea că ministrul afacerilor externe P. N. Miliukov îi amenință pe emigranții ce trec prin Germania că vor fi arestați ca trădători de patrie, toți emigranții, indiferent de orientare, în frunte cu Lenin, au dat următoarea declarație :

„Subsemnatul declar sub proprie semnătură :

1. că mi s-au adus la cunoștință condițiile stabilite de Platten cu ambasada germană ;

2. că mă supun dispozițiilor lui Platten, conducătorul călătoriei ;

3. că mi s-a adus la cunoștință știrea apărută în „Petit Parisien” potrivit căreia guvernul provizoriu rus amenință că va trimite în judecată sub învinuirea de înaltă trădare pe cetățenii ruși care vor trece prin Germania ;

4. că îmi asum toată răspunderea politică pentru călătoria mea ;

5. că Platten mi-a garantat călătoria numai pînă la Stockholm.

9 aprilie 1917

Berna-Zürich“

(Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

Această declarație a fost dată înainte de părăsirea teritoriului Elveției (în tren, în drum de la Berna la Zürich). Imediat după text urmează semnătura : *Lenin*, apoi semnăturile celorlalți emigranți. Textul documentului, care exclude posibilitatea ca vreunul dintre participanți să preteze vreodată că nu a cunoscut consecințele pe care le implică pasul făcut și să arunce răspunderea asupra organizatorilor călătoriei, este o dovadă că la elaborarea documentului a participat V. I. Lenin.

Plecarea a avut loc la 27 martie (9 aprilie) ; la 31 martie (13 aprilie), Lenin a sosit cu un grup de emigranți la Stockholm și în aceeași zi a pornit prin Finlanda spre Rusia. — 84.

52 „*Scrisoarea de rămas bun către muncitorii elvețieni*“ a fost scrisă la mijlocul lunii martie 1917, înainte de a se fi lămurit la 19 martie (1 aprilie) că R. Grimm, care începuse demersurile pentru întoarcerea emigranților politici ruși în patrie prin Germania, are o poziție echivocă. Textul inițial a fost scris în momentul cînd Grimm ducea încă tratative, iar după ruptura cu el și

după trecerea acțiunii în mâinile lui Fr. Platten, Lenin a șters rîndurile în care era vorba de mediația lui Grimm.

Scrisoarea de rămas bun a fost discutată și adoptată la 26 martie (8 aprilie) la o întrunire a bolșevicilor care plecau în Rusia, după care Lenin a adăugat la ea primele rînduri : „Partidul Muncitoresc Social-Democrat din Rusia (unificat de *Comitetul Central*)“, „Proletari din toate țările, uniți-vă !“ și alineatul final.

Lenin avea legături cu o serie de activiști ai Partidului social-democrat elvețian, cu care intrase în relații în 1914, când a sosit la Berna venind din Poronino.

Prin intermediul lor au fost transmise Conferinței socialiștilor italieni și elvețieni de la Lugano din 27 septembrie 1914 cunoscutele sale teze „Sarcinile social-democrației revoluționare în războiul european“, adoptate de Consfătuirea de la Berna a bolșevicilor din 24—26 august (6—8 septembrie) 1914. Potrivit informațiilor furnizate de membrii grupului bolșevic din Zürich care au făcut parte din sindicatele elvețiene, Lenin le-a demonstrat în mod convingător necesitatea de a se încadra în Partidul social-democrat elvețian, și ei au intrat în organizația din Zürich.

Participînd activ la lupta internă de partid, mai întîi în organizația social-democrată din Berna, iar apoi în cea din Zürich împotriva aripii de dreapta conduse de social-patriotul H. Greulich și a centriștilor, în frunte cu R. Grimm, Lenin a acordat un imens sprijin elementelor zimmerwaldiene de stînga (Fr. Platten, E. Nobs și alții), ajutîndu-le să învingă nehotărîrea în lupta împotriva centriștilor. Numeroase documente, cu ajutorul cărora cei de stînga luptau în interiorul partidului lor împotriva oportunismului, au fost elaborate cu participarea lui Lenin. Ele au fost scrise mai cu seamă în limba germană, fiind parțial publicate în presa socialistă elvețiană („Cuvîntare rostită la Congresul Partidului social-democrat elvețian din 4 noiembrie 1916“, „Douăsprezece teze scurte cu privire la susținerea de către H. Greulich a apărării patriei“) și difuzate mai ales în organizațiile de partid din Elveția care duceau lupta împotriva social-patriotismului ieșit învingător în ianuarie 1917.

La Congresul cantonal al organizației din Zürich, care s-a ținut la Töss în zilele de 11 și 12 februarie 1917, când s-a discutat problema atitudinii față de război, social-democrații de stînga au prezentat la rezoluția centriștilor adoptată de congres „Propunerea de modificări în rezoluția cu privire la problema războiului“ (Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 362), elaborată de Lenin ; pentru această propunere a votat o cincime din delegați. Imediat după congres, zimmerwaldienii elvețieni au pregătit, cu ajutorul lui Lenin, „Manifestul nr. 1“ („Gegen die Lüge der Vaterlandsverteidigung“), care a apărut sub semnătura „Gruppe der Zimmerwalderlinken in der Schweiz“. Lenin l-a redactat și a participat la difuzarea lui în străinătate. În textul acestui manifest a fost

inclusă în întregime propunerea de modificări în rezoluția cu privire la problema războiului, precum și părerile emise de Lenin în problema anexiunilor.

Pentru activitatea desfășurată, Lenin a devenit ținta unor atacuri înverșunate din partea conducătorilor oficiali ai partidului; aceștia afirmau că el este „un străin”, încercând să-l izoleze pentru a nu-i influența pe muncitorii social-democrați.

Dar în rândurile socialiștilor elvețieni existau încă din 1915 elemente care se pronunțau pentru o ruptură cu Internaționala a II-a, pentru crearea Internaționalei a III-a, activa „Grupul elvețian al zimmerwaldienilor de stînga”, din care făceau parte și emigranți zimmerwaldieni din Rusia, Polonia, Franța și Germania. — 86.

53 Lenin se referă la *Partidul social-democrat din Elveția* (în cantoanele franceze și italiene el poartă denumirea de Partid socialist elvețian), care a fost creat în deceniul al 8-lea al secolului trecut și a aderat la Internaționala I. Partidul a fost înființat a doua oară în 1888. În partid aveau o mare influență oportuniștii, care în perioada primului război mondial s-au situat pe o poziție social-șovinistă. În toamna anului 1916 s-a desprins din partid aripa de dreapta, care a întemeiat o organizație proprie. Majoritatea partidului, în frunte cu R. Grimm, s-a situat pe o poziție centristă, social-pacifistă. Aripa de stînga a partidului s-a situat pe o poziție internaționalistă. Sub influența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, aripa stîngă din P.S.D.E. s-a întărit. În decembrie 1920, cei de stînga au părăsit acest partid și în 1921 s-au unit cu Partidul Comunist din Elveția (în prezent Partidul Muncii din Elveția), care s-a format în 1919. — 86.

54 „*Arbeitsgemeinschaft*” („Grupul muncitoresc social-democrat”) — organizație a centriștilor germani; a fost întemeiat în martie 1916 de către deputații care s-au desprins din fracțiunea social-democrată a Reichstagului. În fruntea grupului se aflau H. Haase, G. Ledebour, B. Dietman. Grupul a publicat „*Lose Blätter*” („Manifeste libere”) și pînă în aprilie 1916 a precumpănit în redacția ziarului „*Vorwärts*”. După îndepărtarea centriștilor din redacția ziarului „*Vorwärts*”, grupul și-a înființat un organ central propriu, „*Mitteilungsblätter*”, care a apărut la Berlin. Majoritatea organizației berlineze era de partea grupului. „Grupul muncitoresc social-democrat” a devenit nucleul de bază al Partidului social-democrat independent din Germania, care s-a format în aprilie 1917 și care încerca să justifice acțiunile social-șovinistilor fățiși, declarîndu-se pentru menținerea unității cu aceștia. — 89.

55 „*Freie Jugend*” — organ de presă al organizației social-democrate de tineret din Elveția; a apărut la Zürich din 1906 și pînă în februarie 1918. În anii războiului imperialist mondial a aderat la stînga zimmerwaldiană. — 89.

56 „Propunerea de modificare în rezoluția cu privire la problema războiului“ a fost scrisă de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 362). — 89.

57 Lenin se referă la *Societatea fabiană* — organizație reformistă engleză, întemeiată în 1884 și denumită astfel după numele conducătorului de oști roman din secolul al III-lea î.e.n., Fabius Maximus, supranumit „Cunctator“, cunoscut prin tactica lui de expectativă, prin eschivarea de la lupte decisive în războiul cu Hannibal. Societatea fabiană era formată în special din reprezentanți ai intelectualității burgheze — oameni de știință, scriitori, oameni politici (S. și B. Webb, R. MacDonald, Bernard Shaw și alții); ei negau necesitatea luptei de clasă a proletariatului și a revoluției socialiste și afirmau că trecerea de la capitalism la socialism ar fi posibilă numai pe calea unor reforme mărunte, pe calea transformării treptate a societății. Lenin a caracterizat fabianismul drept „curent al oportunismului extrem“ (Opere complete, vol. 16, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 344). În 1900, Societatea fabiană a intrat în Partidul laburist. „Socialismul fabian“ este unul dintre izvoarele ideologiei laburiștilor.

În anii războiului imperialist mondial, fabienii s-au situat pe o poziție social-șovinistă. V. I. Lenin a făcut o caracterizare a fabienilor în articolul „Pacifismul englez și aversiunea englezilor față de teorie“ (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 266—272).

Laburiștii — membrii Partidului laburist (Labour Party), întemeiat în 1900 ca uniune a sindicatelor — trade-unionurilor, organizațiilor și grupurilor socialiste, în scopul asigurării alegerii unei reprezentanțe muncitorești în parlament („Comitetul reprezentanței muncitorești“). În 1906, Comitetul și-a schimbat denumirea în Partid laburist. Membrii trade-unionurilor devin în mod automat membri ai acestui partid, cu condiția de a plăti cotizația de partid. De Partidul laburist sînt strîns legate Partidul cooperatist, care face parte din el avînd dreptul de membru colectiv, și Partidul laburist independent. În fruntea Partidului laburist se află Comitetul executiv, care, împreună cu Consiliul general al trade-unionurilor și cu Comitetul executiv al Partidului cooperatist, formează așa-numitul Consiliu național al muncii. Partidul laburist, care a avut inițial componența unui partid muncitoresc (în care au intrat ulterior un număr însemnat de elemente mic-burgheze), este prin ideologia și tactica sa o organizație oportunistă. Din momentul creării partidului, liderii săi au promovat o politică de colaborare de clasă cu burghezia. „Partidul laburist este pe de-a-tregul un partid burghez, căci, deși este alcătuit din muncitori, el este condus de reacționari — cei mai înverșunați reacționari, care acționează în totul în spiritul burgheziei...“ (V. I. Lenin. Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 240). În timpul războiului imperialist mon-

dial, liderii Partidului laburist (A. Henderson ș.a.), situându-se pe o poziție social-șovinistă, au intrat în guvern. Datorită sprijinului lor activ, au fost adoptate o serie de legi îndreptate împotriva muncitorilor (cu privire la militarizarea țării etc.). Conferința Partidului laburist din februarie 1916 a aprobat participarea la guvernul de coaliție. — 94.

- 58 *Grupul Spartacus* („Die Internationale“) — organizație revoluționară a social-democraților de stînga germani; a fost format la începutul războiului imperialist mondial de către K. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring, C. Zetkin, J. Marchlewski, L. Jogihies (Tyszka), W. Pieck. În aprilie 1915, R. Luxemburg și F. Mehring au înființat revista „Die Internationale“, în jurul căreia s-a încheiat grupul principal al social-democraților de stînga din Germania. La 1 ianuarie 1916 s-a ținut la Berlin Conferința pe întreaga Germanie a social-democraților de stînga, în cadrul căreia acest grup s-a constituit din punct de vedere organizatoric și a hotărît să poarte denumirea de grupul „Die Internationale“. Ca platformă a grupului conferința a adoptat „Leitsätze“ („Tezele fundamentale“), elaborate de R. Luxemburg, cu colaborarea lui K. Liebknecht, F. Mehring și C. Zetkin. În afară de manifestele politice care au fost scoase în 1915, în 1916 grupul „Die Internationale“ a trecut la editarea și difuzarea ilegală a „Scrisorilor politice“ sub semnătura „Spartacus“ (au apărut regulat pînă în octombrie 1918); de atunci grupul „Die Internationale“ a început să se numească și grupul „Spartacus“.

Spartachiștii au desfășurat o propagandă revoluționară în mase, au organizat acțiuni împotriva războiului, au condus greve, au demască caracterul imperialist al războiului mondial și trădarea liderilor oportuniști ai social-democrației. Spartachiștii au făcut însă serioase greșeli în probleme de teorie și politică. Lenin a criticat în repetate rînduri greșelile social-democraților germani de stînga, ajutîndu-i să se situeze pe o poziție justă.

În aprilie 1917, spartachiștii au intrat în Partidul social-democrat independent din Germania, partid centrist, păstrînd însă în acest partid independența organizatorică. În noiembrie 1918, în timpul revoluției din Germania, spartachiștii au rupt cu „independenții“, s-au constituit în „Uniunea Spartacus“ și au publicat la 14 decembrie 1918 programul lor. La Congresul de constituire (30 decembrie 1918 — 1 ianuarie 1919), spartachiștii au creat Partidul Comunist din Germania. — 94.

- 59 „*Arbeiterpolitik*“ — revistă săptămînală de socialism științific, organ al grupului din Bremen al radicalilor de stînga, condus de I. Knief și P. Frölich, care a intrat în 1919 în Partidul Comunist din Germania; a apărut la Bremen din 1916 pînă în 1919. Revista a dus lupta împotriva social-șovinismului din mișcarea muncitorească germană și internațională. La revistă au

colaborat : N. I. Buharin, H. Guilbeaux, A. M. Kollontai, N. K. Krupskaja, A. Pannekoek, K. Radek, I. M. Steklov și alții.

După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, revista a descris pe larg viața din Rusia Sovietică. În anii 1917—1918, în ea au fost publicate câteva articole și cuvântări ale lui V. I. Lenin („Criza s-a copt“, „Raport despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice“, „Cuvântare rostită în Sovietul de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova. 23 aprilie 1918“). În perioada revoluției din noiembrie 1918 din Germania, revista a publicat capitolele I și II din articolul lui V. I. Lenin „Programul militar al revoluției proletare“ și fragmente din cartea sa „Statul și revoluția“ (§ § 1, 3, 4 din capitolul I, § 3 din capitolul al III-lea și § 1 din capitolul al IV-lea). — 94.

- 60 „*Politiken*“ — ziar al social-democraților de stînga suedezi, care în 1917 au format Partidul social-democrat de stînga din Suedia ; a apărut la Stockholm începînd de la 27 aprilie 1916. Din noiembrie 1917 a apărut sub denumirea de „*Folkets Dagblad Politiken*“. Redactorul ei în anii 1916—1918 a fost Ture Nerman. La ziar au colaborat zimmerwaldienii de stînga din Germania, Rusia, Franța și alte țări. În 1921, după ce Partidul social-democrat de stînga s-a afiliat la Internaționala Comunistă și a căpătat denumirea de partid comunist, ziarul a devenit organul său de presă. După scindarea partidului comunist, în octombrie 1929, ziarul a devenit organul de presă al aripii sale de dreapta. Editarea ziarului a încetat în mai 1945. — 96.
- 61 „*Socialdemokraten*“ — organul de presă al aripii drepte, social-șoviniste a Partidului social-democrat suedez, în fruntea căruia se afla K. H. Branting. — 97.
- 62 Consfătuirea a avut loc în prima jumătate a zilei de 31 martie (13 aprilie), la hotelul „Regina“ ; la ea au participat un grup de emigranți ruși în frunte cu V. I. Lenin și un grup de social-democrați de stînga suedezi — K. Lindhagen, F. Ström, K. N. Carlesen, K. Cilbum și Ture Nerman. Consfătuirea a fost prezidată de K. Lindhagen, primarul orașului Stockholm, și de V. I. Lenin. K. Lindhagen a rostit o cuvîntare pe tema „Lumină de la răsărit“ ; V. I. Lenin a făcut o comunicare în legătură cu călătoria ; a fost dat citirii procesul-verbal cu privire la împrejurările trecerii prin Germania, după care social-democrații suedezi s-au declarat întru totul solidari cu acest pas al revoluționarilor ruși. Din partea suedezilor a luat cuvîntul la consfătuire și K. N. Carlesen, care și-a exprimat speranța că revoluția din Rusia se va transforma într-o revoluție internațională. În încheiere suedezii au salutat cu entuziasm pe ruși și pe organizatorul călătoriei, Fr. Platten. — 98.

63 La sosirea sa în Rusia, V. I. Lenin a rostit în seara aceleiași zile, mai precis în noaptea de 3 spre 4 (de 16 spre 17) aprilie 1917, la adunarea activiștilor de partid din Petrograd, organizată, în cinstea sosirii sale, în fostul palat Kșesinskaia, unde își aveau sediul C.C. și Comitetul din Petrograd al P.M.S.D.R., o cuvîntare despre noile sarcini ale partidului bolșevic. La baza acestei cuvîntări a stat, pe cît se pare, schița inițială a „Tezelor din aprilie”. — 100.

64 *Adunarea bolșevicilor — Consfătuirea generală („din martie”) a activiștilor de partid din Rusia*, fixată de Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. la o dată care urma să coincidă cu Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia, s-a deschis la 27 martie (9 aprilie) 1917. Pe ordinea de zi figurau următoarele probleme: atitudinea față de război, atitudinea față de guvernul provizoriu, organizarea forțelor revoluționare etc.

Ședința din 4 (17) aprilie, la care V. I. Lenin a prezentat un referat, s-a ținut în sala cea mare a palatului Tavricieski. Explicînd „Tezele din aprilie”, Lenin le-a citat pe fiecare în parte. Textul cuvîntării sale este reprodus după însemnările secretarului, care conțin unele omisiuni, marcate prin puncte de suspensie, și cîteva pasaje nu tocmai clare.

Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia, convocată de Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd, s-a ținut la Petrograd între 29 martie și 3 aprilie (între 11 și 16 aprilie) 1917.

La consfătuire au participat reprezentanți din partea Sovietului din Petrograd și a 82 de Soviete locale, precum și reprezentanți ai unor unități militare de pe front și din spatele frontului. Consfătuirea a examinat problema războiului, a atitudinii față de guvernul provizoriu, a Adunării constituante, problema agrară, problema aprovizionării și altele.

Consfătuirea, la care influența predominantă au avut-o menșevicii și socialiștii-revoluționari, s-a situat pe pozițiile „defensivului revoluționar” (325 de voturi contra 57), pronunțîndu-se pentru sprijinirea guvernului provizoriu burghez și convocarea unei conferințe socialiste internaționale la care să se discute problema ieșirii din război. La consfătuire G. V. Plehanov a rostit două cuvîntări în spiritul social-patriotismului. Cuvîntările bolșevicului P. I. Starostin, în care acesta cerea să se pună capăt războiului, s-au lovit de obstrucția majorității defensiste.

Consfătuirea a completat Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd cu 16 membri, printre care 6 reprezentanți ai armatei și flotei. — 104.

65 Este vorba de rezoluția Sovietului menșevic-erist de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd adoptată la Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și sol-

dașilor din 30 martie (12 aprilie) 1917 la raportul lui Țereteli cu privire la atitudinea față de război. Camuflându-se îndărătul unor fraze generale despre libertate și apărarea revoluției, rezoluția chema la sprijinirea politicii externe a guvernului provizoriu burghez, adică la continuarea războiului imperialist. — 105.

- 66 Este vorba despre conferințele socialiste internaționale de la Zimmerwald și Kiental.

Conferința de la Zimmerwald, sau prima Conferință socialistă internațională, a avut loc între 5 și 8 septembrie 1915.

Conferința de la Kiental, sau cea de-a doua Conferință socialistă internațională, a avut loc la Kiental (Elveția) între 24 și 30 aprilie 1916.

Conferințele de la Zimmerwald și Kiental au contribuit la unirea, pe baza ideologică a marxism-leninismului, a elementelor de stînga ale social-democrației vest-europene, care, ulterior, au jucat un rol activ în lupta pentru crearea partidelor comuniste în țările lor și pentru formarea Internaționalei a III-a, Comuniste. Aprecieri asupra Uniunii zimmerwaldiene vezi în volumul de față, p. 106. — 106.

- 67 Articolul „Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție”, publicat în „Pravda” nr. 26 din 7 aprilie 1917 sub semnătura N. Lenin, conține celebrele „Teze din aprilie” ale lui V. I. Lenin, care, după toate probabilitățile, au fost scrise de el în tren în ajunul sosirii la Petrograd.

Lenin a dat citire tezelor la două adunări de la 4 (17) aprilie: la adunarea bolșevicilor și la adunarea comună a bolșevicilor și menșevicilor delegați la Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia, care s-au ținut în clădirea palatului Tavriceski.

În timpul dezbaterilor, Lenin a predat tezele unui membru al redacției ziarului „Pravda”, rugîndu-l insistent să le publice în ziua următoare și integral. Dar, din cauza defectării unei mașini la tipografie, tezele au fost publicate nu la 5, ci la 7 aprilie, fapt pe care redacția „Pravdei” l-a anunțat cititorilor în nr. 25 al ziarului „Pravda” din 6 aprilie.

Articolul a fost reprodus în ziarele bolșevice „Soșial-Demokrat” (Moscova), „Proletarii” (Harkov), „Krasnoiarskii Rabocii”, „Vpered” (Ufa), „Bakinskii Rabocii”, „Kavkazskii Rabocii” (Tiflis) și altele. — 115.

- 68 „Edinstvo” — ziar, organ al unui grup de extremă dreaptă al menșevicilor defensiști, în frunte cu G. V. Plehanov; a apărut la Petrograd. În mai—iunie 1914 au apărut 4 numere. Din martie pînă în noiembrie 1917 a apărut zilnic. Din decembrie 1917 pînă în ianuarie 1918 a apărut sub denumirea de „Nașe

Edinstvo". Din redacția ziarului făceau parte L. I. Akselrod (Ortodox), G. A. Aleksinski, L. G. Deutsch, N. I. Iordanski, G. V. Plehanov, N. V. Vasiliev, V. I. Zasulici. Pronunțându-se pentru sprijinirea guvernului provizoriu, pentru coaliția cu burghezia, pentru „o putere fermă“, „Edinstvo“ lupta împotriva bolșevicilor, recurgând adeseori la metodele presei bulevardiere. Lenin releva că comportarea ziarului „Edinstvo“ „înseamnă complicitate cu forțele dubioase, care amenință cu violența, cu pogromul și cu bombele“, și îl numea „publicație meșteră la sudălmi“ (vezi volumul de față, p. 231 și 311); ziarul a întâmpinat cu ostilitate Revoluția din Octombrie și instaurarea Puterii sovietice. — 118.

- 69 „*Russkaia Volea*“ — cotidian burghez; a fost fondat de ministrul țarist al afacerilor interne A. D. Protopopov și finanțat de marile bănci; a apărut la Petrograd din decembrie 1916. După revoluția burghezo-democratică din februarie a dus o campanie de calomnii împotriva bolșevicilor. Lenin l-a numit „unul dintre cele mai mârșave ziare burgheze“ (Opere, vol. 25, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 293). A fost interzis de Comitetul militar-revoluționar la 25 octombrie 1917. — 119.
- 70 Vezi K. Marx și F. Engels. „Prefață la ediția germană din 1872 a «Manifestului Partidului Comunist»“; K. Marx. „Războiul civil din Franța. Adresa Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor“, „Critica Programului de la Gotha“; F. Engels. „Scrisoare către A. Bebel. 18—28 martie 1875“; K. Marx. Scrisorile către L. Kugelmann din 12 și 17 aprilie 1871 (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 98; vol. 17, 1963, p. 352—360; vol. 19, 1964, p. 7, 11—34; Opere alese în două volume, vol. II, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 506—508). — 120.
- 71 Comunicarea „*Cum am ajuns*“ a fost publicată la 5 (18) aprilie 1917 în ziarele „Pravda“ și „Izvestiia“; în „Pravda“ comunicarea a apărut cu următorul subtitlu: „Comunicare făcută Comitetului executiv de către tov. Lenin și Zinoviev din însărcinarea tovarășilor sosiți din Elveția“.
- Ședința Comitetului executiv a avut loc la 4 (17) aprilie, ora 8 seara. În problema „Cu privire la situația emigranților din Elveția“ a luat primul cuvântul A. G. Zurabov, deputat în Duma a II-a de stat, care se întorsese în Rusia prin Copenhaga. Zurabov a relatat faptul că, în urma unei dispoziții a ministrului de externe P. N. Miliukov, emigranții internaționaliști erau împiedicați să se întoarcă în patrie. În numele emigranților rămași în Elveția, el a pus problema ca, „sub presiunea“ Comitetului executiv, guvernul provizoriu să intre în tratative cu guvernul german în vederea schimbului de emigranți politici pe germani internați sau prizonieri de război. După comunicarea pe care a făcut-o, G. E. Zinoviev a propus să se adopte o rezo-

luție care să aprobe schimbul de emigranți politici pe internați. Lenin a propus Comitetului executiv să adere la rezoluție.

Întrucât împotriva propunerii s-au pronunțat menșevicii I. G. Ţereteli și B. O. Bogdanov, Lenin a luat cuvântul pentru a-și susține propunerea.

Redacția ziarului „Izvestiia” a însoțit comunicarea „Cum am ajuns” de următoarea declarație: „Comitetul executiv, ascultând rapoartele tov. Zurabov și Zinoviev, a hotărât să se adreseze imediat guvernului provizoriu și să ia măsuri ca toți emigranții, indiferent de concepțiile lor politice și atitudinea lor față de război, să fie lăsați să intre în Rusia. Vom comunica în zilele următoare rezultatele tratativilor cu guvernul. Redacția”.

V. I. Lenin a fost cooptat în Sovietul din Petrograd. — 121.

72 „*Naše Slovo*” — ziar, a apărut la Paris din ianuarie 1915 până în septembrie 1916. Din septembrie 1916 până în martie 1917 a apărut sub titlul „*Nacealo*”. — 121.

73 Lenin se referă la „Procesul-verbal al adunării membrilor Partidului M.S.D.R. unificat de Comitetul Central din 8 aprilie 1917 st. n.”, pe care îl citează mai jos, la „Comunicatul” primului grup de emigranți politici sosiți în Rusia prin Germania (vezi volumul de față, p. 493—494) și la „Declarația” social-democraților de stînga din Elveția, Germania, Franța, Polonia, Norvegia și Suedia, semnată la Berna la 25 martie (7 aprilie) și la Stockholm la 31 martie (13 aprilie). — 121.

74 *Bundul* („Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia”) a fost organizat în 1897, la Congresul de constituire al grupurilor social-democrate evreiești, care a avut loc la Vilno; el grupa în special elementele semiproletare ale meșteșugărimii evreiești din regiunile apusene ale Rusiei.

În timpul primului război mondial, bundiștii s-au situat pe pozițiile social-șovinismului. În 1917 *Bundul* a sprijinit guvernul provizoriu burghez și a luptat de partea dușmanilor Revoluției Socialiste din Octombrie. În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, conducătorii *Bundului* s-au unit cu forțele contrarevoluției. În același timp, printre membrii de rînd ai *Bundului* s-a conturat o cotitură în favoarea colaborării cu Puterea sovietică. În martie 1921, *Bundul* s-a dizolvat, iar o parte din membrii săi au intrat în P.C.(b) din Rusia în cadrul normelor generale. — 121.

75 „*Reci*” — cotidian, organul central al partidului cadet; a apărut la Petersburg de la 23 februarie (8 martie) 1906, în redacția efectivă a lui P. N. Miliukov și I. V. Ghessen și cu colaborarea activă a lui M. M. Vinaver, P. D. Dolgorukov, P. B. Struve ș.a. Ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă

Sovietul din Petrograd. A continuat să apară pînă în august 1918 sub diferite denumiri : „Naşa Reci“, „Svobodnaia Reci“, „Vek“, „Novaia Reci“, „Naş Vek“. — 123.

76 „*Novoe Vremea*“ — cotidian ; a apărut din 1868 pînă în 1917, la Petersburg ; a aparținut, pe rînd, mai multor editori și și-a schimbat în repetate rînduri orientarea politică. La început era un ziar liberal moderat, iar apoi, din 1876, cînd a început să fie editat de A. S. Suvorin, a devenit un organ al cercurilor reacționare ale nobilimii și ale funcționării birocratice, propagînd șovinismul de națiune dominantă și antisemitismul ; pentru servilismul său față de cîrmuire a fost poreclit : „Cu ce vă putem servi?“ În 1905 a devenit un organ de presă al ultrareacționarilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie, ziarul s-a situat pe poziții contrarevoluționare și a dus o campanie furibundă împotriva bolșevicilor. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. V. I. Lenin spunea despre „*Novoe Vremea*“ că este un model de ziar venal. „«Novovremismul» — scria el — a devenit o expresie sinonimă cu : renunțarea la convingeri, renegarea, servilismul“ (Opere complete, vol. 22, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 50). — 127.

77 „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov*“ — cotidian ; primul număr a apărut la 28 februarie (13 martie) 1917 sub titlul „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih Deputatov*“ ; începînd cu nr. 3 din 2 (15) martie, ziarul a început să apară ca organ al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd.

După revoluția din februarie, redacția ziarului era formată din B. V. Avilov, V. A. Bazarov, V. D. Bonci-Bruevici, I. P. Goldenberg, G. V. Ţîperovici.

Din cauza divergențelor existente, la 12 (25) aprilie B. V. Avilov, V. D. Bonci-Bruevici și G. V. Ţîperovici s-au retras din redacție. După plecarea lor, în redacție au rămas menșevicii și socialiștii-revoluționari I. V. Cernîșev, F. I. Dan, I. P. Goldenberg, A. A. Goș, V. S. Voitinski.

După ce la primul Congres general al Sovietelor din Rusia a fost constituit Comitetul Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, ziarul a devenit organ al C.E.C., iar de la 1 (14) august (începînd cu nr. 132) a apărut sub titlul „*Izvestiia Tsentralnogo Iсполnitelnogo Komiteta i Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov*“. Linia politică a ziarului era determinată de reprezentanții blocului eseromenșevic, care promova politica conciliatoare de sprijinire a guvernului provizoriu burghez și se împotriva acțiunilor revoluționare ale proletariatului.

După cel de-al doilea Congres general al Sovietelor din Rusia, componența redacției ziarului „*Izvestiia*“ a fost schimbată, ziarul

devenind organul oficial al Puterii sovietice ; în el au fost publicate primele documente de importanță capitală ale guvernului sovietic, articole și cuvântări ale lui V. I. Lenin. În martie 1918, ziarul „Izvestiia“ a început să apară la Moscova.

După formarea U.R.S.S., în decembrie 1922, ziarul a devenit organul C.E.C. al U.R.S.S. și al C.E.C. din Rusia. Conform hotărârii Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. din 24 ianuarie 1938, ziarul „Izvestiia TİK SSSR i VTIK“ a fost reorganizat și de la 26 ianuarie 1938 apare sub titlul „Izvestiia Sovetov Deputatov Trudeașchisea“. — 127.

- 78 „*Rabociaia Gazeta*“ — cotidian al menșevicilor ; a apărut la Petrograd de la 7 (20) martie pînă la 30 noiembrie (13 decembrie) 1917 ; de la 30 august (12 septembrie) — organ al C.C. al P.M.S.D.R. („unificat“). La ziar au colaborat : L. Akselrod, P. Akselrod, B. Bogdanov, N. Cerevanin, N. Ciheidze, F. Dan, K. Gvozdev, I. Larin, V. Maiski, A. Martinov, L. Martov, P. Maslov, A. Potresov, I. Țereteli, V. Zsulici și alții. Ziarul s-a situat pe o poziție defensivă, a sprijinit guvernul provizoriu burghez și a luptat împotriva lui Lenin și a partidului bolșevic. A întâmpinat cu ostilitate Revoluția din Octombrie și instaurarea Puterii sovietice. — 132.
- 79 Broșura lui Lenin „*Scrisori cu privire la tactică. Scrisoarea întâi*“ a fost publicată la Petrograd în 1917 de către editura bolșevică „Priboi“ în trei ediții. Prima ediție a apărut la 27 aprilie (10 mai), fiind anunțată în „Pravda“ nr. 42. Astfel, delegații la Conferința a VII-a (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia au avut posibilitatea să cunoască conținutul broșurii înainte de votarea rezoluției cu privire la momentul actual, care a avut loc la 29 aprilie (12 mai). În toate cele trei ediții ale broșurii au fost publicate în anexă „Tezele din aprilie“ ale lui V. I. Lenin. — 133.
- 80 La adunarea comună a bolșevicilor și menșevicilor participanți la Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia au asistat și membri ai Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, reprezentanți ai unor ziare („Pravda“, „Edinstvo“, „Rabociaia Gazeta“, „Izvestiia“), ai C.C. și ai Comitetului din Petrograd ale P.M.S.D.R., ai C.O., deputați social-democrați din cele patru Dume, reprezentanți ai partidelor socialiste naționale, deputați din provincie.
- La consfătuire a luat cuvîntul I. P. Goldenberg (Meșkovski), pronunțîndu-se pentru unificarea organizațiilor social-democrate ; el a fost sprijinit de V. S. Voitinski, N. S. Ciheidze și I. G. Țereteli. Apoi a prezentat un raport V. I. Lenin. Raportul lui Lenin a întâmpinat obiecții vehemente din partea lui I. G. Țereteli, I. P. Goldenberg, F. I. Dan, I. M. Steklov, I. Larin și a altora. În sprijinul platformei lui V. I. Lenin a vorbit A. M. Kollontai.

- V. I. Lenin și bolșevicii au părăsit adunarea înainte de terminarea lucrărilor, declarînd în numele C.C. al P.M.S.D.R. că bolșevicii nu vor participa la nici un fel de încercări de unificare. Raportul lui V. I. Lenin a fost întîmpinat cu o caldă simpatie de o serie de reprezentanți ai comitetelor bolșevice locale. La ședința din 5 (18) aprilie, un miner din Donbass care a participat la Consfătuirea generală a bolșevicilor din Rusia a declarat : „Lenin a avut dreptate în tot ce a spus !“. — 133.
- 81 Vezi scrisoarea lui F. Engels către F. A. Sorge din 29 noiembrie 1886 (Marx-Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 469). — 134.
- 82 V. I. Lenin citează aici cuvintele lui Mefistofel din tragedia „Faust“ de J. W. Goethe (vezi J. W. Goethe. „Faust“. Partea I. „Odaia de studiu“, București, E.S.P.L.A. 1955, p. 109). — 136.
- 83 Expresia „opoziția maiestății-sale“ aparține lui P. N. Miliukov, liderul partidului cadet. Într-o cuvîntare rostită la 19 iunie (2 iulie) 1909, la dejunul oferit de primarul Londrei, Miliukov a declarat : „...atîta timp cît în Rusia există un organ legislativ care controlează bugetul, opoziția rusă rămîne opoziția maiestății-sale, și nu o opoziție împotriva maiestății-sale“ („Reci“ nr. 167 din 21 iunie (4 iulie) 1909). — 139.
- 84 „Fără țar, guvern muncitoresc“ — lozincă antibolșevică lansată pentru prima dată de Parvus în 1905. Această lozincă constituia una din tezele fundamentale ale „teoriei“ troțkiste a revoluției permanente — revoluție fără țărănime, pe care el o opunea teoriei leniniste a transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă în condițiile hegemoniei proletariatului în mișcarea întregului popor. — 139.
- 85 Vezi K. Marx. „Războiul civil din Franța. Adresa Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor“ ; F. Engels. „Introducere“ [la lucrarea lui K. Marx „Războiul civil din Franța“] (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 352—368 ; Opere alese în două volume, vol. I, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 497—511). — 140.
- 86 V. I. Lenin se referă la lucrarea lui G. V. Plehanov „Anarhism și socialism“, editată pentru prima oară în limba germană la Berlin în 1894 (vezi G. Plechanow. „Anarchismus und Sozialismus“. Berlin, Expedition des „Vorwärts“, 1894, 84 S.). — 141.
- 87 Istoricul scrierii lucrării „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră“, vezi în „Postfață“ (volumul de față, p. 187—189). — 151.

- 88 Conferința generală a funcționarilor și muncitorilor de la căile ferate din Rusia s-a ținut la Petrograd între 6 și 20 aprilie (19 aprilie și 3 mai) 1917. La conferință au participat 220 de delegați. În timpul conferinței au funcționat cinci comisii (pentru problemele muncii, pentru elaborarea statutului, pentru reglementarea transportului, pentru problemele miliției și pentru convocarea unui congres general de organizare a sindicatului). Condușă fiind de partidele conciliatoare, conferința s-a situat pe poziții defensiste și a declarat că sprijină întru totul guvernul provizoriu burghez.
- Din partea C.C. al P.M.S.D.R., conferința a fost salutăată de M. I. Kalinin. I. A. Teodorovici a luat cuvântul în ședința din 8 (21) aprilie, după cuvântarea lui A. F. Kerenski și cea a ministrului căilor de comunicații, N. V. Nekrasov, și „a provocat unele disensiuni în starea de spirit generală“ (ziarul „Edinstvo“ nr. 9 din 9 aprilie 1917). Conferința a ales un Comitet executiv și a adoptat o serie de instrucțiuni legate atît de problemele politice, cît și de problemele practice ale redresării transportului feroviar. — 159.
- 89 Vezi F. Engels. „Scrisoarea către A. Bebel din 18—28 martie 1875“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 19, București, Editura politică, 1964, p. 7). — 164.
- 90 Vezi K. Marx. „Războiul civil din Franța. Adresa Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 359). — 165.
- 91 *Minoritarii*, sau *longuetiștii* — minoritate a Partidului socialist francez, care s-a format în 1915. Adepți ai social-reformistului Longuet, minoritarii împărtășeau concepțiile centriste și duceau o politică conciliatoare față de social-șoviniști. În timpul primului război mondial s-au situat pe o poziție social-pacifistă. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie în Rusia, longuetiștii s-au declarat adepți ai dictaturii proletariatului, fiind însă în fapt împotriva ei. Ei au continuat politica de colaborare cu social-șoviniștii și au sprijinit pacea tîlhărească de la Versailles. Rămînînd în minoritate la Congresul Partidului socialist francez care a avut loc în decembrie 1920 la Tours, unde a învins aripa stîngă, longuetiștii împreună cu reformiștii fățiși s-au desprins de partid și au aderat la așa-zisa Internațională a II ¹/₂, iar după destrămarea acesteia s-au reîntors în Internaționala a II-a. — 174.
- 92 *Partidul laburist independent din Anglia* (Independent Labour Party) — organizație reformistă, întemeiată de conducătorii „noilor trade-unionuri“ în 1893, în condițiile înviorării luptelor greviste și ale intensificării mișcării pentru independența cla-

sei muncitoare din Anglia față de partidele burgheze. În P.L.I. au intrat membrii „noilor trade-unionuri” și ai unor vechi sindicate, reprezentanți ai intelectualității și ai micii burghezii care se aflau sub influența fabienilor. La conducerea partidului se aflau Keir-Hardie și R. MacDonald. Încă de la înființare, P.L.I. s-a situat pe poziții burghezo-reformiste, acordând principala atenție formei de luptă parlamentare și tranzacțiilor parlamentare cu partidul liberal. Caracterizînd Partidul laburist independent, Lenin a scris că este „în realitate un partid oportunist, dependent totdeauna de burghezie” (Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 479).

La începutul războiului imperialist mondial, P.L.I. a lansat un manifest împotriva războiului, dar curînd după aceea s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. — 174.

- 93 *Partidul socialist britanic* (British Socialist Party) a luat ființă în 1911 la Manchester, în urma fuzionării partidului social-democrat cu alte grupuri socialiste. Partidul socialist britanic a desfășurat agitație în spiritul ideilor marxismului, fiind un partid „care nu e oportunist, ci e într-adevăr independent față de liberali” (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 365). Dar faptul că avea puțini membri și că legătura sa cu masele era slabă îi imprima un caracter oarecum sectar. În perioada primului război mondial s-a desfășurat în rîndurile acestui partid o luptă înverșunată între curentul internaționalist (W. Gallacher, A. Inkpin, J. MacLean, F. Rotstein și alții) și curentul social-șovinist, în frunte cu H. Hyndman. În cadrul curentului internaționalist existau unele elemente inconsecvente, care într-o serie de probleme se situau pe poziții centriste. În februarie 1916, un grup de activiști ai P.S.B. au fondat ziarul „The Call”, care a jucat un rol important în opera de unire a internaționaliștilor. În aprilie 1916, Conferința anuală de la Salford a P.S.B. a condamnat poziția social-șovinistă a lui Hyndman și a adepților săi; ca urmare, aceștia s-au retras din partid.

Partidul socialist britanic a salutat Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Membrii săi au jucat un rol important în mișcarea oamenilor muncii din Anglia pentru apărarea Rusiei Sovietice împotriva intervenției străine. În 1919, majoritatea organizațiilor locale ale partidului (98 contra 4) s-au pronunțat pentru aderarea la Internaționala Comunistă. Împreună cu Grupul comunist al unității, Partidul socialist britanic a avut rolul principal în constituirea Partidului Comunist al Marii Britanii. La primul Congres de unificare, care a avut loc în 1920, majoritatea covârșitoare a organizațiilor locale ale P.S.B. au intrat în partidul comunist. — 174.

- 94 *Grupul stîngii zimmerwaldiene* a fost înființat, din inițiativa lui V. I. Lenin, la Conferința socialistă internațională de la Zimmerwald din septembrie 1915. El reunea pe reprezentanții a opt

organizații : C.C. al P.M.S.D.R., social-democrației de stînga din Suedia, Norvegia, Elveția, Germania, opoziția social-democrată poloneză și Social-democrația din Ținutul leton. Grupul stîngii zimmerwaldiene, condus de V. I. Lenin, a luptat împotriva majorității centriste a conferinței și a prezentat proiecte de rezoluții în care era condamnat războiul imperialist, era demascată trădarea social-șoviniștilor și se sublinia necesitatea unei lupte active împotriva războiului. Aceste proiecte de rezoluții au fost respinse de majoritatea centristă a conferinței. Totuși, stînga zimmerwaldiană a reușit să obțină includerea în manifestul adoptat de conferință a unei serii de teze importante ce figurau în proiectul său de rezoluție. Apreciind manifestul ca un prim pas în lupta împotriva războiului imperialist, stînga zimmerwaldiană a votat pentru el, subliniindu-i într-o declarație separată deficiențele și inconsecvența, precum și motivele pentru care ea totuși a votat pentru. Stînga zimmerwaldiană a declarat că, rămînînd în Uniunea generală zimmerwaldiană, își va propaga concepțiile proprii și va activa independent pe plan internațional. Ea a ales un organ conducător — Biroul, format din V. I. Lenin, G. E. Zinoviev și K. Radek. A editat un organ propriu — revista „Vorbote” în limba germană, în care au fost publicate o serie de articole ale lui V. I. Lenin.

Forța conducătoare în Grupul stîngii zimmerwaldiene era reprezentată de bolșevici, singurii care s-au situat pe o poziție consecvent internaționalistă. Lenin a luptat împotriva șovăielilor oportuniste ale lui Radek, a criticat greșelile unora din reprezentanții stîngii. În jurul stîngii zimmerwaldiene au început să se grupeze elementele internaționaliste ale social-democrației internaționale. La cea de-a doua Conferință socialistă internațională, care a avut loc în aprilie 1916 la Kiental (în apropiere de Berna), Grupul stîngii zimmerwaldiene a trimis 12 din cei 43 de delegați la conferință, iar într-o serie de probleme, pentru propunerile sale au votat aproape jumătate din numărul delegaților. Social-democrații dintr-o serie de țări care au intrat în Grupul stîngii zimmerwaldiene au dus o susținută activitate revoluționară și au avut un rol important în crearea partidelor comuniste în propriile lor țări.

Despre Grupul stîngii zimmerwaldiene, vezi articolele lui V. I. Lenin „Un prim pas” și „Marxiștii revoluționari la Conferința socialistă internațională din 5—8 septembrie 1915” (Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 37—43, 44—48). — 174.

- 95 „*Demain*” — revistă lunară literar-publicistică și politică, fondată de internaționalistul francez H. Guilbeaux, scriitor și publicist ; a apărut din ianuarie 1916 pînă în 1919 (cu o întrerupere din ianuarie pînă în aprilie 1917) la început la Geneva, iar apoi la Moscova. Revista combătea șovinismul, făcînd propagandă în favoarea programului de la Zimmerwald. La „*Demain*”

au colaborat scriitorii R. Rolland, S. Zweig și alții. În „Demain“ au fost publicate o serie de articole și cuvîntări ale lui V. I. Lenin („Cuvîntare în legătură cu dizolvarea Adunării constituante rostita la ședința Comitetului Executiv Central din Rusia. 6 (19) ianuarie 1918“, „Cu privire la istoria unei păci nenorocite“). Din septembrie 1919, revista a apărut ca organ al grupului din Moscova al comuniștilor francezi. — 175.

96 „*The Trade-Unionist*“ — ziar al sindicatelor engleze; a apărut la Londra din noiembrie 1915 pînă în noiembrie 1916. — 176.

97 *Partidul muncitoresc socialist din America* a luat ființă în 1876, la Congresul de unificare de la Philadelphia, ca rezultat al fuzionării secțiilor americane ale Internaționalei I și a altor organizații socialiste. Lucrările congresului s-au desfășurat sub conducerea lui F. A. Sorge, tovarăș de luptă al lui Marx și Engels. Majoritatea covârșitoare a partidului o constituiau emigranții, care aveau slabe legături cu muncitorii americani. În primii ani, rolul conducător în acest partid l-au avut lassalleenii, care au comis o serie de greșeli cu caracter dogmatic și sectar. O parte din conducători considerau că principala sarcină a partidului este activitatea parlamentară și subapreciau importanța conducerii luptei economice a maselor, în timp ce alții cădeau în trade-unionism și anarhism. Șovăielile ideologice și tactice ale conducerii au dus la slăbirea partidului și la părăsirea lui de către o serie de grupuri. Marx și Engels au criticat cu asprime tactica sectară a socialiștilor americani.

În ultimul deceniu al secolului trecut, conducerea Partidului muncitoresc socialist din America a fost preluată de aripa stîngă, în frunte cu D. de Leon, care a comis însă greșeli cu caracter anarho-sindicalist. Partidul a renunțat la lupta pentru revendicările parțiale ale clasei muncitoare, la munca în cadrul sindicatelor reformiste și și-a pierdut tot mai mult legăturile, și așa destul de slabe, cu mișcarea muncitorească de masă. În anii primului război mondial, el înclina spre internaționalism. Sub influența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, partea cea mai revoluționară a acestui partid a participat activ la înființarea Partidului Comunist din America. Astăzi, Partidul muncitoresc socialist este o organizație puțin numeroasă, fără influență în mișcarea muncitorească din S.U.A. — 176.

98 *Partidul socialist din America* s-a constituit în iulie 1901, la Congresul de la Indianapolis, prin unificarea grupurilor ce s-au desprins din Partidul muncitoresc socialist și Partidul social-democrat din S.U.A. Unul dintre fondatorii noului partid a fost Eugen Debs, militant cu multă popularitate al mișcării muncitorești din S.U.A. Acest partid avea o compoziție socială neomogenă; el cuprindea în rîndurile sale o parte din muncitorii americani, muncitori imigranți, precum și mici fermieri și elemente provenite din mica burghezie. Conducerea centristă și oportu-

nistă de dreapta a acestui partid (Victor L. Berger, Moris Hillquit etc). contesta necesitatea dictaturii proletariatului, respingea metodele de luptă revoluționare, reducând în fond activitatea partidului la participarea la campaniile electorale. În anii primului război mondial s-au format în acest partid trei curente : social-șovinistii, care sprijineau politica imperialistă a guvernului ; centristii, care erau împotriva războiului imperialist numai în vorbe ; o minoritate revoluționară, care se situa pe poziții internaționaliste și ducea lupta împotriva războiului.

Aripa stângă a partidului, în frunte cu Charles Rutenberg, William Foster, Bill Haywood etc., sprijinindu-se pe elementele proletare, ducea lupta împotriva conducerii oportuniste a partidului, pentru organizarea de acțiuni politice independente ale proletariatului, pentru crearea de sindicate industriale bazate pe principiile luptei de clasă. În 1919, în acest partid s-a produs o sciziune. Aripa stângă, care s-a desprins din partid, a devenit inițiatoarea creării Partidului Comunist din S. U. A. și principalul lui nucleu.

În momentul de față, partidul socialist este o organizație sectară, cu un număr destul de mic de membri. — 176.

- 99 „*The Internationalist*” — săptămânal, organ al aripii stângi a socialiștilor ; a fost editat la începutul anului 1917 la Boston de Liga pentru propaganda socialistă din America. Din redacție făceau parte internaționaliști din S.U.A. și din alte țări : D. Williams, M. S. Zatrarian, D. Rozin, A. S. Edwards. — 176.
- 100 *Tribuniștii* — membri ai Partidului social-democrat din Olanda, al cărui organ de presă era ziarul „*De Tribune*”. Liderii tribuniștilor au fost D. Wynkoop, H. Gorter, A. Pannekoek, H. Roland-Holst. Tribuniștii nu alcătuiau un partid revoluționar consecvent, ci reprezentau aripa stângă a mișcării muncitorești din Olanda ; în anii războiului imperialist mondial, ei s-au situat în general pe poziții internaționaliste.
- În 1918 tribuniștii au întemciat Partidul Comunist din Olanda.
- „*De Tribune*” — cotidian, fondat în 1907 de aripa stângă a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. Începând din 1909, după excluderea din partid a celor de stânga și organizarea de către aceștia a Partidului social-democrat din Olanda, ziarul a devenit organul acestui partid ; din 1918 a fost organul Partidului Comunist din Olanda ; a apărut sub această denumire pînă în 1940. — 176.
- 101 Lenin denumea *partid al tinerilor* sau *al stîngii* din Suedia curentul de stînga din social-democrația suedeză. În anii războiului imperialist mondial, „tinerii” s-au situat pe o poziție internaționalistă și au aderat la stînga zimmerwaldiană. În mai 1917, ei au format Partidul social-democrat de stînga din Suedia. La Congresul din 1919 al acestui partid a fost adoptată hotărîrea

cu privire la afilierea la Internaționala Comunistă. Aripa revoluționară a partidului a format în 1921 Partidul Comunist din Suedia. — 176.

- 102 „*Tesneacii*” — partid muncitoresc social-democrat revoluționar din Bulgaria, întemeiat în 1903, după scindarea partidului social-democrat. Întemeietorul și conducătorul „tesneacilor” a fost D. Blagoev, conducerea partidului fiind preluată apoi de discipolii săi — G. Dimitrov, V. Kolarov și alții. În anii 1914—1918, „tesneacii” au luat atitudine împotriva războiului imperialist. În 1919 s-au afiliat la Internaționala Comunistă și au format Partidul Comunist din Bulgaria, transformat mai târziu în Partidul Muncitoresc (Comunist) Bulgar. — 176.

- 103 *Conducerea regională și conducerea principală ale S.D.R.P. și L.* — instituțiile conducătoare ale Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania.

Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania (S.D.R.P. și L.) — partid revoluționar al clasei muncitoare poloneze; a luat ființă în 1893 și a activat mai întâi sub denumirea de Social-democrația din Regatul Poloniei, iar din august 1900, după congresul organizațiilor social-democrate din Regatul Poloniei și din Lituania, la care social-democrații polonezi au fuzionat cu o parte din social-democrații lituanieni, a adoptat denumirea de Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania. Meritul acestui partid constă în faptul că a orientat mișcarea muncitorească poloneză spre alianță cu mișcarea muncitorească rusă și a combătut naționalismul.

La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. din 1906, S.D.R.P. și L. a fost primită în P.M.S.D.R. ca organizație teritorială. După înfrângerea revoluției din 1905—1907, în cadrul S.D.R.P. și L. au apărut divergențe în legătură cu problemele interne de partid, care, la începutul anului 1912, au dus la scindarea social-democrației poloneze în adepți ai Conducerii principale a S.D.R.P. și L., care au adoptat o linie împăciuitoare față de lichidatori și au sprijinit de fapt un timp curente antibolșevice din P.M.S.D.R., și în adepți ai Conducerii regionale a S.D.R.P. și L., care se sprijineau pe organizațiile de partid din Varșovia și Lodz. Conducerea regională a stabilit legături cu bolșevicii și a sprijinit linia C.C. al P.M.S.D.R.

În anii primului război mondial, cele două grupuri ale social-democrației poloneze au fuzionat și au format un partid care a adoptat o platformă internaționalistă. S.D.R.P. și L. a luptat activ împotriva adepților lui Pilsudski și a democraților naționaliști, care sprijineau pe imperialiștii din străinătate, și s-a situat pe o poziție foarte apropiată de poziția bolșevicilor. S.D.R.P. și L. a comis însă și unele greșeli: nu a dus o luptă consecventă împotriva centristilor și împăciuitoariștilor.

S.D.R.P. și L. a salutat Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și a luptat pentru victoria revoluției proletare în Polonia. În decembrie 1918, la Congresul de unificare a S.D.R.P. și L. și a „leviței“-P.P.S., ambele partide au fuzionat, formând Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia. — 176.

- 104 Lenin se referă la ziarul „*Volksstimme*“ — organ al Partidului social-democrat din Germania; ziarul a apărut la Chemnitz din ianuarie 1891 pînă în februarie 1933.

„*Die Glocke*“ — revistă bisăptămînală, editată la München, apoi la Berlin între anii 1915 și 1925 de social-șovinistul Parvus (A. L. Ghelfand), membru al Partidului social-democrat din Germania. — 178.

- 105 Lenin a criticat rezoluțiile Partidului socialist francez în capitolul „Pacifismul socialiștilor și al sindicaliștilor francezi“ din lucrarea sa „Pacifism burghez și pacifism socialist“ (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 253—258). În cele două rezoluții era salutată inițiativa lui Wilson, președintele S.U.A., care, asumîndu-și rolul de pacificator, a propus tuturor națiunilor „să-și expună în public părerea asupra condițiilor în care ar putea să se pună capăt războiului“, adică a propus încheierea războiului imperialist printr-o pace imperialistă. — 178.

- 106 „*Jugend-Internationale*“ — organ al Uniunii internaționale a organizațiilor socialiste de tineret, care aderase la stînga zimmerwaldiană; a apărut din septembrie 1915 pînă în mai 1918 la Zürich, sub redacția lui W. Münzenberg. Aprecieri asupra acestui organ de presă, vezi în articolul lui V. I. Lenin „*Internaționala Tineretului*“ (Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 225—229). — 179.

- 107 La 7 (20) aprilie 1917, Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd a adoptat cu majoritate de voturi (21 contra 14) hotărîrea cu privire la sprijinirea activă a așa-zisului „împrumut al libertății“, lansat de guvernul provizoriu pentru finanțarea războiului imperialist, care continua. Pronunțîndu-se împotriva împrumutului, membrii bolșevici ai Comitetului executiv au declarat că sprijinirea acestui împrumut este „cea mai rea formă de «pace civilă»“ și au depus o rezoluție în care își motivau amănunțit poziția. Alături de bolșevici au votat și cîțiva membri ai Comitetului executiv care nu făceau parte din fracțiunea bolșevică. Chestiunea a fost transferată în discuția plenarei Sovietului, unde a fost examinată în prealabil în cadrul fracțiunilor (vezi volumul de față, p. 211—212). — 181.

- 108 Vezi K. Marx. „Critica Programului de la Gotha“ ; F. Engels. „Prefață la culegerea «Internationales aus dem Volksstaat (1871—1875)»“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 19, București, Editura politică, 1964, p. 11—34 ; „Internationales aus dem Volksstaat (1871—1875)“, Berlin, 1894). — 182.
- 109 După cum afirmă K. Marx și F. Engels, această expresie aparținând lui H. Heine a fost folosită de ei pentru prima oară în lucrarea „Ideologia germană“ (vol. II, cap. IV. 4. Școala saint-simonistă) (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 3, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 538). — 184.
- 110 „Soldatskaia Pravda“ — cotidian bolșevic ; a început să apară la Petrograd de la 15 (28) aprilie 1917 ca organ al Organizației militare de pe lângă Comitetul din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia ; începînd cu nr. 26 din 19 (1 iunie) 1917 a devenit organ al Organizației militare de pe lângă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. Tirajul ziarului atingea 50 000—75 000 de exemplare ; jumătate din tiraj era trimis pe front. În 1917, din redacția ziarului „Soldatskaia Pravda“ făceau parte : A. F. Ilin-Jenevski, V. I. Nevski, N. I. Podvoiski și alții. În ziar au fost publicate peste 60 de articole ale lui V. I. Lenin, printre care unele scrise special pentru „Soldatskaia Pravda“. În suplimentul la nr. 13 al ziarului din 3 (16) mai au fost publicate rezoluțiile Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia cu o „introducere“ scrisă de V. I. Lenin. La „Soldatskaia Pravda“ au colaborat : F. E. Dzerjinski, M. I. Kalinin, N. V. Krîlenko, N. K. Krupskaia, D. Z. Manuilski, V. R. Menjinski, M. M. Volodarski și alți activiști ai partidului bolșevic. Ziarul se bucura de o mare popularitate în rîndurile soldaților. După evenimentele din iulie 1917, el a fost suspendat de guvernul provizoriu. Din iulie pînă în octombrie 1917 a apărut sub denumirea de „Rabocii i Soldat“ și „Soldat“. De la 27 octombrie (9 noiembrie) 1917 și-a reluat apariția sub vechea denumire. În martie 1918, editarea ziarului „Soldatskaia Pravda“ a fost sistată printr-o hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia, care prevedea ca în locul ziarelor „Derevenskaia Bednota“, „Derevenskaia Pravda“ și „Soldatskaia Pravda“ să apară ziarul „Bednota“. — 187.
- 111 Comisia socialistă internațională a stabilit convocarea Conferinței a III-a a zimmerwaldienilor pentru data de 31 mai 1917, dar ulterior ea a amînat în repetate rînduri această dată. V. I. Lenin considera că bolșevicii trebuie să rupă cu Uniunea zimmerwaldiană, unde centriștii cedau toate pozițiile în favoarea social-șovinismului, și să treacă imediat la organizarea Internaționalei a III-a. El admitea participarea la Conferința a III-a a zimmerwaldienilor numai în scopuri informative. Conferința a VII-a generală (din aprilie) din Rusia a adoptat cu majoritate

de voturi, pe baza raportului lui G. E. Zinoviev, o hotărîre cu privire la participarea reprezentanților bolșevicilor la conferință.

Conferința a avut loc între 5 și 12 septembrie (st. n.) 1917. La ea au fost reprezentate elementele de stînga din partidele socialiste (cei de stînga din Suedia, Liga americană pentru propaganda socialistă, social-democrații polonezi grupați în jurul „Conducerii regionale“, stînga din Austria („opozitia“), spartachistii și Uniunea tineretului social-democrat din Danemarca); centristii („independenții“ germani, Partidul social-democrat elvețian, Partidul social-democrat finlandez, român, menșevicii-internaționaliști, „sindicatul independent“ bulgare); social-șoviniștii (menșevicii ruși în frunte cu P. B. Akselrod). Din partea bolșevicilor au asistat la conferință V. V. Vorovski (Orlovski) și N. A. Semașko (Aleksandrov). Conferința s-a ținut în condiții de strictă conspirativitate, presa nefiind aproape de loc informată asupra mersului lucrărilor ei.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme: 1) Raportul Comisiei socialiste internaționale, 2) Incidentul cu Grimm, 3) Atitudinea față de Conferința de pace de la Stockholm și 4) Lupta pentru pace și mișcarea zimmerwaldiană în diferite țări. Conferința a examinat „Cazul R. Grimm“, care fusese demascat în Rusia ca emisar al ministrului elvețian Hoffmann, care sonda terenul pentru încheierea unei păci separate în interesul imperialismului german. În acel moment, Grimm fusese înlăturat din funcția de președinte al Comisiei socialiste internaționale, și conferința a aprobat excluderea lui din C.S.I., considerînd comportarea lui ca fiind inadmisibilă. Lenin considera această hotărîre ca fiind insuficientă.

În timpul discutării atitudinii socialiștilor din Internaționala a II-a față de Conferința de pace de la Stockholm, o parte din delegați s-au pronunțat pentru participarea la ea, iar menșevicii ruși au primit mandatul imperativ de a rămîne la Conferința zimmerwaldiană numai în cazul cînd aceasta se va angaja să participe în corpore la Conferința de la Stockholm. V. V. Vorovski a luat cuvîntul în numele C.C., al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia și al Social-democrației poloneze, rostind o cuvîntare puternic demascatoare la adresa menșevicilor și a tovarășilor lor de idei. Vorovski a cerut conferinței să-și precizeze atitudinea față de menșevicii ruși, care, fiind membri ai Uniunii zimmerwaldiene, și-au trimis reprezentanți în cabinetul lui Kerenski, acest Cavaignac rus, și poartă întreaga răspundere pentru introducerea pedepsei cu moartea în armată, pentru ofensiva din iunie de pe front, pentru desființarea ziarelor bolșevice, pentru reprimarea demonstrației din iulie, arestarea activiștilor partidului bolșevic etc. Bolșevicii au fost sprijiniți la conferință de o serie de delegați, dar majoritatea, în frunte cu Haase, a refuzat să adopte o hotărîre în această problemă.

Compoziția neomogenă a conferinței a determinat caracterul elastic, de compromis al rezoluțiilor și manifestului ei.

Manifestul conferinței chema la o grevă generală internațională împotriva războiului și în apărarea revoluției ruse; la manifest au aderat reprezentanții unor partide care nu participaseră la lucrările conferinței. În afară de manifest au fost adoptate rezoluții de simpatie față de Friedrich Adler și bolșevicii ruși deținuți în închisorile lui Kerenski (A. M. Kollontai și alții).

Conferința a III-a a zimmerwaldienilor a confirmat întru totul concluzia leninistă cu privire la falimentul total al Uniunii zimmerwaldiene, la necesitatea unei rupturi imediate cu ea și a creării Internaționalei a III-a, Comuniste. V. I. Lenin a făcut o apreciere asupra rezoluțiilor conferinței în articolul neterminat „Sarcinile partidului nostru în cadrul Internaționalei“ (vezi Opere, vol. 26, București, Editura politică, 1959, p. 207—209). — 188.

- 112 Formarea guvernului provizoriu de coaliție a fost o consecință a crizei provocate de nota din 18 aprilie (1 mai) 1917 a ministrului de externe P. N. Miliukov către guvernele aliate, în care guvernul provizoriu se angaja să respecte toate tratatele încheiate de guvernul țarist cu puterile imperialiste aliate — Anglia și Franța. Din cauza demonstrațiilor de protest spontane, care la 20 și 21 aprilie (3 și 4 mai) s-au transformat într-o puternică mișcare a muncitorilor și soldaților, guvernul provizoriu, pentru a crea aparența unei cotituri în politică, a demis pe ministrul afacerilor externe P. N. Miliukov și pe ministrul de război A. I. Gucikov și a cerut Sovietului din Petrograd să accepte formarea unui guvern de coaliție.

Comitetul executiv, în pofida hotărârii adoptate la 1 (14) martie, în care se declara că reprezentanții Sovietului nu vor intra în guvernul provizoriu, la o ședință extraordinară din seara și noaptea de 1 (14) mai a acceptat propunerea acestuia. La consfăturile preliminare ale fracțiunilor, fracțiunea bolșevică a fost singura care s-a pronunțat împotriva intrării în guvern. La votarea definitivă, hotărârea cu privire la includerea în guvern a reprezentanților Sovietului a fost adoptată cu 44 de voturi contra 19 și două abțineri. Pentru tratative în privința condițiilor formării guvernului de coaliție a fost aleasă o comisie în care au intrat: N. S. Ciheidze, I. G. Țereteli, F. I. Dan, B. O. Bogdanov (menșevici), V. B. Stankevici, L. M. Bramson (trudovici), A. R. Goț, V. M. Cernov (socialiști-revoluționari), L. B. Kamenev (bolșevic), K. K. Iurenev (interraionist) și N. N. Suhanov (social-democrat din afara fracțiunilor). În seara de 2 (15) mai a avut loc o ședință extraordinară a Sovietului din Petrograd, la care actele Comitetului executiv au fost aprobate cu majoritate de voturi. În urma tratativelor, la 5 (18) mai a fost realizat un acord cu privire la împărțirea portofoliilor în noul guvern. În guvern urmau să intre 5 miniștri socialiști: A. F. Kerenski — ministru de război și al marinei, M. I. Skobelev — ministru al

muncii, V. M. Cernov — ministru al agriculturii, A. V. Peșehonov — ministru al aprovizionării, I. G. Țereteli — ministru al poștelor și telegrafului. În seara de 5 (18) mai, Sovietul din Petrograd, după ce a ascultat raportul lui M. I. Skobelev cu privire la rezultatele tratativelor cu guvernul provizoriu, a hotărât să introducă în guvern pe reprezentanții săi, cu condiția ca aceștia să fie răspunzători față de Soviet și să dea socoteală de activitatea lor, și și-a exprimat totală încredere în noul guvern.

Lenin a scris ulterior că socialiștii-revoluționari și menșevicii, intrând în guvernul burghez, „l-au salvat de la prăbușire și... s-au lăsat transformați în slugi și apărători ai lui“ (Opere, vol. 25, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 231). — 188.

113 Lenin se referă la publicarea la 11 (24) mai 1917 de către ministrul de război A. F. Kerenski a unui ordin conținând „Declarația drepturilor soldatului“. Aici figura un punct care autoriza pe comandanți ca în condiții de război să utilizeze forța armelor împotriva subordonaților care nu execută ordinele. Acest punct era îndreptat împotriva soldaților și ofițerilor care refuzau să pornească la atac. Concomitent cu publicarea ordinului, A. F. Kerenski a procedat la desființarea unor regimente și trimiterea în judecată a ofițerilor și soldaților „care au instigat la nesupunere“ față de superiori. — 189.

114 Broșura „Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului“ a fost concepută de Lenin ca foaie volantă, întrucât cadeții, socialiștii-revoluționari și menșevicii foloseau pe scară largă în agitația lor foile volante, pe care le afixau în oraș. Lenin considera că, alături de proclamațiile partidelor ostile bolșevismului, trebuie afixată o proclamație bolșevică care să răspundă la întrebarea ce reprezintă fiecare partid și ce scopuri urmărește el. Proporțiile lucrării au făcut imposibilă publicarea ei sub formă de foaie volantă; ea a fost publicată în ziarul bolșevic „Volna“ din Helsingfors, iar ulterior a apărut în broșură separată în editura „Jizn i Znanie“ într-un tiraj de 50 000 de exemplare. Proprietarii tipografiei, care simpatizau cu cadeții, târăgănu editarea ei. Cu sprijinul comitetului de muncitori, ea a fost gata tipărită la 4 (17) iulie. Din cauza evenimentelor din iulie, ea a fost însă ascunsă în depozitul editurii. După câteva zile, broșura a început să fie difuzată în raioanele muncitorești; primul tiraj s-a epuizat repede și, potrivit mărturiei lui V. D. Bonci-Bruevici, s-a scos un tiraj suplimentar.

Broșura a apărut cu următorul text introductiv: „Explicație la proiectul de platformă întocmit de N. Lenin spre a fi discutat la consfăturile bolșevicilor. Proiectul n-a putut fi încă tipărit, din cauză că la Petrograd nu sînt suficiente tipografii“.

Broșura a fost publicată în limba engleză în revista „The Class Struggle“ (New York, noiembrie-decembrie 1917, vol. I,

nr. 4, p. 49—59), precum și în ziarul „The New York Evening Post” din 15 ianuarie 1918.

În 1918 a apărut la Moscova o a doua ediție a broșurii, cu o prefață a autorului. — 193.

115 O dată cu întoarcerea, la începutul lunii mai, a unui grup de emigranți internaționaliști care fuseseră opriți în drum de guvernul englez și cu trecerea prin Germania a unui număr de peste 250 de emigranți (printre care L. Martov, A. V. Lunacearski, D. Z. Manuilski) a încetat temporar și campania de calomnii împotriva lui Lenin și a bolșevicilor care trecuseră prin Germania. De aceea întrebările 25 și 26, precum și răspunsurile la ele n-au fost incluse în ediția separată a lucrării „Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului”. — 206.

116 Problema atitudinii față de „Împrumutul libertății” a fost examinată de fracțiunea bolșevică a Sovietului timp de două zile — 10 și 11 (23 și 24) aprilie 1917. Proiectul de rezoluție care urma să fie prezentat la ședința plenară a Sovietului a fost elaborat cu participarea activă a lui V. I. Lenin.

În comunicatul asupra ședinței fracțiunii, publicat în „Pravda” nr. 31 din 13 (26) aprilie, se arăta că, deși majoritatea covârșitoare a fracțiunii se pronunță împotriva sprijinirii împrumutului, „nu toți membrii fracțiunii își dau limpede seama de semnificația poziției noastre politice actuale și nu trag din ea concluziile inevitabile care decurg din atitudinea noastră față de guvernul provizoriu și de politica dusă de alde Ciheidze, Steklov și alții în Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților”. În ședința fracțiunii a fost prezentată mai întâi o rezoluție a comisiei conduse de A. M. Kollontai cu privire la refuzul de a sprijini împrumutul. V. I. Lenin și G. E. Zinoviev au prezentat o a doua rezoluție, care o completa pe cea dintâi. Rezoluțiile au fost contopite și la 11 (24) aprilie adoptate în unanimitate.

Într-o relatare a ziarului „Pravda” se spune: „Minoritatea n-a cutezat să prezinte o rezoluție proprie și nici să voteze împotriva acestora două, contopite ulterior într-una”.

Adoptarea rezoluției în unanimitate a demonstrat că vasta muncă de lămurire dusă de Lenin după sosirea la Petrograd a făcut ca bolșevicii să adopte la 11 (24) aprilie o atitudine unanimă într-una din cele mai acute probleme politice. În raportul cu privire la momentul actual ținut la Conferința din aprilie, Lenin arăta că problema războiului „practic ne-a unit atunci când ne-am pronunțat împotriva împrumutului” (volumul de față, p. 352).

În ședința plenară a Sovietului au votat pentru împrumut 2 000 de deputați contra 123. — 211.

117 Lenin denumeste *Congres militar de la Minsk* congresul deputaților militarilor și muncitorilor din armata și spatele Frontului de

vest, care a avut loc la Minsk între 7 și 16 (20 și 29) aprilie 1917. La congres au participat peste 1 200 de delegați (soldați, muncitori, ofițeri).

Luptând pentru câștigarea maselor de soldați de partea revoluției, bolșevicii au luat parte la lucrările congresului. Faptul că printre delegații la congres precumpăneau menșevicii și socialiștii-revoluționari și simpatizanții lor a determinat dinainte caracterul hotărârilor lui. În problemele cele mai importante de pe ordinea de zi (problema războiului și problema atitudinii față de guvernul provizoriu), congresul a adoptat rezoluțiile conciliatoare ale Conferinței generale a Sovietelor din Rusia care a avut loc la Petrograd la sfârșitul lunii martie și începutul lunii aprilie 1917, raliindu-se la poziția „defensismului revoluționar” și pronunțându-se pentru sprijinirea guvernului provizoriu burghez. S-a hotărât ca rezoluția congresului cu privire la război și pace să fie difuzată în limba germană în tranșeele inamicului. — 215.

- 118 „*Delo Naroda*” — cotidian, organ al elementelor centriste din partidul socialiștilor-revoluționari; a apărut la Petrograd din martie 1917 pînă în iulie 1918 (după Revoluția din Octombrie a fost interzis în repetate rînduri și a apărut sub alte denumiri). Din iunie 1917 — organ al C.C. al partidului socialiștilor-revoluționari. În 1917 făceau parte din redacția ziarului: V. M. Cernov, R. V. Ivanov-Razumnik, V. V. Lunkevici, N. I. Rakitnikov, N. S. Rusanov, V. M. Zenzinov. Ziarul s-a situat pe pozițiile defensismului și conciliatorismului și a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Ziarul și-a reluat apariția în octombrie 1918 la Samara, ocupată de cehii albi și de rebelii albgardiști și socialiști-revoluționari (unde au apărut 4 numere), și în martie 1919 la Moscova (unde au apărut 10 numere), după care a fost interzis pentru activitate contrarevoluționară. — 221.
- 119 A. G. Zurabov a scris scrisoarea deschisă către P. N. Miliukov, apărută la 7 (20) aprilie 1917, în legătură cu declarația făcută de acesta în ziarul „*Reci*” nr. 79 din 6 (19) aprilie, în care se afirma că s-au luat toate măsurile ca emigranții să fie lăsați să vină în Rusia. A. G. Zurabov cita telegrama lui P. N. Miliukov către legațiile ruse din străinătate prin care se interzicea să li se elibereze internaționaliștilor pașapoarte pentru întoarcerea în Rusia. — 228.
- 120 Apelul „*Împotriva pogromiștilor*”, care constituie o prelucrare a apelului „Către soldați și marinari” (vezi volumul de față, p. 226—228), a fost adoptat de Conferința organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia la 14 (27) aprilie 1917, în cadrul discutării cu prioritate a punctului șase de pe ordinea de zi, „Cu privire la campania de calomnii împotriva «*Pravdei*»”. — 229.

- 121 Articolul „*Cetățeni! Dați-vă seama care sînt procedeele capitaliștilor din toate țările!*” a fost publicat la 21 aprilie (4 mai) în nr. 18 al ziarului „Volna” — organ al Comitetului din Helsingfors al P.M.S.D. (bolșevic) din Rusia — ca editorial, sub titlul „Unitate”; prima frază a fost dată în ziarul „Volna” în următoarea redactare: „Capitaliștii afirmă:” etc. — 233.
- 122 V. I. Lenin se referă la scrisoarea lui K. Liebknecht din 2 septembrie 1915 către Conferința socialistă internațională de la Zimmerwald, scrisoare nepublicată atunci. K. Liebknecht n-a participat personal la conferință, deoarece fusese mobilizat la începutul anului 1915 în armata germană ca soldat. În scrisoarea adresată participanților la Conferința zimmerwaldiană, K. Liebknecht scria: „*Război civil, nu pace civilă. Solidaritate internațională a proletariatului împotriva pseudonaționalei, pseudopatriotice armonii a claselor: lupta internațională de clasă pentru pace, pentru revoluția socialistă...* Numai printr-o activitate comună, numai printr-o acțiune comună a diferitelor țări, numai prin întărirea forțelor proprii în această acțiune comună se pot obține mijloacele necesare, se poate ajunge la rezultate reale... *Va lua naștere o nouă Internațională, ea poate apărea numai pe ruinele celei vechi, pe o temelie nouă, mai solidă. Voi, prieteni, socialiștii din toate țările, trebuie să puneți astăzi piatra de temelie a viitorului edificiu. Judecîndu-i fără cruțare pe pseudosocialiști, împingeți înainte pe toți cei ce oscilează și sînt nehotărîți în toate țările inclusiv... în Germania*”. V. I. Lenin și-a exprimat în repetate rînduri satisfacția în legătură cu lozincile lansate de K. Liebknecht, a făcut o serie de extrase din scrisoarea lui (aici ele sînt scrise cu litere cursive) și a trimis textul ei zimmerwaldienilor ruși. Scrisoarea a nemulțumit pe unii participanți la conferință — centriștii G. Ledebour și A. Hoffmann. — 234.
- 123 „Den” — cotidian liberal-burghez; a apărut la Petersburg începînd din 1912. La ziar au colaborat menșevicii-lichidatori, în mîinile cărora a trecut cu totul după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. A fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917. — 236.
- 124 „Malenkaia Gazeta” — ziar boulevardier, pogromist; a fost editat la Petrograd din septembrie 1914 pînă în iulie 1917 de A. A. Suvorin (fiul); speculînd simpatia maselor pentru socialism, din luna mai 1917 ziarul a apărut cu subtitlul „ziar al socialiștilor fără partid”. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a atacat cu vehemență partidul bolșevic și a dus o campanie deșănțată de calomnii împotriva lui V. I. Lenin. — 237.
- 125 Conferința organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost convocată în baza hotărîrii Comitetului din Petro-

grad din 6 (19) aprilie și a avut loc între 14 și 22 aprilie (27 aprilie și 5 mai) 1917. Comunicatul cu privire la conferință a fost publicat în nr. 30 al ziarului „Pravda” din 12 (25) aprilie. A fost ales câte un delegat la 200 de membri de partid. La conferință au participat 57 de delegați, printre care : din partea organizațiilor finlandeză, estoniană, letonă, poloneză și lituaniană, reprezentanții Organizației din armată, precum și 2 reprezentanți ai interraioniștilor.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme : sarcinile zilei — momentul actual ; despre atitudinea față de Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților și problema reorganizării lui ; structura organizației de partid ; atitudinea față de social-democrații de alte nuanțe ; alegerile municipale ; campania de calomnii împotriva „Pravdei”.

V. I. Lenin a fost ales președinte de onoare al conferinței. El a prezentat principalul raport politic „Sarcinile zilei — momentul actual”, a făcut parte din comisia pentru elaborarea rezoluțiilor „Cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu” și „Cu privire la război” ; a prezentat rezoluțiile „Cu privire la alegerile comunale” și „Cu privire la atitudinea față de partidul socialistilor-revoluționari, față de partidul social-democraților (menșevici), față de partidul așa-zisilor social-democrați «nefracționiști» și față de curentele politice înrudite cu acestea”.

Încercarea lui Kamenev de a susține în discursul și în amendamentele sale la rezoluția leninistă cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu ideea exercitării unui control asupra acestuia a fost demascată de Lenin ca fiind conciliatoare, ca susținând politica lui Ciheidze și Steklov.

Conferința a adoptat cu o majoritate zdrobitoare de voturi rezoluția lui Lenin cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu.

În prima ședință, conferința a adoptat apelul, scris de Lenin, intitulat „Împotriva pogromiștilor. Către muncitorii, soldații și întreaga populație din Petrograd”.

La 19 aprilie (2 mai), lucrările conferinței au fost întrerupte, deoarece începuse mișcarea de protest în masă ca răspuns la nota adresată de guvernul provizoriu guvernelor puterilor aliate la 18 aprilie (1 mai) și în care acesta își afirmă hotărârea de a continua războiul imperialist. Conferința a adoptat hotărârea de a-i chema pe muncitori și soldați să-și exprime în mod organizat solidaritatea cu tezele fundamentale ale rezoluției C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia din 20 aprilie (3 mai) cu privire la criza provocată de nota sus-menționată a guvernului provizoriu (vezi volumul de față, p. 295—296). Delegații la conferință au participat la munca de lămurire dusă în mase de Comitetul Central al partidului. Din cauza aceasta, la ședințele următoare ale conferinței n-au fost prezenți toți delegații.

Hotărârile Conferinței organizației orașenești Petrograd au demonstrat că bolșevicii din Petrograd erau uniți în jurul „Tezelor din aprilie” ale lui Lenin ; tactica leninistă a fost apro-

bată de organizația cea mai mare a partidului, organizația din capitală. Rezoluțiile Conferinței din Petrograd au stat în bună parte la baza rezoluțiilor Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. — 239.

- 126 Anunțul cu privire la editarea revistei săptămânale „Internațional” a fost publicat la 16 (29) aprilie 1917 în ziarul „Raboccaia Gazeta”. Primul număr al revistei a apărut la 18 (31) aprilie; după toate probabilitățile, la 22 aprilie (5 mai) el nu-i parvenise încă lui Lenin. Pe coperta interioară se arăta că pînă la sosirea lui L. Martov revista va apare sub redacția lui I. Larin. Pe lista colaboratorilor figurau L. Martov, I. Larin, P. B. Akselrod, G. O. Binștok. În primul număr, redacția a proclamat lozincă conciliatoare a exercitării unei presiuni asupra guvernului provizoriu pentru înfăptuirea revendicărilor proletariatului în politica internă și externă. Revista și-a încetat apariția după trei numere (iunie 1917). În august 1917, o parte din colaboratorii ei, în frunte cu I. Larin, au rupt cu menșevicii și au intrat în rîndurile partidului bolșevic. — 256.
- 127 Proiectul de rezoluție cu privire la război a fost pregătit de V. I. Lenin, discutat în comisia creată de Conferința din Petrograd la prima ședință din 14 (27) aprilie și citit de V. I. Lenin la ședința a patra din 22 aprilie (5 mai). Rezoluția a fost adoptată ca bază pentru a fi propusă în formă definitivă la Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. — 263.
- 128 Lenin se referă la D. MacLean. — 271.
- 129 Lenin denuște *Congres al deputaților țărănilor* Conferința reprezentanților organizațiilor țărănești și ai Sovietelor de deputați ai țărănilor care s-a ținut între 13 și 17 (26 și 30) aprilie 1917 la Petrograd, din inițiativa Congresului cooperativelor din Moscova. La conferință au participat reprezentanți a 27 de gubernii, delegați din partea armatei și reprezentanți ai Comitetului principal și Comitetului regional Petrograd ale Uniunii țărănești. Conferința s-a ținut sub conducerea socialiștilor-populiști, a trudovicilor și a socialiștilor-revoluționari și a fost consacrată pregătirii Congresului general al deputaților țărănilor din Rusia. Conferința s-a pronunțat pentru crearea unei organizații țărănești unice, a ales un birou pentru convocarea primului Congres al Sovietelor de deputați ai țărănilor, care a adresat țărănilor și soldaților chemarea de a ține alegerile pentru congres pe baze democratice. — 273.
- 130 Lenin se referă la Congresul general al Uniunilor cooperativelor din Rusia, care a avut loc la Moscova între 25 și 28 martie (7 și 10 aprilie) 1917. La congres au participat circa 800 de delegați. Congresul a examinat următoarele probleme: organi-

zarea unei Uniuni a cooperativelor din Rusia, pregătirea alegerilor pentru Adunarea constituantă, participarea organizațiilor cooperatiste la aprovizionare și altele. Influența precumpănitore la congres au avut-o menșevicii și socialiștii-revoluționari. Congresul s-a pronunțat pentru sprijinirea guvernului provizoriu și continuarea războiului imperialist, dar a cerut trecerea întregului pământ în minile poporului muncitor, democratizarea orânduirii de stat și introducerea autoadministrării.

Atitudinea congresului față de Sovietele de deputați ai țărănilor ca cea mai bună formă de organizare de masă a țărănimii, atitudine care a atras atenția lui V. I. Lenin, a fost exprimată în rezoluția la raportul „Despre participarea cooperativelor la înnoirea țării”. — 273.

- 131 La 17 (30) aprilie, sosind la ședința secției de soldați din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților, Lenin a rugat să i se dea cuvântul înainte de deschiderea discuțiilor, deoarece în ziarele din 16 (29) aprilie apăruse o rezoluție a Comisiei executive a secției de soldați în care era condamnată „propaganda leniniștilor”, fiind calificată „tot atât de dăunătoare ca și orice propagandă contrarevoluționară de dreapta” (vezi volumul de față, p. 282). Deși i s-a dat cuvântul, în timp ce vorbea, la cererea majorității menșevico-eseriste a secției, cu toate protestele minorității, durata cuvântării a fost limitată la 30 de minute. După ce a terminat de vorbit, Lenin a răspuns la întrebările adunării, iar apoi la întrebările soldaților care se strânseseră în jurul lui în una din sălile palatului Tavricieski.
- După cuvântarea lui Lenin și obiecțiile menșevicului Liber, secția de soldați a hotărât să se treacă la problemele curente, fără să se fi pronunțat asupra esenței problemei. Cuvântarea lui Lenin a fost publicată cu denaturări în ziarele „Reci” și „Edinstvo”. În ediția de față, ea se publică după procesul-verbal păstrat în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. — 278.
- 132 Era vorba despre trimiterea pe front a unor unități ale garnizoanei Petrograd, fapt care a stîrnit protestele muncitorilor și soldaților, întrucît guvernul provizoriu, luînd această măsură, slăbea forțele populației revoluționare din capitală și încălca condiția stipulată de Comitetul executiv cu ocazia formării guvernului provizoriu în noaptea spre 2 (15) martie ca unitățile garnizoanei Petrograd care au participat la răsturnarea absolutismului să nu fie scoase din oraș. — 279.
- 133 Lenin se referă la lucrarea „Socialismul și războiul” (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 309—354). — 281.
- 134 „*Finansovaia Gazeta*” — cotidian de seară politico-financiar, economic, industrial și de bursă; a apărut la Petrograd din 1915 pînă în 1917. — 287.

- 135 Vezi K. Marx. „Războiul civil din Franța. Adresa Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 357). — 292.
- 136 *Apelul către soldații tuturor țărilor beligerante* a fost publicat la 21 aprilie (4 mai) 1917 în nr. 37 al ziarului „Pravda“, cu următoarea notă introductivă din partea redacției: „*Fraternizarea*. Fraternizarea pe front a început. Rezoluția Congresului de la Minsk al delegaților de pe front, publicată în ziarul nostru din 15 aprilie, hotărăște să tipărească rezoluția acestui congres cu privire la război și pace *în limba germană* și să o difuzeze în tranșeele inamicului. Publicăm apelul către soldații *tuturor țărilor beligerante*, adoptat de partidul nostru pentru a fi editat în limbile rusă, germană etc. și pentru a fi difuzat pe front“. — 297.
- 137 Vezi K. Marx. „Critica Programului de la Gotha“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 19, București, Editura politică, 1964, p. 11—34). — 306.
- 138 „*Novaia Jizn*“ — cotidian; a apărut la Petrograd de la 18 aprilie (1 mai) 1917 pînă în iulie 1918. Inițiatorul creării ziarului a fost un grup de menșevici-internaționaliști și scriitori grupați în jurul revistei „Letopis“. Din redacție au făcut parte M. Gorki, N. N. Suhanov, V. A. Bazarov, A. N. Tihonov, V. A. Desnițki-Stroev, B. V. Avilov (un timp oarecare I. P. Goldenberg și I. M. Steklov). Ziarul a fost finanțat la fondarea lui de M. Gorki.
- Caracterizînd pe „cei de la «*Novaia Jizn*»“, Lenin a relevat că la ei „starea de spirit predominantă este scepticismul intelectualist, care ascunde și exprimă lipsa de principialitate“ (Opere, vol. 25, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 266), și i-a denumit ironic „pretinși internaționaliști“ și „cvasimarxiști“. După interzicerea ziarului „Pravda“ în iulie 1917, V. I. Lenin a fost nevoit să publice în paginile ziarului „*Novaia Jizn*“ o scrisoare în care protesta împotriva campaniei de calomnii duse împotriva lui de presa burgheză și ultrareacționară cu sprijinul guvernului provizoriu. Scrisoarea a fost publicată în nr. 71 al ziarului „*Novaia Jizn*“ din 11 (24) iulie 1917.
- De la 2 (15) pînă la 8 (21) septembrie 1917 guvernul Kerenski a interzis ziarul „*Novaia Jizn*“, care a apărut sub denumirea de „*Svobodnaia Jizn*“.
- Ziarul a întîmpinat cu ostilitate Revoluția din Octombrie și instaurarea Puterii sovietice. De la 1 iunie 1918 a apărut în două ediții: una la Petrograd și alta la Moscova. Ambele ediții au fost interzise în iulie 1918. — 308.
- 139 „*Gazeta-Kopeika*“ — cotidian burghez de tip boulevardier; a apărut la Petersburg din iunie 1908. A fost interzis în 1918. — 321.

- 140 Lenin se referă la tactica aventuristă a unui mic grup de membri ai Comitetului de partid din Petersburg (Bagdatiev și alții), care în timpul demonstrației din aprilie 1917 a lausat lozincă răsturnării imediate a guvernului provizoriu, contrar orientării partidului spre o dezvoltare pașnică a revoluției în acea perioadă. Comportarea acestui grup a fost condamnată de Comitetul Central al P.M.S.D. (bolșevic) din Rusia. — 324.
- 141 Lenin se referă la „Comunicatul guvernului provizoriu“, publicat în ziarele din 22 aprilie (5 mai) 1917 și în care, „din cauza nedumeririlor ivite în legătură cu interpretarea notei ministrului de externe“, guvernul provizoriu explica că nota din 18 aprilie (1 mai) a fost adoptată în unanimitate de guvern; că înfrângerea dușmanului, proclamată în notă drept condiție a terminării războiului, nu presupune ocuparea prin forță a unor teritorii străine; că prin „sanctiunile și garanțiile“ unei păci trainice, menționate în notă, se înțelegea limitarea înarmărilor și crearea de tribunale internaționale. — 329.
- 142 „*Birjevié Vedomosti*“ — ziar burghez, fondat în 1880 în scopuri comerciale. A apărut la Petersburg la început de 3 ori, apoi de 4 ori pe săptămână, iar după aceea zilnic. Din 1902 a apărut de 2 ori pe zi. Conformismul, venalitatea și lipsa de principialitate a acestui ziar au făcut ca denumirea lui să devină un nume comun („birjevka“). După revoluția burgheză-democratică din februarie, ziarul a desfășurat o agitație huliganică împotriva partidului bolșevic și a lui V. I. Lenin. „*Birjevié Vedomosti*“ a fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lângă Sovietul din Petrograd la sfârșitul lunii octombrie 1917. — 338.
- 143 Înterviul acordat de Lenin lui E. Torniainen a fost publicat în ziarul social-democrat finlandez „*Työmies*“ nr. 122 din 8 mai 1917, într-o corespondență intitulată „Interviu cu revoluționarii din Rusia“, cu următoarea introducere a corespondentului: „La redacția «*Pravdei*» l-am găsit pe tov. Lenin, despre care s-a vorbit mult în ultimele zile în Rusia. Lenin a spus că, fiind ocupat, nu poate vorbi decât pe scurt. Totuși, la întrebările mele, el a răspuns următoarele...“.
- Ziarul „*Työmies*“ a apărut la Helsingfors din martie 1895 până în 1918. — 340.
- 144 Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost convocată în baza hotărârii C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, adoptată între 4 și 8 (17 și 21) aprilie și a avut loc la Petrograd între 24 și 29 aprilie (7 și 12 mai) 1917. Aceasta a fost prima conferință a partidului care s-a ținut în condiții de legalitate. Comunicatul cu privire la convocarea ei a fost publicat la 13 (26) aprilie în nr. 31 al ziarului „*Pravda*“. Munca de organizare în vederea convocării conferinței a fost dusă de Comisia executivă a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. La con-

ferințele organizațiilor locale a fost ales câte un delegat la 500 de membri de partid.

Intrucât în C.C. au apărut divergențe în legătură cu aprecierea, perspectivele revoluției și sarcinile partidului, s-a hotărât în unanimitate să se discute această problemă în mod deschis. Ca material de discuție au servit „Tezele din aprilie” ale lui Lenin, publicate în ziarul „Pravda” din 7 (20) aprilie. Organizațiile locale au avut astfel posibilitatea să discute în prealabil problemele incluse pe ordinea de zi, să exprime atitudinea membrilor de rînd ai partidului față de ele.

Afară de aceasta, delegaților la conferință care sosiseră la Petrograd le-a fost împărțit textul dactilografiat al broșurii „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră”, scrisă de Lenin ca proiect de platformă pentru conferință. În timpul conferinței, nu mai tîrziu de 26 aprilie (9 mai), a apărut lucrarea lui Lenin „Scrisori cu privire la tactică. Scrisoarea 1”, astfel că delegații au avut posibilitatea să ia cunoștință de ea înainte de votarea rezoluției cu privire la momentul actual.

Conferința generală din Rusia a fost precedată de conferințele organizațiilor locale; înainte de deschiderea ei, mai multe organizații și-au trimis adeziunea la platforma lui V. I. Lenin.

La conferință au participat 131 de delegați cu vot deliberativ și 18 cu vot consultativ reprezentînd 78 de organizații de partid (Petrogradul și împrejurimile, Moscova și districtul Moscova, Regiunea centrală industrială, Uralul, Donbassul, regiunea Volga, Caucaz), precum și reprezentanți ai organizațiilor din armata de pe front și din spatele frontului, ai organizațiilor naționale din Letonia, Lituania, Polonia, Finlanda și Estonia. Prin largă ei reprezentare, precum și prin sarcinile politice și organizatorice care-i stăteau în față, conferința putea să desfășoare și a desfășurat munca unui congres al partidului: a elaborat linia politică pentru întregul partid, a creat centrele de conducere ale partidului.

Lucrările conferinței s-au desfășurat în condițiile unei crize politice acute, care a izbucnit la 21—22 aprilie, criză provocată de nota lui P. N. Miliukov către guvernele Angliei și Franței, în care se exprima fidelitatea față de tratatele încheiate de guvernul țarist imperialist.

În ajunul deschiderii conferinței, la 23 aprilie (6 mai) orele 2, a avut loc o consfătuire la care au participat peste 100 de delegați; la această consfătuire, ordinea de zi prealabilă a fost completată cu probleme noi și s-a aprobat regulamentul conferinței. La consfătuire a prezentat un raport cu privire la evenimentele din 21—22 aprilie V. I. Lenin, care a fost întîmpinat cu aplauze furtunoase.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme: momentul actual (războiul și guvernul provizoriu etc.), conferința de pace, atitudinea față de Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, revizuirea programului partidului, si-

tuația din Internațională și sarcinile partidului, unificarea organizațiilor social-democrate internaționaliste, problema agrară, problema națională, Adunarea constituantă, problema organizatorică, rapoartele pe regiuni, alegerea Comitetului Central.

Lenin a deschis conferința rostind un scurt cuvînt de salut, a făcut parte din prezidiu și a condus toate lucrările ei. În afară de principalele rapoarte cu privire la momentul actual, cu privire la revizuirea programului partidului, cu privire la problema agrară, Lenin a ținut cuvîntări cu privire la proiectul convocării unei conferințe socialiste internaționale, cu privire la atitudinea față de Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, în sprijinul rezoluției cu privire la război, în problema națională, în problema situației din Internațională și sarcinile P.M.S.D. (b) din Rusia, a rostit cuvîntarea de încheiere, a dat numeroase replici în cadrul discutării problemelor de pe ordinea de zi și la alegerea C.C. Proiectele de rezoluție propuse conferinței au fost de asemenea elaborate de Lenin; afară de aceasta, el a făcut parte din comisia pentru elaborarea rezoluțiilor.

Conferința a ascultat rapoartele cu privire la situația din organizațiile locale și la activitatea desfășurată de ele. Rapoartele au arătat că o parte însemnată a organizațiilor locale și-a păstrat deplina independență și a dus munca în spiritul „Tezelor din aprilie” ale lui Lenin. Unele organizații, ieșind din ilegalitate, au creat comitete unificate cu menșevicii, deși n-au fuzionat complet cu ei.

Conferința a demascat și respins linia capitulară de dreapta a lui L. B. Kamenev, care a prezentat un coraport cu privire la momentul actual în calitate de reprezentant al grupului antileninist. L. B. Kamenev și A. I. Rîkov au încercat să opună liniei leniniste de orientare spre revoluția socialistă aprecierea oportunistă a revoluției din 1917 și a perspectivelor dezvoltării ei. Negînd posibilitatea și necesitatea transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, Kamenev propunea ca totul să se limiteze la un control asupra guvernului provizoriu burhez din partea Sovietelor aflate în mîinile menșevicilor și socialiștilor-revoluționari. Conferința a respins poziția capitulară a lui Kamenev și a adepților lui, puțini la număr, care negau posibilitatea victoriei socialismului în Rusia.

În raportul cu privire la revizuirea programului partidului, V. I. Lenin a definit direcțiile în care comisia numită de conferință pentru elaborarea programului trebuia să modifice programul din 1903.

Astfel activitatea începută de Lenin înainte de întoarcerea în Rusia (vezi „Ciorna celei de-a cincea «Scrisori din depărtare»” și „Tezele din aprilie”, volumul de față, p. 59—60; 100—103) a fost continuată în raportul și în rezoluțiile la Conferința din aprilie, iar apoi în broșura „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului”, apărută cu o prefață de V. I. Lenin (vezi Opere, vol. 24, București, Editura politică, 1959, p. 453—477). Partidul a apreciat că „în epoca prin

care trecem se pune la ordinea zilei, în virtutea condițiilor obiective, pregătirea multilaterală și directă a proletariatului în vederea cuceririi puterii politice pentru înfăptuirea măsurilor economice și politice care formează conținutul revoluției socialiste" (Opere, vol. 24, București, Editura politică, 1959, p. 458).

În cadrul discutării problemei naționale, G. I. Peatakov s-a pronunțat împotriva lozincii leniniste a dreptului națiunilor la autodeterminare mergînd pînă la despărțire și formarea de state independente. Susținîndu-și rezoluția în problema națională, Lenin a demonstrat că numai un asemenea drept asigură solidaritatea deplină a muncitorilor și a tuturor oamenilor muncii de diferite naționalități; iar problema oportunității despărțirii, partidul proletar „trebuie să rezolve această din urmă problemă de la caz la caz..., ținînd cont de interesele întregii dezvoltări sociale și de interesele luptei de clasă a proletariatului pentru socialism" (vezi volumul de față, p. 445).

Teza leninistă preconizînd necesitatea unei rupturi cu majoritatea zimmerwaldiană centristă și a creării Internaționalei a III-a, Comuniste, a întâmpinat împotrivirea lui G. E. Zinoviev. Conferința a comis o greșeală votînd pentru participarea bolșevicilor la Conferința a III-a zimmerwaldiană, cu o componență prin excelență centristă, întîrziînd astfel pregătirile în vederea creării Internaționalei a III-a, Comuniste. Această greșeală a fost îndreptată curînd după aceea de viață (vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 26, București, Editura politică, 1959, p. 384 și 207—209, articolul neterminat „Sarcinile partidului nostru în cadrul Internaționalei").

Conferința a ales C.C. al partidului în frunte cu V. I. Lenin.

Importanța istorică a Conferinței a VII-a din aprilie a constat în faptul că ea a adoptat programul leninist de trecere la etapa a doua a revoluției în Rusia, a trasat planul luptei pentru transformarea revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, a lansat lozincă trecerii întregii puteri în mâinile Sovietelor. Sub această lozincă bolșevicii au pregătit masele pentru revoluția proletară. — 345.

- 145 După aceste cuvinte ale lui Lenin, A. S. Bubnov a dat citire textului rezoluției adoptate de Conferința organizației din Regiunea centrală industrială (de la Moscova). Apoi Lenin și-a continuat raportul. — 349.
- 146 Vezi scrisoarea lui K. Marx către Kugelmann din 17 aprilie 1871 (K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 506). — 360.
- 147 Vezi F. Engels. „Observații critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891" („Die Neue Zeit", Jg. XX, 1901, B. II, H. 1). — 361.

148 Vezi o apreciere ulterioară asupra acestui eveniment în articolul lui V. I. Lenin „Revoluția rusă și războiul civil“ (Opere, vol. 26, București, Editura politică, 1959, p. 13). — 367.

149 Problema convocării unei conferințe internaționale a socialiștilor din țările beligerante și neutre a fost discutată în repetate rânduri în Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd în aprilie 1917. Comitetul executiv propunea să-și asume inițiativa convocării acestei conferințe. În a doua jumătate a lunii aprilie, social-democratul danez Borgbjerg, care avea legături cu social-șoviniștii din Germania, a venit la Petrograd și, în numele Comitetului unificat al partidelor muncitorești din Danemarca, Norvegia și Suedia (în numele majorității social-patriotice a acestor partide), a propus partidelor socialiste din Rusia să participe la conferința în legătură cu încheierea păcii, care urma să fie convocată la Stockholm în mai 1917.

La 23 aprilie (6 mai), Borgbjerg a prezentat un raport la ședința Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, declarând deschis că guvernul german „va accepta“ condițiile de pace pe care social-democrația germană le va propune la conferința socialistă. La 25 aprilie (8 mai) Comitetul executiv a ascultat declarațiile grupurilor de partid în această problemă. Bolșevicii au dat citire rezoluției adoptate în acea zi de Conferința din aprilie, intitulată „În legătură cu propunerea lui Borgbjerg“; li s-au alăturat reprezentanții social-democrației poloneze și letone. Lenin considera participarea la această conferință drept o trădare totală a internaționalismului. Conferința din aprilie s-a pronunțat categoric împotriva participării, demascându-l pe Borgbjerg ca agent al imperialismului german. Pentru participare la conferință s-au pronunțat trudovicii, bundiștii și menșevicii. A fost adoptată o rezoluție menșevică în care Comitetul executiv declara că își asumă inițiativa convocării conferinței și că va crea în acest scop o comisie specială. Plenara Sovietului a confirmat hotărîrea.

Socialiștii englezi, francezi și belgieni din majoritate au refuzat să participe la conferință, întrucît guvernele englez și francez doreau să ducă războiul pînă la victoria finală asupra Germaniei. Au acceptat să participe la conferință centriștii: grupul lui J. Longuet din Franța, partidul social-democrat independent avînd în frunte pe K. Kautsky, H. Haase și G. Ledebour din Germania.

„Spartachiștii“, care făceau parte din partidul „independenților“, dar își păstrasera independența organizatorică, au respins propunerea de a participa la conferință alături de social-imperialiști. F. Mehring a făcut o declarație în acest sens în numele său, precum și în numele lui K. Liebknecht și R. Luxemburg, care se aflau în închisoare.

Conferința de la Stockholm n-a avut loc, deoarece o parte din delegați n-a primit pașapoarte de la guvernele lor, iar o

parte a refuzat să se întâlnească cu reprezentanții unor țări ce se aflau în război cu statele lor. — 370.

- 150 Proiectul de manifest al partidului în legătură cu conferința partidelor Internaționalei a II-a de la Stockholm, proiect despre care vorbește Lenin aici și mai departe, nu s-a păstrat printre materialele Conferinței din aprilie. Probabil că o parte din proiect a fost inclusă în textul rezoluției cu privire la propunerea lui Borgbjerg. — 373.
- 151 Rezoluția cu privire la război, la baza căreia a fost pus textul propus de Lenin la Conferința din Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia (vezi volumul de față, p. 263—268), a fost adoptată la Conferința din aprilie cu majoritate de voturi și 7 abțineri și publicată în „Pravda” nr. 44 din 12 mai (29 aprilie) în locul articolului de fond. — 408.
- 152 Rezoluția cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu a fost publicată în nr. 42 al ziarului „Pravda” din 10 mai (27 aprilie) 1917 în loc de editorial cu următorul subtitlu : „Proiectul rezoluției adoptate în unanimitate de comisia aleasă la Conferința generală din Rusia”. În ședința plenară rezoluția a fost adoptată cu majoritate de voturi, 8 abțineri și 3 voturi contra. — 412.
- 153 Elaborarea noului program al partidului a fost terminată după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Programul a fost adoptat la Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia, în martie 1919. — 415.
- 154 Vezi K. Marx și F. Engels. „Manifestul Partidului Comunist”, București, Editura politică, 1962, ed. a VIII-a, p. 52. — 415.
- 155 Rezoluția cu privire la revizuirea programului partidului a fost adoptată cu majoritate de voturi și 3 abțineri. — 419.
- 156 Rezoluția cu privire la problema agrară a fost adoptată cu majoritate de voturi și 11 abțineri și publicată în nr. 45 al ziarului „Pravda” din 13 mai (30 aprilie) 1917 în locul articolului de fond. — 430.
- 157 Vezi F. Engels „Literatura din emigrație. I. Manifestul polonez” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 525). — 441.
- 158 P.P.S. (Partidul socialist polonez) (Polska Partia Socjalistyczna) — partid naționalist reformist, înființat în 1892. Acționînd sub lozinca luptei pentru o Polonie independentă, P.P.S. a desfășurat, sub conducerea lui Pilsudski și a adepților lui, o propagandă naționalistă separatistă în rîndurile muncitorilor polonezi, căutînd să-i abată de pe calea luptei comune alături de mun-

citorii ruși împotriva absolutismului și capitalismului. Sub înfruirea muncitorilor de rînd, în tot cursul existenței P.P.S., s-au format în sînul său diferite grupări de stînga. Unele dintre ele au aderat ulterior la aripa revoluționară a mișcării muncitorești poloneze.

În 1906, P.P.S. s-a scindat în „levița“-P.P.S. și în așa-numita P.P.S-pravița („fracțiunea revoluționară“), fracțiune șovină de dreapta. Sub influența partidului bolșevic, precum și a S.D.R.P. și L. (Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania), „levița“-P.P.S. a evoluat treptat spre poziții consecvent revoluționare.

În anii primului război mondial, o mare parte din „levița“-P.P.S. s-a situat pe poziții internaționaliste, iar în decembrie 1918 a fuzionat cu S.D.R.P. și L. Cele două partide fuzionate au format Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia (aceasta a fost denumirea Partidului Comunist din Polonia pînă în 1925).

Aripa dreaptă a P.P.S. și-a continuat în timpul primului război mondial politica național-șovină; ea a organizat pe teritoriul Galiției legiuni poloneze, care au luptat de partea imperialismului austro-german. După crearea statului burghez polonez, aripa dreaptă a P.P.S. a fuzionat în 1919 cu organizațiile P.P.S. de pe teritoriul polonez aflat pînă atunci sub stăpînirea Germaniei și Austriei, adoptînd din nou denumirea de P.P.S. Devenind partid de guvernămînt, P.P.S. a înlesnit trecerea puterii în mîinile burgheziei poloneze, a desfășurat o propagandă anti-comunistă sistematică și a sprijinit politica de agresiune împotriva Țării sovietice, politica de cotropire și asuprire a Ucrainei apusene și a Bielorusiei apusene. Unele grupări din P.P.S. care nu au fost de acord cu această politică au aderat la Partidul Comunist din Polonia.

După lovitura de stat fascistă a lui Pilsudski (din mai 1926), P.P.S. a trecut formal în rîndurile opoziției parlamentare; în realitate însă, el nu a dus o luptă activă împotriva regimului fascist, ci a continuat să-și desfășoare propaganda antisovietică și anticomunistă. Elementele de stînga din P.P.S. au colaborat în acești ani cu comuniștii polonezi, sprijinind într-o serie de campanii tactica frontului unic.

În timpul celui de-al doilea război mondial, P.P.S. s-a scindat din nou. Partea lui reacționară, șovină, care a adoptat denumirea de „Wolność, Równość, Niepodległość“ („Libertate, Egalitate, Independență“), a participat la formarea „guvernului“ reacționar polonez din emigrație de la Londra. Cealaltă parte, adică aripa stîngă a P.P.S., care a adoptat denumirea de „Partid muncitoresc al socialiștilor polonezi“ (R.P.P.S.), sub influența „Partidului muncitoresc polonez“ (P.P.R.), înființat în 1942, a aderat la frontul popular de luptă împotriva ocupanților hitleriști, a participat la lupta pentru eliberarea Poloniei din robia fascistă și a militat pentru stabilirea de relații de prietenie cu U.R.S.S.

În 1944, după eliberarea părții răsăritene a Poloniei de sub

ocupația germană și după formarea Comitetului polonez de eliberare națională, R.P.P.S. și-a reluat denumirea de P.P.S. și, împreună cu P.P.R., a participat la construirea Poloniei democrat-populare. În decembrie 1948, P.P.R. și P.P.S. au fuzionat, formînd Partidul Muncitoresc Unit Polonez (P.M.U.P.). — 442.

- 159 Rezoluțiile Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia și „Introducerea” au fost publicate în suplimentul la „Soldatskaia Pravda” din 16 (3) mai 1917. Pe măsură ce erau adoptate, rezoluțiile erau tipărite în „Pravda” aproape toate în locul articolelor de fond. — 460.
- 160 Vezi F. Engels. „Observații critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891” („Die Neue Zeit”, Jg. XX, 1901, B. II, H. 1). — 470.
- 161 V. I. Lenin se referă la *Partidul social-democrat independent din Germania* — partid centrist, care s-a format în aprilie 1917 la congresul de constituire de la Gotha, în condițiile avîntului revoluționar puternic stimulat de revoluția burghezo-democratică din februarie din Rusia. Conducerea oportunistă a Partidului social-democrat din Germania pierdea tot mai mult încrederea membrilor de rînd, și desprinderea elementelor de stînga din partid devenea iminentă. Pentru a preîntîmpina desprinderea lor și formarea unui partid revoluționar al clasei muncitoare, liderii centrismului au căutat să creeze un așa-zis partid „independent”, cu ajutorul căruia să mențină masele sub influența lor. „Independenții”, camuflîndu-se îndărătul unei frazeologii centriste, propagau unitatea cu social-șoviniștii, înclinau spre renunțarea la lupta de clasă. Partea principală a partidului o constituia organizația kautskistă „Arbeiterverein” din Reichstag.
- Din partidul „independenților” a făcut parte un timp oarecare grupul „Spartacus”, care și-a păstrat independența organizatorică și politică și a continuat munca ilegală și lupta pentru scoaterea muncitorilor social-democrați de sub influența liderilor centriști. În 1918, „Uniunea Spartacus” a ieșit din Partidul social-democrat independent, constituind nucleul din care s-a format Partidul Comunist din Germania.
- În octombrie 1920, la Congresul de la Halle al Partidului social-democrat independent s-a produs o sciziune. O mare parte a „independenților” s-a unit în decembrie 1920 cu Partidul Comunist din Germania. Elementele de dreapta au format un partid aparte, reluîndu-și vechea denumire: Partidul social-democrat independent din Germania; acest partid a ființat pînă în 1922. — 473.
- 162 „*Petrogradskaia storona*” — cartier din Petrograd unde se aflau Comitetul Central și Comitetul din Petersburg ale partidului bolșevic, Organizația din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, clubul soldaților și alte organizații ale muncitorilor și soldaților, care își aveau sediul în fostul palat Kșesinskaia. — 475.

- 163 Referatul „*Revoluția rusă, însemnătatea și sarcinile ei*” a fost prezentat de V. I. Lenin în limba germană la 14 (27) martie 1917, la Casa poporului din Zürich, la o adunare a muncitorilor elvețieni.
Tezele fundamentale schițate în planul referatului au fost dezvoltate de V. I. Lenin în vestitele sale „Scrisori din depărtare” (vezi volumul de față, p. 9—60). O scurtă relatare despre referat a fost publicată în ziarul „*Volksrecht*” din Zürich nr. 77 și 78 din 31 martie și 2 aprilie 1917 (vezi volumul de față, p. 73—79). — 486.
- 164 V. I. Lenin se referă la hotărârea din 2 (15) martie a Sovietului din Petrograd, care „în protestele minorității”, a aprobat intrarea cu de la sine putere a lui Kerenski în guvernul provizoriu ca ministru al justiției. — 487.
- 165 Este vorba de teza nr. 4 cu privire la Sovietele de deputați ai muncitorilor din lucrarea lui V. I. Lenin „*Cîteva teze*” (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 50). — 487.
- 166 Învățătura lui Marx și Engels cu privire la statul perioadei de trecere a fost expusă pe larg în „*Critica Programului de la Gotha*” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 26). — 487.
- 167 Este vorba de teza nr. 11 din lucrarea lui V. I. Lenin „*Cîteva teze*” (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51—52). — 488.
- 168 „*Comunicatul*” a fost predat de V. I. Lenin cînd a sosit la Stockholm la 31 martie (13 aprilie) redacției ziarului social-democraților suedezi de stînga „*Politiken*” și prin acesta el a devenit cunoscut reprezentanților presei și opiniei publice. Ziarele „*Reci*” și „*Den*”, căpătînd textul „*Comunicatului*” prin Agenția telegrafică din Petrograd, l-au publicat la 5 (18) aprilie fără ultimul aliniat, care conținea o referire la declarația unor reprezentanți ai social-democrației internaționale cu privire la organizarea călătoriei prin Germania. — 493.
- 169 „*Nacealo*” — ziar, a apărut la Paris din septembrie 1916 pînă în martie 1917, în locul ziarului „*Nașe Slovo*”. După revoluția burghezo-democratică din februarie a apărut sub denumirea de „*Novaia Epoha*”. — 494.
- 170 Este vorba de F. Loriot. — 494.

INDICE DE LUCRĂRI
ȘI IZVOARE CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

- Abdicarea lui Nicolae Romanov.* — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov”. 1917, nr. 5, 4 martie, p. 1. Sub titlul comun : Abdicarea de la tron. Semnat : Nicolaie. — 68.
- Adunarea partidului libertății poporului.* — „Reci”, Petrograd, 1917, nr. 83 (3825), 11 (24) aprilie, p. 5. — 209, 210.
- Ajunge cu politica de anexiuni.* [Editorial]. — „Novaia Jizn”, Petrograd, 1917, nr. 2, 20 aprilie (3 mai), p. 1. — 308—309.
- Aliații.* — „Raboceaia Gazeta”, Petrograd, 1917, nr. 41, 27 aprilie, p. 2. — 471, 472.
- Apelul guvernului provizoriu către polonezi.* — „Vestnik Vremennogo Pravitelstva”, Petrograd, 1917, nr. 11 (57), 17 (30) martie, p. 1. — 379—380, 396—397.
- Arestarea emigranților ruși.* — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov”, 1917, nr. 36, 9 aprilie, p. 5. — 228.
- „*Birjevie Vedomosti*”, Petrograd. — 400.
- 1917, nr. 16 120, 5 (18) martie. Ediția de dimineață, p. 1—2. — 11, 73, 486.
- 1917, nr. 16 184, 15 (28) aprilie. Ediția de dimineață, p. 5. — 479—480.
- 1917, nr. 16 195, 21 aprilie (4 mai). Ediția de seară, p. 2—3. — 338.
- „*Buletinul oficial*”, Petersburg, 1906, nr. 252, 12 (25) noiembrie, p. 1. — 248.
- Calea spre pace.* — „Raboceaia Gazeta”, Petrograd, 1917, nr. 39, 25 aprilie, p. 1. — 371.

- Cărturarii și fariseii.* — „Birjevîe Vedomosti“, Petrograd, 1917, nr. 16 184, 15 (28) aprilie. Ediția de dimineață, p. 5, la rubrica : Revista presei. — 479—480.
- Către popoarele din întreaga lume.* — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocîh i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 15, 15 martie, p. 1. Semnat : Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. — 76, 109, 123, 155.
- Către popoarele ruinate și masacrate.* — „Soșial-Demokrat“, Geneva, 1916, nr. 54—55, 10 iunie, p. 1. — 277, 310.
- Către soldații tuturor țărilor beligerante* — vezi Lenin, V. I. Apel către soldații tuturor țărilor beligerante.
- Cernov, V. Lenin.* — „Delo Naroda“, Petrograd, 1917, nr. 26, 16 aprilie, p. 1. — 310.
- Ce urmăresc ei? [Editorial].* — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocîh i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 43, 17 aprilie, p. 1. — 282, 312.
- „Chemnitzer Zeitung“ — vezi „Volksstimme“.
- Comisia executivă a deputaților soldaților despre propaganda desfășurată de Lenin.* — „Raboceaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 33, 16 aprilie, p. 2, la rubrica : Cronică. — 278, 282—284, 286.
- Comisia executivă a Sovietului de deputați ai soldaților despre propaganda desfășurată de Lenin.* — „Delo Naroda“, Petrograd, 1917, nr. 26, 16 aprilie, p. 3, la rubrica : Armata republicii. — 278, 282—284, 286.
- Comisia executivă a Sovietului de deputați ai soldaților despre activitatea desfășurată de Lenin.* — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 15, 16 aprilie, p. 3. Sub titlul comun : În legătură cu activitatea desfășurată de Lenin. — 278, 282—284, 286.
- Comitetul executiv a hotărît să participe la crearea unui guvern de coaliție.* — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocîh i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 55, 2 mai, p. 5. — 460.
- Comunicatul guvernului provizoriu.* — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocîh i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 47, 22 aprilie, p. 3. — 329, 396, 409.
- Condițiile de pace propuse de social-democrații germani (majoritate).* — „Raboceaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 39, 25 aprilie, p. 3. — 370—371, 372, 373—374, 375, 376, 378.

- **Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia*. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904]. 397, II p. (P.M.S.D.R.) — 59, 60, 103, 110—111, 112—113, 118, 291, 292, 415—418, 419—420, 437, 442.
- Congresul delegaților de pe front*. — „Reci“, Petrograd, 1917, nr. 83 (3 825), 11 (24) aprilie, p. 2—3, la rubrica : Războiul. — 215.
- Congresul deputaților țărănilor*. — „Delo Naroda“, Petrograd, 1917, nr. 25, 15 aprilie, p. 3. — 270.
- Consfătuirea generală a delegaților Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților*. Ședința din 29 martie. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 29, 31 martie, p. 2—3. — 105, 130, 155, 163, 172—173, 177.
- Consfătuirea reprezentanților partidului social-democrat în legătură cu unificarea*. — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 5, 5 aprilie, p. 4. — 115, 118, 119, 120, 133, 219.
- Criza de guvern*. — „Den“, Petrograd, 1917, nr. (1 611) 40, 22 aprilie, p. 1. — 337.
- Declarația guvernului provizoriu cu privire la război*. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 27, 29 martie, p. 1. — 155, 213, 214, 263, 264, 354, 394, 395, 396, 408, 409.
- Declarația lui P. N. Miliukov*. — „Reci“, Petrograd, 1917, nr. 83 (3 825), 11 (24) aprilie, p. 6, la rubrica : Știri din țară. Semnat : („R. V.“). — 213—214, 215, 264, 354, 396, 409.
- Declarația reprezentanților fracțiunii bolșevice din Soviet* — vezi Lenin V. I. În atenția tovarășilor !
- Declarația reprezentanților social-democrației din Polonia și Lituania*. — În : *Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia*. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 388—390. (P.M.S.D.R.). — 437, 442.
- Delegații social-democrației finlandeze în Comitetul de organizare*. — „Rabociaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 42, 28 aprilie, p. 2. — 439, 440—441, 443.
- „Delo“, Petrograd. — 28.

* Cu asterisc sînt notate cărțile, ziarele, articolele și documentele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin și care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

- „*Delo Naroda*“, Petrograd. — 221, 222, 223, 224, 308, 309, 311, 354.
- 1917, nr. 23, 13 aprilie, p. 1. — 221—222, 223—224, 231, 264, 282, 311—312, 354.
- 1917, nr. 25, 15 aprilie, p. 3. — 273.
- 1917, nr. 26, 16 aprilie, p. 1, 3. — 278, 282—284, 286, 310.
- 1917, nr. 28, 20 aprilie, p. 1, 3. — 304—307, 308, 309.
- „*Den*“, Petrograd, 1917, nr. (1 604) 33, 14 aprilie, p. 1—2. — 203, 236, 273, 278, 320, 321—322, 425, 426, 427, 432.
- 1917, nr. (1 611) 40, 22 aprilie, p. 1. — 337.
- Deputații ruși în Anglia*. Discursuri rostite la dejunul oferit de lordul primar. Londra, 19 iunie (2 iulie). — „*Reci*“, Petersburg, 1909, nr. 167 (1 045), 21 iunie (4 iulie), p. 3. — 139.
- Din partea Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților*. — „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov*“, 1917, nr. 4, 3 martie, p. 1. Semnat : Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai soldaților și muncitorilor. — 30—31, 33.
- Din partea guvernului provizoriu*. — „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov*“, 1917, nr. 4, 3 martie, p. 1. — 2, 4—5, 19, 20—21, 42, 43—44, 254, 349, 412.
- Din partea guvernului provizoriu*. — „*Vestnik Vremennogo Pravitelstva*“, Petrograd, 1917, nr. 40 (86), 26 aprilie (9 mai), p. 1, la rubrica : Acțiuni întreprinse de guvern. — 460.
- Din procesul-verbal al ședinței din 2 martie a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților*. — „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov*“, 1917, nr. 4, 3 martie, p. 4. — 157, 158, 189, 287, 317, 460—461.
- Dușmanul principal se află în propria ta țară — vezi Liebknecht, K. Ein kräftiger Mahnruf*.
- Ecourile vechiului*. — „*Reci*“, Petrograd, 1917, nr. 84 (3 826), 12 (25) aprilie, p. 3. Semnat : Un sceptic. — 352.
- „*Edinstvo*“ *despre bolșevism*. — „*Delo Naroda*“, Petrograd, 1917, nr. 23, 13 aprilie, p. 1. Semnat : S.D. — 221—222, 231, 282, 311—312.
- „*Edinstvo*“, Petrograd. — 131—132, 141, 216, 231, 277, 282, 311, 333, 334, 352, 400.
- 1917, nr. 5, 5 aprilie, p. 4. — 115, 118, 119, 120, 133, 219.

- 1917, nr. 10, 11 aprilie, p. 1—2. — 216—218.
- 1917, nr. 15, 16 aprilie, p. 1—2, 3. — 278, 282—284, 286, 311, 312.
- 1917, nr. 18, 20 aprilie, p. 3. — 304—307.
- 1917, nr. 19, 21 aprilie, p. 1. — 316—317, 320.
- 1917, nr. 20, 22 aprilie, p. 1. — 333—334.
- 1917, nr. 22, 25 aprilie, p. 1. — 374—375.
- 1917, nr. 23, 26 aprilie, p. 1. — 403—404, 467.
- [Editorial]. — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 19, 21 aprilie, p. 1. — 316—317, 320.
- Engels, F. *Literatura din emigrație*. Mai 1874 — aprilie 1875. — 441.
- *Observații critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891*. Sfârșitul lunii iunie 1891. — 59, 361, 449, 470.
- *Prefață la culegerea „Internationales aus dem Volkesstaat (1871—1875)“*. 3 ianuarie 1894. — 182.
- *Scrisoare către A. Bebel [în legătură cu Programul de la Gotha]*. 18—28 martie 1875. — 40, 119—120, 141, 164.
- *Scrisoare către F. Kelley-Wischnewetzky*. 27 ianuarie 1887. — 134.
- *Scrisoare către P. Lafargue*. 2 iunie 1894. — 347.
- *Scrisoare către F. A. Sorge*. 29 noiembrie 1886. — 134.
- *Scrisoare către F. A. Sorge*. 7 decembrie 1889. — 134.
- *Scrisoare către F. A. Sorge*. 10 iunie 1891. — 134.
- Evenimentele zilei*. [Editorial]. — „Raboceaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 37, 22 aprilie, p. 1. — 337—339.
- „*Finansovaia Gazeta*“, Petrograd, 1917, nr. 454, 13 (26) aprilie. Ediția de seară, p. 3. — 225, 479.
- 1917, nr. 457, 17 (30) aprilie. Ediția de seară, p. 2. — 287—289.
- „*Gazeta-Kopeika*“, Petrograd, 1917, nr. 3 131, 14 (26) aprilie, p. 2. — 321—322.
- Goethe, J. W. *Faust*. — 136.
- „*Golos*“, Paris. — 256.

- Hotărîrea Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților cu privire la conferință.* [25 aprilie 1917]. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 51, 27 aprilie, p. 1—2. — 472.
- [*Hotărîrea Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd.* 4 (17) aprilie 1917]. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 32, 5 aprilie, p. 2. — 127—128, 227, 228, 230, 231, 237—238, 271, 311.
- **Hotărîrea congresului [țăranilor din gubernia Penza], cu privire la măsurile provizorii pentru rezolvarea problemei agrare.* [Foaie volantă]. Penza, tipolit. Malkin, [aprilie 1917]. 2 p. Semnat: Prezidiul congresului țăranilor. — 384, 425.
- [*Hotărîrea Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd.* 21 aprilie 1917]. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 47, 22 aprilie, p. 1. — 324.
- „*Internațională*“, Petrograd. — 256.
- „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih Deputatov*“, 1917, nr. 1, 28 februarie. Supliment la nr. 1, p. 1. — 26, 35, 72, 75, 93, 487.
- „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov*“, 1917, nr. 4, 3 martie, p. 1, 4. — 2, 4—5, 19, 20, 30—31, 33, 42, 43—44, 157, 158, 189, 254, 287, 317, 349, 412, 460—461.
- 1917, nr. 5, 4 martie, p. 1 — 68.
- 1917, nr. 15, 15 martie, p. 1. — 76, 109, 123, 155.
- 1917, nr. 27, 29 martie, p. 1. — 155, 213, 214, 263, 264, 354, 394, 395, 396, 408, 409.
- 1917, nr. 29, 31 martie, p. 2—3. — 105, 130, 155, 163, 172—173, 175.
- 1917, nr. 32, 5 aprilie, p. 2. — 127—128, 227—228, 229, 230, 231, 237—238, 271, 311.
- 1917, nr. 34, 7 aprilie, p. 3. — 228.
- 1917, nr. 36, 9 aprilie, p. 5. — 228.
- 1917, nr. 37, 11 aprilie, p. 2. — 208, 228, 230.
- 1917, nr. 43, 17 aprilie, p. 1. — 282, 312.
- 1917, nr. 47, 22 aprilie, p. 1, 3. — 324, 329, 331, 396, 409.
- 1917, nr. 51, 27 aprilie, p. 1—2. — 472.
- 1917, nr. 53, 29 aprilie, p. 3—4. — 474—478.
- 1917, nr. 55, 2 mai, p. 5. — 460.

- Incerări de tratative de pace.* — „Novoe Vreemea“, Petrograd, 1917, nr. 14 750, 13 (26) aprilie, p. 3. — 267—268.
- In legătură cu întoarcerea emigranților.* — „Raboceaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 32, 15 aprilie, p. 3. — 277, 310.
- In legătură cu întoarcerea emigranților ruși.* — „Reci“, Petrograd, 1917, nr. 79 (3 821), 6 (19) aprilie, p. 6. — 228.
- [Inștiințare cu privire la pregătirea pentru tipar în editura „Parus“ a cărții lui V. I. Lenin „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“].* — „Letopis“, Petrograd, 1916, nr. 11, p. 338. — 50.
- Înțelegerea dintre Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd și guvernul provizoriu* — vezi Din procesul-verbal al ședinței din 2 martie a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților.
- Jos mâinile!* — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 15, 16 aprilie, p. 1—2. — 311, 312.
- [Kamenev, L. B.] Divergențele noastre.* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 27, 8 aprilie, p. 2. Semnat : I. Kamenev. — 141—146.
- *Fără diplomație secretă.* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 9, 15 martie, p. 1. — 100, 108.
- Kanavino (gubernia Nijni-Novgorod).* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 32, 14 aprilie, p. 3, la rubrica : Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. Semnat : Levit. — 290.
- Korniliev, I. și alții. Cu privire la anchetarea și judecarea cazului călătoriei lui Lenin într-un vagon german.* — „Malenkaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 85 (884), 14 (27) aprilie, p. 2. — 237, 238.
- Krîlov, I. A. Motanul și bucătarul.* — 160, 163.
- La banca rusă pentru comerțul exterior.* — „Finansovaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 454, 13 (26) aprilie. Ediție de seară, p. 3, la rubrica : Cronică. — 225, 479.
- Legea din 9 noiembrie* — vezi Ucaz către Senatul ocîrmuitor cu privire la ieșirea țăranilor din obști și la trecerea loturilor în proprietatea lor.
- [Lenin, V. I.] Apel către soldații tuturor țărilor beligerante.* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 37, 4 mai (21 aprilie), p. 1—2. Semnat : Comitetul Central al P.M.S.D.R. Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. Redacția ziarului „Pravda“. — 358, 404, 466, 467.

- *Bănci și miniștri*. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 32, 14 aprilie, p. 1. — 479.
- *— *Cîteva teze*. Din partea redacției. — „Soțial-Demokrat“, Geneva, 1915, nr. 47, 13 octombrie, p. 2. — 28—29, 32, 40, 53—54, 79, 82—83, 90, 91—92. 242, 267, 279, 483, 487, 488.
- *Concepțiile noastre*. Răspuns la rezoluția Comisiei executive a Sovietului de deputați ai soldaților. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 2. Semnat : N. Lenin. — 278.
- *Cum am ajuns*. Comunicare făcută Comitetului executiv de către tov. Lenin și Zinoviev din însărcinarea tovarășilor sosiți din Elveția. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 24, 5 aprilie, p. 2. — 127.
- *Cum am ajuns*. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 32, 5 aprilie, p. 2. — 127, 227—228, 229, 230, 237—238, 271, 311.
- *Cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu*. [Rezoluție adoptată la Conferința organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 3, la rubrica : Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. — 253, 295, 302, 348—351, 436.
- *Cu privire la convocarea unei conferințe internaționale pretins socialiste cu participarea social-șoviniștilor*. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 55, 25 (12) mai, p. 2. — 188.
- *Cu privire la propunerea lui Borgbjerg*. [Rezoluție adoptată la Conferința a șaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 41, 9 mai (26 aprilie), p. 1. Sub titlul comun : Rezoluțiile Conferinței generale a P.M.S.D.R. — 441, 472, 473.
- *Cu privire la revizuirea programului partidului*. [Rezoluție adoptată la Conferința a șaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Soldatskaia Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda“, p. 4. — 415—418, 454.
- *Despre apariția unui nou curent : „economismul imperialist“*. August — septembrie 1916. — 439—440.
- *Despre dualitatea puterii*. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 28, 9 aprilie, p. 2. Semnat : N. Lenin. Pe ziar este indicat greșit nr. 58. — 337.
- *Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție*. — În : Lenin, V. I. Scrisori cu privire la tactică. Scrisoarea I. Petrograd, 1917, p. 18—20. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 133.

- *Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție.* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2, Semnat : N. Lenin. — 133, 134, 139—141, 143—144, 216, 220, 244, 283.
- *Despre sarcinile P.M.S.D.R. în revoluția rusă* — vezi Lenin über die russische Revolution.
- *— *Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică.* — În : [Lenin, V. I.]. În 12 ani. Culegere de articole. Vol. 1. Două curente în marxismul rus și în social-democrația rusă. Petersburg, tip. Bezobrazov, [1907], p. 387—469. Înaintea titlului autor : Vl. Ilin. Pe foaia de titlu este indicat anul 1908. — 143.
- *Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului* — vezi Lenin, V. I. Imperialismul, ultima etapă a capitalismului.
- *— *Imperialismul, ultima etapă a capitalismului.* (Expunere populară). Petrograd, „Jizn i Znanie“, 1917. [3], 130 p. Înaintea titlului autor : N. Lenin (Vl. Ilin). — 50.
- *„Împrumutul libertății“.* (Proiect de rezoluție întocmit de fracțiunea bolșevică din Sovietul de deputați ai muncitorilor). Rezoluția Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților cu privire la cel de-al 4-lea „Împrumut al libertății“. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 31, 13 aprilie, p. 3, la rubrica : Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. — 352.
- *În atenția tovarășilor!* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 39, 6 mai (23 aprilie), p. 3, la rubrica : Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. — 342.
- *— *În 12 ani.* Culegere de articole. Vol. 1. Două curente în marxismul rus și în social-democrația rusă. Petersburg, tip. Bezobrazov, [1907]. XII, 471 p. Înaintea titlului autor : Vl. Ilin. Pe foaia de titlu este indicat anul 1908. — 143.
- *Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului.* [ed. a 2-a]. Moscova — Petrograd, „Kommunist“, 1918. 32 p. (P.C. (b) din Rusia). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 195.
- *Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului.* (Explicații la proiectul de platformă întocmit de N. Lenin spre a fi discutat la unele consfățiri locale ale bolșevicilor și la Conferința lor generală, convocată de C.C. al P.M.S.D.R.) [Petrograd, 1917]. 23 p. — 195, 208.
- *Prima etapă a primei revoluții.* (Scrisori din depărtare ; scrisoarea întâi). — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 14, 21 martie, p. 2—3 ; nr. 15, 22 martie, p. 2. Semnat : N. Lenin. — 34, 37, 45, 56—57, 78, 135—136.
- *Prima etapă a primei revoluții.* (Scrisori din depărtare ; scrisoarea întâi). — „Soțial-Demokrat“, Moscova, 1917, nr. 16,

- 24 martie, p. 2—3 ; nr. 18, 28 martie, p. 2—3. Semnat : N. Lenin. — 105.
- *Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă din 1905—1907*. Petrograd, „Jizn i Znanie“, 1917. VIII, 271 p. (Biblioteca științelor sociale. Nr. 39). Înaintea titlului autor : V. Ilin (N. Lenin). — 60, 422.
- *Proiectul de rezoluție cu privire la război [prezentat la Conferința organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]*. — 353—356, 358, 392.
- *Propunere de modificări în rezoluția cu privire la problema războiului — vezi Der kantonale Parteitag*.
- *Raport prezentat la adunarea comună a bolșevicilor și menșevicilor participanți la Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din 4 (17) aprilie 1917 — vezi Consfătuirea reprezentanților partidului social-democrat în legătură cu unificarea*.
- *Războiul și social-democrația din Rusia*. — „Sozial-Demokrat“, Geneva, 1914, nr. 33, 1 noiembrie, p. 1. Semnat : Comitetul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — 94—95.
- *Revoluția din Rusia și sarcinile muncitorilor din toate țările*. 12 (25) martie 1917. — 484—485.
- *Rezoluția C.C. al P.M.S.D.R. despre criza în legătură cu nota gw[ernului] prov[izoriu]. din [18] aprilie] 1917*. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 37, 4 mai (21 aprilie), p. 1. În ziar este indicată greșit data notei : 19 aprilie. — 330, 337.
- *Rezoluția Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptată la 21 aprilie (4 mai) 1917*. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 38, 5 mai (22 aprilie), p. 1. — 324, 330, 338, 367.
- *Rezoluția Comitetului Central al P.M.S.D.R. adoptată în dimineața zilei de 22 aprilie*. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 39, 6 mai (23 aprilie), p. 1. — 328, 339, 342, 367.
- *Rezoluția cu privire la problema agrară [adoptată la Conferința a șaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]*. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 45, 13 mai (30 aprilie), p. 1. — 416, 419.
- *Rezoluția cu privire la război, adoptată [la Conferința a șaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia]*. 26 aprilie 1917. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 44, 12 mai (29 aprilie), p. 1. — 392—405, 406—407.
- *Rezoluția cu privire la Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților [adoptată la Conferința a șaptea generală (din aprilie)*

- a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 46, 15 (2) mai, p. 3. — 388—391, 453.
- *Rezoluție cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu* — vezi Lenin, V. I. Cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu.
- *Sarcinile proletariatului în revoluția noastră*. (Proiect de platformă a partidului proletar). Petersburg, „Priboi“, septembrie 1917. 38 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor: N. Lenin. — 174, 459.
- *Sarcinile proletariatului în revoluția noastră*. (Proiect de platformă a partidului proletar). 10 (23) aprilie 1917. — 187—189.
- *Scrisori cu privire la tactică*. Scrisoarea I. Petrograd, 1917. 20 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor: N. Lenin. — 133—134, 477.
- *Scrisori din depărtare*. Scrisoarea a doua. Noul guvern și proletariatul. 22 (9) martie 1917. — 22, 35, 36, 56—57.
- *Scrisori din depărtare*. Scrisoarea a treia. Despre miliția proletară. 11 (24) martie 1917. — 30, 34, 35, 56—57.
- *Scrisori din depărtare*. Scrisoarea a patra. Cum să dobândim pacea? 12 (25) martie 1917. — 39, 56—57, 483.
- *Telegramă către bolșevicii care pleacă în Rusia*. 6 (19) martie 1917. — 8.
- *[*Lenin, V. I. și Zinoviev, G. E.*]. *Socialismul și războiul*. (Atitudinea P.M.S.D.R. față de război). Editat de redacția ziarului „Soțial-Demokrat“. Geneva, Chaulmontet, 1915. 48 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autori: G. Zinoviev și N. Lenin. — 217, 234, 266—267, 281.
- „*Letopis*“, Petrograd, 1916, nr. 11, p. 338. — 50.
- „*Malenkaia Gazeta*“, Petrograd, 1917, nr. 85 (884), 14 (27) aprilie, p. 2. — 237, 238.
- 1917, nr. 87 (886), 16 (29) aprilie, p. 3. — 278, 282—284, 286.
- Manifestul de la Basel* — vezi Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage.
- Manifestul de la Kiental* — vezi Către popoarele ruinate și masacrate.
- Manifestul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia către toți cetățenii Rusiei*. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih Deputatov“, 1917, nr. 1, 28 februarie. Supliment la nr. 1, p. 1. Semnat: Comitetul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — 26, 35, 72, 75, 93, 487.

- Manifestul Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților către muncitorii din toate țările — vezi* Către popoarele din întreaga lume.
- Manifestul stângii zimmerwaldiene — vezi* Războiul mondial și sarcinile social-democrației.
- Martov, L. [Telegrama lui Martov]. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov”, 1917, nr. 37, 11 aprilie, p. 2. Sub titlul comun: Problema emigranților. — 208, 228, 230.*
- Marx, K. Capitalul. Critica economiei politice, vol. III, partea 1—2. 1894. — 112.*
- *Critica Programului de la Gotha. Aprilie — începutul lunii mai 1875. — 41, 119—120, 141, 182, 306, 487.*
- *Optsprezece Brumar al lui Ludovic Bonaparte. Decembrie 1851 — martie 1852. — 41, 77.*
- *Războiul civil din Franța. Adresa Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor. Aprilie — mai 1871. — 40, 41, 120, 140, 141, 165, 291—293.*
- *Scrisoare către F. Engels. 12 februarie 1870. — 347, 369.*
- *Scrisoare către L. Kugelmann. 12 aprilie 1871. — 41, 77, 120, 141.*
- *Scrisoare către L. Kugelmann. 17 aprilie 1871. — 120, 141, 360.*
- Marx, K. și Engels, F. Ideologia germană. Critica filozofiei germane contemporane în persoana reprezentanților ei Feuerbach, B. Bauer și Stirner și a socialismului german în persoana diferiților lui profesii. 1845—1846. — 183—184.*
- *Manifestul Partidului Comunist. Decembrie 1847 — ianuarie 1848. — 182, 415, 417, 419.*
- *Prefață la ediția germană din 1872 a „Manifestului Partidului Comunist”. 24 iunie 1872. — 41, 77—78, 120, 141.*
- „*Nacealo*”, Paris. — 494.
- „*Nașa Zarea*”, Petersburg. — 28.
- „*Naše Slovo*”, Paris. — 121.
- [*Nota guvernului provizoriu către puterile aliate. 18 aprilie 1917].*
- „*Vestnik Vremennogo Pravitelstva*”, Petrograd, 1917, nr. 35 (81), 20 aprilie (3 mai), p. 2, la rubrica: Petrograd. — 294, 295, 298, 301—303, 308, 313, 314, 319, 329, 330, 396, 409, 413.
- „*Novaia Jizn*”, Petrograd — Moscova. — 308, 309.
- Petrograd, 1917, nr. 2, 20 aprilie (3 mai), p. 1. — 308—309.

- „*Novoe Vremea*“, Petrograd. — 127, 216, 217.
 — 1917, nr. 14 743, 5 (18) aprilie, p. 7. — 127.
 — 1917, nr. 14 750, 13 (26) aprilie, p. 3. — 267.
- *amintire neplăcută*. — „*Reci*“, Petrograd, 1917, nr. 85 (3 827), 13 (26) aprilie, p. 2. — 219.
- Ordin către armată și flotă*. (11 mai 1917). — „*Vestnik Vremennogo Pravitelstva*“, Petrograd, 1917, nr. 54 (100), 14 (27) mai, p. 1, la rubrica : Acțiuni întreprinse de guvern. — 189.
- Ordinul ministrului de război și al marinei (din 7 aprilie. Nr. 33)*. — „*Vestnik Vremennogo Pravitelstva*“, Petrograd, 1917, nr. 26 (72), 8 (21) aprilie, p. 1, la rubrica : Acțiuni întreprinse de guvern. — 159, 189, 200, 209, 210, 265, 320, 356.
- *văduvă de majur*. — „*Rabociaia Gazeta*“, Petrograd, 1917, nr. 38, 23 aprilie, p. 2. — 342.
- Petrograd, 31 martie*. (Editorial). — „*Reci*“, Petrograd, 1917, nr. 76 (3 818), 31 martie (13 aprilie), p. 1. — 105, 130, 131, 396.
- Petrograd, 4 aprilie*. — „*Novoe Vremea*“, Petrograd, 1917, nr. 14 743, 5 (18) aprilie, p. 7. — 127.
- Petrograd, 5 aprilie* [Editorial]. — „*Russkaia Volca*“, Petrograd, 1917, nr. 46, 5 aprilie, p. 3. — 127.
- Petrograd, 13 aprilie*. [Editorial]. — „*Reci*“, Petrograd, 1917, nr. 85 (3 827), 13 (26) aprilie, p. 1. — 219.
- Petrograd, 13 aprilie*. Procedul diplomatic al trecerii sub tăcere și discursurile belicoase. [Editorial]. — „*Delo Naroda*“, Petrograd, 1917, nr. 23, 13 aprilie, p. 1. — 223—224, 264, 354.
- Petrograd [14] aprilie*. [Editorial]. — „*Reci*“, Petrograd, 1917, nr. 86 (3 828), 14 (27) aprilie, p. 1. În titlu este indicată greșit data de 15 aprilie. — 233—235.
- Petrograd, 20 aprilie (3 mai)*. [Editorial]. — „*Delo Naroda*“, Petrograd, 1917, nr. 28, 20 aprilie, p. 1. — 308, 309.
- Petrograd, 22 aprilie*. [Editorial]. — „*Reci*“, Petrograd, 1917, nr. 93 (3 835), 22 aprilie (5 mai), p. 2. — 335.
- Plebanov, G. V. Despre tezele lui Lenin și despre faptul că delirul este uneori cât se poate de interesant*. Prima teză a lui Lenin. — „*Edinstvo*“, Petrograd, 1917, nr. 10, 11 aprilie, p. 1—2. — 216—218.

- *— *Încă o dată despre război.* (Răspuns tovarășului N-v). — În : Războiul. Culegere de articole. Întocmită cu participarea lui I. Akselrod și a altora. [Paris, „Ideal“, 1915], p. 11—48. — 14, 94.
- *Război și pace.* (Articolul al patrulea). — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 23, 26 aprilie, p. 1. — 403—404, 467.
- *Scrisoarea lui G. V. Plehanov.* — „Delo Naroda“, Petrograd, 1917, nr. 28, 20 aprilie, p. 3. — 304—307.
- *Scrisoarea lui G. V. Plehanov.* — „Reci“, Petrograd, 1917, nr. 91 (3 833), 20 aprilie (3 mai), p. 5. — 304—307.
- *Scrisoarea lui G. V. Plehanov către studenți.* — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 18, 20 aprilie, p. 3. — 304—307.
- *Tovarăși, nu vă lăsați prinși în cursă!* — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 22, 25 aprilie, p. 1. — 374.
- Plehanov, G. V. și alții. Apel.* — „Edinstvo“, Petrograd, 1917, nr. 20, 22 aprilie, p. 1. Semnat : G. V. Plehanov, L. G. Deutsch, V. I. Akselrod. — 333—334.
- Panomarev, K. „Împărțiri de pământuri“ cu de la sine putere.* — „Den“, Petrograd, 1917, nr. (1 604) 33, 14 aprilie, p. 1—2. — 204, 236, 273, 320, 321—322 425, 426, 427.
- „*Pravda*“, Petersburg. — 80—81, 82, 450.
- „*Pravda*“, Petrograd. — 66, 72, 82, 93, 133, 210, 216, 220, 229, 303, 311, 335, 337, 373, 392.
- 1917, nr. 9, 15 martie, p. 1. — 100, 108.
- 1917, nr. 10, 16 martie, p. 2. — 100, 108.
- 1917, nr. 14, 21 martie, p. 2—3 ; nr. 15, 22 martie, p. 2. — 34, 37, 45, 56, 78, 134.
- 1917, nr. 24, 5 aprilie, p. 2. — 127.
- 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2. — 133, 139—141, 143—144, 216, 220, 244, 283.
- 1917, nr. 27, 8 aprilie, p. 2. — 141—146.
- 1917, nr. 28, 9 aprilie, p. 2. Pe ziar este indicat greșit nr. 58. — 337.
- 1917, nr. 31, 13 aprilie, p. 3. — 352.
- 1917, nr. 32, 14 aprilie, p. 1, 3. — 236, 290, 479.
- 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 2, 3. — 253, 278, 282, 295, 302, 312, 348—351, 436.
- 1917, nr. 37, 4 mai (21 aprilie), p. 1—2. — 330, 337, 358, 404, 466, 467.

- 1917, nr. 38, 5 mai (22 aprilie), p. 1. — 324, 330, 338, 361.
- 1917, nr. 39, 6 mai (23 aprilie), p. 1, 3. — 328, 339, 342, 367.
- 1917, nr. 41, 9 mai (26 aprilie), p. 1. — 441, 472, 473.
- 1917, nr. 44, 12 mai (29 aprilie), p. 1. — 392—405, 406—407.
- 1917, nr. 45, 13 mai (30 aprilie), p. 1. — 416, 419.
- 1917, nr. 46, 15 (2) mai, p. 3. — 388—391, 453.
- 1917, nr. 55, 25 (12) mai, p. 2. — 188.
- Presă.* — „Reci“, Petrograd, 1917, nr. 83 (3 825), 11 (24) aprilie, p. 1—2. — 210.
- Prima Conferință a organizației regionale Moscova a P.M.S.D.R.* 19—21 aprilie 1917. — „Soțial-Demokrat“, Moscova, 1917, nr. 45, 15 (2) mai, p. 2. — 348, 349, 350, 351—352.
- Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906.* Moscova, tip. Ivanov, 1907. VI, 420 p. — 421—422.
- Programul agrar [adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.].* — În : Hotărârile și rezoluțiile Congresului de unificare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. [Petersburg], tip. C.C., 1906, p. 1. (P.M.S.D.R.). — 59—60, 243, 416, 419, 421, 453—454.
- Programul agrar al celor 104* — vezi Proiect de lege agrară (principii fundamentale) prezentat de 104 membri ai Dumei de stat.
- Programul agrar al celor 104* — vezi Proiect de reformă agrară (principii fundamentale) deus în Duma a II-a de stat în numele Grupului trudovic și al Uniunii țărănești.
- Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptat la Congresul al II-lea al partidului.* — În : Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 1—6. (P.M.S.D.R.). — 60, 103, 111, 118, 291, 292, 415—418, 419—420, 437.
- Proiect de lege agrară (principii fundamentale) [prezentat de 104 membri ai Dumei de stat].* — În : Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1906. Sesiunea întâi. Vol. I Ședințele 1—18 (27 aprilie — 30 mai). Petersburg, Imprimeriile statului, 1906, p. 560—562. (Duma de stat). — 57, 93, 422—423, 426—427.
- Proiect de reformă agrară (principii fundamentale) [deus în Duma a II-a de stat în numele fracțiunii social-democrate].* — În : Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1907. Se-

siunea a doua. Vol. I. Ședințele 1—30 (20 februarie — 30 aprilie). Petersburg, Imprimeriile statului, 1907, coloanele 728—730 (Duma de stat. Legislatura a doua). — 422.

Proiect de reformă agrară (principii fundamentale) [depus în Duma a II-a de stat în numele Grupului trudovic și al Uniunii țărănești]. — În : [Materiale prezentate Dumei de stat a celei de a doua legislaturi]. F. I., [1907], filele 17—19, 37. — 93, 422—423, 426—427.

Propaganda desfășurată de Lenin și soldații. — „Malenkaia Gazeta“, Petrograd, 1917, nr. 87 (886), 16 (29) aprilie, p. 3. — 279, 282—284, 286.

„Raboceaia Gazeta“, Petrograd. — 114, 132, 181, 308, 316, 337, 338, 374, 471.

— 1917, nr. 32, 15 aprilie, p. 3. — 277, 310.

— 1917, nr. 33, 16 aprilie, p. 2. — 278, 282—284, 286.

— 1917, nr. 36, 21 aprilie, p. 1. — 316, 317.

— 1917, nr. 37, 22 aprilie, p. 1. — 337—339.

— 1917, nr. 38, 23 aprilie, p. 2. — 342.

— 1917, nr. 39, 25 aprilie, p. 1, 3. — 364, 371, 373—374.

— 1917, nr. 41, 27 aprilie, p. 2. — 471, 472.

— 1917, nr. 42, 28 aprilie, p. 2. — 439, 440—441, 443.

Războiul mondial și sarcinile social-democrației. (Proiect de rezoluție prezentat de aripa de stînga a Conferinței de la Zimmerwald din septembrie 1915). — În : Lenin, V. I. Sarcinile proletariatului în revoluția noastră. (Proiect de platformă a partidului proletar). Petersburg, „Priboi“, septembrie 1917, p. 36—38 (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 174.

Războiul mondial și sarcinile social-democrației. (Proiect de rezoluție prezentat de aripa de stînga a conferinței). — „Soșial-Demokrat“, Geneva, 1915, nr. 45—46, 11 octombrie, p. 3—4. — 177.

Rechiziționarea pămînturilor aflate în proprietate privată. — „Gazeta-Kopeika“, Petrograd, 1917, nr. 3 131, 14 (26) aprilie, p. 2. — 321—322.

„Reci“, Petrograd. — 123, 127, 131, 209, 221, 226, 231, 235, 242, 305, 333, 338, 400, 475.

— 1909, nr. 167 (1 045), 21 iunie (4 iulie), p. 3. — 139.

— 1917, nr. 76 (3 818), 31 martie (13 aprilie), p. 1. — 105, 130, 131, 396.

- 1917, nr. 78 (3 820), 5 (18) aprilie, p. 3. — 127.
- 1917, nr. 79 (3 821), 6 (19) aprilie, p. 6. — 228.
- 1917, nr. 83 (3 825), 11 (24) aprilie, p. 1—3, 5, 6. — 209, 210, 213—214, 215, 264, 354, 396, 409.
- 1917, nr. 84 (3 826), 12 (25) aprilie, p. 3. — 352.
- 1917, nr. 85 (3 827), 13 (26) aprilie, p. 1, 2. — 219—220.
- 1917, nr. 86 (3 828), 14 (27) aprilie, p. 1. — 233—235.
- 1917, nr. 91 (3 833), 20 aprilie (3 mai), p. 5. — 304—307.
- 1917, nr. 93 (3 835), 22 aprilie (5 mai), p. 2. — 335—336.
- Rezoluția adunării generale a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților. 21 aprilie [1917].* — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov“, 1917, nr. 47, 22 aprilie, p. 3. — 329, 331.
- Rezoluția Conferinței de la Moscova cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu* — vezi Prima Conferință a organizației regionale Moscova a P.M.S.D.R.
- Rezoluția Sovietului de deputați ai muncitorilor cu privire la război* — vezi Consfătuirea generală a delegaților Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților. Ședința din 29 martie.
- Rezoluțiile Conferinței generale a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia care a avut loc între 24 și 29 aprilie 1917.* — „Soldatskaia Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda“, p. 1—4. — 187, 459, 460—463.
- Riposta.* [Editorial]. — „Reci“, Petrograd, 1917, nr. 93 (3 835), 22 aprilie (5 mai), p. 2. — 336.
- „*Russkaia Volea*“, Petrograd. — 119, 127, 207, 209, 210, 216, 217, 223, 226, 229, 277, 282, 312, 335.
- 1917, nr. 46, 5 aprilie, p. 3. — 127.
- Saltîkov-Șcedrin, M. E. Dincolo de hotare.* — 371.
- *Înmormîntare.* — 290.
- *Insemnările unui provincial în Petersburg.* — 371.
- Scrisoarea lui Guesde* — vezi Manifestations françaises.
- Situația din Internațională și sarcinile P.M.S.D. (b) din Rusia.* (Rezoluție adoptată cu unanimitate de voturi minus unul). — „Soldatskaia Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda“, p. 3. Sub titlul co-

- mun : Rezoluțiile Conferinței generale a P.M.S.D.R. care a avut loc între 24 și 29 aprilie 1917. — 187—188.
- „*Soldatskaia Pravda*”, Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „*Soldatskaia Pravda*”, p. 1—4. — 187—188, 415—418, 454, 459, 460—463.
- Sosirea d-lui Lenin*. — „*Reci*”, Petrograd, 1917, nr. 78 (3 820), 5 (18) aprilie, p. 3. — 127.
- „*Soșial-Demokrat*”, [Petersburg—Vilno] — Geneva — Paris. — 53—54, 67, 90, 494.
- Geneva, 1914, nr. 33, 1 noiembrie, p. 1. — 94.
- 1915, nr. 45—46, 11 octombrie, p. 3—4. — 177.
- *— 1915, nr. 47, 13 octombrie, p. 2. — 28—29, 32, 40, 53—54, 78, 83, 90, 91—92, 242, 267, 279, 483, 487, 488.
- 1916, nr. 54—55, 10 iunie, p. 1. — 178.
- „*Soșial-Demokrat*”, Moscova, 1917, nr. 16, 24 martie, p. 2—3; nr. 18, 28 martie, p. 2—3. — 105—106.
- 1917, nr. 45, 15 (2) mai, p. 2. — 348, 349, 351—352.
- Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților se pronunță împotriva campaniei de calomnii*. — „*Pravda*”, Petrograd, 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 3. — 282, 312.
- [*Stalin, I. V.*] *Despre război*. — „*Pravda*”, Petrograd, 1917, nr. 10, 16 martie, p. 2. Semnat : K. Stalin. — 100, 108.
- *Pămînt țăranilor*. — „*Pravda*”, Petrograd, 1917, nr. 32, 14 aprilie, p. 1. Semnat : K. Stalin. — 236.
- Statistica proprietății funciare din 1905*. Culegere de date privind 50 de gubernii ale Rusiei europene. Petersburg, tip. Minkov, 1907. 199 p.; L p. tabele. (Comisia centrală de statistică a Ministerului Afacerilor Interne). — 423, 427.
- Stînga și împrumutul*. [Editorial]. — „*Finansovaia Gazeta*”, Petrograd, 1917, nr. 457, 17 (30) aprilie. Ediția de seară, p. 2. — 287—289.
- Ședința de noapte a celor trei colegii superioare*. — „*Birjevié Vedomosti*”, Petrograd, 1917, nr. 16 195, 21 aprilie (4 mai). Ediția de seară, p. 2—3. — Semnat : A. Ghessen. — 388.
- Ședința Dumei de stat cu participarea deputaților tuturor legislaturilor anterioare*. 27 aprilie 1917. — „*Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov*”, 1917, nr. 53, 29 aprilie, p. 3—4. — 474—478.

Telegrama ministrului Șingarev — vezi Ponomarev, K. „Împărțiri de pământuri” cu de la sine putere.

Ukaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la ieșirea țăranilor din obști și la trecerea loturilor în proprietatea lor. 9 (22) noiembrie 1906]. — „Buletinul oficial”, Petersburg, 1906, nr. 252, 12 (25) noiembrie, p. 1. — 248.

Un nou succes al democrației. (Nota d-lui Miliukov și explicațiile guvernului). — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov”, 1917, nr. 47, 22 aprilie, p. 3. — 329.

Un pas nebunesc. [Editorial]. — „Rabociaia Gazeta”, Petrograd, 1917, nr. 36, 21 aprilie, p. 1. — 316, 317.

Verșinin, A. Minunea. — „Birjevie Vedomosti”, Petrograd, 1917, nr. 16 120, 5 (18) martie. Ediția de dimineață, p. 1—2. — 11, 73, 486.

„Vestnik Vremennogo Pravitelstva”, Petrograd, 1917, nr. 11 (57), 17 (30) martie, p. 1. — 379—380, 397.

— 1917, nr. 26 (72), 8 (21) aprilie, p. 1. — 159, 189, 200, 209, 210, 265, 320, 356.

— 1917, nr. 35 (81), 20 aprilie (3 mai), p. 2. — 294, 295, 298, 301—303, 308, 313, 314, 319, 329, 330, 396, 409, 413—414.

— 1917, nr. 40 (86), 26 aprilie (9 mai), p. 1. — 460.

— 1917, nr. 54 (100), 14 (27) mai, p. 1. — 189.

Zurabov, A. Scrisoare deschisă către cetățeanul Miliukov. — „Izvestiia Petrogradskogo Soveta Rabocih i Soldatskih Deputatov”, 1917, nr. 34, 7 aprilie, p. 3. Sub titlul comun : În legătură cu întoarcerea emigranților ruși. — 227—228.

Abgeordnetenhaus. 27. Sitzung. 16. März. — „Vorwärts”, Berlin, 1916, Nr. 76, 17. März. Beilage zu Nr. 76 des „Vorwärts”, S. 2. — 176, 234.

Agents provocateurs démasqués. — „L’Humanité”, Paris, 1917, N 4728, 28 mars, p. 3, la rubrica : La Révolution russe. Sub titlul comun : Autour de la Révolution. — 82.

„Arbeiterpolitik”, Bremen. — 94, 175.

L’armée, les ouvriers et le gouvernement. — „Le Temps”, Paris, 1917, N 20345, 20 mars, p. 1, la rubrica : Les événements de Russie. — 30, 33.

Aus der deutschen Presse. Berlin, 23. März. — „Neue Zürcher Zeitung”, 1917, Nr. 517, 24. März. Erstes Mittagblatt, S. 2, la rubrica : Revolution in Russland. — 49, 50, 76, 483, 488.

- „*Avanti!*“, Milano. — 83, 176.
— 1916, N. 345, 18 decembre, p. 1. — 178.
- „*La Bataille*“, Paris, 1916, N 421, 27 decembre, p. 2. — 178.
— 1916, N 422, 28 decembre, p. 2. — 178.
- Behrmann, M. Th. Stockholm, 21. März. — „*Vossische Zeitung*“, Berlin, 1917, Nr. 148, 22. März. Morgen-Ausgabe, S. 1. Sub titlul comun : Die Friedensforderung der russischen Sozialdemokraten. — 35, 76, 153.
- „*Berner Tagwacht*“, 1915, Nr. 123, 31. Mai, S. 1. — 174.
- Les comités ouvriers*. — „*Le Temps*“, Paris, 1917, N 20347, 22 mars, p. 2, la rubrica : Les événements de Russie. — 36.
- „*Corriere della Sera*“, Milano, 1917, N. 88, 29 marzo, p. 4. — 80.
- *David, E. *Die Sozialdemokratie im Weltkrieg*. Berlin, Singer, 1915. 192 S. — 94.
- „*Demain*“, Genève — M. — 175, 494.
- Engels, F. *Einleitung [zur Arbeit : „Der Bürgerkrieg in Frankreich“ von K. Marx]*. — In : Marx, K. *Der Bürgerkrieg in Frankreich*. Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiterassoziation. 3-te deutsche Aufl. verm. durch die beiden Adressen des Generalrats über den deutsch-französischen Krieg und durch eine Einleitung von F. Engels. Berlin, Exped. des „Vorwärts“, 1891, S. 3—14. — 40, 140.
- La festa della libertà*. — „*Corriere della Sera*“, Milano, 1917, N. 88, 29 marzo, p. 4, la rubrica : Recentissime. Sub titlul comun : In Russia. Le insidie del vecchio regime. — 80.
- „*Frankfurter Zeitung*“, Frankfurt a. M., 1917, Nr. 80, 22. März. *Zweites Morgenblatt*“, S. 1. — 35, 140.
- „*Freie Jugend*“, Zürich. — 89.
- „*Die Glocke*“, München — Berlin. — 178.
— München, 1916, Jg. II, Bd. I, Hft. 20, 12. August, S. 770—786. — 178.
- Heilmann, E. *Der Kern des Streites*. — „*Die Glocke*“, München, 1916, Jg. II, Bd. I, Hft. 20, 12. August, S. 770—786. — 178.
- „*L'Humanité*“, Paris, 1917, N 4728, 28 mars, p. 3. — 82.
- „*Imposons la paix*“. [Foaie volantă. Paris, 1917]. — 235.

- „*Internationale Sozialistische Kommission zu Bern*. Bulletin“, Bern, 1915, Nr. 2, 27. November, S. 14. — 178.
- „*The Internationalist*“, Boston. — 176.
- „*Jugend-Internationale*“, Zürich. — 179.
- Der kantonale Parteitag*. — „*Volksrecht*“, Zürich, 1917, Nr. 38, 14. Februar, S. 2. — 89, 176.
- Kautsky, K. Die Aussichten der russischen Revolution*. — „*Die Neue Zeit*“, Stuttgart, 1917, Jg. 35, Bd. 2, Nr. 1, 6. April, S. 9—20. — 57—58.
- *Die neue Taktik*. — „*Die Neue Zeit*“, Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664; Nr. 45, 9. August, S. 688—698; Nr. 46, 16. August, S. 723—733. — 40, 77.
- [*Lenin, W. I. u. Zinowjew, G. E.*] *Sozialismus und Krieg*. (Stellung der SDAP Russlands zum Kriege). F. I. 1915. 36 S. (SDAP). Înaintea titlului autori: G. Zinowjew und N. Lenin. — 216, 234, 267, 281.
- Lenin über die russische Revolution*. — „*Volksrecht*“, Zürich, 1917, Nr. 77, 31. März, S. 1—2; Nr. 78, 2. April, S. 2. — 242, 486, 488, 489.
- [*Liebkelecht, K.*] *Auf zur Maifeier!* [Illegales Flugblatt des Spartakusbundes, Berlin. April 1916]. — 175, 233.
- *Ein kräftiger Mahnruf*. — „*Berner Tagwacht*“, 1915, Nr. 123, 31. Mai, S. 1. — 174.
- London, 17. März*. [Telegramă]. — „*Neue Zürcher Zeitung*“, 1917, Nr. 470, 17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2—3, la rubrica: *Ausland*. Sub titlul comun: *England*. — 1.
- Mailand, 29. März*. — „*Neue Zürcher Zeitung*“, 1917, Nr. 557, 30. März. Erstes Morgenblatt, S. 3, la rubrica: *Revolution in Russland*. — 80, 82.
- Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage*, [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel]. — In: *Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel* am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. „*Vorwärts*“, 1912, S. 23—27. — 14, 304—305, 333, 341, 456.
- Manifest der provisorischen Regierung*. — „*Neue Zürcher Zeitung*“, 1917, Nr. 493, 21. März. Erstes Morgenblatt, S. 2, la rubrica: *Revolution in Russland*. — 52, 71, 74, 155.

- Das Manifest der Sozialrevolutionäre.* — „Frankfurter Zeitung“, Frankfurt a. M., 1917, Nr. 80, 22. März. Zweites Morgenblatt, S. 1. Sub titlul comun : Die russische Revolution. — 35, 75.
- Manifestations françaises.* — „Le Temps“, Paris, N 20347, 22 mars, p. 2, la rubrica : Les événements de Russie. — 79.
- Marx, K. Der Bürgerkrieg in Frankreich.* Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiterassoziation an alle Mitglieder in Europa und den Vereinigten Staaten. Sonderabdr. aus dem „Volksstaat“. Leipzig, Exped. des „Volksstaates“, 1871. 52 S. — 77.
- *Der Bürgerkrieg in Frankreich.* Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiterassoziation. 3-te deutsche Aufl. verm. durch die beiden Adressen des Generalrats über den deutsch-französischen Krieg und durch eine Einleitung von F. Engels. Berlin, Exped. des „Vorwärts“, 1891. 72 S. — 40, 140.
- Names of the new ministers.* — „The Times“, London, 1917, No. 41, 428, March 16, p. 8. — 30, 70, 75.
- „*National-Zeitung*“, Berlin. — 30.
- „*Die Neue Zeit*“, Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 41, 12. Juli, S. 541—550 ; Nr. 42, 19. Juli, S. 585—593 ; Nr. 43, 26. Juli, S. 609—616. — 40, 77.
- 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664 ; Nr. 45, 9. August, S. 688—698 ; Nr. 46, 16. August, S. 723—733. — 40, 77.
- 1917, Jg. 35, Bd. 2, Nr. 1, 6. April, S. 9—20. — 57—58.
- „*Neue Zürcher Zeitung*“, 1917, Nr. 462, 16. März. Erstes Mittagblatt, S. 1—2. — 1.
- 1917, Nr. 470, 17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2—3. — 1, 2, 4, 19, 20.
- 1917, Nr. 481, 19. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — 11, 12—13, 52, 71, 73, 74.
- 1917, Nr. 493, 21. März. Erstes Morgenblatt, S. 2. — 52, 71, 74, 155.
- 1917, Nr. 495, 21. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — 30, 32—33.
- 1917, Nr. 517, 24. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — 49, 50, 52, 76, 483, 488.
- 1917, Nr. 577, 30. März. Erstes Morgenblatt, S. 3. — 80, 82.
- Panneckœek, A. Massenaktion und Revolution.* — „Die Neue Zeit“, Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 41, 12. Juli, S. 541—550 ;

- Nr. 42, 19. Juli, S. 585—593; Nr. 43, 26. Juli, S. 609—616.
— 40, 77.
- Il pensiero del Partito Socialista.* — „Avanti!“, Milano, 1916,
N. 345, 18 dicembre, p. 1. — 178.
- „Petit Parisien“. — 82.
- Plechanow, G. Anarchismus und Sozialismus.* Berlin, Exped. des
„Vorwärts“, 1894. 84 S. — 141.
- „Politiken“, Stockholm. — 96, 98, 493.
— 1917, Nr. 86, 15 april, p. 1. — 494.
- Programm der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands, beschlossen
auf dem Parteitag zu Erfurt 1891.* — In: Protokoll über die
Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei
Deutschlands. Abgehalten zu Erfurt vom 14. bis 20. Oktober 1891.
Berlin, „Vorwärts“, 1891, S. 3—6. — 361.
- Das Referendum gegen den Parteivorstandsbeschluss ergriffen.* —
„Volksrecht“, Zürich, 1917, Nr. 19, 23. Januar, S. 2, la ru-
brica: Aus der Partei. — 89, 176.
- [*La résolution suivante sur les propositions de paix.* Rezoluție adop-
tată la congresul sindicatelor. 26 decembrie 1916]. — „La Ba-
taille“, Paris, 1916, N 421, 27 décembre, p. 2. Sub titlul comun:
La Conférence des Fédérations Corporatives des Unions de
Syndicats et des Bourses du Travail. La séance de nuit. — 178.
- La résolution sur les buts de guerre.* [Rezoluție adoptată la con-
gresul Partidului socialist francez]. — „La Bataille“, Paris, 1916,
N 422, 28 décembre, p. 2. — 178.
- Revolution in Russland.* — „Neue Zürcher Zeitung“, 1917, Nr. 470,
17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — 2, 4—5, 19, 20.
- Revolution in Russland.* — „Neue Zürcher Zeitung“, 1917, Nr. 481,
19. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — 11, 12—13, 52, 71, 73, 74.
- Revolution in Russland.* — „Neue Zürcher Zeitung“, 1917, Nr. 495,
21. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — 30, 32—33.
- Revolution in Russland.* Abdankung des Zaren. — „Neue Zürcher
Zeitung“, 1917, Nr. 462, 16. März. Erstes Mittagblatt, S. 1—2.
— 1.
- De ryska revolutionärernas tyska resa.* Ett intyg från internationa-
listiska socialister. — „Politiken“, Stockholm, 1917, Nr. 86,
15 april, p. 1. — 494.

- „*Sofortige Beendigung des Krieges!*“ — „*Vossische Zeitung*“, Berlin, 1917, Nr. 147, 21. März. Abend-Ausgabe, S. 1. Sub titlul comun : Das russische Chaos. — 35, 36—37, 38, 74, 76.
- „*Le Temps*“, Paris. — 70, 75, 76.
— 1917, N 20345, 20 mars, p. 1. — 30, 33.
— 1917, N 20347, 22 mars, p. 2. — 36, 79.
- „*The Times*“, London. — 70, 75, 76, 210.
— 1917, No. 41, 428, March 16, p. 8. — 24—28, 29—30, 36, 70, 75.
- „*The Trade-Unionist*“, London. — 176.
- „*De Tribune*“, Amsterdam. — 176.
- Tsar's choice — reform or anarchy.* — „*The Times*“, London, 1917, No. 41, 428, March 16, p. 8. — 24—28, 29, 36.
- „*Volksrecht*“, Zürich. — 8, 83.
— 1917, Nr. 19, 23. Januar, S. 2. — 89, 176.
— 1917, Nr. 38, 14. Februar, S. 2. — 89, 176.
— 1917, Nr. 77, 31. März, S. 1—2 ; Nr. 78, 2. April, S. 2. — 242, 486—488, 489.
- „*Volksstimme*“, Chemnitz. — 178.
- „*Vorwärts*“, Berlin, 1916, Nr. 76, 17. März. Beilage zu Nr. 76 des „*Vorwärts*“, S. 2. — 176, 234.
- „*Vossische Zeitung*“, Berlin, 1917, Nr. 147, 21. März. Abend-Ausgabe, S. 1. — 35, 36—37, 38, 74, 76.
— 1917, Nr. 148, 22. März. Morgen-Ausgabe, S. 1. — 34—35, 76, 153.
- Der Weltkrieg und die Aufgaben der Sozialdemokratie.* [Proiect de rezoluție prezentat de aripa de stînga la Conferința socialistă internațională de la Zimmerwald]. — „*Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin*“, Bern, 1915, Nr. 2, 27. November, S. 14. Sub titlul comun : Nachträgliches von der Zimmerwalder Konferenz. Der Resolutionsentwurf. — 177.
-

INDICE DE NUME

A

Adler, Friedrich (1879—1960) — social-democrat austriac, unul dintre teoreticienii așa-numitului „austro-marxism“, care, sub paravanul unei frazeologii marxiste, camufla renunțarea la marxismul revoluționar, la lupta de clasă a proletariatului. În anii 1910—1911 a fost redactor al ziarului „Volksrecht“, organ al Partidului social-democrat elvețian, apoi secretar al Partidului social-democrat austriac. La 21 octombrie 1916 a comis un act terorist — a împușcat pe primul ministru al Austriei, contele Stürgkh. Adler a fost unul dintre organizatorii Internaționalei a II^{1/2}, centriste (1921—1923), iar după aceea unul dintre liderii Internaționalei muncitorești socialiste. — 177.

Adler, Viktor (1852—1918) — unul dintre organizatorii și liderii social-democrației austriece. În 1886 a fondat ziarul „Die Gleichheit“; cu începere din 1889 a fost redactor al ziarului „Arbeiter-Zeitung“, organul central al social-democrației austriece. În ultimele două decenii ale secolului trecut a întreținut legături cu F. Engels, dar curînd după moartea acestuia a alunecat spre reformism devenind unul dintre conducătorii oportunismului. În timpul războiului imperialist mondial, Adler s-a situat pe o poziție centristă, a propagat ideea „păcii între clase“ și a combătut acțiunile revoluționare ale clasei muncitoare. În 1918, după instaurarea republicii burgheze în Austria, a fost cîtva timp ministru de externe. — 174.

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menșevismului. În 1883 a luat parte la crearea grupului „Eliberarea muncii“. Începînd din 1900 a făcut parte din redacția ziarului „Iskra“. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a manifestat ca un menșevic activ. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor; în 1912 a participat la constituirea Blocului antipartinic din august. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut

o atitudine ostilă ; în emigrație a făcut propagandă pentru intervenție armată împotriva Rusiei Sovietice. — 89, 174, 277, 310.

Alexandru I (Romanov) (1777—1825) — împărat al Rusiei (1801—1825). — 440.

Amfiteatrov, A. V. (1862—1938) — scriitor-foletonist burghez, a colaborat atât la presa burghezo-liberală, cât și la cea reacționară. În timpul războiului imperialist mondial s-a manifestat ca un social-șovinist ; a fost unul dintre fondatorii ziarului naționalist reacționar „Russkaia Volea“, care în 1917 a dus o campanie pogromistă împotriva partidului bolșevic și a ziarului „Pravda“. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 232.

Andronnikov — menșevic ; în 1917 a fost membru al Comitetului executiv pentru repatrierea emigranților politici ruși care locuiau în Elveția. — 277.

*Angarski (Klestov *)*, *N. S.* (1873—1943) — membru al partidului bolșevic din 1902, literat. A dus muncă propagandistică de partid în Rusia și în străinătate. A fost supus în repetate rânduri unor presiuni din partea guvernului țarist. A participat la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 la Moscova, a fost membru al Comitetului din Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia și al Sovietului din Moscova. A fost delegat la Conferința a VII-a (din aprilie) din partea organizației Moscova a P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în comerțul exterior, apoi a desfășurat o activitate științifică în domeniul editorial. — 428.

B

Badaev, A. E. (1883—1951) — bolșevic ; de profesie muncitor lăcătuș, ulterior a deținut funcții de conducere în aparatul de partid și de stat. A intrat în P.M.S.D.R. în 1904 ; a desfășurat muncă de partid la Petersburg. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Petersburg, a făcut parte din fracțiunea bolșevică a Dumei ; paralel cu activitatea în Dumă a desfășurat o intensă activitate revoluționară în afara ei ; a colaborat la ziarul bolșevic „Pravda“. În noiembrie 1914 a fost arestat, împreună cu ceilalți deputați bolșevici, pentru activitate revoluționară îndreptată împotriva războiului imperialist, iar în 1915 a fost deportat în ținutul Turuhan. Întors din deportare după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a luat parte activă la munca organizației bolșevice din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a avut munci de conducere pe linie de partid, de stat și în economie. Începând din 1925 a fost membru al Comitetului Central al P.C. (b) al U.R.S.S. În anii 1938—1943 a fost președintele Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.F.S.R. și vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. — 81.

* În paranteză cu litere cursive sînt date adevăratele nume de familie.

Balabanova, A. I. (n. 1878) — social-democrată, participantă la mișcarea socialistă din Rusia și Italia. În 1897 a aderat la „Uniunea social-democraților ruși din străinătate”. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menșevică. A jucat un rol de seamă în Partidul socialist italian: a făcut parte din redacția organului central al acestui partid, ziarul „Avanti!” A fost membră a C.C. și reprezentantă a Partidului socialist italian în Biroul socialist internațional. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe o poziție centristă; a participat la lucrările conferințelor de la Zimmerwald, Kiental și ale Conferinței a III-a zimmerwaldiene, a făcut parte din Uniunea de la Zimmerwald. În 1917 a sosit în Rusia și a intrat în partidul bolșevic. A participat la primul Congres al Internaționalei Comuniste cu drept de vot consultativ. În 1924, Balabanova a fost exclusă din P.C. (b) din Rusia pentru că revenise la vechea ei poziție menșevică. — 277.

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii social-democrației austriece și ai Internaționalei a II-a, ideolog al așa numitului „austromarxism”. Bauer a fost unul dintre autorii teoriei burghezo-naționaliste a „autonomiei cultural-naționale”. El a avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie. În 1918—1919 a fost ministru de externe al Republicii burgheze austriece. În 1919, 1927 și 1934 a participat activ la reprimarea luptei revoluționare a clasei muncitoare din Austria. În manifestările sale anticomuniste a mers alături de fascism și a sprijinit propaganda pangermană. — 123.

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre cei mai de seamă militanți ai social-democrației germane și ai mișcării muncitorești internaționale. Și-a început activitatea politică în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut. A fost membru al Internaționalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii”); a fost ales în repetate rânduri deputat în Reichstag. În ultimul deceniu al secolului trecut și la începutul primului deceniu al secolului nostru a luat atitudine împotriva reformismului și revizionismului din rândurile social-democrației germane. Cuvântările rostite de Bebel împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepțiilor marxiste și de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc” (Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 392). — 199.

Berger, Victor Louis (1860—1929) — socialist american, unul dintre organizatorii Partidului socialist din America. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste. De câteva ori a fost ales membru al congresului; a fost un adversar al recunoașterii Rusiei Sovietice de către guvernul S.U.A. — 172.

Bethmann-Hollweg, Theobald (1856—1921) — om de stat german reacționar. În anii 1905—1907 a fost ministru al afacerilor interne al Prusiei, în anii 1907—1909 — ministru al afacerilor interne și vicecancelar al imperiului, iar în anii 1909—1917 — cancelar al Ger-

maniei. A dus o politică de înăbușire a mișcării muncitorești și a avut un rol activ în dezlănțuirea războiului imperialist mondial. În iulie 1917 și-a dat demisia și s-a retras din viața politică. — 123, 375.

Bismarck, Otto Eduard Leopold (1815—1898) — om de stat și diplomat al Prusiei și al Germaniei. Scopul principal pe care l-a urmărit a fost unirea prin „fier și sânge“ a Țărilor de Jos, Prusiei, Hanoverului și altor state germane izolate și crearea unui Imperiu german unitar sub hegemonia Prusiei iuherilor. În ianuarie 1871 a fost numit cancelar al Imperiului german și în decurs de 20 de ani a condus întreaga politică internă și externă a Germaniei, căreia i-a imprimat o orientare corespunzătoare intereselor iuherilor moșieri, străduindu-se totodată să asigure alianța dintre iuheri și marea burghezie. Nereușind să înăbușe mișcarea muncitorească cu ajutorul legii excepționale împotriva socialiştilor, introdusă de el în 1878, Bismarck a elaborat un program demagogic de legislație socială, introducând o serie de legi care instituiau asigurări obligatorii pentru unele categorii de muncitori. Dar încercarea lui de a destrăma mișcarea muncitorească prin pomeni mizere n-a dat nici un rezultat. În 1890, Bismarck a fost demis. — 214.

Bissolati, Leonida (1857—1920) — unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian și unul dintre liderii aripii lui reformiste de extremă dreaptă. În anii 1896—1904 și 1908—1910 a fost redactor al ziarului „Avanti!“, organul central al partidului socialist. Din 1897 a fost membru al parlamentului. În 1912 a fost exclus din Partidul socialist italian și a întemeiat „partidul social-reformist“. În timpul războiului imperialist mondial s-a manifestat ca social-șovinist, adept al participării Italiei la război de partea Antantei. În anii 1916—1918 a făcut parte din guvern ca ministru fără portofoliu. — 172.

Bihovski, N. I. — socialist-revoluționar ; în 1917 a fost membru al Comitetului Executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor și membru al Consiliului Comitetului agrar principal. — 273.

Blanc, Louis (1811—1882) — socialist mic-burghez francez, istoric. Negînd caracterul ireductibil al contradicțiilor de clasă din societatea capitalistă, s-a manifestat ca un adversar al revoluției proletare și s-a situat pe poziții de înțelegere cu burghezia. Prin tactica sa conciliatoare a ajutat burghezia să abată pe muncitori de la lupta revoluționară. — 31, 33, 129, 132, 139, 317, 476, 477, 478.

Borgbjerg, Frederik (1866—1936) — reformist danez, unul dintre conducătorii Partidului social-democrat danez ; din 1892 — membru al C.C. al acestui partid ; în anii 1911—1924 a fost redactor-șef al ziarului „Social-Demokraten“, organul central al partidului. Începînd din 1898 a fost deputat în parlamentul danez. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. În primăvara anului 1917 a venit la Petrograd și a propus să se organizeze o conferință a socialiștilor din țările beligerante. Caracterul imperia-

list al acestei propuneri a fost demascat de V. I. Lenin, care l-a denumit pe Borgbjerg „agent al guvernului german“. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În 1919 a fost unul dintre organizatorii Internaționalei (a II-a) de la Berna. În anii 1924—1926 a fost ministru al asigurărilor sociale, iar în anii 1929—1935 ministru al învățământului în guvernul regal al Danemaricii. — 370, 372, 373, 374, 375, 376, 378—381, 441, 472, 473.

Bourderon, Albert (n. 1858) — socialist francez, unul dintre liderii aripii de stînga din mișcarea sindicalistă, secretar al sindicatului dogarilor. A participat la Conferința de la Zimmerwald, unde s-a situat pe poziții centriste. În 1916 s-a pronunțat pentru refacerea Internaționalei a II-a. La Congresul Partidului socialist francez din decembrie 1916 a votat pentru rezoluția centristă, care se pronunța în favoarea războiului imperialist. A rupt-o definitiv cu adepții Zimmerwaldului și a trecut în tabăra adversarilor mișcării muncitorești revoluționare. — 175, 178.

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925) — lider al Partidului social-democrat din Suedia, unul dintre conducătorii Internaționalei a II-a. S-a situat pe poziții oportuniste. În anii 1887—1917 a fost (cu unele întreruperi) redactor al ziarului „Socialdemokraten“, organul central al partidului, iar în anii 1897—1925 — deputat în Riksdag. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. În 1917 a intrat în guvernul de coaliție liberal-socialist al lui Eden, a sprijinit intervenția armată împotriva Rusiei Sovietice. În anii 1920, 1921—1923 și 1924—1925 s-a aflat în fruntea unor guverne social-democrate. — 97, 172, 378.

Bronski, M. G. (1882—1941) — social-democrat polonez, apoi bolșevic. Membru al S.D.R.P. și L. din 1902. A dus muncă de partid în Polonia și Elveția. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost reprezentantul social-democrației poloneze la Conferința de la Kiental, s-a alăturat stîngii zimmerwaldiene. Începînd din iunie 1917 a lucrat la Petrograd ca agitator și propagandist al Comitetului din Petrograd al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost locțiitor al comisarului poporului pentru comerț și industrie. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga“. Din 1920 a fost reprezentant pleni-potențiar și reprezentant comercial în Austria, din 1924 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanțe, al colegiului Comisariatului poporului pentru comerțul exterior, apoi a lucrat pe tărîm științific și în învățămînt. — 123, 231.

Buchanan, George William (1854—1924) — diplomat englez. Fiind ambasador în Rusia (1910—1918), a ajutat cercurile reacționare în lupta lor împotriva revoluției care începuse. În august 1917 a sprijinit rebeliunea contrarevoluționară a lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie i-a sprijinit îndeaproape pe albgardiști, a participat la organizarea de comploturi contrarevoluționare și a in-

tervenției Antantei împotriva Rusiei Sovietice. În anii 1919—1921 a fost ambasador în Italia, iar în 1921 și-a dat demisia. — 17.

C

Carleson, Karl Natanel (1865—1929) — social-democrat de stînga suedez. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În 1916—1917 a fost redactor al ziarului „Politiken“, organul opoziției de stînga din Partidul social-democrat din Suedia. În anii 1917—1924 a făcut parte din Partidul Comunist din Suedia. În 1924 a aderat la grupul oportunist al lui Höglund, a părăsit partidul comunist și s-a reîntors la social-democrați. — 123, 176, 231, 378.

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menșevismului, lichidator inveterat. După conferința antipartinică din august 1912 a fost membru al centrului menșevic (C.O.). În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta“, organ central al menșevicilor, și membru al Comitetului Central menșevic. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — 220, 221, 222.

Cernomazov, M. E. (n. 1882) — provocator, a făcut parte din P.M.S.D.R., a fost secretarul casei de asistență medicală la uzina „Lessner“. Din mai 1913 pînă în februarie 1914 a fost secretar al redacției ziarului „Pravda“; fiind suspectat ca provocator, a fost înlăturat din munca de partid de către Comitetul Central al bolșevicilor. În 1917 a fost demascat ca agent secret al secției ohranei din Petersburg în anii 1913—1914. — 81—82.

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii și teoreticienii partidului socialist-revoluționar. În anii 1902—1905 a fost redactor al ziarului „Revoluționaia Rossiia“, organul central al eserilor. În anii războiului imperialist mondial, camuflîndu-se în dărătul unei frazeologii de stînga, s-a situat de fapt pe pozițiile social-șovinismului. Din mai pînă în iulie 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez; a promovat o politică de crunte represii împotriva țăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moșierești. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat în străinătate, unde a continuat să desfășoare activitate anti-sovietică. — 188—189, 208, 310.

Ciheidze, N. S. (1864—1926) — unul dintre liderii menșevismului. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Tiflis, liderul fracțiunii menșevice din Duma a IV-a. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a fost membru în Comitetul provizoriu al Dumei de stat, defensist. Ciheidze a fost președintele Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din

Petrograd, președinte al C.E.C. în prima legislatură, a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Adunării constituante din Gruzia — guvern menșevic contrarevoluționar. În 1921, după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a emigrat în Franța. — 6, 13, 14, 20, 24, 26, 27—28, 29, 30, 32, 35, 36, 37, 60, 76, 89, 90, 91, 105, 108, 113, 117, 118, 125, 126, 129, 132, 136, 139, 143, 144, 149, 150, 159, 160, 172, 174, 175, 181, 215, 229, 237, 245, 250, 253, 256, 264, 289, 294, 301, 319, 320, 342, 351, 355, 368, 398, 406, 409, 487.

Cihenkeli, A. I. (n. 1874) — social-democrat, menșevic, de profesiune jurist. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost lichidator. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost reprezentantul guvernului provizoriu burghez în Transcaucazia. În anii 1918—1921 a fost ministru de externe în guvernul menșevic al Gruziei, apoi emigrant alb. — 6, 13, 20.

Content, Julien — redactor responsabil al săptămânalului parizian „Libertaire”. La începutul lunii martie 1917 a fost condamnat la șase luni închisoare și 1 000 de franci amendă pentru editarea și difuzarea proclamației „Imposons la paix !” („Să impunem pacea !”). — 235.

D

David, Eduard (1863—1930) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democrației germane, revizionist, de profesiune economist. A fost unul dintre fondatorii revistei „Sozialistische Monatshefte”, organ al oportuniștilor germani. În 1903 a publicat o carte intitulată „Socialismul și agricultura”, pe care V. I. Lenin a calificat-o drept „principala lucrare a revizionismului în problema agrară”. Începând din 1903 a fost deputat în Reichstag. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. În 1919 a făcut parte din primul guvern de coaliție al Republicii Germane. În anii 1919—1920 a fost ministru de interne, iar în 1922—1927 reprezentant al guvernului la Hessen. A sprijinit tendințele revanșarde ale imperialismului german și a avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. V. I. Lenin l-a caracterizat pe David drept un oportunist, „care și-a consacrat întreaga viață coruperii burgheze a mișcării muncitorești” (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 277—278). — 14, 94, 235.

Deutsch, L. G. (1855—1941) — participant la mișcarea narodnică, iar apoi la mișcarea social-democrată. A făcut parte din organizația „Zemlea i volea”, iar apoi din organizația „Cernii peredel”. În 1883 a participat la întemeierea grupului „Eliberarea muncii” și a lucrat la editarea literaturii marxiste și transportarea ei în Rusia. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — delegat al

grupului „Eliberarea muncii“; a făcut parte din minoritatea iskraștilor. După congres a făcut parte din rîndurile menșevicilor, iar în anii reacțiunii a fost lichidator. În timpul războiului imperialist mondial a fost social-șovinist. După revoluția din februarie 1917 a redactat împreună cu Plehanov ziarul „Edinstvo“, organ al menșevicilor-defensiști de dreapta. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din viața politică, a lucrat la publicarea operelor lui G. V. Plehanov și a scris o serie de articole consacrate istoriei mișcării de eliberare din Rusia. — 207, 333.

Dimitriev, Radko (1859—1918) — general bulgar, a făcut studii militare superioare în Rusia. A participat la războiul sîrbo-bulgar din 1885. În timpul războiului balcanic (1912—1913) a comandat armata a III-a bulgară. La sfîrșitul anului 1913 a fost numit ministru plenipotențiar în Rusia. În anii războiului imperialist mondial, Dimitriev a intrat în armata rusă, a comandat succesiv corpurile 7, 1 și 12 de armată. „Erou a trei războaie“, a fost idolul presei bulgareze ruse la începutul războiului imperialist. — 291.

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — eminent activist al partidului comunist și al Statului sovietic, membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democrației din Polonia și Lituania. A desfășurat muncă de partid în Polonia și Rusia. Participant activ și conducător al luptei proletariatului polonez în anii primei revoluții ruse. A fost supus, în repetate rînduri, măsurilor de represiune ale guvernului țarist: a stat peste 11 ani în închisori, la ocnă și în deportare. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a desfășurat muncă de partid la Moscova. La Congresul al VI-lea al partidului a fost ales membru al C.C.; a făcut parte din Secretariatul C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. În perioada de pregătire și înfăptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd și al Centrului militar-revoluționar de partid pentru conducerea insurecției. După victoria revoluției a fost președintele Comisiei extraordinare pe întreaga Rusie pentru lupta împotriva contrarevoluției și sabotajului (Ceka). În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicație, rămînînd și în funcțiile de președinte al Ceka și de comisar al poporului pentru afacerile interne; din 1924 — președinte al Consiliului economic superior. Începînd din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia și membru al Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — 441.

E

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului științific, conducător și învățător al proletariatului internațional, prieten și tovarăș de luptă al lui K. Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels“, în Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14). — 41, 59, 77, 120, 134, 140, 141, 164, 181, 183, 247, 347, 361, 449, 470, 487.

F

Fürstenberg, J. S. — vezi Ganețki, I. S.

G

Ganețki (Fürstenberg), I. S. (1879—1937) — militant de seamă al mișcării revoluționare poloneze și ruse. Membru al partidului social-democrat din 1896. A participat la o serie de congrese ale social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, precum și la congresele al II-lea, al IV-lea și al V-lea ale P.M.S.D.R. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. A fost membru al Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. La Congresul al VI-lea al S.D.R.P. și L. (1908) s-a retras din Conducerea centrală în urma unor divergențe ivite într-o serie de probleme interne de partid, iar după scindarea social-democrației poloneze, care a avut loc în 1912, a fost unul dintre conducătorii așa-numitei opoziții „razlamoviste”, care se situa pe poziții foarte apropiate de cele ale bolșevicilor. În timpul războiului imperialist mondial a aderat la stînga zimmerwaldiană. În 1917 a fost membru al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru finanțe, apoi a deținut o serie de posturi în diplomație și a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru comerț și al Consiliului economic superior. În 1935 a fost numit director al Muzeului Revoluției din U.R.S.S. — 176.

Gapon, G. A. (1870—1906) — preot; agent al ohranei țariste. În ajunul revoluției din 1905—1907, din însărcinarea departamentului poliției, a creat, după modelul organizațiilor zubatoviste, o organizație nouă, „Uniunea muncitorilor industriali ruși din Petersburg”, subvenționată de departamentul poliției. A pus la cale procesiunea de la 9 ianuarie 1905 a muncitorilor din Petersburg, care urma să înmîneze țarului o petiție. A fugit apoi în străinătate, unde a avut legături strînse cu socialiștii-revoluționari. Întorcîndu-se în Rusia, a fost demascat ca provocator și omorît de socialiștii-revoluționari. — 30.

Goldenberg, I. P. (1873—1922) — social-democrat. În timpul revoluției din 1905—1907 a făcut parte din redacțiile publicațiilor bolșevice. A participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., la care a fost ales membru al C.C. din partea bolșevicilor. În 1910 a făcut parte din Biroul din Rusia al C.C., a manifestat oscilări împăciuitoariste față de lichidatori. În timpul războiului imperialist mondial a fost defensist, adept al lui Plehanov. În anii 1917—1919 a făcut parte din grupul „Novaia jizn”. În 1920 a fost reprimat în partidul bolșevic. — 118, 120.

Goldendab — vezi Rezanov, D. B.

Gorki, Maxim (Peșkov, A. M.) (1868—1936) — mare scriitor proletar, întemeietorul realismului socialist și părinte al literaturii sovietice. — 49—50, 76, 483, 488.

Gorter, Hermann (1864—1927) — social-democrat și publicist olandez. În 1907 a fost unul dintre fondatorii ziarului „De Tribune”, organ al aripii de stînga a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda, aripă care în 1909 s-a constituit în Partidul social-democrat din Olanda (partidul „tribuniștilor”). În anii războiului imperialist mondial a fost internaționalist, adept al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1921 a făcut parte din Partidul Comunist din Olanda și a participat la lucrările Internaționalei Comuniste; s-a situat pe o poziție ultrastîngistă, sectară. În 1921 a părăsit partidul comunist, iar după aceea s-a retras din viața politică activă. — 176.

Greulich, Hermann (1842—1925) — unul dintre fondatorii Partidului social-democrat din Elveția, liderul aripii lui de dreapta. Din 1869 pînă în 1880 a redactat la Zürich ziarul social-democrat „Tagwacht”. În anii 1887—1925 a fost secretar al Uniunii muncitorilor din Elveția. A fost membru al conducerii Partidului social-democrat din Elveția. Începînd din 1902 a fost deputat în parlamentul elvețian. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste și a luptat împotriva stîngii zimmerwaldiene. — 179.

Grimm, Robert (1881—1958) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveția. În anii 1909—1918 a fost secretar al acestui partid și redactor-șef al ziarului „Berliner Tagwacht”. Începînd din 1911 a fost deputat în parlamentul elvețian. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste; a fost președintele conferințelor de la Zimmerwald și Kiental, președinte al Comisiei socialiste internaționale. A fost unul dintre organizatorii Internaționalei a II^{1/2}, centriste. În 1945—1946 a fost președinte al Consiliului național al Elveției. — 84, 89, 174, 179, 446.

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator și lider al partidului octombriștilor. În timpul războiului imperialist mondial a fost președinte al Comitetului central pentru industria de război și membru al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război și ministru al marinei în primul guvern provizoriu burghez. În august 1917 a participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice; emigrant alb. — 13, 16, 17—18, 20, 22, 24, 25, 26, 28, 31, 33, 42, 43, 47, 50, 51, 52, 53, 56, 62, 69, 70, 71—72, 73—74, 75, 76, 78, 82, 83, 90—91, 107, 110, 131, 137, 139, 143, 153, 158, 159, 160, 189, 198, 201, 209, 210, 225, 241, 243, 254, 263, 265, 272, 285, 288, 291, 301, 302—303, 311, 314, 320, 334, 335, 349—350, 353, 356, 357, 368, 412, 431, 460, 475, 476, 479, 484.

Guesde, Jules (Basile, Mathieu) (1845—1922) — unul dintre organizatorii și conducătorii mișcării socialiste din Franța și ai Internaționalei a II-a. Și-a început activitatea politică în a doua jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut. Sub influența lucrărilor lui K. Marx și F. Engels a trecut pe poziții marxiste. În 1901, Guesde și adepții lui au creat Partidul socialist din Franța, care în 1905, fuzionând cu Partidul socialist francez, partid reformist, și-a luat denumirea de Partidul socialist francez unificat. Guesde a contribuit în mare măsură la răspândirea ideilor marxismului și la dezvoltarea mișcării socialiste în Franța.

Dar, luînd atitudine împotriva politicii socialiștilor de dreapta, Guesde a comis unele greșeli sectariste atît în problemele teoretice, cît și în cele tactice. De la începutul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste și a intrat în guvernul burghez al Franței. În 1920 Guesde nu s-a alăturat majorității Congresului de la Tours al Partidului socialist francez, care a hotărît afilierea la Internaționala Comunistă. — 79, 94, 113, 172.

Guilbeaux, Henri (1885—1938) — socialist francez, ziarist. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste, a editat revista „Demain“, s-a pronunțat pentru restabilirea legăturilor internaționale. În 1916 a participat la Conferința de la Kiental. În primii ani ai deceniului al 3-lea a trăit în Germania, fiind corespondentul ziarului „L'Humanité“. Ulterior a trecut pe poziții troțkiste, a colaborat la presa naționalistă, a avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. — 123.

Gvozdev, K. A. (n. 1883) — menșevic-lichidator. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste, a fost președinte al grupului muncitoresc din Comitetul central pentru industria de război. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, ministru adjunct, iar apoi ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. — 6, 13, 14, 20, 22.

H

Haase, Hugo (1863—1919) — unul dintre liderii social-democrației germane, oportunist. În 1911 a fost ales președinte al conducerii Partidului social-democrat german. Deputat în Reichstag în anii 1897—1907 și 1912—1918. Din 1912 a fost președintele fracțiunii social-democrate din Reichstag. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. În aprilie 1917 a fost unul dintre întemeietorii „Partidului social-democrat independent din Germania“. Lenin îl califica pe Haase și pe alți lideri ai partidului „independenților“ germani drept „lachei, demagogi, lași, complici lipsiți de voință ai burgheziei și reformiști în fapt...“ (Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 548). În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania, Haase a făcut parte din așa-numitul Consiliu al

împuterniciților poporului, care a dus o politică de înăbușire a mișcării revoluționare. — 89, 94, 174, 175, 372, 473

Hartstein — vezi Levi, Paul.

Heilmann, Ernst (1881—1940) — social-democrat de dreapta german, publicist. În anii 1907—1917 a fost redactor-șef al ziarului „Volksstimme“, care în timpul războiului imperialist mondial era organul de presă al aripii social-șoviniste de extremă dreaptă a social-democrației germane. A colaborat și la revista social-șovinistă „Die Glocke“. În anii 1919—1933 a fost deputat în Landtagul din Prusia și președinte al fracțiunii social-democrate din Landtag. Începînd din 1933 a fost deținut în lagăre de concentrare fasciste; în 1940 a fost asasinat de fasciști în lagărul de concentrare de la Buchenwald. — 178.

Hillquit, Moris (1869—1933) — socialist american, de profesiune avocat. La început a aderat la marxism, apoi a alunecat spre reformism și oportunism. În 1888 a intrat în Partidul muncitoresc socialist. După scindarea acestui partid a fost unul dintre fondatorii Partidului socialist din S.U.A. (1901), partid reformist. Începînd din 1904 a făcut parte din Biroul socialist internațional; a participat la lucrările congreselor Internaționalei a II-a. — 174.

Hoffmann, Arthur Hermann (1857—1927) — om de stat și politic elvețian, unul dintre conducătorii partidului liberal, de profesiune avocat. Din 1911 a fost membru al Consiliului federal — guvernul elvețian; în anii 1914—1917 — președinte al Consiliului federal; a condus politica externă a Elveției. În iunie 1917 și-a dat demisia, s-a ocupat cu avocatura. — 84.

Höglund, Karl Zet Konstantin (1884—1956) — social-democrat suedez, lider al aripii de stînga a mișcării social-democrate, precum și al mișcării tineretului socialist din Suedia. În anii 1908—1918 a fost redactor al ziarului „Stormklockan“. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. La Conferința socialistă de la Zimmerwald a aderat la stînga zimmerwaldiană. În 1916 a fost închis pentru propagandă împotriva războiului. În anii 1917—1924 — unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Suedia. În 1924 a fost exclus din partidul comunist pentru oportunism și pentru că s-a ridicat fățiș împotriva hotărîrilor Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste. În 1926 a reintrat în partidul social-democrat. — 176, 378.

Huysmans, Camille (n. 1871) — unul dintre cei mai vechi militanți ai mișcării muncitorești din Belgia; profesor de filologie, ziarist. În anii 1904—1919 a fost secretar al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a; în timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste și s-a aflat de fapt în fruntea B.S.I. A fost ministru într-o serie de guverne belgiene. În anii 1946—1947 a fost prim-ministru. Din 1910, Huysmans este deputat în parlament; în anii 1936—1939 și 1954—1959 a fost președinte al Camerei de-

putaților din Belgia. În ultimii ani, el s-a pronunțat pentru stabilirea de contacte între partidele socialiste și P.C.U.S., pentru refacerea unității mișcării muncitorești internaționale. — 178.

Hyndman, Henry Mayers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În 1881 a fondat Federația democrată, care în 1884 a fost transformată în Federația social-democrată. În anii 1900—1910 a fost membru al Biroului socialist internațional. A fost unul dintre liderii Partidului socialist britanic; în 1916, după ce Conferința de partid de la Salford l-a condamnat pentru poziția sa social-șovinistă față de războiul imperialist, Hyndman s-a retras din partid. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie și a sprijinit intervenția împotriva Rusiei Sovietice. — 172.

J

Jansson, Wilhelm (1877—1923) — participant la mișcarea socialistă germană, oportunist, de naționalitate suedez. Din 1905 pînă în 1919 a fost unul din redactorii ziarului „Correspondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands“. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. La sfîrșitul lunii martie (începutul lunii aprilie) 1917, cînd V. I. Lenin, în drum din Elveția spre Rusia, a trecut prin Germania, Jansson a căutat să se întâlnească cu el și cu alți emigranți politici ruși, dar a fost refuzat. Începînd din 1919 a fost atașat al misiunii suedeze la Berlin. — 96.

Jordania, N. N. (Kostrov) (1870—1953) — social-democrat, unul dintre liderii menșevicilor din Caucaz. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a aderat formal la grupul menșevicilor-partițiți, dar în realitate i-a sprijinit pe lichidatori. În 1914 a colaborat la revista lui Troțki „Borba“. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Tiflis; în anii 1918—1921 a fost șeful guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia; din 1921 — emigrant alb. — 421.

K

Kalinin, M. I. (1875—1946) — eminent activist al partidului comunist și al Statului sovietic, membru de partid din 1898. A activat în primele cercuri marxiste ilegale muncitorești și în „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ întemeiată de V. I. Lenin la Petersburg. A participat activ la prima revoluție rusă. A desfășurat muncă de partid la Petersburg, Tiflis, Revel, Moscova și în alte orașe din Rusia. A fost supus, în repetate rînduri, măsurilor de represiune ale guvernului țarist. În 1912, la Conferința a VI-a (de la Praga), a fost ales membru supleant al C.C., iar apoi a fost cooptat

în Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. A fost unul dintre organizatorii ziarului „Pravda”. În timpul revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a fost unul din conducătorii acțiunilor de luptă ale muncitorilor și soldaților din Petrograd, membru al Comisiei executive a Comitetului din Petersburg. A participat activ la insurecția armată din octombrie 1917 din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost primar, apoi comisar pentru problemele gospodărești ale orașului Petrograd. Din 1919 a fost președintele Comitetului Executiv Central din Rusia, din 1922 președintele Comitetului Executiv Central al U.R.S.S., iar din 1938 președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Din 1919 a fost membru al C.C., iar din 1926 membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. În 1944 i s-a conferit titlul de Erou al Muncii Socialiste. A scris multe lucrări cu privire la construcția socialistă și educația comunistă. — 249, 256.

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — a făcut parte din partidul bolșevic din 1901. În anii reacțiunii a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatorii, otzoviști și troțkiști. În 1915, fiind arestat, a declarat în fața tribunalului țarist că se deține de lozinca bolșevică a înfrîngerii guvernului țarist în războiul imperialist. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului orientate spre revoluția socialistă. În octombrie 1917 a publicat împreună cu Zinoviev în ziarul semi-menșevic „Novaia Jizn” o declarație în care arăta că nu este de acord cu hotărîrea Comitetului Central cu privire la insurecția armată, divulgînd astfel planurile partidului. După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de posturi de răspundere. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 a fost adeptul formării unui guvern de coaliție la care să participe menșevicii și socialiștii-revoluționari, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții”, iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic troțkisto-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar, deoarece nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimat în partid. În 1934, pentru activitate antipartinică a fost pentru a treia oară exclus din partid. — 81, 82, 141—146, 253, 367—368.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre liderii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; la început a fost marxist, dar mai târziu a devenit renegat al marxismului, ideolog al centrismului (kautskismului), una dintre cele mai periculoase și mai dăunătoare variante ale oportunismului. A fost redactor al revistei „Die Neue Zeit”, publicație teoretică a social-democrației germane.

A intrat în mișcarea socialistă în 1874. Concepțiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism, neomalthusianism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și,

sub influența lor, a trecut la marxism, dar încă din acea perioadă a manifestat oscilări spre oportunism, lucru pentru care K. Marx și F. Engels l-au criticat cu asprime. În ultimele două decenii ale secolului trecut a scris o serie de lucrări în legătură cu unele probleme ale teoriei marxiste: „Doctrina economică a lui Karl Marx“, „Problema agrară“ etc., care, deși conțin greșeli, au jucat un rol pozitiv în propagarea marxismului. Mai târziu, în 1910—1911, Kautsky a trecut pe pozițiile oportunismului. În timpul războiului imperialist mondial, Kautsky s-a situat pe pozițiile centrismului, camuflând social-șovinismul sub paravanul unei frazeologii internaționaliste. Este autorul teoriei reacționare a ultraimperialismului. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kautsky a luat în mod fățiș atitudine împotriva revoluției proletare și a dictaturii clasei muncitoare, împotriva Puterii sovietice.

În lucrările „Falimentul Internaționalei a II-a“, „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“, „Statul și revoluția“, „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“ și în alte lucrări, V. I. Lenin a făcut o critică nimicitoare kautskismului. — 40, 57—58, 75, 77, 89, 94, 110, 112, 118, 129, 148, 165, 166, 174, 175, 178, 182, 217, 246, 372, 446, 450, 472, 473.

Kerenski, A. F. (n. 1881) — socialist-revoluționar. Deputat în Duma a IV-a de stat. În Dumă s-a alăturat un timp grupului trudovicilor și a fost președintele acestui grup. În anii războiului imperialist mondial — defensist inveterat. După revoluția burgheză-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiției, ministru de război și ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez și comandant suprem. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice; în 1918 a fugit peste graniță. În prezent trăiește în S.U.A., unde desfășoară o propagandă antisovietică. — 1—2, 6, 7, 8, 13, 14, 18, 19, 20, 24, 26, 27—28, 30, 31—32, 36, 56, 58, 62, 69, 70, 75, 90, 154, 158, 171, 189, 221, 222, 231, 250, 264, 295, 311, 354, 487.

Klestov — vezi Angarski, N. S.

Kokovov, V. N. (1853—1943) — unul dintre oamenii politici de seamă ai Rusiei țariste, conte. În anii 1904—1914 (cu o întrerupere de scurtă durată) a fost ministru de finanțe, iar din 1911 a deținut în același timp și postul de președinte al Consiliului de Miniștri. În timpul războiului imperialist mondial s-a îndelencit cu afaceri bancare de mari proporții. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 225.

Kohn, F. I. (1864—1941) — unul dintre cei mai vechi militanți ai mișcării muncitorești revoluționare poloneze, la care a participat începând din 1882. Din 1904 a fost membru al P.P.S., iar din 1906 membru al C.C. al „leviței“-P.P.S. A fost supus în repetate rânduri represiunilor din partea guvernului țarist, iar din 1907 s-a aflat în emigrație. După revoluția burgheză-democratică din februarie a venit în Rusia, iar în 1918 a intrat în partidul bolșevic. A dus muncă de

partid în Ucraina și la Moscova. În anii 1922—1923 a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, iar în anii 1924—1935 membru al Comisiei internaționale de control a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. În anii 1925—1928 a fost redactor al ziarului „Krasnaia Zvezda”, apoi al ziarului „Raboceaia Gazeta”. În anii care au urmat a lucrat la Comisariatul poporului pentru învățămînt, a fost președintele Comitetului unional al radiodifuziunii, redactor al revistei „Nașa Strana”. A scris o serie de articole, broșuri și cărți cu privire la mișcarea revoluționară. — 277.

Konovalov, A. I. (n. 1875) — mare fabricant de textile din Rusia. Deputat în Duma a IV-a de stat, unul dintre organizatorii așa-zisului bloc al progresiștilor. În 1915—1916 a fost vicepreședinte al Comitetului central pentru industria de război. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al industriei și comerțului, iar apoi locțiitorul lui Kerenski, șeful guvernului provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 225.

Kosovski, V. (Levinson, M. I.) (1870—1941) — unul dintre întemeietorii și liderii Bundului, membru al C.C. al acestuia. A fost redactor-șef al ziarului „Die Arbeiterstimme”, organul central al Bundului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a colaborat la revista „Nașa Zarea” și la ziarul „Luci”, organele de presă ale menșevicilor-lichidatori. În timpul războiului imperialist mondial a fost social-șovinist, s-a situat pe poziții germanofile. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; după revoluție a emigrat și a activat în organizațiile Bundului din Polonia. În 1939 a plecat în S.U.A. — 121—122.

Kostrov — vezi Jordania, N. N.

Kovalevski, M. M. (1851—1916) — istoric, om politic de orientare burghezo-liberală. Din 1880 — profesor la Universitatea din Moscova. A fost deputat în Duma I de stat din partea guberniei Harkov, iar ulterior membru al Consiliului de stat. Unul dintre fondatorii Partidului reformelor democratice, care avea o orientare mai de dreapta decît cadeții.

Kovalevski este autorul lucrărilor: „Proprietatea funciară comunitară, cauzele, evoluția și urmările descompunerii ei”, „Studiu asupra originii și dezvoltării familiei și a proprietății”, „Originea democrației moderne”, „Sociologia” etc. — 207, 226, 230.

Krîmov, M. D. (n. 1881) — membru al partidului bolșevic din 1907, muncitor. Din martie pînă în august 1917 a fost președinte al fracțiunii bolșevice din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a dus muncă de partid și pe tărîm economic în Siberia și la Moscova. — 328.

L

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost unul dintre liderii lichidatorilor. A luat parte la Blocul antipartinic din august. În anii războiului imperialist mondial a aderat la centriști. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști, care au editat revista „Internațional”. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat și în diferite organizații economice. — 256.

Lașevici, M. M. (1884—1928) — membru al partidului bolșevic din 1901; a dus muncă de partid la Odesa, Nikolaev, Ekaterinburg și în alte orașe. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost secretar, apoi președinte al fracțiunii bolșevice din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat și în armată. În 1925—1926 a fost un militant activ al „noii opoziții”; pentru participare la opoziția troțkistă a fost exclus din partid de către Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., iar apoi reintegrat. — 328.

Lazzari, Constantino (1857—1927) — militant al mișcării socialiste italiene. În 1882 a fost unul dintre întemeietorii Partidului muncitoresc italian, în 1892 — unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian și chiar din același an membru al C.C. al acestui partid. În anii 1912—1919 a fost secretar general al Partidului socialist italian. În anii războiului imperialist mondial a fost centrist, unul dintre conducătorii curentului maximalist (centrist) din partid. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a pronunțat pentru sprijinirea Statului sovietic, a participat la lucrările congreselor al II-lea și al III-lea ale Internaționalei Comuniste. În 1922 a rupt-o din punct de vedere organizatoric cu reformiștii, dar n-a fost în stare să se separe definitiv de ei. În 1926 a fost arestat; a murit curînd după eliberarea din închisoare. — 176.

Ledebour, Georg (1850—1947) — social-democrat german, din 1900 pînă în 1918 a fost deputat în Reichstag din partea social-democrației germane. În anii războiului imperialist mondial s-a pronunțat pentru restabilirea legăturilor internaționale. A participat la Conferința de la Zimmerwald, a aderat la dreapta zimmerwaldiană. În 1916, după sciziunea din rîndurile social-democrației germane, a aderat la „Grupul social-democrat al muncii” din Reichstag, care a alcătuit în 1917 nucleul principal al „Partidului social-democrat independent din Germania”, partid centrist. Acest partid îi sprijinea pe șoviniștii fățiși. În anii 1920—1924 a condus o mică grupare independentă în Reichstag. În 1931 a aderat la partidul muncitoresc socialist. După venirea lui Hitler la putere a emigrat în Elveția. — 174, 175, 372.

Legien, Karl (1861—1920) — social-democrat de dreapta german, unul dintre liderii sindicatelor germane, revizionist. Din 1890 a fost președinte al Comisiei generale a sindicatelor germane. Din 1903 a fost secretar, iar din 1913 președinte al Secretariatului internațional al sindicatelor. Din 1893 pînă în 1920 (cu unele întreruperi) a fost deputat în Reichstag din partea social-democrației germane. În anii războiului imperialist mondial — social-șovinist inveterat. În 1919—1920 a fost membru al Adunării naționale a Republicii de la Weimar. A luptat împotriva mișcării revoluționare a proletariatului. — 94, 175.

Lenin (Ulianov, V. Ilin, N. Lenin), V. I. (1870—1924) — date biografice. — 8, 14, 24, 28, 30, 32, 34, 36, 40, 49, 50, 59—60, 73, 80—81, 83, 99, 115, 133, 187, 190, 195, 208, 217, 219, 226, 227, 242, 267, 280, 283, 392, 446, 471.

Levi (Hartstein), Paul (1883—1930) — social-democrat german, de profesie avocat. A participat la Conferința de la Zimmerwald (1915), a fost membru al grupului elvețian al zimmerwaldienilor de stînga, a făcut parte din „Uniunea Spartacus“. La Congresul de constituire al Partidului Comunist din Germania a fost ales în C.C. al partidului. A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. În 1920 a fost ales în Reichstag din partea P.C.G. În P.C.G. s-a situat pe o poziție de extremă dreaptă. În februarie 1921 a ieșit din C.C. al P.C.G., iar în aprilie a fost exclus din partidul comunist pentru activitate fracționistă antipartinică. Ulterior s-a reîntors în partidul social-democrat. Lenin a făcut o apreciere asupra poziției lui P. Levi în 1922 în lucrarea „Însemnările unui publicist“, capitolul al III-lea (Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 197—201). — 122—123, 179, 231.

Liebknecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale; unul dintre conducătorii aripii de stînga a social-democrației germane; de profesie avocat.

A luptat activ în rîndurile social-democrației împotriva oportunistului și militarismului. În 1912 a fost ales deputat în Reichstag. În anii războiului imperialist mondial a luptat împotriva sprijinirii „propriului“ guvern în războiul prădalnic. La 2 decembrie 1914 a fost singurul deputat din Reichstag care a votat împotriva alocării creditelor de război. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii grupului „Die Internationale“, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus“, iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus“. În 1916 a fost condamnat la muncă silnică pentru propagandă antimilitaristă. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania s-a aflat, împreună cu R. Luxemburg, în fruntea avangărzii revoluționare a muncitorilor germani. A fost redactor al ziarului „Die Rote Fahne“, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania și conducătorii insurecției muncitorilor berlinezi din ianuarie 1919. După înăbușirea insurecției a fost ucis în mod bestial de bandele lui Noske. Apreciind activitatea lui K. Liebknecht, Lenin scria: „Acest nume

este... simbolul conducătorului devotat intereselor proletariatului, simbolul devotamentului față de revoluția socialistă... El simbolizează lupta neîmpăcată împotriva imperialismului, nu în vorbe, ci în fapte..." (Opere, vol. 28, București, Editura politică, 1959, p. 433—434). — 94, 108, 114, 123, 175, 181, 206, 227, 231, 233, 234, 235, 358, 361, 473.

Lindhagen, Karl (1860—1946) — om politic suedez, la început liberal, iar din 1909 social-democrat. Începând din 1897 a fost deputat în Riksdag (parlamentul Suediei), iar în anii 1903—1930 primar al orașului Stockholm. În anii războiului mondial imperialist s-a situat pe poziții internaționaliste. În 1917 a fost unul din organizatorii Partidului social-democrat de stînga din Suedia, care în 1919 s-a afiliat la Internaționala Comunistă. S-a pronunțat împotriva Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, fapt pentru care în 1921 a fost exclus din partidul comunist; s-a reîntors în partidul social-democrat. — 123, 176, 231, 378.

Lipkin, F. A. — vezi Cerevanin, N.

Longuet, Jean (1876—1938) — militant al Partidului socialist francez și al Internaționalei a II-a, publicist; fiul lui Charles Longuet și al lui Jenny Marx. A colaborat activ la presa socialistă franceză și internațională. În anii războiului imperialist mondial a condus minoritatea centrist-pacifistă a Partidului socialist francez. În 1914 și 1924 a fost ales membru în Camera deputaților din Franța. A fost unul dintre fondatorii (1916) și redactorii ziarului socialist „Le Populaire”. A condamnat intervenția militară străină împotriva Rusiei Sovietice. Din 1920 — unul dintre liderii aripii centriste a Partidului socialist francez. În deceniul al 4-lea s-a pronunțat pentru unitatea de acțiune între socialiști și comuniști împotriva fascismului, a făcut parte din organizațiile internaționale de luptă împotriva fascismului și războiului. — 89, 113, 118, 129, 174, 446, 473.

Loriot, Ferdinand (1870—1930) — socialist francez. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste; la Conferința de la Kiental a aderat la stînga zimmerwaldiană. În anii 1920—1927 a făcut parte din Partidul Comunist Francez. A fost delegat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste. În ianuarie 1925, la Congresul al IV-lea al P.C.F., s-a ridicat împotriva hotărîrilor Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste; în 1927 a fost exclus din partidul comunist ca oportunist de dreapta. — 122, 175, 231.

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — revoluționar de profesie, eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea revoluționară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolșevic. A făcut parte din redacțiile ziarelor bolșevice „Vpered”, „Proletarii” și „Novaia Jizn”. În anii reacțiunii s-a îndepărtat de marxism, a făcut parte din grupul antipartinic

„Vpered“ și a propagat ideea îmbinării marxismului cu religia. În timpul războiului imperialist mondial, Lunacearski s-a situat pe poziții internaționaliste. Când s-a întors în Rusia în 1917, a aderat la grupul „interraioniștilor“, împreună cu care a fost primit în partid la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost, până în 1929, comisar al poporului pentru învățământ, iar apoi președinte al Comitetului științific de pe lângă C.E.C. al U.R.S.S. Începând din 1930 a fost academician. În august 1933 a fost numit reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Spania. Publicist, dramaturg, a scris o serie de lucrări în domeniul artei și literaturii. — 277.

Lurie, M. A. — vezi Larin, I.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii stîngi a Internaționalei a II-a. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului social-democrat din Polonia; a luptat împotriva naționalismului din rîndurile mișcării muncitorești poloneze. Începând din 1897 a participat în mod activ la mișcarea social-democrată germană, a combătut bernsteinismul și millerandismul. A luat parte la prima revoluție rusă (la Varșovia). În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, Luxemburg a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori.

De la începutul războiului imperialist mondial s-a situat pe o poziție internaționalistă. A fost unul dintre inițiatorii creării în Germania a grupului „Die Internationale“, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus“, iar mai târziu în „Uniunea Spartacus“. După revoluția din noiembrie 1918 din Germania a participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1919 a fost arestată și ucisă în mod bestial de bandele lui Noske. Lenin, care o aprecia foarte mult pe Rosa Luxemburg, a criticat în repetate rînduri greșelile ei, ajutînd-o astfel să adopte o poziție justă. — 120, 175, 176, 439.

Lvov, G. E. (1861—1925) — prinț, mare moșier, fruntaș al zemstvelor, cadet. În perioada războiului imperialist mondial a fost președinte al Uniunii zemstvelor din Rusia, iar apoi unul dintre președinții Uniunii generale a zemstvelor și orașelor — organizație a burgheziei imperialiste și a moșierimii. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost, din martie pînă în iulie, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor interne în guvernul provizoriu burghez. A fost unul dintre organizatorii masacrării muncitorilor și soldaților din Petrograd în zilele lui iulie 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb; a participat la organizarea intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice. — 13, 18, 21, 22, 25, 33, 51, 56, 69, 70, 71, 90, 104, 107, 115, 131, 137, 139, 153, 156, 166, 218, 260, 285, 288, 318, 339, 353, 477, 484.

M

MacDonald, James Ramsay (1866—1937) — om politic englez, unul dintre fondatorii și liderii Partidului laburist independent și ai Partidului laburist. A promovat o politică ultraoportunistă, a propagat teoria colaborării între clase și a integrării treptate a capitalismului în socialism. La începutul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții pacifiste, iar apoi a pășit pe calea sprijinirii fățișe a burgheziei imperialiste. În anii 1918—1920 a încercat să împiedice lupta muncitorilor englezi care se ridicaseră împotriva intervenției antisovietice; a promovat o politică de scindare a clasei muncitoare. În 1924 și 1929—1931 a deținut postul de prim-ministru. Guvernul laburist MacDonald a reprimat mișcarea de eliberare națională din coloniile engleze și a promovat o politică antimuncitorească. În anii 1931—1935, MacDonald s-a aflat în fruntea așa-numitului „guvern național”, a cărui politică o stabileau conservatorii. — 89, 113, 118, 174.

MacLean, John (1879—1923) — militant de seamă al mișcării muncitorești engleze, de profesiune învățător. Înainte de războiul imperialist mondial s-a alăturat aripii de stînga a Partidului socialist britanic și a devenit unul dintre liderii lui în Scoția. În timpul războiului s-a situat pe poziții internaționaliste, a desfășurat o propagandă revoluționară și antirăzboinică susținută, a fost unul dintre organizatorii și conducătorii unor demonstrații de masă și greve ale muncitorilor (inclusiv în fabricile de armament), fapt pentru care a fost pus de nenumărate ori sub urmărire de către guvernul englez. În aprilie 1916 a fost ales în conducerea Partidului socialist britanic. În ultimii ani ai vieții a părăsit activitatea politică. — 176, 235, 271.

Malinovski, R. V. (1876—1918) — provocator, agent al ohranei din Moscova. În 1906 a aderat în scopuri meschine la mișcarea muncitorească. Începînd din 1907 a furnizat de bunăvoie informații poliției, iar în 1910 a devenit agent secret al ohranei țariste. A deținut o serie de posturi importante în partidul bolșevic; în 1912, la Conferința de la Praga a P.M.S.D.R., a fost ales membru al C.C. Folosindu-se de serviciile ohranei țariste a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat din partea curiei muncitorești a guberniei Moscova. În 1914, spre a nu fi demascată, și-a depus mandatul de deputat și s-a ascuns în străinătate. În 1918 s-a întors în Rusia Sovietică, a fost deferit justiției și împușcat în baza unei sentințe a Tribunalului suprem al C.E.C. din Rusia. — 81.

Mandelberg, V. E. (n. 1870) — în anii 1894—1896 a lucrat ca medic la Petersburg; a fost arestat pentru propagandă social-democrată desfășurată în rîndurile muncitorilor din uzine și, după ce a stat 3 ani la închisoare, a fost deportat pe termen de 4 ani în Siberia răsăriteană. A participat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. ca delegat din partea Uniunii din Siberia, făcînd parte din minori-

tatea iskriștilor ; după congres a devenit menșevic. A fost deputat în Duma a II-a de stat. — 277.

Manuilov, A. A. (1861—1929) — economist burghez rus, reprezentant de seamă al partidului cadet, unul dintre redactorii ziarului „Russkie Vedomosti“. În anii 1905—1911 a fost rector al Universității din Moscova, în anii 1907—1911 membru al Consiliului de stat, în 1917 ministru al instrucțiunii publice în guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat ; întorcându-se din emigrație, a fost profesor la diferite instituții de învățământ superior sovietice. Autor al unei serii de lucrări în domeniul economiei. — 69.

Martov, L. (Tederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost lichidator, redactor al ziarului „Golos Soțial-Demokrata“ ; a luat parte la Conferința antipartinică din august (1912). În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a aflat în fruntea grupului menșevicilor-internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania, unde a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Soșialisticeskii Vestnik“. — 89, 122, 174, 180, 208, 228, 277, 310, 342.

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietor al comunismului științific, gânditor genial, conducător și învățător al proletariatului internațional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)“. Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92). — 41, 46, 77, 112, 126, 134, 140, 141, 165, 181, 247, 291—293, 306, 347, 360, 369, 384, 402, 415, 419, 487.

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat, autor al unei serii de scrieri în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menșevici ; a susținut programul lor de municipalizare a pământului. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar s-a situat pe poziții lichidatoriste, iar în perioada războiului imperialist mondial s-a manifestat ca social-șovinist. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din viața politică și a dus o activitate pedagogică și științifică. Din 1929 a fost academician. — 421.

Mavrin, I. F. (n. 1894) — membru al partidului bolșevic din 1913, muncitor. În 1914 a făcut parte din Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. În aprilie 1917 — membru al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost în Armata Roșie, apoi a lucrat în domeniul economic. — 328.

Merrheim, Alphonse (1881—1925) — lider sindical francez, sindicalist; din 1905 — unul dintre conducătorii federației metalurgiștilor și ai Confederației generale a muncii din Franța. La începutul războiului imperialist mondial a fost unul dintre conducătorii aripii de stînga a mișcării socialiste în Franța, care s-a ridicat împotriva social-șovinismului și a războiului imperialist; a participat la Conferința de la Zimmerwald, a aderat la dreapta zimmerwaldiană. La sfîrșitul anului 1916 a trecut pe poziții centrist-pacifiste, iar la începutul anului 1918 pe pozițiile social-șovinismului și reformismului fățiș. A avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. — 175, 178.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. A fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, președinte al Comitetului Central al acestui partid și redactor al ziarului „Reci”, organul central al cadeților. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat. În 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez; a promovat o politică de continuare a războiului imperialist „pînă la victoria finală”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice și un militant activ al emigrației albe. — 11, 13, 16, 17, 20, 22, 24, 25, 26, 28, 36, 42, 47, 50, 51, 52, 53, 56, 58, 62, 69, 70, 71, 73—74, 75, 78, 82, 83, 90, 123, 127, 131, 143, 160, 180, 201, 207, 210, 213—214, 215, 220, 221, 222, 223, 226, 228, 230, 232, 241, 242, 264, 285, 288, 295, 301, 303, 308, 309, 311, 318, 320, 330, 334, 335, 354, 357, 368, 396, 409, 431, 441, 475, 476, 484.

Miron — vezi Cernomazov, M. E.

Modigliani, Vittorio Emanuele (1872—1947) — unul dintre cei mai vechi membri ai Partidului socialist italian, reformist, de profesie avocat. În anii 1913—1926 — membru al Camerei deputaților. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. A participat la conferințele de la Zimmerwald și Kiental, a luat atitudine împotriva stîngii zimmerwaldiene. În 1926 a emigrat în Franța, a fost redactor al ziarului „Rinascita Socialista”, organul de presă al emigranților reformiști italieni. S-a reîntors în patrie după izgonirea trupelor germano-fasciste. — 174.

Müller, Gustav (1860—1921) — social-democrat de dreapta elvețian, ofițer. Din 1911 — membru al Consiliului național. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste, a luptat împotriva mișcării zimmerwaldiene. În 1918—1919 a fost președintele Partidului social-democrat din Elveția. — 179.

Münzenberg, Wilhelm (1889—1940) — participant la mișcarea muncitorească din Elveția și Germania, de profesie muncitor cizmar. În 1910 s-a mutat din Germania în Elveția. A fost conducătorul Organizației social-democrate a tineretului din Elveția (1914—1917) și redactor al organului ei de presă, ziarul „Freie Jugend”; în anii 1915—1919 a fost secretar al Internaționalei socialiste a tineretului

și redactor al organului ei de presă, ziarul „Jugend-Internationale“. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. Din 1916 — membru în conducerea Partidului social-democrat din Elveția. întorcându-se în Germania, a devenit membru al Partidului Comunist din Germania. În anii 1919—1921 a fost secretar al Internaționalei Comuniste a Tineretului. A fost delegat la congresele al II-lea, al III-lea, al IV-lea și al VI-lea ale Internaționalei Comuniste. Din 1924 — deputat în Reichstag. Membru al C.C. al P.C.G. După venirea la putere a fasciștilor în Germania a emigrat în Franța. În deceniul al 4-lea, încheind un bloc cu troșkiștii și cu alte elemente oportuniste, a luat atitudine împotriva tacticii de front unic muncitoresc și popular antifascist promovate de partidele comuniste; a fost scos din C.C. al P.C.G. și în 1939 exclus din partid. — 179.

Muranov, M. K. (1873—1959) — bolșevic, de profesiune muncitor lăcătuș. Membru al P.M.S.D.R. din 1904; a dus muncă de partid la Harkov. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Harkov, a făcut parte din fracțiunea bolșevică din Dumă. A colaborat la ziarul bolșevic „Pravda“. În noiembrie 1914 a fost arestat împreună cu ceilalți deputați bolșevici pentru activitate revoluționară îndreptată împotriva războiului imperialist și deportat, în 1915, în ținutul Turuhan. În anii 1917—1923 a lucrat în cadrul aparatului C.C. al P.C. (b) din Rusia. La congresele al VI-lea, al VIII-lea și al IX-lea ale partidului a fost ales în Comitetul Central. Din 1922 până în 1934 a fost membru al Comisiei centrale de control a P.C. (b) al U.R.S.S. — 81.

N

Napoleon I (Bonaparte) (1769—1821) — împărat al Franței (1804—1814 și 1815). — 440, 469.

Natanson (Bobrov), M. A. (1850—1919) — reprezentant al narodnicismului revoluționar, ulterior socialist-revoluționar. A intrat în mișcarea revoluționară în 1869. A fost unul din fondatorii partidului „Zemlea i volea“; în 1893 a participat activ la crearea partidului „Narodnoe pravo“. De la începutul secolului al XX-lea, membru al partidului socialiștilor-revoluționari, a făcut parte din C.C. al acestui partid. În timpul războiului mondial imperialist s-a situat pe o poziție internaționalistă inconsecventă, a manifestat șovăieli în direcția centrismului. A fost unul dintre organizatorii și liderii partidului socialiștilor-revoluționari de stînga. În 1918 a condamnat rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga împotriva Puterii sovietice. — 121, 277, 310.

Nekrasov, N. V. (n. 1879) — deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Tomsk; profesor universitar, cadet. În 1917 a făcut parte din guvernul provizoriu burghez ca ministru al căilor de comunicație, ministru fără portofoliu și ministru de fi-

nanțe. În vara anului 1917 s-a retras din partidul cadet. În timpul Puterii sovietice a lucrat în Uniunea centrală a cooperativelor. — 209, 210.

Nepenin, A. I. (1871—1917) — viceamiral al flotei țariste. În iulie 1916 a fost numit comandant al flotei din Marea Baltică. La 4 martie 1917 a fost ucis de către marinarii răsculați. — 42, 76.

Nerman, Ture (n. 1886) — social-democrat de stînga suedez, poet și scriitor. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, a aderat la stînga zimmerwaldiană. În anii 1916—1918 — prim-redactor al ziarului „Politiken“, organul de presă al opoziției de stînga din Partidul social-democrat din Suedia. În anii 1917—1929 a făcut parte din Partidul Comunist din Suedia. În 1929 a fost exclus din partidul comunist ca oportunist de dreapta. Ulterior s-a reîntors în partidul social-democrat. — 123.

Nicolaie I (Romanov) (1796—1855) — împărat al Rusiei (1825—1855). — 160.

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei, a domnit din 1894 pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. A fost executat la 17 iulie 1918, la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în urma unei hotărîri a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din regiunea Ural. — 1, 4, 16, 41, 42, 53, 65, 66, 69, 71, 73, 90, 135, 153, 160, 214, 215, 217, 218, 250, 263, 266—267, 298, 301, 314, 334, 353, 394, 400, 408, 410, 440, 486.

Noghin, V. P. (1878—1924) — revoluționar de profesie, iar apoi activist sovietic de seamă pe linie de partid și de stat. A intrat în P.M.S.D.R. în 1898, a dus muncă de partid în Rusia și în străinătate, a fost agent al ziarului „Iskra“. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a făcut parte din rîndurile bolșevicilor. A participat activ la revoluția din 1905—1907. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales în Comitetul Central. A fost supus, în repetate rînduri, măsurilor de represiune ale guvernului țarist. În anii reacțiunii a manifestat șovăieli împăciuitoariste față de menșevicii lichidatori. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost vicepreședinte, iar apoi președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost ales comisar al poporului pentru comerț și industrie; în noiembrie 1917 a fost adept al creării unui guvern de coaliție la care să participe menșevicii și socialiștii-revoluționari. Începînd din 1918 a deținut posturi de răspundere în aparatul de stat și în cel economic. — 370, 376, 446.

Novih, G. E. — vezi Rasputin, G. E.

P

Panneckoek, Anthony (1873—1960) — social-democrat olandez. În 1907 a fost unul dintre fondatorii ziarului „De Tribune“, organ al aripii de stînga a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda, aripă care în 1909 a constituit Partidul social-democrat din Olanda (partidul „tribuniștilor“). Începînd din 1910 s-a aflat în strînsă legătură cu social-democrații de stînga din Germania și a colaborat activ la publicațiile lor. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, a participat la editarea revistei „Vorbote“, organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1921 a fost membru al Partidului Comunist din Olanda și a participat la lucrările Internaționalei Comuniste. S-a situat pe o poziție ultrastîngistă, sectară. În 1921, Panneckoek s-a retras din partidul comunist și curînd după aceea a încetat să mai desfășoare o activitate politică susținută. — 41, 77, 176.

Peatakov, G. L. (1890—1937) — membru al partidului bolșevic din 1910. A dus muncă de partid în Ucraina și în străinătate. În anii 1915—1917 s-a situat pe o poziție antileninistă în problema dreptului națiunilor la autodeterminare și în alte probleme importante ale politicii partidului. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Comitetului din Kiev al P.M.S.D. (b) din Rusia, s-a ridicat împotriva liniei partidului, orientată spre revoluția socialistă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din guvernul sovietic al Ucrainei și a deținut o serie de alte funcții de răspundere. În perioada încheierii păcii de la Brest s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga“. În timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) a fost adept al platformei lui Troțki. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1928 a fost reprimat în partid, iar în 1936 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — 439, 441.

Petrovski, G. I. (1878—1958) — unul dintre cei mai vechi participanți la mișcarea muncitorească revoluționară, bolșevic, ulterior eminent activist de partid și de stat. Membru al P.M.S.D.R. din 1897. În timpul primei revoluții ruse — unul dintre conducătorii mișcării muncitorești din Ekaterinoslav (azi Dnepropetrovsk). Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor guberniei Ekaterinoslav, a făcut parte din fracțiunea bolșevică din Dumă. În noiembrie 1914 a fost arestat împreună cu ceilalți deputați bolșevici pentru activitate revoluționară îndreptată împotriva războiului imperialist și deportat, în 1915, în ținutul Turuhan. În timp ce se afla în deportare și-a continuat activitatea revoluționară. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. În anii 1917—1919 a fost comisar al poporului pentru afacerile interne al R.S.F.S.R., din 1919 pînă în 1938 a fost președintele C.E.C. al Ucrainei; după înființarea U.R.S.S. — vicepreședinte al C.E.C. al U.R.S.S.; în anii 1938—1940 — vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. În anii

1926—1939 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. Începînd din 1940 — director adjunct al Muzeului Revoluției al U.R.S.S. — 81.

Pflüger, Paul Bernhard (n. 1865) — social-democrat de dreapta elvețian. În anii 1898—1923 a fost membru al Consiliului municipal din Zürich, deținînd, totodată, funcțiile de consilier cantonal (1899—1920) și de membru al Consiliului național (1911—1917). În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. — 179.

Platten, Friedrich (Fritz) (1883—1942) — social-democrat de stînga, apoi comunist elvețian. În timpul primei revoluții ruse din 1905—1907 a desfășurat activitate revoluționară la Riga. Din 1908 — secretar al casei de ajutor a emigranților ruși din Elveția; în anii 1912—1918 — secretar al Partidului social-democrat din Elveția. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, a participat la conferințele de la Zimmerwald și Kiental; adept al stîngii zimmerwaldiene. În aprilie 1917 a fost principalul organizator al călătoriei lui V. I. Lenin din Elveția în Rusia. În 1919 a luat parte la organizarea Internaționalei Comuniste; membru în Biroul Internaționalei Comuniste. A colaborat la revista „Internaționala Comunistă”. A fost unul dintre organizatorii Partidului Comunist din Elveția, în anii 1921—1923 secretar al acestui partid. În 1923 a condus în U.R.S.S. comuna agricolă a muncitorilor elvețieni, iar apoi a lucrat la Institutul agrar internațional și la Institutul pedagogic de limbi străine din Moscova. — 96, 122—123, 180, 226, 231, 272.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — militant de seamă al mișcării muncitorești ruse și internaționale, primul propagator al marxismului în Rusia. În 1883 a creat la Geneva prima organizație marxistă rusă, grupul „Eliberarea muncii”. Plehanov a luptat împotriva narodnicismului și a combătut revizionismul din mișcarea muncitorească internațională. La începutul primului deceniu al secolului nostru a făcut parte din redacția ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”.

În anii 1883—1903, Plehanov a scris o serie de lucrări care au avut un rol important în apărarea și propagarea concepției materialiste despre lume. Dar încă de pe atunci au început să se manifeste la Plehanov greșeli serioase, care au constituit germele concepțiilor sale menșevice de mai târziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de oportunism, iar mai târziu s-a alăturat menșevicilor. În perioada revoluției ruse din 1905—1907 s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziții menșevice. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machiști și împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menșevicilor-partiții. În timpul războiului imperialist mondial a trecut pe poziții social-șoviniste. Întors în Rusia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Plehanov

s-a situat în fruntea grupului „Edinstvo“, grup de extremă dreaptă al menșevicilor-defensiști, și a luat atitudine împotriva bolșevicilor, împotriva revoluției socialiste, considerînd că în Rusia nu s-au copt condițiile pentru trecerea la socialism. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă, dar nu a participat la lupta împotriva Puterii sovietice.

Dînd o înaltă prețuire lucrărilor filozofice ale lui Plehanov și rolului său în răspîndirea marxismului în Rusia, V. I. Lenin îl critica, în același timp, cu asprime pentru abaterile de la marxism și pentru gravele lui greșeli în activitatea politică. — 14, 20, 22, 90, 95, 113, 118, 119, 120, 141, 148, 165, 166, 171, 175, 182, 205, 207, 216—218, 219, 220, 222, 232, 233, 234—235, 247, 304—307, 311—312, 316—317, 320, 333, 342, 358, 361, 371, 374, 378, 403, 438, 450, 467, 471, 472, 476.

Pokrovski, N. N. (n. 1865) — om de stat al Rusiei țariste. Începînd din 1904 a fost director al departamentului impunerilor fiscale, apoi ministru adjunct al finanțelor; din 1914 — membru al Consiliului de Stat. A fost ultimul ministru țarist al afacerilor externe. — 225.

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului. În timpul războiului imperialist mondial a fost social-șovinist. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat; în străinătate a colaborat la „Dni“, săptămînalul lui Kerenski, în coloanele căruia s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — 6, 13, 14, 20, 22, 60, 90, 171, 175, 181.

Pressemanne, Adrien (n. 1879) — socialist francez. În 1912 a fost reprezentant permanent al Partidului socialist francez în Biroul socialist internațional. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. — 89, 174.

Protopopov, A. D. (1866—1918) — mare moșier și fabricant, octombrist, deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat. În 1916 a fost numit, cu sprijinul lui Rasputin, ministru al afacerilor interne. A fost unul dintre inspiratorii reacțiunii și fondatorul ziarului ultrareacționar „Russkaia Volea“. În timpul revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a încercat să înăbușe prin forța armelor insurecția armată a muncitorilor și soldaților din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. A fost executat în baza unei sentințe a Ceka. — 229.

R

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primul deceniu al secolului al XX-lea a participat la mișcarea social-democrată din Galiția, Polonia și Germania; a colaborat la publicațiile social-democraților de stînga germani. În anii războiului imperialist mon-

dial s-a situat pe poziții internaționaliste, manifestînd însă șovăieli în direcția centrismului; a adoptat o poziție greșită în problema dreptului națiunilor la autodeterminare. În partidul bolșevic a intrat în 1917. În perioada încheierii păcii de la Brest s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga“. Din 1923 a fost un participant activ al opoziției troțkiste, fapt pentru care în 1927 Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid. În 1930 a fost reprimat, iar în 1936 a fost din nou exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 176, 179.

Raev, P. — unul dintre redactorii săptămînalului parizian „Libertaire“, de naționalitate rus. La începutul lunii martie 1917 a fost condamnat la un an închisoare și 1000 de franci amendă pentru editarea și difuzarea proclamației „Imposons la paix!“ („Să impunem pacea!“). — 235.

Rasputin (Novîh), G. E. (1872—1916) — aventurier, se bucura de o mare influență la curtea lui Nicolaie al II-lea. Se trăgea dintr-o familie de țărani din gubernia Tobolsk. În 1907, dîndu-se drept „călugăr sfînt“ și „profet“, a reușit să cîștige încrederea familiei imperiale. „Rasputinismul“ a constituit expresia cea mai evidentă a obscurantismului, bigotismului și descompunerii morale, caracteristice vîrfurilor guvernante din Rusia țaristă. Rasputin a fost ucis la Petrograd de către un grup de monarhiști, care au încercat prin această acțiune să salveze prestigiul monarhiei și să înăbușe revoluția în creștere. — 12, 25, 301, 486.

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — a intrat în mișcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste, a colaborat la ziarele menșevice. La Congresul al VI-lea al partidului (1917) a fost primit în rîndurile P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în mișcarea sindicală; a fost unul dintre organizatorii Institutului K. Marx și F. Engels și director al acestui institut pînă în 1931. În februarie 1931 a fost exclus din rîndurile P.C. (b) al U.R.S.S. pentru sprijinul dat menșevicilor în activitatea lor contrarevoluționară. — 277.

Reichesberg, Naum (1869—1928) — din 1892 profesor de economie politică și statistică la Universitatea din Berna, originar din Rusia. Membru al Partidului socialist elvețian, reformist. În 1917 a fost membru al Comitetului Executiv pentru repatrierea emigranților politici ruși care locuiau în Elveția. Autor al unei serii de lucrări în probleme de statistică, politică comercială și în domeniul legislației cu privire la protecția muncii. — 277.

Renaudel, Pierre (1871—1935) — unul dintre liderii reformiști ai Partidului socialist francez. În anii 1902—1914 a fost redactor al ziarului „Le Peuple“, iar în anii 1914—1920 redactor al ziarului „L'Humanité“; în anii 1914—1919 și 1924 a fost membru al Cămelei deputaților. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat

pe poziții social-șoviniste. În 1927 s-a retras de la conducerea partidului socialist, iar în 1933 a fost exclus din partid. Mai târziu a organizat un mic grup neosocialist. — 94, 172.

Rivet, Charles — ziarist burghez, în 1917 a fost corespondent la Petrograd al ziarului burghez francez „Le Temps”. — 70.

Rîkov, A. I. (1881—1938) — membru al partidului bolșevic din 1899. A participat la congresele al III-lea și al IV-lea (de unificare) ale P.M.S.D.R. În perioada reacțiunii s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de lichidatori, otzoviști și troțkiști. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului, orientată spre revoluția socialistă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rânduri împotriva politicii leniniste a partidului; în noiembrie 1917 s-a declarat pentru formarea unui guvern de coaliție la care să participe menșevicii și socialiștii-revoluționari; alături de alți oportuniști, a semnat declarația de demisie din Comitetul Central și din Consiliul Comisarilor Poporului; în 1928 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din partid. În 1937 a fost exclus din partid pentru activitate anti-partinică. — 369.

Rodicev, F. I. (n. 1856) — moșier din Tver, fruntaș al zemstvelor, unul dintre liderii partidului cadet, membru al C.C. al acestui partid. A fost deputat în cele patru Dume de stat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost numit de guvernul provizoriu burghez comisar pentru problemele Finlandei. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 47, 440, 441.

Rodzeanko, M. V. (1859—1924) — mare moșier, unul dintre liderii partidului octombriștilor, monarhist. Din martie 1911 a fost președinte al Dumei a III-a de stat, iar apoi al Dumei a IV-a de stat. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a organizat centrul contrarevoluționar, Comitetul provizoriu al Dumei de stat, iar apoi „Consiliul privat” al membrilor Dumei de stat. A fost unul dintre organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fugit la Denikin și a încercat să unească toate forțele contrarevoluționare în lupta împotriva Puterii sovietice, apoi a emigrat. — 24.

Roland-Holst, Henriette (1869—1952) — socialistă olandeză de stînga, scriitoare. A activat pe linia organizării asociațiilor de femei, a aderat la aripa stîngă a social-democraților olandezi, care, începînd din 1907, s-au grupat în jurul ziarului „De Tribune” și au constituit în 1909 Partidul social-democrat din Olanda. La începutul războiului imperialist mondial s-a situat pe o poziție centristă, iar după aceea a trecut alături de internaționaliști, a participat la editarea revistei „Vorbote”, organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1927 a făcut parte din Partidul Comunist din Olanda și a participat la lucrările Internaționalei Comuniste. În 1927

s-a retras din partidul comunist ; ulterior a trecut pe pozițiile socialismului creștin. — 176.

Romanov, A. N. (1904—1918) — fiul ultimului împărat rus, Nicolaie al II-lea. — 4, 68, 198.

Romanov, M. A. (1878—1918) — mare duce, fratele ultimului împărat rus, Nicolaie al II-lea. — 4, 19—20, 65, 66, 68, 71, 90, 198.

Romanov, N. N. (1856—1929) — mare duce, unchiul ultimului împărat rus, Nicolaie al II-lea. La începutul primului război mondial a fost comandant suprem al armatei ruse. În august 1915 a fost înlăturat din acest post și numit comandant suprem al armatei din Caucaz și guvernator al Caucazului. A fost numit din nou comandant suprem al armatei la abdicarea lui Nicolaie al II-lea de la tron, însă, sub presiunea muncitorilor și soldaților, n-a fost confirmat de guvernul provizoriu. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fugit în Franța, unde apărea în cercurile monarhiste în rolul de pretendent la tronul Rusiei. — 71.

Romanovii — dinastia țarilor și împăraților ruși care au domnit din 1613 până în 1917. — 1, 4, 12, 17, 25, 31, 71, 153.

Rozenfeld — vezi Kamenev, L. B.

Rühle, Otto (n. 1874) — social-democrat de stînga german, publicist și pedagog. Din 1912 — deputat în Reichstag. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste ; în Reichstag a votat împotriva creditelor de război. În 1919 a intrat în Partidul Comunist din Germania. După sciziunea din rîndurile comunistilor germani, la începutul anului 1920 a luat parte la constituirea Partidului Muncitoresc Comunist din Germania. Ulterior a fost exclus din Partidul Comunist din Germania pentru activitatea sa oportunistă îndreptată împotriva unității partidului și a revenit în partidul social-democrat. — 175.

S

Saltikov-Șcedrin, M. E. (*Șcedrin, N.*) (1826—1889) — mare scriitor satiric rus, democrat-revoluționar. — 290.

Samailov, F. N. (1882—1952) — bolșevic, de profesie muncitor textilist. Membru al P.M.S.D.R. din 1903. A participat activ la prima revoluție rusă ; a dus muncă de partid la Ivanovo-Voznesensk. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor guberniei Vladimir ; a făcut parte din fracțiunea bolșevică. În noiembrie 1914 a fost arestat împreună cu ceilalți deputați bolșevici pentru activitate revoluționară îndreptată împotriva războiului imperialist și deportat, în 1915, în ținutul Turuhan. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a deținut diferite funcții în aparatul de partid și de stat la Ivanovo-Voznesensk. După Revoluția Socialistă din

Octombrie a activat în Ucraina și la Moscova. Din 1921 — membru în C.E.C. din Rusia; din 1922 a lucrat în Comisia centrală de control a P.C. (b) din Rusia și la Institutul de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.C. (b) din Rusia; a fost vicepreședintele Asociației unionale a vechilor bolșevici; în anii 1937—1941 — director al Muzeului Revoluției al U.R.S.S. — 81.

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii oportuniste de extremă dreaptă a social-democrației germane. Din 1903 a făcut parte din fracțiunea social-democrată a Reichstagului. Din 1911 — membru al conducerii Partidului social-democrat din Germania. În anii războiului imperialist mondial s-a manifestat ca social-șovinist inveterat. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din așa-zisul Consiliu al împuterniciților poporului, a fost inspiratorul agitației pogromiste împotriva membrilor organizației „Spartacus”. În februarie—iunie 1919 a condus guvernul de coaliție al Republicii de la Weimar; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mișcării muncitorești germane din anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viața politică activă. — 11, 94, 113, 375, 378, 379, 472, 473.

Schmid, Jacques (n. 1882) — social-democrat elvețian. Din 1911 — redactor al ziarului social-democrat elvețian „Neue Freie Zeitung”. A fost membru al conducerii Partidului social-democrat din Elveția. În timpul războiului imperialist mondial a combătut social-șovinismul, dar începînd din 1917 s-a situat pe poziții centrist-pacifiste, iar apoi a trecut definitiv de partea aripii de dreapta a social-democrației elvețiene și a devenit un adversar înverșunat al revoluției și dictaturii proletariatului. — 89.

Schneider, Friedrich (n. 1886) — social-democrat elvețian, publicist. Din 1912 a fost secretar al sindicatului muncitorilor din comerț și transporturi din Basel. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centrist-pacifiste. Din 1916 a fost secretar al organizației social-democrate din Basel. A fost colaborator activ, iar în anii 1917—1920 redactor-șef al ziarului social-democrat „Basler Vorwärts”. Mai tîrziu s-a situat pe o poziție dușmănoasă față de mișcarea comunistă elvețiană și internațională. În anii 1919—1939 și 1941—1951 a fost membru al Consiliului național. Începînd din 1937 a lucrat în domeniul asigurărilor sociale pentru muncitori. — 89.

Sembat, Marcel (1862—1922) — unul dintre liderii reformiști ai Partidului socialist francez, ziarist. Din 1893 — membru al Camerei deputaților. În timpul războiului imperialist mondial — social-șovinist. Din august 1914 pînă în septembrie 1917 a fost ministru al lucrărilor publice în „guvernul apărării naționale”, guvern imperialist al Franței. În februarie 1915 a participat la Conferința de la Londra a socialiștilor din țările Antantei, convocată în scopul unirii lor pe baza unui program social-șovinist. — 94, 172.

Serrati, Giacinto Menotti (1872—1926) — militant de seamă al mișcării muncitorești italiene, unul dintre conducătorii Partidului socialist italian; împreună cu Lazzari și alții a condus aripa lui centristă. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, în anii 1915—1923 a fost director al ziarului „Avanti!”, organul central al partidului socialist. A participat la conferințele de la Zimmerwald și Kiental. După înființarea Internaționalei Comuniste a insistat ca Partidul socialist italian să intre în această organizație. A fost șeful delegației italiene la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste; în timpul discutării celor 21 de condiții pentru primirea în Internaționala Comunistă s-a pronunțat împotriva rupturii totale cu reformiștii. Poziția greșită a lui Serrati a fost criticată de V. I. Lenin. Ulterior și-a lichidat greșelile centriste și în 1924, aflându-se în fruntea fracțiunii „adeptilor Internaționalei a III-a”, a intrat în Partidul Comunist Italian, unde a activat intens până la sfârșitul vieții. — 176.

Skobolev, M. I. (1885—1939) — începînd din 1903 a luat parte la mișcarea social-democrată în rîndurile menșevicilor, de profesiune inginer. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea curiei ruse din Transcaucazia. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost vicepreședinte al Sovietului din Petrograd și vicepreședinte al C.E.C. în prima legislatură; din mai pînă în august 1917 a fost ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a îndepărtat de menșevici, a lucrat în sistemul cooperăției, iar apoi la Comisariatul poporului pentru comerțul exterior. Începînd din 1922 a fost membru al P.C. (b) din Rusia și a ocupat funcții de răspundere în sectorul economic; în 1936—1937 a lucrat la Comitetul unional al radio-difuziunii. — 30, 32—33, 36, 37, 74, 77, 89, 91, 172, 229, 237, 301.

Snowden, Philip (1864—1937) — om politic englez. În anii 1903—1906 și 1917—1920 a fost președinte al Partidului laburist independent, reprezentant al aripii lui de dreapta. Din 1906 — membru al parlamentului. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste și s-a pronunțat pentru o coaliție cu burghezia. În cabinetul MacDonald din 1924, precum și în cel din 1929—1931 a fost cancelar al trezoreriei. Adversar înverșunat al comunismului. — 89, 174.

Stauning, Thorwald August Marinus (1873—1942) — om de stat danez, unul dintre liderii de dreapta ai social-democrației daneze și ai Internaționalei a II-a, publicist. Din 1906 — membru al parlamentului danez. Din 1910 — președinte al Partidului social-democrat danez și al fracțiunii sale din parlament. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste și a avut o orientare progermană. În anii 1916—1920 a fost ministru fără portofoliu în guvernul burghez al Danemaricii. Ulterior s-a aflat în fruntea guvernului social-democrat și a guvernelor de coaliție formate

din radicali burghezi și social-democrați de dreapta. — 172, 176, 376, 378.

Steklov, I. M. (1873—1941) — revoluționar de profesie ; a început să participe la mișcarea social-democrată în 1893. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a colaborat la ziarul „Soțial-Demokrat“, Organul Central al P.M.S.D.R., precum și la „Zvezda“ și „Pravda“, ziare ale bolșevicilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a situat pe pozițiile „defensismului revoluționar“ ; ulterior a trecut la bolșevici. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al C.E.C. din Rusia și al C.E.C. al U.R.S.S., redactor al ziarului „Izvestiia V.Ț.I.K.“, al revistei „Sovetskoe Stroitelstvo“, iar din 1929 vicepreședinte al Comitetului pentru problemele științifice de pe lângă C.E.C. al U.R.S.S. A scris o serie de lucrări în legătură cu istoria mișcării revoluționare. — 105, 107, 108, 117, 125, 126, 129, 132, 136, 139, 143, 144, 149, 150, 159, 160, 172, 213, 214, 230, 237, 245, 253, 301, 351.

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — om de stat al Rusiei țariste, mare moșier. În anii 1906—1911 — președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacție politică în care pedeapsa cu moartea a fost ră folosită ca mijloc de înăbușire a mișcării revoluționare (reacțiunea stolîpinistă din anii 1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară cu scopul de a crea gospodării chiaburești, care să constituie un reazem al absolutismului țarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida absolutismul cu ajutorul cîtorva reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei și al moșierilor, a suferit un eșec total. În 1911, Stolîpin a fost asasinat la Kiev de socialistul-revoluționar Bogrov, agent al ohranei. — 18, 42, 62, 69, 153, 428.

Ström, Fredrik (1880—1948) — social-democrat suedez de stînga, scriitor și publicist. În anii 1911—1916 — secretar al Partidului social-democrat din Suedia. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În anii 1918—1920 — redactorșef al ziarului „Folkets Dagblat Politiken“. În anii 1921—1924 — secretar al Partidului Comunist din Suedia. În 1924 a aderat la grupul oportunist al lui Höglund, a părăsit partidul comunist și în 1926 s-a reîntors în partidul social-democrat. A scris cartea „I stormig tid“ („În timp de furtună“), Stockholm, 1942, în care unul din capitole „Lenin la Stockholm“, cuprinde amintiri despre sosirea lui Lenin, la 31 martie (13 aprilie) 1917, la Stockholm și convorbirea avută cu V. I. Lenin. — 97, 123, 176, 231, 378.

§

Șagov, N. R. (1882—1918) — participant activ la mișcarea revoluționară, bolșevic, deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Kostroma, de profesiune muncitor țesător. În Dumă a făcut

parte din fracțiunea bolșevică. În 1914 a fost arestat împreună cu ceilalți membri ai fracțiunii bolșevice din Dumă pentru activitate revoluționară îndreptată împotriva războiului și deportat, în 1915, în Siberia, de unde s-a întors în 1917. — 81.

Șcedrin, N. — vezi Saltîkov-Șcedrin, M. E.

Șingarev, A. I. (1869—1918) — cadet, fruntaș al zemstvei, de profesiune medic. Din 1907 — membru al C.C. al partidului cadet. Deputat în Dumele a II-a și a III-a de stat din partea guberniei Voronej și în Duma a IV-a de stat din partea orașului Petersburg; unul dintre liderii fracțiunii cadeților din Dumă. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 — ministru al agriculturii în prima formație a guvernului provizoriu burghez și ministru de finanțe în a doua formație. — 13, 69, 204, 236, 273, 278, 320, 321, 386, 425, 426, 427, 432.

Șulghin, V. V. (n. 1878) — moșier, deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Volinia. Monarhist și naționalist inveterat, redactor al ziarului „Kievleanin“, organ al naționaliștilor ruși. În 1917 a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii „armatei“ albgardiste „de voluntari“, a sprijinit pe generalii contrarevoluționari Alekseev, Denikin și Vranghel; ulterior a emigrat în străinătate, unde a continuat lupta împotriva Puterii sovietice. În deceniul al 3-lea al secolului nostru s-a retras din viața politică. În prezent este cetățean al U.R.S.S. — 475, 476.

T

Teodorovici, I. A. (1875—1940) — social-democrat; și-a început activitatea revoluționară în 1895; a făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ din Moscova. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolșevic. În 1905 — membru al redacției ziarului „Proletarii“, Organul Central al bolșevicilor. În anii 1905—1907 — membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. Ulterior, pînă în 1917, a activat la Moscova, Petersburg, Smolensk, Siberia. După Revoluția Socialistă din Octombrie — comisar al poporului pentru aprovizionare; în anii războiului civil a făcut parte din detașamentele de partizani care au luptat împotriva lui Kolceak; din 1920 a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru agricultură. În 1928—1929 a săvîrșit în activitatea sa greșeli oportuniste de dreapta. În anii 1928—1930 a fost secretar general al Internaționalei țărănești, director al Institutului agrar internațional; în anii următori a fost redactor-șef al editurii asociației foștilor deportați politici, redactor responsabil al revistei „Katorga i Ssilka“. — 157.

Tereșcenko, M. I. (n. 1888) — mare fabricant de zahăr rus, milionar. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost

ministru de finanțe, iar apoi ministru al afacerilor externe în guvernul provizoriu burghez; a promovat cu asiduitate politica imperialistă de continuare a războiului „pînă la victoria finală”. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb; a fost unul dintre organizatorii contrarevoluției și intervenției militare împotriva Statului sovietic. — 62, 225, 302, 479.

Treves, Claudio (1868—1933) — unul dintre liderii reformiști ai Partidului socialist italian. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea Partidului socialist italian (1922) a devenit unul dintre liderii Partidului socialist unitar, partid reformist. — 89, 174.

Trier, Gerson (n. 1851) — social-democrat danez, de profesie învțător. A condus aripa stîngă din Partidul social-democrat danez, a luptat împotriva politicii conciliatoare a conducerii reformiste a partidului. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În septembrie 1916 s-a ridicat împotriva hotărîrii congresului Partidului social-democrat danez cu privire la participarea unor reprezentanți ai săi la guvernul burghez al Danemaricii și în semn de protest a părăsit partidul. — 176, 376, 378.

Troelstra, Piter Jelles (1860—1930) — militant al mișcării muncitorești olandeze, socialist de dreapta. A fost unul dintre întemeietorii (în 1894) și liderii Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. La începutul acestui secol a trecut pe poziții ultraoportuniste. A luptat împotriva aripii stîngi a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda, aripă care, începînd din 1907, s-a grupat în jurul ziarului „De Tribune” și a constituit, în 1909, Partidul social-democrat din Olanda. În timpul războiului imperialist mondial s-a manifestat ca social-șovinist de orientare germanofilă. V. I. Lenin a criticat cu asprime politica oportunistă a lui Troelstra, pe care l-a calificat drept un model de „conducător venal, oportunist, care slujește burghezia și înșală pe muncitori” (Opere, vol. 30, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 19). — 172.

Troțki (Bronștein), L. D. (1879—1940) — dușman înveterat al leninismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, camuflîndu-se sub masca „nefracționismului”, s-a situat de fapt pe pozițiile lichidatorilor. În 1912 a organizat Blocul antipartinic din August. În perioada războiului imperialist mondial s-a situat pe o poziție centristă, a luptat împotriva lui V. I. Lenin în problemele războiului, păcii și revoluției. Întorcîndu-se din emigrație după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniștilor” și, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, a fost primit în rîndurile partidului bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de funcții de răspundere.

În 1918 a luat poziție împotriva păcii de la Brest, iar în 1920—1921 s-a aflat în fruntea opoziției în discuția cu privire la sindicate; începând din 1923 a dus o înverșunată luptă fracționistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului; a propagat ideea imposibilității victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascând troțkismul ca pe o deviere mic-burgheză în partid, l-a zdrobit din punct de vedere ideologic și organizatoric. În 1927, Troțki a fost exclus din partid, în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetățenia sovietică. În timp ce se afla în străinătate a continuat lupta împotriva Statului sovietic și a partidului comunist, împotriva mișcării comuniste internaționale. — 180, 206, 208, 228, 230, 256, 271.

Tuleakov, I. N. (n. 1877) — muncitor, social-democrat, menșevic, deputat în Duma a IV-a de stat din partea Regiunii Oastea Donului. — 76.

Turati, Filippo (1857—1932) — militant al mișcării muncitorești italiene, unul dintre organizatorii Partidului socialist italian (1892) și lider al aripii lui drepte, reformiste. În 1896 a fost ales în parlament, unde a condus grupul socialiștilor reformiști. În perioada războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea Partidului socialist italian (în 1922) a trecut în fruntea Partidului socialist unitar, de orientare reformistă. În 1926 a emigrat din Italia fascistă, stabilindu-se în Franța. — 89, 113, 118, 129, 174, 178.

Tyszka, Jan (Joghibes, Leo) (1867—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești poloneze și germane. A fost unul dintre întemeietorii Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania și membru al Conducerii centrale a acestui partid. A luptat împotriva revizionismului din mișcarea muncitorească internațională, a combătut naționalismul și a susținut ideea necesității unei lupte comune a proletariatului polonez și rus. A luat parte activă la revoluția din 1905—1907. A participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., la care a fost ales în Comitetul Central. În anii reacțiunii, Tyszka, deși a condamnat pe lichidatori, totuși, într-o serie de cazuri, s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de ei. În 1912 a luat atitudine împotriva hotărârilor Conferinței de la Praga. În timpul războiului imperialist mondial, Tyszka, aflându-se în Germania, a participat la activitatea social-democrației germane, situându-se pe poziții internaționaliste; a fost unul dintre organizatorii „Uniunii Spartacus”. În anii 1916—1918 s-a aflat în închisoare. După ce a fost eliberat de către revoluția din noiembrie 1918, a luat parte la înființarea Partidului Comunist din Germania și a fost ales secretar al Comitetului Central al acestui partid. Arestat în martie 1919, a fost asasinat în închisoarea din Berlin. — 176.

T

Federbaum, I. O. — vezi Martov, L.

Tereteli, I. G. (1882—1959) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, defensist. În mai 1917 a intrat în guvernul provizoriu burghez ca ministru al poștelor și telegrafului, iar după evenimentele din iulie a fost ministru de interne, unul dintre inspiratorii prigoanei pogromiste dezlănțuite împotriva bolșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Tereteli a fost unul dintre conducătorii guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia. După victoria Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — 108, 115, 117, 125, 126, 129, 132, 136, 139, 143, 144, 149, 150, 159, 160, 172, 174, 175, 181, 188—189, 208, 229, 237, 264, 294, 319, 320, 342, 351, 355, 398, 406, 409, 474—478.

U

Ustinov, A. M. (1879—1937) — a participat la mișcarea revoluționară începînd din 1901; în anii 1906—1917 a fost socialist-revoluționar, în 1917—1918 socialist-revoluționar de stînga, iar din 1920 membru al P.C. (b) din Rusia. În anii 1908—1917 s-a aflat în emigrație în Elveția și Franța, în 1917 a fost membru al Comitetului executiv pentru repatrierea emigranților politici ruși care locuiau în Elveția. În anii 1917—1920 a fost membru al C.E.C. din Rusia, iar din 1921 a lucrat în diplomație. — 277.

V

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc din Belgia, președinte al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a, s-a situat pe o poziție ultraoportunistă. În timpul războiului imperialist mondial s-a manifestat ca social-șovinist; a făcut parte din guvernul burghez. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a venit în Rusia ca să facă agitație pentru continuarea războiului imperialist. Vandervelde a avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie, a sprijinit organizarea intervenției militare împotriva Rusiei Sovietice; a depus eforturi susținute pentru refacerea Internaționalei a II-a. În anii 1925—1927 a fost ministru de externe în guvernul regal al Belgiei; a participat la încheierea acordurilor de la Locarno (1925), îndreptate împotriva U.R.S.S. A luptat activ împotriva creării frontului unic antifascist al comuniștilor și socialiștilor. A scris o serie de cărți și broșuri, în care, după cum arată V. I. Lenin, „eclectismul mic-burghez” se ridică „împotriva marxismului, sofistica împotriva dialecticii, reformismul filistin împotriva revoluției proletare” (Opere, vol. 28, București, Editura politică, 1959, p. 318). — 178.

Vedernikov, A. S. (1880—1919) — muncitor, membru al partidului bolșevic din 1897. A dus muncă de partid la Tomsk, Moscova, Perm și alte orașe ale Rusiei. A participat activ la prima revoluție rusă. A fost delegat la Congresul al V-lea (de la Londra) și la Conferința a VII-a (din aprilie) ale P.M.S.D. (b) din Rusia. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Moscova. În octombrie 1917 — membru al Comitetului militar-revoluționar din Moscova și șef al statului-major al Gărzii roșii. În 1918 — comisar al uzinelor din Vîksa și Kulebaki, gubernia Nijni-Novgorod. — 406.

W

Wijnkoop, David (1877—1941) — social-democrat de stînga olandez, mai tîrziu comunist. În 1907 a fost unul dintre fondatorii, iar apoi redactor-șef al ziarului „De Tribune“, organ al aripii stîngi a Partidului muncitoresc social-democrat olandez. În 1909 a fost unul dintre întemeietorii și președintele Partidului social-democrat din Olanda, care în 1918 a luat denumirea de Partidul Comunist din Olanda. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, a colaborat la revista „Vorbote“, organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. A fost unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Olanda și s-a situat pe o poziție de extremă stîngă, sectară. În anii 1918—1925 și începînd din 1929 a fost deputat în parlamentul olandez. La Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste a fost ales în Comitetul Executiv al acesteia. În 1925 s-a ridicat împotriva hotărîrilor Internaționalei Comuniste în problema colonială, sindicală etc., fapt pentru care în 1926 a fost exclus din partidul comunist. În 1930 și-a recunoscut greșelile și a fost reprimat în partid; în 1935 a fost ales în Comitetul Central. — 176.

Wilhelm al II-lea (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat al Germaniei și rege al Prusiei (1888—1918). — 16, 90, 91, 181, 191, 201, 203, 214, 216, 217, 234, 244, 266, 272, 279, 285, 298, 302, 314, 334, 375, 400, 410.

Williams, T. Russell — socialist englez, membru al Partidului laborist independent din Anglia. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții antimilitariste; a criticat politica conducătorilor Internaționalei a II-a. — 175.

Wilton, Robert — ziarist burghez; în 1917 a fost corespondent al ziarului conservator englez „The Times“ la Petrograd. — 24, 25, 26—27, 29, 30, 70, 75—76, 210.

Z

Zasulici, V. I. (1849—1919) — militantă de seamă a mișcării narodnice, iar mai tîrziu a mișcării social-democrate din Rusia. A luat parte la crearea și la activitatea grupului „Eliberarea muncii“. În-

cepînd din 1900 a făcut parte din redacția ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a alăturat lichidatorilor, iar în timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă. — 90, 333.

Zinoviev (Radomîlski), G. E. (1883—1936) — a făcut parte din partidul bolșevic din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigrație, a făcut parte din redacția ziarelor „Proletarii” și „Soțial-Demokrat”, Organul Central al partidului. În anii reacțiunii a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori, otzoviști și troțkiști. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În perioada de pregătire și de îmfăptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a manifestat șovăieli, s-a ridicat împotriva insurecției armate. Publicarea de către Kamenev și Zinoviev în ziarul semimenșevic „Novaia Jizn” a unei declarații în care se exprima dezacordul lor cu hotărîrea adoptată de Comitetul Central cu privire la insurecția armată a constituit o divulgare a planurilor partidului. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a declarat pentru formarea unui guvern de coaliție din care să facă parte menșevicii și socialiștii-revoluționari; în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții”, iar în 1926 unul dintre conducătorii blocului anti-partinic troțkist-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1928 a fost reprimit, dar în 1932 a fost iarăși exclus. A fost primit din nou în 1933. În 1934 a fost exclus pentru a treia oară din partid pentru activitatea sa antipartinică. — 121—122, 124, 133, 179, 190, 216, 229, 234, 271, 281, 446.

Zurabov, A. G. (1873—1920) — social-democrat; și-a început activitatea revoluționară în 1892. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost bolșevic; în 1906 a aderat la menșevici. În anii războiului imperialist mondial a fost menșevic-internaționalist. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a întors din emigrație, a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat în Transcaucazia împotriva menșevicilor și a dașnacilor și a militat pentru instaurarea Puterii sovietice și pentru stabilirea unor legături strînse cu Rusia Sovietică. — 228, 271.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(Martie — aprilie 1917)

*Martie—aprilie
1917*

Lenin locuiește la Zürich ; de la 3 (16) aprilie — la Petrograd.

Martie, 2 (15)

În timp ce se află la Zürich, Lenin primește primele știri despre revoluția burghezo-democratică din februarie din Rusia și ia măsuri pentru a se înapoia cât mai grabnic în patrie.

Lenin expediază o telegramă lui G. E. Zinoviev la Berna prin care îl înștiințează despre revoluția din Rusia și-l roagă să vină neîntârziat la Zürich.

Lenin trimite Inesei Armand la Clarens manifestul „Gegen die Lüge der Vaterlandsverteidigung“ („Împotriva minciunii despre apărarea patriei“); manifestul fusese editat în numele grupului zimmerwaldienilor elvețieni și cu participarea lui Lenin ; o informează despre victoria revoluției din februarie în Rusia.

*Martie, după
2 (15)*

Lenin trimite lui M. Țhakaia la Geneva o carte poștală prin care îl informează despre revoluția rusă și despre pregătirile sale în vederea plecării în Rusia.

*Între 2 și 6
(15 și 19)
martie*

Într-o telegramă adresată lui I. S. Ganețki la Stockholm, Lenin îl anunță că-i trimite o scrisoare foarte importantă și îl roagă să confirme telegrafic primirea acestei scrisori.

Lenin expediază lui I. S. Ganețki o scrisoare conspirativă și fotografia sa, rugându-l să organizeze întoarcerea sa ilegală în Rusia sub înfățișarea unui suedez surdo-mut.

Martie, 3 (16)

Lenin citește în ziare telegramele oficiale cu privire la revoluția din Rusia.

Intr-o scrisoare adresată Aleksandrei Kollontai la Cristiania (Oslo), Lenin face o apreciere asupra revoluției din februarie și trasează tactica bolșevicilor.

Martie, 4 (17)

Lenin trimite Aleksandrei Kollontai la Cristiania o scrisoare prin care o înștiințează că lucrează la „Schița tezelor din 4 (17) martie 1917” cu privire la sarcinile principale ale momentului și tactica partidului, cu privire la necesitatea extinderii muncii de organizare a maselor pentru pregătirea cuceririi puterii de către Sovietele de deputați ai muncitorilor.

Lenin scrie „Schița tezelor din 4 (17) martie 1917” cu privire la sarcinile proletariatului revoluționar și ale partidului său în revoluție și o trimite la Stockholm și Cristiania pentru a servi drept călăuză bolșevicilor care pleacă în Rusia.

*Martie, 4—22
(martie, 17—
aprilie, 4)*

Lenin își notează extrase din ziarele străine „The Times”, „L'Humanité”, „Neue Zürcher Zeitung”, „Berliner Tageblatt”, „Frankfurter Zeitung”, „Vossische Zeitung”, „Le Temps”, „The Manchester Guardian”, „Neue Freie Presse”, „Corriere della Sera” ș.a. din perioada 4—22 martie (17 martie—4 aprilie), care conțin știri cu privire la revoluția din februarie din Rusia.

Martie, 5 (18)

Lenin sosește duminică dimineața în marele centru muncitoresc La Chaux-de-Fonds din Elveția și la ora 2 p.m. prezintă, la clubul muncitoresc, referatul (în limba germană) despre Comuna din Paris și perspectivele de dezvoltare ale revoluției ruse („Va urma revoluția rusă calea Comunei din Paris?”). Înainte de a ține referatul discută cu membrii grupului local al bolșevicilor.

Intr-o scrisoare (carte poștală) adresată Inesei Armand la Clarens, Lenin o înștiințează că s-a întors de la La Chaux-de-Fonds și o roagă, dacă pleacă în Rusia, să se intereseze ce posibilități ar avea el să se întoarcă în Rusia prin Anglia.

Lenin primește și citește pentru a-și da avizul schița broșurii de popularizare „Avem nevoie de țară?”, scrisă de A. M. Kollontai. Broșura n-a fost publicată.

Martie, 6 (19)

Lenin scrie o scrisoare lui V. A. Karpinski la Geneva, comunicându-i planul său de a se întoarce ilegal în Rusia prin Anglia și Olanda cu

acte pe numele lui V. A. Karpinski ; îl roagă ca, în cazul când e de acord, să pornească neîntârziat la realizarea acestui plan.

Într-o convorbire telefonică cu I. F. Armand și într-o scrisoare adresată acesteia, Lenin o anunță că e ferm hotărât să plece imediat în Rusia, că prin Anglia nu este posibil să treacă și că intenționează să se întoarcă în țară prin Germania.

Lenin trimite prin Stockholm la Cristiania o telegramă bolșevicilor care pleacă în Rusia, în care dă indicații cu privire la tactica partidului în revoluție.

*Martie, după
6 (19)*

Lenin scrie o declarație pentru ziarul „Volksrecht“ în legătură cu denaturarea în presa a telegramelor expediate de el la 6 (19) martie bolșevicilor care pleacă în Rusia. Declarația este publicată la 29 martie în ziarul „Volksrecht“ nr. 75.

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski la Geneva, Lenin aprobă planul lui L. Martov de a se obține din partea autorităților germane permisiunea pentru emigranții politici de a se întoarce în Rusia prin Germania în schimbul unor germani internați.

Martie, 7 (20)

Lenin scrie „Scrisori din depărtare. Scrisoarea întâi. Prima etapă a primei revoluții“ și o expediază prin Cristiania ziarului „Pravda“.

Lenin trimite la Cristiania o telegramă către bolșevicii care pleacă în Rusia, explicând textul telegramelor expediate la 6 (19) martie.

*Martie, după
7 (20)*

Lenin scrie o scrisoare lui V. A. Karpinski la Geneva și îi expediază manuscrisul, după toate probabilitățile, al primei „Scrisori din depărtare“ pentru a-l copia.

*Între 7 și 12
(20 și 25) martie*

Lenin scrie ciorna celei de-a cincea „Scrisori din depărtare“.

Martie, 8 (21)

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski la Geneva, Lenin îi mulțumește pentru informațiile furnizate și îl roagă ca și pe viitor să-i comunice ultimele știri ; refuză să vină la mitingul internaționalistilor ruși și elvețieni și menționează că ar dori să primească informații cu privire la ultimele știri și la cuvântările reprezentanților diferitelor curente.

Martie, 8—9
(21—22)

Lenin scrie „Scrisori din depărtare. Scrisoarea a doua. Noul guvern și proletariatul“.

Martie, 9 (22)

Lenin scrie o scrisoare lui I. S. Ganețki la Cristiania în care îl roagă să controleze dacă A. M. Kollontai a transmis două scrisori ale sale conținând articole pentru „Pravda“ („Scrisori din depărtare“); dacă scrisorile n-au fost expediate, să le transmită la Petrograd lui V. D. Bonci-Bruevici și să organizeze trimiterea regulată a ziarului „Pravda“ și informarea asupra evenimentelor din Rusia.

Într-o telegramă adresată Aleksandrei Kollontai la Cristiania, Lenin îi comunică că îi trimite a doua „Scrisoare din depărtare“.

Lenin expediază Aleksandrei Kollontai a doua „Scrisoare din depărtare“ pentru a fi transmisă ziarului „Pravda“.

Lenin scrie o scrisoare (în limba germană) redacției ziarului suedez „Socialdemokraten“. În această scrisoare, în numele C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, el o recomandă pe A. M. Kollontai drept corespondent și menționează că informațiile ei asupra evenimentelor revoluționare din Rusia merită toată încrederea.

Martie, 10 (23)

Lenin trimite secțiilor din străinătate ale bolșevicilor copii după prima și a doua „Scrisoare din depărtare“.

Lenin telegrafiază lui I. S. Ganețki la Cristiania că unele persoane nu se pot întoarce în Rusia pe cale oficială. Lenin citește în ziarul „Frankfurter Zeitung“ extrase din „Manifestul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia «Către toți cetățenii Rusiei»“ cu privire la răsturnarea țarismului; el apreciază pozitiv Manifestul.

Lenin trimite o telegramă lui I. S. Ganețki în care îl înștiințează că a citit extrase din Manifestul C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia și-l roagă să transmită telegrafic felicitări ziarului „Pravda“ în legătură cu publicarea Manifestului.

Lenin scrie o scrisoare Inessei Armand în legătură cu apariția în Rusia a Manifestului C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, o înștiințează că-i trimite copii după articolele sale („Scrisori din depărtare“), rugînd-o să le arate lui G. A. Usievici și să le expedieze la Geneva lui V. A. Karpinski și

S. N. Ravici, cu rugămintea de a le înapoia după ce le vor fi citit. O anunță că este absolut imposibil să se întoarcă în Rusia prin Anglia.

Martie, 10—11
(23—24)

Lenin scrie „Scrisori din depărtare. Scrisoarea a treia. Despre miliția proletară“.

Martie, 11 (24)

Intr-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski la Geneva, Lenin îl anunță că-i trimite copii după prima și a doua „Scrisoare din depărtare“ pentru a lua cunoștință de ele ; îl roagă să i le restituie. În scrisoare, Lenin pune în gardă împotriva blocului cu „nacealiștii“ și expune linia tactică a bolșevicilor față de celelalte partide.

Martie, înainte de 12 (25)

Lenin scrie o scrisoare lui A. V. Lunacearski în care respinge propunerea acestuia de a se organiza o consfătuire a bolșevicilor cu „vperedištii“ și subliniază că partidul bolșevic trebuie să ducă o politică independentă și principială.

Martie, nu mai târziu de 12 (25)

Lenin scrie planurile articolului „Revoluția din Rusia și sarcinile muncitorilor din toate țările“, începutul primei variante a acestui articol și întocmește un tabel cu date privind diferențierea țărănimii.

Martie, 12 (25)

Intr-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski la Geneva, Lenin îl informează despre referatul ce urmează să-l prezinte la Zürich la 14 (27) martie 1917 ; despre corespondența cu A. V. Lunacearski în legătură cu consfătuirea cu „vperedištii“ ; despre telegrama expediată în Scandinavia bolșevicilor care pleacă în Rusia ; despre tactica bolșevicilor față de celelalte partide ; face o apreciere asupra rezoluției adoptate la mitingul internaționalistilor ruși și elvețieni care s-a ținut la 9 (22) martie 1917, arătând că „sfârșitul rezoluției e bun..., dar începutul (despre democratism în general) mi s-a părut foarte prost“.

Lenin scrie planul celei de-a patra „Scrisori din depărtare“.

Lenin scrie „Scrisori din depărtare. Scrisoarea a patra. Cum să dobândim pacea ?“.

Lenin scrie articolul „Revoluția din Rusia și sarcinile muncitorilor din toate țările“. Potrivit planului lui Lenin, acest articol trebuia să constituie un apel către proletariatul internațional din partea C.C. al partidului bolșevic. Articolul a rămas neterminat.

- Martie, după
12 (25)* Lenin asistă la ședința Comitetului din Zürich pentru repatrierea emigranților politici ruși. Își exprimă convingerea fermă că muncitorii nu vor da crezare calomniei la adresa unor vechi și experimentați revoluționari dacă aceștia vor fi nevoiți să treacă prin Germania.
- Între 12 și 18
(25 și 31) martie* Lenin scrie o scrisoare Inesei Armand în care arată că în revoluția care are loc în Rusia este necesar să se distingă două etape; o înștiințază că este imposibil să se întoarcă în Rusia prin Anglia. El îi scrie că ar fi de dorit să se adune toate materialele referitoare la revoluția rusă apărute în ziarele din străinătate.
- Martie, 13 (26)* Lenin scrie o scrisoare lui G. A. Usievici.
 Lenin scrie o scrisoare lui V. A. Karpinski la Geneva, comunicându-i că i-a expediat la 12 (25) martie o scrisoare lungă și că nu are informații amănunțite cu privire la „Pravda”; îl roagă să-i trimită două broșuri ale sale: „Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R.” și „Victoria cadeților și sarcinile partidului muncitoresc”.
 La ședința Biroului din Rusia al C.C. și a Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. se dă citire telegramelor trimise de Lenin bolșevicilor care pleacă în Rusia.
- Martie, nu mai
tîrziu de 14 (27)* Lenin scrie planul și tezele scurte ale referatului „Revoluția rusă, importanța și sarcinile ei”.
- Martie, 14 (27)* Lenin prezintă la Casa poporului din Zürich, în cadrul unei întruniri a muncitorilor elvețieni, referatul „Revoluția rusă, importanța și sarcinile ei”.
 Lenin scrie o scrisoare Inesei Armand prin care o înștiințază că a primit de la V. A. Karpinski prima „Scrisoare din depărtare” și-i promite că îi va trimite cea de-a treia și cea de-a patra „Scrisoare din depărtare”.
 Lenin scrie o scrisoare lui S. N. Ravici la Geneva prin care îi comunică condițiile retipăririi manuscrisului cărții „Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă din 1905—1907”, manuscris care fusese trimis pe adresa lui V. A. Karpinski; roagă să se retipărească „Scrisorile din depărtare” pe hîrtia cea mai fină;

aprobă planul lui S. N. Ravici de a se întoarce în Rusia prin Germania după ce va fi obținut cetățenia elvețiană.

Ziarul „Pravda” anunță că a primit felicitări din partea lui Lenin.

*Mijlocul lunii
martie*

Lenin scrie apelul „Către tovarășii care zac în prizonierat”, apel care se editează în foaie volantă sub semnătura : „Redacția ziarului «Soțial-Demokrat»”.

Lenin scrie „Scrisoare de rămas bun către muncitorii elvețieni”. Scrisoarea a fost publicată la 1 mai în ziarul „Jugend-Internationale” nr. 8.

Martie, 15 (28)

Lenin trimite o telegramă lui I. S. Ganețki la Stockholm prin care îl înștiințează că nu poate accepta planul propus de acesta cu privire la întoarcerea emigranților în Rusia cu ajutorul social-democraților germani din Berlin ; propune să se obțină de la guvernul elvețian un vagon pentru călătoria pînă la Copenhaga sau să se ajungă la o înțelegere privind eliberarea, în schimbul emigranților ruși, a unor germani internați.

Lenin expediază Inesei Armand cea de-a treia și cea de-a patra „Scrisoare din depărtare”.

Martie, 16 (29)

Lenin ia note în timpul discuțiilor asupra referatului său „Revoluția rusă, importanța și sarcinile ei” și scrie schița planului cuvîntului de încheiere la acest referat.

*Martie, 16 sau
17 (29 sau 30)*

Lenin scrie autoreferatul la referatul prezentat de el la Zürich. Autoreferatul se publică la 31 martie și 2 aprilie în nr. 77 și 78 ale ziarului „Volksrecht” și la 15 aprilie în nr. 86 al ziarului „Politiken”, organul de presă al social-democraților suedezi de stînga.

*Martie, înainte
de 17 (30)*

Lenin elaborează condițiile trecerii prin Anglia a unui grup de emigranți politici sub conducerea lui Fr. Platten. Ca garanție se prevede obținerea consimțămîntului din partea guvernului englez privind publicarea în presă a acestor condiții.

Martie, 17 (30)

Lenin scrie articolul „Manoperele șovinistilor republicani”. Articolul apare la 5 aprilie în nr. 81 al ziarului „Volksrecht” și, într-o formă prescurtată, la 10 aprilie în nr. 99 al ziarului „Avanti !”.

Lenin trimite o telegramă lui I. S. Ganețki prin care îl înștiințează că-i este imposibil să se întoarcă în Rusia prin Anglia; roagă să se obțină prin Sovietul de deputați ai muncitorilor din Petrograd ca în schimbul emigranților internaționaliști ruși să fie eliberați germani internați în Rusia.

Lenin asistă la o consfătuire a reprezentanților centrelor de partid, la care S. Bagoțki, membru al Comitetului pentru repatrierea emigranților politici ruși, prezintă un raport asupra tratativelor duse cu R. Grimm. Rostește o cuvântare în care susține planul trecerii emigranților prin Germania.

Într-o scrisoare adresată lui I. S. Ganețki, Lenin scrie despre repatrierea emigranților politici ruși; se oprește amănunțit asupra situației politice din Rusia, asupra sarcinilor și tacticii partidului în revoluție; insistă să se reediteze la Petrograd ziarul „Soțial-Demokrat“, broșura „Socialismul și războiul“, revistele „Kommunist“ și „Sbornik «Soțial-Demokrata»“, precum și articolul său „Cîteva teze“.

Martie, 18 (31)

Proiectul de hotărîre elaborat de Lenin cu privire la ordinea de repatriere a emigranților în Rusia este adoptat de Colegiul din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. Hotărîrea este publicată în textul foi volante: „Procesul-verbal al adunării membrilor P.M.S.D.R., unificat de Comitetul Central, din 8 aprilie 1917“.

Lenin trimite o telegramă lui R. Grimm la Berna prin care îl înștiințează că bolșevicii au acceptat propunerea ca emigranții ruși să treacă prin Germania și îl roagă să termine cât mai repede tratativele cu guvernul german.

Lenin trimite redacției ziarelor „Avanti!“ și „Volksrecht“ articolul „Manoperele șovinistilor republicani“, pe care-l scrisese în ajun.

*Între 18 și 22
martie (31 martie
și 4 aprilie)*

Într-o scrisoare adresată Inesei Armand, Lenin o înștiințează că emigranții se pregătesc să se întoarcă în Rusia, îi comunică data la care intenționează să plece și arată că de la Stockholm va fi nevoie de un ajutor financiar pentru călătorie.

*Martie, 19
(aprilie, 1)*

Lenin trimite o telegramă lui I. S. Ganețki la Stockholm, în care îl roagă să pună la dispoziție 2 000 sau 3 000 de coroane pentru înapoierea emigranților bolșevici din Elveția în Rusia și îl anunță că miercuri, adică la 22 martie (4 aprilie), intenționează să plece cel puțin 10 emigranți.

Lenin telegrafiază lui R. Grimm că C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a acceptat planul de trecere prin Germania și a hotărât să organizeze neîntârziat plecarea în Rusia.

Lenin are o convorbire telefonică cu R. Grimm, care, după ce a primit telegrama, îi telefonează, înștiințându-l că nu va continua tratativele cu autoritățile elvețiene pînă cînd nu va primi un răspuns din partea guvernului provizoriu.

*Martie, 20
(aprilie, 2)*

Lenin participă la clubul muncitoresc „Eintracht” la o consfătuire cu social-democrații de stînga, unde se discută problema plecării în Rusia și-l roagă pe Fr. Platten să accepte de a fi împuternicit pentru ducerea tratativelor cu guvernul german în problema întoarcerii în Rusia prin Germania.

La ora 3 p.m., Lenin pleacă, împreună cu Fr. Platten, de la Zürich la Berna pentru a discuta cu R. Grimm, care dusese tratative cu ministrul plenipotențiar al Germaniei la Berna cu privire la întoarcerea emigranților în Rusia prin Germania.

Lenin discută cu R. Grimm problema întoarcerii emigranților în Rusia prin Germania. Din cauza poziției echivoce adoptate de R. Grimm, Lenin renunță la mediația acestuia și se înțelege cu Fr. Platten în privința continuării tratativelor.

*Martie, 20 sau
21 (aprilie, 2
sau 3)*

Lenin scrie o scrisoare lui V. A. Karpinski prin care îi comunică ziua în care se prevede plecarea în Rusia și îl înștiințează că i se vor trimite bani și un mandat din partea C.C. pentru a duce corespondența și a se ocupa de toate treburile; îi scrie că intenționează să editeze în limbile germană, franceză și italiană „Scrisoarea de rămas bun către muncitorii elvețieni” și îl roagă să se ocupe de difuzarea la Paris și în Elveția a „Scrisorilor din depărtare” (primele două scrisori). Lenin îl roagă, de asemenea, să se ocupe de editarea cuvîntării rostite de el la Congresul Parti-

dului social-democrat elvețian din 22 octombrie (4 noiembrie) 1916.

*Între 20 și 24
martie (2 și
6 aprilie)*

Lenin duce tratative cu A. V. Lunacearski, care sosise la Zürich, cu privire la plecarea în Rusia a „vperediştilor” cu primul grup de emigranți ruși care urmau să plece prin Germania.

Lenin conduce tratativele reprezentanților grupurilor bolșevice din străinătate cu F. Kon și M. Valetki (membri ai P.P.S.) și A. S. Martînov (menșevic) în problema plecării emigranților politici polonezi și a menșevicilor prin Germania cu primul grup de emigranți.

*Martie, 21
(aprilie, 3)*

Lenin face însemnarea : „Situția casei partidului la 1.III.1917” pe darea de seamă asupra veniturilor și cheltuielilor C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia în perioada septembrie 1914 — aprilie 1917.

Lenin scrie o scrisoare secției din Zürich a bolșevicilor prin care o informează că i s-a trimis hotărîrea Colegiului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia din 18 (31) martie cu privire la ordinea de repatriere a emigranților ruși, dă o serie de indicații în legătură cu organizarea plecării, roagă să se transmită la Geneva hotărîrea lui V. A. Karpinski și S. N. Răvici și să se comunice despre ea la Lausanne lui M. L. Góberman.

Din însărcinarea lui Lenin, Fr. Platten continuă tratativele începute de R. Grimm cu ministrul plenipotențiar al Germaniei în Elveția, Romberg, cu privire la repatrierea emigranților ruși prin Germania.

*Martie, înainte de
22 (4 aprilie)*

Întrucît se pregătea să plece în Rusia, Lenin pune în ordine arhiva partidului și arhiva sa personală.

*Martie, 22
(aprilie, 4)*

Lenin îl însărcinează pe Fr. Platten să transmită ministrului plenipotențiar al Germaniei în Elveția, Romberg, condițiile privind repatrierea emigranților ruși.

*Martie, 23
(aprilie, 5)*

Lenin telegrafiază lui I. S. Ganețki la Stockholm că a întîrziat plecarea în Rusia, deoarece menșevicii au cerut să se aștepte pînă cînd Sovietul de deputați ai muncitorilor va aproba trecerea prin Germania ; îl roagă să trimită pe unul dintre bolșevici în Finlanda sau la Petrograd pentru a duce tratative cu N. S. Ciheidze, președintele

Sovietului din Petrograd, și să afle care este părerea Biroului C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. Telegrama a fost scrisă în limba germană.

*Martie, 23—25
(aprilie, 5—7)*

Lenin face extrase din articolul lui K. Kautsky „Der Eispalast” („Palatul de gheață”), publicat în nr. 26 al revistei „Die Neue Zeit” din 30 martie 1917, cu privire la dezvoltarea revoluției în Rusia și însemnătatea ei pentru deznodământul războiului.

*Martie, 24
(aprilie, 6)*

Fr. Platten îl înștiințează pe Lenin că guvernul german permite emigranților politici să se întoarcă în Rusia prin Germania și acceptă condițiile de trecere formulate de bolșevici.

După ce au primit știrea că guvernul german acceptă condițiile de trecere prin Germania, V. I. Lenin și N. K. Krupskaja pleacă la Berna.

Lenin îi telegrafiază din Berna lui H. Guilbeaux la Geneva, anunțându-l că emigranții pleacă în Rusia la 25 martie (7 aprilie), la prînz; îl roagă să vină împreună cu Romain Rolland, Ch. Naine sau E. P. Graber pentru a semna documentele cu privire la trecerea prin Germania. Telegrama a fost scrisă în limba franceză.

Lenin telegrafiază lui V. A. Karpinski la Geneva că data plecării în Rusia a fost stabilită pentru 25 martie (7 aprilie), la prînz. Îl înștiințează că, în ceea ce-l privește pe M. Ţhakaia, cheltuielile de drum vor fi acoperite. Telegrama a fost scrisă în limba franceză.

Într-o telegramă adresată lui V. A. Karpinski, Lenin îi comunică unele rectificări la textul telegramei anterioare. Telegrama a fost scrisă în limba franceză.

Lenin telegrafiază lui V. A. Karpinski că nu e posibil să mai întîrzie plecarea spre Rusia, deoarece s-a stabilit ca întregul grup să plece din Berna la 25 martie (7 aprilie), ora 10 și 40 de minute. Telegrama a fost scrisă în limba germană.

Lenin telegrafiază lui V. A. Karpinski că s-a stabilit ca emigranții politici ruși să plece spre țară la 25 martie (7 aprilie), ora 10 și 45 de minute, din Berna; îl roagă să vină imediat la Berna. Telegrama a fost scrisă în limba germană.

- Martie, 24 sau 25*
(*aprilie, 6 sau 7*) Lenin face cunoștință cu socialistul francez F. Loriot, care a sosit la Berna împreună cu alți socialiști internaționaliști pentru a semna „Procesul-verbal cu privire la călătorie“ a emigranților politici ruși prin Germania în Rusia.
- Martie, 25*
(*aprilie, 7*) Lenin conduce o consfătuire la Casa poporului din Berna la care participă reprezentanți ai social-democraților de stînga din Franța, Germania, Elveția și Polonia; îi informează despre împrejurările repatrierii emigranților politici ruși prin Germania. În timpul consfăturii, Fr. Platten, P. Levi, F. Loriot, H. Guilbeaux și M. Bronski iau cunoștință de „Procesul-verbal cu privire la călătorie“ și scriu o declarație pentru a fi publicată în presă, în cazul cînd s-ar dezlănțui o campanie de calomnii împotriva bolșevicilor în legătură cu trecerea lor prin Germania.
- Lenin trimite la Stockholm o telegramă lui I. S. Ganețki prin care îl înștiințează că s-a stabilit ca la 26 martie (8 aprilie) să plece în Rusia 20 de emigranți și arată că e necesar ca ei să se întâlnească la Trelleborg cu K. Lindhagen și F. Ström, reprezentanții internaționaliștilor suedezi; roagă ca în momentul sosirii grupului de emigranți în Finlanda să fie chemați acolo reprezentanții Biroului C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia.
- Lenin telegrafiază lui I. S. Ganețki că s-a stabilit definitiv ca grupul de emigranți format din 40 de persoane să plece în Rusia luni 27 martie (9 aprilie). Repetă rugăminta ca K. Lindhagen și F. Ström să vină neapărat la Trelleborg. Telegrama a fost scrisă în limba germană.
- Lenin trimite o telegramă lui M. M. Haritonov la Zürich prin care îl roagă pe Fr. Platten să obțină permisiunea pentru emigranții care pleacă în Rusia de a lua alimente pentru drum. Telegrama a fost scrisă în limba germană.
- Martie, 26*
(*aprilie, 8*) Lenin începe să scrie cea de-a cincea „Scrisoare din depărtare. — Sarcinile orînduirii proletare revoluționare de stat“. Scrisoarea a rămas neîncheiată.
- Lenin prezidează la Berna o adunare a emigranților membri ai P.M.S.D. (b) din Rusia, convocată în legătură cu plecarea în Rusia. La adunare a fost citit și adoptat în unanimitate proiectul „Scrisorii de rămas bun către muncitorii elvețieni“,

scris de Lenin. Din însărcinarea adunării, Lenin semnează „Scrisoarea“.

În adunare este citit și aprobat în unanimitate procesul-verbal care cuprinde documentele legate de trecerea emigranților ruși prin Germania.

Lenin împreună cu alți participanți la adunare semnează procesul-verbal.

Lenin scrie o notă cu privire la documentele care trebuie incluse în „Procesul-verbal cu privire la călătorie“ prin Germania :

- „1) rezoluția C.C.
- 2) rezoluția menșevicilor
- 3) scrisoarea lui Grimm
- 4) condițiile...“

*Martie, nu mai
târziu de 27
(9 aprilie)*

Lenin transmite redacției ziarului „Jugend-Internationale“ articolul său „Programul militar al revoluției proletare“. Articolul a fost publicat în septembrie și octombrie 1917 în nr. 9 și 10.

Lenin trimite lui M. M. Haritonov la Zürich o carte poștală prin care îl roagă să-l caute pe muncitorul A. Linde, membru al secției din Zürich a bolșevicilor, și să-l ajute să plece în Rusia împreună cu un grup de emigranți.

*Martie, 27
(aprilie, 9)*

Într-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski la Geneva, Lenin îi face cunoscut că trimite alături de o scrisoare pentru el și H. Guilbeaux, îl roagă să aibă grijă să i se expedieze lui R. Grimm o copie a acestei scrisori și să i se ceară un răspuns ; îl informează că textul rus al „Scrisorii de rămas bun către muncitorii elvețieni“ îi va fi trimis de T. L. Akselrod.

Lenin scrie un post-scriptum la scrisoarea de rămas bun a lui N. K. Krupskaja către V. M. Kasparov din 25—27 martie (7—9 aprilie), exprimându-și speranța că se vor întâlni în curînd la Petrograd.

Lenin și N. K. Krupskaja pleacă de la Berna la Zürich.

La Zürich, Lenin ține o consfătuire organizatorică cu emigranții în legătură cu plecarea în Rusia. Lenin semnează primul declarația emigranților ruși care se repatriau prin Germania ; în declarație se arăta că fiecare își asumă răspunderea pentru acest pas.

*Intre 27 și
30 martie
(9 și 12 aprilie)*

*Martie, 30
(aprilie, 12)*

Lenin și N. K. Krupskaja cu un grup de emigranți pleacă din Zürich prin Teingen spre Rusia.

În drum prin Germania, Lenin lucrează la schițele tezelor cu privire la sarcinile proletariatului în revoluție și le aduce la cunoștință bolșevicilor.

Lenin și emigranții politici care se întorc împreună cu el în Rusia sosesc în portul german Sassnitz.

Pe un vapor suedez, în drum de la Sassnitz spre Trelleborg, Lenin discută cu emigranții care se întorc împreună cu el problema completării chestionarelor prezentate de administrația vaporului.

Pe vapor, în drum de la Sassnitz spre Trelleborg, Lenin primește o radiotelegramă expedită de I. S. Ganețki căpitanului vaporului și în care acesta era întrebat dacă pe vapor se află Ulianov.

Peste douăzeci de minute, Lenin îi răspunde lui Ganețki printr-o telegramă de salut și-l roagă să pregătească bilete pentru toți emigranții care se află pe vapor.

De pe vapor, în drum de la Sassnitz spre Trelleborg, Lenin și Platten îi telegrafiază lui I. S. Ganețki că în aceeași zi la orele 6 seara grupul de emigranți sosește la Trelleborg.

Lenin sosește în portul Trelleborg, unde îl întâmpină I. S. Ganețki și O. Grimlund.

Lenin sosește de la Trelleborg la Malmö.

Lenin ia parte la o convorbire cu social-democrații de stînga suedezi în timpul dîneului organizat la Malmö în cinstea sosirii emigranților ruși; noaptea tîrziu, el pleacă cu trenul la Stockholm.

*Martie, în noaptea
de 30 spre 31 (de
12 spre 13 aprilie)*

În drum de la Malmö spre Stockholm, Lenin discută în tren cu I. S. Ganețki și cu alți tovarăși despre munca ce urmează să fie desfășurată în Rusia; schițează componența Biroului din străinătate al C.C. la Stockholm.

*Martie, 31
(aprilie, 13)*

Lenin refuză să dea un interviu corespondenților ziarelor din Stockholm veniți în întâmpinarea sa; promite că atunci cînd va sosi la Stockholm va transmite un comunicat pentru presă și opinia publică.

Ora 10 dimineața Lenin sosește la Stockholm în Gara centrală, unde îl întâmpină reprezentanți ai social-democrației suedeze de stînga, printre care K. Lindhagen și F. Ström — deputați în Riksdag —, bolșevicii ruși care locuiau la Stockholm, precum și reprezentantul ziarului social-democrat „Politiken”. Sosirea și drumul pînă la hotelul „Regina” au fost filmate.

Lenin răspunde la întrebările corespondentului ziarului „Politiken”, îl înformează că în timpul trecerii prin Germania nu s-a întîlnit cu social-democrați germani.

Prima jumătate a zilei Lenin discută timp de o oră cu F. Ström despre perspectivele revoluției ruse.

Lenin transmite comunicatul „Trecerea revoluționarilor ruși prin Germania” ziarului „Politiken”, unde a fost publicat la 14 aprilie 1917, în nr. 85.

La Stockholm, în salonul hotelului „Regina”, Lenin participă la o consfătuire comună a emigranților cu social-democrații suedezi de stînga; el face o comunicare cu privire la condițiile trecerii prin Germania. Social-democrații suedezi urează bun sosît revoluționarilor ruși și semnează declarația prin care internaționaliștii din Franța, Germania, Polonia și Elveția aprobă întoarcerea emigranților ruși în Rusia revoluționară. Lenin rostește o cuvîntare de răspuns, le mulțumește social-democraților suedezi de stînga pentru primirea cordială făcută și vorbește despre congresul P.M.S.D.R. care urmează să se țină în viitorul cel mai apropiat și despre sarcinile acestuia.

A doua jumătate a zilei Lenin ia cunoștință de o serie de documente de partid și participă la o consfătuire a bolșevicilor în cadrul căreia se organizează Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia la Stockholm. Membrii biroului erau I. Ganețki, K. Radek și V. Vorovski; el trebuia să-i informeze pe muncitorii străini asupra desfășurării și sarcinilor revoluției ruse. Lenin lasă în acest scop Biroului instrucțiuni precise.

În numele social-democraților ruși și suedezi, Lenin trimite, împreună cu F. Ström, o telegramă de salut social-democratului suedez Z. Höglund, care se află în închisoare.

Lenin trimite președintelui Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd o telegramă în care arată că grupului de emigranți politici care pleacă din Stockholm trebuie să i se asigure trecerea liberă a graniței ruse.

Lenin primește la Stockholm un certificat, eliberat de consulatul general rus în Suedia sub nr. 109, pentru trecerea graniței în Rusia.

Ora 17

La Stockholm, la hotelul „Regina“, înainte de plecarea sa în Rusia, Lenin ia parte la un dîneu organizat de social-democrații suedezi de stînga în cinstea emigranților politici ruși.

Ora 18 și 37 de minute

Lenin și grupul de emigranți pleacă din Stockholm spre Rusia prin Finlanda. Ei sînt conduși de emigranți ruși care locuiesc la Stockholm și de reprezentanți ai opiniei publice suedeze, în total circa 100 de persoane. Cu cîteva minute înainte de plecarea trenului, unul dintre membrii coloniei ruse rostește o cuvîntare în cinstea lui V. I. Lenin — „exponentul incoruptibil al ideilor internaționalismului“. Trenul pornește în sunetele „Internaționalei“ și în aclamațiile social-democraților suedezi pentru revoluția rusă.

Aprilie, 1 (14)

Lenin telegrafiază (în limba germană) lui V. A. Karpinski la Geneva că administrația germană a respectat condițiile stabilite pentru trecerea emigranților ruși prin Germania; îl roagă să publice „Scrisoarea de rămas bun către muncitorii elvețieni“.

În tren, în drum spre Haparanda, Lenin participă la o adunare a emigranților care pleacă în Rusia. La adunare se discută următoarele probleme: comportarea la granița rusă, trecerea lui Fr. Platten peste graniță în Rusia, comportarea emigranților în caz că la Petrograd vor fi supuși unui interogatoriu din partea comisarilor guvernului provizoriu.

La ședința Consfătuirii generale a Sovietelor din Rusia, V. P. Noghin dă citire textului scrisorii lui V. I. Lenin către I. S. Ganețki în care se relatează că internaționaliștii nu se pot întoarce în Rusia prin Anglia; el propune o rezoluție în care se cere guvernului provizoriu să asigure întoarcerea emigranților în patrie. Rezoluția este adoptată.

Aprilie, 2 (15)

Într-o scrisoare trimisă lui V. A. Karpinski din Haparanda, Lenin îi comunică adresa sa de la Petrograd și îl întreabă dacă a primit telegrama în legătură cu trecerea prin Germania și dacă s-a dat la cules „Scrisoarea de rămas bun către muncitorii elvețieni“.

Lenin scrie din Haparanda o scrisoare lui I. S. Ganetki.

Lenin este supus la granița suedezo-rusă unei percheziții din partea unor ofițeri englezi din statul-major al forțelor armate ale Antantei.

Lenin trece cu o sanie finlandeză pe gheața Golfului Botnic de la granița suedeză la cea rusă.

Lenin completează la Torneo „Chestionarul pentru călătorul supus rus care se întoarce din străinătate prin punctul de frontieră Torneo“.

Lenin telegrafiază din Torneo Biroului Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia, la Petrograd, că la Torneo n-a fost lăsat să treacă socialistul elvețian Fr. Platten; roagă să se urgenceze obținerea unui permis de intrare în Rusia pentru acesta.

Lenin trimite din Torneo surorilor sale, Anna Ilinicina Ulianova și Maria Ilinicina Ulianova, o telegramă prin care le anunță că sosește la Petrograd luni 3 (16) aprilie și le roagă să comunice acest lucru ziarului „Pravda“.

*Aprilie, 2 și 3
(15 și 16)*

În timp ce trece prin Finlanda, Lenin ține mai multe cuvântări, răspunzând la saluturile muncitorilor finlandezi; cuvântările sînt traduse de G. Rovio.

Aprilie, 3 (16)

Lenin scrie schița „Tezelor din aprilie“ cu privire la sarcinile proletariatului în revoluție.

În drum de la Torneo spre Petrograd, Lenin stă de vorbă cu soldații care călătoresc în același vagon cu el.

În gara Beloostrov, Lenin este întâmpinat de o delegație a muncitorilor din Petrograd și Sestroretsk, în frunte cu membri ai C.C. și ai Comitetului Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia; delegația sosise cu un tren special. În gară, Lenin rostește o scurtă cuvîntare despre importanța revoluției ruse pentru proletariatul internațional.

Scara târziu, Lenin sosește la Petrograd. În Gara finlandeză, muncitorii, soldații și marinarii din Petrograd îi fac lui Lenin o primire solemnă. Pe peron, Lenin primește raportul gărzii de onoare, rostește câteva scurte cuvântări de salut și intră în clădirea gării.

Potrivit hotărârii Comitetului raional Vîborg din Petrograd al P.M.S.D. (b) din Rusia, lui Lenin i se înmânează în Gara finlandeză carnetul de partid cu numărul 600.

Lenin rostește în clădirea Gării finlandeze o cuvântare în fața reprezentanților muncitorilor, soldaților și marinarilor din Petrograd și iese din gară în piață.

În piața din fața gării, urcat pe un automobil blindat, Lenin ține o cuvântare, salutînd proletariatul revoluționar și armata revoluționară rusă și chemîndu-i la luptă pentru revoluția socialistă.

Aprilie, în noaptea de 3 spre 4 (de 16 spre 17)

În drumul de la Gara finlandeză pînă la palatul Kșesinskaia, Lenin ține în fața muncitorilor și soldaților din Petrograd câteva scurte cuvântări, rostindu-le de pe automobilul blindat.

Lenin participă la adunarea solemnă de la palatul Kșesinskaia a activiștilor de partid din Petrograd, organizată cu prilejul sosirii lui; el ia cuvîntul la adunare, vorbind despre noile sarcini ale partidului bolșevic; din balconul palatului, el ia de câteva ori cuvîntul în fața muncitorilor și soldaților, care organizaseră o demonstrație.

Lenin scrie planul cuvîntării de răspuns la adunarea bolșevicilor din palatul Kșesinskaia.

Aprilie, 4 (17)

Lenin sosește dis-de-dimineață la locuința surorii sale Anna Ilinicina Ulianova-Elizarova (Petrogradskaia storona, str. Șirokaia nr. 48 9, ap. 24), venind de la palatul Kșesinskaia.

Lenin ține dimineața o consfătuire cu conducătorii partidului bolșevic la locuința lui V. D. Bonci-Bruevici.

În palatul Tavriceski, Lenin prezintă un raport la adunarea bolșevicilor participanți la Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, în care face cunoscute și explică tezele sale cu privire la sarcinile proletariatului revoluționar („Tezele din aprilie“).

După raport trimite ziarului „Pravda” „Tezele din aprilie” pentru a fi publicate integral în ziua următoare.

Lenin ține pentru a doua oară în palatul Tavriceski acest raport și dă citire tezelor sale la ședința comună a bolșevicilor și menșevicilor participanți la consfătuirea Sovietelor; în timpul discuțiilor ia note.

Lenin participă la discutarea problemei trecerii emigranților politici ruși prin Germania în ședința de seară a Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd; propune să se adopte o rezoluție prin care să se aprobe ca în schimbul emigranților politici să fie eliberați supuși germani și austrieci internați în Rusia; ia cuvântul în sprijinul rezoluției.

V. I. Lenin este cooptat în Sovietul din Petrograd.

Lenin vizitează mormântul mamei sale, Maria Aleksandrovna, și al surorii sale Olga Ilicina din cimitirul Volkovo.

*Aprilie, 4 și 5
(17 și 18)*

Lenin scrie articolul „Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție”, articol care conține „Tezele din aprilie”. Articolul apare în nr. 26 al ziarului „Pravda” din 7 aprilie.

*Aprilie, 4 sau 5
(17 sau 18)*

Lenin preia funcția de redactor al ziarului „Pravda”, Organul Central al partidului bolșevic, fapt pe care „Pravda” îl anunță în nr. 25 din 6 aprilie.

*Între 4 și 12
(17 și 25) aprilie*

Lenin scrie „Schița de articol sau cuvântare în apărarea Tezelor din aprilie”.

Aprilie, 5 (18)

Lenin asistă la adunarea bolșevicilor participanți la Consfătuirea generală a Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, adunare care se ține în palatul Tavriceski, ia însemnări în timpul discuțiilor. În timpul când sînt prezentate rapoartele din partea organizațiilor locale pune întrebări raportorilor în legătură cu situația din provincie.

Aprilie, 5 (18)

În nr. 24 al ziarului „Pravda” se publică sub titlul „Cum am ajuns” comunicarea cu privire la trecerea primului grup de emigranți politici prin Germania, pe care Lenin a prezentat-o Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd.

Lenin scrie o scrisoare lui A. G. Șleapnikov, membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, în care roagă ca cheltuielile legate de călătoria din Elveția în Rusia a grupului de emigranți politici să fie acoperite din fondurile Comitetului pentru ajutorarea deportaților și a emigranților.

Aprilie, 6 (19)

Lenin participă la ședința Biroului C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia consacrată discutării „Tezelor din aprilie”. În cuvântarea sa, el critică poziția oportunistă a lui L. B. Kamenev și A. G. Șleapnikov în problema caracterului revoluției ruse. C.C. hotărăște „să se discute deschis aceste divergențe”.

În nr. 25 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Două lumi”.

Aprilie, 8 (21)

În nr. 27 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Louisblanc-ism”.

*Între 8 și 13
(21 și 26) aprilie*

Lenin scrie broșura „Scrisori cu privire la tactica”. Anunțul cu privire la apariția broșurii a fost publicat în ziarul „Pravda” nr. 42 din 10 mai (27 aprilie) 1917.

Aprilie, 9 (22)

În nr. 28 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Despre dualitatea puterii”.

*Aprilie, 9 sau 16
(22 sau 29)*

Lenin prezintă un raport cu privire la momentul actual și la orientarea muncii redacției ziarului „Pravda” la o adunare a bolșevicilor (în clădirea Institutului feminin de medicină).

*Aprilie, după
9 (22)*

Lenin face mențiuni, însemnări și sublinieri în textul „Hotărârii congresului țăranilor din gubernia Penza cu privire la măsurile provizorii pentru rezolvarea problemei agrare”; el folosește acest document în raportul asupra problemei agrare prezentat la Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, servindu-se de el la fundamentarea programului agrar bolșevic în revoluția din 1917.

*Aprilie, nu mai
târziu de 10 (23)*

Lenin scrie planul broșurii „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră (Proiect de platformă a partidului proletar)” și două variante ale completării la capitolul „Defensismul revoluționar și semnificația lui de clasă”.

- Aprilie, 10 (23)* Lenin termină broșura „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră“.
- Lenin ia cuvîntul la un miting al soldaților din regimentul Izmailovski, vorbind despre orînduirea de stat revoluționară.
- Aprilie, 11 (24)* Lenin scrie articolul „Minciuna sfruntată a capitaliștilor“. Articolul a fost publicat la 12 aprilie în ziarul „Pravda“ nr. 30.
- Lenin participă la discutarea problemei atitudinii față de „Împrumutul libertății“ în ședința fracțiunii bolșevice din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd; propune o rezoluție care este contopită cu rezoluția Aleksandrei Kollontai și este adoptată în unanimitate.
- Între 11 și 14 (24 și 27) aprilie* Lenin scrie apelul „Către soldați și marinari“ cu privire la campania de minciuni și calomnii dezlănțuită de ziarele burgheze în legătură cu trecerea prin Germania a emigranților politici care s-au întors în Rusia.
- Aprilie, 12 (25)* Lenin scrie lui V. A. Karpinski la Geneva o scrisoare în care vorbește despre greutățile întîmpinate în menținerea legăturilor cu străinătatea, despre campania de calomnii dezlănțuită de burghezie împotriva bolșevicilor în legătură cu înapoierea în Rusia prin Germania, despre „defensismul revoluționar“, despre convocarea la 22 aprilie (5 mai) a Conferinței a VII-a generale a P.M.S.D. (b) din Rusia etc.
- Într-o scrisoare adresată lui I. S. Ganețki și K. Radek, Lenin îi înștiințează că s-a trimis pentru ei și pentru V. A. Karpinski două colecții ale ziarului „Pravda“ și că la 22 aprilie (5 mai) va fi convocată Conferința a VII-a generală a P.M.S.D.(b) din Rusia; îi informează despre situația politică din Rusia etc.
- Aprilie, 13 (26)* În nr. 31 al ziarului „Pravda“ apar articolele lui Lenin „Războiul și guvernul provizoriu“ și „Pe urmele ziarului «Russkaia Volea»“.
- Lenin scrie articolele „Alianța minciunii“ și „O demascare importantă“. Articolele au fost publicate la 14 aprilie în ziarul „Pravda“ nr. 32.
- Aprilie, înainte de 14 (27)* Lenin discută cu marinarii — membri ai grupului de agitație de pe lângă Comitetul din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia — problema dezvoltării revoluției.

- Aprilie, 14—22*
aprilie, 27 —
mai, 5) Lenin conduce lucrările Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia; conferința se ține în palatul Kșesinskaia.
- Aprilie, 14 (27)* La prima ședință, Lenin este ales președinte de onoare al conferinței; prezintă raportul cu privire la momentul actual și la atitudinea față de guvernul provizoriu; ia note în timpul discuțiilor și scrie planul cuvântului de încheiere; rostește cuvântul de încheiere la raportul cu privire la momentul actual și la atitudinea față de guvernul provizoriu.
- Lenin prezintă la Conferința organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia două propuneri în legătură cu pregătirea rezoluției cu privire la momentul actual.
- Lenin este ales în comisia de elaborare a rezoluției.
- Apelul „Împotriva pogromiștilor. Către muncitorii, soldații și întreaga populație a Petrogradului”, scris de Lenin, este adoptat de Conferința organizației orășenești Petrograd și se publică la 15 aprilie în ziarul „Pravda” nr. 33 sub semnătura Comitetului Central și a Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia.
- La secția de agitație a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin discută cu marinarii agitatori, membri de partid, problema organizării la 16 (29) aprilie a unei demonstrații de protest împotriva campaniei de calomnii dezlănțuite de burghezie împotriva bolșevicilor și a ziarului „Pravda”.
- Lenin scrie articolele: „Cetățeni! Priviți care sînt procedeele capitaliștilor din toate țările!”, „Înțelegere de bunăvoie» între moșieri și țărani?” și „Un glas cinstit în corul calomniatorilor”. Articolele au fost publicate la 15 aprilie în ziarul „Pravda” nr. 33. Primul articol a fost reprodus în nr. 18 din 21 aprilie (4 mai) al ziarului „Volna” din Helsingfors sub titlul „Unitate”.
- Aprilie, 15 (28)* La cea de-a doua ședință a Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin ia de două ori cuvîntul în sprijinul proiectului de rezoluție cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu. Conferința adoptă rezoluția propusă de Lenin.

Lenin semnează o adevărată prin care se confirmă calitatea de membru de partid a lui E. D. Stasova.

Lenin rostește la mitingul soldaților din divizionul de blindate, ținut în Manejul Mihailovski din Petrograd, o cuvântare în care demască politica imperialistă a guvernului provizoriu.

Lenin semnează o procură prin care fondatorii asociației editoriale „Presa muncitorească” îl împuternicesc pe P. I. Stucika să se ocupe de toate treburile asociației.

În nr. 1 al ziarului „Soldatskaia Pravda” apare articolul lui Lenin „Soldații și pământul”.

*Prima jumătate
a lunii aprilie*

Lenin scrie broșura „Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului”. Broșura a apărut în nr. 20, 22 și 23 din 23, 26 și 27 aprilie (6, 9 și 10 mai) 1917 ale ziarului bolșevic „Volna” (Helsingfors); în ediție separată a apărut în iulie 1917.

*Mijlocul lunii
aprilie*

Lenin participă la o adunare conspirativă a Organizației din armată de pe lângă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, adunare la care se discută problema luptei împotriva campaniei de calomnii la adresa bolșevicilor. Propune să se folosească autoritatea Sovietului din Petrograd, care nu luase atitudine împotriva emigranților întorși prin Germania și-l cooptase pe Lenin în rândurile sale.

Aprilie, 16 (29)

De la balconul palatului Kșesinskaia, Lenin rostește o cuvântare despre momentul actual în fața participanților la demonstrația de protest a muncitorilor, soldaților și marinarilor, organizată de bolșevici, împotriva campaniei de calomnii dezlănțuite de presa burgheză împotriva lui V. I. Lenin și a bolșevicilor.

În nr. 34 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Congresul deputaților țăranilor” și „În legătură cu întoarcerea emigranților”.

Aprilie, 17 (30)

Lenin rostește, în palatul Tavriceski, la ședința secției de soldați din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd o cuvântare cu privire la rezoluția Comisiei executive a Sovietului de deputați ai soldaților; după terminarea cuvântării răspunde, mai întâi în sala de șe-

dințe, apoi în una din camerele palatului Tavriceski, la întrebările puse de soldați.

Aprilie, 18
(mai, 1)

Lenin participă la demonstrația de 1 Mai în coloana raionului Vîborg ; pe Cîmpul lui Marte și în Piața palatului rostește în fața demonstrațiilor cuvîntări cu privire la importanța zilei de 1 Mai și la sarcinile revoluției ruse.

Lenin rostește o cuvîntare la mitingul muncitorilor de la Fabrica de explozivi Ohta, la care participă 40 000 de persoane.

În nr. 35 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Concepțiile noastre. Răspuns la rezoluția Comisiei executive a Sovietului de deputați ai soldaților”.

Aprilie, 19
(mai, 2)

La ședința C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin rostește o cuvîntare cu privire la autonomia Finlandei.

Aprilie, 19—20
(mai, 2—3)

Lenin scrie proiectul de rezoluție a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia în legătură cu nota guvernului provizoriu din 18 aprilie care puterile aliate.

Aprilie, 20
(mai, 3)

Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia adoptă rezoluția despre criza provocată de nota guvernului provizoriu din 18 aprilie (1 mai) 1917 și „Apelul către soldații tuturor țărilor beligerante”, scrise de Lenin ; rezoluția și apelul se publică în nr. 37 din 4 mai (21 aprilie) al ziarului „Pravda”.

Lenin asistă la ședința Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd consacrată discutării notei guvernului provizoriu. După propunerea lui N. S. Ciheidze de a se întrerupe ședința, bolșevicii insistă asupra continuării ei și propun ca V. I. Lenin să fie ales președinte.

Lenin scrie o scrisoare Inesei Armand la Moscova în care o informează despre situația din Petrograd și despre campania de calomnii dezlănțuită de presa burgheză împotriva bolșevicilor.

Lenin scrie articolele „Nota guvernului provizoriu” și „O chestiune esențială (Cum raționează socialiștii care au trecut de partea burgheziei)”. Articolele apar la 4 mai (21 aprilie) în ziarul „Pravda” nr. 37.

În nr. 36 al ziarului „Pravda“ apar articolele lui Lenin „Cum s-au înhămat ei la carul capitaliștilor“, „Miliția proletară“ și „Faliment?“

*Aprilie, 21
(mai, 4)*

Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia adoptă rezoluția propusă de Lenin cu privire la sarcinile partidului în legătură cu criza guvernului provizoriu. Rezoluția se publică la 5 mai (22 aprilie) în ziarul „Pravda“ nr. 38.

Lenin vizitează Biroul de presă al C.C. al partidului bolșevic.

Lenin scrie o scrisoare lui I. S. Ganețki în care face o caracterizare a situației politice din Rusia, îl informează despre mitingurile și demonstrațiile muncitorilor și soldaților în legătură cu nota guvernului provizoriu, despre noile ziare bolșevice apărute în Rusia, despre convocarea Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.

Lenin scrie articolul „Capitaliști nebuni sau social-democrați neghiobi?“ Articolul apare la 5 mai (22 aprilie) în ziarul „Pravda“ nr. 38.

În nr. 37 al ziarului „Pravda“ apar articolele lui Lenin „Cu icoane împotriva tunurilor, cu fraze împotriva capitalului“, „Logica cetățeanului V. Cernov“ și „D-l Plehanov încearcă în zadar să iasă din încurcătură“.

*Aprilie, nu mai
sirziu de 22
(5 mai)*

Lenin scrie proiectul rezoluției Conferinței organizației orășenești Petrograd „Cu privire la atitudinea față de partidul socialiștilor-revoluționari, partidul social-democraților (menșevici), partidul așa-zisilor social-democrați «nefracționiști» și față de curentele politice înrudite cu acestea“. Rezoluția este adoptată la cea de-a patra ședință a conferinței.

*Aprilie, 22
(mai, 5)*

Lenin participă la ședința Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia; C.C. adoptă rezoluția propusă de Lenin cu privire la rezultatele crizei din aprilie. Rezoluția se publică la 6 mai (23 aprilie) în ziarul „Pravda“ nr. 39.

La cea de-a patra ședință a Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin ia de două ori cuvântul în cursul discuțiilor în problema alegerilor comunale. Conferința adoptă rezoluția propusă de Lenin.

Lenin rostește o scurtă cuvîntare la Conferința organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia cu prilejul prezentării proiectului de rezoluție cu privire la război.

Proiectul de rezoluție cu privire la război, propus de Lenin la ședința a patra a Conferinței organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia, este adoptat ca bază pentru a fi prezentat la Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.

Lenin discută cu reprezentanții fracțiunii bolșevice din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd — M. M. Lașevici, M. D. Krîmov și I. F. Mavrin — în legătură cu rezoluția C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia din 22 aprilie (5 mai) și scrie nota „În atenția tovarășilor!”, cu o postfață „Din partea redacției”. Articolul apare la 6 mai (23 aprilie) în ziarul „Pravda” nr. 39.

În nr. 38 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Adevărata față a defensismului de bunăcredință” și „Sfatul sau ordinul lui Șingarev și sfatul unui Soviet local de deputați ai muncitorilor și soldaților”.

Lenin scrie articolele „Învățămintele crizei”, „Cum este încurcată o chestiune clară?”, „Ce înseamnă «rușine» pentru capitaliști și ce înseamnă pentru proletari” și „Agitația huliganică a ziarului guvernamental”. Articolele apar la 6 mai (23 aprilie) în ziarul „Pravda” nr. 39.

*Aprilie, 23
(mai, 6),
ora 14*

Lenin ia parte la consfătuirea prealabilă a participanților la Conferința a VII-a generală a partidului; rostește o cuvîntare cu privire la momentul actual și cu privire la evenimentele de la 20—21 aprilie. La consfătuire se stabilește ordinea de zi și regulamentul conferinței.

Lenin acordă un interviu lui E. Tornianen, redactor al ziarului social-democrat finlandez „Työmies”.

În nr. 39 al ziarului „Pravda” apare sub semnătura lui V. I. Lenin salutul adresat de C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia lui Z. Höglund cu prilejul eliberării acestuia din închisoare.

- Aprilie, înainte de 24 (7) mai* Lenin scrie proiectul de modificări ale programului P.M.S.D. (b) din Rusia.
- Aprilie, 24—29 (mai, 7—8)* Lenin conduce lucrările Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.
- Aprilie, 24 (mai, 7)* Lenin deschide conferința, rostind un scurt cuvânt introductiv; este ales în prezidiul conferinței. Conferința salută pe primii internaționaliști — K. Liebknecht și N. Lenin.
- La prima ședință (de dimineață) a conferinței, Lenin prezintă raportul cu privire la momentul actual și proiectele de rezoluții cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu.
- La cea de-a doua ședință (de seară) a conferinței, Lenin rostește cuvântul de încheiere la raportul cu privire la momentul actual; critică aspru pozițiile greșite ale lui L. B. Kamenev și A. I. Rîkov.
- Lenin este ales în comisia pentru redactarea rezoluțiilor conferinței.
- Aprilie, 25 (mai, 8)* La cea de-a treia ședință (de dimineață) a Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin ține o cuvântare în legătură cu proiectul convocării unei conferințe socialiste internaționale și prezintă un proiect de rezoluție.
- Lenin propune să se aleagă o comisie redacțională pentru pregătirea rezoluției cu privire la atitudinea față de conferința socialistă internațională și să se încheie dezbaterile; propunerea lui Lenin este adoptată de conferință.
- Lenin este ales în comisia redacțională pentru pregătirea rezoluției și participă la lucrările comisiei.
- La sfârșitul ședinței, conferința adoptă rezoluția cu privire la propunerea lui Borgbjerg; rezoluția a fost definitivată în prealabil de comisie.
- La cea de-a patra ședință (de seară) a conferinței, în timpul cuvântărilor lui P. G. Smidovici și M. M. Mihailova în problema atitudinii față de Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, Lenin îi sprijină prin replicile: „Absolut just” și „Adevărat”.

Lenin ia în două rînduri cuvîntul în cursul discuțiilor cu privire la atitudinea față de Soviete; propune să se aleagă o comisie specială pentru elaborarea rezoluției în problema Sovietelor. Propunerea lui Lenin este adoptată de conferință.

Lenin rostește o scurtă cuvîntare la inaugurarea clubului politic muncitoresc „Iskra“.

Lenin ia cuvîntul la un miting (locul și tema referatului n-au fost stabilite); primește, pentru a-l revedea, textul cuvîntării sale și adaugă la sfîrșitul ei două lozinci: „Trăiască revoluția rusă! Trăiască revoluția socialistă mondială!“; își pune semnătura și data.

În nr. 40 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Bucurie prostească“.

*Aprilie, 25 sau 26
(mai, 8 sau 9)*

Lenin scrie „Schița de teze ale rezoluției cu privire la Soviete“.

*Aprilie, 26
(mai, 9)*

La cea de-a cincea ședință (de dimineață) a Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin se pronunță pentru împărțirea în secții în vederea discutării proiectelor de rezoluții.

Lenin ia în două rînduri cuvîntul în legătură cu modul în care trebuie organizată munca secțiilor pentru elaborarea rezoluțiilor conferinței.

Lenin scrie prefața la cartea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“.

*Aprilie, 26—27
(mai, 9—10)*

Lenin face îndreptări și aduce unele completări la textul proiectului de rezoluție cu privire la război prezentat de el la Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.

Lenin participă la lucrările comisiei de redactare a rezoluțiilor Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.

*Aprilie, 27
(mai, 10)*

Lenin ia parte la lucrările secțiilor conferinței; în secția pentru revizuirea programului partidului prezintă un proiect de modificări la partea teoretică și partea politică a programului.

La cea de-a șasea ședință (de seară) a conferinței, Lenin ia de patru ori cuvîntul în numele comisiei

de redactare a rezoluțiilor pentru a susține rezoluția cu privire la război. Conferința adoptă rezoluția propusă de Lenin.

*Aprilie, 28
(mai, 11)*

La cea de-a șaptea ședință (de seară) a conferinței, Lenin prezintă raportul asupra problemei agrare; depune proiectul de rezoluție scris de el și aprobat de secție.

Lenin ia de trei ori cuvântul pentru a combate amendamentele aduse de N. S. Angarski, I. D. Lențman și Soloviov la rezoluția cu privire la problema agrară. Conferința adoptă rezoluția cu privire la problema agrară propusă de Lenin. Rezoluția a fost publicată la 13 mai (30 aprilie) în ziarul „Pravda” nr. 45.

Lenin prezintă raportul cu privire la revizuirea programului partidului. Relatarea cu privire la raport a fost publicată la 13 mai (30 aprilie) în ziarul „Pravda” nr. 45.

În nr. 43 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Importanța fraternizării”, „Unde duc pașii contrarevoluționari ai guvernului provizoriu” și „O minciună prea gogonată”.

*Aprilie, nu mai
târziu de 29
(12 mai)*

Comisia de redactare a rezoluțiilor adoptă proiectul de rezoluție cu privire la problema națională scris de Lenin.

Lenin scrie o scrisoare prezidiului congresului delegaților de pe front în care mulțumește pentru invitație și arată că-i este absolut imposibil să vină la congres, fiind ocupat la conferința de partid.

*Aprilie, 29
(mai, 12)*

La cea de-a opta ședință (de dimineață) a Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia sînt adoptate două rezoluții ale lui Lenin: cu privire la unirea internaționaliștilor împotriva blocului defensist mic-burghez și cu privire la Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților.

La cea de-a noua ședință (de seară) a conferinței, Lenin face o propunere cu privire la numărul de membri din care trebuie să fie format C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia.

Candidatura lui Lenin este inclusă în lista pentru alegerea în C.C. și aprobată fără a mai fi pusă în discuție.

La ședință, Lenin ia de două ori cuvântul în timpul discutării candidaturilor pentru C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia care au fost incluse în listă pentru a fi supuse votului.

Lenin rostește la cea de-a noua ședință a conferinței o cuvîntare cu privire la problema națională ; conferința adoptă rezoluția propusă de el.

La cea de-a noua ședință a conferinței, Lenin este ales membru în Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia.

Lenin rostește la cea de-a noua ședință a conferinței o cuvîntare cu privire la situația din Internațională și sarcinile P.M.S.D. (b) din Rusia și prezintă un amendament la rezoluția în această problemă.

La cea de-a noua ședință a conferinței, Lenin rostește o cuvîntare în susținerea rezoluției cu privire la momentul actual. Conferința adoptă rezoluția propusă de Lenin.

Lenin răspunde la o întrebare și se pronunță împotriva amendamentului propus de Soloviev la rezoluția cu privire la momentul actual.

Lenin rostește cuvîntul de încheiere la închiderea Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.

În nr. 44 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Social-șovinismul și internaționalismul”, „I. G. Ţereteli și lupta de clasă” și „Îngrijorare”.

Aprilie

Lenin vizitează secția de manuscrise a bibliotecii Academiei de Științe din Rusia (Vasilievskii ostrov, Universitetskaia naberejnaia, nr. 3) și ia cunoștință de fondul bogat de literatură bolșevică ilegală care se păstra acolo.

Lenin primește la redacția ziarului „Pravda” pe N. N. Nikolaev, președintele C.C. al sindicatului tipografilor, și pe A. Saharov, membru în prezidiul C.C. al acestui sindicat, și discută cu ei

problema apariției la timp a ziarului „Pravda“ și problema organizării muncii de partid în sindicatul tipografilor.

Într-o convorbire pe care o are cu A. M. Kolontai în legătură cu activitatea în rândurile femeilor, Lenin îi propune să schițeze un plan de muncă și să-l discute cu militantele de seamă ale mișcării din rândurile femeilor.

CUPRINS

Prefață	VII
-------------------	-----

1917

*SCHIȚA TEZELOR DIN 4 (17) MARTIE 1917	1—6
--	-----

*TELEGRAMĂ CĂTRE BOLȘEVICII CARE PLEACĂ ÎN RUSIA	7
--	---

*DECLARAȚIE APĂRUTĂ ÎN ZIARUL „VOLKS-RECHT“	8
---	---

SCRISORI DIN DEPĂRTARE	9—60
----------------------------------	------

Scrisori din depărtare. <i>Scrisoarea întâi</i> . Prima etapă a primei revoluții	11
--	----

Scrisori din depărtare. <i>Scrisoarea a doua</i> . Noul guvern și proletariatul	24
---	----

Scrisori din depărtare. <i>Scrisoarea a treia</i> . Despre miliția proletară	35
--	----

Scrisori din depărtare. <i>Scrisoarea a patra</i> . Cum să dobândim pacea?	49
--	----

Scrisori din depărtare. <i>Scrisoarea a cincea</i> . Sarcinile orînduirii proletare revoluționare de stat	56
---	----

*Ciorna celei de-a cincea „Scrisori din depărtare“	59
--	----

CĂTRE TOVARĂȘII CARE ZAC ÎN PRIZONIERAT	61—67
---	-------

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

REVOLUȚIA DIN RUSIA ȘI SARCINILE MUNCITORILOR DIN TOATE ȚĂRILE	68—72
*DESPRE SARCINILE P.M.S.D.R. ÎN REVOLUȚIA RUSĂ. <i>Autoreferat</i>	73—79
MANOPERELE ȘOVINIȘTILOR REPUBLICANI	80—83
HOTĂRIREA COLEGIULUI DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R.	84—85
SCRISOARE DE RĂMAS BUN CĂTRE MUNCITORII ELVEȚIENI	86—95
*RĂSPUNSURI DATE UNUI CORESPONDENT AL ZIARULUI „POLITIKEN“ LA 31 MARTIE (13 APRILIE) 1917	96
RĂSPUNS DAT LA 31 MARTIE (13 APRILIE) 1917 LUI F. STRÖM, REPREZENTANT AL SOCIAL-DEMOCRAȚILOR SUEDEZI DE STÎNGA	97
*CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN ZIUA DE 31 MARTIE (13 APRILIE) 1917 LA CONSĂTUIREA CU SOCIAL-DEMOCRAȚII SUEDEZI DE STÎNGA	98
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA 3 (16) APRILIE 1917 ÎN FAȚA MUNCITORILOR, SOLDAȚILOR ȘI MARINARILOR DIN PIAȚA GĂRII FINLANDA	99
*SCHIȚA INIȚIALĂ A TEZELOR DIN APRILIE	100—103
*RAPORT PREZENTAT LA 4 (17) APRILIE 1917 ÎN CADRUL ADUNĂRII BOLȘEVICILOR PARTICIPANȚI LA CONSĂTUIREA GENERALĂ A SOVIETELOR DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR	104—114
DESPRE SARCINILE PROLETARIATULUI ÎN ACTUALA REVOLUȚIE	115—120
CUM AM AJUNS	121—123
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA DIN 4 (17) APRILIE 1917 A COMITETULUI EXECUTIV AL SOVIETULUI DIN PETROGRAD ÎN LEGĂTURĂ CU TRECEREA PRIN GERMANIA. <i>Din procesul-verbal</i>	124
*SCHIȚĂ DE ARTICOL SAU CUVÎNTARE ÎN APĂRAREA TEZELOR DIN APRILIE	125—126

DOUĂ LUMI	127—128
LOUISBLANC-ISM	129—132
SCRISORI CU PRIVIRE LA TACTICĂ	133—146
Prefață	133
<i>Scrisoarea I. Aprecierea momentului</i>	134
DESPRE DUALITATEA PUTERII	147—150
SARCINILE PROLETARIATULUI ÎN REVOLUȚIA NOASTRĂ (Proiect de platformă a partidului proletar)	151—189
Caracterul de clasă al revoluției care a avut loc	153
Politica externă a noului guvern	154
Caracterul specific al dualității puterii și semnificația ei de clasă	156
Specificul tacticii care decurge din cele arătate mai sus	159
Defensismul revoluționar și semnificația lui de clasă	161
Cum poate fi terminat războiul?	163
Noul tip de stat pe care îl creează revoluția noastră	164
Programul agrar și cel național	167
Naționalizarea băncilor și sindicatelor capitaliste	170
Situția în cadrul Internaționalei Socialiste	171
Falimentul Internaționalei de la Zimmerwald. — Tre- buie creată Internaționala a III-a	178
Ce denumire trebuie să poarte partidul nostru ca să fie justă din punct de vedere științific, iar din punct de vedere politic să ajute la limpezirea conștiinței proletariatului?	181
Postfață	187
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL SOLDAȚILOR DIN REGIMENTUL „IZMAILOVSKI“. 10 (23) APRILIE 1917	190—192

PARTIDELE POLITICE DIN RUSIA ȘI SARCINILE PROLETARIATULUI	193—208
Prefață la ediția a doua	195
MINCIUNA SFRUNTATĂ A CAPITALIȘTILOR	209—210
„IMPRUMUTUL LIBERTĂȚII“ (<i>Proiect de rezoluție, întocmit de fracțiunea bolșevică din Sovietul de deputați ai muncitorilor</i>)	211—212
RĂZBOIUL ȘI GUVERNUL PROVIZORIU	213—215
PE URMELE ZIARULUI „RUSSKAIA VOLEA“	216—218
ALIANȚA MINCIUNII	219—222
O DEMASCARE IMPORTANTĂ	223—224
BĂNCI ȘI MINIȘTRI	225
CĂTRE SOLDAȚI ȘI MARINARI	226—228
IMPOTRIVA POGROMIȘTILOR. Către muncitorii, soldații și întreaga populație a Petrogradului	229—232
CETAȚENI ! PRIVIȚI CARE SÎNT PROCEDEELE CAPITALIȘTILOR DIN TOATE ȚĂRILE !	233—235
„ÎNȚELEGERE DE BUNĂVOIE“ ÎNTRE MOȘIERI ȘI ȚĂRANI ?	236
UN GLAS CINSTIT ÎN CORUL CALOMNIATORILOR	237—238
* <i>CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI ORĂȘENEȘTI PETROGRAD A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA. 14—22 aprilie (27 aprilie — 5 mai) 1917</i>	239—268
*1. RAPORT CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL ȘI LA ATITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU. 14 (27) APRILIE	241—248
1. Proces-verbal	241
2. Relatare apărută în presă	247
*2. CUVINT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL. 14 (27) APRILIE	249—252

*3. DOUĂ REPLICI ÎN CURSUL DEZBATERILOR PE MARGINEA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU. 15 (28) APRILIE	253
1	253
2	253
4. REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU	254—255
*5. DOUĂ REPLICI ÎN CURSUL DEZBATERILOR ASUPRA PROBLEMEI ALEGERILOR COMUNALE. 22 APRILIE (5 MAI)	256—257
1	256
2	257
6. REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA ALEGERILE COMUNALE	258—259
*7. PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE PARTIDUL SOCIALIȘTILOR-REVOLUȚIONARI, PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAȚILOR (MENSĖVICI), PARTIDUL AȘA-ZIȘILOR SOCIAL-DEMOCRAȚI „NEFRACȚIONIȘTI“ ȘI FAȚĂ DE CURENTELE POLITICE ÎNRUDITE CU ACESTEA	260—261
*8. CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL PREZENTĂRII REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA RĂZBOI. 22 APRILIE (5 MAI)	262
9. PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA RĂZBOI	263—268
I	263
II	264
III	266
*SOLDAȚII ȘI PĂMÎNTUL	269—270
CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL SOLDAȚILOR DIN DIVIZIA BLINDATĂ, ȚINUT LA 15 (28) APRILIE ÎN MANEJUL MIHAILOVSKI. <i>Relatare apărută în presă</i>	271—272

CONGRESUL DEPUTAȚILOR ȚĂRANILOR . . .	273—276
ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNTOARCEREA EMIGRANȚILOR	277
*ȘEDINȚA SECȚIEI DE SOLDAȚI DIN SOVIETUL DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR DIN PETROGRAD. 17 (30) APRILIE 1917 . . .	278—281
*1. CUVINTARE CU PRIVIRE LA O REZOLUȚIE VOTATĂ DE COMISIA EXECUTIVĂ A SOVIE- TULUI DE DEPUTAȚI AI SOLDAȚILOR . . .	278
*2. RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI	280
CONCEPȚIILE NOASTRE. <i>Răspuns la rezoluția comisiei executive a Sovietului de deputați ai soldaților</i> . . .	282—286
CUM S-AU ÎNHĂMAT EI LA CARUL CAPITALIȘTILOR	287—289
MILIȚIA PROLETARĂ	290—293
FALIMENT?	294
REZOLUȚIA C.C. AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA DIN 20 APRILIE (3 MAI) 1917 CU PRIVIRE LA CRIZA PROVOCATĂ DE NOTA GUVERNULUI PROVIZO- RIU DIN 18 APRILIE (1 MAI) 1917	295—296
APEL CĂTRE SOLDAȚII TUTUROR ȚĂRILOR BELI- GERANTE	297—300
NOTA GUVERNULUI PROVIZORIU	301—303
O CHEȘTIUNE ESENȚIALĂ (Cum raționează socialiștii care au trecut de partea burgheziei)	304—307
CU ICOANE ÎMPOTRIVA TUNURILOR, CU FRAZE ÎMPOTRIVA CAPITALULUI	308—309
LOGICA CETĂȚEANULUI V. CERNOV	310
D-L PLEHANOV ÎNCEARCĂ ÎN ZADAR SĂ IASĂ DIN ÎNCURCĂTURĂ	311—312
REZOLUȚIA COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA ADOPTATĂ LA 21 APRILIE (4 MAI) 1917	313—315
CAPITALIȘTI NEBUNI SAU SOCIAL-DEMOCRAȚI NEGHIOSI?	316—317
ADEVĂRATA FAȚĂ A DEFENSISMULUI DE BUNĂ- CREDINȚĂ	318—320

SFATUL SAU ORDINUL LUI ŞINGAREV ŞI SFATUL UNUI SOVIET LOCAL DE DEPUTAŢI AI MUNCITORILOR ŞI SOLDAŢILOR	321—322
REZOLUŢIA COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA ADOPTATĂ ÎN DIMINEAŢA ZILEI DE 22 APRILIE (5 MAI) 1917	323—327
ÎN ATENŢIA TOVARĂŞILOR !	328
INVĂŢĂMINTELE CRIZEI	329—332
CE ÎNSEAMNĂ „RUŞINE“ PENTRU CAPITALIŞTI ŞI CE ÎNSEAMNĂ PENTRU PROLETARI	333—334
AGITAŢIA HULIGANICĂ DESFĂŞURATĂ DE ZIARUL GUVERNAMENTAL	335—336
CUM ESTE ÎNCURCATĂ O CHESTIUNE CLARĂ ?	337—339
*INTERVIU ACORDAT LUI E. TORNIAINEN 23 APRILIE (6 MAI) 1917	340—341
BUCURIE PROSTEASCĂ	342—343
*CONFERINŢA A ŞAPTEA GENERALĂ (DIN APRILIE) A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA. 24—29 aprilie (7—12 mai) 1917	345—459
*1. CUVÎNTARE ROSTITĂ LA DESCHIDEREA CONFERINŢEI. 24 APRILIE (7 MAI)	347
*2. RAPORT CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL 24 APRILIE (7 MAI)	348—366
1. Proces-verbal	348
2. Relatare apărută în presă	364
*3. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL. 24 APRILIE (7 MAI)	367—369
*4. CUVÎNTARE ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL CONVOCĂRII UNEI CONFERINŢE SOCIALISTE INTERNAŢIONALE. 25 APRILIE (8 MAI)	370—377
1. Proces-verbal	370
2. O variantă a procesului-verbal	373

3. Relatare apărută în presă	376
5. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA PROPUNEREA LUI BORGBJERG	378—381
*6. PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU ORIENTAREA DEZBATERILOR PE MARGINEA RAPORTULUI „ATITUDINEA FAȚĂ DE SOVIETELE DE DE- PUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR”, PREZENTAT DE V. P. NOGHIN. 25 APRILIE (8 MAI)	382
*7. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE SOVIETELE DE DEPUTAȚI AI MUN- CITORILOR ȘI SOLDAȚILOR. 25 APRILIE (8 MAI)	383—387
1. Proces-verbal	383
2. Relatare apărută în presă	386
8. SCHIȚĂ DE TEZE ALE REZOLUȚIEI CU PRI- VIRE LA SOVIETE	388—391
*9. CUVÎNTARE ÎN SUSȚINEREA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA RĂZBOI. 27 APRILIE (10 MAI)	392—405
1. Proces-verbal	392
2. Relatare apărută în presă	405
*10. REPLICI DATE ÎN CURSUL DEZBATERILOR PE MARGINEA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA RĂZBOI. 27 APRILIE (10 MAI)	406—407
1	406
2	406
3	406
11. REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA RĂZBOI	408—411
I	408
II	409
III	410
12. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE GUVERNUL PROVIZORIU	412—414

- *13. RAPORT ASUPRA PROBLEMEI REVIZUIRII PROGRAMULUI PARTIDULUI. 28 APRILIE (11 MAI) 415—418
1. Proces-verbal 415
2. Relatare apărută în presă 417
14. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI 419—420
- *15. RAPORT ASUPRA PROBLEMEI AGRARE. 28 APRILIE (11 MAI) 421—427
1. Proces-verbal 421
2. Relatare apărută în presă 426
- *16. REPLICI DATE ÎN CURSUL DEZBATERILOR ASUPRA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ. 28 APRILIE (11 MAI) . . 428—429
- 1 428
- 2 429
17. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ 430—433
18. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA UNIREA INTERNAȚIONALISTIILOR ÎMPOTRIVA BLOCULUI DEFENSIST MIC-BURGHEZ 434
19. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA SOVIETELE DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR 435—436
- *20. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ. 29 APRILIE (12 MAI) 437—443
1. Proces-verbal 437
2. Relatare apărută în presă 442
21. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ 444—445
- *22. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA SITUAȚIA DIN INTERNAȚIONALĂ ȘI SARCINILE P.M.S.D. (b) DIN RUSIA. 29 APRILIE (12 MAI) 446—447

1. Proces-verbal	446
2. Relatare apărută în presă	447
*23. CUVÎNTARE ÎN SUSȚINEREA REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL. 29 APRILIE (12 MAI)	448—452
*24. REPLICI DATE ÎN TIMPUL DEZBATERII REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL. 29 APRILIE (12 MAI)	453—454
1	453
2	453
25. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL	455—458
*26. CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ÎNCHIDEREA CONFERINȚEI. 29 APRILIE (12 MAI)	459
INTRODUCERE LA REZOLUȚIILE CONFERINȚEI A ȘAPTEA GENERALE (DIN APRILIE) A P.M.S.D. (b) DIN RUSIA	460—463
*CONSPECTUL UNEI CUVÎNTĂRI NEIDENTIFICATE ROSTITE LA UN MITING	464
IMPORTANȚA FRATERNIZĂRII	465—467
UNDE DUC PAȘII CONTRAREVOLUȚIONARI AI GUVERNULUI PROVIZORIU	468—470
O MINCIUNĂ PEA GOGONATĂ	471
SOCIAL-ȘOVINIȘTII ȘI INTERNAȚIONALIȘTII	472—473
I. G. ȚERETELI ȘI LUPTA DE CLASĂ	474—478
ÎNGRIJORARE	479—480
MATERIALE PREGĂTITOARE	
*PLANUL CELEI DE-A PATRA „SCRISORI DIN DEPĂRTARE“	483
*PLANURILE ARTICOLULUI „REVOLUȚIA DIN RUSIA ȘI SARCINILE MUNCITORILOR DIN TOATE ȚĂRILE“	484—485

1	484
2	484
*PLANUL REFERATULUI „REVOLUȚIA RUSĂ, IM- PORTANȚA ȘI SARCINILE EI“	486—488
Partea I	486
Partea a II-a	487
*TEZELE REFERATULUI „REVOLUȚIA RUSĂ, IM- PORTANȚA ȘI SARCINILE EI“	489

A N E X E

TRECEREA REVOLUȚIONARILOR RUȘI PRIN GER- MANIA. <i>Comunicatul grupului</i>	493—494
--	---------

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent (<i>Martie-aprilie 1917</i>)	497—501
--	---------

Lista publicațiilor și a documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin	502—503
--	---------

Lucrări și documente elaborate probabil de V. I. Lenin	504—507
--	---------

Adnotări	508—569
--------------------	---------

Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de V. I. Lenin	570—593
--	---------

Indice de nume	594—633
--------------------------	---------

Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin	634—664
---	---------

Portretul lui V. I. Lenin. — 1917	XXVI—1
---	--------

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Schița teze- lor din 4 (17) martie 1917“	3
---	---

Prima pagină a manifestului „Către tovarășii care zac în prizonierat“, scris de V. I. Lenin. — Martie 1917	63
---	----

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Scrisoare de rămas bun către muncitorii elvețieni“. — 26 martie (8 apr- ilie) 1917	87
--	----

Manuscrisul lui V. I. Lenin „Schița inițială a tezelor din aprilie“. — 3 (16) aprilie 1917	101
Coperta broșurii lui V. I. Lenin „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră“. — 1917	152—153
Prima pagină a proiectului de rezoluție cu privire la război, depus la Conferința Organizației Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia la 16 (29) aprilie 1917, cu îndreptări făcute de V. I. Lenin	264—265
Prima pagină a ziarului „Pravda“ nr. 39 din 6 mai (23 aprilie) 1917, în care au apărut rezoluția C.C. al P.M.S.D.R. și articolul lui V. I. Lenin „Învățămintele revoluției“	325
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Schiță de teze ale rezoluției cu privire la Soviete“. — 25—26 aprilie (8—9 mai) 1917	389
Afișul prin care se anunța referatul lui V. I. Lenin „Sarcinile P.M.S.D.R. în revoluția rusă“, ținut la 14 (27) martie 1917 la Zürich	488—489

Dat la cules 10.09.1964. Bun de tipar 02.11.1964. Apărut 1964. Hîrtie scris I A mată de 63 g/m², 540×840/16. Coli editoriale 42,57. Coli de tipar 44. Planșe colorate 4. A, 13840/1964. C.Z. pentru bibliotecă 3C23 = R.

Tiparul executat sub comanda nr. 5878/40 709 la Combinatul Poligrafic „Casa Științei”, Piața Științei Nr. 1, București R.P.R.

